

JLGI

วารสารการบริหาร
การปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น

JOURNAL OF LOCAL GOVERNANCE AND INNOVATION

VOLUME 7 ISSUE 3

SEPTEMBER - DECEMBER 2023

ISSN (PRINT) 2673-0839

ISSN (ONLINE) 2673 – 0405

PROGARM IN POLITICAL SCIENCE
FACULTY OF HUMANNITIES AND SOCIAL SCIENCES
SURINDRA RAJABHAT UNIVERSITY

กำหนดเผยแพร่ :

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น | Journal of Local Governance and Innovation

ISSN (Print) : 2673-0839

ISSN (Online) : 2673-0405

มีกำหนดเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน) / (January – April)

ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) / (May – August)

ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) / (September – December)

วัตถุประสงค์ :

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัยทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การบริหารการจัดการ สหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาและบูรณาการศาสตร์เพื่อการพัฒนา

เงื่อนไขการตีพิมพ์ :

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสามท่าน โดยบทความผู้เขียนนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละหนึ่งท่าน หรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อยสองท่าน ส่วนบทความผู้เขียนภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้เขียนบทความและผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ สำหรับทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพร สุขทอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

บรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : อาจารย์ ดร.วิจิตรา โพธิสาร

กองบรรณาธิการ :

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ :

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพัฒน์ ลาภจิตร

อาจารย์ ดร.วิโรจน์ ทองปลิว

หน่วยงานภายนอก :

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบึงฉลวย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร วิชัยรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สมนว

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อาจารย์ ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewers)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายใน : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันทนา กุลรัตน์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา พิณศรี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จันทมัตตุการ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพร สุขทอง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ แสงอัมพร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย กากแก้ว
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนา จินดาศรี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จงกิจ วงษ์พินิจ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพัฒน์ ลาภจิตร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกื้อ กระแสโลม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวัส อินทวิ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพจุฑา สุภิมารส สิงคเสลิต
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณะชัย ปฐมนสิริวงศ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประดับ เรียนประยูร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรภรณ์ แก้วกุล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณรัตน์ พิงคานนท์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อานวย วัฒนกรสิริ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริพัฒน์ ลาภจิตร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ธิพันธ์ ผึ้งผาย
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ นิธิชัยอนันต์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วยะละสุน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายฝน ทดทะศรี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ สงวนสัตย์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม ระโส
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย เจือจันทร์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุบลวรรณ สุวรรณกุลสิทธิ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร ศูนย์กลาง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ หวังขอบ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาฤทธิ์ นวลนาง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ สงวนสัตย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองอินทร์ ไหวดี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ ชื่นบาน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิวัตร ศรีสมบัติ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยชนะรินทร์ ทับมะเรียง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทรงศักดิ์ มีสิทธิ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทรงกลด พลพวง
 อาจารย์ ดร.จักรพงษ์ เจือจันทร์
 อาจารย์ ดร.วิโรจน์ ทองปลิว
 อาจารย์ ดร.ศิวาพร พยัคฆนันท์
 อาจารย์ ดร.วิจิตรา โพธิสาร
 อาจารย์ ดร.ชาติรี เกษโพหนอง
 อาจารย์ ดร.จิราวรรณ อยู่เกษม

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ ชีรัสดิล
รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวนารถ พันธุ์เพ็ง
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ ใจอารีย์
รองศาสตราจารย์ ดร.ฐิติรศัญญ์ แก่นเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ บุญวิเศษ
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก
รองศาสตราจารย์ ดร.สถาพร โภคา
รองศาสตราจารย์ ดร.สัมพันธ์ มูลสาร
รองศาสตราจารย์ ดร.จินณวัตร ปะโคทั้ง
รองศาสตราจารย์ ดร.สมมาตร ผลเกิด
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล
รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวินพร น้อยมัทธม
รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ
รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก้วหานาม
รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เลื่อนช้าง
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ ปัญญาภา
รองศาสตราจารย์ ดร.กานต์ เนตรกลาง
รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา
รองศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ ปัญญาแก้ว
รองศาสตราจารย์ ดร.พิบูล ภูมิโคกรักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวนารถ พันธุ์เพ็ง
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์
รองศาสตราจารย์ ดร.สารภี วรรณตรง
รองศาสตราจารย์ ธงชัย วงศ์เสนา
รองศาสตราจารย์ สมหมาย ชินนาค
รองศาสตราจารย์ บุญยัง หมั่นดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณินันต์ ไสยโสภณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเศษ ชินวงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา รัตนธรรมเมธี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป แซ่มัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์พัชร ศรีเพ็ญ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรวัตร ภูระธีรานรัชต์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ หมั่นเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สราสี สนั่นจันทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิต ศรีประดิษฐ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน วัชรศิโนรส

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดือนเพ็ญพร ชัยภักดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา คำพุกกะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิ่งแก้ว ปะติตังโฮ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญวรัตน์ แจ่มใส

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญยแสนอ ตริวิเศษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทศิริสิริ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพิศ ธรรมรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภูมิวิทย์ ไสยโสภณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อัดไพบูลย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระศักดิ์ วรฉัตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.อ. ดร.ศธาอุษ พลโคตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิกษิตี กัลยาณมิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ ชัดขุมแสง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรารถนา แซ่เอ็ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อนันทนารถ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อิลาว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรณ์ มาลา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภรณ์ เรืองสุวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป พิษทองหลาง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กชกร เตชะคำภู

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ลิขิต แก้วหานาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญต์ แสงโชติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร วิชัยรัมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุกัญญา อุตตานนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

มหาวิทยาลัยนครพนม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยนครพนม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวดี เผือกบัวขาว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริดา ประสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนู ศรีทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดม ทิพราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย ยศโสธร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธาดารี มหันตรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสกสรรค์ สนวน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุมาวดี เดชธำรงค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนู ศรีทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐชา นัจจนาวากุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำพล ชะโยมชัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรฉัตร วรวิกรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษศิริ ทองเฉลิม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยัส ชูชื่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนล สวนประดิษฐ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดนัย ลามคำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บรรจง โสดาดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทัศน์ กองทรัพย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัมพาพรรณ พงศ์ผลาดิสัย

อาจารย์ ดร.เบญจวรรณ วงษ์ชาติ

อาจารย์ ดร.ดำเกิง โถทอง

อาจารย์ ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี

อาจารย์ ดร.ปริญา บริพุฒ

อาจารย์ ดร.ภักวีร์ สุขเสน

อาจารย์ ดร.ธนรัชต์ อนุกุล

อาจารย์ ดร.วิยะดา วรานนท์วนิช

อาจารย์ ดร.อัครสิทธิ์ ไชยณรงค์

อาจารย์ ดร.นริศรา ลอยฟ้า

อาจารย์ ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม

อาจารย์ ดร.อุมาพร ไชยสูง

อาจารย์ ดร.ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร

อาจารย์ ดร.วิภาสิทธิ์ หิรัญรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยพะเยา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

วิทยาลัยพิษณุพนธ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

นักวิชาการอิสระ

นักวิชาการอิสระ

นักวิชาการอิสระ

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

อาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ขาวสะอาด

อาจารย์ ดร.ปณณวีร์ หนูประกอบ

อาจารย์ ดร.หัสพร ทองแดง

อาจารย์ ดร.ปิ่นนธร หอมบุญมา

ดร.วิชญ์ณัฐ ท่องแมน

นางสาวสุภาพร ลาภจิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาสุรินทร์

ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ ศูนย์การศึกษานอกระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุรินทร์

กองเลขานุการวารสาร :

เลขานุการ : นางปิยนุช ผมพันธ์

ผู้ช่วยเลขานุการ : นางสาวภทพร ศรีโกตะเพชร

ศิลปกรรม : นายณัฐนันท์ แสงสว่าง / นายอนันต์ แสงมี

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ : นางนุตสรา มิ่งมงคล / นางสาวศศิธร จันครา /

นางสาวอุษณีย์ จะมัวดี / นางสาวรุจิราพร ศาลางาม

Fast-track Indexing System & DOI : อาจารย์วิเชียร พรหมแก้ว / นายอธิมาตร เพิ่มพูน

สำนักงาน :

กองบรรณาธิการวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น

สาขารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 38 ชั้น 6

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044 513 369, 091 835 8558, 088 723 5944

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jlgisrru>

E-mail : jlgisrru@sru.ac.th

ISSN (Print) : 2673-0839

ISSN (Online) : 2673-0405

บทบรรณาธิการ (Editorial)

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 นี้เป็นอีกฉบับที่ทางวารสารมีการใช้ภาพประกอบปกวารสารทั้งปกหน้าและปกหลังที่สื่อถึงประเด็นที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรและไทยกูย เรียกว่า “ประเพณีแซนโฌนตา” ซึ่งเป็นประเพณีที่แสดงถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่สืบต่อจากรุ่นสู่รุ่น สำหรับกระบวนการดำเนินการของวารสารใช้เกณฑ์คุณภาพการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของวารสารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดทุกประการ ซึ่งในทุกฉบับและทุกบทความทางวิชาการจะมีบรรจุข้อมูลใน Fast-track Indexing System มีระบุหมายเลขที่สหวิทยาการสารสนเทศดิจิทัล หรือตัวระบุวัตถุดิจิทัล (ดีโอไอ) (Digital Object Identifier : DOI) กำกับ และมีการกำหนด Citation ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นข้อมูลทางบรรณานุกรมที่เป็นไปตามหอสมุดแห่งชาติกำหนด สำหรับการสืบค้นของทุกบทความที่เผยแพร่ในวารสารทั้งนี้ มีการบรรจุอยู่ในฐานข้อมูล Google Scholar ในทุกบทความที่เผยแพร่ในวารสารเพื่อสะดวกต่อการสืบค้น อ้างอิง และการนำไปใช้ประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษา อีกทั้งมีการกำกับคุณภาพวารสารเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพวารสารตามเกณฑ์ที่ TCI กำหนดในรอบ 5 (พ.ศ. 2568-2572) ที่จะถึงนี้ด้วย

โดยบทความในวารสารฉบับนี้ใช้เกณฑ์คุณภาพมาตรฐานเช่นเดียวกับทุกฉบับ กล่าวคือ มีผู้นิพนธ์มาจากหลากหลายหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ซึ่งผลงานทางวิชาการดังกล่าวทางกองบรรณาธิการได้จัดส่งไปให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จำนวน 3 ท่าน พิจารณาแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการเผยแพร่ทางวิชาการที่มาจากหลากหลายหน่วยงานของแต่ละสาขาเป็นผู้พิจารณาเพื่อความสมบูรณ์ของบทความ และมอบให้ผู้นิพนธ์นำบทความไปปรับปรุงแก้ไขเป็นการเรียบร้อยแล้วก่อนการตีพิมพ์ตามกติกาและรูปแบบการตีพิมพ์เผยแพร่

ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ในวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและตรวจสอบบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	I
คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewers)	II
บทบรรณาธิการ (Editorial)	VII
บทความวิจัย (Research Articles)	
การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจ สร้างสรรค์	1
Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept	
วิมลกานต์ นิธิศิริวรितกุล, ทรงกลด พลพวก, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญนฤมล จะระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพัชร ศรีชะพลกุลสิทธิ	
Wimolkarn Nithisiriwaritkun, Songklot Phonphuak, Navarat Nithichaianan, Pennaruemon Chara, Santhana Prasongsuk and Thamonphat Srisaphonphusitti	
แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิ อินทรีย์แบบมีส่วนร่วม	15
Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation	
นวัตร โพธิสาร, อุมพร ไชยสูง, จันทรดารา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฎิวัติ ยะสะกะ, สุภาวดี สอนโสภะเชือก, นีร งามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า	
Nawuttagorn Potisarn, Umaporn Chaisoong, Jandara Suksam, Jugkrich Jairassamee, Patiwat Yasaka, Suparadee Saunsokchaug, Nion Ngamhui and Wipavadee Punnongwa	
กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจ จัดเลี้ยง: กรณีศึกษาธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี	39
Integrated Marketing Communication Strategies that Affect Loyalty of Catering Service Users: A Case Study of Chinese Table Business in Udon Thani Province	
สุดารัตน์ อนุเวช, ประกายใจ อรจันทร์ และปัทมา สุวรรณภักดี	
Sudarat A-nuwet, Pakaychai Orachan and Pattama Suwunpukdee	

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเชิงรุกร่วมกับบทเรียนออนไลน์ที่ส่งผล ต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู Comparison Active Learning Style and Online Lessons Impacts Creativity and Innovation Capabilities for Student Teachers พงษ์นรินทร์ ศาลางาม, ขจรศักดิ์ สวงสวัสดิ์ และนุชจรี บุญเกต Pongnarin Salangam, Kachornsak Sanguansat and Nucharee Boongate	51
การศึกษาทำนองเทศน์ผะเหวดในมิติทางดุริยางคศิลป์ A Musical Study of Phawet Sermon Melody in Bunphawet Tradition เบญจทิพย์ เพชรสม, สุพรรณณี เหลือบุญชู และดุซงกี มีป้อม Benjatip Petchsom, Supunnee Leauboonshoo and Dussadee Meepom	65
การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช ภัฏร้อยเอ็ด A Needs Analysis of English Language Teaching and Learning Performance for English Major Students in Faculty of Education at Roi Et Rajabhat University รัชฎาพร ศรีพิบูลย์, ธนิกันต์ ศิริภักดิ์, อังชนรินทร์ ทองปาน, นุจิรา สุวรรณโท และปิยธิดา ศรีศิริ Ratchadaporn Sriphiboon, Thanikarn Siripak, Angcharin Thongpan, Nujira Suwannatho and Piyathida Srisiri	81
การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิด จิตตปัญญา ศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3 Development of Analytical Thinking Skills of Contemplative Education for The Third-year General Science Students สำเนียง จุลเสริม Samniang Choolserm	97

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
การนำเสนอรูปแบบสภาพพื้นที่การดำเนินงานของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co-Working Space) ของการผลิตนักศึกษาครูในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Collaborative Co-Working Space: Empowering Digital-era Educators in Surin Rajabhat University บุญโต นาดี และขจรศักดิ์ สงวนสัตย์ Boonto Nadee and Kajohnsak Sanguansat	105
ผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญาของนักศึกษา: การวิจัยแบบผสมวิธี Effects of Group Counseling Program to Decrease Cognitive Students' Load Status: Mixed Methods Research วิกานดา ชัยรัตน์ และเศรษฐวัฒน์ โชควรกุล Wikanda Chairat and Settawat Chonkworakul	117
ศักยภาพชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี Community Potential in the Development of Yonwithi Community Tourist Attractions Ban Chiang Subdistrict, Nong Han District, Udon Thani Province สรัญญา เจริญศิริ และศรัณย์ เจริญศิริ Saranya Charoensiri and Saran Charoensiri	135
ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดสุรินทร์ Digital Literacy of Teacher Phrapariyattidham Schools in Surin Province สมเกียรติ เพ็ชรมาก Somkiet Phetmark	115

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในการกำหนดนโยบายระบบขนส่งสาธารณะ ภายในสถาบันการศึกษาและชุมชนเพื่อเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	171
Environment Economic Evaluation in Transportation System Development for Green University Policy, Chaiyaphum Rajabhat University and Local Communities Case Study	
สุรวุฒิ สุธา และดุซฎีพร หิรัญ Surawut Sudha and Dussadeeporn Hirun	
แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อ ความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมหมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์	191
Guidelines for Developing Tourism Potential and Community Participation for the Success of Eco-Cultural Tourism Management Huai Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai Subdistrict, Sikhoraphum District, Surin Province	
ศิwaporn พัยคณันท์, อัครเดช สุพรรณฝ้าย และอาภาพร บุญประสพ Siwaporn Phayakkanant, Akkharadet Suphannafai and Apaporn Boonprasop	
การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาว เวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม โดยใช้ สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ	213
Achievement Study About Learning Tools in Microsoft Programs. Power point of Secondary Grade 8 Students at Khanadmornpittayakom School using Augmented Reality Technology with a Collaborative Teaching Methods	
ณัฐธิดา เชิดโฉม, กฤษณณัฐ หนูหนู และจักรพงษ์ วารี Natthida Cherdchom, Kritsananut Nunchoo and Jakkrapong Waree	

สารบัญ (Content)

	หน้า (Page)
บทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมจัดการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด	227
The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province	
สุปัน สมสาร Supan Somsa	
แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี	241
Guidelines for improving the Efficiency of Public Services of Huai Khamin Administrative Organization	
พัชรารมณ์ โฉนารายณ์, เศรษฐวัฒน์ โชควรกุล และวิกานดา ชัยรัตน์ Patcharaporn Lonarai, Settawat Chokworakul and Wikanda Chairat	
บทความวิชาการ (Academic Articles)	
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก	257
Guidelines for the Sustainable Development of Community-Based Tourism at Amphawa Floating Market and Damnoen Saduak Floating Market	
วัลภา รัตมิโชติ, วรเดช จันทรร, วิพร เกตุแก้ว และเพ็ญศรี ฉิรินัง Wanlapa Kasamichote, Voradej Chandarasorn, Viporn Katekao and Pensri Chirinang	

สารบัญญ (Content)

	หน้า (Page)
ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของ ข้าราชการพลเรือน Several Considerations regarding the Freedom of a Civil Official to engage in an Occupation Outside Official working Hours เกริกเกียรติ ทิพย์ชัย, ตรีนตร สารพงษ์, กันยักัญญา ใจการวงศ์สกุล, วศิน สุวรรณรัตน์ และกิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว Kirkkiat Thipchai, Treeneat Sarapong, Kankanya Jaikarnwongsakul, Wasin Suwannarat and Kittisak Noochaikaew	273
ย่านชุมชนเก่าตลาดโพธารามสู่การเป็นมรดกจังหวัดราชบุรี Traditional Communities Photharam Market to The Inheritance of Ratchaburi Province จิตคุปต์ ละอองปลิว, ประภัสสร มีน้อย, ณัฐวดี สว่างงาม และธนกฤต สาขาจันทร์ Chittakhup Laongpliu, Prapatsorn Meenoi, Nuttavadee Swangngam and Tanakit Sakajan	293
การสืบค้นข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้ Information Retrieval and Use ทิพนตร ปาสนำ และณัฐพัชร์ วงศ์ณรัตน์ Thipphanet Pasanam and Natthapat Wongnarat	307
ความสุขแห่งตน Intrapersonal Happiness วิสุทธิ์ ชันศิริ และปณณรัตน์ พิงคานนท์ Wisut Khunsiri and Punnarat Pingkhanont	325
เมืองอัจฉริยะ: ความท้าทายขององค์กรปกครองส่วนถิ่นในยุคพลิกผันทางเทคโนโลยี Smart City: The Challenges of Local Government Organizations in the Era of Disruptive Technologies ฉัตรเกษม ดาศรี, อภิชาติ แสงอัมพร และกิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา Chatkasem Dasri, Aphichat Sangamporn and Kittisak Ruampattana	343

สารบัญญ (Content)

	หน้า (Page)
การบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่	359
The Local Management Based on New Public Governance – NPG	
สัญญา เคนาภูมิ และวัชรารภรณ์ จันทนุกูล	
Sanya Kenaphoom and Watcharaporn Jantanukul	
แนวทางการจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงของประเทศไทยในสังคมยุค ดิจิทัลดิสรัปชัน	379
Guidelines for Integrated Management of Thailand's Security Checkpoints in the Era of Digital Disruption	
อภิชา นกยูงทอง, วิพร เกตุแก้ว, เพ็ญศรี ฉิรินัง และวรเดช จันทรศร	
Aphicha Nokyoongthong, Viporn Katekao, Pensri Chirinang and Voradej Chandarasorn	
ภาคผนวก (Appendix)	
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น	395
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์เพื่อตีพิมพ์	396
ในวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น	
จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน	409
แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์	413
ลงวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น	
ใบตอบรับการเป็นสมาชิกวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น	414

การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept

วิมลกานต์ นิธิศิริวรितกุล^{1*} ทรงกต พลพวก² นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์³ เพ็ญนฤมล จະระ⁴
สันธนะ ประสงค์สุข⁵ และธมนพัชร ศรีชะพลภูสิทธิ⁶

Wimolkarn Nithisiriwaritkun^{1*}, Songklot Phonphuak², Navarat Nithichaianan³,
Pennaruemon Chara⁴, Santhana Prasongsuk⁵
and Thamonphat Srisaphonphusitti⁶

Received : June 26, 2023; Revised : July 10, 2023; Accepted : July 19, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและใช้กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย ผู้นำชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหม และคนในชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการผลิตผ้าไหมในพื้นที่วิจัย จำนวน 50 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงด้วยการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ และมีความองค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าไหม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงอรรถาธิบาย และการวิเคราะห์พรรณนาความ พิจารณาความสอดคล้องของความคิดเห็น และความ

¹⁻⁶คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : wimolkran@srnu.ac.th

Citation : Nithisiriwaritkun, W., Phonphuak, S., Nithichaianan, N., Chara, P., Prasongsuk, S. and Srisaphonphusitti, T. (2023). Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 1-14;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44>

เป็นไปได้ของข้อมูลของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมบ้านนาตัง อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จุดเด่นคือการย้อมสีธรรมชาติและการย้อมคราม แนวทางในการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ คือการย้อมครามให้สีติดง่าย และสีไม่ตก โดยใช้นวัตกรรมคือสารประจุบวก ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ได้คือ ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ และการย้อมผ้าครามด้วยสารประจุบวก เพื่อให้สีครามสด ไม่ตก ย้อมติดง่ายขึ้น และเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนและฐานการเรียนรู้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถนำไปเป็นของฝาก และของที่ระลึกได้ กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมตำบลสวาย อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จุดเด่นคือ การย้อมสีธรรมชาติ และเส้นไหมบ้าน แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ คือ การย้อมสีธรรมชาติ และการมัดย้อมเป็นลวดลายต่าง ๆ พร้อมทั้งการนำโปรตีนไหมที่ได้มาใช้ประโยชน์ ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ได้คือ ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ และสบูโปรตีนไหม สามารถพัฒนาเป็นของฝากของที่ระลึก สร้างเป็นฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน และเป็นฐานการเรียนรู้ในชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และนำไปสู่การพัฒนาชุมชนในมิติของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อไป

คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนาผลิตภัณฑ์, การเพิ่มมูลค่า, เศรษฐกิจสร้างสรรค์

Abstract

The research on “Developing and increasing the value of silk products in Surin Province according to the creative economy concept” aims to develop and increase the value of silk products in Surin Province according to the concept of the creative economy by using a qualitative research process. Data were collected using surveys, structured interviews and a workshop process in which key informants comprised community leaders. Silk product groups and people in the community are interested in silk production in the research area; the expertise, experience, and knowledge about silk selected 50 people from the random purposive method. The data were analyzed by descriptive analysis and descriptive analysis by considering the consistency of the opinions and the likelihood of the information of the

Citation : วิมลกานต์ นิธิศิริวิศกุล, ทรงกลด พลพวก, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญนภมล จະระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพัชร

ศรีษะพลกุลสิทธิ. (2566). การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 1-14;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44>

participants in the focus group according to the concept of creative economy. The research showed that Ban Na Tang silk product group, Kwaew Sirin District, Surin Province, featured natural and indigo dyeing. The way to develop and increase product value is to dye indigo so that the colour is easy to stick and the colour does not fade by using the innovation of cationic substances. The prototype product was natural tie-dyed fabric and indigo dyeing with cationic dyes to make the fresh indigo colour less easily dyed. It is an increase in community tourism activities and a learning base for tourists to use as souvenirs and souvenirs. The highlight of the silk product group in Sawai Subdistrict, Mueang District, Surin Province, is natural dyeing and homegrown silk threads. The way to develop products and increase product value is natural dyeing and tie-dyeing into various patterns, along with using silk proteins that have been utilized. The prototype products obtained are natural tie-dyed fabrics and silk protein soaps that can be developed into souvenirs, community tourism activities and learning bases in the community, resulting in the potential of the community in the creative economy leading to community development in the dimension of the creative economy.

Keywords : Product Development, Adding Value, Creative Economy

บทนำ (Introduction)

การเติบโตของอุตสาหกรรมงานฝีมือและหัตถกรรมในอนาคตชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจสร้างสรรค์กับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และกระแสดังกล่าวต้องการของผู้บริโภคที่มีแนวโน้มเปลี่ยนไปโดยผู้บริโภคจะเลือกซื้อสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวมากกว่าสินค้าที่พบได้ทั่วไป และยังคงเลือกใช้สินค้าที่มีความยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีกระแสดิจิทัลที่เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบของงานฝีมือในอนาคต (Digital Craft Trend) หรือการสร้างสรรคงานฝีมือที่นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาเกี่ยวข้องในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์, 2562) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

Citation : Nithisiriwaritkun, W., Phonphuak, S., Nithichaianan, N., Chara, P., Prasongsuk, S. and Srisaphonphusitti,

T. (2023). Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 1-14;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.44>

แห่งชาติ (2562) กำหนดขอบเขตเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยเพื่อใช้ในการวัดขนาดทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และสะท้อนถึงความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทยไว้เป็น 15 อุตสาหกรรม จากประเภทของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ทั้ง 4 กลุ่มอุตสาหกรรมหลัก ซึ่งขอบเขตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในประเทศไทย ได้ยึดตามรูปแบบของ UNCTA (The United Nations Conference on Trade and Development) เป็นกรอบโดยแบ่งเป็นกลุ่มมรดกทางวัฒนธรรม กลุ่มศิลปะ กลุ่มสื่อ และกลุ่มงานสร้างสรรค์ตามลักษณะงาน การขับเคลื่อนการพัฒนาให้ครอบคลุมภาคเศรษฐกิจและเชื่อมโยงกันทั้งภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ที่อยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานเข้ากับการใช้องค์ความรู้และนวัตกรรม ทั้งนี้การพัฒนาจะต้องมุ่งสู่การเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Donkwa, K., 2018 : 212) อีกประการหนึ่งที่สำคัญและน่าสนใจคือ กระแสทิศทางการประกอบธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์มากขึ้น คือการสร้างมูลค่าที่เกิดขึ้นจากความคิดมนุษย์ เปลี่ยนจากการผลิตและการบริการไปสู่ธุรกิจซึ่งต้องพึ่งพาความคิดสร้างสรรค์เป็นวัตถุดิบสำคัญ (ณัฐวุฒิ พงศ์ศิริ, 2558) ประกอบด้วยการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จะเป็นส่วนในการส่งเสริมให้กลุ่มวิสาหกิจสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของตนเองทั้งด้านการบริหารจัดการ การผลิต การจำหน่าย รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ และความสำเร็จของการนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน คือผู้ประกอบการที่สามารถผนวกความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิจัยและพัฒนาเพื่อดำเนินธุรกิจได้ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ดังนั้นประเทศไทยและประเทศต่างๆ จึงให้ความสำคัญกับ “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” ที่เน้นการเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการด้วยความคิดสร้างสรรค์ ในฐานะที่เป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจยุคใหม่ (Polmitr, D. & Luanchamroen, S., 2023 : 271) ประเด็นที่สำคัญที่สุดในกระบวนการใช้เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมและชุมชน ได้แก่ กระบวนการและวิธีการมองหา “ทุนจากภายใน” ของชุมชนและท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วเพื่อนำมาซึ่งการต่อยอดสร้างสรรค์และสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็น “อัตลักษณ์” ที่สำคัญในการสะท้อนความเป็นตัวตนของชุมชนและท้องถิ่น อันเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนาสังคมและชุมชนที่ยั่งยืน (Chamchan, C. & Boonyamanond, S., 2013 : 109) ประกอบกับจังหวัดสุรินทร์มีอุตสาหกรรมมรดกทางวัฒนธรรม ที่เอกลักษณ์และโดดเด่นไม่

Citation : วิมลกานต์ นิธิศิริวิศกุล, ทรงกลด พลพวก, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญณมล จระระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพชร ศรีชะพลูสุทธิ. (2566). การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 1-14;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44>

ว่าจะเป็นงานฝีมือและหัตถกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะพื้นที่ตำบลสวาย อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ และตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เป็นชุมชนที่มีจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ผ้าไหม และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อีกทั้งพื้นที่ตำบลสวาย ยังเป็นยุทธศาสตร์ของกระทรวงอุตสาหกรรมในการพัฒนาให้ตำบลสวายเป็น “หมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์” ของจังหวัดสุรินทร์ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ซึ่งเป็นแนวคิดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การสร้างสรรคงาน และการใช้ทรัพยากรทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรม การส่งสมองค์ความรู้ของสังคมและเทคโนโลยี (United Nation, 2008 : 9) เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค จึงทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของชุมชนด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และนำไปสู่การพัฒนาชุมชนในมิติของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจ ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและใช้กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย ผู้นำชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหม และคนในชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการผลิตผ้าไหม ในพื้นที่วิจัย จำนวน 50 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงด้วยการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ และมีความองค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าไหม ในพื้นที่วิจัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary) การวิเคราะห์เชิงอธิบาย (Explanatory Analysis) การวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและการวิเคราะห์พรรณนาความ (Content Analysis)

Citation : Nithisiriwaritkun, W., Phonphuak, S., Nithichaianan, N., Chara, P., Prasongsuk, S. and Srisaphonphusitti,

T. (2023). Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 1-14;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44>

พิจารณาความสอดคล้องของความคิดเห็น และความเป็นไปได้ของข้อมูลของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

ขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัย ประกอบด้วยบ้านนาตัง หมู่ที่ 8 ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ และตำบลสวาย อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ ที่มีความพร้อมและความต้องการในการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์” สรุปการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์จุดแข็ง โอกาสการพัฒนา และภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ผ้าไหม บ้านนาตัง อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ และตำบลสวาย อำเภอมืองจังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์จุดแข็ง โอกาสการพัฒนา และภูมิปัญญาท้องถิ่นของธุรกิจชุมชนผ้าไหม

กลุ่มธุรกิจชุมชน ผ้าไหม	จุดแข็งและโอกาส ในการพัฒนา	จุดเด่นของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	แนวทางการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ
บ้านนาตัง อ.เขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์	1. สมาชิกในกลุ่มมีความเข้มแข็ง และให้ความร่วมมือในการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมเป็น อย่างดี 2. ที่ตั้งของกลุ่มเป็นจุดศูนย์รวม ของแหล่งท่องเที่ยว อาทิ เครื่องเงิน และยังเป็น โฮมสเตย์ที่นักท่องเที่ยวมาพักเป็น ประจำ 3. เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวทอผ้า ไหม บ้านนาตัง	1. เป็นศูนย์การเรียนรู้ย้อม สีธรรมชาติ 2. มีการย้อมคราม และ การผลิตครามเองในกลุ่ม 3. ทรัพยากรที่ใช้ในการ ย้อมสีผ้าไหมมาจากชุมชน และท้องถิ่น 4. ผลิตภัณฑ์ทุกชิ้นเป็น ธรรมชาติ 100 % ทุก กระบวนการในการผลิต	1. นำจุดเด่นคือการ ย้อมสีธรรมชาติและ การย้อมคราม มา พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อ เป็นกิจกรรมให้ ท่องเที่ยว และเป็นของ ฝากของที่ระลึก 2. การย้อมครามให้ติด ง่าย และสีไม่ตก โดยใช้ นวัตกรรมเข้ามาช่วย

Citation : วิมลกานต์ นิธิศิริวิศกุล, ทรงกลด พลพวก, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญณมล จระระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพชร ศรีชะพลูสิทธิ. (2566). การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 1-14;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กลุ่มธุรกิจชุมชน ผ้าไหม	จุดแข็งและโอกาส ในการพัฒนา	จุดเด่นของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	แนวทางการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ
ตำบลสวาย อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	1. กลุ่มมีความเข้มแข็ง และ ทรัพยากรในท้องถิ่นมีจำนวน มาก 2. เป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรม สร้างสรรค์ 3. นักท่องเที่ยวและผู้เข้ามา ศึกษาดูงานมีจำนวนมาก 4. เป็นจุดเรียนรู้เรื่องการย้อมสี ธรรมชาติ และการผลิตผ้าไหมใน จังหวัดสุรินทร์	1. ทรัพยากรที่ใช้ในการ ย้อมสีผ้าไหมมาจากชุมชน และท้องถิ่น 2. เป็นแหล่งผลิตผ้าไหม ลายโฮลที่มีชื่อเสียง	1. นำจุดเด่นคือการ ย้อมสีธรรมชาติ มา พัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อ เป็นกิจกรรมให้ ท่องเที่ยว และเป็นของ ฝากของที่ระลึก โดย การทำให้เป็นผ้ามัดย้อม รูปแบบต่างๆ 2. นำโปรตีนไหมที่ฟอก ทิ้งก่อนย้อม มาใช้ ประโยชน์ โดยใช้ นวัตกรรมเข้ามาช่วย สกัดโปรตีนไหม และ นำมาพัฒนาเป็นสบู่ โปรตีนไหม เป็นของ ฝาก ของระลึกใน กิจกรรมการท่องเที่ยว ชุมชน และถือเป็นการ เพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์

จากตารางจะพบว่าจุดเด่นของกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทั้ง 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. บ้านนาตัง อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จุดเด่นคือ การย้อมสีธรรมชาติและการ
ย้อมคราม แนวทางในการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์
คือการย้อมครามให้ติดง่าย และสีไม่ตก โดยใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วย และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์โดย

Citation : Nithisiriwaritkun, W., Phonphuak, S., Nithichaianan, N., Chara, P., Prasongsuk, S. and Srisaphonphusitti,

T. (2023). Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the
Creative Economy Concept. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 1-14;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44>

การมัดย้อมสีธรรมชาติในกิจกรรมในการท่องเที่ยวชุมชน หรือทำเป็นฐานการเรียนรู้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถนำไปเป็นของฝาก และของที่ระลึกได้

2. ตำบลสวาย อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จุดเด่นคือ การย้อมสีธรรมชาติ แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือการย้อมสีธรรมชาติ และการมัดย้อม สามารถพัฒนาเป็นของฝากของที่ระลึก และการสกัดโปรตีนจากเส้นไหม โดยใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วย เพื่อนำโปรตีนไหมมาใช้ประโยชน์ โดยการทำสบู่โปรตีนไหม ในกิจกรรมในการท่องเที่ยวชุมชน หรือทำเป็นฐานการเรียนรู้ในชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 นำจุดเด่นและแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มาดำเนินการพัฒนาและเพิ่มการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าต้นแบบผลิตภัณฑ์ โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บ้านนาตัง อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่ได้คือ ผ้ามัดย้อมสีธรรมชาติ และการย้อมผ้าครามด้วยสารประจุบวก เพื่อให้สีครามสด ไม่ตก และย้อมติดง่ายขึ้น

กิจกรรมที่ 1 : การถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่การหมักคราม การก่อคราม และการย้อมเส้นไหมครามด้วยสารประจุบวก

ภาพที่ 1 กิจกรรมการหมักคราม การก่อคราม และการย้อมเส้นไหมครามด้วยสารประจุบวก

Citation : วิมลกานต์ นิธิศิริวิศกุล, ทรงกลด พลพวง, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญณมล จະระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพัชร ศรีษะพลกุลสิทธิ. (2566). การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 1-14;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44>

กิจกรรมที่ 2 : กิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ การมัตย้อมสีธรรมชาติจากทรัพยากรในท้องถิ่น อาทิ คราม คลั่ง แกนขนุน

ภาพที่ 2 การมัตย้อมสีธรรมชาติ

กลุ่มที่ 2 ตำบลสวาย อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ผลิตภัณฑ์ต้นแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่ได้คือ ผ้ามัตย้อมสีธรรมชาติ และ
สบู่โปรตีนไหม

กิจกรรมที่ 1 : กิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่ การสกัดโปรตีนไหมโดยใช้หม้ออัด
แรงดัน และการทำสบู่โปรตีนไหม

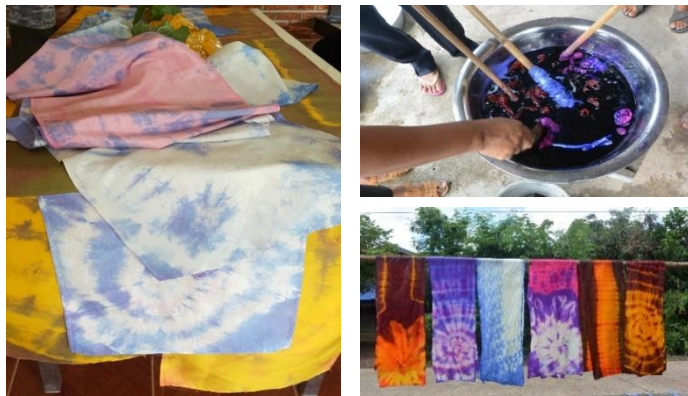
ภาพที่ 3 การทำสบู่โปรตีนไหม

Citation : Nithisiriwaritkun, W., Phonphuak, S., Nithichaianan, N., Chara, P., Prasongsuk, S. and Srisaphonphusitti, T. (2023). Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 1-14;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44>

กิจกรรมที่ 4 : กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ใหม่กิจกรรมมัดย้อมผ้าไหม (เพื่อเป็นฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน)

ภาพที่ 4 การมัดย้อมผ้าไหม

ดังนั้นสรุปได้ว่าผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ได้รับการพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทั้ง 2 กลุ่มได้มีการนำไปใช้ในกิจกรรมของนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในการมาพักที่โฮมสเตย์ หรือ กิจกรรมการศึกษาดูงานของนักท่องเที่ยว อีกทั้งสามารถของฝาก และของที่ระลึกประจำกลุ่มได้ ซึ่งจากการทดลองกิจกรรมจากนักท่องเที่ยวรับผลตอบรับเป็นอย่างดีจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากผลิตภัณฑ์ต้นแบบใช้เวลาในการทำกิจกรรมไม่นานมาก ต้นทุนในการผลิตต่ำ และได้สัมผัสกับวิถีชุมชน ซึ่งในปัจจุบันทั้งสองกลุ่มที่ได้รับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพานิชย์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากงานวิจัยเรื่องการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้มีการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมออกเป็น 3 ผลิตภัณฑ์ คือ การมัดย้อมครามด้วยสารประจุบวก การมัดย้อมผ้าลวดลายต่างๆ และการทำสบู่โปรตีนไหม ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในการย้อมสีผ้าครามโดยการนำสารประจุบวก มาทำให้ย้อมติดงานและสีไม่ตก รวมถึงชุมชนได้รับองค์ความรู้ใหม่ในการทำผ้ามัดย้อมเป็นลวดลายต่างๆ และการทำสบู่โปรตีนไหม เพื่อใช้เป็นฐานการเรียนรู้ และสามารถนำมาใช้ในที่พักโฮมสเตย์ของชุมชนเพื่อลดต้นทุนของธุรกิจชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pornjaroenkun, A. & Ketanon Neawheangtham, R., (2017 : 433) พบว่า รูปแบบผลิตภัณฑ์การสร้างมูลค่าเพิ่มผ้าไหมทอมือตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของชุมชนผ้าไหมทอมือบ้านประทุน ได้รูปแบบ “BAN PROATOON Moodel”

Citation : วิมลกานต์ นิธิศิริวิศกุล, ทรงกลด พลพวก, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญณมล จระระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพัชร

ศรีษะพลภูสีหิ. (2566). การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 1-14;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44>

ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ระดมความคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ กำหนดราคา สร้างเครือข่าย เพิ่มช่องทางการค้า สร้างศักยภาพให้ชุมชน ยกย่องการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ ศูนย์กระจายสินค้า และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ และสอดคล้องกับสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (2564. ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ การนำสินค้าหรือบริการมาเพิ่มมูลค่าโดยผ่านการคิดอย่างสร้างสรรค์ และนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงพื้นฐานทางวัฒนธรรม สังคม เข้ามาช่วยในการสร้างสรรค์ผลงาน และสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2561 ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หมายความว่า การพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์บนฐานขององค์ความรู้ ทรัพย์สินทางปัญญา และการศึกษาวิจัยซึ่งเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ การสั่งสมความรู้ของสังคม และเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อใช้ในการพัฒนาธุรกิจและการผลิตสินค้าและบริการในรูปแบบใหม่ซึ่งสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจหรือคุณค่าทางสังคม กลุ่มบ้านนาดัง และบ้านสวาย เดิมเคยทำผ้าไหมเป็นผ้าฝืน และทำผ้าคลุมไหล่จากผ้าไหม จากครามและสีธรรมชาติ จากผลงานวิจัยจึงได้ขยายมาทำผ้ามัดย้อมจากคราม และสีธรรมชาติ และสอดคล้องกับผลงานของ “แต่นาติก” ผ้าย้อมครามทะเลจากชุมชนบ้านฉาง ผู้สร้างสรรค์แพชั่นมัดย้อมและนาติกที่สวยงามเกินราคา ในโครงการ East is Craft ของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy Agency หรือ CEA) ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมจากคราม โดนใช้วัตถุดิบและทรัพยากร “น้ำทะเล” มาแทนกระบวนการใช้น้ำเกลือในกระบวนการผลิตผ้ามัดย้อม ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าย้อมครามทะเลแต่นาติก และสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่า (Added Value) เป็นการสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจากเดิม การสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นเครื่องมือการตลาดที่จะทำให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการสร้างมูลค่าเพิ่ม คือความสามารถในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในด้านต่างๆ ให้มีคุณค่าในสายตาของลูกค้ามากขึ้น (Tiphachartyothin, 2014) อีกทั้งผลงานวิจัยยังสอดคล้องกับการส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทยใน 15 สาขา ในสาขาที่ 1. งานฝีมือและหัตถกรรม สาขาที่ 15. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับการผลักดันวัฒนธรรมที่มีศักยภาพ 5 F ได้แก่ 1. อาหาร (Food) 2. ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (Film) 3. ผ้าไทยและการออกแบบแฟชั่น (Fashion) 4. มวยไทย (Fighting) และ 5. การอนุรักษ์และขับเคลื่อนเทศกาล ประเพณีสู่ระดับโลก (Festival) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukasai, et al. (2021 : 382) พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นการผลิตบนฐานการใช้องค์ความรู้ของชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสรรค์งานและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาวัฒนธรรมเพื่อการผลิต ในการสร้างเอกลักษณ์

Citation : Nithisiriwaritkun, W., Phonphuak, S., Nithichaianan, N., Chara, P., Prasongsuk, S. and Srisaphonphusitti,

T. (2023). Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 1-14;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.44>

และส่งผลสำเร็จต่อการพัฒนาศักยภาพชุมชนยั่งยืน ได้เอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์ไหม “ลายละมั่ง” ที่ใช้แนวคิดการทอผ้าลายหมี่คันขอนแก่น และเป็นที่ต้องการของผู้ใช้ในชุมชนและผู้สนใจ และแนวทางการจัดการผลิตภัณฑ์ต้องผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการและรสนิยมของผู้บริโภคให้มีความทันสมัยมากขึ้น

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ต้องความรู้ใหม่จากการกระบวนการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ คือต้องความรู้ใหม่ในการย้อมสีผ้าครามโดยการนำสารประจุบวก มาทำให้ย้อมติดงานและสีไม่ตกโดยไม่มีผลกระทบต่อมาตรฐานผลิตภัณฑ์การย้อมสีธรรมชาติ รวมถึงชุมชนได้รับองค์ความรู้ใหม่ในการทำผ้ามัดย้อมเป็นลวดลายต่างๆ และการทำสบู่โปรตีนไหม เพื่อใช้เป็นฐานการเรียนรู้และกิจกรรมการท่องเที่ยว และสามารถนำมาใช้ในที่พิกฮอสมสเตย์ของชุมชนเพื่อลดต้นทุนของธุรกิจชุมชนได้ ดังแสดงในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์

Citation : วิมลกานต์ นิธิศิริวิศกุล, ทรงกลด พลพวก, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญณฤมล จະระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพัชร ศรีชะพลกุลสิทธิ. (2566). การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 1-14;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44>

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 คนในชุมชนควรได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าและบริการตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ใหม่โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่แล้วให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในอนาคต

1.2 คนในชุมชนควรเพิ่มฐานการเรียนรู้จากงานวิจัย และเพิ่มกิจกรรมไว้ในแผนการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการตลาด การสื่อสารทางการตลาดสินค้าและบริการ การจำลองกิจกรรมฐานการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอนาคต และพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีเอกลักษณ์ สร้างอัตลักษณ์สะท้อนความเป็นตัวตนของชุมชนและท้องถิ่น อันเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนาสังคมและชุมชนที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

กรุงเทพฯธุรกิจ. (2562). เศรษฐกิจสร้างสรรค์ : จากความคิดสร้างสรรค์ สู่มูลค่าทางเศรษฐกิจ.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : [https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/](https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/123808?fbclid=IwAR3pIFniBxBbNM1D3p3Cco0iBukDoguNeK0Jlr3kaYE88LUtlnUSzQGK9VA)

123808?fbclid=IwAR3pIFniBxBbNM1D3p3Cco0iBukDoguNeK0Jlr3kaYE88LUtlnUSzQGK9VA. สืบค้น 15 กุมภาพันธ์ 2565.

ณัฐฉิพวงศศิริ. (2558). การบริหารคนต่างรุ่นในองค์กร. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.hri.tu.ac.th/cms/seminardetail.aspx?tid=MTQx/>. สืบค้น 7 กรกฎาคม 2565.

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2561. (2561).

เศรษฐกิจสร้างสรรค์. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<https://www.cea.or.th/storage/app/media/ITA2564/Royal-Decree-for-CEA-Establishment.pdf>. สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2564.

Citation : Nithisiriwaritkun, W., Phonphuak, S., Nithichaianan, N., Chara, P., Prasongsuk, S. and Srisaphonphusitti,

T. (2023). Developing and Increasing the Value of Silk Products in Surin Province According to the Creative Economy Concept. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 1-14;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44>

ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. (2562). “แตงبادิก” ฝ้าย้อมครามทะเลจากชุมชนบ้านฉาง ผู้สร้างสรรค์
แพชั่นมัดย้อมและบาติกที่สวยงามเกินราคา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<https://www.tcdc.or.th/th/all/service/resource-center/article/32163>. สืบค้น 28

ตุลาคม 2562.

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.). (2564).

Creative Economy พาเศรษฐกิจไทยก้าวไกลสู่สากล. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<https://www.nxpo.or.th/th/9440/>. สืบค้น 25 พฤศจิกายน 2564.

Chamchan, C. and Boonyamanond, S. (2013). Roles of Creative Economy of Community and Social Development in Thailand. **NIDA Economics Review**. 7(1). 109 : 151. [In Thai]

Donkwa, K. (2018). A model of factors in creative economics and innovative behavior affecting the long-run AEC strategies of Thailand. **Silapakorn University Journal** .38(1). 207-232. [In Thai]

Pornjaroenkun, A. and Ketanon Neawheangtham, R. (2017). Product Development based on The Creative Economy Concept in to Value-Added of Pratoon Community, surin. **Governance Journal**. 6(2) : 433-446. [In Thai]

Polmitr, P. and Luanchamroen, S. (2023). The Challenges of Entrepreneurship and Success in the Modern Competition based on the Creative Economy Concept. **Journal of Management and Development Ubon Ratchathani Rajabhat University**. 10(1) : 271-284 . [In Thai]

Sukasai, L. et al . (2017). Development to Sustainable Community Potential of Local Wisdoms Productive “Native Silk” Based on Sufficiency Economy & Creative Economy of Chaiyaphum Province Communities. **Journal of Social Science and Buddhist Anthropology**. 6(7) : 382 : 398. . [In Thai]

Tiphachartyothin, P. (2014). Quality Control: The importance of consistency. **Journal of Productivity world**. 19(110) : 91-96. [in Thai]

United Nations. (2008). **Creative Economy Report 2008**. The Challenge of Assessing the Creative Economy towards Informed Policy-making.

Citation : วิมลกานต์ นิธิศิริวิศกุล, ทรงกลด พลพวก, นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์, เพ็ญณมล จระระ, สันธนะ ประสงค์สุข และธมนพัชร ศรีชะพลูสิทธิ. (2566). การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 1-14;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.44>

แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation

นวัตร โพธิสาร^{1*} อุมพร ไชยสูง² จันทรรดา สุขสาม³ จักรกฤษ ใจรัมย์⁴
ปฏิวดี ยะสะกะ⁵ สุภารดี สอนโสภะเชือก⁶ นีอร งามสุข⁷ และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า⁸
Nawuttagorn Potisarn¹, Umaporn Chaisong², Jandara Suksam³,
Jugkrich Jairassamee⁴, Patiwat Yasaka⁵, Suparadee Saunsokchaug⁶,
Nion Ngamhui⁷ and Wipavadee Punnongwa⁸

Received : September 21, 2023; Revised : October 11, 2023; Accepted : October 16, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม 2) พัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 วิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 12 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลและประเด็นคำถามเพื่อการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกลุ่มจากกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ

¹⁻⁶คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์; Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus, Thailand.

^{7,8}คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์; Faculty of Agriculture and Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus, Thailand.

*Corresponding Author; nawuttagorn.po@rmuti.ac.th

Citation : Potisarn, N, Chaisong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

อย่างมีส่วนร่วมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ระยะที่ 2 วิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 400 คน ได้จากการเลือกแบบบังเอิญ เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการใช้สื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจสื่อวัตกรรมการผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเป็นสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการดำเนินการวิจัย มีดังนี้ 1) ผลการศึกษาแนวทางการยกระดับเครือข่ายและแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม กลุ่มมีการขยายผลการจัดตั้งกลุ่มระดับชุมชนเป็นระดับตำบล โดยมีการวางวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือ “เกษตรกรตำบลกุดหวายสร้างสุขเพิ่มรายได้ ด้วยเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม” การจัดทำโครงสร้างกลุ่มในรูปแบบคณะกรรมการมีการยกระดับเครือข่ายโดยสร้างภาคีเครือข่ายในระดับอำเภอและจังหวัด ในด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้การแปรรูปข้าวมาเป็นข้าวเกรียบปรุงรส 2) ผลการพัฒนาสื่อวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน พบว่า สื่อวัตกรรมการประกอบด้วย โลโก้ สื่อวิทัศน์ และสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกผสมผสานเทคโนโลยีความจริงเสริม และผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสื่อวัตกรรมการผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$)

คำสำคัญ (Keywords) : เกษตรอินทรีย์, ผลิตภัณฑ์โอท็อป, วิสาหกิจชุมชน, แปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์, การมีส่วนร่วม

Abstract

This research's objectives were to 1) study the guideline to enhance network community enterprises and process organic jasmine rice products with participation and 2) develop innovative media to increase the income of the community enterprise network. The study was a research and development which used two phases for data collection method. The first phase was the qualitative which including 12 people by purposive sampling. The research tools were data

Citation : นวัตร โพธิสาร, อุมพร ไชยสูง, จันทรรดา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัศมี, ปฎิวัติ ยะสะกะ, สุภารดี สวนโสภะเชือก, นีรงามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.45>

recording form and research questions. The data collection method was through group interviews from participatory workshops with farmers producing organic jasmine rice. The data analysis used content analysis from stakeholders. Moreover, the second phase which used a quantitative research. The sample group of qualitative research included 400 people in Surin province who collected by accidental sampling. The research tools were a users' satisfaction questionnaire of using innovative media to increase the income of the community enterprise network. The data collection method using the sample group to respond the questionnaire regarding their satisfaction with the media of innovative organic jasmine rice processed products. The statistical data analysis used descriptive statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation. The results were as follows: 1) The enhancing network community enterprises and process organic jasmine rice products with participation and processing organic jasmine rice products in a participatory way found the group has expanded to establish groups at the community level to the sub-district level. There was a common vision which was a "Farmers in Kut Wai sub-district will create happiness and increase income with participatory organic agriculture". The creating of a group structure in the form of a committee The network has been upgraded by creating network partners at the district and provincial levels. In the field of processing organic jasmine rice products showed that the community had a process of learning how to transform Khao Mao into seasoned crackers. 2) The results of developing innovative media to increase the income of the community enterprise network including logo, video media, and infographic brochure media combined with augmented reality technology. The study of the measurement of the satisfaction level towards innovative media for organic jasmine rice processed products overall was at a very high level ($\bar{X} = 4.41$).

Citation : Potisarn, N, Chaisoong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and

Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. **Journal of Local Governance and Innovation.**

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

Keywords : Organic Jasmine Rice, OTOP Product, Community Enterprises, Organic Jasmine Rice Processed Products, Participation

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ให้มีเสถียรภาพจำเป็นต้องอาศัยความรู้ และความก้าวหน้าในการวิจัยและนวัตกรรมที่ต้องมีการสร้างและสะสมองค์ความรู้ให้ทันสมัยตลอดเวลาเพื่อเป็นกลไกสำคัญในการนำพาประเทศหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ซึ่งการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรมนี้จะเป็นการกระจายรายได้ และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจำเป็นต้องยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน และหลักคนเป็นศูนย์กลางโดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และการนำมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ดังนั้นเพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้ประเทศเกิดเสถียรภาพ จึงจำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมต้นทุนเดิมของชุมชนให้เกิดการต่อยอดได้อย่างยั่งยืน

จากการศึกษาสภาพบริบทของชุมชนตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ มีพื้นที่ทั้งหมด 17.77 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ทั่วไปของตำบลกุดหวายเป็นที่ดอน น้ำไม่ท่วมขัง ในบางพื้นที่เป็นป่าเสื่อมโทรมเป็นส่วนใหญ่ มีแหล่งน้ำใต้ดินอยู่ในระดับตื้น บางพื้นที่อยู่ได้ห้วยลำพอก สภาพพื้นที่ทั่วไปเหมาะแก่การเพาะปลูกข้าว พืช โดยอาศัยน้ำฝน เป็นหลัก มีประชากรทั้งหมด 8,062 คน แยกเป็นชาย 4,104 คน หญิง 3,958 คน ประชากรส่วนใหญ่ทำการเกษตร ปลูกข้าวและทำปศุสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่ในชุมชนจะมีการเลี้ยงควายในแต่ละครัวเรือนมีจำนวนมาก สามารถผลิตปุ๋ยคอกจากมูลสัตว์ได้ทุกครัวเรือน ปลูกและผลิตข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพ หอมและเหนียว โดยอาศัยแหล่งน้ำ และความอุดมสมบูรณ์ของอ่างเก็บน้ำลำพอกและลำห้วยสาขา และผลักดันให้ชุมชนได้รับการประเมินมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเป็จุดเริ่มต้นในการพัฒนาแบรนด์ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับ ได้รับโอกาสเป็นพื้นที่ทำงานภายใต้โครงการหมู่บ้านราชมงคลอีสาน และเป็นเครือข่ายเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) มีการรวมกลุ่มอาชีพ อาทิ เช่น วิสาหกิจชุมชน กลุ่มท่องเที่ยวอีสานใต้ กลุ่มจักสาน เป็นต้น จึงต้องการให้ชุมชนเกิดผลิตภัณฑ์และ

Citation : นวัณกร โพธิสาร, อุมพร ไชยสูง, จันทรรดา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฏิวดี ยะสะกะ, สุภาวดี สอนโสภะเชือก, นีรจามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

บริการที่ตรงตามความต้องการของตลาดบนพื้นฐานศักยภาพของกลุ่มอย่างมีส่วนร่วม (องค์การบริหารส่วนตำบลกุดหวาย, ม.ป.ป)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจชุมชนบนฐานความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรม ชุมชนยังขาดองค์ความรู้ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การสร้างมูลค่าเพิ่มจากข้าวอินทรีย์ (Organic Rice) ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญที่ได้รับการผลิตและจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน การสร้างแบรนด์ ทำให้ชุมชนขาดโอกาสในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นโดยชุมชนผ่านนวัตกรรมบนพื้นฐานศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน เมื่อมองในมุมของผู้บริโภคในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพมากขึ้น เนื่องจากข้าวอินทรีย์เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีกระบวนการผลิตที่ไม่พึ่งสารเคมีหรือสารสังเคราะห์ต่าง ๆ (สุภารดี สวนโสเกือก และคณะ, 2561 : 108 - 109) สำหรับแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ จำเป็นต้องมีกิจกรรมหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการผลิต แปรรูป และการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ การบริการ การตลาด และการแนะนำคุณประโยชน์ที่จะได้รับจากตัวผลิตภัณฑ์ไปยังผู้บริโภค (วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ, 2558 : 61; พรพิมล โรจนโพธิ์ และคณะ, 418 - 419) อีกทั้งยังมีกิจกรรมที่สนับสนุนกับกิจกรรมหลัก ได้แก่ การนำสื่อนวัตกรรม (Logo & Packaging, AR Infographic) เว็บไซต์ (Website) สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) (Tangkuptanon and Sudaporn, 147 – 148, ศิริกมล ประภาสพงษ์, 2563 : 175; วีระนันท์ คำนิงจุฒิ และอัญญา กลิ่นเทียน, 2562 : 42 - 43) มาใช้สื่อสารเพื่อเพิ่มการรับรู้มูลค่าให้กับตัวผลิตภัณฑ์ การบริหารบุคลากรในชุมชนให้มียุทธศาสตร์ความรู้เพิ่มมากขึ้น และมีการจัดโครงสร้างของวิสาหกิจชุมชนให้เกิดประสิทธิผล การสร้างเครือข่ายและช่องทางการตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้รับมาตรฐาน การยกระดับและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิเกษตรอินทรีย์ แล้วยังมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ด้วยการแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์เพื่อเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ จากข้าวหอมมะลิอินทรีย์ เพื่อให้สอดคล้องกับชุมชนที่เป็นแหล่งผลิตข้าวอินทรีย์ที่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่ มีชื่อเสียง และมีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่พิเศษต่างจากแหล่งอื่น (สุภารดี สวนโสเกือก และคณะ, 2561; 107)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนี้ จึงเป็นที่มาของการวิจัยแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการยกระดับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์และการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการศึกษาแนวทางการแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนของวิสาหกิจ/OTOP อย่างมีส่วนร่วม และเพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งการสร้างการยอมรับของผลิตภัณฑ์ด้วยมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน การ

Citation : Potisarn, N, Chaisoong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

สร้างแบรนด์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่จะซื้อผลิตภัณฑ์ โดยใช้โครงการวิจัยกับชุมชนแบบมีส่วนร่วมอันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาและสนองความต้องการของชุมชนจังหวัดสุรินทร์ ขจัดความยากจนและเป็นเมืองน่าอยู่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์แบบมีส่วนร่วม
2. เพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์แบบมีส่วนร่วมมีวิธีดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์แบบมีส่วนร่วม มีรายละเอียดดังนี้

1) วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

แหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลเอกสาร (Secondary Sources) ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสารวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

1.1) กิจกรรมแนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนข้าวหอมมะลินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ บ้านสะอาด หมู่ 2 ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลกุดหวาย ตัวแทนสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์จังหวัดสุรินทร์ ตัวแทนสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ ตัวแทนสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอศีขรภูมิ ตัวแทนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสานวิทยาเขตสุรินทร์ ตัวแทนภาคประชาชน ตัวแทนวิสาหกิจชุมชนเครือข่ายบ้านปราสาท ตำบลระแงง อำเภอศีขรภูมิ ผู้แทนสถานศึกษาในตำบลกุดหวาย จำนวน 12 คน

Citation : นวัณกร โพธิสาร, อุมารพ ไซยสูง, จันทรรดา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฏิวดี ยะสะกะ, สุภาวดี สอนโสภะเชือก, นีรงามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามทฤษฎี และกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยมีลักษณะเป็นแบบบันทึกข้อมูลและประเด็นคำถามเพื่อการวิจัย (คำถามหลัก - คำถามย่อย) ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ประเด็นคำถามที่ 1 การยกระดับเครือข่ายการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ 1) ในอดีตกลุ่มของท่านมีการแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างไร 2) ปัจจุบันการแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์เหมือนหรือต่างจากอดีตอย่างไร และ 3) ในอนาคตต้องการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าวหอมมะลิอินทรีย์ในรูปแบบใดและอย่างไร ประเด็นคำถามที่ 2 การสร้างเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม (ทำได้ทันที) 1) ในฐานะสมาชิกเครือข่ายฯ ท่านสามารถให้ความร่วมมือกับเครือข่ายได้อย่างไร 2) ท่านมีแนวคิดในการพัฒนาเครือข่ายการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างไร และ 3) การกำหนดโครงสร้างเครือข่าย และนำแบบสัมภาษณ์ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ และได้ปรับแก้ไขให้ข้อความถามมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีการดำเนินงาน ได้แก่ 1) นัดวัน เวลา สถานที่ กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อชี้แจงโครงการและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และมีการแจกเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยสำหรับอาสาสมัคร 2) ดำเนินการจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โดยการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus Group) 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ข้อมูลตัวเลข ตัวอักษร ภาพ และเสียง 4) สรุปทุกประเด็นคำถามอภิปรายประเด็นหรือปัญหา และสรุปผล 5) เก็บรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงจากผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยข้อมูลที่ได้อาจก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มและชุมชน และ 6) ถอดเทปในวันเดียวกันและทำการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการ Content analysis ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ตารางการวิเคราะห์ หาข้อมูลที่มีความเหมือนและต่างกันแต่ละข้อคำตอบแยกประเด็น

1.2) กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ บ้านสะอาด หมู่ 2 ตำบลกุดหวาย อำเภอดงหลวง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 13 คน โดยเป็นสมาชิกทั้งหมดของกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามทฤษฎี และกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยมีลักษณะเป็นแบบบันทึกข้อมูลและประเด็นคำถามเพื่อการวิจัย กำหนดประเด็นคำถาม (คำถามหลัก - คำถามย่อย) และปฏิบัติการแปรรูปข่าวหอมมะลิอินทรีย์ 1) สุนัขนามัยและโภชนาการสำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปข่าวหอมมะลิอินทรีย์ที่ดีควรเป็นอย่างไร 2) การเตรียมวัตถุดิบและการเลือกวัตถุดิบให้ได้คุณภาพอย่างไร 3) การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์สำหรับการการแปรรูปอย่างไร 4) ปฏิบัติการแปรรูปอย่างไร และ 5) ปฏิบัติการบรรจุภัณฑ์และการเก็บรักษาอย่างไร และนำแบบสัมภาษณ์ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ และได้ปรับแก้ไขให้ข้อความถามมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีการดำเนินงาน ได้แก่ 1) นัดวัน เวลา สถานที่กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อชี้แจงโครงการและวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย และมีการแจกเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยสำหรับอาสาสมัคร 2) ดำเนินการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข่าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย ข้อมูลตัวเลข ตัวอักษร ภาพ และเสียง 4) สรุปทุกประเด็นคำถาม อภิปรายประเด็นหรือปัญหา และสรุปผล 5) เก็บรวบรวมข้อมูลและข้อเท็จจริงจากผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยข้อมูลที่ได้อาจก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มและชุมชน และ 6) ถอดเทปในวันเดียวกันและทำการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการ Content analysis ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้ตารางการวิเคราะห์หาข้อมูลที่มีความเหมือนและต่างกันแต่ละข้อคำตอบแยกประเด็น

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

1) วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากร ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 1,381,761 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดสุรินทร์, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 400 คน ได้จากการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สามารถแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข่าวหอมมะลิอินทรีย์ ประกอบด้วย การออกแบบโลโก้บรรจุภัณฑ์ และการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกพจนานุกรมเทคโนโลยีความจริงเสริม เพื่อการประชาสัมพันธ์สินค้าแปรรูปข่าวหอมมะลิอินทรีย์ ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

Citation : นวัตกรรม โพธิสาร, อุมารพ ไซสูง, จันทร์ดารา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฏิวดี ยะสะกะ, สุภาวดี สวนโสภะเชือก, นีรจามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข่าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

1) ขั้นการศึกษา ประกอบด้วย ศึกษาค้นคว้าเอกสาร กรอบงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาความต้องการ ศึกษารูปแบบการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ รูปแบบของสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ และรูปแบบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อมัลติมีเดีย รูปแบบของฮาร์ดแวร์ที่ใช้ในการพัฒนาสื่อดิจิทัลเทคโนโลยีความจริงเสริม และรูปแบบของซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการพัฒนาสื่อดิจิทัลเทคโนโลยีความจริงเสริม เป็นต้น

2) ขั้นตอนการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย การออกแบบโลโก้ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิก ผสานเทคโนโลยีความจริงเสริม ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เรื่อง การออกแบบโลโก้ บรรจุภัณฑ์ และการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิก เพื่อการประชาสัมพันธ์สินค้าแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยวิธีการของลิเคิร์ท 4) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ นำไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2561 : 117) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.921 ทำการคัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ และนำเครื่องมือวิจัยเสนอต่อประธานคณะกรรมการพิจารณาการวิจัยในคนเพื่อตรวจสอบจริยธรรมการวิจัยในคน

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีการดำเนินงาน ได้แก่ 1) ทำหนังสือขออนุญาตเข้าพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลงานวิจัย จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่วิจัยตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 2) จัดบูธเพื่อทำการเผยแพร่และอบรมการใช้สื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ได้แก่ การออกแบบโลโก้ บรรจุภัณฑ์ และการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิก ผสานความจริงเสริม เพื่อการประชาสัมพันธ์สินค้าแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ 3) ขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างโดยการแจ้งวัตถุประสงค์ของงานวิจัย แนะนำสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ และแนะนำแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ 4) แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลโดยขอให้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลตามความเป็นจริงทั้งหมด ถือว่าเป็นความลับไม่มีการเปิดเผยชื่อผู้ให้ข้อมูล ดังนั้น จึงไม่มีผลกระทบ

Citation : Potisarn, N, Chaisoong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and

Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสูญเสียชื่อเสียงหรือได้รับความเสียหายแต่อย่างใด ผู้วิจัยเลือกบุคคลที่ยินดีเป็นอาสาสมัครเข้าร่วมในการวิจัย 5) ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินสื่อ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลินทรีย์ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้โทรศัพท์ สมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต และกำหนดเวลาในการใช้งาน คนละ 20 นาที และ 6) หลังจากที่ได้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามเสร็จ ผู้วิจัยจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ผลต่อไป

การรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน รหัสเลขที่โครงการ HEC 03-63-020 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง การยกระดับผลิตภัณฑ์โอท็อปกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบนฐานนวัตกรรมและระบบเศรษฐกิจแบ่งปัน ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ นำเสนอผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวทางการยกระดับเครือข่ายและแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม

จากการจัดกิจกรรมการยกระดับเครือข่ายการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์ด้วยระบบเศรษฐกิจแบ่งปัน จากประเด็นการสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 1 พบว่า ในอดีตกลุ่มไม่เคยมีการแปรรูปข้าวหอมมะลินทรีย์ ปัจจุบันการแปรรูปข้าวหอมมะลินทรีย์ไม่เหมือนกับในอดีตที่ผ่านมาเนื่องจากมีเทคโนโลยีด้านการแปรรูปอาหารที่เน้นเกี่ยวกับโภชนาการ รสชาติ และการสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์แปรรูปเพิ่มมากขึ้น และอนาคตกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์บ้านสะอาดมีความต้องการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าวหอมมะลินทรีย์ในรูปแบบการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และมีมติในที่ประชุมให้ความเห็นชอบร่วมกันว่ามีความต้องการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบข้าวเกรียบแปรรูปจากผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์ ประเด็นที่ 2 พบว่า การสร้างเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม (ทำได้ดีทันที) ในฐานะสมาชิกเครือข่ายฯ ทุกคนสามารถให้ความร่วมมือในการแสวงหาเครือข่ายและเสนอต่อที่ประชุมในรูปแบบคณะกรรมการแบบมีส่วนร่วม โดยกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่และกำหนดตัวบุคคลสำหรับการดำเนินงานการพัฒนาเครือข่ายการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์

นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์กลุ่มเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานยกระดับเครือข่ายการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์ ดังนี้

Citation : นวัณกร โพธิสาร, อุมพร ไชยสูง, จันทรรดา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฎิวัติ ยะสะกะ, สุภาวดี สอนโสภะเชือก, นีรจามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

(1) กิจกรรมกลุ่ม ได้แก่ 1) การแปรรูปข้าวหอมมะลิ 105 และผลิตภัณฑ์จากการทำเกษตรระบบอินทรีย์ 2) อบรมให้ความรู้แก่สมาชิกและผู้สนใจทั่วไป 3) ออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม 4) รับซื้อวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์จากสมาชิกและเครือข่าย 5) ออกแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ 6) เข้าร่วมการประชุมกลุ่มและเครือข่าย 7) ทำการตลาดและประชาสัมพันธ์กลุ่มและเครือข่าย 8) ศึกษาดูงานเพื่อยกระดับและพัฒนาศักยภาพกลุ่มและเครือข่าย 9) กติกาสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามมติที่ประชุมของกลุ่ม

(2) ผลิตภัณฑ์และบริการของกลุ่ม ได้แก่ 1) ข้าวหอมมะลิ 105 และการแปรรูปผลิตภัณฑ์และอาหารจากการทำเกษตรระบบอินทรีย์ 2) หลักสูตรอบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์และอาหารจากการทำเกษตรระบบอินทรีย์

(3) ระบบการเงินและบัญชี ได้แก่ 1) รายได้มาจากค่าสมัครสมาชิก 2) กำไรจากการซื้อ-ขายวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ร้อยละ 2 3) เงินปันผลได้จากกำไร และหุ้นของสมาชิก 4) เงินสะสมของกลุ่มนำมาใช้ในการลงทุนได้ 5) มีเหรียญ หรือ ผู้ตรวจสอบภายใน และ กรรมการคอยดูแลความถูกต้อง 6) มีรายงานผลประกอบการของกลุ่มในทุก 6 เดือน หรือ 2 ครั้ง/ปี

(4) การกำหนดบทลงโทษ ได้แก่ 1) ตักเตือน 2) ให้ออกจากกลุ่ม

(5) การกำหนดวิสัยทัศน์กลุ่ม คือ “เกษตรกรตำบลกุดหวาย สร้างสุขเพิ่มรายได้ ด้วยเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม”

(6) การกำหนดกติกาการตรวจรับรองแปลงแบบมีส่วนร่วม (PGS) กลุ่มเกษตรกรตำบลกุดหวาย มีกติกาการตรวจรับรองแปลงแบบมีส่วนร่วม (PGS)

ผลลัพธ์จากการดำเนินงานในการยกระดับภาคีเครือข่ายการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ได้แก่ 1) อบต.กุดหวาย 2) รพ.สต. โคกสนวน 3) เพจสุรินทร์เหลา 4) เครือข่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน อ.ศีขรภูมิ 5) กองทุนข้าวหมู่บ้านสมบุญ 6) เครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนในเขตอีสานใต้ 7) โรงเรียนบ้านสมบุญ (ปัญญาวิทยา) 8) วิสาหกิจชุมชนคนสมบุญวิถีพุทธ วิถีธรรมวิถีธรรมชาติ 9) มทร. อีสาน 10) สำนักงานพัฒนาชุมชน อ.ศีขรภูมิ 11) สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์จังหวัดสุรินทร์ 12) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์

2. ผลจากการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม จากประเด็นการสัมภาษณ์ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลจากการศึกษาสุขอนามัยและโภชนาการสำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่ดี พบว่า ในส่วนของการยกระดับผลิอาหารแปรรูปในด้านสุขอนามัย กลุ่มได้รับความรู้จากการ

อบรมเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตขั้นต้นหรือ Primary GMP เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้เป็นที่มั่นใจของผู้บริโภค ทั้งด้านคุณภาพมาตรฐาน และความปลอดภัย รวมไปถึงการขยายฐานการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศในอนาคตได้ กลุ่มได้มีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับประเด็นการผลิตที่จะนำสู่กระบวนการขอมาตรฐานได้นั้น กลุ่มยังคงต้องมีการศึกษาองค์ประกอบในหลายปัจจัยเพิ่มเติมเพื่อเตรียมความพร้อมในหลายด้าน เช่น สถานที่ เครื่องจักร อุปกรณ์ และบุคลากร เป็นต้น รวมถึงการระดมทุนหรือหาแหล่งทุน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าวให้ได้มาตรฐานต่อไป ส่วนประเด็นเกี่ยวกับโภชนาการสำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่ดี พบว่า วัตถุดิบที่จะนำมาแปรรูปนั้นมีความสมบัติทางโภชนาการที่ดี ประกอบด้วย (1) ข้าวเม่า คือ ข้าวที่มีรวงข้าวสีเขียวไล่มาจนถึงสีเขียวออกน้ำตาล มีสารอาหารที่เป็นประโยชน์ คือ เส้นใยอาหาร ไขมัน วิตามินบี 1 วิตามินบี 2 ไนอะซิน ธาตุเหล็ก แคลเซียม ฟอสฟอรัส แมกนีเซียม และโปรตีน (2) พักข้าว มีสารอาหาร คือ เบต้าแคโรทีน ไลโคพีน ลูเทอีน และมีฤทธิ์ในการต้านอนุมูลอิสระ มีสารฟลาโวนอยด์ สารประกอบฟีนอลิกจำนวนมาก

ประเด็นที่ 2 ผลการศึกษาการเตรียมวัตถุดิบและการเลือกวัตถุดิบให้ได้คุณภาพ พบว่า การคัดเลือกข้าวเม่าเพื่อนำมาแปรรูปเป็นข้าวเกรียบปรุงรส มีสูตรดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การคัดเลือกข้าวเม่าเพื่อนำมาแปรรูปเป็นข้าวเกรียบปรุงรส

ส่วนผสม	สูตรที่ 1 รสสาหร่าย	สูตรที่ 2 รสปลาปิ้ง	สูตรที่ 3 รสพริกเผาหมูหยอง	สูตรที่ 4 รสพักข้าว
พักข้าว				10 กรัม
แป้งข้าวเม่า	100 กรัม	100 กรัม	100 กรัม	100 กรัม
น้ำใบเตย	250 กรัม	250 กรัม	250 กรัม	250 กรัม
น้ำตาล	25 กรัม	25 กรัม	25 กรัม	25 กรัม
เกลือ	1 กรัม	1 กรัม	1 กรัม	
เจลาติน	1 กรัม	1 กรัม	1 กรัม	1 กรัม
สาหร่าย	5 กรัม	-	-	-
พริกปาปริง	-	5 กรัม	-	-
รสพริกเผา	-	-	5 กรัม	-
หมูหยอง	-	-	10 กรัม	-
น้ำเปล่า	100 มล.	100 มล.	100 มล.	100 มล.

Citation : นวัณกร โพธิสาร, อุมพร ไชยสูง, จันทรรดา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฏิวัติ ยะสะกะ, สุภารดี สานโสภะเชือก, นีร งามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

ประเด็นที่ 3 ผลการศึกษาการเตรียมวัสดุและอุปกรณ์สำหรับการการแปรรูปข้าวเกรียบปรุงรส และประเด็นที่ 4 ปฏิบัติการแปรรูป พบว่า การเตรียมส่วนผสม ได้แก่ แป้งข้าวเเม่ น้ำตาล เกลือ เฉาก๊วย น้ำตาล ผสมส่วนผสมทั้งหมดจนเป็นเนื้อเดียวกัน แล้วทำให้เป็นแผ่นวางบนถาด นำไปอบที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส เวลา 3 ชม ตัดเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมทอดอุณหภูมิ 160 องศาเซลเซียส เวลา 2 นาที นำส่วนผสมทั้งหมดให้เข้ากัน นำไปเคี่ยวด้วยไฟอ่อนจนส่วนผสมเป็นเนื้อเดียวกัน จากนั้นนำไปทำให้เป็นแผ่นโดยเกลี่ยบาง ๆ บนถาด นำไปอบที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 4 ชั่วโมง จากนั้นตัดให้เป็นสี่เหลี่ยมขนาดเท่า ๆ กัน นำไปทอดด้วยเครื่องทอดไฟฟ้า อุณหภูมิ 160 องศาเซลเซียส ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ข้าวเกรียบจากข้าวเเม่ก่อนทอด (ภาพซ้าย) และข้าวเกรียบหลังทอด (ภาพขวา)

ผลการพัฒนาข้าวเกรียบปรุงรสชุมชนบ้านสะอาดได้เรียนรู้กระบวนการผลิตและแปรรูปข้าวเเม่จนกลายเป็นการแปรรูปข้าวเกรียบปรุงรสและมีการโรยผงปรุงรส ประกอบด้วย ผงปาปริก้า ผงสาหร่าย และรสพริกเผาหมูหยอง เป็นต้น ส่วนรสผักข้าวจะมีการผสมกับเนื้อของข้าวเกรียบ แสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ข้าวเกรียบปรุงรสและมีการโรยผงปรุงรส ประกอบด้วย ผงปาปริก้า ผงสาหร่าย และรสพริกเผาหมูหยอง

นอกจากนี้ผลจากการศึกษาการแปรรูปแป้งข้าวเเม่เมื่อเปรียบเทียบกับทั้ง 2 สายพันธุ์ในด้านรสชาติ พบว่า หลังจากที่มีการแปรรูปเป็นแป้งข้าวเเม่ และนำมาเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปเป็นข้าวเกรียบ

Citation : Potisarn, N, Chaisong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

หลังทอดเสร็จ ข้าวขาวดอกมะลิ 105 ซึ่งเป็นข้าวเจ้าหอม มีความหวานและมีกลิ่นหอมที่น้อยกว่าข้าว กข 6 ซึ่งเป็นข้าวเหนียว และหลังจากแปรรูปแล้วข้าวขาวดอกมะลิ 105 ยังมีความอ่อนนุ่มน้อยกว่าข้าว กข 6 อีกด้วย ซึ่งเนื่องมาจากคุณสมบัติทางเคมีของข้าวทั้ง 2 สายพันธุ์มีความแตกต่างกัน

ประเด็นที่ 5 ผลการปฏิบัติการบรรจุภัณฑ์และการเก็บรักษา พบว่า ผลการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ข้าวเกรียบปรุงรส ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ข้าวเกรียบปรุงรส ประกอบด้วย 1) ถุงพอยด์กันความชื้นมีความโปร่งใสด้านเดียว อีกด้านเป็นพอยด์ทึบแสง 2) การออกแบบสติ๊กเกอร์โลโก้พร้อมชื่อผลิตภัณฑ์ติดบนบรรจุภัณฑ์ 3) การออกแบบสติ๊กเกอร์เพื่อแบ่งรสชาติของข้าวเกรียบปรุงรส ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ผลการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ข้าวแผ่นปรุงรส ได้แก่ รสสาหร่าย รสปลาปิ้ง และรสพริกเผาหมูหยอง

2. ผลการพัฒนาสื่อวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

ผลการเพื่อพัฒนาสื่อวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบโลโก้ การผลิตสื่อวีดิทัศน์ และการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกผสมผสานเทคโนโลยีความจริงเสริม (AR) เพื่อการประชาสัมพันธ์สินค้าแปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ มีดังนี้

2.1 ผลการออกแบบโลโก้ ลักษณะของการออกแบบโลโก้กลุ่มเกษตรอินทรีย์สะอาด ได้ให้ความหมายและแนวคิดในการออกแบบ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ผลการออกแบบโลโก้กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ชุมชนบ้านสะตีย์

จากภาพที่ 4 สามารถอธิบายองค์ประกอบด้านการออกแบบ ได้แก่ (1) ด้านการออกแบบ รูปลักษณ์ ได้แก่ รวงข้าว สื่อความหมายถึง ชุมชนที่มีการทำนาและเกษตรกรรม ข้าว น้ำ สื่อความหมายถึง สัตว์ที่ชุมชนนิยมเลี้ยงและนำไปกินฟืนน้ำที่อ่างลำพอกเป็นจำนวนมาก และบ่งบอกถึงความ เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน วงกลมที่ล้อมรอบ สื่อความหมายถึง ความรักใคร่กลมเกลียวกันของคนในชุมชน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีการสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีร่วมกัน เช่น ประเพณีไหว้ พระจันทร์ ที่ชุมชนมีการจัดกิจกรรมร่วมกันในชุมชนทุกปี โดยการนำข้าวเมามาเช่นไหว้พระจันทร์ เป็น ต้น (2) ด้านการใช้สีในการออกแบบ ได้แก่ สีดำอ่อน หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ของดินซึ่งเป็นหัวใจ สำคัญในการทำนาและเกษตรกรรม สีส้มหมายถึงความมีชีวิตชีวา และเป็นสีประจำหมู่บ้าน สีทอง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง

2.2 ผลการผลิตสื่อวีดิทัศน์ ลักษณะของสื่อวีดิทัศน์จะแสดงในรูปแบบไฟล์วิดีโอ แสดงผลในสื่อ สังคมออนไลน์ ได้แก่ YouTube และ Facebook เป็นต้น การนำเสนอเนื้อหาของสื่อวีดิทัศน์จะแบ่ง ออกเป็น 2 คลิปหลัก ได้แก่ คลิปการนำเสนอชุมชนบ้านสะตีย์ และคลิปการนำเสนอการแปรรูปข้าวเกรียบ ประรส ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ผลการพัฒนาวีดิทัศน์นำเสนอชุมชนบ้านสะตีย์ (ซ้าย) และการแปรรูปข้าวแผ่นประรส (ขวา)

Citation : Potisarn, N, Chaisong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

2.3 ผลการพัฒนาสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกผสมผสานเทคโนโลยีความจริงเสริม (AR) สื่อสิ่งพิมพ์แผ่นพับเป็นแบบ 2 พับ แบ่งออกเป็น 3 ช่อง มีทั้งหมด 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านหน้าแสดงข้อมูลเกี่ยวกับโลโก้ กลุ่มเกษตรอินทรีย์สีเขียว หัวข้อมาตรฐานการจัดการฟาร์มทั่วไป ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และขั้นตอนการสแกนและดาวโหลดแอปพลิเคชัน Zappar ดังภาพที่ 7

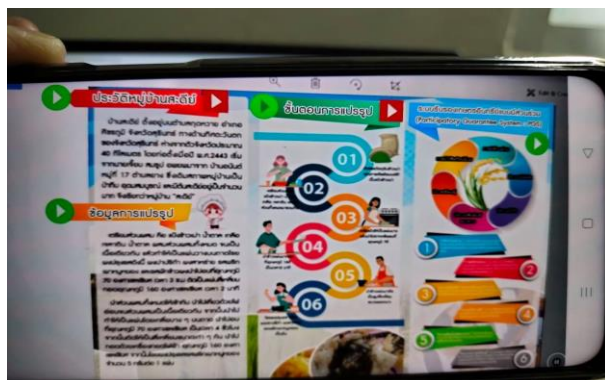
ภาพที่ 7 สื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกด้านหน้า (ภาพซ้าย) และด้านหลัง (ภาพขวา)

2.4 ผลการสร้างปฏิสัมพันธ์โดยผสานความจริงเสริมกับสื่อแผ่นพับสามารถใช้งานร่วมกับเทคโนโลยีความจริงเสริมโดยมีภาพสัญลักษณ์บนสื่อสิ่งพิมพ์แผ่นพับเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับการดาวน์โหลดแอปพลิเคชันแซปป้า (ZAPPAR) สำหรับผู้ใช้งาน ประกอบด้วยภาพ QR CODE Application Zappar 2 ระบบปฏิบัติการ ได้แก่ IOS และ Android ผู้ใช้งานสามารถสแกนภาพสัญลักษณ์ Zappar ที่ปรากฏด้านหลังของแผ่นพับ จะแสดงหน้าต่างหลักขึ้นมาจากนั้นผู้ใช้งานก็สามารถเลือกเข้าไปรับชมข้อมูลในเมนูต่าง ๆ อีกทั้งยังมีสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นลิงค์ที่สามารถเข้าไปรับชมสื่อวีดิทัศน์ได้ หลังจากทีผู้ใช้งานสแกนภาพด้วยสมาร์ทโฟนแล้ว โปรแกรมจะทำการโหลดข้อมูลและแสดงผลหน้าจอแบบมีปฏิสัมพันธ์ขึ้นมาบนจอภาพให้ผู้ใช้งานสามารถเลือกเข้าไปใช้งานในเมนูหลักได้ดังภาพที่ 8

Citation : นวพรรณ โพธิสาร, อุมภาพร ไชยสูง, จันทร์ดารดา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัศมี, ปวีณวิติ ยะสะกะ, สุภาวดี สวนโสภะเชือก, นีร

งานสุขุ และวิภาวดี พันธุ์ทองหว่า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิชาชีพชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์
ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisrru.2023.45>

ภาพที่ 8 QR CODE Application Zappar (ภาพซ้าย) และการสแกนสื่อสิ่งพิมพ์แผ่นพับด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริมบนสมาร์ตโฟน (ภาพขวา)

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลินทรีย์

ผลการศึกษา 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การออกแบบโลโก้ การผลิตสื่อวีดิทัศน์ และการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกผสมเทคโนโลยีความจริงเสริม (AR) เพื่อการประชาสัมพันธ์สินค้าแปรรูปข้าวหอมมะลินทรีย์ ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ มีดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลินทรีย์

ด้านการออกแบบโลโก้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
การออกแบบโลโก้			
1. ประเภทของโลโก้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับแบรนด์	4.37	0.57	มาก
2. โลโก้มีรูปทรงเหมาะสมสอดคล้องกับแบรนด์	4.36	0.63	มาก
3. โลโก้มีรูปแบบการใช้โทนสีที่เหมาะสมสอดคล้องกับแบรนด์	4.47	0.64	มาก
4. โลโก้ส่งเสริมคุณค่าต่อตัวผลิตภัณฑ์และสอดคล้องกับแบรนด์	4.34	0.63	มาก
5. โลโก้ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีต่อแบรนด์	4.32	0.64	มาก
6. โลโก้มีความคลาสสิกสามารถใช้งานได้ในระยะยาว	4.35	0.64	มาก
7. โลโก้มีการจัดองค์ประกอบศิลป์ รูปทรง และการใช้สี ง่ายต่อจำ	4.29	0.68	มาก
8. โลโก้มีองค์ประกอบที่สื่อความหมายทั้งรูปทรง การใช้สี และการจัดองค์ประกอบศิลป์ สอดคล้องกับแบรนด์	4.49	0.55	มาก
รวม	4.38	0.62	มาก

Citation : Potisarn, N, Chaisong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ด้านการออกแบบโลโก้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
การผลิตสื่อวีดิทัศน์			
3.1 การใช้ภาษาถูกต้องสื่อความหมายเหมาะสม	4.46	0.62	มาก
3.2 เนื้อหาของผลิตภัณฑ์เหมาะสม	4.43	0.69	มาก
3.3 การเรียบเรียงเนื้อหาของสื่อวีดิทัศน์เหมาะสม	4.57	0.66	มากที่สุด
3.4 การเชื่อมโยงข้อมูลไปยังแหล่งที่เกี่ยวข้องเหมาะสม	4.67	0.64	มากที่สุด
รวม	4.53	0.63	มากที่สุด
การผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิก			
1. ประเภทสื่อแผ่นพับมีความเหมาะสม	4.38	0.65	มาก
2. ภาพอินโฟกราฟิกสื่อความหมายได้ดี	4.42	0.67	มาก
3. สื่ออินโฟกราฟิกมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีความชัดเจน	4.38	0.69	มาก
4. ความสวยงามของการใช้สีสำหรับภาพกราฟิก	4.34	0.69	มาก
5. ความสวยงามของการออกแบบภาพกราฟิก	4.57	0.66	มากที่สุด
6. ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.33	0.70	มาก
7. ความคมชัดของภาพ	4.36	0.63	มาก
8. ความสวยงามของการจัดองค์ประกอบภาพ	4.55	0.69	มากที่สุด
รวม	4.42	0.67	มาก
โดยรวม	4.41	0.64	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อสื่อนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการออกแบบโลโก้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่น คือ โลโก้มีองค์ประกอบที่สื่อความหมาย ทั้งรูปทรง การใช้สี และการจัดองค์ประกอบศิลป์ สอดคล้องกับแบรนด์ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.55) และข้อที่มีค่าเฉลี่ย น้อยกว่าข้ออื่นคือ โลโก้มีการจัดองค์ประกอบศิลป์ รูปทรง และการใช้สี ง่ายต่อการจดจำ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.68) ด้านการผลิตสื่อวีดิทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.63) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่น คือ การเชื่อมโยงข้อมูลไปยังแหล่งที่เกี่ยวข้องเหมาะสม ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.64) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น คือ เนื้อหาของผลิตภัณฑ์เหมาะสม ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.69) นอกจากนี้ ด้านการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย

Citation : นวัณกร โพธิสาร, อุมารพร ไชยสูง, จันทรรดา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฏิวดี ยะสะกะ, สุภารดี สานโสภะเชือก, นอร งามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

มากกว่าข้ออื่น คือ ความสวยงามของการออกแบบภาพกราฟิก ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.66) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น คือ ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.70) จากผลการวิจัยข้างต้นสามารถสรุป ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลรายด้านการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์

ด้านการออกแบบโลโก้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
ด้านการออกแบบโลโก้	4.38	0.62	มาก
ด้านการผลิตสื่อวีดิทัศน์	4.53	0.63	มากที่สุด
ด้านการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิก	4.42	0.67	มาก
โดยรวม	4.41	0.64	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อสื่อนวัตกรรมผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าข้ออื่นคือ ด้านการผลิตสื่อวีดิทัศน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.63) รองลงมาคือด้านการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.42, S.D. = 0.67) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการออกแบบโลโก้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.62)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาแนวทางการยกระดับเครือข่ายและแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ อย่างมีส่วนร่วม กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์สีเขียวมีคณรุ่นใหม่ มีความเข้าใจในด้านวัตถุดิบ การแปรรูป และการสร้างเครือข่ายให้กับกลุ่มในด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และคณะ, 2559 : 140) ในด้านแนวการสร้างเครือข่าย คณรุ่นใหม่มีความเข้าใจในหลักการแนวทางการพัฒนาตนเองชัดเจน เข้าใจ เรื่องการพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐาน และนำไปสู่แนวปฏิบัติของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อังกาบ บุญสูง, 2559 : 404) ในการสร้างเครือข่ายบนพื้นฐานทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสมาชิกชุมชนนำศักยภาพของตนมาบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ประจักษ์ บุญกาพิมพ์ และคณะ, 2559 : 96) ในการสร้างมาตรฐานข้าวหอมมะลิอินทรีย์ จะต้องสร้างรูปแบบการพัฒนาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติงานของเกษตรกร สำหรับการ

Citation : Potisarn, N, Chaisoong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and

Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

ทำนาแบบอินทรีย์ โดยใช้มาตรฐานการตรวจแปลงแบบมีส่วนร่วมตามมาตรฐาน PGS ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กิตติพงษ์ พิพิฑกุล, 2563 : 121) เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์วิถีผู้สังคมเกษตรยั่งยืน : ยุทธศาสตร์พัฒนาข้าวอินทรีย์ โดยให้ความเห็นเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ แบ่งออกเป็นสองประเภทคือ แบบพึ่งพาตนเอง และเกษตรอินทรีย์ที่รับรองมาตรฐาน ซึ่งเป็นรูปแบบการผลิตที่มีระบบในการควบคุม และมีมาตรฐานการผลิต กลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่ดีมีแนวทางการยกระดับเครือข่ายจากการจัดตั้งกลุ่มชุมชนขยายผลสู่การจัดตั้งกลุ่มเกษตรอินทรีย์ในระดับตำบล โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธานสามารถสร้างภาคีเครือข่ายกลุ่มองค์กรท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านในทุกหมู่บ้าน สถานศึกษา/วัด นักวิชาการจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับอาหารปลอดภัย อีกทั้งยังมีการจัดทำแผนงบประมาณเพื่อจัดทำโครงการต่าง ๆ ในการสนับสนุนกลุ่มชุมชนให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง และเกิดพัฒนาการที่ก้าวหน้าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ยุพิน เกื่อนศรี และนิภา โมราถบ, 2559 : 123) ในด้านแนวทางการยกระดับเครือข่ายกลไกการบริหารจัดการเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์และรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ เกิดศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ เกิดเครือข่ายด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรข้าวอินทรีย์ทั้งภายในและภายนอกจังหวัด และเกิดภาคีเครือข่ายสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สัญญา เคนาภูมิ, 2558 : 78) ในด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสร้างความร่วมมือเชิงบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนอย่างเป็นระบบ และสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเอง

ผลการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเพิ่มรายได้ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย การออกแบบโลโก้ บรรจุภัณฑ์ และการผลิตสื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกผสานเทคโนโลยีความจริงเสริม ประเด็นในการพัฒนาสื่อนวัตกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ กลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่ดีให้เป็นที่รู้จัก โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคที่มากขึ้น อีกทั้งยังมีการส่งเสริมการตลาดออนไลน์เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าให้กับชุมชน ยกระดับเครือข่ายการจัดจำหน่ายสินค้ากับกลุ่มผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระนันท์ คำนิ้งวุฒิ และอัญญา กลิ่นเทียน (2562 : 37, 44) ในการพัฒนารูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์และการตลาดออนไลน์ สื่อประชาสัมพันธ์จะต้องมีการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์และอัตลักษณ์ของชุมชนแต่ละแห่งเข้าด้วยกัน มีการนำเสนอวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนที่สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์โอท็อป และสื่อควรสร้างความเชื่อถือให้กับผู้บริโภค มีการสื่อสารถึงมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ในด้านการส่งเสริมด้านบรรจุภัณฑ์ที่สามารถบรรจุสินค้าได้อย่างเหมาะสม สามารถเก็บรักษาอาหารไว้ได้นานขึ้น และมีการออกแบบฉลากสินค้าให้ดึงดูดผู้บริโภคภายใต้แนวคิด การออกแบบที่สื่อถึงอัตลักษณ์ความเป็นชุมชนเกษตรอินทรีย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุวิมล มธูรส และอภิชาติ ศิริบุญญกุล, 2563 : 43) ด้านบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลาก โดยให้สื่อถึงจุดเด่นของความเป็นไทยหรือแสดงถึง

Citation : นวัณกร โพธิสาร, อุมพร ไชยสูง, จันทรรดา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัศมี, ปฏิวดี ยะสะกะ, สุภาวดี สานโสภะเชือก, นีร

งามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.45>

วัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ การพัฒนาสื่อวัฒนธรรมของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์สะอาด มีการใช้สื่อแผ่นพับอินโฟกราฟิกมสานเทคโนโลยีความจริงเสริม (AR) เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวอินทรีย์ และส่งเสริมการตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปิยศักดิ์ ถีอาสนา, 2561 : 1) ที่มีการพัฒนาหลากหลายผลิตภัณฑ์อัจฉริยะเพื่อส่งเสริมการเพิ่มรายได้ โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (AR) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กระบวนการสร้างแรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนากำลังคนในชุมชนสำหรับการฝึกอบรมเรียนรู้

2) การเปิดรับและปรับใช้นวัตกรรม โดยการให้เกษตรกรชาวบ้านหรือกลุ่มเป้าหมายเห็นถึงปลายทางของการพัฒนาชุมชนนวัตกรรมท้องถิ่น

3) การเพิ่มเครือข่ายความร่วมมือทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาชุมชนนวัตกรรม เพื่อการต่อยอดในอนาคตอย่างยั่งยืน

4) การใช้งานนวัตกรรมกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และสื่อวัฒนธรรม สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ตามบริบทของชุมชน ต้นทุนเดิมของชุมชน และตามศักยภาพของชุมชน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในการนำไปใช้งาน

5) แผนการพัฒนาชุมชนและยกระดับเครือข่าย มีผลกระทบต่อชุมชนในหลายด้าน ทั้งในมิติสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ สามารถต่อยอด และยกระดับไปเป็นแผนจังหวัดต่อไปได้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาขยายผลไปยังชุมชนพื้นที่ข้างเคียงเพื่อการพัฒนาสังคมและชุมชนที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

กิตติพงษ์ พิพิธกุล. (2563). เกษตรอินทรีย์วิถีผู้สูงอายุสังคมเกษตรยั่งยืน : ยุทธศาสตร์พัฒนาข้าวอินทรีย์.

วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 10(1) : 116 - 130.

บุญชม ศรีสะอาด, สมนึก ภัททิยธนี, อรุณ ศรีสะอาด, สมบัติ ท้ายเรือคำ, ประวิต เอรารวรรณ์, ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, ประเสริฐ เรือนนการ, ญาณภัทร สีหะมงคล, วราพร เอรารวรรณ์ และทัศนศิริรินทร์ สว่างบุญ. (2561). **พื้นฐานการวิจัยการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.

Citation : Potisarn, N, Chaisoong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and

Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.45>

- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ, บำเพ็ญ เขียวหวาน, สนิษฐา คุรุเมือง แสนเสริม และจันทน์ จุลเอียด. (2559). แนวทางการพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการ SMEs ภาคเกษตรรุ่นใหม่. **วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์**. 8(3) : 140 - 153.
- ประจักษ์ บุญกาพิมพ์, ชาตรี ศิริสวัสดิ์ และณรงค์ฤทธิ์ โสภา. (2559). รูปแบบการพัฒนาความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติงานของเกษตรกรกลุ่มผู้ปลูกข้าวหอมมะลิด้วยปุ๋ยอินทรีย์โดยความร่วมมือของสำนักงานสภาเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**. 11(36) : 91 - 102.
- ปิยศักดิ์ ถืออาสนา. (2561). การพัฒนาผลผลิตภัณฑ์อัจฉริยะเพื่อส่งเสริมการเพิ่มรายได้ โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง. **วารสารโครงการวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ**. 4(2) : 1 - 6.
- พรพิมล โรจนโพธิ์, สมชัย พุทธา และวิวัฒน์ วรวงษ์. (2563). บทบาทของวิสาหกิจเพื่อสังคมในการพัฒนา และการจัดการห่วงโซ่คุณค่าใหม่ ในการผลิตวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์แปรรูป. **วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 6(1) : 412 - 429.
- ยุพิน เกื่อนศรี และนิขภา โมราภ. (2559). การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ในจังหวัดอุดรดิตถ์ กรณีศึกษา ตำบลวังกะพือ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**. 5(2) : 116 - 132.
- วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ. (2558). การจัดการวางแผนการตลาดเชิงกลยุทธ์ธุรกิจแปรรูป ผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องอินทรีย์ของกลุ่มผู้ผลิตในชุมชนบ้านมะค่า ตำบลมะค่า อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 7(13) : 45 - 63.
- วีระนันท์ คำนิงวุฒิ และอัญญา กลิ่นเทียน. (2562). การพัฒนารูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์และการตลาดออนไลน์สำหรับสินค้า OTOP ในประเทศไทย กรณีศึกษาสินค้า OTOP จังหวัดนครนายก. **วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม**. 7(2) : 32 - 45.
- ศิริกมล ประภาสพงษ์. (2563). แนวทางการจัดการลดต้นทุนเพิ่มผลผลิตโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางการตลาดของข้าวหอมมะลิในจังหวัดศรีสะเกษ. **วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์**. 22(1) : 169 - 181.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2558). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม. **วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์**. 2(3) : 68 - 85.

Citation : นวัณกร โพธิสาร, อุมารพ ไซสูง, จันทรรดา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปฏิวดี ยะสะกะ, สุภาวดี สอนโสภะเชือก, นีอร งามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 7(3) : 15-38;

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2564**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422. สืบค้น 18 ตุลาคม 2562.

สำนักงานสถิติจังหวัดสุรินทร์. (2563). รายงานสถิติจังหวัดสุรินทร์ พ.ศ.2563. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<https://surin.nso.go.th/reports-publications/provincial-statistics-report/surin-province-statistical-report-2020.html>. สืบค้น 21 ธันวาคม 2563.

สุภารัตน์ สอนโสภา, ธารณี หลาวทอง, อัญญา มาลาคำ และทิพนันท์ คงมี. (2561). แนวทางการพัฒนาตลาดเชิงสร้างสรรค์ข้าวอินทรีย์จังหวัดสุรินทร์. **PULINET Journal**. 5(3) : 107 - 117.

สุวิมล มธุรส และอภิชาติ ศิริบุญญาณ. (2563). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสินค้า OTOP เพื่อสังคมในเขตเทศบาลตำบลปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 9(2) : 39 - 49.

องค์การบริหารส่วนตำบลกุดหวาย. (ม.ป.ป.). **สภาพทั่วไป**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

https://kudwai.go.th/page.php?pagename=data_detail&id=117. สืบค้น 18 ตุลาคม 2562.

อังกาบ บุญสูง. (2559). การศึกษาแนวทางการสร้างเครือข่ายชุมชนหัตถกรรมจักสานจังหวัดอุดรธานี. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี**. 11(2) : 403 - 418.

Tangkuptanon, N. and Sudaporn Sawmong, S. (2020). The Impact of Dual QR Code and Augmented Reality in Interactive Application as a Digital Marketing Tool on Customer Satisfaction of Quality for the Toy Museum in Thailand. **Journal of KMITL Business School**, 10(1), 142 - 152.

Citation : Potisarn, N, Chaisoong, U., Suksam, J., Jairassamee, J., Yasaka, P., Saunsokchaug, S., Ngamhui, N. and Punnongwa, W. (2023). Guidelines for Enhancing Network Community Enterprises and Processing Organic Jasmine Rice Products with Participation. **Journal of Local Governance and Innovation**.

7(3) : 15-38; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.45>

Citation : นวัตร โพธิสาร, อุมพร ไชยสูง, จันทรรดา สุขสาม, จักรกฤษ ใจรัมย์, ปณิธิ ยะสะกะ, สุภาวดี สอนโสภะเชือก, นอร งามสุข และวิภาวดี พันธุ์หนองหว้า. (2566). แนวทางการเสริมสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 15-38;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.45>

กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อความภักดี
ของผู้ใช้บริการธุรกิจจัดเลี้ยง: กรณีศึกษาธุรกิจโต๊ะจีน
ในเขตจังหวัดอุดรธานี

Integrated Marketing Communication Strategies that Affect
Loyalty of Catering Service Users: A Case Study of Chinese
Table Business in Udon Thani Province

สุดารัตน์ อนุเวช^{1*} ประกายใจ อรจันทร์² และปัทมา สุวรรณภักดี³
Sudarat A-nuwet¹, Pakaychai Orachan² and Pattama Suwunpukdee³

Received : August 8, 2023; Revised : August 29, 2023; Accepted : August 29, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการของธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี 2) ศึกษาการรับรู้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการของผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี 3) ศึกษาความภักดีของผู้ใช้บริการที่มีต่อธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี และ 4) ศึกษาสมมติฐานกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยแบบผสมผสานด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก คือผู้ประกอบการธุรกิจโต๊ะจีนที่ดำเนินธุรกิจโต๊ะจีน มีระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน และการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรกลุ่มตัวอย่างคือผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 401 กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างข้อสรุปและการใช้สถิติ

¹⁻³คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น; Faculty of Communication Arts, Sripatum University KhonKhaen, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : sudaratpuritang@gmail.com

Citation : A-nuwet, S., Orachan, P. and Suwunpukdee, P. (2023). Integrated Marketing Communication

Strategies that Affect Loyalty of Catering Service Users: A Case Study of Chinese Table Business in Udon Thani Province. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 39-50;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.46>

เชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation)

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี ใช้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด ประกอบด้วย การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การตลาดทางตรง การสนับสนุน และการตลาดแบบปากต่อปาก 2) การรับรู้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ พบว่าผู้ใช้บริการรับรู้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบการตลาดแบบปากต่อปากมากที่สุด รองลงมาคือ การตลาดทางตรง การส่งเสริมการขาย การเป็นผู้สนับสนุน และน้อยที่สุดคือการโฆษณา 3) ความภักดีของผู้ใช้บริการ พบว่ามีความภักดีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความรู้สึกลึกมากที่สุด รองลงมาคือความตั้งใจที่จะซื้อสินค้า การแสดงพฤติกรรม และน้อยที่สุดคือการรับรู้ การทดสอบสมมติฐาน พบว่าการตลาดแบบปากต่อปากส่งผลต่อความภักดีสูงสุด รองลงมาคือ การส่งเสริมการขาย การเป็นผู้สนับสนุน การตลาดทางตรง และน้อยที่สุดคือการโฆษณา ซึ่งกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ประกอบด้วย การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การตลาดทางตรง การเป็นผู้สนับสนุน และการตลาดแบบปากต่อปากส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

คำสำคัญ (Keywords) : กลยุทธ์การสื่อสาร, การตลาด, การบูรณาการ, ความภักดี, ธุรกิจจัดเลี้ยง

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the integrated marketing communication strategies of the Chinese catering business in Udon Thani province 2) study the perception of integrated marketing communication strategies of the business users in Udon Thani province 3) to study the loyalty of service users to the business of the Chinese catering in Udon Thani Province and 4) to study the hypothesis integrated marketing communication strategy that affects the loyalty of users of the Chinese catering in Udon Thani Province. It was a mixed research including qualitative research. with key informants a Chinese catering business operator who ran the business for a period of 5 years or more, utilizing 5 people. and quantitative research The sample population was 401 of the business users in

Citation : สุดารัตน์ อนุเวช, ประกายใจ อรจันทร์ และปัทมา สุวรรณภักดี. (2566). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่

ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจจัดเลี้ยง: กรณีศึกษาธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 39-50; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.46>

Udon Thani province. Research tools used in this research were in-depth interviews and questionnaires. The data was analyzed by forming conclusions and the use of descriptive statistics consisting of mean, percentage, standard deviation and inferential statistics using Pearson's Correlation statistic.

The results showed that 1) It was found that Chinese catering business operators in Udon Thani province use marketing communication strategies, including advertising, sales promotions, direct marketing, sponsorship and word of mouth marketing 2) It was found that service users perceived marketing communication strategies such as word-of-mouth marketing had the most, significant effect, followed by direct marketing, promotion sponsorship and the least used was advertising. 3) It was found that overall loyalty was at a high level. The most significant was the emotional aspect followed by the intention to purchase the product. The least significant was product awareness. From hypothesis testing, it was found that word-of-mouth marketing had the highest impact on loyalty, followed by promotions, sponsorship direct marketing and the least impactful was advertising. The integrated marketing communication strategy consists of advertising, sales promotions, direct marketing, sponsorship and word of mouth marketing, which affects loyalty of service users in a statistically significant manner.

Keywords : Communication Strategy, Marketing, Integration, Loyalty, Catering Business

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยนับได้ว่าเป็นประเทศที่มีแหล่งอาหารการกินที่มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นที่ยอมรับจากชาวต่างชาติว่าอาหารของไทยมีเอกลักษณ์ในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านรสชาติ ความประณีตงดงาม ความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงคุณประโยชน์ของอาหารที่มีต่อสุขภาพ ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้ประเทศไทยมีนโยบายที่จะผลักดันให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลก (Kitchen of

Citation : A-nuwet, S., Orachan, P. and Suwunpukdee, P. (2023). Integrated Marketing Communication

Strategies that Affect Loyalty of Catering Service Users: A Case Study of Chinese Table Business in Udon Thani Province. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 39-50;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.46>

the World) เพื่อรณรงค์ให้อาหารไทยมีคุณภาพ และได้มาตรฐานเป็นไปตามหลักสากลในการสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย ทั้งยังช่วยผลักดันให้ ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าอาหารที่สำคัญ ที่ผ่านมากกระทรวงพาณิชย์ได้มีนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจของประเทศไปสู่ภาคบริการมากขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบาย "ครัวไทยสู่ครัวโลก" มาอย่างต่อเนื่อง ได้ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตอาหารอันดับ 1 ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยคำนึงถึงมาตรฐานสากลเป็นหลัก ทั้งนี้ ไม่ว่าจะอยู่ต่างประเทศหรือในประเทศไทยก็สามารถหาอาหารไทยที่มีคุณภาพได้มาตรฐานทานได้ โดยที่ผ่านมามีการส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารไทยให้ความใส่ใจด้านการบริการ รสชาติ และควมมีคุณภาพของอาหาร (วีรศักดิ์ หวังศุภกิจโกศล, 2563)

ธุรกิจรับจัดเลี้ยง หรือแคเทอริง (Catering) คืองานบริการด้านจัดเลี้ยงอาหารและเครื่องดื่มในสถานที่ต่างๆ โดยผู้จัดเลี้ยงต้องขนย้ายวัตถุดิบ อุปกรณ์ และแรงงานไปยังสถานที่จัดเลี้ยง เพื่อทำการปรุงอาหาร หรือเตรียมอาหารสำหรับเลี้ยงแขกในงานซึ่งในธุรกิจแคเทอริงนั้นจะรับงานในหลายรูปแบบตามความต้องการของเจ้าของงาน อาทิ งานมงคลสมรส งานอุปสมบท งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานเลี้ยงวันเกิด งานสัมมนา งานเลี้ยงปีใหม่ ฯลฯ โดยมีรูปแบบของการบริการอาหารการจัดเลี้ยงแบบอาหารชุด การจัดเลี้ยงแบบค็อกเทล การจัดเลี้ยงแบบบุฟเฟต์ และการจัดเลี้ยงแบบโต๊ะจีน (Atom, 2559)

สำหรับธุรกิจจัดเลี้ยงแบบโต๊ะจีนนั้น ถือเป็นธุรกิจบริการอาหารรูปแบบหนึ่งที่ทำให้บริการนอกสถานที่ โดยลูกค้าไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยังร้านอาหารแต่อย่างใด กล่าวคือรูปแบบของธุรกิจจัดเลี้ยงโต๊ะจีนจะเป็นลักษณะของการจัดเตรียมโต๊ะ อุปกรณ์ทั้งหมด การจัดเตรียมอาหาร การเสิร์ฟอาหาร การเก็บภาชนะ และอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงขั้นตอนการเก็บกวาดทำความสะอาดสถานที่จัดงาน ข้อดีของการใช้บริการธุรกิจจัดเลี้ยงโต๊ะจีน คือความสะดวกสบาย และลดความยุ่งยากในการจัดเตรียมอาหาร ลดความวุ่นวายของเจ้าของงานไปได้มาก เนื่องจากไม่ต้องจัดเตรียมทุกอย่างเอง

จากความนิยมของผู้บริโภคในการจัดงานเลี้ยงในรูปแบบอาหารโต๊ะจีนทำให้จังหวัดอุดรธานีมีการเติบโตของธุรกิจบริการจัดเลี้ยงโต๊ะจีนเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีมากถึง 80 ร้านด้วยกัน จากการสัมภาษณ์นายสุรชัย ปุริตัง ผู้ประกอบการร้านครัวตาชัยโต๊ะจีนอุดรธานี ได้กล่าวว่าธุรกิจโต๊ะจีนในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ได้มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจาก

Citation : สุดารัตน์ อนุเวช, ประกายใจ อรจันทร์ และปัทมา สุวรรณภักดี. (2566). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่

ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจจัดเลี้ยง: กรณีศึกษาธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 39-50; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.46>

ผู้บริโภคส่วนใหญ่หันมาให้ความนิยมในการจัดงานเลี้ยงต่าง ๆ ในรูปแบบอาหารโต๊ะจีน เช่น งานขึ้นบ้านใหม่, งานมงคลสมรส งานอุปสมบท งานครบรอบวันเกิด งานศพ งานทำบุญครบรอบวัน เป็นต้น ทั้งนี้ ยังมีการให้บริการนอกสถานที่ในจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดหนองคาย จังหวัดสกลนคร และจังหวัดเลย ทำให้ผู้ประกอบการต้องหาวิธีการบริหารรวมถึงมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์อยู่เสมอทั้งในด้านเทคนิคทางการตลาดต่าง ๆ ตลอดจนด้านการให้บริการ และพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ให้ทันสมัยตรงตามความต้องการของลูกค้า และจำเป็นต้องสร้างความประทับใจให้ลูกค้าเพื่อให้เกิดการดึงดูดให้ลูกค้ามาใช้บริการต่อไป (สุรัชย์ ปuritง : สัมภาษณ์, 2566)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจจัดเลี้ยง: กรณีศึกษาธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี ซึ่งผลการศึกษาที่ได้นี้จะประโยชน์แก่ผู้ประกอบการธุรกิจโต๊ะจีนที่สามารถนำไปประยุกต์ หรือเป็นแนวทางในการบริหารจัดการในการดำเนินธุรกิจโต๊ะจีนเพื่อผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจและนำไปสู่การกลับมาใช้บริการซ้ำของธุรกิจจัดเลี้ยงโต๊ะจีนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการของธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาการรับรู้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการของผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาความภักดีของผู้ใช้บริการที่มีต่อธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ
ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือผู้ประกอบการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากเกณฑ์การดำเนินธุรกิจโต๊ะจีนที่มีระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษา

Citation : A-nuwet, S., Orachan, P. and Suwunpukdee, P. (2023). Integrated Marketing Communication

Strategies that Affect Loyalty of Catering Service Users: A Case Study of Chinese Table Business in Udon Thani Province. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 39-50;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.46>

จากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาว่ามีความเหมือนกันหรือตรงกันหรือไม่จากผู้ให้ข้อมูลที่ต่างกัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณานอ้าหาอย่างเป็นระบบตามประเด็นเนื้อหาที่ศึกษา แบ่งแยกเป็นกลุ่มตามเนื้อหาตัวแปรและประเด็นหลักตามที่กำหนด คัดสรรข้อมูลที่ต้องการตัดทอนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องออกไปและนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อนำไปสู่ข้อสรุป

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี จำนวน 401 กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) แบบโควตา (Quota sampling) โดยกำหนดจากพื้นที่อยู่อาศัยของผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย ผู้ใช้บริการที่อยู่ในพื้นที่เขตอำเภอเมือง จำนวน 201 คน และผู้ใช้บริการที่อยู่นอกพื้นที่เขตอำเภอเมือง จำนวน 200 คน รวมทั้งสิ้น 401 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น(Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลการทดสอบไปวิเคราะห์ประสิทธิภาพ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณตามสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยใช้เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป ผลปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าแอลฟา (α) คือ 0.80 ทั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการของธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี ที่นำมาใช้ในการส่งข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้ใช้บริการ ประกอบด้วย ได้แก่ เพจเฟซบุ๊กทางร้าน เว็บไซต์ทางร้าน นามบัตร โบรชัวร์ พัมพ์สกรีน การออกบูธอาหาร สติกเกอร์ และป้ายโฆษณา การส่งเสริมการขาย ได้แก่ โปรโมชั่นแถม โปรโมชั่นส่วนลด การคืนเงิน การรับประกันคุณภาพ การ

Citation : สุดารัตน์ อนุเวช, ประกายใจ อรจันทร์ และปัทมา สุวรรณภักดี. (2566). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่

ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจจัดเลี้ยง: กรณีศึกษาธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 39-50; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.46>

ทำอาหาร ให้ทดลองชิมฟรี และของที่ระลึก การตลาดทางตรง ได้แก่ แอปพลิเคชันไลน์ (Application Line) การสนับสนุนกิจกรรม ได้แก่ การบริจาคเงิน การบริจาคสิ่งของ และการตลาดแบบปากต่อปาก ได้แก่ ผู้ประกอบการในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโต๊ะจีน ลูกค้าเก่า พนักงานเสิร์ฟเพื่อน และการรวิวิวผ่านสื่อออนไลน์

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุอยู่ระหว่าง 36 - 40 ปี รองลงมาคือกลุ่มอายุ 25 - 35 ปี และ 46 - 44 ปี มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาคือระดับอนุปริญญา/ปวส. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และน้อยที่สุดคือการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานเอกชนมากที่สุด รองลงมาคือประกอบธุรกิจส่วนตัว และน้อยที่สุดคือประกอบอาชีพอิสระ ส่วนใหญ่มีรายได้ อยู่ระหว่าง 15,001 - 20,000 บาท รองลงมา 20,001 - 25,000 บาท และน้อยที่สุด คือ 10,001 - 15,000 บาท ส่วนใหญ่สถานภาพสมรสแล้ว รองลงมา มีสถานะโสด และน้อยที่สุด คือหม้าย/หย่า

ตอนที่ 3 การรับรู้กลยุทธ์การตลาดแบบบูรณาการของผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี

กลยุทธ์การตลาดแบบ บูรณาการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการรับรู้
การโฆษณา	3.97	0.74	มาก
การส่งเสริมการขาย	4.27	0.72	มาก
การตลาดทางตรง	4.32	0.94	มาก
การเป็นผู้สนับสนุน	4.11	1.11	มาก
การตลาดแบบปากต่อปาก	4.42	0.71	มาก
รวม	4.18	0.67	มาก

ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้กลยุทธ์การตลาดแบบบูรณาการของผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

Citation : A-nuwet, S., Orachan, P. and Suwunpukdee, P. (2023). Integrated Marketing Communication

Strategies that Affect Loyalty of Catering Service Users: A Case Study of Chinese Table Business in Udon Thani Province. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 39-50;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.46>

การรับรู้กลยุทธ์ การสื่อสารการตลาดแบบการตลาดแบบปากต่อปากมากที่สุด รองลงมาคือ การตลาดทางตรง การส่งเสริมการขาย การเป็นผู้สนับสนุน และน้อยที่สุดคือการโฆษณา

ตอนที่ 4 ความภักดีของผู้ใช้บริการที่มีต่อธุรกิจโตะเงินในเขตจังหวัดอุดรธานี

ความภักดีของผู้ใช้บริการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ความหมาย
การรับรู้	4.26	0.75	มาก
ความรู้สึก	4.50	0.56	มาก
ความตั้งใจที่จะซื้อสินค้า	4.47	0.65	มาก
การแสดงพฤติกรรม	4.42	0.67	มาก
รวม	4.43	0.57	มาก

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการธุรกิจโตะเงินในเขตจังหวัดอุดรธานีมีความภักดีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรู้สึกมากที่สุด รองลงมาคือความตั้งใจที่จะซื้อสินค้า การแสดงพฤติกรรม และน้อยที่สุดคือการรับรู้

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจโตะเงินในเขตจังหวัดอุดรธานี

กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด แบบบูรณาการ	r	Sig.	แปลผล
ความภักดีของ ผู้ให้บริการ	.583**	.000	มีความสัมพันธ์มาก
การส่งเสริมการขาย	.759**	.000	มีความสัมพันธ์มาก
ธุรกิจโตะเงิน	.588**	.000	มีความสัมพันธ์มาก
การเป็นผู้สนับสนุน	.654**	.000	มีความสัมพันธ์มาก
การตลาดแบบปากต่อปาก	.812**	.000	มีความสัมพันธ์มาก

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Citation : สุดารัตน์ อนุเวช, ประกายใจ อรจันทร์ และปัทมา สุวรรณภักดี. (2566). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจจัดเลี้ยง: กรณีศึกษาธุรกิจโตะเงินในเขตจังหวัดอุดรธานี. วารสารการบริหารการ

ปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 39-50; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.46>

จากสมมติฐานการวิจัย กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการตลาดแบบปากต่อปากส่งผลสูงที่สุด รองลงมาคือการส่งเสริมการขาย การเป็นผู้สนับสนุน การตลาดทางตรง และน้อยที่สุดคือการโฆษณา ซึ่งกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ประกอบด้วย การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การตลาดทางตรง การเป็นผู้สนับสนุน และการตลาดแบบปากต่อปากส่งผลกับความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการของธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี ใช้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาด 5 กลยุทธ์ ประกอบด้วย การโฆษณา การส่งเสริมการขาย การตลาดทางตรง การสนับสนุน และการตลาดแบบปากต่อปาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของภัทรพล ยินดีจันทร์ (2565) เรื่องการสื่อสารการตลาดออนไลน์ของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดจันทบุรี ที่พบว่า การสื่อสารการตลาดออนไลน์ของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การตลาดทางตรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสรี วงษ์มณฑา (2540 : 81) ให้ความหมายว่า เป็นการติดต่อสื่อสารแบบบูรณาการจะประยุกต์ใช้เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารทุกรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับผู้บริโภคในแต่ละกลุ่มโดยรูปแบบที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายโดยพนักงาน การส่งเสริมการขาย การตลาดโดยตรง การจัดแสดงสินค้าการใช้สื่อเคลื่อนที่การให้บริการ และการตลาดแบบปากต่อปาก

2. การรับรู้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการของผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการของผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี ในภาพอยู่ในระดับมาก โดยการรับรู้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการการตลาดแบบปากต่อปากมากที่สุด ที่มีระดับการรับรู้สูงสุดคือ จากเพื่อนแนะนำ

Citation : A-nuwet, S., Orachan, P. and Suwunpukdee, P. (2023). Integrated Marketing Communication

Strategies that Affect Loyalty of Catering Service Users: A Case Study of Chinese Table Business in Udon Thani Province. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 39-50;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.46>

รองลงมาคือ จากการรื้อฟื้นผ่านสื่อออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ ส่วนกลยุทธ์การตลาดที่มีระดับการรับรู้ที่น้อยที่สุดคือการโฆษณา โดยการโฆษณาที่มีระดับการรับรู้ที่น้อยที่สุดคือการออกบูธอาหารของทางร้านตามเทศกาลต่าง ๆ เช่น งานเกษตรแฟร์ งานอาหาร 4 ภาค งานตรุษจีน ถนนคนเดิน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเสรี วงษ์มณฑา (2547 : 42) ให้ความหมายว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการหนึ่งที่บุคคลมีการสรรหา (Select) จัดระเบียบ (Organize) และตีความ (Interpret) เกี่ยวกับสิ่งกระตุ้น (Stimulus) โดยอาศัยประสาทสัมผัส ทั้งห้า ได้แก่ การได้เห็น (Sight) ได้ยิน (Hearing) ได้ลิ้มรส (Taste) และได้สัมผัส (Touching)

3. ความภักดีของผู้ใช้บริการที่มีต่อธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัยพบว่า ความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยระดับความภักดีด้านความรู้สึกมากที่สุดคือ ความรู้สึกพึงพอใจ ในการบริหารจัดการ เรื่องของความตรงต่อเวลา รองลงมาคือ รู้สึกพึงพอใจในตัวเจ้าของร้าน โต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี สอดคล้องกับผลงานวิจัยของวรรณชชา พลอยพยัคฆ์ (2564) เรื่องอิทธิพลที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการธุรกิจจัดเลี้ยงโต๊ะจีนในเขตจังหวัดนครปฐม พบว่า อิทธิพลที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการธุรกิจจัดเลี้ยงโต๊ะจีนในเขตจังหวัดนครปฐม ประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านคุณภาพบริการ ภาพลักษณ์ และความไว้วางใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโอลิเวอร์ (Oliver, 1999) ได้ให้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับลำดับขั้นของความภักดีของผู้บริโภคไว้ 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นการรับรู้ (Cognitive Loyalty) ขั้นความรู้สึก (Affective Loyalty) ขั้นความตั้งใจที่จะซื้อสินค้า (Conative Loyalty) และขั้นการแสดงพฤติกรรม (Action Loyalty)

4. การทดสอบสมมติฐานกลยุทธ์การตลาดแบบบูรณาการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การตลาดแบบบูรณาการการตลาดแบบปากต่อปาก ส่งผลกับความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานีสูงที่สุด โดยกลยุทธ์การตลาดแบบบูรณาการการตลาดแบบปากต่อปาก ส่งผลต่อความภักดีมากที่สุดคือ จากลูกค้าเก่าแนะนำ รองลงมาคือจากการรื้อฟื้นผ่านสื่อออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรียน การะเวก อัญญา นุญปาลิต และเกริกฤทธิ์ อัมพะวัต (2565) เรื่องคุณภาพการบริการความภักดีของผู้ใช้บริการที่ส่งผลต่อการสื่อสารแบบปากต่อปากในการทำธุรกิจโต๊ะจีน ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าคุณภาพการบริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความภักดี และความภักดีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการสื่อสารแบบปากต่อปากในการทำธุรกิจโต๊ะจีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้อง

Citation : สุดารัตน์ อนุเวช, ประกายใจ อรจันทร์ และปัทมา สุวรรณภักดี. (2566). กลยุทธ์การตลาดแบบบูรณาการที่

ส่งผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการธุรกิจจัดเลี้ยง: กรณีศึกษาธุรกิจโต๊ะจีนในเขตจังหวัดอุดรธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 39-50; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.46>

กับแนวคิดของฟ่ง และ ยี (Pong; & Yee. 2001) และโอลิเวอร์ (Oliver. 1999) ที่อธิบายว่าการบอกปากต่อปาก (Words of Mouth) เป็นผลของการวัดความภักดีที่ดี และมีประสิทธิภาพต่อการบอกเล่าถึงเรื่องของสินค้าและบริการที่เกิดขึ้นรวมถึง การแนะนำผู้อื่นด้วย และคนที่มีความภักดีก็จะส่งผลในทางบวกอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์การสื่อสารแบบปากต่อปากเป็นกลยุทธ์ที่ผู้ใช้บริการรับรู้มากที่สุดผู้ประกอบการธุรกิจจัดเลี้ยงจึงควรใช้เป็นกลยุทธ์หลักในการทำ การสื่อสารการตลาดเพื่อสร้างความภักดี

1.2 จากผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์การโฆษณาเป็นกลยุทธ์ที่ผู้ใช้บริการรับรู้รองที่สุดผู้ประกอบการธุรกิจจัดเลี้ยงจึงควรเพิ่มสื่อโฆษณาด้านอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นเพื่อสร้างการรับรู้ให้กับผู้ใช้บริการ

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้บริการมีความรู้สึกพึงพอใจในการบริหารจัดการเรื่องของ ความตรงต่อเวลามากที่สุด ผู้ประกอบการธุรกิจจัดเลี้ยงจึงควรนำเรื่องเวลามาใช้เป็นกลยุทธ์หลักในการให้บริการ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการสำหรับธุรกิจจัดเลี้ยงจากกลุ่ม ตัวอย่างอื่น เช่น ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจ Food Truck เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ ในการวิจัย เช่น ประสิทธิภาพของการใช้กลยุทธ์การตลาดแบบปากต่อปาก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนขึ้น และสามารถนำมาพัฒนาปรับปรุงให้ตรงกับ ความต้องการของผู้ใช้บริการ

2.3 งานวิจัยครั้งนี้ใช้การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเฉพาะในเขตจังหวัดอุดรธานี ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปผู้สนใจควรที่จะใช้การวิจัยโดยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในภูมิภาคอื่น เพื่อที่จะได้ เห็นลักษณะของการใช้กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของธุรกิจจัดเลี้ยงในพื้นที่อื่น ๆ

Citation : A-nuwet, S., Orachan, P. and Suwunpukdee, P. (2023). Integrated Marketing Communication

Strategies that Affect Loyalty of Catering Service Users: A Case Study of Chinese Table Business in Udon Thani Province. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 39-50;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.46>

เอกสารอ้างอิง (References)

- ภัทรพล ยินดีจันทร์. (2565). การสื่อสารการตลาดออนไลน์ของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัด
จันทบุรี. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การจัดการการสื่อสาร) : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วีรศักดิ์ หวังศุภกิจโกศล. (2563). กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์ 2563 พาณิชย์
เดินทางหนุนนโยบายครัวไทยสู่ครัวโลก. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<https://www.dbd.go.th>. สืบค้น 23 ธันวาคม 2563.
- วรรณษา พลอยพษ์มค์. (2564). อิทธิพลที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการธุรกิจจัดเลี้ยงโต๊ะจีน
ในเขตจังหวัดนครปฐม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชีย
อาคเนย์. 4(2) : 21-32.
- สุรัชย์ ปูริตัง. (2566). ผู้ประกอบการธุรกิจโต๊ะจีน. : จังหวัดอุดรธานี.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2540). ครบเครื่องเรื่องการสื่อสารตลาด. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2547). ครบเครื่องเรื่องการสื่อสารการตลาด. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- สุรียน การะเวก, อัญญา บัญปาสิต และเกริกฤทธิ์ อัมพะวัต. (2565). คุณภาพการบริการความ
ภักดีของผู้ใช้บริการที่ส่งผลต่อการสื่อสารแบบปากต่อปากในการทำธุรกิจโต๊ะจีนใน
จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Atom. (2559). ธุรกิจจัดเลี้ยง (Catering). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<https://bychoms.blogspot.com/2016/07/catering.html/>เปิดโลกอาชีพและธุรกิจ.
สืบค้น 15 กรกฎาคม 2559.
- Oliver, R. L. (1999). Whence consumer loyalty. *Journal of Marketing*. 63 : 33-44.
- Pong, L. T.; & Yee. T. P. (2001). *An Integrated Model of Service Loyalty*. Brussels:
Academy of Business and Administrative Sciences.

การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเชิงรุกร่วมกับบทเรียนออนไลน์ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู Comparison Active Learning Style and Online Lessons Impacts Creativity and Innovation Capabilities for Student Teachers

พงษ์นรินทร์ ศาลางาม^{1*} ขจรศักดิ์ สงวนสัตย์² และนุชจรี บุญเกต³

Pongnarin Salangam¹, Kachornsak Sanguansat² and Nucharee Boongate³

Received : August 17, 2023; Revised : September 1, 2023; Accepted : September 1, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเชิงรุกร่วมกับบทเรียนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ 2 รูปแบบ คือ กลุ่มร่วมมือช่วยเหลือ และ กลุ่มร่วมมือแข่งขัน ร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบเชิงรุกรวมกับการเรียนแบบออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ สาขาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และแบบสุ่มจับคู่ (Match Pair) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ บทเรียนออนไลน์แบบร่วมมือที่แตกต่างกันในการเรียนเชิงรุกออนไลน์ แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่แตกต่างกันในการเรียนเชิงรุกออนไลน์ แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบหาความแตกต่างระหว่าง

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : tong5pongnarin@gmail.com

Citation : Salangam, P., Sanguansat, K. and Boongate, N. (2023). Comparison Active Learning Style and Online

Lessons Impacts Creativity and Innovation Capabilities for Student Teachers. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 51-64; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.47>

คะแนนหลังเรียนของ 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test independent samples) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาครูที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือช่วยเหลือ TAI มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม 71.74 สูงกว่า กลุ่มร่วมมือแข่งขัน TGT มีคะแนนคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม 65.04 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords) : การสร้างสรรค์นวัตกรรม, การเรียนแบบร่วมมือเชิงรุก, บทเรียนออนไลน์

Abstract

The objectives of this Experimental Research were comparing the different online active cooperative learning affecting innovation ability for teacher student. The learning management were divided into 2 groups of Cooperative learning, Team Assisted Individualization (TAI) and Team Games Tournaments (TGT). The teaching techniques were active cooperative learning appended to online learning for students to develop the ability to create innovation. A sample was selected from 60 students in Digital technology for education, Faculty of education, Surindra Rajabhat University, using purposive sampling method and match pair. The research instruments were the different online cooperative lessons for online active learning, the different online cooperative lesson plans for online active learning and Innovative creative ability assessment form for student teacher. Data was analyzed using mean, standard deviation and t-test independent samples. The result of the study was as follows: The teacher students in Team Assisted Individualization (TAI) had an average score for innovation ability of 71.74, higher than students in Team Games Tournaments (TGT) with an average score for innovation ability of 65.04, statistically significant at 0.05 level.

Keywords : Creative Innovative, Proactive Cooperative Learning, Online Lesson

Citation : พงษ์รินทร์ ศาลางาม, ขจรศักดิ์ สงวนสัตย์ และอนุชรี บุญเกิด. (2566). การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

เชิงรุกร่วมกับบทเรียนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 51-64; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.47>

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ฯลฯ ในโลกอย่างรวดเร็ว อันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน การปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้น เป็นสังคมที่ก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ ที่เรียกว่า ศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมอย่างทั่วถึง มนุษย์จึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการเรียนรู้ให้มีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษใหม่ โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) การสร้างทักษะเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นลักษณะของการเรียนรู้ในเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพแห่งองค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะให้กับมนุษย์ยุคใหม่ เพื่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้สำหรับการดำรงชีพในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงตามกรอบ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 รัฐบาลได้วางแนวทางการพัฒนาประเทศ ผ่านยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นโยบายไทยแลนด์ 4.0 และ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) มาเป็นกรอบในการพัฒนาคนไทยในอนาคตให้มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะการคิดวิเคราะห์และรู้คุณค่าความเป็นไทย ซึ่งนวัตกรรมในการศึกษา (Innovation in education) เป็นสิ่งสำคัญมากและเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในยุคการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นรูปแบบที่เน้นการ จัดการเรียนรู้เน้นการเรียนการสอนในการพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะการเรียนรู้ที่มีความพร้อมทางการเรียน เช่น 1 การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 2 การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative Learning) 3 การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) 4 การเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-based Learning) สำหรับหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา เน้นการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research-based Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) การเรียนการสอนสมัยใหม่ที่ใช้สื่อเทคโนโลยีและทำให้นักศึกษาเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและในสถานที่ใดก็ได้ผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้และ สนับสนุนการเรียนรู้ ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายออกเป็นสามประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่ 1: การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีบทบาทใน กิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาและอย่างตื่นตัว มีความหมายตรงกันข้ามกับ Passive

Citation : Salangam, P., Sanguansat, K. and Boongate, N. (2023). Comparison Active Learning Style and Online

Lessons Impacts Creativity and Innovation Capabilities for Student Teachers. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 51-64; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.47>

Citation : พงษ์นรินทร์ ศาลางาม, จรศักดิ์ สงวนสัตย์ และอนุชรี บุญเกตุ. (2566). การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

 เจริญร่วมกับบทเรียนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู. วารสารการ
 บริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 51-64; DOI : <https://doi.org/10.14456/leisrru.2023.47>

3) กระบวนการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ (1) เตรียมการ (2) จัดการเรียนรู้ (3) ประเมินผล ผลการประเมินความเหมาะสมรูปแบบอยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้อง ศึกษาการเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเชิงรุกร่วมกับบทเรียนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ในรายวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้เป็นการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และพัฒนาทักษะทางปัญญาในการแสวงหาความรู้ รวมทั้งทักษะการแก้ปัญหาด้วยตนเองและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเชิงรุกร่วมกับบทเรียนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเชิงรุกร่วมกับบทเรียนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู เป็นวิจัยเชิงทดลอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ธนิตย์ สุวรรณเจริญ (2563). กิจกรรมการเรียนรู้ การสอนส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันโดยในกลุ่ม ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพากัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ แบ่งเป็น 2 แบบได้แก่

1. กลุ่มร่วมมือแข่งขัน (Teams – Games – Tournaments : TGT)

การเรียนรู้เชิงรุก (active learning)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่านเขียนตั้งคำถามและถามอภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้

บทเรียนออนไลน์

อาณัติ รัตนธิรกุล (2553) บทเรียนออนไลน์ เป็นการเรียนการสอนผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าจะเป็นวิทยุกระจายเสียง, โทรทัศน์, ซีดีรอม/ดีวีดีรอม, เครือข่ายอินเทอร์เน็ต, เครือข่ายเอ็กซ์ทราเน็ต, เครือข่ายอินทราเน็ต, ดาวเทียม, โทรศัพท์มือถือ, เครื่องพีดีเอ หรืออุปกรณ์ไร้สายต่างๆ โดยที่ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้ตามอัธยาศัย ได้ทุกที่ทุกเวลา ผ่านทางเว็บไซต์ในรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย ไม่ว่าจะเป็นข้อความเสียง ภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหวและ สามารถเข้าเรียนรู้ได้เท่าเทียมกันตลอด 24 ชั่วโมง

ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562) การพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน ในลักษณะของโค้ชให้ผู้เรียน ได้ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม ตามความสนใจของผู้เรียน ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมมีองค์ประกอบหลัก 3 กระการได้แก่ 1 การคิดอย่างสร้างสรรค์ 2 การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ 3 การสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

Citation : พงษ์นรินทร์ ศาลางาม, ขจรศักดิ์ สงวนสัตย์ และอนุจรีย์ บุญเกิด. (2566). การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

เชิงรุ่มร่วมกับบทเรียนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู. วารสารการ

บริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 51-64; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.47>

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 3,785 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีการศึกษา 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้ ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกสาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาในภาคเรียน 2/2565 ทั้งสิ้น 60 คน และสุ่มจับคู่ (Match Pair) เพื่อเข้ากลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ได้แก่ 1 กลุ่มร่วมมือช่วยเหลือ (Team Assisted Individualization: TAI) 2 กลุ่มร่วมมือแข่งขัน (Team Games Tournament: TGT)

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. บทเรียนออนไลน์การเรียนรู้แบบร่วมมือเชิงรุกที่แตกต่างกัน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก ถือว่าใช้ได้

ตารางที่ 1 มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) สำหรับแบบประเมินพฤติกรรมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด

2. แผนการจัดการเรียนรู้การเรียนรู้แบบร่วมมือเชิงรุกที่แตกต่างกัน นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการตรวจสอบแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความ

เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.87 ซึ่งแสดงว่ามีความสอดคล้อง ถือว่าใช้ได้

3. แบบประเมินพฤติกรรมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.95 ซึ่งแสดงว่ามีความสอดคล้อง ถือว่าใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเตรียมการทดลอง

1.1 ทำหนังสือขออนุญาต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้สอนรายวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสื่อสารการศึกษาและการเรียนรู้

1.2 ทดสอบและตรวจสอบรูปแบบการสอนออนไลน์ตามกระบวนการ ที่ใช้ในการทดลอง เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องและข้อผิดพลาดอีกครั้ง

2. การดำเนินทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ระยะเวลาทดลอง ปีการศึกษา 2/2565

2.2 เวลาที่ใช้เป็นเวลา 6 สัปดาห์

2.3 จัดการเรียนการสอนแบบแผนการเรียนรู้

2.4 ชี้แจงจุดประสงค์และแนะนำการเรียนการสอน

2.5 ให้ผู้เรียนได้เรียนโดยเริ่มศึกษาเนื้อหาบทเรียนออนไลน์และแหล่งการเรียนรู้หลังจากนั้นให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ภายใต้การดูแลของผู้วิจัย ซึ่งช่วยแนะนำการใช้บทเรียน หากผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยมีหน้าที่ในการให้ข้อเสนอแนะ

2.6 ผู้เรียนแต่ละกลุ่มแก้ไขปัญหาที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในงานแต่ละสัปดาห์พร้อมมีการรายงานความคืบหน้าของแต่ละกลุ่ม

2.7 มีการนำเสนอพร้อมทั้งประเมินตามสัปดาห์ที่ผู้วิจัยกำหนด

Citation : พงษ์รินทร์ ศาลางาม, ขจรศักดิ์ สงวนสัตย์ และอนุจรี บุญเกิด. (2566). การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ

เชิงรุ่มร่วมกับบทเรียนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 51-64; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.47>

2.9 นำผลไปทำการวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) ของแบบทดสอบ โดยสูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าเฉลี่ย

2.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เปรียบเทียบ ระหว่างกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test for Independent

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้ร่วมมือเชิงรุกร่วมกับบทเรียนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู

การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผลคะแนนจากการลงเก็บข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติและสมมติฐาน ดังนี้

นักศึกษาครูเมื่อเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือช่วยเหลือมีผลการเรียนสูงกว่ากลุ่มร่วมมือแข่งขันที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครูแตกต่างกัน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองรูปแบบการทำงานกลุ่มทั้ง 2 กลุ่ม ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู

รูปแบบการเรียนรู้แบบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ร่วมมือเชิงรุกออนไลน์					
ร่วมมือช่วยเหลือ TAI	30	71.74	0.41	14.066	0.04*
ร่วมมือแข่งขัน TGT	30	65.04	0.80		

จากตารางที่ 5 แสดงว่าผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู ของกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม จำแนกตามรูปแบบการสอน พบว่ากลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนหลังการเรียนรู้สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีนักศึกษาเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือช่วยเหลือ TAI มีผลการเรียนสูงกว่ากลุ่มร่วมมือแข่งขัน TGT ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู ซึ่งกลุ่มที่เรียนด้วยการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือช่วยเหลือ TAI มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 71.74 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียนเท่ากับ 0.41 และกลุ่มที่เรียนร่วมมือแข่งขัน TGT มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 65.04 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียนเท่ากับ 0.80

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มที่มีการเรียนแบบร่วมมือช่วยเหลือ TAI กับ การเรียนแบบร่วมมือแข่งขัน TGT รวมการประเมินการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู

จากแผนภาพที่ 1 สามารถสรุปประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้ นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ร่วมมือช่วยเหลือ TAI มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ร่วมมือ

แข่งขัน TGT ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู รวมการประเมินการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากสรุปผลการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนรู้ร่วมมือเชิงรุกร่วมกับบทเรียนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู

จากวัตถุประสงค์การวิจัยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินพฤติกรรมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมหลังเรียนของกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม จำแนกตามรูปแบบการสอนพบว่ากลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 71.74 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียนเท่ากับ 0.41 และกลุ่มทดลองที่ 2 ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 65.04 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังเรียนเท่ากับ 0.80

นักศึกษาครูที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือช่วยเหลือ TAI และกลุ่มร่วมมือแข่งขัน TGT ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสูงกว่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายดังนี้

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนแบบร่วมมือเชิงรุกร่วมกับบทเรียนออนไลน์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู โดยใช้นักศึกษาครูเมื่อเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือช่วยเหลือ TAI มีผลการเรียนสูงกว่ากลุ่มร่วมมือแข่งขัน TGT ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู เพราะเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ร่วมมือช่วยเหลือ TAI มีการเรียนที่ผู้เรียนปรึกษา คิด วิเคราะห์ แบ่งหน้าที่กันทำงานอย่างระบบแล้วมารวมกันคิดสังเคราะห์เป็นคำตอบและเป็นไปตามกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรม ส่วนการเรียนรู้ร่วมมือแข่งขัน TGT มีการเรียนที่ผู้เรียนคิดเร็วตอบเร็ว ขาดการปรึกษา คิดวิเคราะห์ กับเพื่อนในกลุ่ม เกิดกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมไม่มากนัก ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ จงจิต คำสิม (2565 : บทคัดย่อ) ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together : LT) ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลวิจัยสรุปได้ว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together : LT) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทศนีย์ ศรีสะอาด (2558 : 45-53) ได้ทำวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมบทเรียนร่วมกับการเรียน

Citation : Salangam, P., Sanguansat, K. and Boongate, N. (2023). Comparison Active Learning Style and Online

Lessons Impacts Creativity and Innovation Capabilities for Student Teachers. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 51-64; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.47>

รูปแบบ STAD และการเรียนรูปแบบ TAI ผลวิจัยสรุปได้ว่า 1. นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนร่วมกับการเรียนรูปแบบ STAD และการเรียนรูปแบบ TAI มีความก้าวหน้าทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2. นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนร่วมกับการเรียนรูปแบบ STAD และการเรียนรูปแบบ TAI มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนร่วมกับการเรียนรูปแบบ TAI มีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ดีกว่านักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนร่วมกับการเรียนรูปแบบ STAD อัญชลี มัตธนู (2558 : 45-53) ได้ทำวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การประยุกต์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ระหว่างวิธีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค TAI กับวิธีการเรียนรู้แบบปกติของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลวิจัยสรุปได้ว่า 1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.64/83.60 2. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค TAI เรื่อง การประยุกต์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.75 หรือคิดเป็นร้อยละ 75 3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลองที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค TAI เรื่อง การประยุกต์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. เจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มทดลองที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค TAI เรื่อง การประยุกต์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เจนจิรา สีนวล (2562 : 107-20) ได้ทำวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการทำงานกลุ่ม และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขัน TGT ผลวิจัยสรุปได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขัน (TGT) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการทำงานกลุ่ม และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ สูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรใช้การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มร่วมมือช่วยเหลือ TAI และ กลุ่มร่วมมือแข่งขันบวกกับการเรียนเชิงรุกออนไลน์ที่แตกต่างกันที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม

1.2 ควรใช้การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือทุกรูปแบบการสอนรวมกับการเรียนแบบเชิงรุกออนไลน์ที่แตกต่างกันที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครู

1.3 ควรใช้การเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือทุกรูปแบบการสอนรวมกับการเรียนแบบเชิงรุกออนไลน์ที่แตกต่างกันที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในพื้นที่อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- จงจิต คำสิม. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- เจนจิรา สีนวล. (2562). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการทำงานกลุ่ม และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ เรื่อง ระบบประสาทและอวัยวะรับรู้สีกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเกมกลุ่มแข่งขัน (TGT) กับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 21(4) : 107-120.

- ทัศนีย์ ศรีสะอาด. (2558). การเปรียบเทียบผลการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมบทเรียนร่วมกับการเรียนรูปแบบ
STAD และการเรียนรูปแบบ TAI. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 38(1) :
45-53.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2547). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2547**. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2562). **การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม**. กรุงเทพฯ :
ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- อุดมเดช ทาระหอม. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่สอดคล้องกับนักศึกษาคณะครุ
ศาสตร์ในสถานการณ์โควิด – 19. **วารสารครุทรรศน์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**
1(2) : 17-27.
- อัญชลี มัดธน. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่มีต่อการเรียนวิชา
คณิตศาสตร์ เรื่อง การประยุกต์สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ระหว่างวิธีการเรียนรู้แบบกลุ่ม
ร่วมมือด้วยเทคนิค TAI กับวิธีการเรียนรู้แบบปกติของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. **วารสาร**
เทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 5(1) : 149–158.

การศึกษาทำนองเทศน์ฆะเหวดในมิติทางดุริยางคศิลป์

A Musical Study of Phawet Sermon Melody in Bunphawet Tradition

เบญจทิพย์ เพชรสม^{1*} สุพรรณณี เหลือบุญชู² และดุซงญี่ มีป้อม³
Benjatip Petchsom¹, Supunnee Leauboonshoo² and Dussadee Meepom³

Received : June 7, 2023; Revised : July 17, 2023; Accepted : July 17, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะรูปแบบของทำนองเทศน์ ระดับเสียงเทศน์ กระสวนทำนองเทศน์ และลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเทศน์ฆะเหวดในประเพณีบุญฆะเหวดอีสาน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บข้อมูล ศึกษาข้อมูลจากเอกสารวิชาการ การลงพื้นที่ภาคสนามในงานประเพณีบุญฆะเหวด จังหวัดร้อยเอ็ด การสัมภาษณ์ผู้รู้ พระนักเทศน์ ตลอดจนศึกษาจากสื่อบันทึกภาพและเสียงการเทศน์ฆะเหวด ใช้กระบวนการวัดค่าความถี่ของเสียงเพื่อวิเคราะห์ระดับเสียงของทำนองเทศน์โดยเครื่อง Oscilloscope ประเภท Digital อธิบายผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ และกราฟแสดงภาพการเคลื่อนที่ของทำนองเทศน์เพื่อให้เห็นแนวทำนองแบบเป็นรูปธรรม ซึ่งค้นพบผลการวิจัยดังนี้ รูปแบบทำนองเทศน์ฆะเหวดในประเพณีบุญฆะเหวดทั้ง 13 กัณฑ์ มี 2 รูปแบบทำนองใหญ่ๆคือ การเทศน์ทำนองเดินหรือทำนองอ่านหนังสือ มีรูปแบบการเคลื่อนที่ของทำนองแบบราบเรียบมีโทนเสียงเดียว และ การเทศน์ทำนองแห่หรือเทศน์เสียง มีลักษณะการเดินทำนองแบบเล่นเสียงสูง - ต่ำ สลับกัน การเคลื่อนที่ของทำนองมีทิศทางของเสียงขึ้นสูง และเคลื่อนเสียงลงมาหาเสียงต่ำ สลับกันไป นอกจากนี้ยังพบทำนองดั้งเดิม 3 ทำนอง คือ ทำนองกาตันก้อน ทำนองช้างเทียมแม่ และ ทำนอง ลมพัดพร้าว ซึ่งมีความแตกต่างกัน คือ

¹คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ; Faculty of Music and Drama, Bunditpatanasilpa Institute, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : sawcpi@gmail.com

Citation : Petchsom, B., Leauboonshoo, S. and Meepom, D. (2023). A Musical Study of Phawet Sermon Melody in Bunphawet Tradition. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 65-80;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.48>

ทำนองกาเต้นก่อนมีลักษณะการเดินทำนองแบบกระชั้นเสียง รวบคำ สลับกับทำนองราบเรียบ ทำนองข้างเทียมแม่ มีลักษณะการเดินทำนองแบบเปลี่ยนระดับเสียง และทำนองลมพัดพร้าว มีลักษณะการดำเนินทำนองแบบเคลื่อนที่ไปเสียงสูงและกลับลงมาที่เสียงหลัก แบบราบเรียบ ไม่กระชั้นเสียง ไม่รวบคำ

คำสำคัญ (Keywords) : ทำนอง, ทำนองเทศน์, เทศน์ผะเหวด, ดุริยางคศิลป์

Abstract

The research purposes include the study of the characteristics, pitch, and rhythm of the sermon melody performed in the Isaan Bun Phawet tradition. The research utilized qualitative research methods to collect data, study information from academic documents, fieldwork in the Boon Phawet Festival at Roi Et Province, study video and audio analyzing the audio recordings of sermons during the Boon Phawet Festival and interviews with Key Informants, and preachers. A digital oscilloscope was used to sample and record the audio recordings. Graphical statistics supplemented the descriptive analysis of the research results and provided an authentic representation of the passage of the sermon melody. The form of sermon melody in the 13 chapters of the Boon Phawet tradition contains two main melodies: The Walking Melody sermons, which has a steady and even melody movement, and The Lae (lào) Melody, which has an alternating pitch from high to low frequency. There are also three original traditional melodies: The Kah Then Gohn, The Chahng Tiem Mae, and The Lom Pat Prao. The Kah Then Gohn (gaa dtên gôn) alternates between a concise rounded Melody and a smooth melody. The Chahng Tiem Mae (cháang tiiam mae) melody is an alternating melody that shifts between high and low frequency. The Lom Pat Prao (lom pát práao) melody moves to a higher pitch and smoothly returns to the primary tone without mixing words.

Keywords : Melody, Sermon Melody, Phawet Sermon, Faculty of Music

Citation : เบญจทิพย์ เพชรสม, สุพรรณิ เหลือบุญชู และดุษฐ์ มีป้อม. (2566). การศึกษาทำนองเทศน์ผะเหวดในมิติทางดุริยางค

ศิลป์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 65-80;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsrru.2023.48>

บทนำ (Introduction)

บุญผะเหวดหรือบุญเทศน์มหาชาติอีสาน เป็นประเพณีที่ชาวอีสานถือครองปฏิบัติอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ชาวอีสานให้ความสำคัญเรื่องการทำบุญตลอดทั้งปี มีประเพณีและพิธีกรรมที่ถือปฏิบัติ 12 เดือน เรียกว่า ฮีตสิบสอง

“ฮีตหนึ่งพอถึงเดือนสี่ได้ ให้เก็บดวงบุพผามาลาดวงหอมสู่คนเก็บไว้ อย่าได้โลคอนี้เสีย ศรีสุญเปล่า หาเอาตากแดดไว้ให้ทำแท้สู่คนแท้ตาย อย่าได้ไล่หนีเว้นแนวกองตั้งแต่เก่า ไฟทั้งหลายสिल่นเข้าเขตบ้าน สีสื่อมสุญ ให้ฝูงเฮาชาวแท้อยาโลดองตั้งแต่ก่อน มันสิหมองหม่นเศร้า บ้านเมืองสิทุกข์แท้แล้ว”

คำกลอนผญาที่มาจากผู้เฒ่าผู้แก่ กล่าวถึงการทำบุญสำคัญในเดือนสี่ของชาวอีสาน อันหมายถึง พอถึงเดือนสี่ ชาวอีสานจะต้องเก็บดอกไม้มารวบรวมเป็นเครื่องบูชาในบุญผะเหวด หากไม่ทำก็จะก่อให้เกิดภัยพิบัติ บ้านเมืองจะเกิดเหตุร้าย (สำลี รักสุทธี, 2553 : 38) สื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการทำบุญผะเหวดที่จะละเลยมิได้

คำว่า “ผะเหวด” หรือ พระเวส เป็นการกล่าวถึงชื่อพระเวสสันดร ตามสำเนียงอีสาน การทำบุญผะเหวดนี้ เป็นการระลึกถึงชาติต่างๆขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ในชาติหนึ่งพระองค์ได้ทรงบำเพ็ญเพียรทานบารมีอันยิ่งใหญ่อันเป็นพระชาติสุดท้าย ก่อนจะจุติมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ และบรรลุนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพุทธศาสนา

มูลเหตุที่ทำให้ชาวอีสานถือปฏิบัติประเพณีบุญผะเหวด มาจากความเชื่อที่ปรากฏในหนังสือมาลัยหมื่นมาลัยแสน เมื่อครั้งพระมาลัยเถระได้ขึ้นไปไหว้พระธาตุเกษแก้วจุฬามณีบนดาวดึงส์สวรรค์ และได้พบกับพระศรีอริยเมตไตรยผู้ที่จุติลงมาจุติกาลเป็นพระพุทธรูปเจ้าในกาลอนาคตนั้น พระศรี อริยเมตไตรยได้รับสั่งกับพระมาลัยว่า ถ้ามุขนัยต้องการพบและได้เกิดร่วมชาติกับพระองค์นั้น จงอย่าได้ฆ่าตีเบียดมารดาแลสมณพราหมณาจารย์ อย่าได้ทำร้ายพระพุทธรูปเจ้าหรือยุยงพระสงฆ์ให้แตกแยกกัน และข้อสุดท้ายนั้นคือ ให้ตั้งใจฟังเรื่องมหาเวสสันดรชาดก ให้จบทั้ง 13 กัณฑ์ ภายในวันเดียว ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พุทธศาสนิกชนชาวอีสาน น้อมนำคำกล่าวมายึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างยาวนาน โดยพิธีกรรมที่สำคัญของบุญผะเหวด คือการฟังเทศน์ผะเหวด 13 กัณฑ์ ให้จบภายในวันเดียว (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด, 2534 : 139)

ฉะนั้นแล้ว เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของประเพณีบุญผะเหวดพบว่า การเทศน์เรื่องมหาเวสสันดรชาดก ถือเป็นพิธีกรรมหลักเป็นแก่นสำคัญของประเพณีที่ขาดหรือละในการปฏิบัติไม่ได้ เพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลตามความเชื่อความศรัทธา การเทศน์ผะเหวดของชาวอีสานมีการสืบค้นและพบว่ามีการเทศน์เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพราะมีทำนองการเทศน์ตามแบบฉบับของชาวอีสานซึ่งมีลักษณะใหญ่ๆ 2 ลักษณะคือ 1.เทศน์แบบอ่านหนังสือหรือเทศน์ธรรมดา เป็นลักษณะการใช้คำประพันธ์ประเภทยาวยาว 2.เทศน์เล่นเสียงยาวๆที่เรียกว่าเทศน์แหล่หรือเทศน์เสียง

แม้การศึกษาที่เกี่ยวกับการเทศน์ผะเหวดจะเป็นองค์ความรู้ที่มีมายาวนาน และมีการบันทึกไว้ในรูปแบบของเอกสารที่หลากหลาย แต่เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมในเชิงวิชาการด้านดนตรี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษารายละเอียดในมิติทางดุริยางคศิลป์ มุ่งศึกษารูปแบบของทำนองการเทศน์ที่ปรากฏ และรูปแบบลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเทศน์ ซึ่งผลจากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่องานวิชาการด้านดุริยางค์ สามารถนำข้อมูลไปต่อยอดสร้างสรรค์เป็นองค์ความรู้ หรือสร้างสรรค์งานดนตรี เป็นต้นรากในการสร้างงานด้านดนตรี และเป็นข้อมูลหลักฐานให้กับวิชาการศาสตร์ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาลักษณะรูปแบบของทำนองเทศน์ ระดับเสียงในการเทศน์ กระสวนทำนองเทศน์ และลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเทศน์ผะเหวดในประเพณีบุญผะเหวดอีสาน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยและจากการสัมภาษณ์พระภิกษุสงฆ์นักเทศน์ในงานประเพณีบุญผะเหวดจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีประสบการณ์การเทศน์ผะเหวดไม่ต่ำกว่า 10 ปี วิเคราะห์ทำนองเทศน์จากการเทศน์ของพระครูสุตสารพิมล เพื่อวิเคราะห์ตามประเด็นต่อไปนี้ 1.รูปแบบของทำนองเทศน์ 2.ระดับเสียงเทศน์ 3.รูปแบบกระสวนทำนองเทศน์ 4. ลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเทศน์ ใช้การวัดค่าความถี่ของเสียงเทศน์เพื่อวิเคราะห์ระดับเสียงของทำนองเทศน์โดยเครื่อง Oscilloscope ประเภท Digital (ในช่วงความถี่เสียง 70 Hz – 700 Hz) จากนั้นแปลค่าความถี่ของเสียงเทศน์เป็นตัวโน้ต และนำข้อมูลมาบรรยายแบบพรรณนาวิเคราะห์

Citation : เบญจทิพย์ เพชรสม, สุพรรณิ เหลือบุญชู และดุชนี มีป้อม. (2566). การศึกษาทำนองเทศน์ผะเหวดในมิติทางดุริยางค

ศิลป์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 65-80;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsrru.2023.48>

ผลการวิจัย (Research Results)

การเทศน์ผะเหวด เป็นการเทศน์เพื่อระลึกถึงมหาทานบารมีเรื่องราวของพระเวสสันดร ชาวอีสานมีสำเนียงการเทศน์ที่เป็นเอกลักษณ์แบบอีสาน จากการสัมภาษณ์พระสงฆ์ผู้มีประสบการณ์การเทศน์ผะเหวดพบว่า บทประพันธ์คำกลอนสำนวนอีสานที่เป็นต้นฉบับ ได้รับความนิยมนำมาใช้ในการเทศน์ผะเหวดปัจจุบัน เป็นบทประพันธ์คำกลอนของ พระครูสุตสารพิมล (พิมพ์ ป.) ตามที่พระเทพ วชิรวิมล (สายัณห์ บุญญาวิโร) เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ให้ข้อมูลว่า การเทศน์ผะเหวดแบบสำนวนอีสานดั้งเดิมที่เป็นต้นฉบับการเทศน์ผะเหวดในปัจจุบัน มีผู้รู้ และสามารถปฏิบัติได้อย่างถ่องแท้คือ ท่านพระครูสุตสารพิมล หรือที่รู้จักกันในนามว่าหลวงพ่อพิมพ์ (พระเทพวชิรวิมล, สัมภาษณ์ 2 มีนาคม, 2565) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ระดับเสียงในการเทศน์ของพระครูสุตสารพิมล โดยการใช้เครื่อง Digital Oscilloscope เพื่อหาค่าความถี่ของระดับเสียงและแปลผลความถี่เป็นตัวโน้ต เพื่อใช้ในการหาระดับเสียง ดังนี้

เสียงลา	มีความถี่	290.7 Hz
เสียงโด	มีความถี่	342.5 Hz
เสียงเร	มีความถี่	384.6 Hz
เสียงมี	มีความถี่	431.0 Hz
เสียงฟา	มีความถี่	458.7 Hz
เสียงฟาชาร์ป	มีความถี่	486.1 Hz
เสียงซอล	มีความถี่	510.2 Hz
เสียงลาสูง	มีความถี่	581.4 Hz
เสียงที	มีความถี่	666.7 Hz
เสียงโดสูง	มีความถี่	684.9 Hz

รูปแบบทำนองเทศน์ผะเหวดที่ปรากฏในปัจจุบัน มี 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือ 1. ทำนองเทศน์แบบอ่านหนังสือ หรือ ทำนองเดิน และ 2. ทำนองเทศน์แบบแหล่ หรือ เทศน์เสียง

นอกจากนี้ยังมีทำนองเทศน์ที่เป็นทำนองเก่าแก่ดั้งเดิม 3 ทำนอง ได้แก่

1. ทำนองกาเดินก้อน
2. ทำนองช้างเทียมแม่

3. ทำนองลมพัดพร้าว

การเทศน์ที่นำทำนองดั้งเดิมทั้ง 3 ทำนอง มาใช้เป็นลีลาเพื่อเพิ่มอรรถรสให้กับผู้ฟัง ในปัจจุบันมีปรากฏให้เห็นน้อยครั้ง เนื่องด้วยในการเรียนหรือการถ่ายทอดองค์ความรู้การเทศน์ผะเหวดนั้น มักเป็นการเรียนแบบโบราณที่เรียกว่า ครูพักลักจำ มิได้มีการเรียนแบบละเอียดที่ต้องมีครูอาจารย์อธิบายเป็นขั้นตอน จึงทำให้การเชื่อมโยงรายละเอียดต่าง ๆ ตกหล่น และการใช้ทำนองดั้งเดิมทั้ง 3 ทำนองนี้ ต้องอาศัยไหวพริบปฏิภาณของผู้เทศน์ ในการวิเคราะห์การใช้คำ รวบคำ หรือแยกคำกลอนในบทเทศน์ จึงทำให้ปัจจุบัน มีค้อยพบทำนองเทศน์ดั้งเดิม ทั้ง 3 ทำนอง

ลักษณะการเทศน์ผะเหวดทั้ง 2 รูปแบบ และทำนองเทศน์ดั้งเดิมทั้ง 3 ทำนอง มีลักษณะดังนี้

1. ทำนองเทศน์แบบอ่านหนังสือ หรือ ทำนองเดิน

1.1 รูปแบบของทำนอง

ทำนองอ่านหนังสือ หรือทำนองเดิน มีลักษณะรูปแบบของทำนองการเทศน์เหมือนการอ่านหนังสือ การใช้เสียงเทศน์เป็นลักษณะอ่านไปตามตัวอักษรที่อยู่ในใบลาน หรือ คำกลอนตามหนังสือเทศน์ ไม่มีการเล่นเสียง หรือใช้กลวิธีพิเศษ อาจมีเพียงการเล่นเสียงท้ายคำเล็กน้อย มีการใช้ระดับเสียงสม่ำเสมอ ราบเรียบไปเรื่อย ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

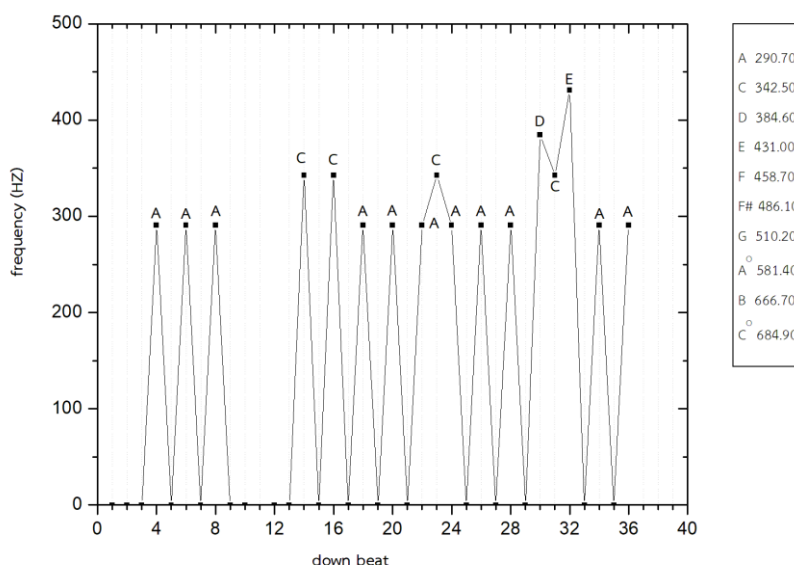
กลอนเทศน์ จากกัณฑ์ชุก

ลำดับพระสัทธรรมเทศนา จะมาตั้งแต่ทศพรกัณฑ์เค้า

- - - ลำ	- ดับ - พระ	- - - สัท	ธรรม-เทศ	ศะ - นา	- จะ มา
- - - ล	- ล - ล	- - - ล	- ด - ด	- ล - ล	- ล ด ล

- ตั้ง - แต่	- ทศพร	กัณฑ์ - เค้า
- ล - ล	- ร ด ม	- ล - ล

กราฟแสดงการเคลื่อนที่ของทำนอง

จากกราฟแสดงการเคลื่อนที่ของทำนองอ่านหนังสือ หรือ ทำนองเดิน สามารถอธิบายได้ว่าระดับเสียง หรือ ลักษณะของโน้ตที่ปรากฏมีลักษณะเป็นทำนองที่มีเสียงแบบ mono tone คือมีการใช้เสียงเดิมซ้ำ ๆ ใด ๆ เป็นระนาบเสียงเดียวเป็นส่วนใหญ่ แม้จะมีการใช้โน้ตตัวอื่นในกลุ่มเสียงเดียวกันแต่ก็จะวนกลับมาใช้เสียงโน้ตบางตัวใด ๆ จากตัวอย่างจะพบว่า มีการใช้เสียงลา บ่อยครั้ง และมีความถี่ในการใช้เสียงเดิม จึงทำให้มีโทนเสียงแบบเสียงเดียว

2. ทำนองเทศน์แหล่ หรือ เทศน์เสียง

2.1 รูปแบบของทำนอง

มีลักษณะการใช้เสียงเทศน์แบบเล่นเสียง สูง - ต่ำ มีจังหวะไม่ตายตัวเป็นลักษณะจังหวะลอย กล่าวคือการแหล่มีการเล่นเสียงลากยาวในท้ายคำบ้าง หรือการโหนเสียงและเล่นเสียงสระวรรณยุกต์ ในคำคล้ายกับการลำของหมอลำกลอน การเทศน์แบบแหล่หรือเทศน์เสียงนี้เป็นที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน เนื่องจากมีความไพเราะ ผู้ฟังเพลิดเพลินกับการใช้เสียง เสริมการฟังหมอลำจากศิลปิน ที่มีการเล่นเสียง บางบทบางตอนที่อารมณ์โศกเศร้าก็มีการโหนเสียง หรือ พระบางรูปก็ทำเสียงเลียนแบบตัวละคร เป็นเสียงสูงบ้าง เล็กบ้าง ทำให้ผู้ฟังสามารถนั่งฟังเทศน์พะเหวดทั้ง 13 กัณฑ์ จนจบได้แบบสนุกสนาน ซึ่งพระผู้เทศน์ต้องมีเนื้อเสียงไพเราะ และสามารถประดิษฐ์บทแต่งคำเทศน์ได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Citation : Petchsom, B., Leauboonshoo, S. and Meepom, D. (2023). A Musical Study of Phawet Sermon Melody in Bunphawet Tradition. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 65-80;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsrru.2023.48>

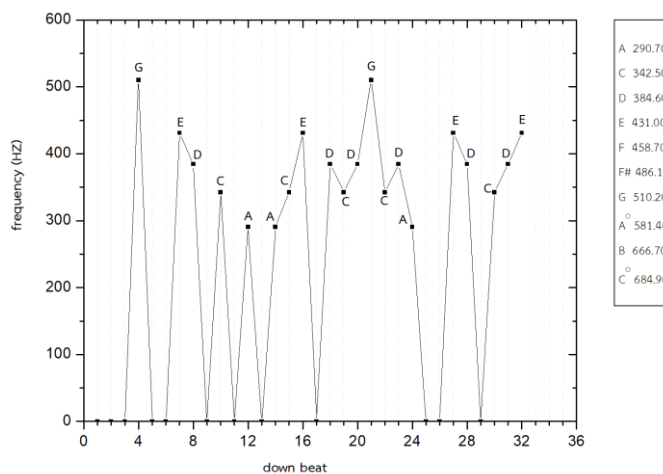
กลอนเทศน์ จากกัณฑ์มัทรี

มาจกกล่าวถึงน้อย มัทรีพลอยอยู่กลางป่า หาผลาหมากไม้ พอได้แล้วตัวคีน

มา	-- จัก กล่าว	ถึง น้อย	มัทรี พลอย
-- - ซ	-- ม ร	- ด - ล	- ล ด ม

อยู่ กลาง ป่า	หา ผลาหมากไม้	พอได้แล้ว	กะตัวคีน
- ร ด ร	ซ - มรด รล	-- ม ร	- ด ร ม

กราฟแสดงการเคลื่อนที่ของทำนอง

จากกราฟแสดงการเคลื่อนที่ของทำนองเทศน์แหล่ หรือเทศน์เสียง สามารถอธิบายได้ว่า รูปแบบการเคลื่อนที่ของทำนองมีลักษณะขึ้นเสียงสูง และ ลงเสียงต่ำ สลับกันไป ดังจะเห็นจากโน้ตที่ปรากฏในกราฟ มีการใช้โน้ตเสียงสูงเคลื่อนที่ลงหาโน้ตเสียงต่ำ และกลับขึ้นไปใช้ระดับเสียงสูงอีกครั้ง สลับกันไป

ลักษณะทำนองเทศน์ดั้งเดิม 3 ทำนอง ได้แก่ ทำนองกาเต้นก้อน ทำนองลมพัดพร้าว และ ทำนองช้างเทียมแม่ มีลักษณะ ดังนี้

1. ทำนองกาเต้นก้อน

1.1 รูปแบบของทำนอง

Citation : เบญจทิพย์ เพชรสม, สุพรรณิ เหลือบุญชู และดุษฐ์ มีป้อม. (2566). การศึกษาทำนองเทศน์ผะเหวดในมิติทางดุริยางค

ศิลป์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 65-80;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.48>

ทำนองกาเต้นก้อน มีลักษณะทำนองแบบราบเรียบ สลับกับการขยักเสียง หรือกระชั้นเสียงถี่ ๆ รวบคำ สลับกัน เป็นทำนองซ้ำบ้าง เร็วบ้าง อุปมาเหมือนกาที่กระโดดทีละก้าว สองก้าว พบทำนองนี้ในกัณฑ์ชูชก ด้วยเหตุที่อาภักปฏิกิริยาของชูชกสอดคล้องกับการว่าทำนองในลักษณะดังกล่าว ที่ชูชกเป็นพราหมณ์เฒ่า เดินด้วยไม้เท้า เชไป เชมา

1.2 ระดับเสียง

ลักษณะของการแบ่งตัวโน้ตของทำนองเทศน์แบบการเต้นก้อน อยู่ในระดับเสียงทางลายใหญ่ ซึ่งลายใหญ่เป็นลายทางยาวอยู่ในบันไดเสียงเอโหมด (A mode) หรือเอเนเจอร์ลไมเนอร์ ระดับเสียงทางลายใหญ่จะมีเสียงทุ่ม ต่ำ มีเสียงประสาน อันประกอบด้วย 5 เสียงหลัก โดยเริ่มจากเสียงแรก คือ เสียง ลา เสียงสุดท้ายคือเสียง ซอล เรียงตามลำดับจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงได้ดังนี้

ลา โด เร มี ซอล
A C D E G

1.3 กระสวนทำนองกาเต้นก้อน

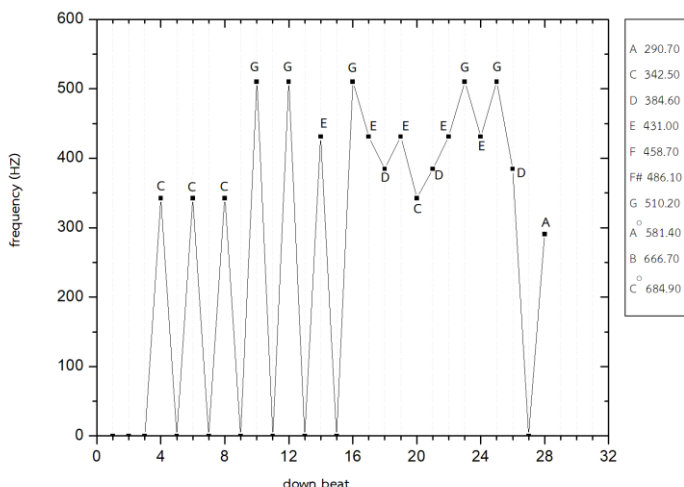
ตัวอย่างกลอนเทศน์

เกิด ว่า ดัง ส้ง หร มีด มน บ่ เห็น ตะ เกียง กะ เกิด เป็น คน แสลง บ้าน

- - - เกิด	- ว่า - ดัง	- ส้ง - หร	- มีด - มน	บ่ เห็น ตะเกียง	กะเกิดเป็น คน	แสลง- บ้าน
- - - ด	- ด - ด	- ซ - ซ	- ม - ซ	ม ร ม ด	ร ม ซ ม	ซ ร - ล

- - - ด	- ด - ด	- ซ - ซ	- ม - ซ	ม ร ม ด	ร ม ซ ม	ซ ร - ล
- - - X	- X - X	- X - X	- X - X	X X X X	X X X X	X X - X

1.4 การเคลื่อนที่ของทำนอง

จากกราฟแสดงการเคลื่อนที่ของทำนองกาเดินก้อน พบว่า ในการเทศน์ทำนองกาเดินก้อนนี้ จะมีรูปแบบกระสวนทำนองในช่วงแรกเป็นลักษณะราบเรียบ มีการใช้เสียงสูงต่ำ แต่เป็นรูปแบบจังหวะสม่ำเสมอ เมื่อมาถึงคําลอนที่พระผู้เทศน์ต้องอาศัยไหวพริบและความชำนาญในการรวบคำ ซึ่งต้องพิจารณาแล้วว่าสามารถรวบคำได้ จะมีการใช้กระสวนทำนองแบบถี่ขึ้น

2. ทำนองช้างเทียมแม่

2.1 รูปแบบของทำนอง

ลักษณะทำนองช้างเทียมแม่ เป็นการเทศน์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในเรื่องการเปลี่ยนบันไดเสียง ลักษณะการใช้เสียงจะเป็นการเดินกลอนในบันไดเสียงใดบันไดเสียงหนึ่งซึ่งลักษณะทางดนตรีพื้นบ้านอีสานจะใช้คำว่า ลาย แล้วเปลี่ยนเป็นบันไดเสียงอีกเสียงหนึ่ง จากนั้นก็จะกลับมาใช้บันไดเสียงเดิม

2.2 ระดับเสียง

ลักษณะการเปลี่ยนบันไดเสียง เช่น ใช้เสียงเทศน์ในระดับเสียงทางลายใหญ่ และเปลี่ยนเป็นลายน้อย ลายใหญ่เป็นลายทางยาวอยู่ในบันไดเสียงหมดเอโหมด (A mode) หรือเอเนเจอร์ลไมเนอร์ ระดับเสียงทางลายใหญ่จะต่ำ หุ้ม มีเสียงประสาน ประกอบด้วย 5 เสียง เสียงแรก คือ เสียง ลา เสียงสุดท้ายคือ ซอล เรียงตามลำดับจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงได้ดังนี้

ลา โด เร มี ซอล
A C D E G

ลายน้อย ใช้ประกอบลำทางยาว เป็นลายทางยาวที่อยู่ในบันไดเสียงดีโหมด (D mode) หรือดี ไมเนอร์ระดับเสียงลายน้อยจะสูงกว่าลายใหญ่ มีเสียงประสาน คือเสียง เร เสียงสุดท้าย คือ เสียง โด เรียงตามลำดับจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงได้ดังนี้

เร ฟา ซอล ลา โด
D F G A C

2.3 กระสวนทำนองช้างเทียมแม่

กลอนเทศน์

พายขึ้นแล้วหมาเห่าลูกเป็นเส้นเป็นสาย จักว่าคำหรือลาย พ้องสืพ้องแหล่ จับทั้งสั้ไล่แอ้ง
ไล่กา ยามมันบินลงมาเล่นถูเล่นย่ำ

- พายขึ้นแล้ว	- หมา เห่า	- ลูก เป็น เส้น	- เป็น - สาย
- ช ม ด	- ล ม ร	ล ด ร ล	- ด - ร
- จัก ว่า คำ	- หรือ -ลาย	- พ้อง- สืว	- พ้อง - แหล่
- ม ด ร	- ม - ล	-ฟ - ร	- ฟ - ร
- จับ ทั้ง สั้	- ไ้ - แอ้ง	- ไ้ - กา	- ยาม มัน บิน
- ช ล ช	- ฟ - ร	ช ม ช ร	- ช ร ม
	ลง มา	- เล่น - ถู	- เล่น - ย่ำ
	- ล - ล	- ล - ช	- ด - ล

กระสวนทำนอง

- ช ม ด	- ล ม ร	ล ด ร	- ด - ร	- ม ด ร	- ม - ล	- ฟ - ร	- ฟ - ร
		ล					
- x x x	- x x x	x x x x	- x - x	- x x x	- x - x	- x - x	- x - x

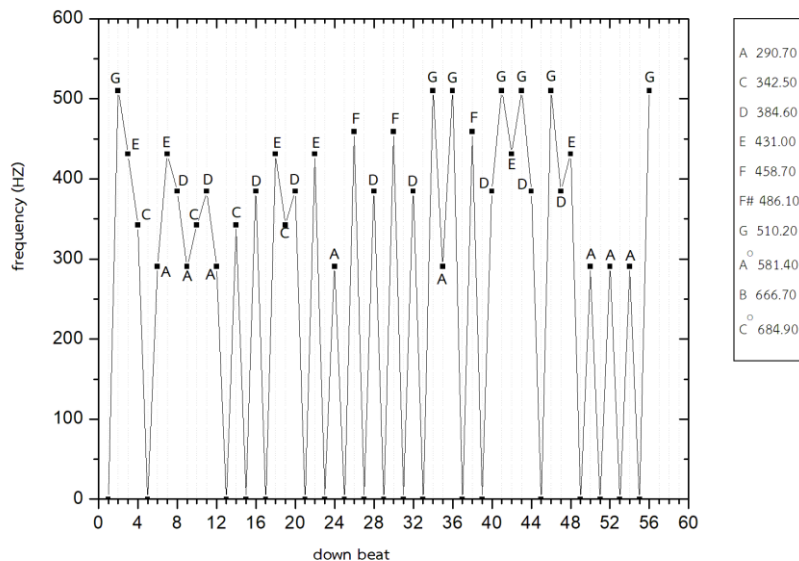
Citation : Petchsom, B., Leauboonshoo, S. and Meepom, D. (2023). A Musical Study of Phawet Sermon Melody in Bunphawet Tradition. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 65-80;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.48>

- ช ล ช	- ฟ - ร	ช ม ช ร	- ช ร ม	- ล - ล	- ล - ช	- ด - ล
- X X X	- X - X	X X X X	- X X X	- X - X	- X - X	- X - X

2.4 การเคลื่อนที่ของทำนอง

จากกราฟแสดงการเคลื่อนที่ของทำนองข้างเทียบแม่ ตัวอย่างบทเทศน์และการเทศน์ของ พระครูสุตสารพิมล ในช่วงแรกใช้ระดับเสียงในกลุ่มเสียงลายใหญ่ ซึ่งประกอบด้วยเสียง ลา โด เร มี ซอล และมีการใช้เสียง ฟา ในคำว่า พ่องสิ่ว พ่องแหล่ ซึ่งเป็นโน้ตที่อยู่ในกลุ่มเสียงลายน้อย อาจกล่าวได้ว่า ทำนองข้างเทียบแม่นี้มีลักษณะของการใช้เสียงในกลุ่มเสียงลายใดลายหนึ่ง และมีการผันเสียงหรือเปลี่ยนระดับเสียงเป็นอีกลายหนึ่ง ก่อนจะกลับมาใช้กลุ่มเสียงในลายเดิมที่เป็นกลุ่มเสียงหลัก

3. ทำนองลมพัดพร้าว

3.1 รูปแบบทำนอง

ลักษณะทำนองลมพัดพร้าวมีลักษณะทำนองที่แตกต่างจากทำนองกาเต้นกัณฑ์คือ ลักษณะการเดินทำนองเป็นแบบราบเรียบ เดินกลอนแบบซ้ำๆ เน้นนาบ ไม่ใช้การกระชั้นเสียงถี่ๆ ไม่กระโดด

เสียงไปมา เป็นลักษณะทำนองเหมือนสายลมที่พัดใบไม้ ใบพร้าว มีการเคลื่อนที่ของทำนองในทิศทางเสียงสูง และคล้อยลงมาหาเสียงต่ำ ซึ่งเป็นทำนองที่ฟังสบายๆแต่อาจทำให้ผู้ฟังรู้สึกง่วงได้

3.2 ระดับเสียง

การเทศน์ทำนองลมพัดพร้าว พบว่ามีลักษณะการเทศน์อยู่ในระดับเสียงทางสายใหญ่ สายใหญ่เป็นสายทางยาวอยู่ในบันไดเสียงเอโหมด (A mode) หรือ เอเนเจอร์ลโมเนอร์ ระดับเสียงทางสายใหญ่จะต่ำ หุ่ม มีเสียงประสาน ประกอบด้วย 5 เสียง เสียงแรก คือ เสียง ลา เสียงสุดท้ายคือ ซอล เรียงตามลำดับจากเสียงต่ำไปหาเสียงสูงได้ดังนี้

ลา โด เร มี ซอล
A C D E G

3.3 กระสวนทำนองลมพัดพร้าว

กลอนเทศน์

เมื่อนั้น กณิกาสร้อยถ้อยพาทีชี้เหตุว่า เมื่อได้ฟังวาจามนุษย์ชายมากล่าวด้าน กะเลยเกิด
ถึง

- เมื่อนั้น	----	----	----	----	- กณ นิ กา	สร้อย -- -	- - - ถ้อย
- ม - ล	----	----	----	----	- ล ด ล	ล - - -	- - - ร

- พา - ที	ชี้ - เหตุ ว่า	เมื่อ- ได้ ฟัง	- วา - จา	-มานุษย์ ชาย	มากล่าว ด้าน	กะเลย เกิด	-ถึง - -
- ม - ม ด	ร - ด	ด - ด ร	- ร - ล	- ร ด ม	- ม ร ด	ล - ร ด	- ม - -

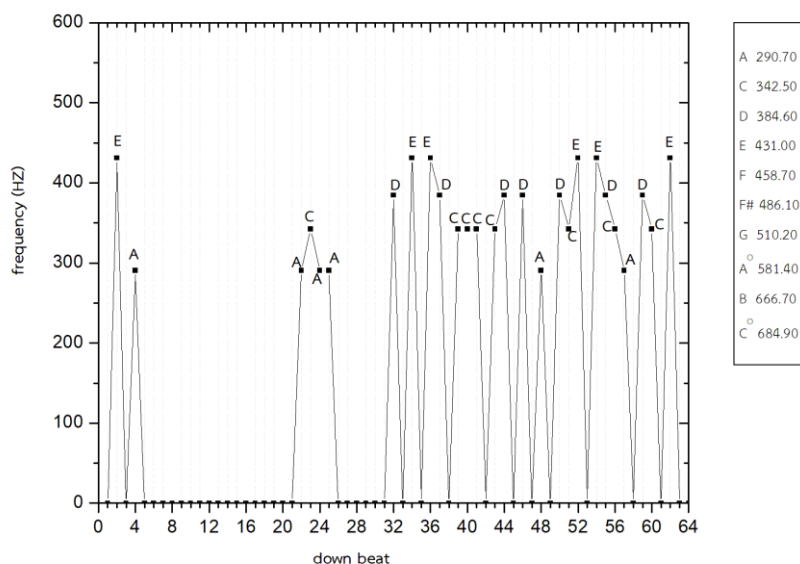
- ม - ล	----	----	----	----	- ล ด ล	ล - - -	- - - ร
- X - X	----	----	----	----	- X X X	X - - -	- - - X

- ม - ม	ร - ด ด	ด - ด ร	- ร - ล	ร ด ม -	- ม ร ด	ล - ร ด	- ม - -
- X - X	X - X X	X - X X	- X - X	X X X -	- X X X	X - X X	- X - -

Citation : Petchsom, B., Leauboonshoo, S. and Meepom, D. (2023). A Musical Study of Phawet Sermon Melody in Bunphawet Tradition. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 65-80;

3.4 การเคลื่อนที่ของทำนอง

จากกราฟแสดงการเคลื่อนที่ของทำนองลมพัดพร้าว พบว่าทำนองลมพัดพร้าวมีลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองในระดับเสียงค่อนข้างสูง ใช้ลักษณะการลากเสียงยาว ๆ ซึ่งทำให้ทำนองมีความเนิบช้า เื่อย ๆ คล้ายลักษณะของลมที่พัดใบพร้าวใบไผ่ จึงเป็นที่มาของชื่อทำนองลมพัดพร้าว

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาทำนองเทศน์ฆะเหวดในมิติทางดุริยางคศิลป์ มีประเด็นในการศึกษาได้แก่ลักษณะรูปแบบของทำนองเทศน์ ระดับเสียงเทศน์ กระสวนทำนองเทศน์ และลักษณะการเคลื่อนที่ของทำนองเทศน์ฆะเหวดในประเพณีบุญฆะเหวดอีสาน การเทศน์ฆะเหวดแบบอีสานทั้ง 13 กันท์ในปัจจุบันมีรูปแบบการเทศน์แบบทำนองอ่านหนังสือหรือทำนองเดิน และ ทำนองแห่ ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งสองรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถ ความชำนาญ และความถนัด ของพระแต่ละรูป โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ฟังมักจะนิยมการเทศน์แบบแห่เล่นเสียง ด้วยปัจจัยข้อจำกัดด้านเวลา และความไพเราะที่การเทศน์แบบแห่เล่นเสียง มีความสนุก ไพเราะ น่าฟัง จึงทำให้พระนักเทศน์ส่วนใหญ่มักเลือกการเทศน์ฆะเหวดในรูปแบบแห่เล่นเสียง หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แห่ฆะเหวด สอดคล้องกับสมนึก บ่อชน (2562) ที่กล่าวว่า การเทศน์แห่เป็นการเทศน์ที่ได้รับความนิยมเป็น

อย่างยิ่ง เพราะทำให้ผู้ฟังได้รรถรสในการฟัง และยังตรงกับพระธีรพงษ์ ธีรปัญญา (2561) ที่กล่าวว่า การเทศน์ผะเหวดของวัดพุทธประดิษฐ์จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมมี 2 แบบ คือการเทศน์แบบลำผะเหวดและการเทศน์แหล่ ส่วนการเทศน์ของวัดพุทธประดิษฐ์นั้น จะใช้การเทศน์แบบลำผะเหวดหรือแบบทำนองเดิน

ส่วนทำนองดั้งเดิมทั้ง 3 ทำนองนั้น ในปัจจุบันไม่ค่อยปรากฏให้พบเห็นมากนักซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า หากไม่มีการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบลักษณะตัวทำนองเทศน์ดั้งเดิมนี้อาจมีการสูญหายหรือ ไม่มีร่องรอยข้อมูลที่ชัดเจนในอนาคตได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของวิเชียร แสนมี (2560) ที่อธิบายเรื่องทำนองเทศน์ผะเหวดว่า ทำนองแบบเก่าแก่ดั้งเดิมซึ่งนักเทศน์เสี่ยงสมัยก่อนนิยม มี 3 ทำนอง คือ ทำนองกาเต้นก้อน ทำนองลมพัดพร้าว และทำนองช้างเทียมแม่

จากรูปแบบกระสวนทำนองและกราฟแสดงการเคลื่อนที่ของทำนองเทศน์แบบดั้งเดิมทั้ง 3 ทำนอง มีความชัดเจน และพบความแตกต่าง ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละทำนอง อาจกล่าวได้ว่า หากต้องการเทศน์แบบมีลีลา ลูกเล่น และแสดงถึงความชำนาญในการรวบ การประสมคำ ต้องใช้ทำนองกาเต้นก้อน เพราะมีทำนองแบบกระชั้นคำถี่ ๆ แบบรวบคำ และทำนองช้างเทียมแม่ เป็นทำนองที่เน้นการเปลี่ยนระดับเสียงหรือการเปลี่ยนลาย กล่าวคือ ในทำนองเทศน์อาจใช้ระดับเสียงหนึ่ง และมีการพลิกผันไปสู่อีกระดับเสียงหนึ่ง แล้วจึงย้อนกลับมาที่ระดับเสียงเดิม ซึ่งถือเป็นการตกแต่งระดับเสียง ทำให้เกิดจุดสนใจ ดึงความน่าสนใจจากผู้ฟังได้ และทำนองลมพัดพร้าวนั้น เน้นไปที่ความราบเรียบ ทอดเสียงยาว โดยมักจะโหนเสียงขึ้นไปในระดับที่สูงขึ้นแต่จะยังเป็นระดับเสียงที่อยู่ใกล้เคียงเดียวกัน เพียงแต่จะมีการเคลื่อนที่ของทำนองขึ้นสูง และลงต่ำไปเรื่อย ๆ ซึ่งอาจทำให้ผู้ฟังเกิดความน่าเบื่อ และอาจจะรู้สึกไม่ตื่นเต้น เร้าใจ ในการฟัง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามเรื่อง การศึกษาทำนองเทศน์ผะเหวด หรือการเทศน์มหาชาติของภาคอีสาน ที่กำหนดให้เป็นประเพณีสืบทอดกันมาในเดือนสี่ของทุกปีอย่างยาวนานพบว่าในประเพณีบุญผะเหวด มีงานด้านศิลปะที่หลากหลาย ซึ่งสามารถศึกษาวิจัยในมิติทางศาสตร์ศิลปะด้านอื่น ๆ และการวิจัยเรื่องการศึกษาทำนองเทศน์ในมิติทางดุริยางคศิลป์ยังสามารถต่อยอด

เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีที่เกี่ยวข้องกับดนตรีพิธีกรรม เพื่อยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับวงการด้านดุริยางคศิลป์ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมของชาวอีสานไปเรื่อย ๆ เพื่อเป็นการสืบสานรักษาและต่อยอดวัฒนธรรมอันดีงามสืบไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- สำลี รักสุทธี. (2553). **อีตลีสอง คลองสิบสี่**. กรุงเทพฯ : ธนธัชการพิมพ์.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดร้อยเอ็ด. (2534). **เมืองร้อยเอ็ด**. ร้อยเอ็ด : ประสานการพิมพ์.
- พระธีรพงษ์ ธีรปัญญา. (2561). **การศึกษาความงามการเทศน์ในประเพณีบุญผะเหวดของวัดพุทธประดิษฐ์ ตำบลโพหนอง อำเภอยะผิง จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมนึก บ่อชน. (2562). **การสร้างสรรคบทเทศน์และประเพณีบุญผะเหวดในจังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิเชียร แสนมี. (2560). **รูปแบบการเผยแพร่พระพุทธศาสนาด้วยการเทศน์แหล่อีสาน**. **วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม**. 6(2) : 119-128.
- พระครูคุณสารพินิจ. (10 เมษายน 2565). **ผู้ดำเนินการจัดเครื่องบูชาในประเพณีบุญผะเหวดจังหวัดร้อยเอ็ด**. สัมภาษณ์.
- พระเทพวชิรวิมล. (2 เมษายน 2565). **เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด ธรรมยุต**. สัมภาษณ์.
- พระครูสุตสารพินิจ. (26 พฤษภาคม 2565). **พระนักเทศน์วัดวังหินลาดจังหวัดขอนแก่น**. สัมภาษณ์.
- พระธวัชชัย อคฺคปญฺโญ. (9 เมษายน 2565). **พระนักเทศน์ผะเหวด วัดกลางมิ่งเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด**. สัมภาษณ์.

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอน
ภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

A Needs Analysis of English Language Teaching and Learning
Performance for English Major Students in Faculty of Education
at Roi Et Rajabhat University

รัชฎาพร ศรีพิบูลย์^{1*} ธนิกานต์ ศิริภักดิ์² อังชรินทร์ ทองปาน³ นุจิรา สุวรรณโท⁴
และปิยธิดา ศรีศิริ⁵

Ratchadaporn Sriphiboon^{1*}, Thanikarn Siripak², Angcharin Thongpan³,
Nujira Suwannatho⁴ and Piyathida Srisiri⁵

Received : September 27, 2023; Revised : October 19, 2023; Accepted : October 20, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ขอบเขตการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับผู้ใช้บัณฑิตโรงเรียนในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 7 แห่ง และข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนเครือข่ายในเขตบริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 511 คน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนเครือข่ายในเขตบริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจำนวน 122 คนได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบช่วงชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบ

¹⁻⁵คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ; Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : karokrattha33@gmail.com

Citation : Sriphiboon, R., Siripak, T., Thongpan, A., Suwannatho, N. and Srisiri, P. (2023). A Needs Analysis of English Language Teaching and Learning Performance for English Major Students in Faculty of Education at Roi Et Rajabhat University. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 81-96;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.49>

สัมภาษณ์และแบบสอบถาม ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ 3) ด้านจริยธรรม และ 4) ด้านลักษณะบุคคล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

สมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบด้านความรู้ มีความต้องการสูงสุด คือ มีความรู้ด้านทักษะทางภาษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสอนภาษาอังกฤษ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา 2) องค์ประกอบด้านทักษะมีความต้องการสูงสุด คือ มีทักษะในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ มีทักษะในการแก้ปัญหาและรู้เท่าทันเทคโนโลยีและมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการสืบค้นข้อมูล 3) องค์ประกอบด้านจริยธรรมมีความต้องการสูงสุด คือ มีจรรยาบรรณ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และมีความเมตตา และ 4) องค์ประกอบด้านลักษณะบุคคลมีความต้องการสูงสุด คือ มีความมั่นใจในตนเอง มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และสามารถในการทำงานเป็นทีม

คำสำคัญ (Keywords) : การสอนภาษาอังกฤษ, ความต้องการจำเป็น, สมรรถนะ

Abstract

The main purpose of this study was to study a needs analysis of English language teaching and learning performance for English major students in a faculty of Education at Roi Et Rajabhat University. Scope of the qualitative study was the 7 entrepreneurs' key informants and the quantitative study was 511 English language teachers who working under the Roi Et Rajabhat University 's school network in the first semester of 2022 academic year. The sample consisted of the stratified random sampling selected of 124 English teachers. The research instruments used to collect the data were structured interview form and questionnaire. The statistics for

Citation : รัชฎาพร ศรีพิบูลย์, ธนิกันต์ ศิริภักดิ์, อังชรินทร์ ทองปาน, นุจิรา สุวรรณโท และปิยธิดา ศรีศิริ. (2566). การวิเคราะห์

ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 81-96;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.49>

analyzing the data were arithmetic mean, standard deviation and content analysis. The findings of this research were as follows:

An English language teaching and learning performance for English major students in faculty of education at Roi Et Rajabhat University were; 1) Knowledge domains, the language skills were considered as a highest level, principles of language teaching and language culture respectively. 2) Skills domains, designing materials and language syllabus were considered as a highest level, problem solving and digital literacy. 3) Ethics domains, teacher s' ethics were considered as a highest level, positive attitude towards teacher professional and compassion. 4) Character domains, self- confident was considered as a highest level, curious and teamwork respectively.

Keywords : English Language Teaching, Needs Analysis, Performance

บทนำ (Introduction)

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนารายละเอียดของหลักสูตร และให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้บัณฑิตมีคุณภาพตามมาตรฐานที่คณะกรรมการอุดมศึกษาได้กำหนดไว้ อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2545 กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และเป็นการยกระดับวิชาชีพให้มีมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดระดับคุณภาพมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา โดยสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตทางการศึกษาต้องผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ตามระดับ มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คุรุสภากำหนด

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีการผลิตบัณฑิตและพัฒนาครูให้ได้มาตรฐานวิชาชีพ มีจิตวิญญาณความเป็นครู จรรยาบรรณวิชาชีพครูสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครูโดยการพัฒนาครูประจำการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รวมถึง

Citation : Sriphiboon, R., Siripak, T., Thongpan, A., Suwannatho, N. and Srisiri, P. (2023). A Needs Analysis of

English Language Teaching and Learning Performance for English Major Students in Faculty of Education at Roi Et Rajabhat University. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 81-96;
DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.49>

การส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถผลิตสื่อ และนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมีเป้าประสงค์ที่สำคัญ คือ บัณฑิตครูมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพ พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา และเนื่องจากการกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2565 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2567 จึงได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานดังกล่าว โดยการออกแบบหลักสูตรให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ 3) ด้านจริยธรรม และ 4) ด้านลักษณะบุคคล

จากองค์ความรู้ที่กล่าวมาข้างต้นจะทำให้ได้บัณฑิตที่เป็นไปตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยบัณฑิตจะต้องมีความรอบรู้บริบทของโรงเรียน บทบาทหน้าที่ครู และบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมและท้องถิ่น เข้าใจพลวัตของสังคมพหุวัฒนธรรม มีความสามารถในการปฏิบัติการทางอาชีพครูได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่คุรุสากำหนด คิดเชิงนวัตกรรมบูรณาการในการปฏิบัติงานครู ด้วยใจรักศิลปะวัฒนธรรมอันดีงาม รักท้องถิ่น และรอบรู้ในเนื้อหาของสาขาวิชาเอกที่สอน มีความอดทน สู้งาน เป็นวิศวกรสังคม สามารถปรับตัวได้ทุกสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในสังคมพหุวัฒนธรรม ดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมหรือชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น อันจะนำมาซึ่งความร่วมมือ ร่วมใจในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดความสำเร็จ

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการใช้กระบวนการการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ในการพัฒนาจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้มานั้นมีความถูกต้องและเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรในขั้นต่อไป อีกทั้งยังเป็นข้อค้นพบเบื้องต้นที่อยู่บนหลักการของความสมเหตุสมผล ประหยัดเวลาและทรัพยากร เพื่อพัฒนาไปสู่การวางแผน กำหนดกลยุทธ์ และกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัราชภัฏร้อยเอ็ดต่อไป

Citation : รัชฎาพร ศรีพิบูลย์, ธนิกันต์ ศิริภักดิ์, อังชรินทร์ ทองปาน, นุจิรา สุวรรณโท และปิยธิดา ศรีศิริ. (2566). การวิเคราะห์

ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 81-96;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.49>

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 ท่านโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง(Purposive sampling) ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ศิษย์เก่า และนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบ เพื่อศึกษามุมมอง ข้อมูลแลกเปลี่ยนประเด็นความคิดเห็นประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยมีองค์ประกอบในการสัมภาษณ์ 4 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skills) ด้านจริยธรรม (Ethics) และ ด้านลักษณะบุคคล (Character) และด้านอื่น ๆ

ข้อมูลเชิงปริมาณ ขอบเขตของประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนเครือข่ายในเขตบริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 511 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษโรงเรียนเครือข่ายในเขตบริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจำนวน 122 คนได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบช่วงชั้น ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยการใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และ ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) แบบเป็นสัดส่วน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่มโรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนในระดับประถมศึกษาในสังกัดของรัฐบาล 2) โรงเรียนในระดับประถมศึกษาในสังกัดเอกชน 3) โรงเรียนมัธยมศึกษา 4) โรงเรียนขยายโอกาส และ 5) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Citation : Sriphiboon, R., Siripak, T., Thongpan, A., Suwannatho, N. and Srisiri, P. (2023). A Needs Analysis of

English Language Teaching and Learning Performance for English Major Students in Faculty of Education at Roi Et Rajabhat University. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 81-96;
DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.49>

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instruments)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เพื่อศึกษามุมมองของผู้ใช้บัณฑิตของสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) โดยใช้แนวคำถามปลายเปิดที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้องในด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีอิสระในการตอบคำถามอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีการใช้เครื่องมือเพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น เครื่องบันทึกเสียง การจดบันทึกด้วยปากกาเพื่อให้กระบวนการในระหว่างเก็บข้อมูลเกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด

2. แบบสอบถาม (Questionnaire) ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด สำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีการแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องและเหมาะสมของเนื้อหาและข้อคำถาม โดยผู้วิจัยได้ออกแบบให้ข้อคำถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

- นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงและแก้ไขแบบประเมินตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยได้ค่า IOC ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.67

- ใช้แบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 30 คน และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ของ

Citation : รัชฎาพร ศรีพิบูลย์, ธนิกันต์ ศิริภักดิ์, อังชนรินทร์ ทองปาน, นุจิรา สุวรรณโท และปิยธิดา ศรีศิริ. (2566). การวิเคราะห์

ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 81-96;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.49>

Cronbach (พิมพา สุวรรณฤทธิ์, 2542) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาต เข้าสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 7 ท่าน ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ศิษย์เก่า และนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบ

1.2 ผู้วิจัยแจ้งกำหนดการนัดหมายวัน เวลา กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อทำการ สัมภาษณ์โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผ่านระบบออนไลน์

1.3 ผู้วิจัยมีการแนะนำตนเอง บอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ และขออนุญาต บันทึกเสียง

1.4 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้

1.5 ผู้วิจัยสรุปการสัมภาษณ์และนำเสนอข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดเพื่อที่จะ ส่งไปยังโรงเรียนในเครือข่ายสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างผ่านระบบออนไลน์ จำนวน 122 คน เพื่อขอ ความอนุเคราะห์ร่วมมือเพื่อเก็บข้อมูล และแจ้งกำหนดวันที่ผู้วิจัยรับข้อมูลกลับคืน

2.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างตอบกลับคืนจำนวน 97 ชุด มาตรวจ ความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม

2.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส และทำการวิเคราะห์ ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลทางสถิติเพื่อวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

Citation : Sriphiboon, R., Siripak, T., Thongpan, A., Suwannatho, N. and Srisiri, P. (2023). A Needs Analysis of English Language Teaching and Learning Performance for English Major Students in Faculty of

Education at Roi Et Rajabhat University. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 81-96;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.49>

1. วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

เกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยประเด็นความต้องการ และ ค่าเฉลี่ยประเด็นความต้องการ กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนนตามวิธีของ Best (1981 : 17) มี 5 ระดับให้คะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 โดย 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด และ หมายถึง ระดับมากที่สุด ตามลำดับ และมีการแปลค่าประเด็นความต้องการโดยใช้ค่าเฉลี่ยของผลคะแนนเป็นตัวชี้วัดตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ระดับความต้องการมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ระดับความต้องการมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ระดับความต้องการปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ระดับความต้องการน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ระดับความต้องการน้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการดำเนินการวิจัย เรื่องการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

Citation : รัชฎาพร ศรีพิบูลย์, ธนิกันต์ ศิริภักดิ์, อังชรินทร์ ทองปาน, นุจิรา สุวรรณโท และปิยธิดา ศรีศิริ. (2566). การวิเคราะห์

ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 81-96;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.49>

ตารางที่ 1 ผลสรุปประเด็นความต้องการด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
 ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ประเด็นความต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	อันดับ
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ (Knowledge)			
1. มีความรู้ด้านทักษะทางภาษา	4.57	0.23	1
2. มีความรู้ความเข้าใจในด้านวรรณกรรม	3.54	0.76	6
3. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสอนภาษาอังกฤษ	4.42	0.92	2
4. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยทางการสอนภาษาอังกฤษ	3.76	0.82	5
5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา	4.03	0.18	3
6. มีความรู้ด้านการวัดและการประเมินผลภาษา	3.92	0.76	4
<i>รวมองค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ (Knowledge)</i>	<i>4.04</i>	<i>0.87</i>	2
องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ (Skills)			
7. มีทักษะในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ	4.63	0.45	1
8. มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการสืบค้นข้อมูล	4.04	0.83	3
9. มีทักษะในการแก้ปัญหาและรู้เท่าทันเทคโนโลยี	4.11	0.33	2
10. มีทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.01	0.76	5
11. ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	4.03	0.55	4
12. ดำเนินการจัด หรือเป็นวิทยากรในงานสัมมนา	3.61	0.43	6
<i>รวมองค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ (Skills)</i>	<i>4.35</i>	<i>0.67</i>	1
องค์ประกอบที่ 3 ด้านจริยธรรม (Ethics)			
13. มีจรรยาบรรณ	4.41	0.98	1
14. มีศีลธรรม	3.17	0.78	6
15. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	4.30	0.72	2
16. รักสิ่งแวดล้อม	3.47	0.23	5
17. มีความเมตตา	4.01	0.09	3
18. มีจิตสาธารณะ	4.07	0.45	4
<i>รวมองค์ประกอบที่ 3 ด้านจริยธรรม (Ethics)</i>	<i>3.97</i>	<i>0.33</i>	3
องค์ประกอบที่ 4 ด้านลักษณะบุคคล (Character)			
19. มีความมั่นใจในตนเอง	4.69	0.95	1
20. มีสมารถในการทำงานเป็นทีม	4.33	0.56	3
21. มีความเป็นผู้นำ	4.17	0.66	4
22. มีความน่าเชื่อถือ	4.02	0.94	5
23. มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	4.44	0.78	2
<i>รวมองค์ประกอบที่ 4 ด้านลักษณะบุคคล (Character)</i>	<i>3.60</i>	<i>0.88</i>	4

Citation : Sriphiboon, R., Siripak, T., Thongpan, A., Suwannatho, N. and Srisiri, P. (2023). A Needs Analysis of

English Language Teaching and Learning Performance for English Major Students in Faculty of
 Education at Roi Et Rajabhat University. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 81-96;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.49>

จากตารางที่ 1 ผลสรุปประเด็นความต้องการด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยภาพรวมปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยความต้องการสูงสุดคือ องค์ประกอบด้านทักษะ รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านคือด้านความรู้ ด้านจริยธรรมและด้านคุณลักษณะ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏว่าองค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ (Knowledge) มีความต้องการสูงสุด คือ มีความรู้ด้านทักษะทางภาษา องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ (Skills) มีความต้องการสูงสุด คือ มีทักษะในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ องค์ประกอบที่ 3 ด้านจริยธรรม (Ethics) มีความต้องการสูงสุด คือ มีจรรยาบรรณ และองค์ประกอบที่ 4 ด้านลักษณะบุคคล (Character) มีความต้องการสูงสุด คือ มีความมั่นใจในตนเอง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบย่อยรายด้านปรากฏว่า

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ (Knowledge) มีความต้องการสูงสุด คือ มีความรู้ด้านทักษะทางภาษา ($\bar{X}=4.57$, S.D. =0.23) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสอนภาษาอังกฤษ ($\bar{X}=4.42$, S.D. =0.92) และ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา ($\bar{X}=4.03$, S.D. =0.19)

องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะ (Skills) มีความต้องการสูงสุด คือ มีทักษะในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ ($\bar{X}=4.63$, S.D. =0.76) มีทักษะในการแก้ปัญหา และรู้เท่าทันเทคโนโลยี

($\bar{X}=4.42$, S.D. =0.94) และ มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการสืบค้นข้อมูล ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.83)

องค์ประกอบที่ 3 ด้านจริยธรรม (Ethics) มีความต้องการสูงสุด คือ มีจรรยาบรรณ ($\bar{X}=4.41$, S.D. =0.78) มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ($\bar{X}=4.30$, S.D. =0.93) และ มีความเมตตา ($\bar{X}=4.12$, S.D. = 0.89)

Citation : รัชฎาพร ศรีพิบูลย์, ธนิกันต์ ศิริภักดิ์, อังชนรินทร์ ทองปาน, นุจิรา สุวรรณโท และปิยธิดา ศรีศิริ. (2566). การวิเคราะห์

ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 81-96;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.49>

องค์ประกอบที่ 4 ด้านลักษณะบุคคล (Character) มีความต้องการสูงสุด คือ มีความมั่นใจในตนเอง ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.63) มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.83) และมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.63)

1. ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ครูพี่เลี้ยง ตัวแทนผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบ เกี่ยวกับสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสรุปผลการสัมภาษณ์ตามประเด็นต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจำเป็นต้องมีความรู้(Knowledge)อะไรบ้าง

ศึกษานิเทศก์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ครูพี่เลี้ยง ตัวแทนผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบ ให้ความคิดเห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจำเป็นต้องมีความรู้หลายด้าน เช่น ความรู้ในเนื้อหา ความรู้ทางภาษา และความรู้ด้านหลักการ จิตวิทยาการสอนภาษาอังกฤษ ดังเช่นคำกล่าวของศิษย์เก่าท่านหนึ่งที่ได้กล่าวว่า

“ครูภาษาอังกฤษเป็นความรู้เกี่ยวกับเทคนิควิธีการสอนภาษาเพื่อพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน”

ประเด็นที่ 2 นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจำเป็นต้องมีทักษะ (Skills)อะไรและอย่างไรบ้าง

ศึกษานิเทศก์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ครูพี่เลี้ยง ตัวแทนผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบ ให้ความคิดเห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจำเป็นต้องมีทักษะที่หลากหลาย อาทิ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการรู้เท่าทันเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้น

Citation : Sriphiboon, R., Siripak, T., Thongpan, A., Suwannatho, N. and Srisiri, P. (2023). A Needs Analysis of

English Language Teaching and Learning Performance for English Major Students in Faculty of

Education at Roi Et Rajabhat University. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 81-96;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.49>

ข้อมูล นอกจากนี้ยังจะต้องมีทักษะในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน ดังคำพูดของศึกษานิเทศก์ที่กล่าวว่า

“ครูภาษาอังกฤษจะต้อง มีเทคนิค สื่อการสอน และวิธีการในการจัดการเรียนรู้ที่ดีและมี ความหลากหลาย สามารถออกแบบกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้รักในการเรียนภาษา”

“อยากให้ครูออกแบบกิจกรรมการสอน สื่อการสอนที่แปลกใหม่ ก็น่าจะทำให้เด็กสนใจ เรียนมาก ๆ”

ประเด็นที่ 3 นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ร้อยเอ็ดจำเป็นต้องมีจริยธรรม (Ethics)อะไรบ้าง

ศึกษานิเทศก์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับ ประถมศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ครูพี่เลี้ยง ตัวแทนผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบ ให้ความคิดเห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจำเป็นต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนเอง ดังคำพูดของผู้อำนวยการสถานศึกษาได้กล่าวว่า

“ต่อให้ครูจะสอนเก่งแค่ไหน แต่ถ้าครูคนนั้นไม่มีจริยธรรมและจรรยาบรรณในตนเอง และผู้อื่นก็จะทำให้สังคมเกิดความเสียหายในระยะยาว”

ประเด็นที่ 4 นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ร้อยเอ็ดจำเป็นต้องมีลักษณะบุคคล (Character)อย่างไรบ้าง

ศึกษานิเทศก์ด้านการสอนภาษาอังกฤษ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับ ประถมศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ครูพี่เลี้ยง ตัวแทนผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบ ให้ความคิดเห็นว่านักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุ ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจำเป็นต้องมีลักษณะบุคคลที่สำคัญหลายประเด็น คือ สามารถ ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ มีการรักการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาเพื่อพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ที่สำคัญคือ ต้องมีความมั่นใจในตนเอง ดังเช่นคำกล่าวของศิษย์ปัจจุบันคือ

“ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจะต้องมีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออกในทางที่ สร้างสรรค์”

Citation : รัชฎาพร ศรีพิบูลย์, ธนิกานต์ ศิริภักดิ์, อังชรินทร์ ทองปาน, นุจิรา สุวรรณโท และปิยธิดา ศรีศิริ. (2566). การวิเคราะห์

ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 81-96;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.49>

สรุปผลการสัมภาษณ์ สมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษา สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จากศึกษานิเทศก์ด้านการสอน ภาษาอังกฤษ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ครูพี่เลี้ยง ตัวแทนผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบภายใต้ 4 องค์ประกอบมีดังนี้ *ด้านความรู้* นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจำเป็นต้องมีความรู้อยู่หลายด้าน เช่น ความรู้ในเนื้อหา ความรู้ทางภาษา และความรู้ด้านหลักการ จิตวิทยาการสอนภาษาอังกฤษ *ด้านทักษะ* นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจะต้องมีทักษะที่หลากหลาย อาทิ ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการรู้เท่าทันเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล *ด้านจริยธรรม* นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจำเป็นต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนเอง และ*ด้านคุณลักษณะ* นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำเป็นต้องมีลักษณะบุคคล ได้แก่ สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ มีการรักการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาเพื่อพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ที่สำคัญคือจะต้องมีความมั่นใจในตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นเกี่ยวกับความต้องการด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีการอภิปรายผล 4 ประเด็น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) *ด้านความรู้* (Knowledge) มีความต้องการสูงสุด คือ มีความรู้ด้านทักษะทางภาษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสอนภาษาอังกฤษ และ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา เนื่องจากครูผู้สอนภาษาอังกฤษนั้นจะต้องมีความรู้ที่แม่นยำเกี่ยวกับเนื้อหาและทักษะทางภาษา หลักและวิธีการสอนภาษาอังกฤษรวมถึงวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา สอดคล้องกับลักษณะพร เข้มขัน และจิตติมา วรณศรี (2020) ที่ได้กล่าวว่าสมรรถนะของครูผู้สอนภาษาอังกฤษประจำสายงาน (Functional Competency) จะเป็นสมรรถนะที่บ่งบอกถึง ความรู้ ความสามารถ และทักษะความชำนาญการเฉพาะของครูภาษาอังกฤษ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่

Citation : Sriphiboon, R., Siripak, T., Thongpan, A., Suwannatho, N. and Srisiri, P. (2023). A Needs Analysis of

English Language Teaching and Learning Performance for English Major Students in Faculty of

Education at Roi Et Rajabhat University. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 81-96;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.49>

รับผิดชอบได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Richards (2001) กล่าวว่า ครูภาษาอังกฤษต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้ดีเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มีความสามารถในด้านทักษะการสอน มีคุณลักษณะของความเป็นครูสอนภาษาอังกฤษ รวมไปถึงสอดคล้องกับ Ministry of Education (2018) ที่ได้นำกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR) มาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดความสามารถทางภาษาของผู้สอนและผู้เรียน โดยกำหนดความสามารถทางภาษาของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาไว้ที่ระดับ A2 และระดับมัธยมศึกษาไว้ที่ระดับ B2

2) ด้านทักษะ (Skills) มีความต้องการสูงสุด คือ มีทักษะในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษ มีทักษะในการแก้ปัญหาและรู้เท่าทันเทคโนโลยี และมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการสืบค้นข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2555) กล่าวว่า ครูภาษาอังกฤษควรต้องมีเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารสำหรับครู การสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา มีการวัดและประเมินผลทางการศึกษา มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Spencer and Spencer (1993) ที่กล่าวว่าสมรรถนะเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่ต้องมีอยู่ในตัวบุคคลโดยเฉพาะ ความรู้และทักษะที่จะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ด้านจริยธรรม (Ethics) มีความต้องการสูงสุด คือ มีจรรยาบรรณ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและมีความเมตตา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตมี สีหะนันท์ (2551) ที่ได้พบว่าครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ต้องมีความรัก เมตตาและปรารถนาดีต่อผู้เรียน

4) ด้านลักษณะบุคคล (Character) มีความต้องการสูงสุด คือ มีความมั่นใจในตนเอง มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน และสามารถในการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gillette (1987 : 268-278) ที่ได้กล่าวว่าผู้ที่เรียนภาษาที่สองจะต้องมีความมุ่งมั่นในการใช้ภาษาในการเรียนรู้ ใฝ่เรียนรู้ และมีความกระตือรือร้นที่จะใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่เสมอซึ่งจะทำให้ นักศึกษามีความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่ดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

Citation : รัชฎาพร ศรีพิบูลย์, ธนิกันต์ ศิริภักดิ์, อังชรินทร์ ทองปาน, นุจิรา สุวรรณโท และปิยธิดา ศรีศิริ. (2566). การวิเคราะห์

ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะ

ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 81-96;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.49>

1.1 ด้านความรู้ ควรมีการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษารวมไปถึงหลักการและวิธีการสอนภาษาอังกฤษเพื่อที่จะให้นักศึกษาได้นำความรู้เนื้อหาทางภาษาอังกฤษไปประยุกต์สู่การออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับธรรมชาติของภาษาและธรรมชาติของผู้เรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดการเรียนการสอนภาษาที่มีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านทักษะ ควรมีกิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีและทักษะการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ มีความรู้และความเข้าใจวิธีการนำทักษะต่าง ๆ มาใช้ ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ปัญหา การแก้ปัญหา และการคิดอย่างเป็นระบบ รวมไปถึงการพัฒนาให้นักศึกษาให้มีความสามารถในการออกแบบ/พัฒนาสื่อและกิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษภายใต้การจัดการเรียนการสอนเชิงรุกและการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

1.3 ด้านจริยธรรมควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ปฏิบัติตนและแสดงออกถึงการมีจริยธรรม จรรยาบรรณและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูซึ่งแสดงถึงความงอกงามทางสังคม

1.4 ด้านลักษณะบุคคล ควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสได้แสดงความสามารถทางภาษา สร้างความมั่นใจในตนเองและมีการทำงานเป็นทีม

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาวิชาเอกอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษกับการปฏิบัติงานของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ

2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษกับนักศึกษาสาขาวิชาอื่น

เอกสารอ้างอิง (References)

กฎกระทรวง. (2565). เรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. 4 หน้า.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

พุทธศักราช 2547. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

Citation : Sriphiboon, R., Siripak, T., Thongpan, A., Suwannatho, N. and Srisiri, P. (2023). A Needs Analysis of

English Language Teaching and Learning Performance for English Major Students in Faculty of Education at Roi Et Rajabhat University. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 81-96;
DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.49>

- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2555). **มาตรฐานวิชาชีพครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุษรินทร์ เชี่ยววานิช. (2549). **การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมคุณภาพการสอนวิชาภาษาอังกฤษของครูชาวต่างชาติในโรงเรียนสองภาษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์ สุวรรณฤทธิ์. (2542). **การสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียน**. ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา. คณะครุศาสตร์. สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- รัศมี สีहनันท์. (2551). **การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ลักษณ์พร เข้มขัน และจิตติมา วรรณศรี. (2020). **รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของครูภาษาอังกฤษในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 23(4) : 298-309.
- Best, J.W. (1981). **Research in Education**. New Jersey: Prentice – Hall.
- Gillette, Babara. 1987. **Two Successful Language Learners : An Introspective Approach**. Introspection in Second Language Research. Edited by Clas Fxrch Gabriele Kasper. Clevedon : Multiplelingual Matters Ltd.
- Hughes, Stephen Pearse. (2007). **The Identification of Quality Indicators in English Language Teaching: A Study in Compulsory and Non-Compulsory secondary Level Language Education in the Province of Granada**. [Online]. Available : https://www.researchgate.net/publication/284551772_The_identification_of_quality_indicators_in_English_language_teaching#fullTextFileContent. Retrieved Sep 25, 2023.
- Ministry of Education. (2018). **Southeast Asia Teachers Competency Framework (SEA-TCF)**. Bangkok: The Teachers' Council of Thailand. [in Thai]
- Richards, J. C. (2001). **Competence and performance in language teaching**. New York: Cambridge University Press.
- Spencer, L.M., and Spencer, S.M. (1993). **Competence at Work : Model for Superior Performance**. New York: John Wiley & Sons, 1993.

Citation : รัชฎาพร ศรีพิบูลย์, ธนิกันต์ ศิริภักดิ์, อังชรินทร์ ทองปาน, นุจิรา สุวรรณโท และปิยธิดา ศรีศิริ. (2566). การวิเคราะห์

ความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 7(3) : 81-96;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.49>

การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิด จิตตปัญญาศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3 Development of Analytical Thinking Skills of Contemplative Education for The Third-year General Science Students

สำเนียง จุลเสริม^{1*}

Samniang Choolserm^{1*}

Received : September 30, 2023; Revised : October 20, 2023; Accepted : October 20, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จำนวน 33 คน ปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา 2) แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ การทดลองในครั้งนี้ใช้เวลา จำนวน 8 สัปดาห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบค่าที แบบ Dependent Sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords) : ทักษะ, การคิดวิเคราะห์, จิตตปัญญาศึกษา

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด; Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Samniang@reru.ac.th

Citation : Choolserm, S. (2023). Development of Analytical Thinking Skills of Contemplative Education for The Third-year General Science Students. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 97-104;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.50>

Abstract

The purpose of this research was to compare the analytical thinking skills of the third-year general science students before and after using the contemplative education. The target group of this study consisted of 33 third-year- general science students, academic year 2021. The instruments used for gathering data were: 1) eight of contemplative education learning activities 2) the analytical thinking skills test. The duration of experiment covered eight- week period. The data were analyzed by the statistical dependent sample t-test.

The results of the study revealed that the third-year general science students' analytical thinking skills after using the contemplative education was significantly higher than the ability before using the contemplative education learning activities at the .05 level.

Keywords : Skills, Analytical Thinking, Contemplative Education

บทนำ (Introduction)

จากทักษะที่สำคัญที่ได้กล่าวมาจากข้างต้นนี้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญและเป็นทักษะที่เด็กไทยจำเป็นต้องมี โดยเฉพาะทักษะอย่างยิ่ง คือ ทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะแก้ไขปัญหา อีกประการหนึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ในการปลูกฝังทักษะการคิดวิเคราะห์ที่สำคัญคือ ครู โดยครูเองจะต้องมีทักษะดังกล่าว เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดทักษะนั้นไปยังผู้เรียนในอนาคต ในอีกประการหนึ่งครูจะต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าใจตนเอง สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ของตนเองทั้งด้านจิตใจและนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นวิถีทางแห่งปัญญาที่พัฒนาคนอย่างสมบูรณ์ จากเหตุผลดังกล่าว วิธีการเรียนรู้ที่สนับสนุนสนับสนุนด้านการรับรู้ของตนเองเข้าใจตนเองและมีความสุขในการเรียนเรียนคือ การเรียนรู้ภายใต้แนวคิดจิตปัญญาศึกษา

แนวคิดจิตปัญญาศึกษา เป็นการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเป็นการสร้างความเข้าใจพื้นฐานด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ผ่านประสบการณ์ที่เริ่มจากการสร้างมณฑลแห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้พื้นที่และการสร้างสัมพันธ์ภาพการรับฟังอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ผู้เรียนเห็นว่าคุณธรรมนั้นก่อรูปในบรรยากาศแห่งความผ่อนคลาย (เสกสรรค์ ประเสริฐกุล, 2553 : 91)

Citation : สำเนียง จุลเสริม. (2566). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตปัญญาศึกษาของ

นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 97-104;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.50>

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษามาพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาครูสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 เพื่อให้นักศึกษาได้นำทักษะดังกล่าวถ่ายทอดไปยังผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาประเทศชาติต่อไป

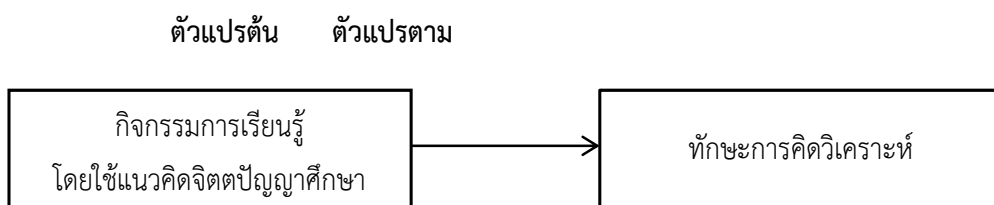
วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย (conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง Pre-Experimental Research มีตัวแปรที่ต้องศึกษาประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และตัวแปรตาม คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งตัวแปรมีความสัมพันธ์กันดังแผนภาพ 1

แผนภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแผนภาพ 1 ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ส่งผลต่อตัวแปรตาม คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยก่อนการทดลอง (Pre-Experimental Research Designs) รูปแบบ การศึกษากลุ่มเดียววัดสองครั้ง (The one group pretest-posttest Design)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2564 จำนวน 33 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มีระดับคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ระดับปานกลาง จึงเลือกเป็นกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำทักษะดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จำนวน 8 แผน มีความเหมาะสมของแผนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.48
- 2) แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความตรงตามเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 มีค่าความอยากรอยู่ระหว่าง 0.32 – 0.74 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.39 – 0.81

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ลำดับที่	กิจกรรม	เดือน ปี
1	ทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนการทดลอง	กรกฎาคม 2564
2	จัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จำนวน 8 แผน โดยแต่ละแผน มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 สงบนิ่งอยู่กับตนเอง เป็นการสงบนิ่งการพัฒนาฐานกายเพื่อการลงมือกระทำ (HAND) ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ เป็นการพัฒนาฐานหัวเพื่อการคิด (HEAD) ขั้นที่ 3 สรรค์สร้างประสบการณ์จากกิจกรรม กระบวนการสร้างสรรค์เป็นการพัฒนาฐานใจเพื่อการรู้สึก (HEART)	กรกฎาคม - สิงหาคม 2564

Citation : สำเนียง จุลเสริม. (2566). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาของ

นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 97-104;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.50>

ลำดับที่	กิจกรรม	เดือน ปี
	ขั้นที่ 4 การสะท้อนคิดจากการจัดกิจกรรม (Reflection) เป็นการประเมินผู้เรียนระหว่างการดำเนินกิจกรรม การประเมินหลังการจัดกิจกรรมโดยประเมินตนเอง (Self- reflection) มีการบันทึกผลการเรียนรู้ (Journal writing) และ ประเมินโดยผู้สอน	
3	ทดสอบทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการทดลอง	สิงหาคม 2564
4	ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล	สิงหาคม 2564

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Dependent Sample t-test ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อ
ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการ
เรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ของนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 ได้ผล
ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนฯ

กลุ่ม	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. $_{\bar{D}}$	t	Sig.
ก่อนเรียน	12.67	3.027	7.242	1.541	26.986	.000
หลังเรียน	19.90	3.024				

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง พบว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตต
ปัญญาศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.67 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.027 คะแนนทดสอบหลัง
เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.90 ค่าส่วน

Citation : Choolserm, S. (2023). Development of Analytical Thinking Skills of Contemplative Education for The

Third-year General Science Students. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 97-104;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.50>

เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.027 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่า นักศึกษาศาสาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 26.986$ sig. = .000 < .05)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาศาสาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษามีทักษะการคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจาก การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ และเป็นกระบวนการเรียนที่มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตน ผู้เรียนได้สร้างความรู้และมีความเข้าใจในตนเอง เข้าใจผู้อื่นอย่างลึกซึ้งและสอดคล้องกับความเป็นจริง มีความรักความเมตตา มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เกิดจิตสำนึกที่มีต่อส่วนรวม ภายใต้แนวการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้เน้นวิจารณ์ญาณเป็นฐาน (Critical – based learning) คือ การเรียนการสอนให้มองโลกในแง่ดี ให้มีความคิดวิจารณ์ญาณ รู้จักการวิเคราะห์ หาเหตุผล การเรียนรู้ที่เน้นความสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creative – based learning) คือ การสอนให้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ รู้สร้างสรรค์สิ่งใหม่ การเรียนรู้ที่เน้นผลิตเป็นฐาน (Productivity – based learning) คือ การสอนให้มองที่ผลงาน ให้รู้จักสร้าง รู้จักผลิต รู้จักคิดอะไรใหม่ ๆ และการเรียนรู้ที่เน้นความรับผิดชอบเป็นฐาน (Responsibility – based learning) คือ การสอนให้รู้จักตัวเอง รู้จักการเสียสละ ให้ผลักดันสังคมให้ก้าวหน้าด้วยมือของเราเอง ซึ่งสอดคล้องกับ นันทวัน พัวพัน (2018) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สำหรับนักศึกษาครูผลปรากฏว่านักศึกษาครูมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจสามารถนำไปใช้ได้จริง กิจกรรมต่างๆ สามารถเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้ครูผู้สอนเข้าใจผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เห็นความแตกต่างของผู้เรียนมากขึ้น เป็นผลทำให้ครูออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ จิตตรา ชนกุล (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้และคุณลักษณะของจิตคิดเพื่ออนาคต ของนักศึกษาศาสาวิชาการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและการบริการสังคม ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด

Citation : สำเนียง จุลเสริม. (2566). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาของ

นักศึกษาศาสาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 97-104;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.50>

จิตตปัญญาศึกษาและการบริการสังคมนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีจิตคิดด้านจิตสังเคราะห์ และจิตเคารพสูงขึ้น นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อมูลและสามารถดึงข้อมูลมาผสมผสาน และเชื่อมโยงกันได้อย่างมีความสมเหตุสมผล มีการเรียงลำดับข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง มีความชัดเจน กะทัดรัดและมีความเข้าใจข้อมูลได้ง่ายขึ้นและสอดคล้องกับ David Sable (2014) ที่ได้ศึกษา เหตุผลในการรับใช้หัวใจ: ผลกระทบของชุดฝึกแบบโคโรครวญที่ส่งผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยนี้ คือเพื่อพิจารณาว่าชุดวิธีปฏิบัติในการโคโรครวญแบบ เฉพาะเจาะจงช่วยเพิ่มลักษณะนิสัยพื้นฐานสำหรับการคิดอย่างมีวิจารณญาณหรือไม่ ผลพบว่า ชุด ของการฝึกสมาธิรวมถึงการฝึกสติที่ขยายไปสู่การเขียนบันทึกการฟัง การซักถาม และการสนทนา เมื่อนำมารวมกัน ชุดปฏิบัตินี้จึงกลายเป็นปฏิสัมพันธ์แบบโคโรครวญ ผลลัพธ์เชิงคุณภาพแสดงให้เห็น ว่าความมั่นใจในตนเองและการมีส่วนร่วมที่เพิ่มขึ้นภายใต้มุมมองที่หลากหลาย และความรู้สึก เชื่อมโยงที่ไม่มีการคาดการณ์ที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้น และนอกจากนี้ผลลัพธ์เชิงปริมาณมีนัยสำคัญทางสถิติ เพิ่มขึ้นในจำนวนเฉลี่ยของตัวบ่งชี้สำหรับการจัดการการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไปชั้นปีที่ 3 มีทักษะการคิด วิเคราะห์สูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ดังนั้นควร นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ไปใช้พัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมทักษะ การคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาตัวแปรตามเพียงตัวเดียว คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่ เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แต่จากการศึกษาแนวคิดของการ จัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาแล้ว พบว่า ส่งผลต่อตัวแปรหลายตัวด้วยกัน ดังนั้นควร มีการศึกษาตัวแปรตามที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- คณะกรรมการพัฒนาการสังคมและเศรษฐกิจแห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ฉบับย่อ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร. (2551). จิตตปัญญาศึกษาในประเทศไทย “Contemplative Education in Thailand”. จิตตปัญญาศึกษา: การศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จุฑามาศ เจริญธรรม. (2549). การจัดการเรียนรู้กระบวนการคิด. นนทบุรี : สุรัตน์การพิมพ์.
- ณัฐพล วังวิญญู. (2552). สรุปความรู้จากการอบรม “ภาวะผู้นำทางจิตตปัญญาศึกษาสู่มหาวิทยาลัย” หลักสูตรที่ 1 การเรียนรู้ด้วยหัวใจที่ใคร่ครวญ (Contemplative Education). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- จิตตรา ชนกุล. (2557). การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้และคุณลักษณะของจิตคิดเพื่ออนาคตของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และการบริการสังคม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- นันทวัน พัวพัน. (2562). ผลของการใช้กิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สำหรับนักศึกษาครู.วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 7(1) : 102-111.
- เสกสรร ประเสริฐกุล. (2553). วิทยาวีธีแห่งจิตตปัญญาศึกษา ศิล 5 ถึงปรัชญาปารมิตา. ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Panid, V. (2007). *Learn with your heart*. Bangkok; 2007. Thai.
- Sable David (2014). Reason in the Service of the Heart: The Impacts of Contemplative Practices on Critical Thinking. *Journal of Contemplative Inquiry*. 1(1) , Article 12. Available at <https://digscholarship.unco.edu/joci/vol1/iss1/12>.

การนำเสนอรูปแบบสภาพพื้นที่การดำเนินงานของพื้นที่ทำงานร่วมกัน
(Co-Working Space) ของการผลิตนักศึกษาคูในยุคดิจิทัล
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Collaborative Co-Working Space: Empowering Digital-era
Educators in Surin Rajabhat University

บุญโต นาดี้¹ และขจรศักดิ์ สงวนสัตย์^{2*}
Boonto Nadee¹ and Kajohnsak Sanguansat^{2*}

Received : June 27, 2023; Revised : July 10, 2023; Accepted : July 10, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพื้นที่การดำเนินงานปัจจุบันของพื้นที่ทำงานร่วมกัน(Co- working space) ของการผลิตนักศึกษาคูในยุคดิจิทัลเพื่อตอบสนองคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และเพื่อนำเสนอรูปแบบพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co-working space) ของการผลิตนักศึกษาคูในยุคดิจิทัลเพื่อตอบสนองคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจ (Survey) เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 353 คนมีวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย สภาพพื้นที่การดำเนินงานปัจจุบันของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co- working space) ของการผลิตนักศึกษาคูในยุคดิจิทัลเพื่อตอบสนองคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ พบว่า ได้รูปแบบพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co-working space) ของการผลิตนักศึกษาคูในยุคดิจิทัลเพื่อตอบสนองคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

¹⁻²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : kajohnss@srur.ac.th

Citation : Nadee, B. and Sanguansat, K. (2023). Collaborative Co-Working Space: Empowering Digital-era

Educators in Surin Rajabhat University. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 105-

116; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.51>

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ กล่าวคือ การจัดพื้นที่สำหรับกลุ่มและเอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม พื้นที่สำหรับทำงานแบบกลุ่ม เฟอร์นิเจอร์ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ มากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : พื้นที่การทำงานร่วมกัน, สภาพแวดล้อมการเรียนรู้, การผลิตนักศึกษาครู, คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purpose of this study was to study the conditions of the current operation area of co-working space of teacher student production in the digital age in order to respond to the characteristics of teachers in the 21st century, Surin Rajabhat University. And to present a form of co-working space (Co-working space) of teacher student production in the digital age to meet the characteristics of teachers in the 21st century, Surin Rajabhat University. By using a survey research method (survey) to collect data from a sample of students. Surindra Rajabhat University, 353 people were used to obtain the sample using Taro Yamane's success table. The tool used to collect data. Analyze/synthesize data by Mean and Standard Deviation Research Findings The condition of the current operational space for the co-working space of student-teacher production in the digital age in order to respond to the characteristics of teachers in the 21st century, Surindra Rajabhat University found that Get a co-working space model of teacher student production in the digital age to meet the characteristics of teachers in the 21st century, Surin Rajabhat University, namely, group space arrangements and conducive to social interaction. Group work space most movable furniture.

Keywords : Co-working Space, Learning Environment, Teacher Student Development, Characteristics of Teachers in the 21st Century

Citation : บุญโต นาดิ และขจรศักดิ์ สงวนสัย. (2566). การนำเสนอรูปแบบสภาพพื้นที่การดำเนินงานของพื้นที่ทำงานร่วมกัน

(Co-Working Space) ของการผลิตนักศึกษาครูในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารการบริหารการ

ปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 105-116; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.51>

บทนำ (Introduction)

การเรียนรู้เป็นพื้นฐานที่มีคุณค่าของมนุษย์ เพื่อการดำรงอยู่ของชีวิต การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะอื่นนอกจากความรู้ในห้องเรียน การเรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิต ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญคู่ขนานไปกับความรู้ในห้องเรียน มีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า สิ่งอำนวยความสะดวก มีผลต่อการเรียนรู้ คือสภาพแวดล้อม ที่ส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย (พรรัตน์ พงษ์ประเสริฐ, 2564) ซึ่งมีความแตกต่างกับการเรียนในระดับมัธยม เนื่องจากมีความยืดหยุ่นในเรื่องของเวลา มีสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้เกิดการค้นคว้าด้วยตนเอง มีความสำคัญไม่น้อยกว่าการเรียนรู้จากผู้สอนเลย

การออกแบบสถาปัตยกรรม และสภาพแวดล้อมให้ส่งเสริมการเรียนรู้ ในระดับอุดมศึกษา มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก สิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญคือ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การศึกษา การเข้าถึงข้อมูลที่มีปริมาณมาก นักศึกษามีวิธีการเข้าถึงข้อมูลที่เปลี่ยนไป พฤติกรรมการเรียนรู้และการทำงาน (โสภิตา สัมปัตติกร และชิววัน ทองสอดแสง, 2564) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์การถดถอย ด้วยเทคนิคกำลังสองน้อยที่สุด ผลการวิจัยพบว่า ภายใต้สถานการณ์โควิด - 19 นี้ การจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกันในด้านนวัตกรรมบริการ ด้านคาเฟ่ space ด้านศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมทักษะ มีความสัมพันธ์ต่อระบบบริการและสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน เป็นโอกาสในการขยายการเรียนรู้ สร้างคุณค่า และเพิ่มประสบการณ์ของผู้ใช้บริการผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ ระบบบริการและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผู้ให้บริการในปัจจุบันนิยมใช้เทคโนโลยีควบคู่กับการเรียนรู้ แต่ปัญหาที่พบคือไม่ได้ออกแบบพื้นที่ทำงานตามหลักการทำงานของคนในยุคปัจจุบัน (ปราณี อัครภูษิตกุล, 2561) ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ Co-working space สอดคล้องกับ ผลการวิจัย พบว่า การออกแบบพื้นที่บริการให้หลากหลายการตั้งราคาให้เหมาะสม การประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจและใช้ช่องทางสื่อสารที่เหมาะสม การเพิ่มอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยใน Co-working space มีผลต่อการเพิ่มความพึงพอใจในการใช้ Co-working space ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญ

การศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสภาพแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ เริ่มพบเห็นมากขึ้น โดยเฉพาะกับสถาบันการศึกษา ได้มีการปรับเปลี่ยน

สภาพแวดล้อมให้ส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องให้กับผู้เรียน (ปราณี อัสวภูษิตกุล, 2561) การสร้างอาคารและการออกแบบสถานที่จัดกิจกรรม ที่ตอบสนองกับความต้องการใช้งานจริง โดยมากโจทย์การออกแบบอาคารสถานที่ จะมาจากผู้บริหารและบุคลากรในหน้าที่ดูแล ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าไม่ใช่ผู้ใช้งานจริง งานวิจัยนี้ได้ศึกษาจากผู้ใช้งานจริงเพื่อหาคำตอบและสามารถนำเสนอต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยคาดหวังว่า การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะสามารถนำแนวคิด ข้อมูลมาออกแบบพื้นที่การทำงานร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพและตอบโจทย์การทำงานแบบร่วมมือในยุคปัจจุบันเป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นที่การดำเนินงานปัจจุบันของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co- working space) ของการผลิตนักศึกษาครูในยุคดิจิทัลเพื่อตอบสนองคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co-working space) ของการผลิตนักศึกษาครูในยุคดิจิทัลเพื่อตอบสนองคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ นักศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 19 หลักสูตร ทั้งสิ้น 3000 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต จำนวน 19 หลักสูตร จำนวน 353 คน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ได้มาโดยใช้ตารางสำเร็จของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)
2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ ประกอบไปด้วย

 - 2.1 แบบสอบถามสภาพ ปัจจุบันของ พื้นที่การดำเนินงานปัจจุบันของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Coworking pace) ของการผลิตนักศึกษาครูในยุคดิจิทัลเพื่อตอบสนองคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ สำหรับนักศึกษา จำนวน 1ชุด

Citation : บุญโต นาดิ และขจรศักดิ์ สวงสวัสดิ์. (2566). การนำเสนอรูปแบบสภาพพื้นที่การดำเนินงานของพื้นที่ทำงานร่วมกัน

(Co-Working Space) ของการผลิตนักศึกษาครูในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารการบริหารการ

ปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 105-116; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.51>

2.2 รูปแบบสภาพ พื้นที่การดำเนินงานปัจจุบันของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co- working space) ของการผลิตนักศึกษาครูในยุคดิจิทัลเพื่อตอบสนองคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ สำหรับนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ รับรอง จำนวน 1 ชุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

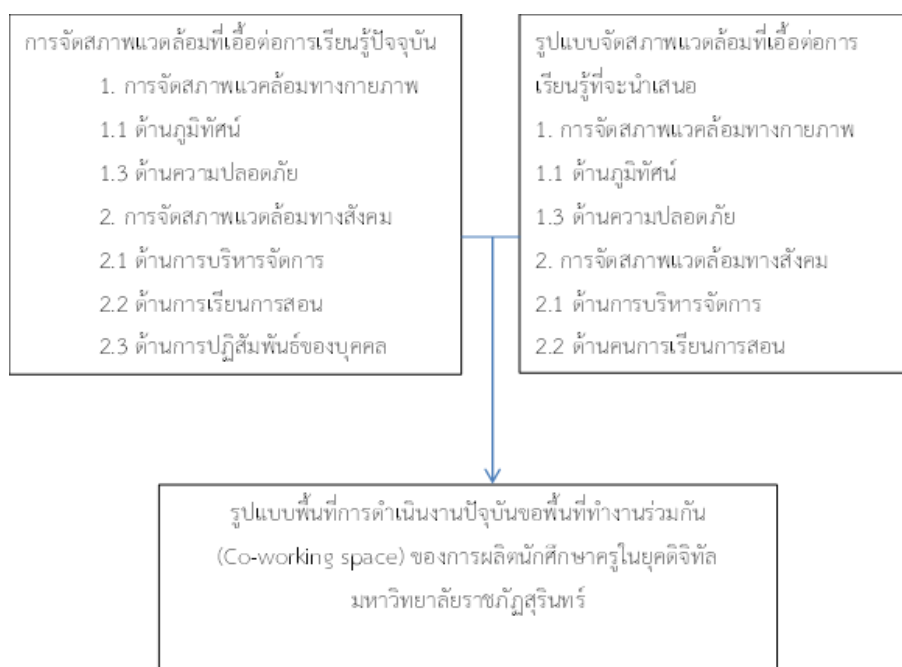
ในการวิจัยครั้งนี้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์เอกสาร ปรัชญาผู้เชี่ยวชาญ ในการวิเคราะห์รูปแบบ สภาพ พื้นที่ การดำเนินงานปัจจุบันของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co-working space) ของการผลิตนักศึกษาครูในยุคดิจิทัลเพื่อตอบสนองคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ขั้นตอนที่ 2 สสำรวจสภาพ พื้นที่การดำเนินงานปัจจุบันของพื้นที่ทำงานร่วมกัน (Co- working space) ของการผลิตนักศึกษาครูในยุคดิจิทัลเพื่อตอบสนองคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบภาพร่างจำลอง การออกแบบพื้นที่ที่ได้เสนอผู้เชี่ยวชาญรับรอง

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาวิจัยเพื่อนำเสนอรูปแบบการทำงานร่วมกัน (Co-working space) ของการผลิต นักศึกษาครูในยุคดิจิทัลเพื่อตอบสนองคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ สถานะ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ส่งไปยังนักศึกษาครู จำนวนทั้งสิ้น 360 ชุด ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนมา 288 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ/สถานะ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	152	52
หญิง	136	48
รวม	288	100

ตารางที่ 2 สภาพที่การดำเนินงานปัจจุบันในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ที่	การจัดสภาพแวดล้อม ที่ส่งเสริมการเรียนรู้	สภาพที่เป็นอยู่จริง			สภาพที่ควรจะเป็น		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	มหาวิทยาลัยจัดทำแผนภูมิแสดง บริเวณสถานศึกษาและผังแสดง รายละเอียดของอาคารเรียน	2.85	.35	ปาน กลาง	4.64	.48	มาก ที่สุด
2	มหาวิทยาลัยจัดอาคาร ห้องเรียนและ ห้องปฏิบัติการเพียงพอตามลักษณะ การใช้ งานที่เหมาะสมกับการทำงานร่วมกัน	1.00	.00	น้อย ที่สุด	4.22	.42	มาก
3	การจัดการบริหารอุปกรณ์เทคโนโลยี ติดตั้งเครือข่ายสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ	2.62	.48	ปาน กลาง	4.99	.50	มาก ที่สุด

Citation : บุญโต นาคี และขจรศักดิ์ สวงสวัสดิ์. (2566). การนำเสนอรูปแบบสภาพพื้นที่การดำเนินงานของพื้นที่ทำงานร่วมกัน

(Co-Working Space) ของการผลิตนักศึกษาครูในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารการบริหารการ
ปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 105-116; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.51>

ที่	การจัดสภาพแวดล้อม ที่ส่งเสริมการเรียนรู้	สภาพที่เป็นอยู่จริง			สภาพที่ควรจะเป็น		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
	ภาพสูง						
4	การจัดพื้นที่ สำหรับกลุ่มและเื่อต่อ การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	1.94	.89	น้อย	4.64	.47	มากที่สุด
5	การจัดโซนพื้นที่เพื่อความเป็นส่วน ตัวบางเวลา	1.80	.39	น้อย	4.64	.47	มากที่สุด
6	พื้นที่สำหรับทำงานแบบกลุ่ม เฟอร์นิเจอร์ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้	1.80	.39	น้อย	4.64	.47	มากที่สุด
7	พื้นที่ทำงานแบบส่วนตัวอาจปรับ ขยายพื้นที่ได้เมื่อต้องการ มีครบครัน ทั้งเครื่องดื่มหรืออาหาร	1.37	.48	น้อย ที่สุด	4.64	.47	มากที่สุด
8	พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น เฟอร์นิเจอร์แบบ มีล้อหรือสามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก รวมทั้งการจัดพื้นที่แบบไม่เป็น ทางการ	1.76	.42	น้อย	4.64	.47	มากที่สุด
9	การจัดพื้นที่ที่มีความสะดวกสบาย ปลอดภัยและสร้างบรรยากาศการ ทำงานด้วยความสบายใจ	1.76	.42	น้อย	4.64	.47	มากที่สุด
10	การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการใช้ งานได้ง่ายและสะดวกที่ช่วยส่งเสริม การทำงานและการเรียนรู้	1.37	.48	น้อย ที่สุด	4.99	.57	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	1.83	.09	น้อย	4.67	.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ทำให้เห็นสภาพที่ควรจะเป็น โดยเรียงค่าเฉลี่ยลำดับจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการใช้งานได้ง่ายและสะดวกที่ช่วยส่งเสริมการทำงานและการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.99, S.D.=0.57$) การจัดการบริหารอุปกรณ์เทคโนโลยี ติดตั้งเครือข่ายสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสูง ($\bar{X}=4.99, S.D.=0.50$) มหาวิทยาลัยจัดทำแผนภูมิแสดงบริเวณสถานศึกษาและผังแสดงรายละเอียดของอาคารเรียน ($\bar{X}=4.64, S.D.=0.48$) การจัดพื้นที่ สำหรับกลุ่มและเื่อต่อการ

มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{x}=4.64, S.D.=0.47$) การจัดโซนพื้นที่เพื่อความเป็นส่วนตัวบางเวลา ($\bar{x}=4.64, S.D.=0.47$) พื้นที่สำหรับทำงานแบบกลุ่มเฟอร์นิเจอร์ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ($\bar{x}=4.64, S.D.=0.47$) พื้นที่ทำงานแบบส่วนตัวอาจปรับขยายพื้นที่ได้เมื่อต้องการ มีครบครัน ทั้งเครื่องดื่มหรืออาหาร ($\bar{x}=4.64, S.D.=0.47$) พื้นที่ที่มีความยืดหยุ่น เฟอร์นิเจอร์แบบมีล้อหรือสามารถเคลื่อนย้ายได้ สะดวกรวมทั้งการจัดพื้นที่แบบไม่เป็นทางการ ($\bar{x}=4.64, S.D.=0.47$) การจัดพื้นที่ที่มีความสะดวกสบาย ปลอดภัยและสร้างบรรยากาศการทำงานด้วยความสบายใจ ($\bar{x}=4.64, S.D.=0.47$) และมหาวิทยาลัยจัดอาคาร ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการเพียงพอตามลักษณะการใช้งานที่เหมาะสมกับการทำงานร่วมกัน ($\bar{x}=4.64, S.D.=0.42$) ตามลำดับ

ภาพที่ 1 แบบจำลองรูปแบบสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้การทำงานร่วมกัน (Co-working space) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ที่มา : นันทพงศ์ ทรงศีล (2563)

ภาพได้จากการออกแบบจากโปรแกรมออกแบบกราฟิกโดยนำข้อมูลมานำเสนอรูปแบบให้เห็นภาพจำลองพื้นที่ทำงาน Co-Working Space คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ แบบจำลองที่ได้จากการศึกษารูปแบบสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้การทำงานร่วมกัน (Co-working space) ของ

Citation : บุญโต นาดิ และขจรศักดิ์ สวงสวัสดิ์. (2566). การนำเสนอรูปแบบสภาพพื้นที่การดำเนินงานของพื้นที่ทำงานร่วมกัน

(Co-Working Space) ของการผลิตนักศึกษาครูในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 105-116; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.51>

การผลิตนักศึกษาครูในยุคดิจิทัลเพื่อตอบสนองคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ดังภาพที่ 1 จากข้อคำถาม 1. การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงการใช้งานได้ง่ายและสะดวกที่ช่วยส่งเสริมการทำงานและการเรียนรู้ สามารถนำมาออกแบบในการวางเฟอร์นิเจอร์ โต๊ะเก้าอี้ให้เหมาะสมกับการทำงานโดยจะมีพื้นที่สำหรับการเดินมาสนทนา 2. การจัดการบริหารอุปกรณ์เทคโนโลยี ติดตั้งเครือข่ายสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสูง ในภาพจะมีการจัดอุปกรณ์ ระบบอินเทอร์เน็ตปลั๊กไฟ โต๊ะวางอุปกรณ์ พื้นที่ที่ต้องการใช้ความคิด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

สภาพที่การดำเนินงานปัจจุบันในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สภาพที่เป็นอยู่จริง เรียงตามลำดับ 1) มหาวิทยาลัยจัดทำแผนภูมิแสดงบริเวณสถานศึกษาและผังแสดงรายละเอียดของอาคารเรียน 2) การจัดการบริหารอุปกรณ์เทคโนโลยี ติดตั้งเครือข่ายสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสูง 3) การจัดพื้นที่สำหรับกลุ่มและเอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สอดคล้องกับผลงานวิจัย (วีรพล พิเชษฐญาณิกิจ, 2562) ต้องการพื้นที่ทำงานมากที่สุด สาเหตุที่เลือกใช้บริการ Co-working space เพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับทำงานครบครัน โดยผู้มาใช้บริการให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ เช่น การตกแต่งภายใน บรรยากาศผ่อนคลาย ไม่เครียด มากที่สุด เพราะฉะนั้น การทำ Co-working Space ของกรณีศึกษาเกิดจากการเห็นปัญหาความไม่สะดวกของนิสิตนักศึกษาที่ไปนั่งทำงานอ่านหนังสือตามร้านกาแฟหรือห้องสมุด จึงอยากช่วยสนับสนุนนิสิตนักเรียนนักศึกษาได้มีพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับทำงานหรืออ่านหนังสือได้ตลอด 24 ชม. (พิชญาภา อัมมิกะกุล, 2565) มีความต้องการปรับพื้นที่ให้เกิด Co-working space เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้นักศึกษาใช้ทำงาน และพักผ่อน งานวิจัยได้ทำการเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงโรงอาหารจากการวิเคราะห์กายภาพในปัจจุบันทำให้เกิดแนวทางการปรับปรุงโรงอาหารที่สอดคล้องกับการใช้ชีวิตมากยิ่งขึ้น

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สภาพที่ควรจะเป็น ลำดับแรกคือ 1) การจัดการบริหารอุปกรณ์เทคโนโลยี ติดตั้งเครือข่ายสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสูง 2) มหาวิทยาลัยจัดทำแผนภูมิแสดงบริเวณสถานศึกษาและผังแสดงรายละเอียดของอาคารเรียน 3) การจัดพื้นที่ สำหรับกลุ่มและเอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จากผลงานวิจัย ตามข้อ 3 ทำให้มีทราบสภาพที่ควรจะเป็นคือความต้องการพื้นที่ทำงาน ที่เหมาะกับการทำงานร่วมกัน เพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพตาม

เทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป สอดคล้องกับ (โสภิตา สัมปัตติกร และชีวัน ทองสอดแสง, 2564) การจัดพื้นที่ทำงานร่วมกันด้านนวัตกรรมบริการ สถานการณ์โควิด - 19 นี้ การจัดการพื้นที่ทำงานร่วมกันในด้านนวัตกรรมบริการ ด้านคาเฟ่พิเศษ ด้านศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมทักษะ มีความสัมพันธ์ต่อระบบบริการและสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน เป็นโอกาสในการขยายการเรียนรู้ สร้างคุณค่า และเพิ่มประสบการณ์ของผู้ใช้บริการผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ ระบบบริการและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงานร่วมกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผู้ให้บริการในปัจจุบันนิยมใช้เทคโนโลยีควบคู่กับการรักษาสภาพแวดล้อมและแบ่งปันคุณค่าร่วมกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า พื้นที่การทำงานร่วมกันแบบ Co-working space ยังมีความเหมาะสมน้อยมากในด้านเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต และความสะดวกสบายของพื้นที่บริการ ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไขและปรับปรุง การศึกษาครั้งนี้ช่วยให้เราเข้าใจว่ามนุษย์ต้องการพื้นที่ทำงานที่สะดวกและง่ายต่อการใช้งาน และการศึกษานี้จะช่วยให้ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบแผนการทำงาน Co-working space ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการศึกษานี้ได้เน้นการแก้ไขปัญหาในการบริหารพื้นที่ Co-working space เพื่อให้มีความสะดวกและง่ายต่อการใช้งาน และเป็นแบบแผนที่มีการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยมีความประสงค์จะเชิญผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสภาพแวดล้อมและพื้นที่บริการต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ร่วมกัน Focus group โดยนำข้อมูลงานวิจัยนี้ไปร่วมอภิปรายเพื่อนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่ทำงาน Co-working space ให้เป็นรูปธรรม ตอบโจทย์ความต้องการจำเป็นของผู้ใช้งานจริง

เอกสารอ้างอิง (References)

- ปราณี อัครภูษิตกุล. (2561). พื้นที่การทำงานร่วมกันของห้องสมุด. **วารสารห้องสมุด**. 62(1) : 1-15.
- พิชญาภา ธัมมิกะกุล. (2565). แนวทางการปรับปรุงโรงอาหารคุณภาพ สะอาดปลอดภัย
กรณีศึกษา โรงอาหารเทิดทูนศิกร มหาวิทยาลัยแม่โจ้. **วารสารสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง
วินิจัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 21(3) : 113-127.
- วีรพล พิษัญญูญาติ. (2562). แนวทางการพัฒนา Coworking Space บริเวณสถาบันการศึกษา
กรณีศึกษา บริเวณสยามสแควร์และสามย่าน. **สารศาสตร์**. 2(2562) : 176-188.
- โสภิตา สัมปัตติกร และชีวัน ทองสอดแสง. (2564). การจัดการระบบนิเวศดิจิทัลของพื้นที่ทำงาน
ร่วมกัน ภายใต้สถานการณ์โควิด—19. **วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราช
ภัฏสุรินทร์**. 5(2) : 103-116.
- พรรัตน์ พงษ์ประเสริฐ. (2564). ตัวชี้วัดของความพึงพอใจในการใช้บริการ Co-working space
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. **วารสารสถาปัตยกรรม การออกแบบและ
การก่อสร้าง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม**. 3(2) : 47-63.

Citation : บุญโต นาดิ และขจรศักดิ์ สงวนสัตย์. (2566). การนำเสนอรูปแบบสภาพพื้นที่การดำเนินงานของพื้นที่ทำงานร่วมกัน

(Co-Working Space) ของการผลิตนักศึกษาครูในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วารสารการบริหารการ

ปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 105-116; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.51>

ผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะ
ของภาระทางปัญญาของนักศึกษา: การวิจัยแบบผสมวิธี
Effects of Group Counseling Program to Decrease Cognitive
Students' Load Status: Mixed Methods Research

วิกานดา ชัยรัตน์^{1*} และเสรษฐวัฒน์ โชควรรกุล²
Wikanda Chairat^{1*} and Settawat Chonkworakul²

Received : July 8, 2023; Revised : August 2, 2023; Accepted : August 5, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญาและ 2) ศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 จำนวน 8 คน ที่มีค่าเฉลี่ยการมีสถานะของภาระทางปัญญาสูงกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 และมีความสนใจในการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม รูปแบบกระบวนการวิจัย ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดสถานะของภาระทางปัญญาก่อน(Pretest) และหลัง (Posttest) เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจำนวน 8 ครั้ง และมีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อตรวจสอบประสบการณ์ทางจิตใจภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบวัดสถานะของภาระทางปัญญา และโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ และ

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา; Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand.

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา; Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : wikanda.kan@gmail.com

Citation : Chairat, W. and Chonkworakul, S. (2023). Effects of Group Counseling Program to Decrease Cognitive Students' Load Status: Mixed Methods Research . *Journal of Local Governance and Innovation*.

การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเริ่มต้น ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป โดยการตรวจสอบคุณภาพผ่านผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้ดัชนีค่าความสอดคล้อง IOC ระหว่าง 0.66-1.00 และผลการทดลองการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีคะแนนสถานะของภาระทางปัญญาหลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 2) การศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม พบว่า เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสามารถรับฟังปัญหาได้ เพื่อนำไปสู่การเติมเต็มองค์ความรู้ไปสู่การพัฒนาทางด้านการเรียน

คำสำคัญ (Keywords) : การปรึกษาแบบกลุ่ม, สถานะของภาระทางปัญญา, ประสบการณ์ทางจิตใจ

Abstract

The objective of this research were to 1) Develop a group counseling program to reduce Cognitive load status and 2) Study the psychological experience after participating in a group counseling program. It was a mixed method research. The sample consisted of 8 third-year undergraduate students who had the mean state of cognitive load higher than the 25th percentile. And are willing to participate and are willing to participate in a group counseling program research process model. The subjects were asked to do the cognitive burden test before (Pretest) and after (Posttest) participating in the group counseling program 8 times with in-depth interviews to examine their psychological experience after participating in Group Counseling program. Instrument used in cognitive load status research and a group mentoring program. By using statistics to analyze to data, including mean, standard deviation. And repeated-measure one-way analysis of variance. And qualitative

Citation : วิภาดา ชัยรัตน์ และเศรษฐวัฒน์ โชควกุล. (2566). ผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของ

ภาระทางปัญญาของนักศึกษา: การวิจัยแบบผสานวิธี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

117-134; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.52>

research Data were collected by In-dept interview with data analysis. Components with content analysis after joining the group counseling program.

The research finding were as follows : 1) The group counseling model to reduce the state of cognitive load status consisted of 3 steps : initial, operational and concluding” Through 3 experts, the IOC index was consistent between 0.66-1.00 and the results of the experimental use of the group counseling program. It was found that the subject group’s state of cognitive load after the experiment was lower than before the experiment at a statistical significance level of 0.1 2) The study of the psychological experiences after participating in the group counseling program found that there was an exchange of knowledge and the ability to listen to problem. To lead to the fulfillment of knowledge in the application of student study development.

Keywords : Group Counseling, Cognitive Load Burden, Psychological Experiences

บทนำ (Introduction)

การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นการให้คำปรึกษาของบุคคลที่มีลักษณะความไม่สบายใจที่คล้ายคลึงกัน โดยผู้ให้การปรึกษาจะต้องใช้เทคนิคแนวทางให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันระดมสมอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการมองหาวิธีการ แนวทางการหาทางออกให้กับปัญหา โดยกระบวนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ทำให้สมาชิกมาพบกันด้วยบรรยากาศที่มีความอบอุ่น เกิดการยอมรับ และการไว้วางใจ ซึ่งกระบวนการกลุ่มที่สมาชิกกลุ่มมาพบปะกันด้วยบรรยากาศของความอบอุ่น การยอมรับ และการไว้วางใจกัน (ภมรพรรณ ยุธยาตร์, 2563 : 7) เนื่องจากการให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการในการช่วยเหลือที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มทุกคน รวมถึงสมาชิกได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันจนทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทางที่ดีขึ้น โดยการให้คำปรึกษากลุ่มจะทำให้สมาชิกเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเรียนในส่วนที่ดีขึ้นได้ การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสามารถช่วยเหลือบุคคลที่เผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถค้นพบ ทำความเข้าใจ และส่งเสริมแนวทางการแก้ปัญหา (พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์, 2560 : 4) กล่าวว่า การให้คำปรึกษากลุ่มเป็นกระบวนการเพื่อพัฒนา

Citation : Chairat, W. and Chonkworakul, S. (2023). Effects of Group Counseling Program to Decrease Cognitive

Students’ Load Status: Mixed Methods Research . **Journal of Local Governance and Innovation.**

7(3) : 117-134; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.52>

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสามารถช่วยเหลือบุคคลที่เผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถค้นพบ ทำความเข้าใจ และส่งเสริมแนวทางการแก้ปัญหา ซึ่งกระบวนการปรึกษาช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความเข้าใจและมีความรับผิดชอบต่อความงอกงามในชีวิตของตนเอง และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้อธิบายถึงความรู้สึกของตนเองอย่างเปิดเผยเพื่อเกิดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับเป้าหมายของบริการปรึกษา ที่เป็นการช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ รวมทั้งพัฒนาบุคคลทางการศึกษาและอาชีพ การปรับตัวและความสำเร็จ เพื่อให้ดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ และบทบาทของผู้มารับบริการ คือ การเรียนรู้เพื่อที่จะเข้าใจตนเอง เพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขพฤติกรรมบางประการที่จะทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จ (จำเนียร ช่วงโชติ, 135 : 35) โดยรูปแบบการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ใช้ศักยภาพของตนเองเพื่อค้นหาเป้าหมายของชีวิต กระบวนการของการปรึกษาแบบกลุ่มจะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาค้นหาเข้าใจสิ่งที่เป็นปัญหาและสามารถแสวงหาหนทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นด้วยตนเอง ระบบการศึกษาปัจจุบันในการเรียนการสอนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านทักษะที่เน้นการท่องจำ ซึ่งลักษณะนี้ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนโดยตรง โดยเฉพาะการเกิดภาวะที่เรียกว่า ภาระทางปัญญา หรือ Cognitive load ซึ่งเป็นความรู้ที่เกินกว่าความสามารถของสมองที่จะจัดกระทำได้และทำให้ผู้เรียนเกิดความยุ่งยาก คือ เรียนไม่ได้แก้ปัญหาไม่ได้ และเป็นปัญหาที่ตามมา เช่น มีความรู้เก่าที่ผิดพลาดหรือทำได้แต่งานยาก ๆ การเกิดภาระทางปัญญา และก็จะทำให้ไม่สามารถที่จะรับรู้เนื้อหาได้ กล่าวคือ หากผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาที่มีปริมาณมากและเร็วจนเกินไป ผู้เรียนก็จะไม่สามารถนำเนื้อหาที่เรียนเก็บรักษาหรือบันทึกไว้ในความจำระยะยาวได้ทั้งหมด (พาสนา จุลรัตน์, 2563 : 242) สอดคล้องกับ วิชัย วงศ์ใหญ่ และมารุต พัฒนผล (2563 : 28) ได้อธิบายสภาวะทางจิตใจ เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้ เกิดการรับรู้ และการเรียนรู้ ผู้เรียนจะรับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี เมื่อมีสภาวะทางจิตใจที่ผ่อนคลายมีความสุข ไม่เครียดและวิตกกังวลจึงทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ผลดี กล่าวได้ว่าเป็นความแตกต่างกันด้านแรงจูงใจ ความสนใจ ลักษณะทางพันธุกรรม และข้อมูลหรือความรู้ที่มีในอดีตของผู้เรียน (พาสนา จุลรัตน์, 2563 : 84) และ ความจำมีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ และความรู้สึกทั้งอารมณ์ทางบวก และทางลบ และประสบการณ์ที่ดีและไม่ดีนำไปสู่การระลึกได้ (อริยา คูหา, 2561 : 260) อารมณ์ของผู้เรียนจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และเก็บจำข้อมูล เรียกว่า เกิดสภาวะของภาระทางปัญญา โดยจะเป็นลักษณะอาการของผู้เรียนที่กำลังเรียนรู้หรือรับข้อมูลใหม่ ๆ จนเกิดการล้นสมอง (Over load) หรือเรียกว่าการทำงานของสมองมีข้อจำกัด

Citation : วิกานดา ชัยรัตน์ และเศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล. (2566). ผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสภาวะของ

ภาระทางปัญญาของนักศึกษา: การวิจัยแบบผสมวิธี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

117-134; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.52>

ต่อการจัดเนื้อหาบทเรียนเข้าสู่ความเข้าใจ (วิกานดา ชัยรัตน์, 2565 : 175) โดยการศึกษาในรั้วมหาวิทยาลัยมีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพ และทักษะสำคัญเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต (ศุภมาส หวานสนิท, 2561 : 194) เพราะในช่วงเวลาที่มีโอกาสพัฒนาตนให้คนรอบรู้ทั้งความรู้เฉพาะและทักษะที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต ส่งผลประกอบอาชีพ การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา และชั้นมัธยมศึกษา

จากการทบทวนเอกสาร ผู้วิจัยพบว่า มีการศึกษาแนวทางและวิธีการเพื่อช่วยลดภาระทางปัญญา (Cognitive load) หลายแนวทาง เช่น การพัฒนาสื่อการสอน การใช้โปรแกรมการฝึกอบรม การเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยในฐานะผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและทำงานด้านจิตวิทยา มีความสนใจที่จะสร้างและพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม (น่าจะกล่าวถึงปัญหาที่ผู้วิจัยจะแก้ไขที่จะช่วยให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นวัยรุ่นตอนปลาย เข้าสู่ผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นวัยที่ต้องรับการเปลี่ยนแปลงต่อการปรับตัวทางด้านอารมณ์ อาจส่งผลต่อความเครียดและความวิตกกังวลส่งผลทำให้สมองไม่สามารถจดจำเนื้อหาจากผู้สอน หรือเกิดสภาวะหนักสมองจากเนื้อหารายวิชาของอาจารย์ผู้สอนได้ โดยรูปแบบโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้ใช้ศักยภาพของตนเองเพื่อค้นหาสิ่งที่เป็นปัญหาทางด้านการเรียน และสามารถแสวงหาหนทางในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง จะสามารถให้กลุ่มเป้าหมาย หรือผู้เรียนสามารถให้คิดการวิเคราะห์ รับรู้ กำหนดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสภาวะของภาระทางปัญญา และเพื่อกำหนดเป้าหมายทางการเรียน รวมถึงเพื่อป้องกันปัญหาสภาวะของภาระทางปัญญาที่เกิดจากการเรียนได้หรือไม่ นอกจากนี้เพื่อให้ได้ผลวิจัยที่ลุ่มลึกมากขึ้น ผู้วิจัยนำผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มของกลุ่มเป้าหมายมาหาแนวทางส่งเสริมการลดสภาวะของภาระทางปัญญาในการศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจ เพื่อเติมองค์ความรู้ที่ขาดถึงประสิทธิภาพของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสภาวะของภาระทางปัญญา

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสภาวะของภาระทางปัญญา

2. เพื่อศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักศึกษาภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix method research) ด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งได้รับการรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เลขที่ HE-151-2564 เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2564 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญา กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่กำลังศึกษาต่อระดับชั้นปริญญาตรี ภาคปกติ จำนวน 12,364 คน (กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2564 : ออนไลน์) ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยพิจารณาจากลักษณะของกลุ่ม ที่มีคะแนนแบบวัดของสถานะของภาระทางปัญญาที่สูงกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 75 และมีความสมัครใจในการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญา จำนวน 8 คน

วิธีการศึกษา

ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เป็นลักษณะแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาที่กำลังศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3

เครื่องมือที่ใช้และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยให้มีความเหมาะสมและคุณภาพ

1. ผู้วิจัยนำแบบวัดสถานะของภาระทางปัญญาตามแนวคิดของจอห์น สเวอร์เลอร์ โดยอ้างอิงมาจาก Chairat (2020 : 197-201) จำนวน 44 ข้อ ที่ผ่านการตรวจค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนน

Citation : วิกานดา ชัยรัตน์ และเศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล. (2566). ผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของ

ภาระทางปัญญาของนักศึกษา: การวิจัยแบบผสมวิธี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 117-134; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.52>

รายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total-Correlation) อยู่ระหว่าง 0.22-0.59 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.92 และทดลองใช้แบบวัดสภาวะของภาระทางปัญญาเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert แบ่งเป็น 5 ระดับตั้งแต่ 1 ถึง 5 โดย 5 หมายถึง มากที่สุด และระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

2. การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสภาวะของภาระทางปัญญา ผู้วิจัยนำแนวคิดและทฤษฎี และขั้นตอนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ขั้นที่ 1 เริ่มต้นการปรึกษา ขั้นที่ 2 ดำเนินการปรึกษา และขั้นที่ 3 การสรุปผล แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ จำนวน 3 ท่าน ในการพิจารณาหาความเที่ยงตรง และมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ที่กำหนดให้ค่าความสอดคล้องที่เหมาะสมมากกว่าหรือเทียบเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป และพบว่ารูปแบบโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 (Sri-saat, 2013) โดยเป็นค่าที่สามารถยอมรับได้

ตารางที่ 1 โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสภาวะของภาระทางปัญญา

ครั้งที่	หัวข้อ	ทฤษฎีที่ใช้ในการให้คำปรึกษา
1	“สวัสดิเธอจำ เรามารู้จักกัน”	ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง
2	“ใจฉัน และเธอ ใจเราเข้าใจกัน”	ทฤษฎีอัตถิภาวนิยม
3	“ยูเรก้า OK, Good”	ทฤษฎีอัตถิภาวนิยม
4	“Out promise”	ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
5	“Prounder@Power พลังแห่งความภาคภูมิใจ”	ทฤษฎียึดตนเองเป็นศูนย์กลาง
6	“ I can do it”	ทฤษฎีพิจารณาหาทางออก
7	“To be Confidence”	ทฤษฎีพิจารณาหาทางออก
8	“สนใจหวัง”	ทฤษฎีพิจารณาหาทางออก
9	“ใจประสานใจ”	ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้แจ้งการพิทักษ์สิทธิให้กลุ่มตัวอย่างเช่นยินยอม และแจ้งชื่อโครงการวิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมทั้งระยะเวลาของการดำเนินการเข้าร่วมวิจัยตามจริยธรรมการวิจัยในคน ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บเป็นความลับ โดยวิจัยจะใช้ตัวเลขเป็นรหัสแทนชื่อของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดสถานะของภาระทางปัญญาเพื่อเก็บคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

2. ระยะการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน โดยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญา จำนวน 9 ครั้ง

3. ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยทำการวัดสถานะของภาระทางปัญญาเพื่อเก็บคะแนนหลังการทดลอง (Posttest) ภายหลังที่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญาครบจำนวน 9 ครั้ง

สถิติที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินสถานะของภาระทางปัญญาก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลด้วยสถิติ Mauchly's test

ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักศึกษาภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

นักศึกษาจำนวน 8 คนที่เข้าร่วมโปรแกรมทดลองการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญา

วิธีการศึกษา

ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) อย่างมีโครงสร้าง การร่วมโปรแกรมการปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญานจำนวน 3 ประเด็นหลัก 1) ท่านรู้สึกอย่างไรต่อ

Citation : วิกานดา ชัยรัตน์ และเศรษฐวัฒน์ โชควกุล. (2566). ผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของ

ภาระทางปัญญาของนักศึกษา: การวิจัยแบบผสานวิธี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 117-134; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.52>

การเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญา 2) โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีผลต่อการลดสถานะของภาระทางปัญญา อย่างไร 3) ประสพการณ์ต่อการปรึกษาแบบกลุ่ม มีความหมายอย่างไรต่อท่าน โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนิยามศัพท์ในการกำหนดประเด็นสัมภาษณ์ และอุปกรณ์บันทึกเสียง เพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลประสพการณ์เชิงจิตใจ เป็นเครื่องมือที่ใช้ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยมีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ 0.66-1.00 และนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนไปใช้จริง โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ภายหลังกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจนสิ้นสุดกระบวนการจำนวน 8 คน โดยชี้แจงผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวม การนำเสนอข้อมูล พร้อมขออนุญาตบันทึกข้อมูลสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการสนทนากลุ่มมาการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาบันทึกเป็นข้อความเพื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหาข้อความที่สัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดสถานะของภาระทางปัญญา

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญา

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างรูปแบบโปรแกรมกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence Index: IOC) จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษา และจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ได้ทำการตรวจสอบ และพิจารณาคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

สถานะของภาระทางปัญญา (N=8)			Mauchly's test		Within-Subjects Effects' test		การเปรียบเทียบรายคู่
รอบการวัด	M	SD	χ^2	p	F	p	
ภาระทางปัญญารวม (Cognitive Load)							
pre-test (T ₁)	3.36	0.54	19.51**	0.00	31.05**	0.00	1) T ₂ < T ₁
post-test (T ₂)	2.78	0.19					2) T ₃ < T ₁
follow-up (T ₃)	2.75	0.18					3) T ₃ = T ₂ (ไม่แตกต่าง)

หมายเหตุ ** หมายถึง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาระของภาระทางปัญญารวม พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง (pre-test:T1) เท่ากับ 3.36 (SD=0.54) คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง (post-test:T2) เท่ากับ 2.78 (SD=0.19) และคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง 30 วัน (follow-up:T3) เท่ากับ 2.75 (SD=0.18) ผลการเปรียบเทียบจะเห็นว่า (1) คะแนนเฉลี่ยภาระของภาระทางปัญญารวมหลังการทดลองต่ำกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ((T2-T1=-0.60) (2) คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง 30 วันต่ำกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ((T3-T1=-0.63) และ (3) คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง 30 วัน (T3) ไม่แตกต่างกับคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง(T2) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (T3-T2=-0.02) แปลความได้ว่ามีการคงอยู่ของการลดภาระของภาระทางปัญญาเป็นประเมนประสิทธิผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม

ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก หลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญาจำนวน 3 ประเด็นหลัก

Citation : วิกานดา ชัยรัตน์ และเศรษฐวัฒน์ โชควกุล. (2566). ผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของ

ภาระทางปัญญาของนักศึกษา: การวิจัยแบบผสานวิธี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 117-134; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.52>

ประเด็นที่ 1 การเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญา

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) กับสมาชิก จำนวน 8 คน ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเรียบร้อยแล้ว สรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ส่วนใหญ่ได้ทราบถึงวิธีการแก้ไขปัญหาจากเพื่อน ๆ หลาย ๆ คน โดยมีการแลกเปลี่ยนมุมมองระหว่างกันกับอาจารย์ผู้ให้คำปรึกษาและบรรยากาศผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโปรแกรมมีความเป็นกันเองจึงทำให้ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่รู้สึกสนุกสนานทุกครั้งที่ได้เข้าร่วมโปรแกรม ซึ่งถือเป็นการลดความเครียดได้เป็นอย่างดี ดังบทสัมภาษณ์ของสมาชิกที่ได้ให้ความคิดเห็น โดยมีข้อค้นพบดังนี้

ประเด็นย่อยที่ 1.1 โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ช่วยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีโอกาสระบายความรู้สึกที่ไม่สบายใจ ความอัดอั้นใจ เกี่ยวกับปัญหาทางด้านการเรียน เข้าใจและรับรู้ปัญหา และความรู้สึกของเพื่อน รวมถึงวิธีการจัดการปัญหาของเพื่อน ดังต่อไปนี้

“...รู้สึกสบายใจเพราะกลุ่มได้เปิดโอกาสให้เล่าได้ระบายสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องเรียน และเพื่อนในกลุ่มก็คอยรับฟังเรา ผู้นำกลุ่มก็จัดระยะเวลาในการทำกลุ่มก็พอดี ไม่มากหรือน้อยเกินไป แต่จำนวนครั้งน่าจะจะเป็นเดือนละครั้ง...” (นักศึกษาคนที่ 1)

“...รู้สึกว่าตนเองไม่โดดเดี่ยว เพราะรู้ว่าคนอื่นก็มีปัญหาล้าย ๆ กับเรากลุ่มมีความสำคัญ เพราะกลุ่มจะช่วยให้รับรู้ปัญหาของเพื่อน รู้ความรู้สึกของเพื่อนที่มีต่อปัญหา และตรวจสอบความรู้สึกเพื่อนกับเราว่าเป็นเหมือนกันไหม เพื่อนจัดการอย่างไร...” (นักศึกษาคนที่ 2)

“...รู้สึกได้ระบายความขุ่นเคือง ความไม่สบายใจ ความอัดอั้นใจ และความไม่พอใจหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ออกมา...” (นักศึกษาคนที่ 8)

ประเด็นย่อยที่ 1.2 โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ช่วยให้เกิดความสามัคคีในการช่วยกันวางแผนทางด้านการเรียน มีการเปิดใจรับฟังความคิดเห็น และทำให้รู้จักและเข้าใจตนเองเพิ่มมากขึ้น ดังต่อไปนี้

“...กลุ่มจะช่วยให้เราลดความเครียดลง ช่วยให้เราสามัคคีกันในการวางแผนเพื่อหาทางออกทางการเรียน...” (นักศึกษาคนที่ 3)

“...รู้สึกภูมิใจที่ได้วางแผนช่วยเพื่อน และเพื่อนเปิดใจรับฟัง
ความเห็นเรา...” (นักศึกษาคนที่ 4)

“...รู้สึกดีที่ได้เข้ากลุ่ม ทำให้รู้จักและเข้าใจตัวเองมากยิ่งขึ้น...”
(นักศึกษาคนที่ 5)

“...รู้สึกสบายใจและรู้จักยอมรับความจริงพร้อมทั้งกล้าเผชิญกับ
ความจริง...” (นักศึกษาคนที่ 6)

“...รู้สึกมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นและได้สำรวจตนเอง รู้จักและ
เข้าใจตัวเองอย่างถูกต้องและได้ระบายไม่พอใจของตนออกมา...”
(นักศึกษาคนที่ 7)

ประเด็นที่ 2 โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีผลต่อการลดสถานะของภาระทาง ปัญญา

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) กับสมาชิก จำนวน 8 คน ภายหลังการเข้าร่วม
โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเรียบร้อยแล้ว ประเด็นคือ โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
ช่วยมองเห็นข้อค้นพบในการจัดการความเครียด การปรับปรุงตนเอง การจัดการข้อบกพร่อง ภายใต้อ
ปัญหาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันของสมาชิกกลุ่ม โดยกระบวนการกลุ่มช่วยให้เกิดความคุ้นเคย ความ
ไว้วางใจ ทำให้สมาชิกกลุ่มสามารถเกิดการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และช่วยกันพิจารณาประเด็น
ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้กับตัวเองได้เป็นอย่างดี ดังบทสัมภาษณ์ของ
สมาชิกที่ได้ให้ความคิดเห็นในประเด็นนี้ ดังนี้

“...ช่วยให้สามารถมองเห็นลู่ทางในการแก้ปัญหาในการลด
สถานะของภาระทางปัญญาได้...” (นักศึกษาคนที่ 1)

“...ช่วยให้สามารถลดความเครียดให้เบาบางลงได้เนื่องจาก
ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเรียบร้อยแล้วก่อให้เกิด
ความคุ้นเคยเป็นกันเองมีความไว้วางใจ เกิดความความอบอุ่นเพราะบุคคลในกลุ่ม
มีสภาพปัญหาที่คล้ายกันทำให้รู้สึกผ่อนคลายลงได้มาก...” (นักศึกษาคนที่ 2)

“...โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีผลต่อการลดสถานะ
ของภาระทางปัญญาในด้านของการปรับตัวและจัดข้อบกพร่องต่าง ๆ ของ
ตนเองได้...” (นักศึกษาคนที่ 3)

“...การลดสถานะของภาระทางปัญญาคือการรู้จักวิธีการ
ปรับปรุงแก้ไขที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในสิ่งที่เรากำลังเผชิญอยู่ใน
ขณะนี้...” (นักศึกษาคนที่ 4)

“...ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกัน รวมถึงการแลกเปลี่ยน
ระหว่างกันในการแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตซึ่งจะส่งผลเราตั้งรับกับ
ภาระทางปัญญาของการเรียนได้เป็นอย่างดี...” (นักศึกษาคนที่ 5)

“...ได้ช่วยกันวางแผน ปรับปรุง แก้ไขพฤติกรรมที่อาจทำให้เรา
เกิดภาระทางปัญญาของการเรียนได้...” (นักศึกษาคนที่ 6)

“...ได้ช่วยกันให้กำลังใจเพื่อน ๆ ในกลุ่ม รวมถึงได้พูดคุยระหว่าง
กันในการช่วยกันหาแนวทางในการลดภาระทางปัญญาของการเรียน...” (นักศึกษา
คนที่ 7)

“...การได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีผลต่อ
การลดสถานะของภาระทางปัญญามีส่วนช่วยให้ลดความรุนแรงของภาระทาง
ปัญญาให้ลดน้อยลงหรือให้สูญสิ้นลงไปเพื่อให้เราสามารถใช้อิทธิพลของ
ตัวเองในการแก้ไขปัญหา...” (นักศึกษาคนที่ 8)

ประเด็นที่ 3 ประสพการณ์ต่อการปรึกษาแบบกลุ่มมีความหมายอย่างไรต่อท่าน

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) กับกลุ่มสมาชิก จำนวน 8 คน ภายหลังจากการเข้า
ร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเรียบร้อยแล้ว สรุปได้ว่า การให้การปรึกษาแบบกลุ่มช่วย
สร้างบรรยากาศให้เกิดความเข้าใจกันในปัญหาที่คล้ายคลึงกันของสมาชิก และเปิดประสพการณ์ที่
จะทำให้กล้าเล่าเรื่องราว ระบายความรู้สึกของตนเอง การให้คำปรึกษากลุ่มช่วยให้เกิด
ความผ่อนคลาย และได้ชุดความรู้เกี่ยวกับแนวทางการลดสถานะของภาระทางปัญญา โดยเฉพาะ
หากสมาชิกกลุ่มอยู่ในวัยเดียวกัน ดังบทสัมภาษณ์ของสมาชิกที่ได้ให้ความคิดเห็นในประเด็นนี้
ดังนี้

“...ทำให้ผู้ที่เข้าร่วมที่มีปัญหาที่คล้ายคลึงกันได้รับความ
ช่วยเหลือให้เกิดความรู้สึกสบายใจมากขึ้น...” (นักศึกษาคนที่ 1)

“...จากการเข้าร่วมการปรึกษาแบบกลุ่มทำให้มีประสพการณ์ได้

เห็นบรรยากาศการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่มซึ่งเต็มไปด้วยความเข้าใจ
ระหว่างกัน...” (นักศึกษาคนที่ 2)

“...การได้มีโอกาสเข้าร่วมในการปรึกษาแบบกลุ่มทำให้ได้เรียนรู้
ปัญหา ๆ ของเพื่อน ๆ ในกลุ่มรวมทั้งกิจกรรมภายในโปรแกรมเป็นบรรยากาศที่
เป็นกันเองทำให้รู้สึกผ่อนคลายลงได้มาก...” (นักศึกษาคนที่ 3)

“...เป็นประสบการณ์ใหม่มากเพราะไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมอะไร
แบบนี้มาก่อนรวมทั้งเพื่อนภายในโปรแกรมก็อยู่ในวัยเดียวกันทำให้รู้สึกสนุกสนานทุกครั้ง
ที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษาแบบกลุ่ม...” (นักศึกษาคนที่ 4)

“...จากการที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มทำ
ให้มองเห็นว่าเราไม่ได้มีปัญหาอยู่คนเดียวแต่ยังมีคนอื่น ๆ อีกมากมายที่เผชิญ
ปัญหาที่เหมือนกันซึ่งภายในโปรแกรมมีกระบวนการที่ทำให้เราได้ระบายหรือเล่า
เรื่องราวต่าง ๆ ให้กับเพื่อน ๆ ได้ฟังทำให้รู้สึกกล้าแสดงออก...” (นักศึกษาคนที่ 5)

“...บรรยากาศภายในกลุ่มเต็มไปด้วยความไว้วางใจกันและ
กันทำให้รู้สึกผ่อนคลายรวมทั้งการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มได้
เห็นได้เรียนรู้กระบวนการคิดกระบวนการวิเคราะห์ต่าง ๆ ในการลดผลกระทบของ
ภาระทางปัญญาได้เป็นอย่างดี...” (นักศึกษาคนที่ 6)

“...จากการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มทำให้มี
ชุดความรู้หรือภูมิคุ้มกันในการลดผลกระทบของภาระทางปัญญามากขึ้นอีกทั้ง
กิจกรรมภายในกลุ่มมีความหลากหลายทำให้ไม่รู้สึกกดดันหรือเครียดเลย...”
(นักศึกษาคนที่ 7)

“...ประสบการณ์ที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบ

กลุ่มทำให้ได้สำรวจตนเองหรือทำให้ได้เรียนรู้ปัญหาของเพื่อน ๆ ภายในกลุ่มรวมถึงมีความ
กล้าที่จะแสดงออกกล้าที่จะเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้กับเพื่อน ๆ ทำให้รู้สึกดีใจและไม่โดดเดี่ยว...” (
นักศึกษาคนที่ 8)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม พบว่าโดยรายหัวข้อมีความเหมาะสม และจากผลการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีสถานะของภาระทางปัญญาลดลงภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ทั้งในระยะหลังทดลองและการติดตามผลเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลองมีส่วนช่วยลดภาระทางปัญญาของนักศึกษาได้ เพราะสมาชิกเรียนรู้ และเข้าใจตนเอง พัฒนาการยอมรับตนเอง และเห็นคุณค่าในอารมณ์ ความรู้สึกที่ถูกต้อง รู้จักชี้นำตนเอง โดยผู้รับการปรึกษาสามารถยอมรับและเกิดความรับผิดชอบต่อปัญหาของตนเอง ตัดสินใจโดยใช้สติปัญญาและพัฒนาการแก้ปัญหาได้ดีกว่าเดิม ไวต่อความรู้สึกของคนอื่น ตระหนักถึงการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากตัวเอง และการยอมรับในตัวเอง (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2560 : 81) ซึ่งในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม เมื่อเราทำอะไร มีปฏิกิริยาอะไร หรือมีปฏิสัมพันธ์กับอะไรจากความคิด และความตั้งใจของตัวเองในกลุ่ม ที่มีแนวโน้มที่จะสร้างรูปแบบเดิมซ้ำ ๆ เมื่อเราอยู่นอกกลุ่มด้วย และสิ่งนี้เองที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจะเป็นพื้นที่ปลอดภัยที่เหมือนเป็นห้องทดลองเล็ก ๆ ให้แสดงออกทางเลือกใหม่ ๆ ที่อาจไม่เคยคาดคิดมาก่อนในชีวิต การใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มผลเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญาลดลงภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ทั้งในระยะหลังทดลอง และการติดตามผลหลังการทดลอง 1 เดือนเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลองมีส่วนช่วยลดภาระทางปัญญาของนักศึกษาได้ ดังนั้นการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจึงช่วยลดภาระทางปัญญาได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจันทรเพ็ญ แสงอรุณ (2557 : 8) ที่กล่าวว่า การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมุ่งไปที่ความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในสมาชิกกลุ่มทั้งลักษณะภายใน เช่น การคิด อารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเกิดจากการตระหนัก และยอมรับความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของตนอย่างชัดเจน นำไปสู่การมองปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน ค้นพบศักยภาพแห่งตน สามารถกำหนดเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงได้ การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การฝึกการเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่วางไว้ให้สำเร็จ และการบรรเทาหรือลดอาการแสดงทางอารมณ์ต่าง ๆ เป้าหมายของการจัดกลุ่ม ประกอบด้วยเป้าหมายของกลุ่มและเป้าหมายของสมาชิกกลุ่มแต่ละคน ซึ่งการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มเล็กประมาณ 3-8 คน ได้ระบายความรู้สึก อารมณ์ ทศนคติ และปัญหาที่เขากำลังประสบอยู่ ทำให้คนในกลุ่มเข้าใจตนเองได้ว่า เพราะอะไรเขารู้สึกอย่างนั้น และได้มีโอกาสนเรียนรู้ข้อมูล หรือทักษะที่จำเป็นในการแก้ปัญหา และทำให้เกิดความรู้สึกยอมรับว่าทุกคนต่างก็มีปัญหา เมื่อช่วยกันคิดหาวิธีแก้ปัญหาจะทำให้ทุกคนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน (พิสมัย หาญสมบัติ, 2011 : 93) รวมถึงการให้คำปรึกษากลุ่มจะช่วยนำทักษะและพฤติกรรมที่

ได้มาใหม่จากการเรียนรู้ภายในกลุ่มสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ภมรพรรณ ยุธยาตร์, 2563 : 39)

2. จากผลการศึกษาประสบการณ์ทางจิตใจของนักศึกษาภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษาแบบกลุ่มซึ่งจากผลการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 8 คน ภายหลัง การเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเรียบร้อยแล้ว สรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่มีความกังวลถึงการเข้าร่วมโปรแกรมครั้งแรกโดยกังวลถึงการที่จะเล่าถึงปัญหาที่เจอเพราะไม่มั่นใจว่าจะสามารถอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจด้วยหรือไม่ แต่เมื่อผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เข้าร่วมโปรแกรมแล้วสามารถพูดปัญหาของตัวเองได้อย่างไม่กังวล ตลอดจนสามารถที่จะเล่าถึงปัญหาได้อย่างสบายใจ โดยรูปแบบกระบวนการให้การปรึกษาแบบกลุ่ม เป็นกระบวนการของสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่าย คือ นักจิตวิทยาการปรึกษาในบทบาทของผู้นำกลุ่มทำหน้าที่ในการเอื้ออำนวยให้กระบวนการกลุ่มเป็นไปอย่างราบรื่นและดูแลทิศทางของกลุ่มให้ไปถึงเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มมีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เป็นผู้ที่กำลังประสบกับปัญหา มีความขัดแย้งในใจ และต้องการความช่วยเหลือ หรือเป็นผู้ที่ต้องการค้นหาตนเอง (จันทร์เพ็ญ แสงอรุณ, 2557 : 3) โดยทั่วไปกระบวนการปรึกษาแบบกลุ่มเป็นการช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาในเรื่องที่คล้ายคลึงกัน หรือ มีความต้องการที่จะพัฒนาด้านในเรื่องเดียวกัน โดยใช้ความสัมพันธ์และอิทธิพลของกลุ่มในการช่วยเหลือสมาชิกในด้านกำลังใจ ความเห็นอกเห็นใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับ และข้อเสนอแนะ เพื่อให้สมาชิกได้เข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหา และได้แนวทางการแก้ไขปัญหา (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2017 : 103) นอกจากนี้กล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 19-20 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีการค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง โดยการให้คำปรึกษาของวัยรุ่น จะมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกันในการเรียนรู้ข้อจำกัดที่มีความเหมาะสมและมีสิทธิในการตัดสินใจ (เพ็ญญา กลนภาค, 2562 : 91) การให้คำปรึกษาคำปรึกษาแบบกลุ่มจะช่วยกันวางแผน และพิจารณาแนวทางร่วมกัน เนื่องจากสมองของวัยรุ่นเป็นช่วงที่เกิดการเรียนรู้ และการปรับตัวเข้ากับสังคม และ โดยธรรมชาติแล้วสมองชอบเข้าสังคม ชอบการเรียนรู้ และชอบสนุกกับการร่วมมือเรียนรู้ และย้อนคิดไตร่ตรองกับผู้อื่น สมองจึงมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการจัดการกับข้อมูลใหม่ (วิลาวัณย์ จินวรรณ, 2554 : 20) นอกจากนี้บรรยากาศกลุ่มจะต้องทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกปลอดภัยเพื่อเกิดความไว้วางใจ อันจะนำไปสู่การสำรวจเพื่อทำความเข้าใจ ยอมรับและสามารถหาหนทางในการแก้ปัญหาได้ ส่งผลสมาชิกได้ระบายความรู้สึกขัดแย้งในจิตใจ ได้สำรวจ และฝึกการยอมรับตนเอง กล้าเผชิญปัญหา และได้ตระหนักว่าผู้อื่นก็มีความขัดแย้งหรือความคิดเห็นเช่นเดียวกับตน ไม่ใช่ตนเองเท่านั้นที่มีปัญหา (ภมรพรรณ ยุธยาตร์, 2563 : 9) กล่าวได้ว่าการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มจะช่วยผู้รับการปรึกษาเกิดการยอมรับและเข้าใจ ผู้ให้บริการปรึกษาที่จะให้ข้อพิจารณา ให้คำแนะนำเพื่อให้กลุ่มเข้าใจปัญหาที่เป็นอยู่ช่วยกันคิดหรือปรึกษาหารือในการเลือกแนวทางแก้ไขปัญหา แต่กลุ่มต้องตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหาเอง รูปแบบการให้

Citation : วิกานดา ชัยรัตน์ และเศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล. (2566). ผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของ

ภาระทางปัญญาของนักศึกษา: การวิจัยแบบผสมวิธี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

117-134; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.52>

คำปรึกษาแบบกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกของกลุ่มจะร่วมกันคิดแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสามารถรับฟังปัญหาได้ เพื่อนำไปสู่การเติมเต็มองค์ความรู้ไปสู่การพัฒนาทางด้านการเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครู อาจารย์ หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษา สามารถปรับหรือพัฒนารูปแบบโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้

1.2 ครู อาจารย์ หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษา สามารถนำรูปแบบโปรแกรมการปรึกษาปรับเป็นการออกแบบกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างการเตรียมความพร้อมทางด้านการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาผลของการพัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญาไปใช้กับผู้เรียนในระดับอื่น เช่น ระดับชั้นประถมศึกษา และระดับชั้นมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองนโยบายและแผน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2564). **จำนวนนักศึกษา**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://8.nrru.ac.th/>. สืบค้น 17 สิงหาคม 2564.
- จันทร์เพ็ญ แสงอรุณ. (2557). **การให้การศึกษาแบบกลุ่ม**. นครราชสีมา : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- จำเนียร ช่างโชติ. (2562). **การบริหารการปรึกษาและการแนะแนวเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2560). **ทฤษฎีและเทคนิคการให้การศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วิกานดา ชัยรัตน์. (2563). **การศึกษาและพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญา**. ปริญญาดุษฎีนิพนธ์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิกานดา ชัยรัตน์. (2562). **การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อลดสถานะของภาระทางปัญญา**. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 15(3) : 173-184.

วิชัย วงศ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2563). **การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Creative Learning)**. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.

วิลาวัลย์ จินวรรณ. (2554). การประยุกต์ทฤษฎีภาระการทำงานทางปัญญา (Cognitive Load Theory) กับการออกแบบการเรียนการสอนทางออนไลน์. **วารสารการอาชีวและเทคนิคศึกษา**. 1(1) : 19-24.

ศุภมาส หวานสนธิ. (2561). ผลของการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น ต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา. **วารสารวิชาการศรีปทุม**. 14(4) : 193-202.

พาสนา จุรัตน์. (2563). **จิตวิทยาการรู้คิด**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิสมัย หาญสมบัติ. (2554). **การแนะแนวและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน**. อุดรดิตถ์ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์. (2561). **การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม Group Counseling**. กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

เพ็ญภา กุลนภาดล. (2562). **การให้การปรึกษาวัยรุ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 1. ชลบุรี : เกียรติศรีเอช.

ภมรพรรณ ยุธยาตร์. (2563). **การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม : หลักการ แนวคิด และทฤษฎี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.

อริยา คูหา. (2565). **จิตวิทยาเพื่อการดำรงชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 4. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

Corey. (2016). **Generation Z goes to college/Corey Seemiller**. Meghan Grace. San Francisco, CA: Jossey-Bass, A Wiley brand.

Creswell, J.W. & Plano, Clak, V.L. (2011). **Designing and conducting mixed methods research**. 2nd ed. CA : Sage.

Jacobs, E.ED , Masson, L. Robert , Harvill, L. R., & Schimmel, J. C. (2012). **Group Counseling: Strategies and Skills**. 7th. CA : Brooks/Cole.

Sweller, J., Ayres, P., & Kalyaga, S. (2011). **Cognitive Load Theory**. New York : Springer.

Citation : วิภาดา ชัยรัตน์ และเศรษฐวัฒน์ โชควกุล. (2566). ผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดสภาวะของ

ภาระทางปัญญาของนักศึกษา: การวิจัยแบบผสมวิธี. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 7(3) :

117-134; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.52>

ศักยภาพชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง
อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี
Community Potential in the Development of Yonwithi
Community Tourist Attractions Ban Chiang Subdistrict, Nong
Han District, Udon Thani Province

สรัญญา เจริญศิริ^{1*} และศรัณย์ เจริญศิริ²
Saranya Charoensiri^{1*} and Saran Charoensiri²

Received : June 29, 2023; Revised : July 17, 2023; Accepted : July 17, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) โดยใช้การศึกษาทั้ง การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี จำนวนทั้งหมด 367 คน โดยการใช้สูตรของ Yamane's โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% และเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์

¹⁻²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี; Faculty of Humanities and Social Sciences, Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : saranya.ju@udru.ac.th

Citation : Charoensiri, S. and Charoensiri, S. (2023). Community Potential in the Development of Yonwithi Community Tourist Attractions Ban Chiang Subdistrict, Nong Han District, Udon Thani Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 135-154;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.53>

ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อเสนอแนะจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี นับว่าเป็นชุมชนที่มีศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น อาทิ การทอผ้า การจักสาน การปั้นหม้อเขียนสี รวมถึงอาหารพื้นบ้าน มีการวางแผนการท่องเที่ยว "ตามรอยดินดำอารยธรรมบ้านเชียง" เพื่อท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ของบ้านเชียง ณ บ้านอาร์โฮมสเตย์ อาหารพื้นบ้าน และอาหารต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ มีการประสานงานร่วมด้วยช่วยกันในการจัดกิจกรรม โดยใช้กระบวนการระดมความคิดจากคนในชุมชน ร่วมวางแผน ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ เชื่อมโยงด้วยพลังบรรพบุรุษ วัด โรงเรียน และส่วนราชการ ในกิจกรรมสอดคล้องกันใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านศาสนา ด้านปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง และด้านการรักษาวัฒนธรรมที่ดีงาม นอกจากนี้ในชุมชนบ้านเชียงยังมีศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นศูนย์เรียนรู้การทำนา ทำปุ๋ยหมัก ปลูกผักปลอดสารพิษ ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปั้นหม้อเขียนสี ศูนย์การเรียนรู้ทอผ้าย้อมคราม ศูนย์เรียนรู้ด้านการออกแบบลายผ้า การมัดหมี่ การย้อมผ้าด้วยคราม การทอผ้า ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นได้สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน และมีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ อาทิ กลุ่มปั้นหม้อเขียนสี กลุ่มโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม กลุ่มพ่อนรำ กลุ่มอาหารแปรรูป กลุ่มทอผ้าย้อมคราม กลุ่มจักสาน กลุ่มมัดคุเทศก์ กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มทำเกษตรผสมผสาน มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของกลุ่มต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ส่วนความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 (S.D. = 0.85) เมื่อศึกษาเป็นรายด้านพบว่า ศักยภาพของชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.14 (S.D. = 0.85) รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 (S.D. = 0.81) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านองค์กรชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (S.D. = 0.84) ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords) : ศักยภาพ, การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, ชุมชนยลวิถี

Abstract

The purpose of this research was to study the community potential in the development of Yonwithi community tourist attractions Ban Chiang Subdistrict, Nong Han District, Udon Thani Province and to study the opinions of the people towards the development of the community potential in the development of Yonwithi community tourist attraction Ban Chiang Subdistrict, Nong Han District, Udon Thani Province. using a mixed research methodology both quantitative research and qualitative research. The sample group used in this research is the population in the area of Ban Chiang Sub-district Municipality, Nong Han District, Udon Thani Province, totaling 367 people, calculated by using Yamane's formula and setting a confidence level of 95%. Determine the proportion of the sample from the population, Stratified sampling. A questionnaire was used to collect data and analyze data using statistics, frequency, percentage, mean and standard deviation. The recommendations were analyzed by descriptive analysis.

The results of the study showed that the Ban Chiang community Ban Chiang Subdistrict, Nong Han District, Udon Thani Province It is considered a community that has the potential to develop a community tourist attraction. Local knowledge such as weaving, basketry, pottery making and painting, local food, a tour plan "Follow the black soil of Ban Chiang civilization" for cultural and creative tourism of Ban Chiang at homestays, Welcome tourists in various processes are coordinated together to help organize activities. By using the process of brainstorming from people in the community, joining together. co-responsible and share the benefits Linked by Palang Bowon, houses, temples, schools and government agencies. in activities that are consistent in 3 aspects, namely religion, sufficiency economy philosophy and the preservation of good culture in addition, in the Ban Chiang community there is a sufficiency economy learning center that serves as a learning

Citation : Charoensiri, S. and Charoensiri, S. (2023). Community Potential in the Development of Yonwithi

Community Tourist Attractions Ban Chiang Subdistrict, Nong Han District, Udon Thani Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 135-154;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.53>

center for farming, composting, and growing organic vegetables. Local Philosopher Learning Center/Local Wisdom paint pottery Indigo Dye Weaving Learning Center A learning center for cloth design, indigo dyeing, and weaving, which is the local wisdom that has been passed down to the present day. and establishing professional groups such as paint pottery groups cultural conservation homestay group, dance group, processed food group indigo-dyed weaving group, basketry group, tour guide group fish raising group mushroom cultivation group integrated farming group There is continuous development of personnel potential of various groups.

Opinions of the people towards the development of the community potential in the development of Yonwithi community tourist attraction Ban Chiang Subdistrict, Nong Han District, Udon Thani Province found that the overall image was at a high level with an average of 4.04 (S.D. = 0.85). When classified into aspects, it was found that natural resources and culture with the highest mean equal to 4.14 (S.D. = 0.85), followed by learning with an average of 4.05 (S.D. = 0.81) and the last rank is community organization The mean was 3.99 (S.D. = 0.84).

Keywords : Potential, Tourism Development, Yonwithi Community

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญของเศรษฐกิจในประเทศ กระตุ้นให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากอัตราการเติบโตของการท่องเที่ยวในประเทศไทยจากรายได้ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2561 เป็นต้นมา มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าเป็นจำนวนกว่า 38,277,300 คน มีมูลค่าถึง 2,000,000 ล้านบาทเพิ่มจากปี 2560 ถึงร้อยละ 7.54 และคาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยรวม 37.18 – 37.92 ล้านคน และจะมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติรวมมูลค่า 2.12-2.16 ล้านบาท นอกจากนี้ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวไทยเอง ยังนิยมท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น โดยรายได้จากนักท่องเที่ยวชาว

Citation : สรัญญา เจริญศิริ และศรัณย์ เจริญศิริ. (2566). ศักยภาพชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้าน

เชียง อำเภอนหนองหาน จังหวัดอุดรธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 135-154;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.53>

ไทยในช่วงปีพ.ศ. 2561 เป็นต้นมา เติบโตเฉลี่ย (CAGR) ในอัตราร้อยละ 17.42 ต่อปีจำนวนรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 1,068 ล้านบาท ทั้งนี้ตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยมีสัญญาณที่ดีตั้งแต่ในช่วงไตรมาสแรกของปีพ.ศ. 2561 เป็นต้นมา ถือได้ว่าการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งการท่องเที่ยวในปัจจุบัน มีกิจกรรมเกิดขึ้นมากมายเพื่อส่งเสริมหรือเป็นทางเลือกเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้เดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดประเภทของการท่องเที่ยวไว้หลากหลายประเภท โดยแบ่งออกเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด น้ำตก ถ้ำ เกาะ แก่งต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยมากขึ้นและยังคงรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คงอยู่คู่กับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง อีกทั้งเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทสำคัญเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอีกด้วย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561)

การท่องเที่ยวโดยชุมชนนับเป็นการท่องเที่ยวที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวมุ่งสร้างปฏิสัมพันธ์ และความผูกพันระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือนผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยว ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงรากเหง้าของชุมชนเน้นความยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างทรัพยากรการท่องเที่ยว สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน รวมถึงสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับสมาชิกในชุมชน และก่อให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ที่มีคุณค่ากับผู้มาเยือน ซึ่งการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน มักจะต้องมีการวางแผน การจัดการ การนำการประสานงาน และการควบคุม โดยทุก ๆ กระบวนการเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมพัฒนา ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมประเมินผล (ณัฐพัชร มณีโรจน์, 2560 : 25)

ปัจจุบันกระทรวงวัฒนธรรมได้มีการขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Economy) และผลักดัน “Soft Power” ความเป็นไทย และปรับเปลี่ยนบทบาทวัฒนธรรมสู่กระทรวงสังคมทั้ง

เศรษฐกิจ ภายใต้แนวคิด “วัฒนธรรมทำดี ทำงาน ทำเงิน สร้างรายได้สู่ชุมชน” จึงดำเนินโครงการคัดเลือก 10 สุดยอดชุมชนต้นแบบ “เที่ยวชุมชน ยลวิถี” เพื่อคัดเลือกชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขับเคลื่อนด้วยพลังบวร ที่มีศักยภาพและความพร้อมด้านการท่องเที่ยว จากชุมชนคุณธรรมฯ ทั่วประเทศ จำนวนกว่า 228 ชุมชน คัดเลือกให้เหลือเพียง 10 ชุมชน ที่มีศักยภาพและความพร้อมด้านการท่องเที่ยวในทุกมิติ พร้อมประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายในวงกว้าง เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อยอดและขยายผลความสำเร็จไปยังชุมชนอื่น ๆ ปลุกกระแสการท่องเที่ยววิถีชุมชน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อร่วมพลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน การดำเนินงานโครงการฯ เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ปรากฏว่าผลการคัดเลือก 10 สุดยอดชุมชนต้นแบบ “เที่ยวชุมชน ยลวิถี” ประจำปี 2565 จำนวน 10 ชุมชน ซึ่งเป็นชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมด้านการท่องเที่ยวในทุกมิติ และมีผลการดำเนินงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ โดยมีชุมชนบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็น 1 ในจำนวน 10 ชุมชน (พีพีทีวี ออนไลน์, 2565)

จังหวัดอุดรธานี เป็นศูนย์กลางของภาคอีสานตอนบนที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากรวมทั้งมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประชาสัมพันธ์และได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด อีกทั้งจังหวัดยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะคำชะโนด อำเภอบ้านดุง ที่ในแต่ละวันจะมีนักท่องเที่ยวและนักเสี่ยงโชคจากทั่วสารทิศเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวนี้เป็นจำนวนมากและนักท่องเที่ยวได้มีการบูชาพญานาค เพื่อกราบสักการะองค์นาคาธิบดีศรีสุทโธ (เจ้าปู่ศรีสุทโธ) และเจ้าย่าศรีพุมมา นอกจากนี้จังหวัดอุดรธานียังเป็นดินแดนที่มีอารยธรรมเก่าแก่แห่งหนึ่งของโลก ได้แก่ แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง (วิษญะ น้ำใจดี และเพ็ชรรัตน์ ไสยสมบัติ, 2561 : 3) ซึ่งตามแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้มีการจัดการด้านการท่องเที่ยว มีการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมเหมาะสม สิ่งอำนวยความสะดวก มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่เพื่อป้องกันผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งมีการจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินต่อนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง (แผนพัฒนาจังหวัดอุดรธานี, 2561-2565 : 26-27) โดยชุมชนบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมด้านการท่องเที่ยวในทุกมิติ และ

Citation : สรัญญา เจริญศิริ และศรัณย์ เจริญศิริ. (2566). ศักยภาพชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้าน

เชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 135-154;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.53>

มีผลการดำเนินงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์ ได้รับการคัดเลือกเป็นชุมชน ยลวิถี กล่าวคือ ชุมชนที่มีพลัง บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) รวมขับเคลื่อนการทำงาน มีการท่องเที่ยววิถีชีวิตของชุมชนบ้านเชียง ซึ่งมี เส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ทอผ้า จักสาน ปั่นหม้อเขียนสี มาเป็นจุดขาย และเปิดบ้านพักเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาศักยภาพของชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี และศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้าน แหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่น ที่เลือกเป็นกรณีศึกษา สามารถนำผลการศึกษาวิจัย ไปใช้ในการพัฒนา/ปรับปรุงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนได้ รวมทั้งผลการศึกษาวิจัยสามารถเป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นอื่น ๆ ได้ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) โดยใช้การศึกษาทั้ง การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) คณะผู้วิจัยได้เลือกศึกษาชุมชนบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นกรณีศึกษาโดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ประชากรในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี มีหมู่บ้านที่มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านดงเย็นหมู่ที่ 4, บ้านดงยางหมู่ที่ 6, บ้านศรีเชียงใหม่หมู่ที่ 9, บ้านพิพิธภัณฑหมู่ที่ 13 และ บ้านเชียงหมู่ที่ 1, 11, 12 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 4,381 คน (เทศบาล

Citation : Charoensiri, S. and Charoensiri, S. (2023). Community Potential in the Development of Yonwithi

Community Tourist Attractions Ban Chiang Subdistrict, Nong Han District, Udon Thani Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 135-154;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.53>

ตำบลบ้านเชียง, 2564) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้ 367 คน โดยการใช้สูตรของ Yamane's ที่ระดับค่าความเชื่อมั่น 95% และเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ตามลำดับ

ส่วนประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (key informant) ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ ประธานกลุ่มโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์บ้านเชียง กลุ่มมัคคุเทศก์บ้านเชียง และกลุ่มผู้ประกอบการต่าง ๆ ในบริเวณตำบลบ้านเชียง ซึ่งพบว่าผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญที่เลือกสามารถให้ข้อมูลครบถ้วนเพียงพอ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ศึกษาจากข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลงานทางวิชาการ เอกสารการวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเอกสารจากชุมชนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกสารอื่น ๆ ที่เห็นว่าเกี่ยวข้องและเหมาะสม

(2) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นกรณีศึกษา ศึกษาข้อมูลของชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

(3) การสังเกตการณ์ (Observation) ทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ หลังจากได้เก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับแล้วนำมาทำการลงรหัสข้อมูล (coding) แล้วจึงนำข้อมูลไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยเลือกใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) ได้แก่ ความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) โดยใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สำหรับการศึกษาความคิดเห็น ส่วนข้อเสนอแนะจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหาจากการตีความ สร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งจากเอกสาร

การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ เทียบเคียงกับแนวความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาวิจัย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เชื่อมโยง หาข้อสรุป โดยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อช่วยให้ผลการวิเคราะห์ อยู่ในกรอบและแนวทางที่ถูกต้อง แล้วจึงนำไปเขียนรายงานต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

1) ศักยภาพของชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี

ชุมชนบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี ตั้งอยู่ใน ตำบลบ้านเชียง อำเภอนองหาน ห่างจากอำเภอนองหานประมาณ 20 กิโลเมตร อยู่ทางทิศตะวันออกของ จังหวัดอุดรธานี ตามทางหลวงแผ่นดินสายอุดร-สกลนคร ห่างจากตัวจังหวัดอุดรธานีประมาณ 56 กิโลเมตร โดยลักษณะภูมิประเทศของตำบลบ้านเชียงนั้นตั้งอยู่บนเนินดินรูปไข่ เรียวยาวจากทิศ ตะวันออก ทอดไปทางทิศตะวันตก พื้นที่รอบนอกเป็นป่าโปร่ง ที่ราบ และทุ่งนาเป็นส่วนใหญ่ มีลำ ห้วยหลายสายไหลผ่าน ได้แก่ ห้วยหัวคน ห้วยกุดบักค้อ ห้วยยางสะแบง ห้วยน่าน้อย ห้วยนาคำ และห้วยดงยาง ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เป็นพื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัยประมาณ ร้อยละ 60 เป็นพื้นที่สำหรับการเกษตร ร้อยละ 35 และพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ประมาณ ร้อยละ 5 โดยจำนวน ประชากรในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียง มีจำนวนครัวเรือน 1,982 ครัวเรือน จำนวนประชากร 5,869 คน แยกเป็นเพศชาย 2,921 คน และเพศหญิง 2,948 คน (เทศบาลตำบลบ้านเชียง, 2564)

การท่องเที่ยวชุมชนบ้านเชียง มี 7 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 9 หมู่ที่ 11 หมู่ที่ 12 และ หมู่ที่ 13 ซึ่งกิจกรรมในชุมชน พิธีบายศรีสู่ขวัญ ต้อนรับผู้มาเยือน, ชมการ แสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ฟ้อนระบำบ้านเชียง (รำไทพวน) และฝึกทำรำพื้นฐาน, เยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์สถานบ้านเชียง แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ของชาวไทพวน, เรียนรู้การทำ เครื่องปั้นดินเผา และเขียนสีลวดลายบ้านเชียง ณ กลุ่มผลิตภัณฑ์ปั้นหม้อเขียนไห, เรียนรู้การจัก สาน, ทอผ้า และมัดย้อม นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมชมศาสนสถานที่สวยงาม อาทิ พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติบ้านเชียง หลุมขุดค้นวัดโพธิ์ศรีโน และการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเทศบาล ร่วมกับชุมชนในการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวบ้านเชียง เช่น การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวกลุ่มอาชีพ

เข้ากับการท่องเที่ยวมรดกโลกบ้านเชียง โดยมีกลุ่มอาชีพที่เข้าร่วม ได้แก่ กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มปั้นหม้อเขียนสี กลุ่มจักสาน กลุ่มทอผ้า กลุ่มกลองยาว กลุ่มฟ้อนรำ และกลุ่มแปรรูปอาหาร

นอกจากนี้ การท่องเที่ยวชุมชนบ้านเชียง ยังมีการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว 12 เส้นทาง อันประกอบด้วย (1) ปู่ขุนเชียงสวัสดิ์ (2) ตลาดวัฒนธรรม (3) พิพิธภัณฑ์แห่งชาติบ้านเชียง (4) กลุ่มโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเชียง (5) กลุ่มปั้นหม้อเขียนสี (6) กลุ่มทอผ้าฝ้ายครามสีธรรมชาติ (7) เอือนไทพวน (8) หลุมขุดค้นกลางแจ้งวัดโพธิ์ศรีโน (9) สวนเศรษฐกิจพอเพียง (10) อุโบสถดอกบัวกลางน้ำ วัดสันตินาราม (11) แหล่งดินดำอารยธรรมบ้านเชียง และ (12) กลุ่มจักสาน โคลนคราม น้ำสมุนไพร โดยมีการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวภายในชุมชน หรือการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชนกับแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัด หรือพื้นที่ใกล้เคียงชุมชนบ้านเชียงได้มีการจัดโปรแกรมนำเที่ยวภายในชุมชนหลายโปรแกรมเพื่อความยืดหยุ่นตามความต้องการของนักท่องเที่ยว อาทิ (1) โปรแกรมเส้นทางท่องเที่ยว (Route) 1 วัน “ไปวันเดียว เที่ยว 2 ดง” ไม่ค้างคืน (2) โปรแกรมเส้นทางท่องเที่ยว (Route) 2 วัน 1 คืน “ตามรอยดินดำ แหล่งอารยธรรมบ้านเชียง” (3) โปรแกรมเส้นทางท่องเที่ยว (Route) 2 วัน 1 คืน “ท่องเที่ยวชุมชนนิเวศวัฒนธรรมตำบลบ้านเชียง”

ส่วนกลุ่มอาชีพในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียงมีกลุ่มอาชีพที่ได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพกับเทศบาลตำบลบ้านเชียง จำนวน 15 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มทอผ้า กลุ่มผลไม้แปรรูป เครื่องดื่มไวน์ กลุ่มแปรรูปผัก ผลไม้ และเนื้อสัตว์ กลุ่มแกะสลักไม้ กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์จากดินไทยและผ้าใยบัวศิลปะ กลุ่มปั้นหม้อเขียนสี กลุ่มแปรรูปจากผ้า กลุ่มจักสาน กลุ่มกลองยาวพื้นบ้าน กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ กลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านเชียงก้าวหน้า กลุ่มตุ๊กตานางรำไทพวน กลุ่มแปรรูปไม้ไผ่ และกลุ่มจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่

ด้านประเพณีและวัฒนธรรมชาวบ้านเชียงมีความเชื่อเรื่องผีและอำนาจเหนือธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นผีฟ้า พญาแถนผีพ่อ ผีแม่ ผีบรรพบุรุษ อันเป็นที่มาของประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ประเพณีปฏิบัติต่อกันมา เช่น การนับถือผี ไหว้ผี หรือลงผี (การเข้าทรง) เมื่อพระพุทธศาสนาเข้ามามีบทบาทกับวิถีชีวิตของชาวบ้านเชียงมากขึ้น พิธีกรรมและประเพณีบางอย่างจึงได้มีการผสมผสาน แต่ยังมีบางส่วนที่รักษาไว้ซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทพวน นอกจากนี้ชาวบ้านเชียงยังมีการดำเนินชีวิตและประกอบพิธีกรรม ส่วนใหญ่โดยยึดถือปฏิบัติตาม ฮีต 12 คอง 14 (ประเพณีทำบุญทางพระพุทธศาสนาประจำเดือนต่าง ๆ ทั้ง 12 เดือน ใน 1 ปี) ดังนี้ เดือนเจียง (เดือนอ้าย) การทำบุญเข้า

กำ หรือเข้ากรรม เดือนยี่ การทำบุญคูณข้าว หรือ บุญคูณลาน เดือนสาม การทำบุญข้าวจี เดือนสี่ การทำบุญผะเหวด หรือบุญพระเวส เดือนห้า การทำบุญตรุษสงกรานต์ เดือนหก การทำบุญวิสาขบูชาและ บั้งไฟ เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน ส่วนที่บ้านเชียง เรียกว่า "บุญบือบ้าน" เดือนแปด การทำบุญเข้าพรรษา และแห่เทียนพรรษา เดือนเก้า การทำบุญข้าวประดับดิน เดือนสิบ การทำบุญข้าวสาก เดือนสิบเอ็ด การทำบุญออกพรรษา เดือนสิบสอง การทำบุญทอดกฐิน นอกจากนี้ยังมีอาหารพื้นบ้าน เช่น ไส้กรอกสมุนไพร ต้มไก่บ้านใส่ใบมะขาม หมูแดดเดียว ลาบเป็ดบ้านเชียง และพัฒนาต่อยอดอาหารเพื่อการท่องเที่ยวโปรแกรม "ตามรอยดินคำอารยธรรมบ้านเชียง" เมนู "ข้าวผัดข้าวแจ่วหอมหวานบ้านเชียง" เป็นอาหารต้อนรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ ของบ้านเชียง ณ บ้านอาร์โฮมสเตย์ ส่วน ภูมิปัญญาท้องถิ่นประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเชียงได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ วิธีการทำเครื่องจักสารใช้สำหรับในครัวเรือน การปั่นหม้อและการทอผ้า ส่วนภาษาถิ่น ประชาชนในเขต เทศบาลตำบลบ้านเชียงส่วนมากร้อยละ 80 พูดภาษาไทยวน ซึ่งเป็นภาษาประจำท้องถิ่น

ขณะที่ความโดดเด่นประการหนึ่ง คือ สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก OTOP อันได้แก่ เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง ที่มีจำหน่ายเฉพาะของจังหวัดอุดรธานีสามารถซื้อเป็นของฝากและของที่ระลึก ซึ่งเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงมีการเขียนลายเลียนแบบเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงเหมือนในอดีต แต่ละลายจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่น สายกันหอย ลายรูปสัตว์ และลายตามจินตนาการต่าง ๆ การเขียนลายหม้อบ้านเชียงแต่ละใบไม่มีการร่างต้นแบบขึ้นก่อน ใช้วิธีจดจำลายต่าง ๆ จากการพบเห็นเครื่องปั้นดินเผาภายในหมู่บ้าน นับเป็นความสามารถและความชำนาญเฉพาะของช่างเขียนลายหม้อบ้านเชียง

จากศักยภาพของชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ส่งผลให้ได้รับรางวัลเกียรติคุณต่าง ๆ มากมาย อาทิ (1) กลุ่มโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์บ้านเชียง (ชุมชนบ้านเชียงอนุรักษ์อารยธรรมโบราณสืบสานวิถีไทยวน) ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Thailand Tourism Award) ครั้งที่ 13 ประจำปี 2556 ประเภทองค์กรสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว และยังได้รับคัดเลือกให้เป็นชุมชนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2) ได้รับรางวัลหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยอดเยี่ยม อันดับที่ 1 การประกวดสุดยอดหมู่บ้านท่องเที่ยวชนบท ประจำปี พ.ศ. 2563 (Thailand Rural Tourism Award 2020) เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2563 (3) ได้รับโล่

เกียรติคุณและประกาศนียบัตร รางวัลชนะเลิศ การประกวด “เส้นทางด้วยกิจกรรมท่องเที่ยว มุมมองใหม่ 2565” ชื่อผลงาน “เที่ยวอุดร นอนบ้านเชียง ออนซอนอีสาน ตามรอยดินคำอารยธรรม บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี” เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2565 (4) ได้รับการคัดเลือกให้เป็น 10 สุดยอดชุมชนคุณธรรมฯ ต้นแบบ เที่ยวชุมชนยลวิถี วันที่ 30 กรกฎาคม 2565 (แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566-2570 เทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี)

กล่าวโดยสรุป ชุมชนบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น อาทิ การทอผ้า การจักสาน การปั้นหม้อเขียนสี รวมถึงอาหารพื้นบ้าน มีการวางแผนการท่องเที่ยว “ตามรอยดินคำอารยธรรมบ้านเชียง” เพื่อท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและสร้างสรรค์ของบ้านเชียง ณ บ้านอาร์โฮมสเตย์ อาหารพื้นบ้าน และอาหารต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ มีการประสานงานร่วมด้วยช่วยกันในการจัดกิจกรรม โดยใช้กระบวนการระดมความคิดจากคนในชุมชน ร่วมวางแผน ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ เชื่อมโยงด้วยพลังบรรพบุรุษ บ้าน วัด โรงเรียน และส่วนราชการ ในกิจกรรมสอดคล้องกันใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านศาสนา ด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการรักษาวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม นอกจากนี้ในชุมชนบ้านเชียงยังมีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นศูนย์เรียนรู้การทำนา ทำปุ๋ยหมัก ปลูกผักปลอดสารพิษ ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปั้นหม้อเขียนสี ศูนย์การเรียนรู้ทอผ้าย้อมคราม ศูนย์เรียนรู้ด้านการออกแบบลายผ้า การมัดหมี่ การย้อมผ้าด้วยคราม การทอผ้า ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นได้สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน และมีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ อาทิ กลุ่มปั้นหม้อเขียนสี กลุ่มโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม กลุ่มฟ่อนรำ กลุ่มอาหารแปรรูป กลุ่มทอผ้าย้อมคราม กลุ่มจักสาน กลุ่มมัคคุเทศก์ กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มทำเกษตรผสมผสาน มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของกลุ่มต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

2) ความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี

การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 ตามลำดับ โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 50-59 ปี ขึ้นไป จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาคืออายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 69 คน คิดเป็น

ร้อยละ 18.8 และน้อยที่สุดคือ อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ตามลำดับ ขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 รองลงมาคือปริญญาตรี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 และน้อยที่สุดคืออื่น ๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 รองลงมาคือค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 25.9 และน้อยที่สุดคืออื่น ๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 ตามลำดับ โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยอยู่หมู่ 9 บ้านศรีเชียงใหม่ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 รองลงมาคือหมู่ 13 บ้านพิพิธภัณฑ์ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 และน้อยที่สุดคือหมู่ 11 บ้านเชียง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7 ตามลำดับ

สำหรับการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.14 (S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาต่อยอดอาหารพื้นบ้าน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น ใส่กรอกสมุนไพร ต้มไก่บ้านใส่ใบมะขาม หมูทอดแดดเดียว ลาบ เป็ดบ้านเชียง อยู่ในอันดับหนึ่ง มีค่าเฉลี่ย 4.35 (S.D. = 0.80) รองลงมาคือ ชุมชนของท่านมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น การทอผ้า การจักสานและการปั้นหม้อเขียนสี มีค่าเฉลี่ย 4.22 (S.D. = 0.77) และน้อยที่สุด คือ ชุมชนของท่านต้องการนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชุมชนให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น เชื้อนโทพนโบราณ อาคารบ้านไม้ กลุ่มโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเชียง มีค่าเฉลี่ย 4.01 (S.D. = 0.86) ตามลำดับ

ส่วนความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ด้านองค์กรชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.99 (S.D.= 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า องค์กรชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน เช่น กลุ่มปั้นหม้อเขียนสี กลุ่มทอผ้าย้อมคราม กลุ่มจักสาน เป็นต้นอยู่ในอันดับหนึ่ง มีค่าเฉลี่ย 4.14 (S.D. = 0.84) รองลงมาคือ องค์กรชุมชนเชื่อมโยงด้วยพลังบวร บ้าน วัด โรงเรียนและส่วนราชการเทศบาลตำบลบ้านเชียง มีค่าเฉลี่ย 4.07 (S.D. = 0.79) และน้อยที่สุด คือ องค์กรชุมชนมีการบูรณาการทำงานร่วมกันใน

Citation : Charoensiri, S. and Charoensiri, S. (2023). Community Potential in the Development of Yonwithi

Community Tourist Attractions Ban Chiang Subdistrict, Nong Han District, Udon Thani Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 135-154;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.53>

กิจกรรมต่าง ๆ เช่น ร่วมวางแผน ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย 3.89 (S.D. = 0.83) ตามลำดับ

ขณะที่ความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ด้านการจัดการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 (S.D. = 0.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชุมชนของท่านดำเนินงานภายใต้แนวคิดยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในอันดับหนึ่ง มีค่าเฉลี่ย 4.08 (S.D. = 0.96) รองลงมาคือ ชุมชนของท่านมีการรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชน เช่น การจัดงานมรดกโลก บ้านเชียง การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.03 (S.D. = 0.92) และน้อยที่สุด คือ ชุมชนของท่านยอมรับในความยุติธรรม ความโปร่งใส และมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ทำให้การอยู่ร่วมกันเป็นไปอย่างสงบสุข มีค่าเฉลี่ย 3.89 (S.D. = 0.84) ตามลำดับ

ส่วนความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ด้านการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.05 (S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ชุมชนของท่านมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนภายนอกพื้นที่และนักท่องเที่ยวมาศึกษาเรียนรู้ ภายในศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนอยู่ในอันดับหนึ่ง มีค่าเฉลี่ย 4.14 (S.D. = 0.81) รองลงมาคือ หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภายนอกได้เข้ามาสนับสนุนการทำงานภายในชุมชน เช่น งานมรดกโลกบ้านเชียง มีค่าเฉลี่ย 4.06 (S.D. = 0.84) และน้อยที่สุด คือ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้คนในชุมชน และส่วนราชการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.00 (S.D. = 0.77) ตามลำดับ

นอกจากนี้ในภาพรวม ความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ทั้ง 4 ด้าน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 (S.D. = 0.85) เมื่อศึกษาเป็นรายด้านพบว่า ศักยภาพของชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.14 (S.D. = 0.85) รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 (S.D. = 0.81) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านองค์กรชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (S.D. = 0.84) ตามลำดับ

โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ต้องการให้คนรุ่นหลังอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้สืบทอดการทำอาชีพต่าง ๆ ต่อไป รวมทั้งต้องการให้มีการพัฒนา และอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ทำให้ชุมชนมีชื่อเสียง มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมวิถีชีวิตของไทพวนตลอดทั้งปี มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมในทุก ๆ ปี เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว มีหน่วยงาน หรือผู้นำที่รับฟังความคิดเห็น ในการจัดกิจกรรมของแต่ละปีอย่างสม่ำเสมอ และพัฒนาการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ขึ้นหม้อเขียนสีต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาศักยภาพของชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี มีประเด็นที่น่าสนใจจะนำมาอภิปรายผลการวิจัย ได้แก่ (1) **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม** ผู้นำชุมชนและชาวบ้านเชียง ได้ร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเชียงและพัฒนาต่อยอดเพื่อให้ตอบรับกับการจัดการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี อาทิ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้า การจักสาน และการปั้นหม้อเขียนสี มาเป็นจุดขาย การเปิดบ้านพักเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ การนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบวิถีชีวิตของไทพวน ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงาม สิ่งเหล่านี้ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมได้สัมผัสเสน่ห์ไทพวน ได้เรียนรู้เรื่องราวบริบทของคนในชุมชน ได้ชื่นชมการแสดงพื้นบ้าน อาหารพื้นบ้าน และเครื่องแต่งกายอนุรักษ์ไทพวน เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ อัจฉริยาพร คันธมาลาเจริญ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในแนวทางการท่องเที่ยว 4.0 กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลกุดช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การท่องเที่ยวในพื้นที่ของตำบลกุดช้าง ที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย และกีฬา และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและอนุรักษ์ มีกิจกรรมการล่องแพและกิจกรรมจากการดูแลช้างหรือปางช้าง เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจ มีการเข้าถึงที่สะดวก และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านค้า ร้านอาหาร การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ก็พบมากเช่นเดียวกัน มีการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ช่วยส่งเสริมให้ การท่องเที่ยวทั้งสองรูปแบบกลายเป็นการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในกลุ่มของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ (2) **ด้านองค์กรชุมชน** ชาวบ้านตำบลบ้านเชียง

Citation : Charoensiri, S. and Charoensiri, S. (2023). Community Potential in the Development of Yonwithi

Community Tourist Attractions Ban Chiang Subdistrict, Nong Han District, Udon Thani Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 135-154;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.53>

และองค์กรชุมชน ได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผลิตสินค้าขึ้นมาวางจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว อาทิ การปั้นหม้อเขียนสี ผ้าयोอมคราม เครื่องจักรสาน เป็นต้น เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้คนในชุมชน สร้างจุดเด่นให้กับสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากนี้องค์กรชุมชนมีการบูรณาการทำงานร่วมกันในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดงานมรดกโลกบ้านเชียง การจัดกิจกรรมต้อนรับนักท่องเที่ยวที่ซื้อโปรแกรมการท่องเที่ยว โดยใช้การระดมความคิดจากคนในชุมชน ร่วมวางแผน ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์โดยมีการเชื่อมโยงด้วยพลังบรรพบุรุษ บ้าน วัด โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ญัฐนันท์ สุวรรณวงศ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาศักยภาพชุมชนและกลุ่มอาชีพให้เป็นชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืนตามแผนยุทธศาสตร์สายใยรักแห่งครอบครัว : กรณีศึกษาบ้านนาดี-สร้างบง ตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า ชุมชนบ้านนาดี-สร้างบง คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดเวลา มีประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม มีภูมิปัญญาชาวบ้าน มีผู้นำที่มีความสามารถ และเมื่อมีปัญหาชุมชนมีกลไกทางสังคมที่ดีในการช่วยแก้ไขปัญหา ชุมชนมีทุนในชุมชนครบทุกด้านได้แก่ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพชุมชนและกลุ่มอาชีพ นำมาสู่การมีส่วนร่วมในการ ค้นหาปัญหา และศึกษาแนวทางที่เหมาะสม นำสู่การสร้างแผนปฏิบัติการและแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม การดำเนินงานศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพชุมชนและกลุ่มอาชีพบ้านนาดี-สร้างบงให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการผ่านการดำเนินงาน และ (3) ด้านการเรียนรู้ เทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี และคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นศูนย์เรียนรู้การทำนา ทำปุ๋ยหมัก ปลูกผักปลอดสารพิษ ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ศูนย์เรียนรู้ปั้นหม้อเขียนสี ศูนย์การเรียนรู้ทอผ้าयोอมคราม โดยมีเจ้าหน้าที่และวิทยากรให้ความรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน มีหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนสนับสนุนการทำงานภายในชุมชน เช่น งานมรดกโลกบ้านเชียง ทั้งนี้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เช่น Facebook ให้ประชาชนภายนอกพื้นที่และนักท่องเที่ยวมาศึกษาเรียนรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้

Citation : สรัญญา เจริญศิริ และศรัณย์ เจริญศิริ. (2566). ศักยภาพชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนวิถีดี ตำบลบ้าน

เชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 135-154;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.53>

ภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ปุณยวีร์ วิเศษสุนทรสกุล, ขวลิณ กลาง, ชมพูน จิตติถาวร และ สหพันธ์ ตั้งเบญจสิริกุล (2563) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งพบว่า ในด้านการเรียนรู้ ชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา มีการอาศัยประชาชน ชาวบ้านที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงความเป็นมาของชุมชนได้ มีการจัด กิจกรรมการท่องเที่ยวและการจัดการเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แต่กิจกรรมการท่องเที่ยว โดยมากมักขาดการเชื่อมโยงกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ คนในชุมชนมีความสามารถในการ สื่อสารไม่ดีพอ หน่วยงานภาครัฐจึงให้การสนับสนุนชุมชนในการพัฒนาความรู้ของชุมชน เช่น เรื่องการสื่อสาร การใช้สื่อต่างๆ เพื่อการประชาสัมพันธ์ชุมชน การให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ที่เป็น ระบบ เป็นต้น

ส่วนความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนยลวิถี ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดย ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้ และอันดับ สุดท้าย คือ ด้านองค์กรชุมชน ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในตำบลเชียง ได้ ร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเชียงและพัฒนาต่อยอดเพื่อให้ตอบรับกับการจัดการท่องเที่ยว เป็น หลัก โดยเฉพาะวิถีชีวิตของชาวไทพวนและประเพณีอันดงามต่าง ๆ สอดคล้องกับ อนันต์ คติยะ จันทร, ชนะพล ดุลยเกษม และสมพงษ์ แสนคุณท้าว (2563) ที่ได้ศึกษา การอนุรักษ์ชุมชนกับวิถี ชีวิตชุมชนและสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของชุมชนริมปากแม่น้ำห้วยหลวง จังหวัดหนองคาย พบว่า ชุมชนริมปากแม่น้ำห้วยหลวงมีความผูกพันทางด้านศิลปกรรมที่สูง และมี สิ่งที่เคารพศรัทธาที่ เหมือนกัน ส่งผลให้เกิดเป็น จารีตวัฒนธรรมการช่วยเหลือร่วมแรงร่วมใจกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อมี กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ประชาชนมีความร่วมมือกันในการทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดเตรียมรูปแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีความ หลากหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบการท่องเที่ยวราคาประหยัด หรือการท่องเที่ยวที่มีรูปแบบที่หรูหรา พิเศษ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีระดับรายได้แตกต่างกัน

1.2 เทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนในเขตชุมชนบ้านเชียง จัดทำอาหารพื้นบ้าน เช่น ข้าวผัดข้าวจ้าวหอมหวานบ้านเชียง เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวทุกคนทั้งนักท่องเที่ยวที่ซื้อโปรแกรมการท่องเที่ยว และไม่ได้ซื้อโปรแกรมการท่องเที่ยวได้ซึม เพื่อให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่

1.3 เทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ควรมีการสนับสนุนให้ประชาชนในเขตชุมชนบ้านเชียงสำนึกรักในบ้านเกิด ร่วมกันอนุรักษ์บ้านไทพวนดั้งเดิม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม เสน่ห์วิถีไทพวนที่เป็นเอกลักษณ์ของบ้านเชียง เพื่อคงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม เป็นแหล่งเรียนรู้แก่เยาวชนและนักท่องเที่ยวต่อไป

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของแต่ละบุคคล เพราะทำให้ทราบการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวบ้านเชียง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

2.2 ควรศึกษาถึงแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเชียง เพราะทางเทศบาลตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

2.3 ควรศึกษาศักยภาพของชุมชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถีอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับภาครัฐและภาคเอกชน ในการปรับปรุงคุณภาพในด้านต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). สถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2561 (Tourism Statistics 2018). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.mots.go.th/>. สืบค้น 15 กรกฎาคม 2565.
- จังหวัดอุดรธานี. (2565). แผนพัฒนาจังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2561-2565. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : [http://www.udonthani.go.th/Development_Plan61-65\(Recover65\).pdf](http://www.udonthani.go.th/Development_Plan61-65(Recover65).pdf). สืบค้น 15 กรกฎาคม 2565.

Citation : สรัญญา เจริญศิริ และศรัณย์ เจริญศิริ. (2566). ศักยภาพชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยลวิถี ตำบลบ้าน

เชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 135-154;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.53>

- เจตนา พัฒนจันทร์. (2562). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนวัดตาล ตำบลบางเสด็จ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉันทน์ วรรณธนา. (2552). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.
- ณัฐนันท์ สุวรรณวงศ์. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการพัฒนาศักยภาพชุมชน และกลุ่มอาชีพให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง และยั่งยืนตามแผนยุทธศาสตร์ สายใยรักแห่งครอบครัว : กรณีศึกษาบ้านนาดี-สร้างบง ตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ณัฐพัชร มณีโรจน์. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism Management). วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. 13(2) : 25-46.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2550). การท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐานจุดเริ่มต้นของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในการประชุมเทศกาลการท่องเที่ยวไทย. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- บุญยวีร์ วิเศษสุนทรสกุล, ขวลิ้งณ ถกลาง, ชมพูนุช จิตติถาวร และสหพันธ์ ตั้งเบญจสิริกุล. (2563). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดนครราชสีมา. วารสารรัชต์ภาคย์. 14(34) : 31-43.
- พีพีทีวี ออนไลน์. (2565). เปิดตัว 10 ชุมชนต้นแบบ “เที่ยวชุมชน ยลวิถี” ประจำปีนี้ เที่ยวได้ในทุกมิติ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.pptvhd36.com/news>. สืบค้น 15 กรกฎาคม 2565.
- พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจ. (2553). การท่องเที่ยวชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ลีลาภรณ์ นาครทรรพ. (2538). ตัวชี้วัดสำหรับงานพัฒนาชนบท : ประสบการณ์จากนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
- วิชญะ น้ำใจดี และเพ็ชรรัตน์ ไสยสมบัติ. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในนโยบายการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม:กรณีศึกษา บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง. 7(2) : 283-294.

วัฒน์จิรัชย์ เวชชินินนาท. (2559). การเสริมสร้างศักยภาพทางการตลาดเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านนาดี-สร้างบง ตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

วิมล จิโรจพันธ์, ประชิด สกุนะพัฒน์ และอุดม เขยกิจวงศ์. (2548). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ : แสงดาว.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2537). สังคมวิทยาชุมชน: หลักการศึกษาวิเคราะห์และปฏิบัติงานชุมชน. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อนันต์ คติยะจันทร์, ชนะพล ดุลยเกษม และสมพงษ์ แสนคุณท้าว. (2563). การอนุรักษ์ชุมชนกับวิถีชีวิตชุมชนและสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของชุมชนริมปากแม่น้ำห้วยหลวง จังหวัดหนองคาย. วารสารปัญญาวิวัฒน์. 12(1) : 280-290.

อัจฉริยาพร คันธมาลาเจริญ. (2564). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในแนวทางการท่องเที่ยว 4.0 กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู
สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดสุรินทร์
Digital Literacy of Teacher Phrapariyattidham Schools
in Surin Province

สมเกียรติ เพ็ชรมากร^{1*}

Somkiet Phetmark^{1*}

Received : June 23, 2023; Revised : July 5, 2023; Accepted : July 5, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ การศึกษาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดสุรินทร์ จากการคำนวณ กลุ่มตัวอย่างจากสูตรของเครจซี่และมอร์แกน ที่ความเชื่อมั่น .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 65 รูป/คน จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้แก่ ครูบรรพชิต จำนวน 26 คน และ ครูฆราวาส จำนวน 39 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันด้านนโยบายการเตรียมความพร้อมเทคโนโลยีดิจิทัล พบว่า ลำดับความสำคัญของโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอน และมีการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนกับครู เป็นลำดับแรก จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 93.85 2) ผลการวิเคราะห์ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู ค่าเฉลี่ยสูงสุด มีความรู้ความเข้าใจในด้านการสืบค้นและการใช้งานดิจิทัลในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ได้ จำนวน 62 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 95.38 และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการสร้างเว็บไซต์ส่วนตัว จำนวน 23 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 35.38

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : somkiet.p@ms.srru.ac.th

Citation : Phetmark, S. (2023). Digital Literacy of Teacher Phrapariyattidham Schools in Surin Province. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 155-170; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.54>

คำสำคัญ (Keywords) : เทคโนโลยีดิจิทัล, ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู, โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The purpose of this research is to study the digital literacy of Phra Pariyatattam School's teachers in Surin Province. The sample group of 65 participants was determined using Cochran's and Morgan's formulas, with a confidence level of .05. The participants (n=26) were selected through simple random sampling, consisting of 26 Monk Teacher and 39 Lay teachers. Questionnaires were used as the data collection tool, and the statistical analysis employed frequency distribution and percentages.

The result shown that 1) regarding the current state of digital technology readiness policy, it was found that the school prioritizes promoting the use of digital media for teaching and learning, with a focus on utilizing digital technology for student-teacher interactions. This ranked as the highest priority, with 61 participants, accounting for 93.85%. 2) Analyzing the digital literacy skills and utilization, the highest average score was obtained in the knowledge and understanding of digital search and retrieval from various information sources, with 62 participants, averaging 95.38. The lowest average score was related to using tools and technology for creating personal websites, with 23 participants, averaging 35.38.

Keywords : Digital technology, Digital Literacy, Phrapariyattidham Schools

บทนำ (Introduction)

การจัดการศึกษาของสงฆ์ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง มหาวิทยาลัยมหาลาภกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี แผนกสามัญศึกษา ต่างก็มีความสำคัญเป็นการพัฒนาคุณภาพของคนในสังคม เพื่อให้ผู้นำเอาวิถีธรรมมาเป็นแนวทางการดำเนินตามวิถีชีวิตของคนในสังคม (สำเร็จ อุดแดง, 2537 : 19) การจัดการ

Citation : สมเกียรติ เพ็ชรมาก. (2566). ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัด

สุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 155-170;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.54>

ศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในความหมายหนึ่ง ก็คือ การเตรียมคนไทยรุ่นใหม่ให้พร้อมที่จะมาอยู่รวมในสังคมและมาช่วยพัฒนาสังคมไทย (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2541 : 35)

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในวงการศึกษาถือเป็นนวัตกรรมใหม่ในวงการศึกษา การเปลี่ยนแปลงจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ดังที่ (สมิตร คุณานุกร, 2534 : 243) ได้กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาตนเองของครูจึงเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญอันดับแรกไม่ว่าครูและองค์กรครูจะเป็นอย่างไรก็ตามถ้าตัวครูเป็นคนมีคุณภาพในการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ประกอบการเรียน การสอน การบริหาร และบริการในสถานศึกษาด้วยแล้วครูสามารถนำพาการศึกษาของชาติไปได้ด้วยดี (ทรงฤทธิ์ เสือสว, 2539 : 3) ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำนโยบายการเปลี่ยนแปลงไปปฏิบัติให้เกิดผล หากครูไม่ยอมรับและให้ความร่วมมือการเปลี่ยนแปลงก็ไม่อาจจะเกิดขึ้นได้ นอกจากตัวครูมีผลการยอมรับแล้วยังมีปัจจัยหลายประการซึ่งทำให้เกิดการยอมรับ ซึ่งโรเจอร์ส (Roger, 1995 : 207) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศที่จะได้รับการยอมรับจากประชากรจะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของเทคโนโลยีสารสนเทศ ลักษณะของระบบสังคมนั้นๆ และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ค่าใช้จ่ายของเทคโนโลยีสารสนเทศ จะต้องไม่แพงจนเกินไปควรเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศที่ง่ายต่อการใช้สามารถมองเห็นผลสำเร็จของเทคโนโลยีสารสนเทศได้ชัดเจนผู้บริหารต้องให้ความช่วยเหลือสนับสนุนมีการฝึกอบรมและติดตามผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและต้องได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่ศึกษา ผลการศึกษาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับการกระบวนกรจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ส่งเสริมให้ครูสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามในด้านการเรียนสร้างแรงจูงใจในการเรียนได้ ซึ่งจะมีวิธีการอย่างไรในการพัฒนาให้ครูสามารถออกแบบกระบวนกรจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง รวมถึงรู้เท่าทันสื่อยุคดิจิทัลได้อย่างสร้างสรรค์และเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อการพัฒนาสมรรถนะครูในยุคดิจิทัล จึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยลดช่องว่างระหว่างสภาพจริงกับความคาดหวังในทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และไอซีทีเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนศึกษาใน

ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นอีกหนึ่งแรงผลักดัน ที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อการศึกษาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือวิจัย มีการดำเนินการวิจัยใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. ประชากรเป็นครูประจำการ สังกัดพระปริยัติธรรมในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 80 รูป/คน ทั้งนี้ จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) ที่ความเชื่อมั่น .05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 65 รูป/คน ได้แก่ ครูบรรพชิต จำนวน 26 คน และ ครูฆราวาส จำนวน 39 คน โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างข้อคำถามสำหรับการสำรวจถึงสภาพปัญหาและทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา 2 ท่าน และด้านบริหารการศึกษานาน 1 ท่าน รวมทั้งสิ้น จำนวน 3 ท่าน จากนั้นปรับแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา Index of item objective congruence (IOC) ได้ค่าเท่ากับ 0.98 และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด จำนวน 30 ท่าน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .976 แล้วนำเครื่องมือวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสอบถามครูที่สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2563 ทั้งหมดมีจำนวน 8 โรงเรียน ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 80 ชุด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564

Citation : สมเกียรติ เพ็ชรมาท. (2566). ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัด

สุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 155-170;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.54>

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู

ผลการวิจัย (Research Results)

1. คุณลักษณะทั่วไปของครูผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 65 คน เป็นครูฆราวาส จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และครูบรรพชิต จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ส่วนใหญ่เป็นครูเพศชาย จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 80 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 40 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 78.46 มีประสบการณ์ในการสอน 5-10 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 35.38 โดยส่วนใหญ่ใช้บริการระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบ 3G/4G จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 43.08 ใช้เวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต มากกว่า 4 ชั่วโมง/วัน จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 47.69 และใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการปฏิบัติงาน จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 44.62

2. ผลการวิเคราะห์ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดสุรินทร์ แบ่งเป็น 6 ด้าน สรุปผลดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถาม ประเด็นข้อมูลในสถานศึกษา จำแนกตามด้านนโยบายการเตรียมความพร้อมพร้อมเทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา (n=65)

ด้านนโยบายการเตรียมความพร้อมพร้อมเทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มีระบบดิจิทัลที่ส่งเสริมผู้เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ตรงตามความต้องการ	54	83.08
มีระบบที่ส่งเสริมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนการสอนในการเรียนรู้ออนไลน์ (e-Learning)	51	78.46
มีระบบที่ส่งเสริมการเรียนการสอนโดยใช้สอบออนไลน์ (e-Testing)	41	63.08
มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรับรู้ผลการเรียนของตนเองผ่านระบบออนไลน์	42	64.62
มีการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในยุคดิจิทัล และสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง	55	84.62
มีการส่งเสริมให้ครู ใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอน	61	93.85
มีการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนกับครู	61	93.85
มีระบบติดตาม ความก้าวหน้าโดยใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้	38	58.46
โรงเรียนของท่านเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ	33	50.77
มีระบบเทคโนโลยีหรือระบบดิจิทัลเพื่อช่องทางการสื่อสารระหว่าง ครู นักเรียน ผู้บริหาร	55	84.62

จากตารางที่ 1 ด้านในสถานศึกษาด้านนโยบายการเตรียมความพร้อมเทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอน และมีการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนกับครู เป็นลำดับแรก คิดเป็นร้อยละ 93.85 รองลงมาคือ มีการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในยุคดิจิทัล และสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง และมีระบบเทคโนโลยีหรือระบบดิจิทัลเพื่อช่องทางการสื่อสารระหว่างครู นักเรียน ผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 84.62 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน ร้อยละ และจัดอันดับที่ครูตอบแบบสอบถามทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูของครู จำแนกตามด้านที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในด้านการสืบค้นและการใช้งานดิจิทัล (n=65)

ด้านที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในด้านการสืบค้นและการใช้งานดิจิทัล	จำนวน	ร้อยละ	จัดอันดับ
ค้นหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศต่างได้ เช่น Google Yahoo และ Bing	62	95.38	1
ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลที่สืบค้นบนเว็บไซต์	53	81.54	2
จัดเก็บเว็บไซต์ที่เคยใช้งานในรายการโปรด (Bookmarking)	36	55.38	5
แบ่งปันทรัพยากรออนไลน์ได้	50	76.92	3
เข้าใจในการคัดลอกผลงานผู้อื่นหรือเรื่องลิขสิทธิ์	46	70.77	4

จากตารางที่ 2 ด้านที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในด้านการสืบค้นและการใช้งานดิจิทัล พบว่า ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูของครู จำแนกตามด้านที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในด้านการสืบค้นและการใช้งานดิจิทัล มีความรู้ความเข้าใจในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศต่างได้ เช่น Google Yahoo และ Bing เป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 95.38 มีความรู้ความเข้าใจในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลที่สืบค้นบนเว็บไซต์ อันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 81.54 มีความรู้ความเข้าใจในการแบ่งปันทรัพยากรออนไลน์ได้ อันดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 76.92 มีความรู้ความเข้าใจในการคัดลอกผลงานผู้อื่นหรือเรื่องลิขสิทธิ์ อันดับ 4 คิดเป็นร้อยละ 76.92 และมีความรู้

ความเข้าใจในการจัดเก็บเว็บไซต์ที่เคยเข้าใช้งานในรายการโปรด (Bookmarking) อันดับ 5 คิดเป็นร้อยละ 55.38

ตารางที่ 3 แสดงจำนวน ร้อยละ และจัดอันดับ ที่ครูตอบแบบสอบถามทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูของครู จำแนกตามด้านที่ 2 ความสามารถสร้างสรรค์และนวัตกรรม (n=65)

ด้านที่ 2 ความสามารถสร้างสรรค์และนวัตกรรม	จำนวน	ร้อยละ	จัดอันดับ
สร้างคลิปวิดีโอหรือคลิปเสียงได้	45	69.23	3
บันทึกหน้าจอแบบคลิปวิดีโอหรือภาพนิ่งได้	54	83.08	1
ตกแต่งภาพหรือใช้งานโปรแกรมได้ เช่น Photoshop PhotoScape	37	56.92	4
Live room			
แทรกไฟล์วิดีโอและไฟล์เสียงเพื่อนำเสนอในโปรแกรม Microsoft PowerPoint ได้	46	70.77	2
ทำไฟล์นำเสนอแบบออนไลน์บนเว็บไซต์ได้ เช่น Google Slide	32	49.23	5
Office356 และ Prezi			

จากตารางที่ 3 ด้านที่ 2 ความสามารถสร้างสรรค์และนวัตกรรม พบว่า ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูของครู จำแนกตามด้านที่ 2 ความสามารถสร้างสรรค์และนวัตกรรม ครูสามารถบันทึกหน้าจอแบบคลิปวิดีโอหรือภาพนิ่งได้ เป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 83.08 มีความสามารถแทรกไฟล์วิดีโอและไฟล์เสียงเพื่อนำเสนอในโปรแกรม Microsoft PowerPoint ได้ อันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 70.77 มีความสามารถสร้างคลิปวิดีโอหรือคลิปเสียงได้ อันดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 69.23 มีความสามารถตกแต่งภาพหรือใช้งานโปรแกรมได้ เช่น Photoshop PhotoScape Live room อันดับ 4 คิดเป็นร้อยละ 56.92 และมีความสามารถทำไฟล์นำเสนอแบบออนไลน์บนเว็บไซต์ได้ เช่น Google Slide Office356 และ Prezi อันดับ 5 คิดเป็นร้อยละ 49.23

ตารางที่ 4 แสดงจำนวน ร้อยละ และจัดอันดับ ที่ครูตอบแบบสอบถามทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูของครู จำแนกตามด้านที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในด้านคุณภาพชีวิตและความปลอดภัยยุคดิจิทัล (n=65)

ด้านที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในด้านคุณภาพชีวิตและความปลอดภัยยุคดิจิทัล	จำนวน	ร้อยละ	จัดอันดับ
ตระหนักถึงความปลอดภัยออนไลน์ด้วยการทิ้งรอยเท้าดิจิทัล	41	63.08	4
ตั้งค่าความเป็นส่วนตัวได้	45	69.23	3
ใช้โปรแกรมป้องกันไวรัสได้	41	63.08	4
ตั้งค่ารหัสผ่านในการเข้าถึงเครื่องคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์ได้	50	76.92	2
ระมัดระวังและได้ตรงในการแบ่งปันข้อมูลให้ผู้อื่น	52	80.00	1

จากตารางที่ 4 ด้านที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในด้านคุณภาพชีวิตและความปลอดภัยยุคดิจิทัล พบว่า ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูของครู จำแนกตามด้านที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในด้านคุณภาพชีวิตและความปลอดภัยยุคดิจิทัล ครูมีความรู้ความเข้าใจระมัดระวังและได้ตรงในการแบ่งปันข้อมูลให้ผู้อื่น เป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 80 ความรู้ความเข้าใจการตั้งค่ารหัสผ่านในการเข้าถึงเครื่องคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์ได้ อันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 76.92

ความรู้ความเข้าใจตั้งค่าความเป็นส่วนตัวได้ อันดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 69.23 และมีความรู้ความเข้าใจในการใช้โปรแกรมป้องกันไวรัสได้กับมีความรู้ความเข้าใจในการตระหนักถึงความปลอดภัยออนไลน์ด้วยการทิ้งรอยเท้าดิจิทัล อันดับ 4 คิดเป็นร้อยละ 63.08

ตารางที่ 5 แสดงจำนวน ร้อยละ และจัดอันดับ ที่ครูตอบแบบสอบถามทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูของครู จำแนกตามด้านที่ 4 การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสอนหรือการเรียนรู้ (n=65)

ด้านที่ 4 การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสอนหรือการเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ	จัดอันดับ
ติดตั้งโปรแกรมประกอบการเรียนการสอนได้ เช่น MS-Office, SPSS และ Line PC	45	69.23	2
ติดตั้งแอปพลิเคชันบนมือถือหรือแท็บเล็ตได้	48	73.85	1
จัดการจัดการเรียนสอนออนไลน์ด้วยระบบอีเลิร์นนิงได้ เช่น Google Classroom, Edmodo และ Moodle	39	60.00	5
จัดเก็บข้อมูลออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีคลาวด์สำเร็จได้ เช่น Google Drive , OneDrive และ Dropbox	41	63.08	3
นำเว็บไซต์หรือเว็บบล็อกมาประกอบการเรียนการสอน	40	61.54	4

จากตารางที่ 5 ด้านที่ 4 การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสอนหรือการเรียนรู้ พบว่า ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูของครู จำแนกตามด้านที่ 4 การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสอนหรือการเรียนรู้ ครูสามารถติดตั้งแอปพลิเคชันบนมือถือหรือแท็บเล็ตได้ เป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 73.85 สามารถติดตั้งโปรแกรมประกอบการเรียนการสอนได้ เช่น MS-Office, SPSS และ Line PC อันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 69.23 สามารถจัดเก็บข้อมูลออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีคลาวด์สำเร็จได้ เช่น Google Drive , OneDrive และ Dropbox อันดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 63.08 สามารถนำเว็บไซต์หรือเว็บบล็อกมาประกอบการเรียนการสอน อันดับ 4 คิดเป็นร้อยละ 61.54 และสามารถจัดการจัดการเรียนสอนออนไลน์ด้วยระบบอีเลิร์นนิง ได้ เช่น Google Classroom, Edmodo และ Moodle อันดับ 5 คิดเป็นร้อยละ 60

ตารางที่ 6 แสดงจำนวน ร้อยละ และจัดอันดับ ที่ครูตอบแบบสอบถามทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูของครู จำแนกตามด้านที่ 5 การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี (n=65)

ด้านที่ 5 การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี	จำนวน	ร้อยละ	จัดอันดับ
สร้างแบบสอบถามออนไลน์	40	61.54	1
สร้างงานเอกสารออนไลน์	38	58.46	2
การสร้างเว็บไซต์ส่วนตัว	23	35.38	5
การสร้างแบบทดสอบออนไลน์	34	52.31	3
การสร้างปฏิทินงานออนไลน์	24	36.92	4

จากตารางที่ 6 ด้านที่ 5 การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี พบว่า ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูของครู จำแนกตามด้านที่ 5 การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี ครูสามารถสร้างแบบสอบถามออนไลน์ เป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 61.54 สามารถสร้างงานเอกสารออนไลน์ อันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 58.46 สามารถสร้างแบบทดสอบออนไลน์ อันดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 52.31 สามารถสร้างปฏิทินงานออนไลน์อันดับ 4 คิดเป็นร้อยละ 36.92 และสามารถสร้างเว็บไซต์ส่วนตัว อันดับ 5 คิดเป็นร้อยละ 35.38

ตารางที่ 7 แสดงจำนวน ร้อยละ และจัดอันดับ ที่ครูตอบแบบสอบถามทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูของครู จำแนกตามด้านที่ 6 การติดต่อสื่อสารและประสานงาน (n=65)

ด้านที่ 6 การติดต่อสื่อสารและประสานงาน	จำนวน	ร้อยละ	จัดอันดับ
การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นด้วยอีเมล เช่น Gmail, Hotmail และ Yahoo	53	81.54	2
การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการติดต่อผู้อื่น เช่น Facebook, Line	57	87.69	1
การเข้าร่วมและจัดการประชุมทางไกล(Video Conference) เช่น Zoom, Microsoft Teams และ Google Meet	50	76.92	3
การแบ่งปันเอกสารออนไลน์ให้ผู้อื่นแบบออนไลน์	47	72.31	4
การเข้าใช้เว็บบอร์ดในการติดต่อสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน	47	72.31	4

จากตารางที่ 7 ด้านที่ 6 การติดต่อสื่อสารและประสานงาน พบว่า ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครูของครู จำแนกตามด้านที่ 6 การติดต่อสื่อสารและประสานงาน ครู

Citation : สมเกียรติ เพ็ชรมาท. (2566). ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัด

สุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 155-170;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.54>

สามารถใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการติดต่อผู้อื่น เช่น Facebook, Line เป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 87.69 สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นด้วยอีเมล เช่น Gmail, Hotmail และ Yahoo อันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 81.54 สามารถเข้าร่วมและจัดการประชุมทางไกล (Video Conference) เช่น Zoom, Microsoft Teams และ Google Meet อันดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 76.92 และสามารถแบ่งปันเอกสารออนไลน์ให้ผู้อื่นแบบออนไลน์ กับสามารถเข้าใช้เว็บบอร์ดในการติดต่อสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน เป็นอันดับ 4 คิดเป็นร้อยละ 72.31

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการศึกษาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดสุรินทร์ อภิปรายผลการวิจัยดังนี้

คุณลักษณะทั่วไปของครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 65 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นครูฆราวาส คิดเป็นร้อยละ 60 ส่วนใหญ่เป็นครูเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 80 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 78.46 มีประสบการณ์ในการสอน 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.38 โดยส่วนใหญ่ใช้บริการระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบ 3G/4G คิดเป็นร้อยละ 43.08 ใช้เวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต มากกว่า 4 ชั่วโมง/วัน คิดเป็นร้อยละ 47.69 และมีวัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 44.62 มากที่สุด

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันด้านนโยบายการเตรียมความพร้อมเทคโนโลยีดิจิทัลในโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ลำดับความสำคัญของโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอน และมีการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนกับครู เป็นลำดับแรก จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 93.85 รองลงมาคือ มีการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในยุคดิจิทัล และสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง และมีระบบเทคโนโลยีหรือระบบดิจิทัลเพื่อช่องทางการสื่อสารระหว่าง ครู นักเรียน ผู้บริหาร จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 84.62 ตามลำดับ ส่วนที่โรงเรียนควรได้รับการพัฒนาคือ โรงเรียนของต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันต่างๆ ซึ่งสามารถเข้าไปติดตามตรวจสอบกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ของผู้เรียน จากความคิดเห็น จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 50.77 ซึ่งสอดคล้องกับจรัสชัย ทองปิว (2563) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 10 มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยในการ

บริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านผู้เรียน ด้านอาคารสถานที่ ด้านชุมชน และด้านวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยี มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ร้อยละ 72.20 และมีปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการที่ควรได้รับการพัฒนา จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านชุมชน 2) ด้านอาคารสถานที่ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี และ 4) ด้านผู้เรียน

ผลการวิเคราะห์ผลการศึกษาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู โดยรวมและรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในด้านการสืบค้นและการทำงานดิจิทัลในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศต่าง ได้คิดเป็นค่าเฉลี่ย 95.38 และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านที่ 5 การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการสร้างเว็บไซต์ส่วนตัว คิดเป็นค่าเฉลี่ย 35.38 สอดคล้องกับอำนาจ มีราคา (2563) ได้วิจัย เรื่อง บทบาทครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในศตวรรษที่ 21 พบว่า บทบาทสำคัญของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมในศตวรรษที่ 21 คือ การวิจัย การค้นคว้า และสร้างผลงาน ซึ่งมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ศักยภาพของงานตนเอง อีกทั้งศักยภาพของผู้เรียน เพื่อในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้มีความพร้อม มีสมรรถนะและศักยภาพ ที่สามารถจัดการศึกษาและดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสู่การพัฒนาด้วยความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ รวมทั้งเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้รู้จักคิด สร้างสรรค์ ร่วมกันวางแผน รู้จักการแยกแยะ รู้จักการประยุกต์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธนา ตุ่มอ่อน (2558) ได้วิจัย เรื่อง สมรรถนะประจำสายงานของครู ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า 1) ครูมีสมรรถนะประจำสายงาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน (ค่าเฉลี่ย = 4.29) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.38) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน (ค่าเฉลี่ย = 4.22) 2) ผู้บริหารและครูเห็นว่าครูมีสมรรถนะประจำสายงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของครู (ค่าเฉลี่ย = 4.31) โดยผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็น เห็นว่า ครูมีสมรรถนะตามสายงานสูงกว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลาง อีกทั้งสอดคล้องกับ

แนวคิดของ McClelland นักจิตวิทยาของ มหาวิทยาลัย Harvard ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านสมรรถนะหลัก (Core Competencies) เป็นสมรรถนะที่ครูทุกคนต้องมีเพราะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ของครู และบุคลากรทางการศึกษาประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และ 2) ด้านสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competencies) คือ สมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในตำแหน่งสายงานครู 6 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ได้เช่นกัน

ความรู้ใหม่ (New Knowledge)

จากผลงานวิจัยที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู จำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง (Up-Skill/Re-Skill) เพราะครูสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมจะมีทั้งครูบรรพชิต และครูฆราวาส โดยโรงเรียนได้มีการส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญในโรงเรียน ได้ร่วมพัฒนาระบบดิจิทัลคอนเทนต์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูด้านทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดสุรินทร์เข้าสู่สังคมดิจิทัลร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ภายใต้ชื่อ surinonline.srru.ac.th เพื่อยกระดับการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอีกทั้งเป็นแนวทางที่มีคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาผลการศึกษาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ผลการศึกษาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู มีความรู้ความเข้าใจในด้านการสืบค้นและการใช้งานดิจิทัลในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศต่างจำพวกโปรแกรม Search Engine ได้เป็นอย่างดี แต่ต้องส่งเสริมให้ครูมีทักษะการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการสร้างเว็บไซต์ส่วนตัว เพื่อใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลผลงานทาง

วิชาการ และจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ใหม่ ที่เรียกว่า New Normal ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนทั้งผู้สอน และผู้เรียนใหม่ อาทิ เช่น 1) การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television : DLTV) 2) การจัดการจัดการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาคุณภาพศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance Learning information technology : DLIT) 3) การส่งเสริมให้ครูพัฒนาบทเรียนพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง (e-Learning) ที่สามารถพัฒนาบทเรียนต้นแบบของโรงเรียนปรีดิธรรมในจังหวัดสุรินทร์นำไปใช้จัดการเรียนการสอนร่วมกันได้ อีกทั้งส่งเสริมใช้โปรแกรมในการติดต่อสื่อสารที่ใช้ในประชุมทางไกล อบรมออนไลน์ที่เป็นที่เครื่องมืออำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคของโควิด 19

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ส่งเสริมให้ครูมีทักษะการรู้ดิจิทัลมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรนำข้อมูลจากการศึกษา เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบผลการศึกษาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู สังกัดโรงเรียนพระปรีดิธรรมในจังหวัดสุรินทร์เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาครูต่อไป

2.3 ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับโรงเรียนปรีดิธรรม

เอกสารอ้างอิง (References)

- จรสชัย ทองปิว. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนปรีดิธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 10 สังกัดสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2541). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทรงฤทธิ์ เสือสอย. (2539). การศึกษาพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาของครูดีเด่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

Citation : สมเกียรติ เพ็ชรมาท. (2566). ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู สังกัดโรงเรียนพระปรีดิธรรมในจังหวัด

สุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 155-170;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsrru.2023.54>

- สำเร็จ อุดแดง. (2537). **สภาพปัจจุบันและความต้องการในด้านการศึกษาของพระสงฆ์ในจังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุมิตร คุณานุกร. (2534). **หลักสูตรและการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำนวย มีราคา. (2563). **บทบาทครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในศตวรรษที่ 21**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยพินิจบัณฑิต.
- ยุทธนา ตุ่มอ่อน. (2558). **สมรรถนะประจำสายงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 617-618.
- McCalland, D.C. (1982). **The Competent Manager: A Model of Effective Performance**. [Online]. Available : www.competency.com. Retrieved August 25, 2022.
- Rogers, Everett M. (1995). **Diffusion of Innovations**. 4th ed. New York : The Free Press.

Citation : สมเกียรติ เพ็ชรมาก. (2566). ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของครู สังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัด

สุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 155-170;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.54>

ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในการกำหนดนโยบายระบบขนส่ง
สาธารณะภายในสถาบันการศึกษาและชุมชนเพื่อเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัย
สีเขียว กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Environment Economic Evaluation in Transportation System
Development for Green University Policy, Chaiyaphum Rajabhat
University and Local Communities Case Study

สุรวุฒิ สุธา^{1*} และดุษฎีพร หิรัญ²
Surawut Sudha^{1*} and Dussadeeporn Hirun²

Received : August 21, 2023; Revised : September 21, 2023; Accepted : September 25, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีมุ่งประเมินผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในระบบขนส่งสาธารณะภายในสถาบันการศึกษาและชุมชนรอบข้าง โดยใช้ยานพาหนะขนส่งสาธารณะประเภทเชื้อเพลิงปกติ และยานพาหนะประเภทไฟฟ้า โดยการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากร นักศึกษา และประชาชนในชุมชนใกล้เคียง รวม 6,163 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณด้วยวิธีของ Taro Yamane คือ 376 คน จากนั้นมีการออกแบบและจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อนำมาวิเคราะห์ลักษณะ พฤติกรรม การใช้ยานพาหนะ และเชื้อเพลิง มีการใช้เชื้อเพลิงเบนซินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.68 ดีเซลร้อยละ 11.05 มีต้นทุนการเติมเชื้อเพลิงแต่ละครั้งไม่เกิน 100 บาท มาก

¹คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ; Faculty of Art and Science, Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ; Faculty of Education, Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : yimwow@hotmail.com

Citation : Sudha, S. and Hirun, D. (2023). Environment Economic Evaluation in Transportation System

Development for Green University Policy, Chaiyaphum Rajabhat University and Local Communities Case Study. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.21 และสามารถใช้งานได้เป็นระยะเวลา 4-7 วัน ร้อยละ 93.27 มีต้นทุนในการบำรุงรักษายานพาหนะช่วงประมาณ 1,001-5,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.58 โดยกว่าร้อยละ 54.18 มีค่าใช้จ่ายการบำรุงรักษา 1 ครั้งในรอบ 2-6 เดือน ผู้ที่ยังไม่พอใจชนิดของยานพาหนะและเชื้อเพลิงที่ใช้ในปัจจุบันมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 94.34 และมีความสนใจในยานพาหนะไฟฟ้าสูงถึงร้อยละ 81.13 หากมหาวิทยาลัยมีการให้บริการเช่ายานพาหนะพลังงานไฟฟ้าของตนเอง ประเภทยานพาหนะที่สนใจมากที่สุด คือ จักรยานไฟฟ้าคิดเป็นร้อยละ 83.83 การประเภทรายการการศึกษา มีความสนใจมากถึงร้อยละ 67.39 ที่อัตราค่าเช่ารายวัน 10-15 บาท ร้อยละ 96.23 ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนเห็นว่ามหาวิทยาลัยควรมีสถานีชาร์จของมหาวิทยาลัยและควรจัดตั้งไว้ บริเวณใกล้เคียงประตู 1 มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 78.17 การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงในภาคการขนส่งมากถึง 553.13 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี หรือ คิดเป็นเฉลี่ย 1.49 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อคนต่อปี หากมหาวิทยาลัยจะมีการส่งเสริมด้านยานพาหนะพลังงานไฟฟ้าในรูปแบบระบบขนส่ง สาธารณะของมหาวิทยาลัย ยังมีความเสี่ยงที่จะเลือกใช้นโยบายในเรื่องนี้ เนื่องจาก มีผู้ที่สนใจจะใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะเพียงร้อยละ 7.82 เท่านั้น ความสนใจหากมีนโยบายเช่าประเภจักรยานไฟฟ้า มีมากถึงร้อยละ 83.83 โดยหากมีการเก็บค่าเช่ารายวัน 10-15 บาท ร้อยละ 96.23 รายเดือน 250- 300 บาท ร้อยละ 97.84 และรายปี 2,000-2,500 บาท ร้อยละ 100 แต่หากมีการให้บริการเช่ารายการการศึกษา จะมีความสนใจมากที่สุดถึงร้อยละ 67.39 ผู้ตอบแบบสอบถามมีความตระหนักว่า การผลักดันนโยบายสนับสนุนการใช้อยานพาหนะพลังงานไฟฟ้าในมหาวิทยาลัยนั้น จะสร้างภาพลักษณ์ให้มหาวิทยาลัยก้าวสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวในอนาคต ร้อยละ 45.28 และยังเห็นว่า การผลักดันนโยบายนี้จะช่วยในการลดโลกร้อนได้ทางหนึ่ง ร้อยละ 28.03 ความคาดหวังให้มหาวิทยาลัยสีเขียวในระดับมากที่สุด ถึงร้อยละ 83.83 หากยังมีการใช้พลังงานภาคขนส่งในรูปแบบเดิมจะทำให้เกิดการสูญเสียค่าใช้จ่ายทางสิ่งแวดล้อมในรูปของการเผาผลาญพลังงานเชื้อเพลิงภาคขนส่งเป็นมูลค่ารวมทั้งหมด 26,313.52 บาทต่อวัน หรือคิดเป็นรวมทั้งหมด 9,604,433.82 บาทต่อปี ในส่วนของการสร้างสถานีชาร์จยานพาหนะไฟฟ้าภายในมหาวิทยาลัย กรณีการสร้างสถานีชาร์จ EV ขนาดเล็ก ที่มีตู้และระบบชาร์จไฟฟ้าแบบธรรมดา หรือ AC Charging 1 เครื่อง และแบบชาร์จเร็ว หรือ

Citation : สุรวุฒิ สุดหา และศุภภัฏพร ทิรัญ. (2566). ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในการกำหนดนโยบายระบบขนส่ง

สาธารณะภายในสถาบันการศึกษาและชุมชนเพื่อเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชัยภูมิ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

DC Charging 1 เครื่อง จะมีต้นทุน 2.1 ล้านบาทแบบปกติ และ 2.6 ล้านบาทแบบ Solar Rooftop โดยระยะเวลาคืนทุนอยู่ที่ 2.3 และ 2.8 ปี ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords) : ก๊าซเรือนกระจก, คาร์บอนฟุตพริ้นท์, พลังงานสะอาด, ภาวะโลกร้อน, รถยนต์พลังงานไฟฟ้า

Abstract

The purpose of this research was to study in assessing environmental economic impacts on public transport within educational institutions and surrounding communities by using normal fuel type public transport vehicles and electric vehicles. By surveying the opinions of personnel, students and people in nearby communities, including other effects, in order to prepare for to be a sustainable green university in the near future. The determining the number of groups, the sample size was calculated using the Taro Yamane method (Yamane, 1973) which results the sample size for this research was 376 people. After that, design and preparation of opinion questionnaires will be made. The characteristics, behavior, Usage of vehicles and fuel, greenhouse gas emissions, travel cost, electric vehicles, and policy would be analyzed. The results showed that respondents' fuel consumption Gasoline fuel is used the most representing 88.68 percent, diesel 11.05 percent. The cost of refueling each time, not exceeding 100 baht, was the highest, accounting for 82.21%. Usage period of 4-7 days, 93.27 percent. The cost of vehicle maintenance in the range of about 1,001-5,000 baht is the highest, representing 66.58 percent, with more than 54.18 percent having maintenance costs 1 time in 2-6 months. Those who are not satisfied with the type of vehicle and the current fuel used up to 94.34 percent and are interested in electric vehicles as high as 81.13 percent. If the university provides a vehicle rental service own electric power. The type of vehicle that was most interested in electric bikes accounted for 83.83 percent. Type of rental per semester 67.39%. Daily rental rate 10-15 baht

Citation : Sudha, S. and Hirun, D. (2023). Environment Economic Evaluation in Transportation System

Development for Green University Policy, Chaiphaphum Rajabhat University and Local Communities

Case Study. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

96.23%. All suggest that universities should have their own charging stations now and should be established closest to Gate 1, accounting for 78.17 percent. Greenhouse gas emissions from fuel combustion in the transportation sector of the respondents' normal commute to the university area including nearby communities have greenhouse gas emissions of up to 553.13 tons of carbon dioxide equivalent per year or an average of 1.49 tons of carbon dioxide per person per year. If the university If there will be promotion of electric vehicles in the form of transportation systems public university There is still a risk of choosing a policy in this regard because only 7.82 percent of the 85-year-olds use public transport services. Interested if there is a policy to rent electric bikes up to 83.83 percent, if there is a daily rental fee of 10-15 Baht, 96.23 percent, monthly 250-300 Baht, 97.84 percent and yearly 2,000-2,500 Baht, 100 percent, but if service is provided Rent by semester will be the most interested at 67.39 percent. Respondents are aware that pushing for policies to support the use of energy vehicles electricity in that university will create an image for the university to become a green university in the future by 45.28% and saw that the advocacy of this policy would help Reducing global warming in one way, 28.03 percent, which in total is more than 73.31 percent. which suggests that Most respondents realized the importance of about the use of vehicles electric energy which is clean energy will result in a green university society and expectation to be a green university at the highest level, reaching 83.83%. If the transport energy is still used in the original form, it will cause environmental cost loss in the form of fuel energy burning in the transport sector totaling 26,313.52 baht per day or a total of 9,604,433.82 baht per year. Construction of electric vehicle charging stations on campus. In the case of building a small EV charging station with cabinets and conventional electric charging systems or 1 AC Charging and 1 fast charging or DC Charging, it will cost 2.1 million for the

Citation : สุรวุฒิ สุดหา และศุภณัฐพร หิรัญ. (2566). ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในการกำหนดนโยบายระบบขนส่ง

สาธารณะภายในสถาบันการศึกษาและชุมชนเพื่อเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชัยภูมิ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

normal type and 2.6 million for the Solar Rooftop type. The grant is 2.3 and 2.8 years respectively.

Keywords : Carbon Footprint, Electrical Vehicle, Global Warming, Green Energy, Greenhouse Gases

บทนำ (Introduction)

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีเนื้อที่รวม 1,482 ไร่เศษ ปัจจุบันมีประชากรทั้งบุคลากรและนักศึกษารวม 6,163 คน แบ่งการใช้ประโยชน์พื้นที่ได้ 3 ประเภท คือ เขตการศึกษาที่ประกอบด้วยอาคารเรียนจำนวน 8 อาคาร รวมถึงอาคารโรงอาหารและอาคารหอประชุม เขตที่พักอาศัยประกอบด้วยหอพักนักศึกษาจำนวน 7 อาคาร และเขตสนามกีฬา นอกจากนี้ก็ยังมีเส้นทางกับชุมชนภายนอก อาทิ บ้านห้วยชัน บ้านนาสีมวล และบ้านนาฝายที่มีหอพักนักศึกษาหลายแห่งเฉลี่ยเป็นระยะทางประมาณ 1-4 กิโลเมตรจากมหาวิทยาลัย โดยปัจจุบันยังไม่มีระบบขนส่งมวลชนสาธารณะเชื่อมต่อพื้นที่ทั้งหมดดังกล่าว ในปี 2557 มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเคยมีการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ทั้งองค์กร พบว่า มีค่าการปลดปล่อย 3,469.14 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี หรือคิดเป็น 0.569 ตันต่อคน (สุรวุฒิ สุธา และคณะ, 2557) จากการพัฒนาเติบโตของมหาวิทยาลัยผ่านมาถึงปี 2566 รวมสิบปี พฤติกรรมและปริมาณการขับเคลื่อนพาหนะในพื้นที่เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาลตามโครงสร้างองค์กร และอาคารสิ่งก่อสร้างที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งมีแนวคิดในการเตรียมความพร้อมให้มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งหมดเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวร่วมกัน (วรเชษฐ์ ศรีสถิต, 2559) เพื่อขนานรับกับยุทธศาสตร์ระดับประเทศที่ต้องการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกร้อยละ 30 ภายในปี 2573 (CCMC, 2566)

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อันเป็นแนวทางจะนำไปสู่การเป็น “มหาวิทยาลัยสีเขียว” ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังมีต้นแบบมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตและอีกหลายแห่งที่มุ่งดำเนินการในปัจจุบัน (สุขอนันต์ ชูกระชั้น, 2561) ได้มีนโยบายส่วนหนึ่งในการเปลี่ยนอุปกรณ์ไฟฟ้าบางส่วนเพื่อเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบ้างแล้ว แต่ยังขาดนโยบายการจัดการด้านพลังงานเชื้อเพลิงในระบบขนส่ง ผู้วิจัยจึงต้องการประเมินผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในระบบขนส่งสาธารณะภายในสถาบันการศึกษาและชุมชนรอบข้าง โดยใช้ยานพาหนะขนส่งสาธารณะประเภท

Citation : Sudha, S. and Hirun, D. (2023). Environment Economic Evaluation in Transportation System

Development for Green University Policy, Chaiphaphum Rajabhat University and Local Communities

Case Study. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

เชื้อเพลิงปกติ และยานพาหนะประเภทไฟฟ้า และค่าการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายในมหาวิทยาลัย เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคตอันใกล้ เพื่อให้บุคลากรและนักศึกษาได้ตระหนักและเรียนรู้ความสำคัญของการลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก และมีความภูมิใจในองค์กร และใช้ชีวิตในพื้นที่สีเขียวที่ส่งเสริมสุขภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาลักษณะ การใช้พลังงานเชื้อเพลิง การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ยานพาหนะแยกตามประเภท ของบุคลากรและนักศึกษาที่เดินทางภายในพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และประชาชนจากชุมชนใกล้เคียง
2. เพื่อศึกษานโยบายของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการใช้ยานพาหนะพลังงานสะอาดแทนการใช้ยานพาหนะเดิมของบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
3. ประเมินผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมจากนโยบายการสนับสนุนของมหาวิทยาลัย ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมในระบบขนส่งขององค์กร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การศึกษาในระยะแรกจะเป็นการศึกษาข้อมูล รายละเอียดที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวรรณกรรมงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในระบบขนส่งมวลชนของมหาวิทยาลัยอื่น ข้อมูลของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เพื่อให้เข้าใจรายละเอียด ขอบเขต แนวทาง วิธีการดำเนินงาน ในระยะที่สองจะเป็นการออกแบบแบบสอบถามความคิดเห็นโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ระยะที่สามจะเป็นการลงพื้นที่เพื่อสอบถามความคิดเห็นกับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มตัวอย่างที่ได้เลือกไว้ด้วยการคำนวณปริมาณและกลุ่มจำแนกจำเพาะ เพื่อวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมการใช้ยานพาหนะในการเดินทางภายในมหาวิทยาลัย ความต้องการยานพาหนะในอนาคต ความสนใจต่อยานพาหนะไฟฟ้า การเดินทางระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนใกล้เคียงคือบ้านห้วยชัน และบ้านนาฝาย ระยะที่สี่คือการนำข้อมูลแบบสอบถามที่รวบรวมจัดระเบียบไว้แล้วมาวิเคราะห์ผลในด้านต่างๆ จากนั้นระยะที่ห้าจึงออกแบบ

Citation : สุรวุฒิ สุดหา และศุภวิทย์ ทิรัญ. (2566). ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในการกำหนดนโยบายระบบขนส่ง

สาธารณะภายในสถาบันการศึกษาและชุมชนเพื่อเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.55>

การกำหนดนโยบายสนับสนุนเพื่อให้นักศึกษา อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ มีแรงจูงใจที่จะใช้ยานพาหนะไฟฟ้า

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา (ภาคปกติ) ปริญญาตรี แยกตามคณะ โดยไม่แยกชั้นปี และกลุ่มผู้ใช้พื้นที่แบบสุ่มจากชุมชนข้างเคียง ซึ่งเป็นชุมชนที่มีบุคลากรและนักศึกษาพำนักหรือเดินติดต่อในชีวิตประจำวันตามปกติ 2 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านนาฝาย และชุมชนบ้านห้วยชัน ชุมชนอื่นๆ นอกเหนือจากนี้ไม่มีพื้นที่ติดกับพื้นที่มหาวิทยาลัย จึงไม่นิยามเป็นพื้นที่ชุมชนใกล้เคียง และไม่ใช้การเดินทางมายังพื้นที่มหาวิทยาลัยโดยปกติ จำนวนรวม 6,163 คน การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจะใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ Taro Yamane (Yamane, 1967; จักรกฤษณ์ สำราญใจ, 2551) ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่นิยมและได้รับการยอมรับแพร่หลาย โดยกำหนดมีกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 และที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยนี้คือ 376 คน เป็นจำนวนขั้นต่ำในการวิจัย

ตารางที่ 1 สัดส่วนปริมาณกลุ่มตัวอย่างจากประชากรจำแนกตามบทบาท

ประชากร	ประชากร (คน)	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ (คน)
อาจารย์	186	3.02	11
เจ้าหน้าที่	176	2.86	10
นักศึกษา คณะศิลปศาสตร์ฯ	484	7.85	30
นักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์	387	6.28	24
นักศึกษา คณะรัฐศาสตร์	685	11.11	42
นักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ	503	8.16	31
นักศึกษา คณะครุศาสตร์	2,372	38.49	145
นักศึกษา โครงการจัดตั้งคณะวิศวกรรมฯ	106	1.72	6
ประชาชนบ้านห้วยชัน*	604	9.80	37
ประชาชนบ้านนาฝาย*	660	10.71	40
รวม	6,163	100.00	376

ที่มา : กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ (2565)

*กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (2565)

Citation : Sudha, S. and Hirun, D. (2023). Environment Economic Evaluation in Transportation System

Development for Green University Policy, Chaiphaphum Rajabhat University and Local Communities

Case Study. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

3. เครื่องมือในงานวิจัย

ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นโดยมีรายละเอียดดังนี้ (ถาวร ทันใจ, 2554)

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ชื่อ-สกุล เพศ อายุ อาชีพ เป็นต้น

3.2 ข้อมูลการใช้ยานพาหนะในการเดินทางภายในมหาวิทยาลัยฯ โดยสามารถเลือกตอบวิธีการเดินทางได้มากกว่า 1 ตัวเลือก เนื่องจากพฤติกรรมการเดินทางของแต่ละบุคคลในแต่ละช่วงเวลานั้นไม่แน่นอน

3.3 ข้อมูลการใช้ยานพาหนะในการเดินทางจากที่พักมายังมหาวิทยาลัยฯ โดยสามารถเลือกตอบวิธีการเดินทางได้มากกว่า 1 ตัวเลือก เนื่องจากพฤติกรรมการเดินทางของแต่ละบุคคลในแต่ละช่วงเวลานั้นไม่แน่นอน

3.4 ข้อมูลปัญหา อุปสรรค ความคาดหวังในการเดินทางมายังมหาวิทยาลัยและภายในมหาวิทยาลัย

3.5 ข้อมูลความสนใจต่อยานพาหนะไฟฟ้าและยานพาหนะอื่นๆ เพื่อจะนำมาใช้ในการเดินทางมายังมหาวิทยาลัย และภายในมหาวิทยาลัย ข้อมูลค่าเฉลี่ยงบประมาณที่สนใจ ความคาดหวังนโยบายสนับสนุนจากทางมหาวิทยาลัยฯ (จักรเศ เมตตะธำรง, 2560)

4. ขั้นตอนการสอบถามความคิดเห็น

ผู้วิจัยได้มอบหมายให้อาสาสมัครสำหรับโครงการวิจัย ได้ทำการลงพื้นที่ และทำการสอบถามความคิดเห็นกับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามข้อ 2 ภายในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ส่วนที่เป็นชุมชนภายนอกได้แก่ ประชาชนที่พักอาศัยในหมู่บ้านห้วยชัน และบ้านนาฝาย ในส่วนนี้จะมีการประสานงานเบื้องต้นกับผู้นำชุมชนก่อนเก็บข้อมูลทุกครั้ง โดยจะเก็บแบบบังเอิญ หากข้อมูลส่วนใดได้จำนวนยังไม่ถึงตามที่กำหนดขั้นต่ำไว้ ก็จะดำเนินการลงพื้นที่เพิ่มเติมในภายหลัง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็น โดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าความถี่โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูล จัดระเบียบ แสดงเปรียบเทียบจากข้อมูลเบื้องต้น ในแบบสอบถามความคิดเห็นให้เห็นแนวโน้ม เปรียบเทียบ ลักษณะ พฤติกรรม ของผู้ตอบแบบสอบถาม

Citation : สุรวุฒิ สุดหา และศุภฎี พิริญ. (2566). ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในการกำหนดนโยบายระบบขนส่ง

สาธารณะภายในสถาบันการศึกษาและชุมชนเพื่อเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชัยภูมิ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

2) วิเคราะห์ค่าการใช้พลังงาน อัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และต้นทุนการเดินทางต่อระยะทางต่อคนในการเดินทางภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยใช้วิธีการคำนวณจากคู่มือการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์องค์กร ขององค์การบริหารก๊าซเรือนกระจก (อบก.) ในหมวดการใช้พลังงานในการขนส่งทางถนน

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ลักษณะ การใช้พลังงานเชื้อเพลิง การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ยานพาหนะแยกตามประเภท ของบุคลากรและนักศึกษาที่เดินทางภายในพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ รวมถึงประชาชนจากชุมชนใกล้เคียง

จากการสอบถามข้อมูลส่วนที่ 1 นั้นจะเป็นการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นชายร้อยละ 32.35 และหญิงร้อยละ 67.65 อาชีพจะเป็นข้อมูลดังตารางที่ 1 สัดส่วนพาหนะหลักที่ใช้เดินทางเป็นจักรยานยนต์ร้อยละ 82.48 รถยนต์ร้อยละ 16.71 และจักรยานร้อยละ 0.81 สัดส่วนของระยะทางที่ใช้เดินทางจากที่พักมหาวิทยาลัยเป็นระยะทาง 1-3 กิโลเมตรร้อยละ 57.95 และไม่เกิน 1 กิโลเมตรร้อยละ 32.61 มีความถี่ในการใช้ยานพาหนะในพื้นที่มากที่สุด คือ 3 และ 2 ครั้ง เป็นอัตราร้อยละ 54.45 และ 38.27 ตามลำดับ อาคารที่มีผู้เดินทางไปติดต่อบ่อยที่สุดคือ อาคาร CPRU Smart Complex ร้อยละ 31.04 รองลงมาคืออาคารเรียนรวม 9 ชั้น ร้อยละ 22.85

ในหนึ่งสัปดาห์ผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้ยานพาหนะเดินทางภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและชุมชนใกล้เคียง 5 และ 6 วันต่อสัปดาห์ถึงร้อยละ 55.80 และ 33.69 ตามลำดับ โดยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการใช้ยานพาหนะหลักประมาณ 21-30 บาท ร้อยละ 33.96 รองลงมา 11-20 บาท ร้อยละ 28.30 และ 31.40 บาท ร้อยละ 22.91 ในการเดินทางปกติแต่ละวัน มีการเดินทางไปชุมชนใกล้เคียงที่บ่อยที่สุด ได้แก่ บ้านห้วยชัน และบ้านนาฝาย ในร้อยละ 56.87 และ 43.13 ตามลำดับ โดยมีกิจกรรม เหตุผลที่เดินทางไปชุมชนใกล้เคียงมากที่สุด คือ ไปกลับที่พัก รองลงมาคือ ทานอาหาร และซื้อของใช้ส่วนตัว ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิง เป็นน้ำมันแก๊สโซฮอล์ร้อยละ 88.68 รองลงมาคือดีเซลร้อยละ 11.05 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มียานพาหนะที่มีอายุการใช้งาน 1-3

Citation : Sudha, S. and Hirun, D. (2023). Environment Economic Evaluation in Transportation System

Development for Green University Policy, Chaiphaphum Rajabhat University and Local Communities

Case Study. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

ปี มากที่สุด รวมกันร้อยละ 76.01 ซึ่งมีจำนวนครอบครัวกลุ่มตัวอย่างเป็นส่วนใหญ่ ที่เหลือคืออายุการใช้งานน้อยกว่า 1 ปี และอายุการใช้งาน 4 ปีขึ้นไปรวมกัน โดยมีประเภทของเชื้อเพลิงที่ใช้คือ แกสโซฮอล์ (91 และ 95) มากที่สุดถึงร้อยละ 88.68 รองลงมาคือดีเซล ร้อยละ 11.05 และ LPG น้อยมาก เพียงร้อยละ 0.27 ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามใดในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เชื้อเพลิง CNG และเบนซินปกติ (ที่ไม่ได้ผสมแกสโซฮอล์) ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการเติมเชื้อเพลิงในแต่ละครั้งของผู้ตอบแบบสอบถาม มีการเติมเชื้อเพลิงไม่เกิน 100 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 82.21 ที่เหลือคือมากกว่า 100 บาทเป็นสัดส่วนรวมกัน สาเหตุเนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามมีชนิดของยานพาหนะเป็นจักรยานยนต์มากที่สุด หากพิจารณาเฉพาะเชื้อเพลิงในรถยนต์เท่านั้น จะพบว่า มีการเติมน้ำมันประเภทดีเซล แกสโซฮอล์ และ LPG เป็นสัดส่วนร้อยละ 45.31, 51.32 และ 3.37 ตามลำดับตามลำดับ โดยมีค่าใช้จ่ายในการเติมเชื้อเพลิงต่อครั้งในช่วง 301-500 บาท เป็นตัวเลือกมากที่สุดถึงร้อยละ 64.71 เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเติมเชื้อเพลิงแล้ว จะสามารถใช้งานยานพาหนะไปจนกว่าจะเติมครั้งถัดไปนั้น เป็นระยะเวลา 4-7 วัน รวมกันสูงสุดรวมร้อยละ 93.27 ที่เหลือมีทั้งใช้ได้เกิน 7 วัน และไม่ถึง 3 วัน ที่มีสัดส่วนน้อยมากเพียงร้อยละ 6.73

นอกจากนี้พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษายานพาหนะตามปกติต่อปี มากที่สุดคือระหว่าง 1,001-5,000 บาท เป็นสัดส่วนร้อยละ 66.58 รองลงมาคือ 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 18.87 เนื่องด้วย ยานพาหนะของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นรถจักรยานยนต์ จึงมีค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาไม่สูงมากนัก หากพิจารณาเพียงรถยนต์เท่านั้น จะพบว่ามีค่าใช้จ่ายประมาณ 5,001-10,000 บาท มากที่สุด ในส่วนของความถี่ในการบำรุงรักษายานพาหนะปกติ มีข้อมูลที่หลากหลายแตกต่างกันไปใกล้เคียงกัน แต่มีความถี่ 4-6 เดือนมากที่สุด ร้อยละ 36.93 แต่ก็มีข้อมูลที่ผู้ตอบแบบสอบถามที่จะบำรุงรักษาเมื่อยานพาหนะพบปัญหาหรือชำรุดมากถึงร้อยละ 22.91 อาจเพราะส่วนนี้เป็นข้อมูลส่วนนักศึกษาที่มีจำนวนมากในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังไม่มีรายได้ สำหรับการบำรุงรักษายานพาหนะตามปกติ จึงมีการซ่อมเป็นครั้งคราวไป ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังไม่ความไม่พอใจในชนิดของเชื้อเพลิงที่ใช้เติมในยานพาหนะของตนเองอยู่ สูงถึงร้อยละ 94.34 และมีความสนใจในยานพาหนะชนิดอื่นที่มีการใช้ชนิดของเชื้อเพลิงที่มีความประหยัดมากกว่าเดิม มีความสนใจสูงถึงร้อยละ 81.13 มีเพียงร้อยละ 12.13 ที่ยังไม่มีการตัดสินใจหากมีตัวเลือกยานพาหนะพลังงานชนิดอื่นที่ประหยัดกว่า และมีเพียงร้อยละ

Citation : สุรวุฒิ สุดหา และศุภวิทย์ ทิรัญ. (2566). ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในการกำหนดนโยบายระบบขนส่ง

สาธารณะภายในสถาบันการศึกษาและชุมชนเพื่อเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชัยภูมิ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

ละ 6.74 ที่ไม่สนใจ นอกจากนี้ หากยานพาหนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้งานอยู่ปัจจุบันมีสภาพที่ไม่สามารถใช้งานได้แล้ว จะมีตัวเลือกด้านยานพาหนะอย่างไรนั้น ผลลัพธ์ส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 94.61 เลือกที่จะจัดซื้อพาหนะใหม่มาทดแทน

ปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ปลดปล่อยจากการเผาผลาญเชื้อเพลิงฟอสซิลในยานพาหนะหลักที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้เป็นยานพาหนะหลักในการเดินทาง พบว่า ปริมาณการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Carbon Footprint) มีปริมาณรวมทั้งหมดสูงถึง 553.13 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี หรือคิดเป็นเฉลี่ย 1.49 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อคนต่อปี ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นจากข้อมูลเมื่อปี 2557 ที่คำนวณไว้ที่ 426.9 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี หรือคิดเป็น 0.07 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อคน (สุรวุฒิ และคณะ, 2557)

2. ศึกษานโยบายของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการใช้ยานพาหนะพลังงานสะอาดแทนการใช้ยานพาหนะเดิมของบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผลการสำรวจข้อมูลพบว่า มีสนใจยานพาหนะไฟฟ้าในระดับมาก ร้อยละ 35.85 สนใจปานกลางร้อยละ 52.29 และในจำนวนผู้ที่มีความสนใจตั้งแต่ระดับน้อยขึ้นไป มีความสนใจยานพาหนะประเภทจักรยานยนต์ไฟฟ้ามากที่สุดถึงร้อยละ 79.25 รองลงมาคือรถยนต์ร้อยละ 19.68

จากข้อมูลการสำรวจข้างต้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความสนใจในยานพาหนะที่ใช้พลังงานไฟฟ้า (EV) ในระดับปานกลาง จนถึงระดับมาก เป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 88.14 ที่เหลือมีความสนใจน้อยหรือไม่สนใจเลย รวมกันร้อยละ 11.86 โดยที่ประเภทของยานพาหนะพลังงานไฟฟ้าที่ได้รับความสนใจมากที่สุดคือ จักรยานยนต์ไฟฟ้า ร้อยละ 79.25 สาเหตุเพราะ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามประเภทนักศึกษาที่ใช้ยานพาหนะประเภทจักรยานยนต์ในชีวิตประจำวันปกติ ในสัดส่วนมากกว่ากลุ่มอื่น รองลงมาคือรถยนต์ไฟฟ้า ร้อยละ 19.68 เกือบทั้งหมดในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และประชาชนในชุมชนใกล้เคียง ที่มีความสนใจรถยนต์พลังงานไฟฟ้าทั้งหมด

เหตุผลที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะเลือกใช้ยานพาหนะพลังงานไฟฟ้ามากที่สุด คือ ค่าเชื้อเพลิงประเภทน้ำมันที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน “มีราคาแพงกว่ามาก” ตามสถานการณ์ราคาน้ำมันโลกที่พุ่งขึ้นอย่างมากและยังไม่มีทีท่าว่าจะลดลง รองลงมาคือ “ยานพาหนะไฟฟ้ามีราคาไม่แพงเกินไป” และ “ภาครัฐมีการส่งเสริม” กับ “มหาวิทยาลัยมีการส่งเสริม” ที่มีสัดส่วนการเลือกใกล้เคียงกัน ในส่วน

Citation : Sudha, S. and Hirun, D. (2023). Environment Economic Evaluation in Transportation System

Development for Green University Policy, Chaiyaphum Rajabhat University and Local Communities

Case Study. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

ของอุปสรรคที่จะทำให้ผู้ตอบแบบสอบถาม จะไม่เลือกใช้นานพาทะพลังงานไฟฟ้ามากที่สุด คือ “ยานพาหนะไฟฟ้ามีราคาแพง” รองลงมาคือ “ระยะเวลาการชาร์จไฟฟ้านานมาก” และ “มหาวิทยาลัยไม่มีการส่งเสริม” ตามลำดับ

หากผู้ตอบแบบสอบถามต้องการใช้นานพาทะไฟฟ้าเป็นรายเดือน เพื่อใช้งานในพื้นที่ มหาวิทยาลัยและพื้นที่ชุมชนใกล้เคียง ประเภทจักรยานไฟฟ้า มีต้องการราคาไม่เกิน 400 บาทต่อเดือน มากที่สุด ประเภทจักรยานยนต์ไฟฟ้า ต้องการราคาไม่เกิน 1,000 บาทต่อเดือน มากที่สุด และประเภทรถยนต์ไฟฟ้า ต้องการช่วงราคา 3,001-4,000 บาท มากที่สุด ตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการให้มหาวิทยาลัยสนับสนุนการให้ บริการเช่าพาหนะพลังงานไฟฟ้า มากที่สุด รองลงมาคือ การร่วมมือจัดแคมเปญกับผู้ขายพาหนะพลังงานไฟฟ้าในเงื่อนไขพิเศษ โดยข้อมูลจากตาราง 4.9 และ 4.10 ผู้ตอบความคิดเห็นไม่ได้มองที่ราคาต่ำสุดหรือการสนับสนุนเงินช่วยเหลือไป แต่พิจารณาเลือกตัวเลือกที่มีความเป็นไปได้ในการให้บริการเชิงพาณิชย์ ที่มีความจะเป็นไปได้อีกด้วย ส่วนในหัวข้อที่สอบถามว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า มหาวิทยาลัยควรมีสถานีชาร์จรถพลังงานไฟฟ้าหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดร้อยละ 100 เห็นว่า ควรมีได้แล้ว

หากมหาวิทยาลัยมีการสนับสนุนยานพาหนะพลังงานไฟฟ้าแบบเช่า เพื่อใช้ในพื้นที่ มหาวิทยาลัย และอาจรวมถึงพื้นที่ใกล้เคียง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความสนใจที่จะใช้นานพาทะไฟฟ้า ประเภท จักรยานไฟฟ้า มากที่สุดถึงร้อยละ 83.83 ที่เหลือเป็นความต้องการเช่าประเภทรถจักรยานยนต์ไฟฟ้า ร้อยละ 16.17 (ไม่มีหัวข้อการให้บริการเช่าประเภทรถยนต์ไฟฟ้าภายในมหาวิทยาลัย ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น เพราะเป็นไปได้ยากในเชิงพาณิชย์ และการใช้งบประมาณการลงทุนที่สูงเกินไป) จากนั้นจึงสำรวจข้อมูลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ช่วงราคาเช่ารถจักรยานไฟฟ้าที่สนใจ จำแนกตามประเภทของการเช่า ผลแสดงในตารางที่ 4.11 พบว่า หากเป็นการเช่ารายวัน อัตราค่าเช่าควรอยู่ที่ 10-15 บาทต่อวัน (ร้อยละ 96.23) หากเป็นการเช่ารายเดือน อัตราค่าเช่าควรอยู่ที่ 250-300 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 97.84) และหากเป็นการเช่ารายปี อัตราค่าเช่าควรอยู่ที่ 2,000-2,500 บาทต่อปี (ร้อยละ 100) เมื่อพิจารณาข้อมูลผลการสอบถามในภาพที่ 4.29 ที่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการเช่าจักรยานไฟฟ้าเป็นรายภาคการศึกษามากที่สุด ถึงร้อยละ 67.39 แต่ผู้วิจัยไม่ได้ออกแบบการสอบถามเกี่ยวกับค่าเช่าที่จำแนกถึง อัตราค่าเช่ารายภาคการศึกษา แต่ก็สามารถคำนวณสัดส่วนตามข้อมูลข้างต้นเป็นฐานได้ โดยสรุปว่า

Citation : สุรวุฒิ สุทธา และศุภณัฐ ธีรบุญ. (2566). ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในการกำหนดนโยบายระบบขนส่ง

สาธารณะภายในสถาบันการศึกษาและชุมชนเพื่อเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชัยภูมิ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

อัตราค่าเช่ารายภาคการศึกษาควรอยู่ที่ประมาณช่วง 667-833 บาทต่อภาคการศึกษาในกรณีคำนวณเป็นการจัดการศึกษาแบบ 3 ภาคการศึกษาต่อปี หรือคิดอัตราค่าเช่าเป็นอัตราประมาณช่วง 1,000-1,250 บาทต่อภาคการศึกษาในกรณีคำนวณเป็นการจัดการศึกษาแบบ 2 ภาคการศึกษาต่อปี (ไม่รวมภาคฤดูร้อน) (กอบกุล ราชะนาคร, 2552)

3. ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมจากนโยบายการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมในระบบขนส่งขององค์กร

การวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์จากนโยบายเช่าจักรยานไฟฟ้า พบว่า หากเป็นการเช่ารายปี กรณีที่มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสนใจมากที่สุดคือ การศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายประมาณไว้ใน 4.4 ต่ำสุดที่ 2,000 บาทต่อปี ซึ่งเป็นช่วงอัตราที่มีผู้ให้ความสนใจมากที่สุดถึงร้อยละ 100 ดังตารางที่ 4.11 เมื่อวิเคราะห์พาดพิงประชากรที่ประเมินคร่าวๆ ไว้ที่ 5,000 คน จะคิดเป็นผู้ใช้งานที่ 3,370 คน ถ้าราคาจักรยานไฟฟ้าต่อคันประมาณคร่าวๆ ที่ 7,000 บาทต่อคัน มหาวิทยาลัยจะต้องลงทุนซื้อจักรยานไฟฟ้า 23,590,000 บาท รายรับและการคืนทุนจะเป็นดังนี้

ตารางที่ 2 รายรับสะสม (บาท) จากค่าเช่าจักรยานไฟฟ้า จำแนกตามค่าเช่า

ปีที่	ค่าเช่ารายปี (ถึงปีที่คืนทุนแล้ว)			
	2,000	2,500	3,000	4,000
1	6,740,000	8,425,000	10,110,000	13,480,000
2	13,480,000	16,850,000	20,220,000	26,960,000
3	20,220,000	25,275,000	30,330,000	
4	26,960,000			
5				

ตารางที่ 2 นี้เป็นเพียงข้อมูลเฉพาะในส่วนของรายรับ ยังไม่รวมค่าใช้จ่ายอื่น อาทิ ค่าไฟฟ้า ค่าซ่อมบำรุง ค่าแบตเตอรี่ ค่าเสื่อมสภาพ ค่าบุคลากร เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความแตกต่างกันตามรุ่นของจักรยาน ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย ซึ่งหากมีการกำหนดนโยบายและลงทุนของมหาวิทยาลัยในอนาคต จะต้องนำข้อมูลสืบตลาดจริงมาคำนวณเปรียบเทียบต่อไป หากยังมีการใช้พลังงานภาคขนส่งในรูปแบบเดิมจะทำให้เกิดการสูญเสียค่าใช้จ่ายทางสิ่งแวดล้อมในรูปแบบของการเผาผลาญ

Citation : Sudha, S. and Hirun, D. (2023). Environment Economic Evaluation in Transportation System

Development for Green University Policy, Chaiphaphum Rajabhat University and Local Communities

Case Study. Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

พลังงานเชื้อเพลิงภาคขนส่งเป็นมูลค่ารวมทั้งหมด 26,313.52 บาทต่อวัน หรือคิดเป็นรวมทั้งหมด 9,604,433.82 บาทต่อปี (ใช้อัตราค่าเชื้อเพลิง 5 มีนาคม 2566 เป็นฐาน)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1) การศึกษาลักษณะ การใช้พลังงานเชื้อเพลิง การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ยานพาหนะแยกตามประเภท ของบุคลากรและนักศึกษาที่เดินทางภายในพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ ชัยภูมิ รวมถึงประชาชนจากชุมชนใกล้เคียงจำนวนอย่างน้อย 2 ชุมชน ได้แก่ บ้านนาฝาย และบ้าน ห้วยชัน ผลการวิจัยสรุปว่า

(1) ผู้ตอบแบบสอบถามรวม 376 คน มีลักษณะการใช้ยานพาหนะหลักในการ เดินทางปกติประจำวันมายังมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ด้วยยานพาหนะส่วนตัวทั้งหมด โดยเป็น ยานพาหนะประเภทจักรยานยนต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.31 รถยนต์ร้อยละ 19.72 โดยมีระยะ ทางการเดินทางปกติในช่วง 0-3 กิโลเมตร เป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.56 เมื่อเข้ามาถึง พื้นที่มหาวิทยาลัยแล้ว จะมีการเดินทางด้วยยานพาหนะในพื้นที่อีกเป็นจำนวน 2-3 ครั้ง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.72 โดยมีหน่วยงานที่เดินทางไปบ่อยที่สุดคือ อาคาร CPRU Smart Complex, อาคารเรียนรวม 9 ชั้น และอาคารคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ตามลำดับ ต้นทุนในการ เดินทางเฉลี่ยทั้งหมดอยู่ระหว่าง 11-40 บาทต่อวัน สาเหตุที่มีการเดินทางในระหว่างวันมากที่สุดคือ การไปกลับที่พัก และการทานอาหาร ตามลำดับ

(2) การใช้พลังงานเชื้อเพลิงของผู้ตอบแบบสอบถาม มีการใช้เชื้อเพลิงเบนซิน (แกสโซฮอล์) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.68 เชื้อเพลิงดีเซลร้อยละ 11.05 เนื่องด้วยยานพาหนะ ส่วนใหญ่เป็นรถจักรยานยนต์ ตามระบุใน (1) โดยมีต้นทุนการเติมเชื้อเพลิงแต่ละครั้งไม่เกิน 100 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.21 และสามารถใช้งานได้เป็นระยะเวลา 4-7 วัน ร้อยละ 93.27 มี ต้นทุนในการบำรุงรักษายานพาหนะช่วงประมาณ 1,001-5,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.58 โดยกว่าร้อยละ 54.18 มีค่าใช้จ่ายการบำรุงรักษา 1 ครั้งในรอบ 2-6 เดือน แต่มีผู้ตอบ แบบสอบถามที่จะบำรุงรักษาซ่อมยานพาหนะเมื่อตอนที่เสียหรือชำรุด มากถึงร้อยละ 22.91 จากค่า น้ำมันเชื้อเพลิงและค่าบำรุงรักษายานพาหนะปกติที่สำรวจ มีผู้ที่ยังไม่พอใจชนิดของยานพาหนะ และเชื้อเพลิงที่ใช้ในปัจจุบันสูงถึงร้อยละ 94.34 และมีความสนใจยานพาหนะไฟฟ้าสูงถึงร้อยละ

Citation : สุรวุฒิ สุทธา และศุภภัฏพร หิรัญ. (2566). ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในการกำหนดนโยบายระบบขนส่ง

สาธารณะภายในสถาบันการศึกษาและชุมชนเพื่อเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ชัยภูมิ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

81.13 ซึ่งยานพาหนะพลังงานไฟฟ้าที่สนใจมากที่สุด แต่หากต้องการซื้อเป็นของตนเอง จะมีความสนใจประเภทจักรยานยนต์ไฟฟ้ามากที่สุดถึงร้อยละ 79.25 ด้วยสาเหตุที่ราคาไม่แพง และประหยัดค่าเชื้อเพลิงมากกว่า ตามลำดับ อุปสรรคที่จะไม่เลือก เพราะปัจจัยด้านราคาขายที่แพง มากที่สุด หากจะใช้นานพาหนะสาธารณะของมหาวิทยาลัย จะเลือกใช้หากมีรอบวิ่งถี่และค่าใช้จ่ายถูกมากพอ ตามลำดับ แต่อุปสรรคคือยังไม่มีระบบขนส่งสาธารณะในปัจจุบัน หากมหาวิทยาลัยมีการให้บริการเช่ายานพาหนะพลังงานไฟฟ้าของตนเอง ประเภทยานพาหนะที่สนใจมากที่สุด คือ จักรยานไฟฟ้าคิดเป็นร้อยละ 83.83 ประเภทเช่ารายภาคการศึกษา ร้อยละ 67.39 อัตราค่าเช่ารายวัน 10-15 บาท ร้อยละ 96.23 และเห็นว่ามหาวิทยาลัยควรมีสถานีชาร์จของตนเองได้แล้ว และควรจัดตั้งไว้บริเวณใกล้ประตู 1 มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 78.17

(3) การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก จากการเผาไหม้เชื้อเพลิงในภาคการขนส่งของการเดินทางปกติของผู้ตอบแบบสอบถามมายังพื้นที่มหาวิทยาลัย รวมถึงชุมชนใกล้เคียง มีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากถึง 553.13 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี หรือคิดเป็นเฉลี่ย 1.49 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อคนต่อปี และหากคำนวณพาดพิงไปยังประชากรที่ประมาณการไว้ที่ 5,000 คน การเดินทางด้วยยานพาหนะปกติมายังมหาวิทยาลัยทั้งการปฏิบัติงานของบุคลากร การมาเรียนของนักศึกษา รวมทั้งการติดต่อประสานงานของชุมชนใกล้เคียง จะปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงมากถึงกว่า 7,454.58 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี ซึ่งเป็นปริมาณที่สูงกว่าปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กร กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่เคยมีการคำนวณไว้ในปี 2556 ที่ 3,469.14 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี คิดเป็น 2.15 เท่า

2) การส่งเสริมนโยบายการใช้นานพาหนะพลังงานสะอาด เช่น พลังงานไฟฟ้า แทนการใช้ยานพาหนะเดิมของบุคลากรและนักศึกษา รวมถึงการวางแผนเชิงนโยบายสำหรับอนาคตในการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว ได้ผลสรุปดังนี้

(1) หากจะมีการส่งเสริมด้านยานพาหนะพลังงานไฟฟ้าในรูปแบบระบบขนส่งสาธารณะของมหาวิทยาลัย ยังมีความเสี่ยงที่จะเลือกใช้นโยบายในเรื่องนี้ เนื่องจาก มีผู้ที่ใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะเพียงร้อยละ 7.82 เท่านั้น มีผู้ที่อาจใช้งานเป็นครั้งคราวเพียงร้อยละ 25.88 สาเหตุที่ไม่เลือกใช้มากที่สุด คือ มียานพาหนะของตนเองอยู่แล้ว

Citation : Sudha, S. and Hirun, D. (2023). Environment Economic Evaluation in Transportation System

Development for Green University Policy, Chaiyaphum Rajabhat University and Local Communities

Case Study. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

(2) ความสนใจของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับนโยบายการสนับสนุนยานพาหนะพลังงานไฟฟ้าของมหาวิทยาลัย ในรูปแบบการ “เช่า” เป็นตัวเลือกที่ได้รับความสนใจจากผู้ตอบแบบสอบถามมาก โดยมีความสนใจหากมีนโยบายเช่าประเภทจักรยานไฟฟ้า มากถึงร้อยละ 83.83 โดยหากมีการเก็บค่าเช่ารายวัน 10-15 บาท ร้อยละ 96.23 รายเดือน 250-300 บาท ร้อยละ 97.84 และรายปี 2,000-2,500 บาท ร้อยละ 100 แต่หากมีการให้บริการเช่ารายภาคการศึกษาจะมีความสนใจมากที่สุดถึงร้อยละ 67.39

3) ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมจากนโยบายการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานอื่นๆ (ถ้ามี) ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมในระบบขนส่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้ผลสรุปดังนี้

การวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์จากนโยบายเช่าจักรยานไฟฟ้า พบว่า หากเป็นการเช่ารายปี กรณีที่มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสนใจมากที่สุดคือ การศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายประมาณไว้ใน 4.4 ต่ำสุดที่ 2,000 บาทต่อปี ซึ่งเป็นช่วงอัตราที่มีผู้ให้ความสนใจมากที่สุดถึงร้อยละ 100 ดังตารางที่ 4.11 เมื่อวิเคราะห์หาพิพาทประชากรที่ประเมินคร่าวๆ ไว้ที่ 5,000 คน จะคิดเป็นผู้ใช้งานที่ 3,370 คน ถ้าราคาจักรยานไฟฟ้าต่อคันประมาณคร่าวๆ ที่ 7,000 บาทต่อคัน มหาวิทยาลัยจะต้องลงทุนซื้อจักรยานไฟฟ้า 23,590,000 บาท ซึ่งจะคืนทุนภายในระยะเวลาไม่เกิน 4 ปี

หากยังมีการใช้พลังงานภาคขนส่งในรูปแบบเดิมจะทำให้เกิดการสูญเสียค่าใช้จ่ายทางสิ่งแวดล้อมในรูปของการเผาผลาญพลังงานเชื้อเพลิงภาคขนส่งเป็นมูลค่ารวมทั้งหมด 26,313.52 บาทต่อวัน หรือคิดเป็นรวมทั้งหมด 9,604,433.82 บาทต่อปี (ใช้อัตราค่าเชื้อเพลิง 5 มีนาคม 2566 เป็นฐาน) และหากมีการเปลี่ยนไปใช้ยานพาหนะพลังงานไฟฟ้าค่าใช้จ่ายทางสิ่งแวดล้อมในส่วนนี้ก็จะไม่มี

ผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาขนส่งมวลชนของมหาวิทยาลัยสีเขียว ตามเกณฑ์ UI Green Metric สู่การขนส่งมวลชนตามหลักความยั่งยืน กรณีศึกษา การขนส่งมวลชนภายในมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญอันดับแรกคือ จักรยานไฟฟ้าสำหรับยืม/เช่า โดยมีค่าน้ำหนักสูงที่สุด 19.58% ลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล ใช้ยานพาหนะพลังงานสะอาด เพื่อลดก๊าซเรือนกระจก และเพื่อมุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวในอนาคต (วิรัตน์ โตเมศน์, 2562) งานวิจัยโครงการรถจักรยานสาธารณะแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีความ

Citation : สุรวุฒิ สุดหา และศุภกวีพร ทิรัญ. (2566). ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในการกำหนดนโยบายระบบขนส่ง

สาธารณะภายในสถาบันการศึกษาและชุมชนเพื่อเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชัยภูมิ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

ต้องการรถจักรยานแบบเช่าเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561) และงานวิจัยแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการใช้จักรยานภายในมหาวิทยาลัยสีเขียว: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช (นันทน์ภัส เพชรคงทอง, 2560) และงานวิจัยการประเมินผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมสำหรับนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวในระบบขนส่งกรณีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต (วริศรา เปลี่ยนกลิ่น, 2556) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสอดคล้องกับนโยบายการเตรียมความพร้อมด้านนโยบายสู่มหาวิทยาลัยสีเขียวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ (วรเชษฐ์ ศรีสกลิต, 2559) และในงานวิจัยต่างประเทศก็สอดคล้องว่าแนวทางการจัดให้มีรถจักรยานไฟฟ้าแบบเช่า จะช่วยลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ปริมาณมาก และเป็นแนวทางเบื้องต้นสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว (Justin D.K. Bishop, 2011) จากข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจึงจัดเป็นฐานข้อมูลองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับกำหนดนโยบายการจัดการด้านพลังงานที่จะขับเคลื่อนสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 งานวิจัยนี้เป็นเพียงแนวทางในการวิเคราะห์เบื้องต้นเท่านั้น หากในอนาคตมีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่ในงานวิจัยนี้ หรืออาจมีปัจจัยใหม่เพิ่มเติม ผู้ศึกษาจะต้องมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ถูกต้อง ใกล้เคียงความเป็นจริงและทันสมัยมากที่สุด

1.2 การใช้งานยานพาหนะพลังงานไฟฟ้าในระดับนโยบาย และเชิงพาณิชย์ ต้องมีการดูข้อมูลกายภาพของมหาวิทยาลัยและพื้นที่ใกล้เคียงย้อนหลังอย่างน้อยสิบปี อาทิ ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ เป็นต้น เพราะปัจจัยเหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญของการใช้งานยานพาหนะไฟฟ้าที่สามารถก่อความเสียหายให้กับอุปกรณ์ได้ทั้งสิ้น

1.3 หากจะมีการส่งเสริมนโยบายพาหนะไฟฟ้าแบบเช่า อาทิ จักรยานไฟฟ้า หรือ จักรยานยนต์ไฟฟ้า มหาวิทยาลัยจะต้องเตรียมงบประมาณโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกกับผู้ใช้งาน เช่น ออกแบบจัดสร้างทางวิ่งสำหรับจักรยานโดยเฉพาะให้ครอบคลุมทั่วพื้นที่สำคัญในมหาวิทยาลัย จุดจอดจักรยานไฟฟ้า โครงสร้างสำหรับล็อกจักรยาน ระบบกล้องวงจรปิดกัน

Citation : Sudha, S. and Hirun, D. (2023). Environment Economic Evaluation in Transportation System

Development for Green University Policy, Chaiyaphum Rajabhat University and Local Communities

Case Study. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

ขโมย ไฟฟ้าแสงสว่างริมทางที่เพียงพอ จุดซ่อมบำรุงพร้อมผู้เชี่ยวชาญ สถานีชาร์จไฟฟ้าที่เพียงพอ กับความต้องการ มีระบบจัดเก็บค่าเช่าบริการที่ดีตรวจสอบได้ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปจากงานวิจัยนี้ควรจะต้องมีการเก็บข้อมูลทุกปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ข้อมูลเป็นปัจจุบัน และหากมีเทคโนโลยีพลังงานสะอาดประเภทใหม่ที่เหมาะสมกว่า หรือเป็น นโยบายใหม่ในระดับประเทศ ก็จะมีการศึกษาผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมใหม่ด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กองประสานการจัดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ. (2566). เป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก ข อ ง ป ระ เ ท ศ (NAMAs). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : climate.onep.go.th/th/topic/database/nc-bur-btr/gas_targets/. สืบค้น 25 มกราคม 2566.
- กอบกุล ราชะนาคร. (2552). เครื่องมือเศรษฐศาสตร์ในการจัดการสิ่งแวดล้อม. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://learn.reo14.go.th/data/KM-reader/Environmental-Economic.pdf>. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2565.
- จักรกฤษณ์ สำราญใจ. (2551). การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.jakkrit.lpru.ac.th/pdf/27_11_44/9.pdf. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2565.
- จักรเรศ เมตตะธำรงค์. (2560). ปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว. คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2561). โครงการรถจักรยานสาธารณะแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (CU BIKE). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.cubike-chula.com/Mains/TermsAndConditions.aspx>. สืบค้น 25 เมษายน 2565.

Citation : สุรวุฒิ สุดหา และศุภวิพร หิรัญ. (2566). ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในการกำหนดนโยบายระบบขนส่ง

สาธารณะภายในสถาบันการศึกษาและชุมชนเพื่อเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ชัยภูมิ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

- ถาวร ทันใจ. (2554). **การจัดทำแบบสอบถาม**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.fisheries.go.th/adminis/oldweb/web_files/Prachasamphan/10การจัดทำแบบสอบถาม.pdf. สืบค้น 18 พฤษภาคม 2565.
- นันทน์ภัส เพชรคงทอง. (2560). แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการใช้จักรยานภายในมหาวิทยาลัย
สี่เขี้ยว: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. **วารสารวิจัยและสาระ
สถาปัตยกรรม/การผังเมือง**. 14(2) : 89-104.
- วรเชษฐ์ ศรีสถิต. (2559). การเตรียมความพร้อมด้านนโยบายสู่มหาวิทยาลัยสี่เขี้ยวอย่างยั่งยืน
กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ. **สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**.
- วิศรา เปลี่ยนกลิ่น. (2556). การประเมินผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมสำหรับนโยบาย
มหาวิทยาลัยสี่เขี้ยวในระบบขนส่ง กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต.
วิทยานิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรุฒิ สุดหา. (2562). **คาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กร กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ**.
วารสารวิศวกรรมศาสตร์. 26(1) :227-233.
- Justin D.K. Bishop. (2011). Investigating the technical, economic and environmental
performance of electrical vehicles in the real-world: A case study using
electric scooter. **Journal of Power Sources**. 196 : 10094-10104.
- Yamane, Taro. (1967). **Statistics, An Introductory Analysis**. 2nd Ed. New York :
Harper and Row.

Citation : Sudha, S. and Hirun, D. (2023). Environment Economic Evaluation in Transportation System

Development for Green University Policy, Chaiyaphum Rajabhat University and Local Communities
Case Study. **Journal of Local Governance and Innovation**. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

Citation : สุรวุฒิ สุดหา และศุภณัฐพร หิรัญ. (2566). ผลกระทบเชิงเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อมในการกำหนดนโยบายระบบขนส่งสาธารณะภายในสถาบันการศึกษาและชุมชนเพื่อเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 171-190;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.55>

แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชน
เพื่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม
หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลกุดหวาย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์
Guidelines for Developing Tourism Potential and Community
Participation for the Success of Eco-Cultural Tourism
Management Huai Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai
Subdistrict, Sikhoraphum District, Surin Province

ศิวาพร พัยคณันท์^{1*} อัครเดช สุพรรณฝ้าย² และอาภาพร บุญประสพ³
Siwaporn Phayakkanant^{1*}, Akkharadet Suphannafai² and Apaporn Boonprasop³

Received : October 5, 2023; Revised : October 28, 2023; Accepted : November 3, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศวัฒนธรรมของหมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลกุดหวาย อำเภอสหัสขันธ์จังหวัดสุรินทร์ และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมของหมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลกุดหวาย อำเภอสหัสขันธ์จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยประยุกต์โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการประชุมกลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ

^{1,3}คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University, Thailand.

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : siwaporn@srur.ac.th

Citation : Phayakkanant, S., Suphannafai, A. and Boonprasop, A. (2023). Guidelines for Developing Tourism

Potential and Community Participation for the Success of Eco-Cultural Tourism Management Huai

Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai Subdistrict, Sikhoraphum District, Surin Province. *Journal of Local*

Governance and Innovation. 7(3) : 191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมในพื้นที่ของหมู่บ้านควายห้วยลำพอกจำนวน 3 หมู่บ้าน คือ บ้านสมบูรณ์ บ้านสะอาดและบ้านโคกสนวน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลและส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวคือปัจจัยด้านการดึงดูดทางการท่องเที่ยวและปัจจัย ด้านศักยภาพบุคลากร 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมท่องเที่ยวมีอิทธิพลกับความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยว 3 ด้าน 1. การวางแผนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว 2. การปฏิบัติตามแผนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและ 3. การติดตามและประเมินผลการท่องเที่ยว ซึ่งพบว่าการวางแผนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวการทํานุบำรุงรักษาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการติดตามและประเมินผลการท่องเที่ยวส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวใน 3 ชุมชน ควรมีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกด้านโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวของชุมชนพัฒนาปัจจัยเสริมด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวและจัดการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมด้วยการมีส่วนร่วมของทั้ง 3 ชุมชนและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการท่องเที่ยว ให้เกิดความสำเร็จและความยั่งยืน

คำสำคัญ (Keywords) : การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม, การมีส่วนร่วมของชุมชน, ศักยภาพการท่องเที่ยว

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the potential of eco-cultural tourism and community participation that influence the success of eco-cultural tourism management of Huai Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai Subdistrict, Sikhoraphum District, Surin Province. and 2) to propose guidelines for the development of eco-cultural tourism of Huai Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai Subdistrict, Sikhoraphum District, Surin Province. It is applied research using quantitative research methods and qualitative research methods. Data were collected using questionnaires and small group meetings with those involved in

Citation : ศิวาพร พยัคฆนันท์, อัครเดช สุพรรณฝ่าย และอาภาพร บุญประสพ. (2566). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการ

ท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลกุดหวาย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

organizing eco-cultural tourism in the areas of Huai Lam Phok Buffalo Village, 3 villages: Ban Somboon, Ban Sadee and Ban Khok Sanuan.

The results of the research found that 1) The potential of eco-cultural tourism that influences and affects the success of tourism management is the tourism attraction factor and the personnel potential factor. 2) The participation of the community in tourism activities is Influence on the success of tourism management in 3 areas 1. Planning and managing tourist attractions 2. Implementation of the plan for managing tourist attractions and 3. Monitoring and evaluating tourism results. It was found that planning for management of tourist attractions, maintenance in managing tourist attractions, and monitoring and evaluating tourism results in the success of tourism management in the 3 communities.

There should be guidelines for tourism development, namely developing tourism potential to cover all aspects by giving importance to the development of community tourism personnel, developing additional tourism factors to be ready to receive tourists and organizing tourism by taking into account the environment. Participate in all 3 communities and create a network of cooperation with government agencies in the area, which is an important factor in organizing tourism for success and sustainability.

Keywords : Eco-Cultural Tourism, Community Participation, Tourism Potential

บทนำ (Introduction)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ประเทศไทยได้กำหนดนโยบาย ให้ความสำคัญและใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับชุมชน โดยเฉพาะการพัฒนา ในระดับชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจฐานราก การท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการพัฒนาระดับชุมชน

Citation : Phayakkanant, S., Suphannafai, A. and Boonprasop, A. (2023). Guidelines for Developing Tourism

Potential and Community Participation for the Success of Eco-Cultural Tourism Management Huai

Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai Subdistrict, Sikhoraphum District, Surin Province. **Journal of Local**

Governance and Innovation. 7(3) : 191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

คือ การท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเลือกจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเป็นแหล่งชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น (ศุภชัยธนาคารอมสิน, 2566) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีลักษณะพิเศษ คือ เป็นการท่องเที่ยวที่อาศัยธรรมชาติและชุมชนเป็นฐาน ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ เข้าใจธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิต (พระมหานพรัตน์ เตชะชิโร, 2561) และเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม (Goodwin and Santilli, 2009)

จังหวัดสุรินทร์ เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาตลอดระยะเวลาหลายปี กิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์มีฐานจากทรัพยากรทั้งธรรมชาติ วัฒนธรรมและสังคม พื้นที่หนึ่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมได้ คือ พื้นที่ ต.กุดหวาย อ.ศีขรภูมิ ซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชนบริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยลำพอกที่ยังอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อของบรรพบุรุษไว้ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะวิถีเกษตรกรรมและคนริมน้ำที่เกี่ยวข้องกับ “ควาย” ซึ่งงานวิจัยนี้จะเรียกว่า “หมู่บ้านควายห้วยลำพอก” โดยปี พ.ศ.2558 ชุมชนได้เริ่มจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมในทั้ง 3 ชุมชน ซึ่งเมื่อชุมชนมีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว มารยะหนึ่ง จะต้องมีการประเมินความสำเร็จด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็นอันจะนำไปสู่การตัดสินใจความสำเร็จ รวมทั้งการแก้ปัญหา การปรับปรุง การพัฒนา ตลอดจนการกำหนดทางเลือกใหม่ในการดำเนินโครงการ (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2556 : 305) ทั้งนี้ ความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม นอกจากจะขึ้นอยู่กับทรัพยากรการท่องเที่ยวแล้ว ยังขึ้นอยู่กับความร่วมมือของคนในชุมชนด้วย (กมลนก เกียรติศักดิ์ชัย และคณะ, 2562) โดยความสำเร็จสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมนอกจากจะประเมินจากจำนวนนักท่องเที่ยว การได้รับประสบการณ์ที่ดีของนักท่องเที่ยวแล้ว สิ่งสำคัญจะต้องพิจารณาจากผลกระทบต่อชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความสุขร่วมกันของนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนด้วย การวิจัยนี้ จึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมหมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อหาแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

Citation : ศิวาพร พยัคฆนันท์, อัครเดช สุพรรณฝ่าย และอาภาพร บุญประสพ. (2566). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการ

ท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.56>

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลกุดหวาย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลกุดหวาย อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ ทำการศึกษาในพื้นที่หมู่บ้านควายห้วยลำพอก มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้ 1) ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาประเด็นศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมท่องเที่ยว ความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม 2) ขอบเขตด้านประชากร แบ่งตามวิธี การวิจัย คือ การวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ใหญบ้านให้รายชื่อว่าเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย คนในชุมชน ผู้นำชุมชน และตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ รวมจำนวน 137 คนใน 3 หมู่บ้าน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากตัวแทนประชาชนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ และตัวแทนภาควิชาการ จำนวน รวม 15 คน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง 3) ขอบเขตด้านพื้นที่ ประกอบด้วย บ้านสมบูรณ์ บ้านสะอาดและบ้านโคกสนวน ต.กุดหวาย อ.สหัสขันธ์ จ.สุรินทร์ 4) ขอบเขตด้านระยะเวลา คือ ทำการศึกษาดังแต่เดือนตุลาคม 2564 - เดือนกันยายน พ.ศ.2565

การสร้าง การพัฒนาเครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือตามกรอบแนวคิดการวิจัยและเมื่อได้สร้างแบบสอบถามแล้วได้เสนอต่อที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษาและความครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย ประกอบด้วย

Citation : Phayakkanant, S., Suphannafai, A. and Boonprasop, A. (2023). Guidelines for Developing Tourism

Potential and Community Participation for the Success of Eco-Cultural Tourism Management Huai

Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai Subdistrict, Sikhorphum District, Surin Province. **Journal of Local**

Governance and Innovation. 7(3) : 191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

1) แบบสอบถาม (questionnaire) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชนและความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยว ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try -Out) กับประชากร จำนวน 30 รายแรก ทดสอบเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970) พบว่ามีค่าระหว่าง 0.744-0.926 ซึ่งมากกว่า 0.6 จึงถือว่าค่าความเชื่อมั่นของตัวแปร ที่ศึกษาทั้งหมดยอมรับได้ (Hair and others. 2006)

ส่วนการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination Power) ได้หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Item-total Correlation) พบว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Item-total Correlation) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.40 ขึ้นไป (Johnson-Conley. 2009)

2) การประชุมกลุ่มย่อย (focus group discussion) เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม

เมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วนในเนื้อหาของแบบสอบถาม ตรวจสอบความลำเอียงในการตอบกลับด้วยสถิติ Two sample t-test พบว่าระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกัน นั่นคือ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามกลับสามารถเป็นตัวแทนประชากรในการศึกษาครั้งนี้ได้

หลังจากรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ใช้วิธีการประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา ด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์และความถดถอยแบบพหุคูณ และนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการนำเสนอเชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยนี้ มีการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดย จารุวรรณ ชูสงค์ และจรรยา นุ่มน้อย (2562) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวซึ่งจุดมุ่งหมายสำคัญในการศึกษาธรรมชาติภายในท้องถิ่นที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน และ การท่องเที่ยวและกีฬา (2550 : 10) ได้นิยามไว้ว่าเป็นการท่องเที่ยวใน

Citation : ศิวาพร พยัคฆนันท์, อัครเดช สุพรรณฝ่าย และอาภาพร บุญประสพ. (2566). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการ

ท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลลูกต๋าย อำเภอสว่างวีรญาติ จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.56>

แหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับการวิจัยนี้ หมายถึง การเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติโดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติ มีวัตถุประสงค์ เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติ มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรม ที่เกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น

2) แนวคิดศักยภาพการท่องเที่ยว โดย ดาริยา บินดุสะ และเอมอร์ อ่าวสกุล (2561) เสนอศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นว่ามีความเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่ และ ดร.ชนิ เอมพันธุ์ (2562) เสนอเกณฑ์การพิจารณาประเมินศักยภาพของ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากร ด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและการสื่อความหมาย ด้านการจัดการผลกระทบสิ่งแวดล้อม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และ ด้านการบริหารจัดการ สำหรับการวิจัยนี้ ศักยภาพการท่องเที่ยว หมายถึง การดึงดูดทางการท่องเที่ยว การบริหารจัดการท่องเที่ยว การจัดการข้อมูลเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยว การจัดการผลกระทบจากการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว การให้ความรู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และศักยภาพบุคลากร

3) แนวคิดการมีส่วนร่วม โดย บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542 : 28) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนทางการท่องเที่ยวไว้ว่า การสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยที่ให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์และมีรายได้จากการท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน และ Cohen and Uphoff (1981) (อ้างถึงใน กนิษฐิกา สอกลกลาง, 2556) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน 4 มิติ โดยสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล สำหรับการวิจัยนี้ การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วย การวางแผนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

Citation : Phayakkanant, S., Suphannafai, A. and Boonprasop, A. (2023). Guidelines for Developing Tourism

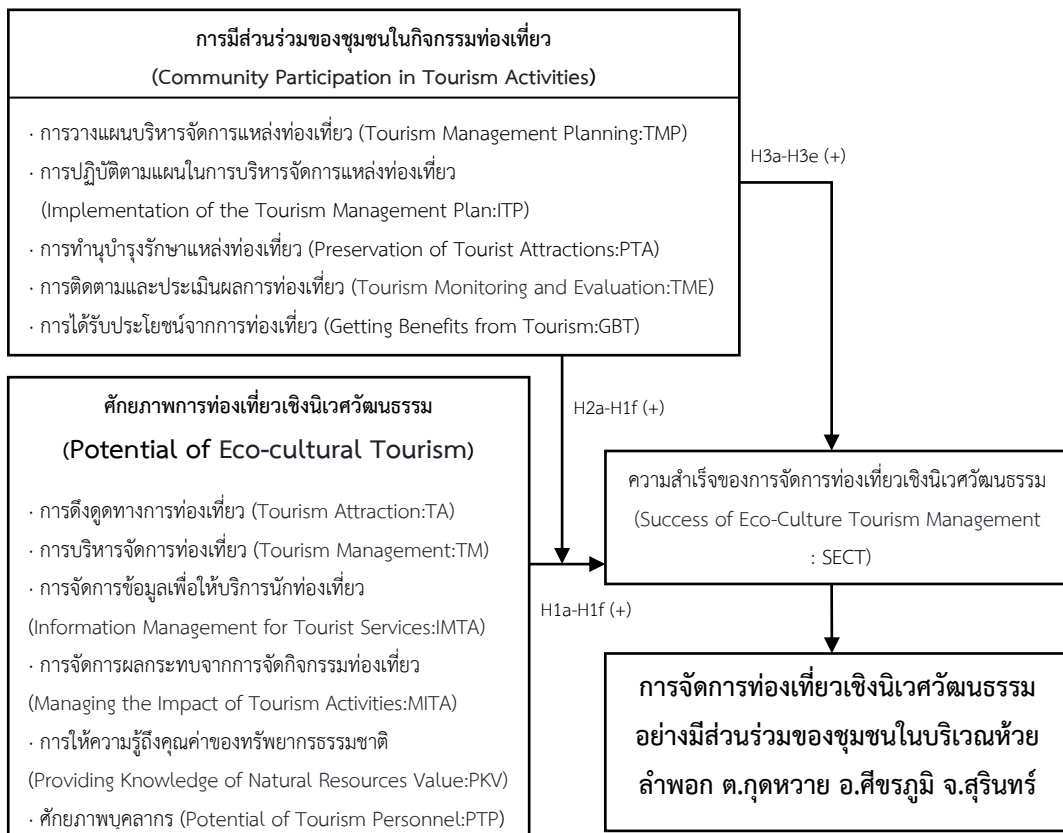
Potential and Community Participation for the Success of Eco-Cultural Tourism Management Huai

Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai Subdistrict, Sikhorphum District, Surin Province. **Journal of Local**

Governance and Innovation. 7(3) : 191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

การปฏิบัติตามแผนในการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยว การทำนุบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว การติดตามและประเมินผลการท่องเที่ยว การได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว

จากแนวคิดที่ศึกษาจะพบว่าการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ สามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการวิจัย แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมดและได้ตั้งสมมติฐานการทดสอบอิทธิพลและการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ ดังนี้

Citation : ศิวาพร พยัคฆนันท์, อัครเดช สุพรรณฝ่าย และอาภาพร บุญประสพ. (2566). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการ

ท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำ

พอก ตำบลกุดหวาย อำเภอศีร์ษะภูมิ จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

สมการที่ 1 อิทธิพลของศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ทั้ง 6 ด้าน ที่มีต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมด้วยสมมติฐานที่ 1a สมมติฐานที่ 1b สมมติฐานที่ 1c สมมติฐานที่ 1d สมมติฐานที่ 1e และสมมติฐานที่ 1f

$$SECT = \beta_{01} + \beta_1TA + \beta_2TM + \beta_3IMTS + \beta_4MITA + \beta_5PKV + \beta_6PTP + \epsilon$$

สมการที่ 2 อิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ทั้ง 6 ด้าน กับความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมด้วยสมมติฐานที่ 1a สมมติฐานที่ 2b สมมติฐานที่ 2c สมมติฐานที่ 2d สมมติฐานที่ 2e และสมมติฐานที่ 2f

$$SECT = \beta_{02} + \beta_7TA + \beta_8TM + \beta_9IMTS + \beta_{10}MITA + \beta_{11}PKV + \beta_{12}PTP + \beta_{13}(TA * CPT) + \beta_{14}(TM * CPT) + \beta_{15}(IMTS * CPT) + \beta_{16}(MITA * CPT) + \beta_{17}(PKV * CPT) + \beta_{18}(PTP * CPT) + \epsilon$$

สมการที่ 3 อิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมท่องเที่ยว ทั้ง 5 ด้านที่มีต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ด้วยสมมติฐานที่ 3a สมมติฐานที่ 3b สมมติฐานที่ 3c สมมติฐานที่ 3d และสมมติฐานที่ 1e

$$SECT = \beta_{03} + \beta_{19}TMP + \beta_{20}ITP + \beta_{21}PTA + \beta_{22}TME + \beta_{23}GET + \epsilon$$

ผลการวิจัย (Research Results)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมหมู่บ้านควายห้วยลำพอก เกิดขึ้นครั้งแรก พ.ศ.2558เกิดจากชุมชนมีอ่างเก็บน้ำห้วยลำพอกที่อุดมสมบูรณ์ตลอดทั้งปี ที่ตั้งหมู่บ้านติดริมอ่างเก็บน้ำ มีประมงพื้นบ้านกว่า 100 คน มีวิถีชีวิตสำคัญที่กลายมาเป็นสิ่งดึงดูดทางการท่องเที่ยว คือ วิถีคนกับควาย มีควายรวมกันเกือบหนึ่งพันตัว ในระหว่างเวลา 10.00 - 15.00 น. ชาวบ้าน จะต้อนควายมาเลี้ยงในอ่างเก็บน้ำ และใช้การพายเรือเลี้ยงควาย ให้ควายหากินต้นบัวเล็ก ๆ หรือหญ้าไต้หวัน ซึ่งเป็นวิถีที่ทำมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ในเวลาเย็นเจ้าของจะพายเรือต้อนควาย กลับเข้าคอกตามปกติ แต่ก็มีบางตัวที่ไม่กลับคอก จะอาศัยอยู่บนเกาะกลางอ่างเก็บน้ำเป็นเวลาหลายวันหรือหลายสัปดาห์ นอกจากนี้ชุมชนยังมีแหล่งท่องเที่ยว มีกิจกรรมและประเพณีโบราณที่สืบทอดกัน เช่น ประเพณีตักบาตรข้าวเฝ้า ประเพณีกฐินทางเรือ ประเพณีรำตรด สวนป่าชุมชน ริมธารธรรมสถาน ฐานเรียนรู้การทำ

Citation : Phayakkanant, S., Suphannafai, A. and Boonprasop, A. (2023). Guidelines for Developing Tourism

Potential and Community Participation for the Success of Eco-Cultural Tourism Management Huai

Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai Subdistrict, Sikhoraphum District, Surin Province. **Journal of Local**

Governance and Innovation. 7(3) : 191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

เสื่อกก ฐานแปรรูปอาหาร รวมทั้งมีเมนูอาหารและขนมพื้นบ้านหลายชนิด ที่ผ่านมามีการจัดการท่องเที่ยวตามศักยภาพและทรัพยากรที่ชุมชนมี โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มประมง กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มทอเสื่อกก

การวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 137 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 89 คน (คิดเป็นร้อยละ 65.0) มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 56 คน (คิดเป็นร้อยละ 40.9) รองลงมาได้แก่ อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 37 คน (คิดเป็นร้อยละ 27.0) มีสถานภาพสมรส จำนวน 111 คน (คิดเป็นร้อยละ 81.0) การศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา จำนวน 104 คน (คิดเป็นร้อยละ 75.9) รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 18 คน (คิดเป็นร้อยละ 13.1) เป็นสมาชิกชุมชน จำนวน 108 คน (คิดเป็นร้อยละ 78.8) รองลงมาคือ ผู้ประกอบการ จำนวน 24 คน (คิดเป็นร้อยละ 17.5) มีประสบการณ์การเข้าร่วมอบรมความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 117 คน (คิดเป็นร้อยละ 85.4) และมีประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนห้วยลำพอกทุกครั้ง จำนวน 75 คน (คิดเป็นร้อยละ 54.7)

การวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมหมู่บ้านควายห้วยลำพอก ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ มีดังนี้

1. อิทธิพลของศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมกับความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม กับความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม

ศักยภาพ/ ความสำเร็จ	การ ดึงดูด*	การบริหาร ฯ	การจัดการ ฯ	ผล กระทบ*	การให้ ความรู้*	บุคลากร	ความสำเร็จ
การดึงดูด*	-	.231*	.139	.009	.084	.312*	.590*
การบริหาร*		-	.445*	.280*	.418*	.550*	.064
การจัดการ*			-	.372*	.501*	.405*	.047
ผลกระทบ*				-	.343*	.186*	.117
การให้ความรู้*					-	.303*	.041
บุคลากร						-	.272*
รวมศักยภาพ							.124

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Citation : ศิวาพร พยัคฆนันท์, อัครเดช สุพรรณฝ่าย และอาภาพร บุญประสพ. (2566). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการ

ท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

ข้อมูลจากตารางที่ 1 พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวฯ ไม่มีอิทธิพลกับความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวฯ ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ด้านการดึงดูดทางการท่องเที่ยว ($r=.590$) และด้านศักยภาพของบุคลากร ($r=.272$)

จากตารางที่ 2 พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่า R เท่ากับ .627 หรือร้อยละ 62.7 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .30414$ เมื่อทดสอบแล้ว พบว่า มีศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม เพียง 2 ด้านที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการดึงดูดทางการท่องเที่ยว ($\beta=.560$) และด้านศักยภาพของบุคลากร ($\beta=.199$) ตามลำดับ ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$y = 3.902 + .560X_1 + .199X_6$$

เมื่อ y แทน ความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม

X_1 แทน ด้านการดึงดูดทางการท่องเที่ยว

X_6 แทน ด้านศักยภาพของบุคลากร

ตารางที่ 2 ระดับการส่งผลของศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม

ความสำเร็จ	ศักยภาพ การเป็นแหล่งท่องเที่ยว	b	SE _b	β	t	p
ค่าคงที่ a = 3.902					10.782*	.000
	การดึงดูดฯ	.291	.038	.560	7.748*	.000
	การบริหารฯ	.121	.087	.123	1.396	.165
	การจัดการฯ	.012	.058	.018	.209	.835
	ผลกระทบฯ	.096	.068	.107	1.414	.160
	การให้ความรู้ฯ	.059	.070	.070	.841	.402
	บุคลากร	.086	.037	.199	2.314*	.022

a=3.902 : SE_{est} = $\pm .30414$

R = .627, R² = .393 ; Adjusted R² = .365 ; F = 14.022

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Citation : Phayakkanant, S., Suphannafai, A. and Boonprasop, A. (2023). Guidelines for Developing Tourism

Potential and Community Participation for the Success of Eco-Cultural Tourism Management Huai

Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai Subdistrict, Sikhoraphum District, Surin Province. **Journal of Local**

Governance and Innovation. 7(3) : 191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

2. อิทธิพลของการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก

การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมท่องเที่ยวมีอิทธิพลกับความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .171$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มี 3 ด้าน ที่มีอิทธิพลทางบวกต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 คือ ด้านการวางแผนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ($r = .295$) ด้านการปฏิบัติตามแผนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ($r = .219$) และด้านการติดตามและประเมินผลการท่องเที่ยว ($r = .213$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม

การมีส่วนร่วม/ ความสำเร็จ	ร่วมวางแผน	ร่วมปฏิบัติ	ร่วมทำนุบำรุง	ร่วมติดตามฯ	ร่วมประโยชน์	ความสำเร็จ
ร่วมวางแผน	-	.461*	.377*	.572*	.288*	.295*
ร่วมปฏิบัติ		-	.388*	.394*	.320*	.219*
ร่วมทำนุบำรุง			-	.643*	.360*	.054
ร่วมติดตามฯ				-	.386*	.213*
ร่วมประโยชน์					-	.006
รวม						.171*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมท่องเที่ยวต่อความสำเร็จ ของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่า R เท่ากับ .416 หรือร้อยละ 41.6 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ $\pm .35353$ เมื่อทดสอบแล้ว พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมท่องเที่ยว จำนวน 3 ด้าน ที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการวางแผนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ($\beta = .233$) ด้านการทำนุบำรุงรักษาในการจัดการแหล่ง

Citation : ศิวาพร พัยคนันท์, อัครเดช สุพรรณฝ่าย และอาภาพร บุญประสพ. (2566). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการ

ท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

ท่องเที่ยว ($\beta = .327$) และด้านการติดตามและประเมินผลการท่องเที่ยว ($\beta = .259$) ตามลำดับ ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$y = 5.048 + .233X_1 + .327X_3 + .259X_4$$

เมื่อ y แทน ความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม

X_1 แทน ด้านการวางแผนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

X_3 แทน ด้านการร่วมทำนุบำรุงรักษาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

X_4 แทน ด้านการร่วมติดตามและประเมินผลในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 4 ระดับการส่งผลของการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมท่องเที่ยวต่อความสำเร็จ ของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม

ความสำเร็จ	การมีส่วนร่วม	b	SE _b	β	t	p
ค่าคงที่					13.218*	.000
a = 5.048						
	ร่วมวางแผน	.164	.070	.233	2.325*	.022
	ร่วมปฏิบัติ	.138	.092	.144	1.500	.136
	ร่วมทำนุบำรุง	.274	.088	.327	3.104*	.022
	ร่วมติดตามฯ	.187	.087	.259	2.141*	.034
	ร่วมประโยชน์	.054	.047	.101	1.144	.255

a=5.048 : SE_{est} = ± 35353
R = .416, R² = .173 ; Adjusted R² = .142 ; F = 5.496

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยข้างต้น มีสมมติฐาน H3a H3c H3d H2b H1a H1f เท่านั้นที่ยอมรับสมมติฐานตามกรอบแนวคิดการวิจัย

Citation : Phayakkanant, S., Suphannafai, A. and Boonprasop, A. (2023). Guidelines for Developing Tourism

Potential and Community Participation for the Success of Eco-Cultural Tourism Management Huai

Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai Subdistrict, Sikhorphum District, Surin Province. **Journal of Local**

Governance and Innovation. 7(3) : 191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

3) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ต.กุดหวาย อ.ศีขรภูมิ จ.สุรินทร์

จากการประชุมกลุ่มย่อยกับตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านควายห้วยลำพอก พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องให้ความสำคัญกับ 2 ประเด็นคือ

1. ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยว คือ การดึงดูดทางการท่องเที่ยวและศักยภาพบุคลากร ดังนั้น หากชุมชนต้องการให้เกิดความสำเร็จมากขึ้น ควรพัฒนาด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม คือ 1) การบริหารจัดการท่องเที่ยว เช่น การจัดการด้านถนน ห้องสุขา ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว 2) การจัดการข้อมูลเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น จัดให้มีสื่อที่หลากหลายเพื่อประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว และจัดให้มีบุคลากรนำเที่ยวที่มีทักษะในการให้บริการนำเที่ยว 3) การจัดการผลกระทบจากการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว ได้แก่ การให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยสภาพของทรัพยากรธรรมชาติและนำมาเป็นข้อมูล ในการวางแผนหรือกำหนดแนวทางที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ 4) การให้ความรู้ ถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้คนในชุมชน และนักท่องเที่ยวตระหนักและเห็นคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว และจัดทำป้ายสื่อความหมายในเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อให้ความรู้แก่ชุมชน

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมท่องเที่ยว จากผลการวิจัย พบว่า ความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยว เกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของการวางแผนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การทำนุบำรุงรักษาในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและการติดตามและประเมินผลการท่องเที่ยว ดังนั้น แนวทางแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก สิ่งที่ชุมชนต้องให้ความสำคัญและดำเนินการเพิ่มเติม คือ 1) การให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม 2) สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ด้วย เนื่องจากตัวแทนชุมชนได้ให้ข้อมูลว่าแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยังต้องการสิ่งสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ที่พักนักท่องเที่ยว ห้องน้ำ เสื้อชูชีพ ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจากภาครัฐ ซึ่งจะต้องมีการวางแผนงบประมาณร่วมกัน นอกจากการสนับสนุนจากภาครัฐแล้ว 3) ชุมชน

Citation : ศิวาพร พยัคฆนันท์, อัครเดช สุพรรณฝ่าย และอาภาพร บุญประสพ. (2566). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการ

ท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลกุดหวาย อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

ควรจัดตั้งกลุ่มเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยให้ตัวแทนทั้ง 3 หมู่บ้าน ร่วมเป็นคณะกรรมการ โดยจะต้องวางแผนให้มีกิจกรรมท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทั้ง 3 พื้นที่

3. ความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ชุมชนจะต้อง 1) จัดการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจและได้รับประสบการณ์ที่ดีจากการท่องเที่ยว 2) พัฒนาโปรแกรมท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงแหล่งและกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้ง 3 หมู่บ้าน ไม่ควรจัดกิจกรรมแยกเฉพาะส่วน เพื่อให้กิจกรรมท่องเที่ยวมีความหลากหลายและให้ชุมชนมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว 3) เน้นการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว มีส่วนร่วมกับกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน 4) เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวมากขึ้นและมีจำนวนสม่ำเสมอตลอดทั้งปีด้วยการจัดทำสื่อ มีช่องทางในการประชาสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายการตลาด 5) ควรจัดการท่องเที่ยวโดยออกแบบกิจกรรมที่จะทำให้ชุมชนเกิดรายได้เพิ่มขึ้น เช่น จัดระบบการให้บริการอาหารจำหน่ายสินค้าที่ระลึกหรือสินค้าพื้นเมือง บริการโฮมสเตย์ จัดการแสดงพื้นบ้านเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมหมู่บ้านควายห้วยลำพอก จะต้องมีการพัฒนาในหลายด้านและคนในชุมชนต้องดำเนินการร่วมกัน เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมเป็นการศึกษารวมชาติภายในท้องถิ่น เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน ศันสนีย์ วุฒยาภาธิกุล (2552) ได้กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพต้องมีจุดดึงดูดความสนใจ มีคุณค่าทางวัฒนธรรม มีประวัติศาสตร์ มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ หากไม่มีเอกลักษณ์หรือจุดเด่นเลยจะไม่มีใครอยากเยี่ยมชม (พิมพ์ระวี โรจรุ่งสัจย์, 2553) ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญลำดับแรกๆ ที่ดึงดูดใจและเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังมากที่สุด รองลงมาคือด้านประวัติศาสตร์และกิจกรรม (ณัทย์ มุขดีสุทธีวัฒน์, 2564 : 91)

สิ่งสำคัญที่หมู่บ้านควายห้วยลำพอกจะต้องทำเพิ่มเติม คือ การสร้างการรับรู้ด้วยการประชาสัมพันธ์จะช่วยให้นักท่องเที่ยวรับรู้ข้อมูลและเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ โดย อรพรรณ ถาวรายุคม์ และ อาทิตยา แก้วตาธนวัฒน์ (2564 : 55-56) เสนอว่า ชุมชนจะต้องวางแผนด้านสื่อ

Citation : Phayakkanant, S., Suphannafai, A. and Boonprasop, A. (2023). Guidelines for Developing Tourism

Potential and Community Participation for the Success of Eco-Cultural Tourism Management Huai

Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai Subdistrict, Sikhoraphum District, Surin Province. **Journal of Local**

Governance and Innovation. 7(3) : 191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนกับเครือข่าย เพราะการสร้างให้เกิดการรับรู้ถึงวิถีชีวิตคนในชุมชนโดยไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตเดิม เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การท่องเที่ยวประสบความสำเร็จได้ (วารยาภา มิ่งศิริธรรม และรวีวรรณ โปยรุ่งโรจน์, 2564) เพราะอาจเป็นปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เข้ามาท่องเที่ยว เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามามากขึ้น สิ่งที่ชุมชนต้องพัฒนาคือ การเพิ่มจำนวนและพัฒนาศักยภาพบุคลากร ทั้งด้านการให้บริการ การเล่าเรื่องให้ข้อมูล โดยเฉพาะรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะ การจัดการข้อมูลเกี่ยวกับระบบนิเวศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ โดยอาจจะใช้กระบวนการอบรมให้ความรู้กับบุคลากรในชุมชน เพราะการอบรมจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น (อาภาพร บุญประสพ และคณะ, 2564) และความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้นั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของกิจกรรมและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว การสร้างสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยว และสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น (ภัทรธนกัลย์ เตียไพบุลย์, 2557) รวมทั้งการจัดการข้อมูลบริการนักท่องเที่ยว การจัดการผลกระทบ การสร้างให้ชุมชนและนักท่องเที่ยวรู้คุณค่าของทรัพยากร ซึ่งชุมชนเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวจึงมีบทบาทเป็นเป็นเจ้าของ มีสิทธิ์ ในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน (พจนา สวนศรี และสมภาพ ยี่จอหอ, 2556)

นอกจากนี้ หลักสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม คือ การมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมหมู่บ้านควายห้วยลำพอก ที่ผสมผสานระหว่าง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การชมวิถีชีวิตในชนบทและชมวัฒนธรรมและประเพณีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ยังต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง จารวรรณ ชูสงค์ และ จรวยพร นุ่มน้อย (2562) พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมต้องอาศัยความร่วมมือของชุมชนสนับสนุนเพื่อให้เกิดแรงขับเคลื่อนที่เกื้อหนุนการพัฒนา ชุมชนต้องพร้อมดูแลแหล่งท่องเที่ยว มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ คนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการทำงานและกำหนดทิศทาง กฎกติกาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวร่วมกัน กระจายหน้าที่ แบ่งงานกันทำและกระจายผลประโยชน์ ที่เป็นธรรมให้แก่ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (ชุดิภาณูจน์ กันทะอู, 2560) ทั้งนี้ การพัฒนา บางด้านอาจต้องอาศัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนภารกิจภารกิจส่งเสริมการ

Citation : ศิวาพร พยัคฆนันท์, อัครเดช สุพรรณฝ่าย และอาภาพร บุญประสพ. (2566). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการ

ท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลลูกต๋าย อำเภอดงหลวง จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.56>

ท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น โดยมีหน้าที่วางแผนการท่องเที่ยว ปรับปรุง ดูแล บำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยว จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ การวางแผนระยะยาวร่วมกันจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อเป็นหลักประกันว่าพื้นที่จะไม่เสียหายจากการดำเนินกิจกรรมใดๆ เพียงเพื่อประโยชน์ระยะสั้น (พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2522; อ้างถึงใน เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552)

ทั้งนี้ หากพิจารณาความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยว จะไม่ได้มีเฉพาะด้านเศรษฐกิจต่อชุมชนเพียงอย่างเดียว แต่ยังเกิดประโยชน์ในแง่สังคมด้วย ได้แก่ ความสามัคคีในชุมชน อาชีพเสริมจากการท่องเที่ยว ความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ความตระหนักของคนชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรรวมทั้งการเห็นคุณค่าของทรัพยากรท้องถิ่น (สายรุ่ง ดินโคกสูง และคณะ, 2561) ซึ่งถือว่าเป็นการท่องเที่ยวไทยเป็นอนาคตที่ดีกว่าสำหรับทุกคน (Building Forward a Better Tourism For All) โดยจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของ 3 กลุ่มหลัก คือ ประชาชน รายได้ และความยั่งยืน (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2566) ซึ่งถือเป็นแนวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมของหมู่บ้านควายห้วยลำพอก เพราะชุมชนจัดการท่องเที่ยวโดยอาศัยทรัพยากรทุนธรรมชาติและทุนทางสังคมด้านวัฒนธรรม จึงต้องยังคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ทั้งนี้ ชุมชนสามารถใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน และยังใช้เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตของท้องถิ่นได้ โดยการจัดการท่องเที่ยวอย่างสมดุลส่งผลให้ประโยชน์ต่างๆ ที่ได้จากการท่องเที่ยวจะย้อนคืน มาสู่ชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของชุมชน พื้นที่ เศรษฐกิจชุมชน สังคม ประชาชนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีและสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์ รวมถึงการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตอันดีงามของชุมชนสืบทอดรุ่นต่อรุ่น (ดรชนี เอมพันธ์, 2550)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ชุมชนควรจัดตั้งกลุ่มเพื่อทำหน้าที่หลักในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน โดยกำหนดแนวทางในการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยว และกำหนดหน้าที่

Citation : Phayakkanant, S., Suphannafai, A. and Boonprasop, A. (2023). Guidelines for Developing Tourism

Potential and Community Participation for the Success of Eco-Cultural Tourism Management Huai

Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai Subdistrict, Sikhorphum District, Surin Province. **Journal of Local**

Governance and Innovation. 7(3) : 191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

ความรับผิดชอบของสมาชิกกลุ่มให้ครอบคลุมโดยเชื่อมโยงบทบาทไปยังสมาชิกชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว

1.2 ควรมีการนำเสนอแผนการพัฒนาต่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการพัฒนาและแผนการจัดหาสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมประชาสัมพันธ์หรือการตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและชุมชน

1.3 ชุมชนควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนอย่างต่อเนื่อง กำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยจัดทำเป็นปฏิทินการท่องเที่ยวของชุมชน โดยอาจผนวกเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับกิจกรรมระดับตำบล อำเภอหรือจังหวัด

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความต้องการและประเมินผลการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมของชุมชนโดยสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ

2.2 ควรศึกษาแนวทางในการจัดการผลกระทบจากการท่องเที่ยว ทั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนิษฐิกา คอกกลาง. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านธารปราสาท อำเภอ โนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- กมลนก เกียรติศักดิ์ชัย, ศรีญา ประเสริฐสุด และเอียรรัตน์ ฉัตรภัทรพล. (2562). การสังเคราะห์การท่องเที่ยวโดยชุมชน: โอกาสหรืออุปสรรคต่อการพัฒนาแบบยั่งยืน. วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 19(2) : 177-190.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ.2566-2570). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://shorturl.asia/jO19D>. สืบค้น 30 กันยายน 2566.

Citation : ศิวาพร พยัคฆนันท์, อัครเดช สุพรรณผ่าย และอาภาพร บุญประสพ. (2566). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการ

ท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลลูกต๋าย อำเภอสว่างภูมิ จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

- จารุวรรณ ชูสงค์ และจรวัยพร นุ่มน้อย. (2562). การพัฒนาคู่มือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อรองรับการจัดการการท่องเที่ยวบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจฐานราก: ตำบลลานข่อย จังหวัดพัทลุง. วารสาร สจล.ชุมชนเขตอุดมศักดิ์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 1(1-2) : 15 – 25.
- ชุดิกาญจน์ กันทะอุ. (2560). การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นพื้นฐาน: กรณีศึกษา บ้านร่องฟอง ตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณทัย มุขดีสุทธรัตน. (2564). ความคาดหวังและการรับรู้ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมายังพื้นที่อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. การค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ดาริยา บินดุสะ และเอมอร อ่าวสกุล. (2561). การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนและธรรมชาติเพื่อพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวอำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล. การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 1. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ดรธรณี เอ็มพันธ์. (2550). การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการจัดกิจกรรมโฮมสเตย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดรธรณี เอ็มพันธ์. (2562). การจัดการทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าไม้. เอกสารประกอบการสอนประมวลสารชุดวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อการป่าไม้และสิ่งแวดล้อม หน่วยที่ 5. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Citation : Phayakkanant, S., Suphannafai, A. and Boonprasop, A. (2023). Guidelines for Developing Tourism

Potential and Community Participation for the Success of Eco-Cultural Tourism Management Huai

Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai Subdistrict, Sikhoraphum District, Surin Province. Journal of Local

Governance and Innovation. 7(3) : 191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

พระมหานพรัตน์ เตชะชิโร. (2561). การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมของชุมชนคลองบางพระหลวง อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. **วารสารวิจัยวิชาการ**. 1(1) : 1-13.

พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์. (2553). **การท่องเที่ยวชุมชน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

พจนา สอนศรี และสมภาพ ยี่จอหอ. (2556). **คู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยพายัพ สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน.

ภัทรธนกลัย เตียไพบูลย์. (2557). **ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนบ้านห้วยอนวัด ตำบลแม่ทอม อำเภอปางก๋าล่า จังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). **การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรายาภา มิ่งศิริธรรม และ รวีวรรณ โปรรุ่งโรจน์. (2564). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. **วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา**. 11(1) : 38-48.

คันสนีย์ วุฒิยาภาธีกุล. (2552). มาตรฐานการท่องเที่ยวยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยว. **สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว For Quality**. 15(138) : 85-88.

ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน. (2566). **ท่องเที่ยวโดยชุมชนวิถีสู่ความยั่งยืน**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://shorturl.asia/AMICD>. สืบค้น 15 มกราคม 2566.

สายรุ้ง ดินโคกสูง, วิตติกา ทางชั้น และสุภัญญา ธานี. (2651). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมลุ่มน้ำชีเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูวิถีชีวิตชุมชน ตำบลชีทวน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ**. 13(2) : 213-221.

อาภาพร บุญประสพ, ศิวาพร พยัคฆนันท์, พิชราภรณ์ เกลียวแก้ว, ธราธร ภูพันธ์เชือก, ดารณี สุรินทรเสนี, อารีรัตน์ สมานดุขณี และปิยวรา พานิชวิฑิตกุล. (2564). การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนเพื่อส่งเสริมระบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของท้องถิ่น จังหวัดสุรินทร์. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 5(3): 15-30.

Citation : ศิวาพร พยัคฆนันท์, อัครเดช สุพรรณฝ่าย และอาภาพร บุญประสพ. (2566). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการ

ท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำพอก ตำบลลูกต๋าย อำเภอดงหลวง จังหวัดสุรินทร์. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 7(3) :

191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

อรพรรณ ถาวรายุศม์ และอาทิตยา แก้วตาธนวัฒน์. (2564). การวางแผนสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนจังหวัดจันทบุรี. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of psychological testing**. 3 ed. New York : Harper & Row.

Goodwin, H. and Santilli, R. (2009) Community-Based Tourism: A Success? ICRT Occasional Paper, 11, 1-37. <https://shorturl.asia/54h09>.

Hair, J. F. and others. (2006). **Multivariate data analysis**. 6th ed.. New Jersey: Pearson Education International.

Johnson-Conley. (2009). **Using community-based participatory research in the development of a consumer-driven cultural competency tool**. Ph.D Dissertation, University of Washington Graduate School.

Citation : Phayakkanant, S., Suphannafai, A. and Boonprasop, A. (2023). Guidelines for Developing Tourism

Potential and Community Participation for the Success of Eco-Cultural Tourism Management Huai

Lam Phok Buffalo Village, Kut Wai Subdistrict, Sikhoraphum District, Surin Province. **Journal of Local**

Governance and Innovation. 7(3) : 191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

Citation : ศิวพร พยัคฆนันท์, อัครเดช สุพรรณฝ้าย และอาภาพร บุญประสพ. (2566). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการ

ท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม หมู่บ้านควายห้วยลำ

พอก ตำบลลุดหวาย อำเภอศรีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

191-212; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.56>

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรม
ไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียน
ขนาดมอญพิทยาคม โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับวิธีการสอน
แบบร่วมมือ

Achievement Study About Learning Tools in Microsoft
Programs. Power point of Secondary Grade 8 Students at
Khanadmornpittayakom School using Augmented Reality
Technology with a Collaborative Teaching Methods

ณัฐธิดา เชิดโฉม¹ กฤษณณัฐ หนูนชู^{2*} และจักรพงษ์ วารี³

Natthida Cherdchom¹, Kritsananut Nunchoo^{2*} and Jakkrapong Waree³

Received : June 23, 2023; Revised : July 4, 2023; Accepted : July 4, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับการสอนแบบร่วมมือ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับการสอนแบบร่วมมือ 3. ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม

¹ศูนย์ดิจิทัลโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านชำปะโต; Digital Community Center, Ban Cham Pado Border Patrol Police School, Thailand.

²⁻³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : kritsananut8@gmail.com

Citation : Cherdchom, N., Nunchoo, K. and Waree, J. (2023). Achievement Study About Learning Tools in Microsoft Programs. Power point of Secondary Grade 8 Students at Khanadmornpittayakom School using Augmented Reality Technology with a Collaborative Teaching Methods. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 213-226; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.57>

ร่วมกับการสอนแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม ต.ตาตุม อ.สังขะ จ.สุรินทร์ จำนวน 20 คน โดยมาจากการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1. สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม 2. แผนการจัดการเรียนรู้ 3. แบบทดสอบ 4. แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการเรียนรู้โดยใช้สถิติ t – test (dependent) โดยผลการวิจัยพบว่า

1. สื่อการสอนเทคโนโลยีความจริงเสริม เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ มีคุณภาพระดับมากที่สุด และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75

2. ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ โดยสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords) : สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม, การสอนแบบร่วมมือ, โปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์

Abstract

This purposes of the research were to. 1. To develop Augmented reality with collaborative learning to be effective according to the 75/75 criteria. 2. To studies the learning achievement of Grade 8 students by using Augmented reality. with collaborative learning. 3. To studies students' satisfaction in learning using Augmented reality with collaborative learning. The samples used in the research were including students in Grade 8 at khanadmornpittayakom School Tatum Subdistrict, Sangkha District, Surin Province, consisting of 20 people by simple random sampling. The research instrument were 1. Augmented Reality 2. Learning Management Plan 3. Quiz 4. Satisfaction Questionnaire. stats used in Research

Citation : ณัฐธิดา เชิดโฉม, กฤษณณัฐ หนูหนู และจักรพงษ์ วารี. (2566). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเรียนรู้เครื่องมือ

ในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับการสอนแบบร่วมมือ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3)

: 213-226; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisrru.2023.57>

descriptive statistics Arithmetic mean and standard deviation and mean comparison of results. Learning by dependent sample t – test

The research results were :

1. Augmented Reality teaching The learning tools in Microsoft PowerPoint are of the highest quality and effective criteria 75/75.

2. The results of learning management of learning tools in Microsoft PowerPoint program by Augmented reality of Grade 8 students after school was significantly higher than before at the .05 level.

3. Grade 2 students were satisfied with the learning management by using Augmented reality. The subject learns the tools in the Microsoft PowerPoint program at the highest level.

Keywords : Augmented reality, Cooperative teaching, Microsoft Power point

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กรที่เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน ทำให้การเข้าถึงข้อมูลมีความรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารมีประสิทธิภาพ และช่วยประหยัดต้นทุนในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของหน่วยงานที่เชื่อมต่อในระบบอินเทอร์เน็ต เช่น การรับส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การมีเว็บไซต์สำหรับเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ เป็นต้น แม้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีประโยชน์และสามารถช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ แต่ในขณะเดียวกันก็มีความเสี่ยงสูง และอาจก่อให้เกิดภัยอันตรายหรือสร้างความเสียหายต่อการปฏิบัติราชการได้เช่นกันเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สังคมเปลี่ยนจากสังคมอุตสาหกรรมมาเป็นสังคมสารสนเทศทำให้ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนจากระบบแห่งชาติไปเป็นเศรษฐกิจโลกที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของโลกผูกพันกับทุกประเทศ ความเชื่อมโยงของเครือข่ายสารสนเทศทำให้เกิดสังคมโลกาภิวัตน์เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้องค์กรมีลักษณะผูกพัน มีการบังคับบัญชาแบบแนวราบมากขึ้น หน่วยธุรกิจมีขนาดเล็กลง และเชื่อมโยงกันกับหน่วยธุรกิจอื่นเป็นเครือข่าย การดำเนินธุรกิจมีการแข่งขันกันในด้านความเร็ว โดยอาศัยการใช้ระบบเครือข่าย

Citation : Cherdchom, N., Nunchoo, K. and Waree, J. (2023). Achievement Study About Learning Tools in

Microsoft Programs. Power point of Secondary Grade 8 Students at Khanadmornpittayakom School using Augmented Reality Technology with a Collaborative Teaching Methods. **Journal of Local**

Governance and Innovation. 7(3) : 213-226; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.57>

คอมพิวเตอร์ และการสื่อสารโทรคมนาคมเป็นตัวสนับสนุน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้ง่าย และรวดเร็ว

จากการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการใช้โปรแกรมนำเสนอข้อมูล มีเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน กล่าวคือเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ในการออกแบบ ไม่โครซอฟต์แวร์พาวเวอร์พอยต์ ออกแบบนำเสนอผลงานด้วยความเหมาะสมและเป็นระบบ มีทักษะในการค้นหาข้อมูลหรือสารสนเทศ ประเมิน จัดการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำสารสนเทศไปใช้ในการนำเสนอข้อมูล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ความรู้ด้าน สื่อดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการนำเสนอผลงานในชีวิตจริง เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและได้ความรู้จากข้อมูลที่นำเสนอ

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในรายวิชาการใช้โปรแกรมนำเสนอข้อมูล มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟต์แวร์พาวเวอร์พอยต์ พบว่านักเรียนยังไม่สามารถจำชื่อเครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟต์แวร์พาวเวอร์พอยต์ ที่เป็นภาษาอังกฤษได้ สาเหตุอาจมาจากนักเรียนยังไม่คุ้นชินและยังไม่มีพื้นฐานภาษาอังกฤษและใช้ภาษาไทยตั้งแต่เริ่มเรียน เมื่อครูเปลี่ยนภาษาโปรแกรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษแล้ว นักเรียนจะยังจำเครื่องมือไม่ได้ เนื่องจากนักเรียนยังจำภาพและชื่อที่เป็นภาษาไทยอยู่ และเนื้อหาในรายวิชานี้ค่อนข้างมาก ยากที่จะนำเสนอให้ดูน่าสนใจ ไม่น่าดึงดูด หรือกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความอยากเรียนรู้ เป็นเนื้อหาที่ค่อนข้างหาสื่อที่มีความน่าสนใจยากจึงทำให้นักเรียนไม่มีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนส่งผลกระทบให้นักเรียนไม่สามารถจำและใช้เครื่องมือในโปรแกรม ไมโครซอฟต์แวร์พาวเวอร์พอยต์ ได้ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยกว่าเกณฑ์ที่ครูกำหนดไว้

จากสาเหตุและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญที่จะนำโดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม เป็นสื่อที่น่าสนใจ เหมาะที่จะนำเสนอให้ดึงดูดผู้เรียนให้อยากเรียน สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม สามารถนำภาพ เสียง วิดีโอ มาสอดแทรกในสื่อไว้ได้ ทำให้สื่อมีความน่าสนใจขึ้น สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เหมาะที่จะนำมาทำสื่อเพื่อแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ สอดคล้องกับแนวคิดของดุสิต ขาวเหลือง และอภิชาติ อนุกุลเวช (2562) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้สามมิติแบบมีปฏิสัมพันธ์เสมือนจริงโดยใช้เทคโนโลยี ความเป็นจริงเสริม Augmented Reality (AR) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักศึกษา อาชีวศึกษาที่มีระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Citation : ณัฐธิดา เชิดโฉม, ฤชณณัฐ หนูหนู และจักรพงษ์ วารี. (2566). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเรียนรู้เครื่องมือ

ในโปรแกรมไมโครซอฟต์แวร์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3)

: 213-226; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.57>

ต่างกัน โดยผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอาชีวศึกษาผ่านสื่อการเรียนรู้สามมิติแบบมีปฏิสัมพันธ์เสมือนจริงโดยใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาอาชีวศึกษาผ่านสื่อการเรียนรู้สามมิติแบบมีปฏิสัมพันธ์เสมือนจริงโดยใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่มีต่อสื่อการเรียนรู้สามมิติแบบมีปฏิสัมพันธ์เสมือนจริง โดยใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม ร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มอบคุณภาพ และประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาสื่อเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม ร่วมกับการสอนแบบร่วมมือ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม ร่วมกับการสอนแบบร่วมมือ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม ร่วมกับการสอนแบบร่วมมือ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและกำหนดวิธีการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 การกำหนดประชากร

Citation : Cherdchom, N., Nunchoo, K. and Waree, J. (2023). Achievement Study About Learning Tools in

Microsoft Programs. Power point of Secondary Grade 8 Students at Khanadmornpittayakom School using Augmented Reality Technology with a Collaborative Teaching Methods. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 213-226; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.57>

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม ตำบลตาตุม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 6 ห้อง จำนวนนักเรียน 141 คน

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 20 คน ที่เรียนรายวิชาการใช้โปรแกรมนำเสนอข้อมูล ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แผนการสอน

เป็นแผนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการใช้โปรแกรมการนำเสนอข้อมูล จำนวน 2 แผน มีจำนวน 1 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2 สัปดาห์ โดยทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำราและข้อมูลจากหลักสูตรการศึกษาแกนกลางขั้นพื้นฐาน 2551 (ปรับปรุง 2560) และออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Slavin ซึ่งวิธีการสอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันโดยในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งมีขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นสอน ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม จากนั้นนำแผนการสอนส่งผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินประสิทธิภาพของแผนซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านซึ่งผลประเมินประสิทธิภาพของแผนการสอน พบว่า แผนการสอนมีระดับคุณภาพ 4.53 (มากที่สุด)

2.2 สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม

เป็นสื่อการสอนเทคโนโลยีความจริงเสริมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ โดยผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีระดับคุณภาพ 4.90 (มากที่สุด)

2.3 แบบทดสอบ

Citation : ญัฐธิดา เชิดโฉม, ฤชณณัฐ หนูหนู และจักรพงษ์ วารี. (2566). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเรียนรู้เครื่องมือ

ในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3)

: 213-226; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsrru.2023.57>

แบบทดสอบมีเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลักสูตรกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง 2560) ใช้เพื่อประเมินความรู้ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดมอญพิทยาคมหลังจากการเรียน เป็นข้อสอบปรนัยจำนวน 20 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และนำผลมาวิเคราะห์ โดยกำหนดเกณฑ์ความยากง่ายของข้อสอบไว้ระหว่าง 0.20-0.80 และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจ

ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนค่า 5 ระดับ

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 20 คน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 เตรียมนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง โดยการปฐมนิเทศชี้แจงและให้คำแนะนำลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบทบาทหน้าที่ของนักเรียน ให้นักเรียนเข้าใจ โดยเน้นให้นักเรียนทราบถึงข้อตกลงเบื้องต้น บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของนักเรียน

3.2 การศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านเรียนรู้เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ กับกลุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยผลสัมฤทธิ์ด้านเรียนรู้เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ทดสอบก่อนที่จะทำการทดลองสอนในชั่วโมงแรก เพื่อศึกษาความรู้ของนักเรียนและเก็บข้อมูลที่ได้จากการทำแบบทดสอบไว้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

Citation : Cherdchom, N., Nunchoo, K. and Waree, J. (2023). Achievement Study About Learning Tools in

Microsoft Programs. Power point of Secondary Grade 8 Students at Khanadmornpittayakom School using Augmented Reality Technology with a Collaborative Teaching Methods. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 213-226; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.57>

3.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์

3.4 สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์

3.5 ให้นักเรียนทดสอบแบบทดสอบ โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.6 ดำเนินการวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ แล้วรวบรวมข้อมูลไว้เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย

4.2 สถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ดัชนีความยาก ดัชนีอำนาจจำแนก ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

4.3 สถิติสรุปอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยสำหรับสองกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กัน

4.4 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรม ได้แก่ การหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และ การหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมเรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.1 ผลการประเมินคุณภาพสื่อการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม

คุณภาพสื่อการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมด้านการออกแบบมีระดับคุณภาพในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.39) ด้านข้อความและเนื้อหา มีระดับคุณภาพในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.45) ด้านภาพนิ่งและกราฟิกมีระดับคุณภาพในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0) ด้านเสียงมีระดับคุณภาพในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0) ด้านการใช้งานมีระดับคุณภาพในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0) โดยในภาพรวมพบว่าการประเมินคุณภาพสื่อการ

Citation : ณัฐธิดา เชิดโฉม, กฤษณณัฐ หนูหนู และจักรพงษ์ วาริ. (2566). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเรียนรู้เครื่องมือ

ในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3)

: 213-226; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.57>

สอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีระดับคุณภาพมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ยรวม 4.81) สรุปได้ว่า สื่อการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม คุณภาพระดับมากที่สุด

1.2 ประสิทธิภาพของสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม

ตารางที่ 1 ตารางแสดงประสิทธิภาพของกระบวนการ และประสิทธิภาพของผลหลังการเรียนรู้

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ		เกณฑ์ 75 / 75	
		ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	ประสิทธิภาพของผลหลังการเรียนรู้ (E2)
หน่วยการเรียนรู้ เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์		89.25	89.25

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือจำนวน 1 เรื่อง โดยประสิทธิภาพของกระบวนการระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E1) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 89.25 และประสิทธิภาพของผลหลังการเรียนรู้การทำแบบทดสอบ (E2) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 89.75 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 กล่าวโดยสรุปได้ว่า สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 และเมื่อใช้ร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

Citation : Cherdchom, N., Nunchoo, K. and Waree, J. (2023). Achievement Study About Learning Tools in

Microsoft Programs. Power point of Secondary Grade 8 Students at Khanadmornpittayakom School using Augmented Reality Technology with a Collaborative Teaching Methods. **Journal of Local**

Governance and Innovation. 7(3) : 213-226; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.57>

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับการสอนแบบร่วมมือ

ตารางที่ 2 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม

คะแนน	ค่าเฉลี่ย	จำนวนผู้เรียน	S.D.	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	9.80	20	2.04	27.02	19	.000*
หลังเรียน	17.95	20	1.53			

*P < 0.5

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลการจัดการเรียนรู้เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.80 คะแนน และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.95 คะแนน จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการจัดการเรียนรู้พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อมูลจากการวิจัย สรุปได้ว่า สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม จัดการเรียนรู้เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม เมื่อนำมาจัดการเรียนรู้ร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้

3. ศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับการสอนแบบร่วมมือ

ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อโดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมด้านการสอนมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.09) ด้านวิธีการสอนมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.02) ด้านความรู้ที่ได้รับมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.92) โดยในภาพรวมพบว่า การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม

Citation : ญัฐธิดา เชิดโฉม, ฤชณณัฐ หนูชู และจักรพงษ์ วารี. (2566). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเรียนรู้เครื่องมือ

ในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับการสอนแบบร่วมมือ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3)

: 213-226; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.57>

จริงเสริม ร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือในระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57) สรุปได้ว่า สื่อการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรม ไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จากการวิจัยพบว่า ในภาพรวมผลการประเมินคุณภาพสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ทั้ง 5 ด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.28 และมีประสิทธิภาพของ กระบวนการระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (E1) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 89.25 และประสิทธิภาพของ ผลหลังการเรียนรู้การทำแบบทดสอบ (E2) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 89.75 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนด 75/75 สรุปได้ว่า สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรม ไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทำให้ได้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมที่ ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 เป็นไปตามวัตถุประสงค์

ทั้งนี้ พบว่าผู้วิจัยได้นำแนวคิดการออกแบบสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมของแอต มาจิต โมฮัมมัด และสุไลมาน (Majid, Mohammed, & Sulaiman, 2015) มาเป็นแนวทางในการพัฒนา และออกแบบเทคโนโลยีความจริงเสริมตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องเรียนรู้เครื่องมือใน โปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ซึ่งประกอบด้วย วิเคราะห์ ออกแบบ พัฒนา นำไปใช้ และ ประเมินผล ส่งผลให้เทคโนโลยีความจริงเสริมที่ผู้วิจัยออกแบบสามารถเห็นได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่ เกิดแรงจูงใจในการเรียนโดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงในการเรียน และสื่อสามารถสร้างความสนใจของ ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ บุชราคม ทองเพชร และคณะ (2562) กล่าวว่าเมื่อนำระบบไปใช้งานจริง พบว่าสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมเป็นสื่อที่สร้างความสนใจแก่ผู้เรียนได้อย่างดีเยี่ยม

2. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้สื่อเทคโนโลยี ความจริงเสริม ร่วมกับการสอนแบบร่วมมือ

จากการวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลการจัดการ เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อน เรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.80 คะแนน และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.95 คะแนน จากการทดสอบ

Citation : Cherdchom, N., Nunchoo, K. and Waree, J. (2023). Achievement Study About Learning Tools in

Microsoft Programs. Power point of Secondary Grade 8 Students at Khanadmornpittayakom School using Augmented Reality Technology with a Collaborative Teaching Methods. *Journal of Local*

Governance and Innovation. 7(3) : 213-226; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.57>

ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากการเรียนรู้พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อมูลจากการวิจัย สรุปได้ว่า ผลการจัดการเรียนรู้โดยสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม เมื่อนำมาจัดการเรียนรู้ร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้นได้

ทั้งนี้เนื่องจากสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม สามารถเร้าและสร้างแรงกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้ เกิดแรงกระตุ้นในการเรียนและพร้อมรับความรู้ใหม่ๆ ทำให้ได้รับประสบการณ์เรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Di Serio et al. (2013) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนโดยใช้เทคโนโลยีจริงเสริม สามารถเพิ่มแรงจูงใจและความสนใจให้กับนักเรียน นอกจากนั้นยังสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาในการเรียนและเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จในระดับที่สูงขึ้น

3. ศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับการสอนแบบร่วมมือ

จากการวิจัยความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า ในภาพรวมผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม เรื่องเรียนรู้เครื่องมือในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57) สรุปได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สื่อการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ทั้งนี้เนื่องจากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ในภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจมากที่สุดทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจทุกด้าน ได้แก่ ด้านสื่อการสอน ด้านวิธีการสอน ด้านความรู้ที่ได้รับ นอกจากนี้นักเรียนยังได้รับความรู้ ความสนุกสนาน ความน่าสนใจจากเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ และช่วยสร้างความน่าสนใจในการเรียน ดูทันสมัย น่าตื่นเต้น การใช้งานอุปกรณ์สะดวกต่อการใช้งาน สร้างความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนมากขึ้น เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นและเห็นภาพได้จริง จึงทำให้

Citation : ณัฐธิดา เชิดโฉม, กฤษณณัฐ หนูหนู และจักรพงษ์ วาริ. (2566). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเรียนรู้เครื่องมือ

ในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนชนาตมอญพิทยาคม โดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3)

: 213-226; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsrru.2023.57>

นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสุวิษญาน์ บุญโท, อุไร พรหมมาวัน และฐิตินันท์ ธรรมโสม (2562) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีจริงเสริม นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีเสมือนจริงในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยในครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการอ้างอิงผลการพัฒนาผลการเรียนรู้จากการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมได้

1.2 ผลจากการวิจัยในครั้งนี้สามารถอ้างอิงถึงมูลเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากระบวนการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในรูปแบบอื่นๆ ที่หลากหลายเพื่อให้ได้สารสนเทศ และผลการวิจัยใหม่เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การสร้างสื่อเทคโนโลยีความจริงเสริมอย่างยั่งยืน

2.2 ควรศึกษาด้านพฤติกรรม และแรงจูงใจในการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อที่จะสามารถออกแบบสื่อที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง (References)

ดุสิต ขาวเหลือง และอภิชาติ อนุกุลเวช. (2562). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้สามมิติแบบมีปฏิสัมพันธ์เสมือนจริงโดยใช้เทคโนโลยี ความเป็นจริงเสริม เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่มีระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่างกัน. **วารสารศึกษาศาสตร์**. 30(3) : 16-29.

Citation : Cherdchom, N., Nunchoo, K. and Waree, J. (2023). Achievement Study About Learning Tools in

Microsoft Programs. Power point of Secondary Grade 8 Students at Khanadmornpittayakom School using Augmented Reality Technology with a Collaborative Teaching Methods. **Journal of Local**

Governance and Innovation. 7(3) : 213-226; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.57>

บุษราคัม ทองเพชร, สมพงษ์ แก้วหวัง, ไชยยะ ธนพัฒนศิริ, กรภัทร เฉลิมวงศ์, รจนา หนูดำ และ วราสิรี คำทิพย์. (2563). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงแบบ มัลติมีเดียบนสมาร์ตโฟน เรื่อง ไดโอด รายวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น หลักสูตร ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต. การประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 58. วันที่ 5-7 กุมภาพันธ์ 2563. หน้า 76-84. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุวิษญาน์ บุญโท, อุไร พรหมมาวัน และฐิตินันท์ ธรรมโสม. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน วิชาเคมี 1 เรื่อง รูปร่างโมเลกุลโคเวเลนต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน เลย์พิทยาคม โดยใช้สื่อการเรียนรู้เทคโนโลยี เสมือนจริง. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเลย. 14(1) : 12-26.

Ángela_Di Serio, María Blanca Ibáñez and Carlos Delgado_Kloos. (2013). Impact of an augmented reality system on students' motivation for a visual art course. **Computers & Education**. (68) : 586-596.

Majid, Mohammed, & Sulaiman. (2015). Students' Perception of Mobile Augmented Reality Applications in Learning Computer Organization. **Procedia - Social and Behavioral Sciences**. 176 : 111-116.

Citation : ณัฐธิดา เชิดโฉม, กฤษณณัฐ หนูหนู และจักรพงษ์ วารี. (2566). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเรียนรู้เครื่องมือ

ในโปรแกรมไมโครซอฟท์พาวเวอร์พอยต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนขนาดมอญพิทยาคม โดยใช้สื่อ เทคโนโลยีความจริงเสริม ร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3)

: 213-226; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.57>

บทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมจัดการจัดทำแผนด้านสุขภาพ
ในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด
The Roles of Community in Support Process of plan
Performance for The Health in MaBa Sub-District
Administrative Organization of Thung Khao Luang District in
Roi Et Province

สุป็น สมสาร^{1*}
Supan Somsa^{1*}

Received : September 4, 2023; Revised : October 15, 2023; Accepted : October 16, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพ เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลมะบ้า จำนวน 325 คน กำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ด้วยการแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง

¹คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพินิจบัณฑิต; Faculty of Political Science Pitchayabundit College, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : namedanai@gmail.com

Citation : Somsa, S. (2023). The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 227-240;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

ออกเป็น 10 กลุ่มจาก 10 ชุมชน ตามสัดส่วนจำนวนหัวหน้าครัวเรือนแต่ละชุมชน ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะต่างกัน จากนั้นคำนวณหาขนาดตัวอย่างจาก 10 ชุมชน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และกลุ่มเป้าหมายโดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์ จำนวน 35 คน ประกอบด้วยตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 10 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 2 คน ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/ผู้ช่วยกำนันจาก 10 ชุมชน จำนวน 20 คน และตัวแทนกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (Independent Sample) และ F-test (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า บทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดทำแผนด้านสุขภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดทำแผนด้านสุขภาพโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลมะบ้าที่มีเพศระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีบทบาทในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพ พบว่า ควรจัดเวทีการประชุมขึ้นภายในหมู่บ้านเพื่อให้ได้แนวทางในการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาสาธารณสุข ระดมความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของหมู่บ้าน และควรให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะหรือเพิ่มเติมข้อมูลต่างๆ

คำสำคัญ (Keywords) : บทบาทของชุมชน, การจัดทำแผนด้านสุขภาพ, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objectives of this research were to study the levels on the roles of community in support process of plan performance for the health, to compare the roles of community in support process of plan performance by dividing on personal factors and to find the guidelines on creation of the roles for community in support process of plan performance for the health in MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province. This

Citation : สุปิ่น สมสาร. (2566). บทบาทของของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมจัดการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหาร

ส่วนตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

227-240; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

research was on mixed method between Quantitative research and Qualitative Research. The research used the sampling method for receiving The samples using for collecting Quantitative data as the chieives of families in the area of MaBa Sub-District for 325 persons by limit on coefficient of the percentag of 95 by stratified random sampling by dividning the proportion of samples into 10 groups from 10 communities by the proportion on of chieives of families of each community which were on different appearawces and then calculated the samplessizes from10 communities and limited the sizes of samples by using the reculation of Yamane 1667. The collecting of data used Questionnaires and purposive groups used specify selection for selection of Qualitative data and used the interview method for 35 persons included representatives of village public health volunteers for 10 persons, directors of sub- District hospital for health support for 2 persons, village headmen, assistant village headmen, District chieives and assistant District chieives from 10 communitities for 20 persons and representatives of Sub-Division public health and environment for 3 persons, The statistics using for data analysis included frequency, percentage, mean and standard deviation The hypotmesis testing included included t-test (Independent Sample) and F-test (One Way ANOVA).

The results of finding, were as follows:

The roles of community in the process of plan performance for the health were in high level foroverall. The results on analysis and comparision of roles in the process of plan performance for the health by dividing on personal factors were founded that the chieives of families in the area of MaBa Sub-District with difference of Gender, education levels and occupation were on difference for the roles in support process of plan performance for the health and were on statistical significance at, .05 level and the Guidelinrs on creation of the roles for community in support process of plan performance for the health were founded that the

Citation : Somsa, S. (2023). The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 227-240;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

platform should be on performance in the village for meeting and receiving the Guidelines on plan performance for solving public health problems, campaign the concepts and suggestion for solving public health problems of the village and should be on Giving opportunity for villagers on concept expression and suggestion or increasing other data.

Keywords : The roles of Community, Plan Performance For The Health , Sub-District Administrative Organization

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้ประชาชนและท้องถิ่น มีส่วนร่วมในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในหลายรูปแบบ ทั้งในส่วนของความเป็นผู้มีสิทธิในการเข้ารับบริการ การบริหารจัดการ การตรวจสอบและรับรองคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบสิทธิ ได้ร่วมกระบวนการเรียนรู้และเพื่อให้มีความพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วม ในระบบหลักประกันสุขภาพมากขึ้นในอนาคต โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในด้านนโยบายและการบริหาร 2) การมีส่วนร่วมในด้านการเงินและงบประมาณ 3) การมีส่วนร่วมในการจัดบริการสุขภาพในชุมชนและท้องถิ่น 4) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานบริการ ทั้งนี้ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 มาตรา 13 (3) มาตรา 18 (8) มาตรา 47 และมาตรา 48 (4) การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหาร ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในระดับพื้นที่นั้น จะทำให้ระบบสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางการกระจายอำนาจของประเทศ โดยหลักการสำคัญของการมีหลักประกันสุขภาพนั้น เป็นเรื่องของการเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เป็นสิ่งที่สร้างความภูมิใจแก่ประชาชนและเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพและต่อเนื่อง การมีสุขภาพที่ดีเป็นสิทธิประการหนึ่งที่มนุษย์พึงมี การให้หลักประกันสุขภาพแก่ประชาชนเป็นความจำเป็นทางสังคมที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางสังคมของประเทศในการเคารพศักดิ์ศรีของมนุษย์ซึ่งเป็นสมาชิกในสังคม การเข้าใช้บริการสาธารณสุขไม่ควรเป็นเรื่องของการร้องขอและไม่ใช่การซื้อขายแบบธุรกิจ แต่เป็นการที่ประชาชนมารับบริการอัน

Citation : สุปิ่น สมสาร. (2566). บทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมจัดการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์กรบริหาร

ส่วนตำบลมะป้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

227-240; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

พึงมีพึงได้จากผู้ให้บริการและเรื่องของการเฉลี่ยสุขเฉลี่ยทุกข์ของสมาชิกในสังคม จากหลักการสำคัญของการมีหลักประกันสุขภาพและความจำเป็นของการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในหลักประกันสุขภาพ ทั้งในส่วนของความเป็นผู้มีสิทธิในการเข้ารับบริการ การบริหารจัดการ การตรวจสอบและรับรองคุณภาพ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดต่อการดำเนินงานด้านการสาธารณสุข โดยกำหนดงานที่ต้องปฏิบัติออกเป็น 4 ส่วน คือ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ ซึ่งการสุขภาพสิ่งแวดล้อมหรือการอนามัยสิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมสุขภาพเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการสาธารณสุขและคุณภาพชีวิตของชุมชน ในกรอบงานด้านการส่งเสริม สุขภาพและการป้องกันโรค ในการให้บริการด้านการสาธารณสุขแก่ประชาชน ซึ่งโดยทั่วไปเป็นบทบาทภาระหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุข แต่อย่างไรก็ตามในบริบทของงานส่งเสริมสุขภาพและงานสุขภาพสิ่งแวดล้อมหรือการบริการสาธารณสุขขั้นมูลฐานนั้น หน่วยงานรัฐส่วนกลางได้กระจายอำนาจการจัดการดังกล่าวไปสู่องค์กรปกครอง ท้องถิ่น นับตั้งแต่มีการจัดตั้งองค์กรปกครองท้องถิ่นขึ้นแล้ว

ปัจจุบันบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด แม้จะมีผู้เข้าร่วมมากขึ้น แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงผู้นำชุมชนและประชาชนบางส่วนเท่านั้นที่เข้าร่วมในการจัดทำแผนด้านสุขภาพ จากสถิติการเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนด้านสุขภาพปีที่ผ่านมา ได้กำหนดให้มีการประชุมตรงกับการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน เพื่อที่ประชาชนจะไม่ต้องเข้าประชุมบ่อยครั้ง ไม่เป็นการเสียเวลาในการประกอบอาชีพมากนัก ซึ่งประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เนื่องจากพื้นที่มีผู้เข้าร่วมจัดทำแผนชุมชนไม่มากทำให้การเสนอสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางแก้ไขปัญหา หรือแนวทางการพัฒนาด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในวงจำกัดไม่ครอบคลุมทุกด้าน หากประชาชน รวมทั้งผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนด้านสุขภาพมากขึ้น จะทำให้การจัดทำแผนด้านสุขภาพมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถแก้ไขปัญหา

Citation : Somsa, S. (2023). The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in

MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 227-240;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

ด้านสุขภาพของคนในชุมชนได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง สามารถดึงศักยภาพของชุมชนมาพัฒนาชุมชนได้ดียิ่งขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่และมีส่วนได้เสียจากแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอฟุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จึงมีความสนใจที่จะศึกษา บทบาทของของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอฟุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อศึกษาบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพ และศึกษาแนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอฟุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และเป็นแนวทางในการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอฟุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด รวมทั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอฟุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอฟุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอฟุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

Citation : สุปิ่น สมสาร. (2566). บทบาทของของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมจัดการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหาร

ส่วนตำบลมะบ้า อำเภอฟุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

227-240; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลมะบ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ครัวเรือนละ 1 คน จำนวน 10 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 1,724 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ข้อมูลฐานทะเบียนราษฎร ณ พ.ศ. 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลมะบ้า จำนวน 325 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1967) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95%

1.3. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายโดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์ จำนวน 35 คน ประกอบด้วย ตัวแทนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 10 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 2 คน ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/ผู้ช่วยกำนันจาก 10 ชุมชน จำนวน 20 คน และตัวแทนกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 บทบาทของของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพ ในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 6 ด้าน ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

Citation : Somsa, S. (2023). The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in

MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 227-240;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ประกอบด้วยคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น (Open-ended Question) เกี่ยวกับแนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) บทบาทการเตรียมชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน 2) บทบาทการประเมินศักยภาพของชุมชน 3) บทบาทการกำหนดวิสัยทัศน์แนวทางและจุดมุ่งหมายในการพัฒนาชุมชน 4) บทบาทการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน 5) บทบาทการกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรม และ 6) บทบาทการพิจารณาแผนชุมชนด้านสุขภาพ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ ข้อ 2 ดังนี้

(1) ผู้ศึกษาทำการศึกษาเกี่ยวข้องกับระดับบทบาทของของชุมชนในกระบวนการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

(2) ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งได้ทำการแจกแบบสอบถามจำนวน 325 ฉบับ

(3) นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ และเก็บรวบรวมเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ดังนี้

การศึกษาวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

(1) ขออนุญาตแนะนำตัวจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ถึงผู้ให้ข้อมูล

(2) นัดหมายผู้ให้ข้อมูล เพื่อแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์และนัดหมายวันสัมภาษณ์

(3) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

(4) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

4. การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

(1) วิเคราะห์โดยการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาแปลงข้อมูลเป็นรหัสตัวเลข และบันทึกลงในสื่อกอมพิวเตอร์ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) อัตราร้อยละ (Percentage) และประกอบการนำเสนอแบบตาราง

- ระดับบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอกู่เขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยนำคำสัมภาษณ์หรือบันทึกการสัมภาษณ์จากผู้ถูกสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบระหว่างแต่ละบุคคล จัดลำดับความสำคัญ ซึ่งการวิเคราะห์จะออกมาในรูปเชิงพรรณนา เพื่อให้มีความครบถ้วนครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยและ สามารถตอบปัญหาได้ชัดเจนสมบูรณ์สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยที่กำหนดไว้ไปสู่แนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอกู่เขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) หรือค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

(1) ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2542 : 101)

(2) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) (บุญชม ศรีสะอาด, 2542 : 102)

(3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2542 : 106)

5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่

Citation : Somsa, S. (2023). The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 227-240;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

(1) t-test (Independent Sample)

(2) F-test (หรือ One Way ANOVA) และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Sheffe's Method)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศหญิง จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 51.38 มีอายุระหว่าง 18-25 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็น ร้อยละ 36.31 มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 29.54 และมีอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 45.85

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวม

บทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดทำ แผนด้านสุขภาพ โดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. บทบาทการเตรียมชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน	3.93	0.38	มาก	5
2. บทบาทการประเมินศักยภาพของชุมชน	3.98	0.43	มาก	4
3. บทบาทการกำหนดวิสัยทัศน์แนวทางและจุดมุ่งหมาย ในการพัฒนาชุมชน	3.81	0.49	มาก	6
4. บทบาทการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน	4.11	0.45	มาก	1
5. บทบาทการกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรม	3.99	0.50	มาก	3
6. บทบาทการพิจารณาแผนชุมชนด้านสุขภาพ	4.07	0.60	มาก	2
รวม	3.98	0.15	มาก	

Citation : สุปิ่น สมสาร. (2566). บทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมจัดการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหาร

ส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

227-240; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.58>

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้านสุขภาพใน องค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.15) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บทบาทการ กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน ($\bar{X}=4.11$, S.D.= 0.45) รองลงมา คือ บทบาทการพิจารณา แผนชุมชนด้านสุขภาพ ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.60) บทบาทการกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ($\bar{X}=3.99$, S.D.= 0.50) บทบาทการประเมินศักยภาพของชุมชน ($\bar{X}=3.99$, S.D.= 0.50) บทบาท การประเมินศักยภาพของชุมชน ($\bar{X}=3.98$, S.D.= 0.43) และบทบาทการเตรียมชุมชนในการจัดทำ แผนชุมชน ($\bar{X}=3.93$, S.D.= 0.38) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ บทบาทการ กำหนดวิสัยทัศน์แนวทางและจุดมุ่งหมายในการพัฒนาชุมชน ($\bar{X}=3.81$, S.D.= 0.49)

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้าน สุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มี บทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ส่วน หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุต่างกัน มีบทบาท ในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาแนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการการจัดทำแผนด้าน สุขภาพใน องค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ควรมีการ ประเมินศักยภาพชุมชนของหมู่บ้าน กำหนดจุดมุ่งหมายในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของหมู่บ้าน ควรมีการร่วมระดมความคิดเห็นและเสนอแนว ทางแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขของหมู่บ้านที่สามารถ ดำเนินการได้เอง พิจารณาโครงการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของ หมู่บ้านที่กำลังดำเนินการอยู่ว่ามี เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของหมู่บ้านได้ทุกปัญหาหรือไม่ จะต้องเพิ่ม โครงการอะไรอีก บ้าง และควรให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะหรือเพิ่มเติมข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ ได้แผนชุมชนด้านสุขภาพที่สมบูรณ์ จุดมุ่งหมายในการพัฒนาชุมชน บทบาทการกำหนดยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาชุมชน และบทบาทการกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ไม่แตกต่างกัน

Citation : Somsa, S. (2023). The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in

MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 227-240;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.58>

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ระดับบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอกู่เซาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.27$, $S.D.=0.33$) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของชุมชนในกระบวนการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอกู่เซาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลมะบ้า อำเภอกู่เซาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ดที่มี เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอกู่เซาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ แนวทางในการสร้างบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม พบว่า ควรจัดเวทีการประชุมขึ้นภายในหมู่บ้าน เพื่อให้ได้แนวทางในการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ ระดมความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของหมู่บ้าน และควรให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะหรือเพิ่มเติมข้อมูลต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรให้ประชาชนได้เสนอตัวเอง และแนะนำเชิญชวนให้บุคคลที่มีความสามารถเข้ามาเป็นแกนนำในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ของหมู่บ้าน และจัดเวทีการประชุมขึ้นภายในหมู่บ้าน เพื่อการประเมินศักยภาพของชุมชนว่ามีข้อจำกัด มีจุดอ่อน จุดแข็ง อย่างไร รวมทั้งบทบาทในการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของหมู่บ้าน การร่วมระดมความคิดเห็นและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของหมู่บ้าน การพิจารณาโครงการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของหมู่บ้านที่สามารถดำเนินการได้เอง ว่า มีเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของหมู่บ้านได้ทุกปัญหาหรือไม่ จะต้องเพิ่มโครงการอะไรและตรวจสอบโครงการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของหมู่บ้านว่ามีโครงการอะไรบ้างที่กำลังดำเนินการอยู่แล้ว และให้ข้อเสนอแนะหรือเพิ่มเติมข้อมูลต่างๆ เพื่อให้ได้แผนส่งเสริมชุมชนด้านสุขภาพที่สมบูรณ์ที่สุด

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพ รวมถึงปัจจัยอื่นๆ ที่น่าจะมีผลต่อบทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมการจัดทำแผนด้านสุขภาพ นอกเหนือจากปัจจัยที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ในองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัญญาณิตย์ กาฬภักดี. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอกลองใหญ่ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถนัด จ่ากลาง. (2551). การมีส่วนร่วมของผู้นำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอภูเวียงจังหวัดขอนแก่น. รายงานการวิจัย.
- ทองใบ สุดซารี. (2549). การวิจัยธุรกิจปฏิบัติการวิจัยนอกเหนือจากตำรา. อุบลราชธานี คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นาถนภา กอบวิยะภรณ์. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- นิรุจน์ อุทธา. (2551). ทศวรรษที่ 4 การสาธารณสุขมูลฐาน. วารสารสุขภาพภาคประชาชนภาคอีสาน. 23(3) : 5-9.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2542). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิศมร เพิ่มพูน และจักรชัย สื่อประเสริฐสิทธิ์. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาสามลือ อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง. 6(1) : 168-211.

Citation : Somsa, S. (2023). The Roles of Community in Support Process of plan Performance for The Health in MaBa Sub-District Administrative Organization of Thung Khao Luang District in Roi Et Province.

Journal of Local Governance and Innovation. 7(3) : 227-240;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

วิชิต อุ๋อัน. (2548). การวิจัยธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.

วนิดา วิระกุล และนันทะวุฒิ ภิรมย์ไทย. (2547). การประเมินผลศักยภาพและความเข้มแข็งของ
ชุมชนในการบริหารจัดการระบบสุขภาพภาคประชาชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
ขอนแก่น : คลังน่านาวิทยา.

สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า (2565). แผนด้านสุขภาพองค์การบริหารส่วนตำบลมะ
บ้า. องค์การบริหารส่วนตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด.

Yamane. (1967). *Taro Statistic: An Introductory Analysis*. New York : Harper & row.

Citation : สุปิ่น สมสาร. (2566). บทบาทของชุมชนในกระบวนการส่งเสริมจัดการจัดทำแผนด้านสุขภาพในองค์การบริหาร

ส่วนตำบลมะบ้า อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) :

227-240; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.58>

**แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน
ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี**
**Guidelines for improving the Efficiency of Public Services of
Huai Khamin Administrative Organization**

พัชรภรณ์ โล่ห์นารายณ์^{1*} เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล² และวิกานดา ชัยรัตน์³
Patcharaporn Lonarai^{1*}, Settawat Chokworakul² and Wikanda Chairat³

Received : September 13, 2023; Revised : November 7 , 2023; Accepted : November 7, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน 2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 118 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง จำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ ด้านความสะดวก รวดเร็ว และด้านสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.65) ด้านกระบวนการและขั้นตอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.84) การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน จำแนกตามอายุต่างกัน ระดับ

¹⁻²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา; Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand.

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา; Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : aumbuaiyai@hotmail.com

Citation : Lonarai, P., Chokworakul, S. and Chairat, W. (2023). Guidelines for improving the efficiency of public services of Huai Khamin administrative Organization. *Journal of Local Governance and Innovation*.

7(3) : 241-256; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.59>

ประสิทธิภาพการให้บริการไม่ต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษาและอาชีพ แตกต่างกัน ระดับประสิทธิภาพ การให้บริการต่างกัน

ข้อเสนอแนะหากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้นต้องการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของประชาชนผู้มาใช้บริการมีประสิทธิภาพสูงขึ้นหรือในระดับมากที่สุด ต้องปรับปรุงคุณภาพการให้บริการให้ได้มาตรฐานที่ดีขึ้น โดยนำเอาด้านกระบวนการและขั้นตอนมาประยุกต์พัฒนาความชัดเจนของแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว เรียบง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน

คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนาประสิทธิภาพ, การให้บริการ, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research study is to 1) study the work efficiency of the people 2) to provide the efficiency of the people 3) to provide a research study of the work efficiency of the people. Huai Khamin Subdistrict Administrative Organization Dan Chang District, Suphan Buri Province, sample group Characteristics of the study: 118 people. Data were analyzed using descriptive statistics, including setting standard values and standards and structured interviews with 5 people. The results of the research found that the performance of citizens, especially at a moderate level, when considering the resources aspect of monitoring, top executives had the highest level of control ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.65), followed by the highest level of control. Maintaining the feeling and aspect of the facility ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.65), control systems and procedures have the highest working ability ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.84). Comparing the efficiency of public service delivery Classified according to different ages Service efficiency levels are no different. Classified according to educational level and occupation, different performance levels Different services. Suggestions if the Huai Khamin Subdistrict Administrative Organization wants to improve the efficiency of services for the people who use the services to be more efficient or at the highest level. The quality of service must be improved to reach a

Citation : พัชรารักษ์ โฉมฉายณ์, เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล และวิภาดา ชัยรัตน์. (2566). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการ

ให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 241-256; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.59>

better standard. By applying processes and procedures. Develop clarity in diagrams showing service steps that are convenient, fast, simple, and not complicated.

Keywords : Improving Efficiency, Public Service, Subdistrict Administrative Organization

บทนำ (Introduction)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดระเบียบการบริหารตามหลักการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ให้มีการถ่ายโอนภารกิจในการจัดการบริการสาธารณะของรัฐให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้เป็นไปตามความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งต้องพิจารณาจากรายได้และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จำนวนประชากรค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตลอดจนคุณภาพในการให้บริการที่ประชาชน ดำเนินการปกครองและทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและแก้ปัญหาต่างๆ ของท้องถิ่นด้วยตนเอง นอกจากนั้นการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองและบริหารยังเป็นรากฐานของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมีส่วนได้เสียในการปกครองและเกิดความรู้สึกรับผิดชอบ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด มีภารกิจหลักคือ การให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้รับความพึงพอใจมากที่สุดประกอบกับรัฐบาลได้มีการปฏิรูประบบราชการอันส่งผลทางตรงและทางอ้อมกับประชาชนประชาชนย่อมได้รับการบริการของรัฐที่ดีมีคุณภาพ มีความสะดวกรวดเร็ว มีความเป็นธรรม (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2565)

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น ได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วในการจัดการบริการในส่วนที่จะต้องจัดบริการต่างๆ ให้ทั่วถึงและครอบคลุมด้วยความเสมอภาค จากการติดตามประเมินผลการให้บริการประชาชน พบว่า มีประชาชนมีการร้องเรียนผ่านทางเฟส ทางไลน์ การเขียนคำร้องขอความช่วยเหลือต่างๆ ที่ไม่ได้รับความสะดวก (งานบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น, 2564 : 26-27)

จากความเป็นมาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง

จังหวัดสุพรรณบุรี โดยศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนเพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน และศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงการให้บริการประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตาม อายุ การศึกษา อาชีพ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานการให้บริการประชาชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้รับบริการของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเคยได้รับบริการจาก องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น และมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จำนวน 118 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้รับบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเคยได้รับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น และมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

Citation : พัทธราภรณ์ โกล่นรายณ์, เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล และวิภาดา ชัยรัตน์. (2566). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการ

ให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 241-256; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.59>

1.2.1 การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการหาแบบทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ .05 ใช้สูตรการคำนวณ ของ Yamane (1967 : 725)

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่าง และเนื่องจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประชากรอยู่กระจัดกระจายกัน ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยเลือกการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (สุวิมล ว่องวาณิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย, 2546 : 122) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นหมู่บ้าน ทั้ง 16 หมู่บ้าน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะสุ่มเป็นอำเภอใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (เพื่อเลือกสมาชิกภายในตำบลห้วยขมิ้นตามจำนวนที่กำหนด)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

นำผลการวิจัยจากขั้นตอนที่ 1 ในข้อค้นพบที่มีระดับการให้บริการในการปฏิบัติงานต่ำที่สุด 2 อันดับ ในแต่ละด้านมากำหนดเป็นคำถามในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เพื่อใช้ในการศึกษาแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) คณะกลุ่มผู้บริหาร อบต.พลับพลาไชย อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี (2 คน) ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพลับพลาไชย 2) กลุ่มข้าราชการ อบต. พลับพลาไชย อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี อายุงาน 3 ปีขึ้นไป (3 คน)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี คือ แบบสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์ โดยใช้

การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นนำมาเรียบเรียงแล้วนำเสนอข้อมูลเป็นแบบความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

1) การศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อพิจารณาระดับประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านความสะดวก รวดเร็ว และด้านสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน

ภาพรวมรายด้าน	ระดับประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านกระบวนการและขั้นตอน	3.18	0.84	ปานกลาง
2. ด้านความสะดวก รวดเร็ว	3.64	0.65	มาก
3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	3.69	0.65	มาก
4. ด้านสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก	3.63	0.63	มาก
รวม	3.48	0.71	ปานกลาง

2) การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่าน จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อายุ 18-29 ปี รองลงมาคือ อายุ 30-49 ปี

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน จำแนกตาม อายุ

ประสิทธิภาพการให้บริการ	อายุ						F	p
	18-29 ปี		30-49 ปี		50 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านกระบวนการและขั้นตอน	3.14	0.77	3.10	0.85	3.33	0.92	0.784	0.459
2. ด้านความสะดวก รวดเร็ว	3.76	0.62	3.55	0.65	3.63	0.69	1.074	0.345
3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	3.83	0.61	3.60	0.66	3.64	0.67	1.496	0.228
4. ด้านสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก	3.77	0.62	3.57	0.54	3.56	0.74	1.378	0.256
รวมทุกด้าน	3.56	0.69	3.48	0.67	3.39	0.79	0.539	0.585

3) การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาคือ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน จำแนกตามระดับการศึกษา

ประสิทธิภาพการให้บริการ	ระดับการศึกษา								F	p
	มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า		อนุปริญญาหรือเทียบเท่า		ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านกระบวนการและขั้นตอน	3.09	.72	3.20	.85	3.18	.87	3.15	.86	.053	.984
2. ด้านความสะดวก รวดเร็ว	3.37	.60	3.64	0.66	3.72	0.66	3.59	0.62	.947	.421
3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	3.65	0.60	3.74	0.59	3.69	0.67	3.64	0.70	.128	.943
4. ด้านสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวก	3.71	0.67	3.64	0.64	3.68	0.62	3.45	0.62	.817	.487
รวมทุกด้าน	3.58	0.97	3.46	0.74	3.56	0.62	3.27	0.73	.956	.416

4) การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก คือ อาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างทั่วไป รองลงมาคือ เกษตรกรรม/ปศุสัตว์/ประมง

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน จำแนกตามอาชีพ

ประสิทธิภาพการให้บริการ		1. ด้านกระบวนการและขั้นตอน	2. ด้านความสะดวก รวดเร็ว	3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	4. ด้านสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก	รวมทุกด้าน
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ	$\bar{X}$	3.12	3.45	3.58	3.30	3.20
	S.D.	1.04	0.74	0.70	0.72	0.76
เจ้าของกิจการ/ร้านค้า/ค้าขาย	$\bar{X}$	2.87	3.54	3.59	3.58	3.27
	S.D.	0.80	0.71	0.65	0.60	0.71
พนักงานบริษัท/พนักงานร้านค้า	$\bar{X}$	3.32	3.76	4.03	3.85	3.52
	S.D.	0.89	0.50	0.50	0.51	0.67
อาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างทั่วไป	$\bar{X}$	3.28	3.75	3.68	3.66	3.69
	S.D.	0.94	0.67	0.62	0.63	0.67
เกษตรกร/ปศุสัตว์/ประมง	$\bar{X}$	3.31	3.65	3.65	3.66	3.55
	S.D.	0.67	0.56	0.67	0.65	0.68
นักเรียน/นักศึกษา/ว่างงาน	$\bar{X}$	2.72	3.48	3.66	3.54	3.37
	S.D.	0.76	1.08	0.88	0.65	0.93
F		1.280	.634	1.102	1.114	1.395
p		.278	.675	.363	.357	.232

Citation : พัชรารณณ์ โฉนารายณ์, เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล และวิภาดา ชัยรัตน์. (2566). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการ

ให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 241-256; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.59>

5) แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

5.1 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านกระบวนการการอธิบายต้องเข้าใจและไขข้อสงสัยของประชาชนโดยใช้การสื่อสารภาษาที่สร้างความเข้าใจที่ง่ายให้คนทุกระดับเข้าถึงการบริการได้อย่างสะดวก คนที่จะให้บริการประชาชนต้องมีความพร้อมที่จะบริการประชาชนที่จะทำให้ประชาชนให้สามารถเข้าใจในระบบบริการ บุคลากรควรผ่านการฝึกอบรมทางด้านนี้มาเฉพาะ และต้องมีใจรักการบริการ โดยนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้น ควรนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อการลดขั้นตอนทำให้สะดวกประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น

5.2 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านความสะดวกรวดเร็ว การสื่อสารเป็นเรื่องที่สำคัญเมื่อมาติดต่อหน่วยงานราชการต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับวิวัฒนาการที่เปลี่ยนไปเพื่อลดการสื่อสารที่ผิดพลาด แบบฟอร์มต้องเหมาะสมสามารถตอบข้อซักถาม จากผู้รับบริการได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ควรนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มช่องทาง การสื่อสารและให้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน เพื่อให้การบริการที่ทันตามยุคสมัย

5.3 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการการสื่อสารที่แสดงออก จากความคิด ความรู้สึก กิริยา วาจา บุคลิกภาพที่ดี สีหน้า น้ำเสียง จะช่วยให้ผู้ติดต่อคลายความกังวลจะสร้างความ ประทับใจให้กับผู้รับบริการตั้งแต่แรกเห็นและประชาชนผู้รับบริการมีความสุขใจที่จะติดต่อ ขอรับบริการ งานบริการเป็นงานที่ให้ความช่วยเหลือจากผู้อื่น ต้องพบปะผู้คนมากมาย หลายชนชั้น เจ้าหน้าที่ผู้ ให้บริการต้องสามารถควบคุมสติอารมณ์ให้ได้ หากเรามีทัศนคติ ต่องานบริการดี มีใจรักงานบริการย่อมแสดงออกมาทางสีหน้าท่าทาง และน้ำเสียงในการให้บริการ การตรงต่อเวลาเป็นคุณสมบัติพิเศษที่เป็นตัวบ่งชี้ความรับผิดชอบและความมุ่งมั่นในการทำงาน การมีทิศทางในการบริหารเวลาที่ชัดเจนเป็นผลให้การให้บริการมีคุณค่าและนำไปสู่ความเป็นเลิศด้านการบริการ

5.4 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวก การมีห้องน้ำ-ห้องส้วมสาธารณะ ที่สะอาด เพียงพอ ปลอดภัย และไม่เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรค จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญสำหรับประชาชน ห้องน้ำจะมีความปลอดภัยไม่ตั้งอยู่ในจุดที่ลับตาคนมีแสงสว่างเพียงพอ แยกเป็นสัดส่วนชายหญิง และการให้ความช่วยเหลืออย่างทันท่วงที ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินขึ้น สภาพแวดล้อมสวยงามน่าเข้าใช้งาน ห้องส้วมต้องมีจำนวนที่เพียงพอสำหรับประชาชนทั่วไป ผู้พิการ ผู้สูงอายุและหญิงตั้งครรภ์ พร้อมและสามารถเปิดให้ใช้บริการได้ตลอดเวลาที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น การจัดการที่เป็นสัดส่วน ครบวงจรเพียบพร้อมในการให้บริการ คือ การอำนวยความสะดวกให้ประชาชน ป้ายแสดง การเดินทาง ที่ตั้งที่ชัดเจน มีแผนที่ในอินเทอร์เน็ต มีการแชร์ที่ตั้งขององค์การ โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อความสะดวกรวดเร็วและทันสมัย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ด้านกระบวนการและขั้นตอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.84) ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่าเนื่องจากการจัดระบบการให้บริการก่อนหลังทำให้กระบวนการและขั้นตอนในการให้บริการเป็นระบบ มีตัวอย่างการกรอกแบบฟอร์มหรือคำร้องต่างๆ ชัดเจน เข้าใจง่าย ทั้งที่จุดให้บริการ และในเว็บไซต์โดยมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการติดต่อเพื่อย่นคำร้องในการขอรับบริการ เช่น เฟสบุ๊ค ไลน์ อีเมลล์ ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ วชิร ภูรักษา (2562) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการเทศบาลตำบลไม้ยา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ประกอบด้วย (1) มีป้ายประกาศติดหรือแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการ จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 (2) การจัดลำดับขั้นตอนการให้บริการคล่องตัว จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 50.1 (3) การให้บริการตามลำดับก่อนหลัง เช่น มาก่อนต้องได้รับการบริการก่อน ระบบคิวมีความยุติธรรม จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 (4) ลำดับขั้นตอนการให้บริการ รวดเร็ว เรียบง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 จากผลการวิจัยดังกล่าว ด้านกระบวนการและขั้นตอน ระดับประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีความสอดคล้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ผู้วิจัยคาดว่า เนื่องจาก

Citation : พัทธราภรณ์ โถ่นารายณ์, เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล และวิภาดา ชัยรัตน์. (2566). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการ

ให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 241-256; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.59>

ระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานราชการโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบฟอร์มหรือคำร้องต่างๆ ที่คล้ายกัน ถึงแม้บริบทของแต่ละพื้นที่ต่างกัน แต่กระบวนการและขั้นตอนย่อมมีความคล้ายคลึงกัน จึงทำให้ระดับประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนขององค์กรบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้านกระบวนการและขั้นตอน อยู่ในระดับ ปานกลาง

2. ด้านความสะดวกรวดเร็ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.65) ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า เนื่องจากมีช่องทางการรับบริการที่หลากหลายตามสภาพของผู้รับบริการแบบฟอร์มต่างๆ มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย และมีการเตรียมความพร้อมเพื่ออำนวยความสะดวกโดยการนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยเข้ามาช่วยลดเวลาการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุภาพร ยุภาศ (2563) เรื่อง ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร ด้านความสะดวกรวดเร็ว พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำอ้อม โดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($X = 4.65$ คิดเป็นร้อยละ 93.00) จากผลการวิจัยดังกล่าว ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ระดับประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีความสอดคล้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ผู้วิจัยคาดว่า เนื่องจากความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ และด้านช่องทางการให้บริการ ช่องทางการให้บริการสะดวก ผ่านทางโทรศัพท์ เว็บไซต์ อีเมล โลกออนไลน์ มีช่องทางการให้บริการนอกเวลาราชการได้สะดวกและเหมาะสมเหมือนกัน

3. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.65) ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า เนื่องจากเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการเจ้าหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอัธยาศัยไมตรีที่ดีต่อผู้มาใช้บริการและมีความกระตือรือร้นและกระตือรือร้นขณะให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วชิร ภูรักษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผล ต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการเทศบาลตำบลไม้ยา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงรายด้านเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ ประกอบด้วย (1) ความเหมาะสมในการแต่งกาย สุภาพเรียบร้อย จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 (2) ความเต็มใจและความพร้อม ในการบริการ ยิ้มแย้ม แจ่มใส พุดจาไพเราะ จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7 (3) ความรู้ ความสามารถในการให้บริการ เช่น ตอบคำถาม บอกคำแนะนำชี้แจงข้อสงสัยได้ จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 49.1 (4) ความซื่อสัตย์สุจริตในการ

ปฏิบัติ หน้าที่ เช่น ไม่ขอสิ่งตอบแทน ไม่รับสินบน ไม่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบ จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 จากผลการวิจัยดังกล่าว ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ระดับประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีความสอดคล้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ผู้วิจัยคาดว่า เนื่องจากเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำ และเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการเจ้าหน้าที่ ยิ้มแย้ม แจ่มใส มีอัธยาศัยไมตรีที่ดีถึงบริบทของแต่ละพื้นที่ ต่างกัน แต่ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเหมือนกัน

4. ด้านสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.63) ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า เนื่องจากอาคารสถานที่มีการแบ่งสัดส่วนอย่างเป็นระบบและมีป้ายบอกอย่างชัดเจนจัดสถานที่ที่มีความสวยงาม เช่น การจัดสวน และการต้นไม้ มีบริการอินเทอร์เน็ตไวไฟ ไร่รองรับผู้มาใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชร ภูรักษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการเทศบาลตำบลไม้ยา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย (1) ความชัดเจนของป้ายประกาศสัญลักษณ์ ป้ายประชาสัมพันธ์ต่างๆ จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9 (2) จุด/ช่องบริการการให้บริการมีความเหมาะสม เข้าถึงสะดวกจำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 49.1 (3) ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่นั่งรอ น้ำดื่ม ฯลฯ จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 (4) สถานที่ให้บริการความสะอาด สวยงาม เช่น ห้องน้ำ ทางลาดคนพิการ จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 จากผลการวิจัยดังกล่าว ด้านสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ระดับประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีความสอดคล้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ผู้วิจัยคาดว่า เนื่องจากอาคารสถานที่มีการแบ่งสัดส่วนอย่างเป็นระบบและมีป้ายบอกอย่างชัดเจนจัดสถานที่ที่มีความสวยงาม ที่นั่งรอ น้ำดื่ม ห้องน้ำ ฯลฯ มีการให้บริการที่เพียงพอ ถึงบริบทของแต่ละพื้นที่ที่ต่างกัน แต่ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเหมือนกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรจัดให้มีขั้นตอน/ระเบียบ/แบบฟอร์มในการให้บริการติดไว้ ณ จุดให้บริการ และจุดที่เห็น ได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งให้มีตัวอย่างการกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ รวมทั้งมีการจัดทำ

Citation : พัทธราภรณ์ โกล่นรายณ์, เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล และวิภาดา ชัยรัตน์. (2566). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการ

ให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 241-256; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.59>

แผนภูมิ ขั้นตอน และระยะเวลาการดำเนินการ รวมทั้งรายละเอียดอื่น ๆ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ โดยประกาศ ณ จัดบริการทุกจุดที่ประชาชนมองเห็นชัดเจน รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยวิธีอื่น ๆ และกำหนด ระยะเวลาแล้วเสร็จของงานบริการสาธารณะของแต่ละงาน และประกาศให้ประชาชนทราบ เพื่อลดขั้นตอนในการให้บริการเพื่อความสะดวกรวดเร็ว และสามารถสามารถอธิบายตอบข้อสงสัย รายละเอียดให้ได้เข้าใจง่ายขึ้น

1.2 ควรมีการจัดลำดับการให้บริการก่อน-หลังอย่างยุติธรรม บริการด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใส มีความเต็มใจ และมีความกระตือรือร้นที่จะให้บริการ มีการจัดระบบงานให้มีความโปร่งใส เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน รับฟังความคิดเห็นของประชาชนและจัดให้มีช่องทางในการประชาสัมพันธ์หลากหลายช่องทาง และควรมีเอกสารแนะนำการให้บริการไว้อย่างชัดเจนเข้าใจง่าย ได้ข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องครบถ้วน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.3 การให้บริการของเจ้าหน้าที่ควรให้บริการด้วยวาจาที่ไพเราะนุ่มนวล และควรตรงต่อเวลา รักษาเวลาในการทำงานมีความถูกต้องแม่นยำ กล่าวคือ การให้ความสำคัญกับรายละเอียดของงานในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง และตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของงานที่ปฏิบัติ ก่อนส่งมอบงานให้กับผู้รับบริการ เพื่อให้งานมีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการให้มีการเรียนรู้งานอยู่ตลอดเวลา อาจจะโดยวิธีการในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้กล่าวคือ มีการสร้างช่องทางให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกันภายในระหว่างบุคลากร ควบคู่ไปกับการรับความรู้จากภายนอก เป้าประสงค์สำคัญคือ เอื้อให้เกิดโอกาสในการหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและสร้างเป็นฐานความรู้ที่เข้มแข็งขององค์กรเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และจัดให้มีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์เพิ่มขึ้น จากผู้รับฟังความคิดเห็น เช่น การจัดให้มีเว็บบอร์ดเพื่อให้ประชาชนได้ แสดงความคิดเห็น จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นต้น

1.4. ควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ เช่น เพิ่มห้องน้ำที่ให้บริการ มีเพียงพอและสะอาด สะอาด ปลอดภัย ไม่อยู่ลับตาคนเพื่อความปลอดภัย มีจุดบริการน้ำดื่ม จุดบริการ อินเทอร์เน็ต ที่นั่งรอเพิ่มขึ้น และอาจจัดทำจุดบริการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาคุณภาพของการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อหาแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านการบริการที่ดีต่อไป

2.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยภายในและภายนอกต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อหาแนวทางในการป้องกันและพัฒนาหน่วยงานต่อไป

2.3 ผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นความคิดเห็น ณ เวลาปัจจุบันเท่านั้น ในอนาคตจึงควรมีการศึกษาในทำนองเดียวกันนี้อีก เพื่อเป็นการรับรู้ความคิดเห็นใหม่ ๆ เมื่อเวลาได้ผ่านไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงมหาดไทย, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2564). **แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบล และ อบต.** กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กระทรวงมหาดไทย, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2564). **พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

โกวิทย์ พวงงาม. (2552). **มิติใหม่การปกครองท้องถิ่น: วิสัยทัศน์กระจายอำนาจและการบริหารงานท้องถิ่น.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

จักรี ขอเจริญ. (2563). **ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2562_1597736358_6114832056.pdf. สืบค้น 13 พฤษภาคม 2564.

ชรินทร์ ไชยวรินทร์กุล. (2551). **ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). **การปกครองท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : พินเนศพรินต์ติ้งเซนเตอร์.

ปิยะ กล้าประเสริฐ. (2559). **ศึกษาเรื่องการประเมินประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิจัยและพัฒนายลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.** 11(2) : 215-227.

เพ็ญศิริ โชติพันธ์. (2551). **กลยุทธ์การตลาด. อุบลราชธานี : ตระการการพิมพ์.**

Citation : พัทธราภรณ์ โฉนารายณ์, เศรษฐวัฒน์ โชควรรกุล และวิภาดา ชัยรัตน์. (2566). แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการ

ให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 241-256; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.59>

- มานิตย์ จุมปา. (2556). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์สิน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุภาพร ยุภาศ. (2563). **ผลการประเมินความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลนำอ้อม อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.namaom.go.th/files/dynamiccontent/file-202664-1611803216908803205.pdf>. สืบค้น 13 พฤษภาคม 2564.
- วัชร ภูรักษา. (2562). **ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการเทศบาลตำบลไม้ยา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- ศรินทิพย์ อรุณสวัสดิ์ฤกษ์, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล และวราพร ดำรงกุลสมบัติ. (2564). **ประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกร่าง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี**. วารสารการวิจัยการบริหารและการพัฒนา. 11(4) : 732-745.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2565). **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.lp-pao.go.th/Plan/images/book/Book-005.pdf>. สืบค้น 13 พฤษภาคม 2564.
- เสาวลักษณ์ ติมนัน. (2560). **ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://thesis.rru.ac.th/files/pdf/663_2018_09_20_135637.pdf. สืบค้น 13 พฤษภาคม 2564.
- องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยขมิ้น. (2564). **ข้อมูลและรายละเอียดชุมชน**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://huaykhamin.go.th/public/texteditor/data/index/menu/498>. สืบค้น 13 พฤษภาคม 2564.
- อัญชลี จอมคำสิงห์ และธนัช สุขวนิช. (2559). **ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกองการเจ้าหน้าที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 8**. หน้า 3049-3058. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา.

- Clark, J. (1957). **Business fluctuations, growth, and economic stabilization: A reader**. New York : Random House.
- Daniel, W. (1967). **A Comparative survey of local govt and administration**. Bangkok : Kurusapha Press.
- Harris, G. (1984). **Comparative Local Government**. Great Britain : Wiliam Brendon and Son.
- Holloway, V. (1959). **State and Local Government in the United States**. New York : McGraw-Hill,.
- Katz, E. & Danet, B. (1973). **Bureaucracy as a Problem for Sociology and Society**. New York : Basic Books.
- Kotler, P. & Armstrong, G. (2014). **Principles of Marketing**. 15th ed. New York : Pearson Publishing.
- Lovelock, C. H. Service Marketing. (1996). **Upper Saddle River**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Millet, J. D. (1954). **Management in the Public Service**. New York : McGraw-Hill.
- Robson, A. (1953). **Local government in Encyclopedia of Social Science**. New York : The Macmillan Company.
- Simon, A. H. (1960). **The New Science of Management Decision**. New York : Harper & Row.
- Yamane, T. (1967). **Elementary Sampling Theory**. New Jersey: Prentice-Hall.

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวา และตลาดน้ำดำเนินสะดวก

Guidelines for the Sustainable Development of Community- Based Tourism at Amphawa Floating Market and Damnoen Saduak Floating Market

วัลภา รัศมีโชติ^{1*} วรเดช จันทรร² วิพร เกตุแก้ว³ และเพ็ญศรี ฉิรินัง⁴

Wanlpa Kasamichote^{1*}, Voradej Chandarasorn², Viporn Katekao³
and Pensri Chirinang⁴

Received : May 30, 2023; Revised : June 15 , 2023; Accepted : June 15, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก โดยศึกษาด้วยวิธีการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งค้นพบว่า ตลาดน้ำทั้ง 2 แห่ง มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจชุมชน สังคม และประเทศชาติที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป โดยเริ่มต้นจากคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด วางแผน รับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตลาดน้ำ โดยการเน้นให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ 2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี โดยชุมชนควรจัดให้มีการกระจายรายได้และผลประโยชน์แก่สมาชิกอย่างทั่วถึงและสามารถตรวจสอบได้ 3) ด้านการอนุรักษ์

¹⁻⁴คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง; Faculty of Humanities and Social Sciences, Muban Chom Bueng Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Aj.nam.mcru@gmail.com

Citation : Kasamichote, W., Chandarasorn, V., Katekao, V. and Chirinang, P. (2023). Guidelines for the

Sustainable Development of Community-Based Tourism at Amphawa Floating Market and Damnoen Saduak Floating Market. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 257-272;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisru.2023.60>

และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของตลาดน้ำ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำอย่างเป็นระบบและยั่งยืน โดยการสร้างความร่วมมือและสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้คนในท้องถิ่นรักในแหล่งท่องเที่ยวและดูแลตลาดน้ำ และ 5) ด้านบริการและความปลอดภัยของตลาดน้ำ ควรมีการจัดแบ่งฝ่ายด้านความปลอดภัยในชุมชนที่ชัดเจนและทั่วถึง

คำสำคัญ (Keywords) : แนวทางการพัฒนา, การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน, ตลาดน้ำอัมพวา, ตลาดน้ำดำเนินสะดวก

Abstract

This academic article aims to study the sustainable community-based tourism development guidelines for Amphawa Floating Market and Damnoen Saduak Floating Market. By studying the method of reviewing relevant documents, it was found that both floating markets are important to the community's economy, society and the nation, reflecting the way of life and culture of riverside communities worth preserving. It starts with people in the community participating in thinking, planning, being responsible and sharing the benefits. The guidelines for development are as follows: 1) Management of tourism in the floating market By emphasizing on the participation of all parties in planning and developing tourism activities that are consistent with the context of the area. 2) Management of economy, society and good quality of life. The community should distribute income and benefits to members thoroughly and can be examined. 3) Conservation and promotion of cultural heritage of the floating market. 4) Systematic and sustainable management of natural resources and the environment of the floating market. By creating cooperation and creating public awareness for local people to love tourist attractions and take care of the floating market and 5) Services and safety of the floating market There should be a clear and comprehensive division of community safety divisions.

Citation : วัลภา รัศมีโชติ, วรเดช จันทรร, วิพร เกตุแก้ว และเพ็ญศรี ฉิรินัง. (2566). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

อย่างยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.

7(3) : 257-272; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.60>

Keywords : Development Guidelines, Sustainable Community-Based Tourism, Amphawa Floating Market, Damnoen Saduak Floating Market

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism-CBT) เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มีการจัดการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งมีการกำหนดรูปแบบและทิศทางการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชนเพื่อคนในชุมชนและชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน อีกทั้งยังเป็นการท่องเที่ยวที่หลายประเทศทั่วโลกให้การยอมรับว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและชุมชนทั้งในด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการสืบทอด เผยแพร่ และฟื้นฟูวัฒนธรรม ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในชุมชน และสร้างการรับรู้ ความผูกพันผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างนักท่องเที่ยว ประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชน (ณัฐพัชร มณีโรจน์, 2560) ซึ่งประเทศไทยได้มีการนำแนวทางดังกล่าวมาใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นอย่างแพร่หลาย การท่องเที่ยวชุมชนจึงเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับชุมชนที่มีองค์ประกอบสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมและความคิดสร้างสรรค์ของคนในชุมชน ปัจจุบันการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มจะเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ เพราะเป็นวิธีการจัดการท่องเที่ยวที่อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน

กระแสการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มาแรงได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน คือ การท่องเที่ยวตลาดน้ำ (Floating market tourism) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ทำให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับคนในชุมชน ตลาดน้ำจึงเป็นอีกทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ตลาดน้ำอีกหลายแห่งยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (นิชมน ภมร และพัชรี ตันติวิภาวิน, 2564) เช่น นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนชาวสวนจากการค้าขายผลผลิตทางเกษตรทางน้ำของชาวบ้านที่หาได้ยากในปัจจุบัน ตลาดน้ำจึงเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมเป็นวิถีชีวิตของคนไทยที่มีความสัมพันธ์กับด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณที่ลุ่มที่มีความอุดมสมบูรณ์ที่มีผู้คนนิยมตั้งบ้านเรือนอยู่ริมน้ำใช้ลำน้ำเป็นเส้นทาง

Citation : Kasamichote, W., Chandarasorn, V., Katekao, V. and Chirinang, P. (2023). Guidelines for the

Sustainable Development of Community-Based Tourism at Amphawa Floating Market and Damnoen Saduak Floating Market. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 257-272;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.60>

สัญจรที่สำคัญ อีกทั้งยังช่วยสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสายน้ำในวิถีชีวิตของคนไทยที่ดำเนินชีวิตและหาเลี้ยงชีพ ซึ่งเมื่อเกษตรกรได้ผลผลิตจากการทำการเกษตรจะนำผลผลิตมาแลกเปลี่ยนซื้อขายกันในตลาดน้ำ ตลาดน้ำจึงเป็นชื่อเรียกแหล่งค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันในท้องน้ำโดยอาศัยเรือเป็นพาหนะ แต่เดิมนอกจากจะเรียกกันแล้วยังมีชื่อเรียกกันว่า ตลาดเรือหรือตลาดท้องน้ำ แต่ในปัจจุบันนิยมเรียกกันว่า “ตลาดน้ำ” (อุดม เขยกิจวงศ์, 2552)

ตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก เป็นหนึ่งในการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีศักยภาพและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่การนำมาซึ่งความสำเร็จของการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีการแสดงออกถึงความเข้มแข็งของชุมชนอย่างชัดเจน ต้องมีการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนเป็นสิ่งที่สำคัญ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดการ การประสานงาน และการควบคุม ซึ่งทุกกระบวนการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมพัฒนา ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมประเมิณผล และร่วมแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม ดังนั้นการวางแผนทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและส่งผลให้เกิดความยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก ผู้ศึกษาจึงเห็นถึงความสำคัญของการวางแผนทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ เพราะผลลัพธ์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนเป็นปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวและยังช่วยรักษาอัตลักษณ์ของความเป็นตลาดน้ำให้คงอยู่สืบไป ท้ายที่สุดย่อมจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่น สร้างอาชีพ สร้างรายได้ สร้างความเข้มแข็งและความภาคภูมิใจให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน

นักวิชาการให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism-CBT) คล้ายคลึงกัน ดังเช่น สิริภัทร์ โชติช่วง และคณะ (2565) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม มีการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ ฤดี เสริมขยุต (2563) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ที่มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชน คือ มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยมีการจัดการทรัพยากร

Citation : วลภา รัตมีโชติ, วรเดช จันทรร, วิพร เกตุแก้ว และเพ็ญศรี ฉิรินัง. (2566). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

อย่างยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.

7(3) : 257-272; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.60>

การท่องเที่ยวของชุมชนที่ครอบคลุมถึงสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต ให้เกิดความยั่งยืนผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์การคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ที่มีคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงแค่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังเน้นถึงการสร้างศักยภาพของคนในชุมชนด้วย เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นอาชีพเสริมที่เข้ามาสนับสนุนอาชีพหลักหรือวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน โดยไม่ทำลายวิถีชีวิตเดิมหรือทรัพยากรของชุมชนที่มีอยู่เดิม

ตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก

1. ความหมายของตลาดน้ำ

ตลาดน้ำเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างหนึ่งที่กำลังเป็นกระแสมาแรงได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นับว่าเป็นการท่องเที่ยวที่น่าสนใจที่จะสามารถนำมาพัฒนาและเพิ่มศักยภาพให้เป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนได้ ทั้งนี้ผู้ที่จะนำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของตลาดน้ำ ดังเช่น อุดม เขียววงศ์ (2552) ที่กล่าวว่า ตลาดน้ำ หมายถึง ที่ชุมนุมเพื่อซื้อขายของสินค้าต่าง ๆ ทางน้ำ โดยมีเรือเป็นพาหนะบรรทุกสิ่งของ ตลาดน้ำจึงเป็นชื่อเรียกแหล่งซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่มีการทำกิจกรรมการซื้อขายในท้องน้ำโดยอาศัยเรือเป็นพาหนะ สอดคล้องกับความหมายของ กุลธิดา สุริยะวรรณากุล (2557) กล่าวว่า ตลาดน้ำ หมายถึง ตลาดที่มีการค้าขายในน้ำโดยอาศัยเรือแพเป็นพาหนะบรรทุกสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าทางการเกษตร สินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวันมาขายตามแม่น้ำลำคลองที่มีผู้คนอาศัยอยู่ และชัยวิชญ์ ม่วงหมี่ (2562) กล่าวว่า ตลาดน้ำ หมายถึง สถานที่เรียกแหล่งค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันในท้องน้ำโดยอาศัยเรือเป็นพาหนะ ซึ่งแต่เดิมนอกจากจะเรียกตลาดน้ำแล้วยังมีชื่อเรียกกันว่า ตลาดเรือหรือตลาดท้องน้ำ

สรุปได้ว่าตลาดน้ำ หมายถึง สถานที่ที่เป็นชุมชนที่มีมาแต่โบราณเป็นที่ซื้อและขายสินค้าต่าง ๆ โดยอาศัยแม่น้ำลำคลอง อาศัยเรือ แพ เป็นพาหนะบรรทุกสินค้า ตลาดน้ำจึงเป็นสื่อทางวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนที่อาศัยอยู่ริมสองฝั่งแม่น้ำ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่มีความสัมพันธ์ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมชุมชน ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแตกต่างจากตลาดทั่วไป ทั้งนี้

Citation : Kasamichote, W., Chandarasorn, V., Katekao, V. and Chirinang, P. (2023). Guidelines for the

Sustainable Development of Community-Based Tourism at Amphawa Floating Market and Damnoen Saduak Floating Market. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 257-272;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.60>

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ตลาดน้ำในภาคกลางที่เป็นกระแสมาแรงได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว มีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งวิเคราะห์และสังเคราะห์ได้ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลวิเคราะห์และสังเคราะห์ตลาดน้ำในภาคกลางที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว

นักวิชาการ ตลาดน้ำ ในภาคกลาง											ความถี่	ร้อยละ
	ศศิภาณุ พลายุภูมิพลและคณะ (2564)	ณิชนม ภมรและพัชรี ตันติวิภาวิน (2564)	ศุภโชค สนธิไชย และลัดดา อนงค์ไชย (2564)	พิมพ์พวง เพ็งนาเรนทร์ (2564)	พิชญญา เทียนบุญ (2564)	ชัยวิชญ์ ม่วงหมี่ (2562)	จิตรนารณ์ สุทธิวิเศษชัย และคณะ (2557)	ชลลดา มงคลวนิช (2556)	อมรศิริ ดวงดี (2555)	ปรียาภรณ์ เนียมมนก และคณะ (2555)		
1. ตลาดน้ำทุ่งบัวชม (จ.พระนครศรีอยุธยา)	✓			✓		✓					3	30
2. ตลาดน้ำอโยธยา (จ.พระนครศรีอยุธยา)	✓		✓			✓					3	30
3. ตลาดน้ำดำเนินสะดวก (จ.ราชบุรี)	✓		✓	✓	✓	✓		✓			6	60
4. ตลาดน้ำลำพญา (จ.นครปฐม)	✓						✓					
5. ตลาดน้ำอัมพวา (จ. สมุทรสงคราม)	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	9	90
6. ตลาดตลิ่งชัน (จ. กรุงเทพฯ)				✓	✓						2	20
7. ตลาดน้ำขวัญเรียม (จ.กรุงเทพฯ)				✓	✓		✓				3	30

จากตารางที่ 1 การสังเคราะห์ตลาดน้ำในภาคกลางที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวตามแนวคิดของนักวิชาการจำนวน 10 คน ประกอบด้วย ศศิภาณุ พลายุภูมิพลและคณะ (2564); ณิชนม ภมร และพัชรี ตันติวิภาวิน (2564); ศุภโชค สนธิไชย และลัดดา อนงค์ไชย (2564); พิมพ์พวง เพ็งนา

Citation : วัลภา รัศมีโชติ, วรเดช จันทรร, วิพร เกตุแก้ว และเพ็ญศรี ฉิรินัง. (2566). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

อย่างยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.

7(3) : 257-272; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.60>

เรนทร์ (2564); พิษญา เทียนภู (2564); ชัยวิษณุ ม่วงหมี (2562); จิตราภรณ์ สุทธิวรเศรษฐ์ และคณะ (2557); ชลลดา มงคลนิช (2556); อมรศิริ ดวงดี (2555) และปรียาภรณ์ เนียมมก และคณะ (2555) โดยใช้เกณฑ์ในการสังเคราะห์ที่ระดับความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป หรือร้อยละ 50 ขึ้นไปพบว่า ส่วนใหญ่ ตลาดน้ำในภาคกลางที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว จำนวน 2 แห่ง คือ ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และตลาดน้ำดำเนินสะดวกจังหวัดราชบุรี ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก

2. ตลาดน้ำอัมพวา

หากกล่าวถึงตลาดน้ำที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย ชื่อแรกที่ผุดอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของนักท่องเที่ยว คือ ตลาดน้ำอัมพวา ซึ่งเป็นตลาดน้ำมีชื่อเสียงโด่งดังในเรื่องของการอนุรักษ์วิถีชีวิตริมน้ำแบบดั้งเดิม ตลาดน้ำอัมพวาตั้งอยู่ที่ตรงบริเวณปากคลองอัมพวา ตำบลอัมพวา อำเภ่ออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม (ปรียาภรณ์ เนียมมก และคณะ, 2555) ซึ่งเป็นเมืองที่มีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่โดดเด่น ด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว จึงเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวอยากไปสัมผัสสมุทรสงคราม จึงเป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่สำคัญในภูมิภาคที่มีนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปเยือน

บริเวณคลองอัมพวาจะมีบ้านเรือนสองริมฝั่งที่ยังคงความโบราณไว้เป็นอย่างดีและยังเป็นตลาดน้ำยามเย็นแห่งแรกของเมืองไทย อันเกิดจากความร่วมมือร่วมใจชุมชนในท้องถิ่นที่ได้พยายามพลิกฟื้นตลาดน้ำอัมพวาในอดีตกลับมาเพื่ออนุรักษ์ความเป็นอยู่ของชุมชนริมน้ำ โดยปรับเวลามาเป็นช่วงเวลาเย็น ๆ ที่เหมาะแก่การเดิน เลือกชมเลือกซื้อสินค้าหลากหลายชนิด ส่วนบนบกจะมีรถเข็นขายของและร้านขายของที่ระลึกต่าง ๆ ซึ่งจะมีประจำทุกวันศุกร์ วันเสาร์ และวันอาทิตย์ รวมถึงวันหยุดนักขัตฤกษ์ โดยเริ่มตั้งแต่เวลาประมาณ 16.00 นาฬิกา เป็นต้นไป ทั้งนี้เสน่ห์ของตลาดน้ำอัมพวา คือ การคงวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำและรูปแบบตลาดน้ำโบราณไว้ได้เป็นอย่างดี โดยจะเห็นได้จากสภาพเรือนแถวไม้คร่ำครี พ้อค้าแม่ค้าพายเรือขายของทางน้ำ ร้านค้าโชห่วยที่เปิดมานานอาหารและขนมไทยหายาก รวมทั้งของใช้และของกระจุกกระจิกในยุคหลายสิบปีที่แล้ว และในปี พ.ศ. 2550 ชุมชนริมคลองอัมพวาได้รับรางวัลชมเชย จากการประกวดรางวัลเพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกแห่งองค์การยูเนสโกประจำปี 2550 (UNESCO Asia-Pacific Heritage Awards for Culture Heritage Conservation) ในด้านการอนุรักษ์อาคาร

Citation : Kasamichote, W., Chandarasorn, V., Katekao, V. and Chirinang, P. (2023). Guidelines for the

Sustainable Development of Community-Based Tourism at Amphawa Floating Market and Damnoen Saduak Floating Market. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 257-272;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.60>

เก่าแก่ที่ทรงคุณค่าและมีความงดงามด้านสถาปัตยกรรมที่สะท้อนถึงลักษณะสำคัญทางท้องถิ่นไว้ได้เป็นอย่างดี (อมรศิริ ดวงดี, 2555)

กิจกรรมการท่องเที่ยวตลาดน้ำอัมพวา ได้แก่ 1) ชิมอาหารพื้นบ้านทั้งคาวหวาน ตลาดน้ำอัมพวามีอาหารพื้นบ้านที่แม่ค้าและพ่อค้าพายเรือมาขายให้เลือกซื้อเลือก ชิม กิน 2) เดินเยี่ยมชมร้านค้าขายของที่ระลึกและวิถีชีวิตชาวบ้านตลาดน้ำอัมพวาทั้งสองข้างทางฝั่งริมน้ำมีของที่ระลึกให้เลือกซื้อของที่ระลึกยอดนิยมของตลาดน้ำอัมพวา คือ โปสการ์ดและเสื้อยืด ซึ่งบอกเล่าเรื่องราวของเมืองอัมพวาได้เป็นอย่างดี 3) การล่องเรือชมวิถีชีวิตริมแม่น้ำแม่กลองเพื่อชมวิถีชีวิตชาวบ้านและบ้านเรือนริมน้ำที่จะได้เห็นตลอดทางที่เรือแล่นไป หรือจะแวะชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่น่าสนใจ และ 4) ล่องเรือชมหิ่งห้อย ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของตลาดน้ำอัมพวา

สรุปได้ว่า ตลาดน้ำอัมพวาเป็นตลาดเก่าแก่ที่ใหญ่ที่สุดในสมุทรสงคราม แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนไว้อย่างสมบูรณ์ โดยการอนุรักษ์อาคารเก่าแก่ที่ทรงคุณค่าและมีความงดงามด้านสถาปัตยกรรมและสะท้อนถึงลักษณะสำคัญทางท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ควบคู่กับการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิตชาวบ้าน และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อนำไปสู่การดูแลรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีความสมดุลและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต

3. ตลาดน้ำดำเนินสะดวก

ตลาดน้ำดำเนินสะดวกจึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดราชบุรี ซึ่งถือว่าเป็นตลาดน้ำแห่งแรกของประเทศไทย (ธีราพร ทองปัญญา, 2561) ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เจริญเติบโตมาตั้งแต่ยุคสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นคลองที่ขุดด้วยแรงงานคน ซึ่งขุดได้ตรงและยาวที่สุดในประเทศ เพื่อประโยชน์ในการคมนาคมและการค้าขายในอดีตวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชนตลาดน้ำดำเนินสะดวกมีความเป็นอยู่ที่เน้นการทำอาชีพทางการเกษตร ต่อมาถูกแทนที่ด้วยการรับจ้างขับเรือนำเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเข้ามา มีบทบาทในชีวิตมากขึ้น ตลาดดำเนินสะดวกมีวิถีชีวิตริมคลองที่เรียบง่ายมีขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและบ้านเรือนยังคงเอกลักษณ์ดั้งเดิมที่ภาคภูมิใจ (เขวิกา สุขเอี่ยม และอธิป จันทร์สุรีย์ (2563) ตลาดน้ำแห่งนี้จึงเป็นเสมือนสถานที่สำคัญของชุมชนชาวอำเภอดำเนินสะดวกที่มีความเป็นอยู่ในลักษณะของชุมชนเกษตรกร ตัวตลาดมีลักษณะเป็นตลาดในน้ำ มีเรือเป็นร้านค้า พายแลกเปลี่ยนและขายสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร อาหาร เสื้อผ้า มีทางเดินของผู้ซื้อคือริมคลอง

Citation : วัลภา รัตมิโชติ, วรเดช จันทรร, วิพร เกตุแก้ว และเพ็ญศรี ฉิรินัง. (2566). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

อย่างยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.

7(3) : 257-272; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.60>

ภาพตัวแทนของความเป็นตลาดน้ำดำเนินสะดวกที่ทั้งคนไทยและคนต่างชาติยังยอมรับและถือเป็นสิ่งที่บอกถึงความแตกต่างจากตลาดน้ำแห่งอื่น ๆ ของสังคมไทย คือ การที่พ่อค้าแม่ค้าที่ยังคงพายเรือขายของ ซึ่งมีลักษณะของการพายไปพายมาและรอลำอยู่ในคลอง ไม่ได้จอดทำไต่ท่าหนึ่งและมีการซื้อขายกันในเรือจริง ๆ ระหว่างพ่อค้าแม่ค้ากับนักท่องเที่ยว จึงเป็นเสน่ห์สำคัญที่ช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะชาวต่างชาติมีความต้องการมาเยือนที่ตลาดแห่งนี้ (ศศิภาณุ พลายุภูมิพล และคณะ, 2564) แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนไปกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างถิ่นเข้ามาทำธุรกิจค้าขายที่มุ่งแสวงหากำไรเพียงอย่างเดียว มีราคาค่าบริการนำเที่ยวที่แพงเกินจริง น้ำในคลองเริ่มสกปรกซึ่งเกิดจากการขับเรือยนต์และการทิ้งขยะทำให้ภาพลักษณ์เดิมเสียหาย

กิจกรรมของการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก ได้แก่ 1) การมีพ่อค้าแม่ค้าเริ่มพายเรือมาขายของกันมากมายทั้งอาหารต่าง ๆ ขนม ของฝากของที่ระลึก ผลไม้จากสวนต่าง ๆ และผลไม้ที่ขึ้นชื่อ คือ มะพร้าวน้ำหอมดำเนินสะดวก หรือนั่งเรือชมบรรยากาศวิถีชีวิตของริมสองฝั่งคลองดำเนินสะดวก และ 2) การนั่งเรือชมวิถีชีวิตชาวบ้านริมฝั่งคลอง พร้อมเลือกซื้อผลไม้ตามฤดูกาลของฝาก และของที่ระลึกชมการทำน้ำตาลสด และการล่องเรือตามเส้นทางประเพณีในสมัยรัชกาลที่ 5

สรุปได้ว่า ตลาดน้ำดำเนินสะดวกเป็นตลาดน้ำและสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากของจังหวัดราชบุรี มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวชมวิถีชีวิต ซึ่งในอดีตตลาดน้ำดำเนินสะดวกเป็นศูนย์รวมการค้าขายพืชผักและผลไม้ตามฤดูกาลจากสวน ไร่ นา ของเกษตรกรในพื้นที่ แต่ปัจจุบันตลาดน้ำดำเนินสะดวกเป็นกึ่งตลาดบกตลาดน้ำที่มีของขายทั้งบนบกและในเรือ และอาชีพการเกษตรแบบดั้งเดิมถูกแทนที่ด้วยการรับจ้างขับเรื่อนำเที่ยว มีวิถีชีวิตริมคลองที่เรียบง่ายมีขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและบ้านเรือนยังคงเอกลักษณ์ดั้งเดิมเป็นเสน่ห์แห่งสายน้ำที่มีเรือนับร้อยลำเพื่อชุมชนขายสินค้าการเกษตรและสินค้าหัตถกรรมพื้นเมือง

4. การเปลี่ยนแปลงของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก

ตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวกยังถือเป็นตัวอย่างของสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเมื่อมีความเจริญเข้าสู่ชุมชนจึงได้ทำให้ชุมชนมีวิถีชีวิตบางอย่างที่เปลี่ยนไปพร้อมกันกับอัตลักษณ์ของความเป็นตลาดน้ำแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และเวลา ซึ่งจากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาของ อริสรา เสยานนท์ (2552); อีราพร ทองปัญญา (2561); ภาคนน ปาลสุวรรณ์ (2562) ค้นพบว่า มีการเปลี่ยนแปลง

Citation : Kasamichote, W., Chandarasorn, V., Katekao, V. and Chirinang, P. (2023). Guidelines for the

Sustainable Development of Community-Based Tourism at Amphawa Floating Market and Damnoen Saduak Floating Market. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 257-272;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.60>

ที่เด่นชัดอยู่ด้วยกัน 3 ด้าน คือ 1) ด้านสังคม จากในอดีตที่มีวิถีชีวิตสภาพสังคมขนาดเล็กทำเกษตรกรรมค้าขายแบบพออยู่พอกิน เน้นการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักและการค้าขายเป็นอาชีพเสริม ปัจจุบันคนในชุมชนหันไปประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช้การค้าขายของจากสวนเหมือนในอดีต แต่มีคนนอกพื้นที่เข้ามาประกอบอาชีพแทนคนในชุมชนทำให้คนในชุมชนต้องออกไปประกอบอาชีพในตัวเมืองแทน 2) ด้านเศรษฐกิจ จากเดิมที่เป็นเศรษฐกิจขนาดเล็กกระต๊วเรือขนส่งเปลี่ยนแปลงกลายเป็นเศรษฐกิจการค้าเชิงพาณิชย์อย่างเต็มรูปแบบ โดยมีนายทุนเป็นแรงขับเคลื่อนหลัก และ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม ในอดีตตลาดน้ำทั้ง 2 แห่ง ปราศจากขยะและมีคุณภาพน้ำที่ดี แต่ในปัจจุบันมีปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยว และปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ล้วนแล้วแต่เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและต้องมีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ตลาดน้ำทั้ง 2 แห่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ยังคงสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนอย่างยั่งยืน เพราะทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของทุกคน ดังนั้นถ้าทรัพยากรการท่องเที่ยวของตลาดน้ำไม่ได้รับการดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในปัจจุบันย่อมจะหมดลงไป

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก

แม้ในปัจจุบันตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวกจะยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเป็นอย่างมาก คนในชุมชนส่วนใหญ่ยังคงยึดถือวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างดั้งเดิมแต่คนในชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการวางแผนและอนุรักษ์เอกลักษณ์ความเป็นตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวกเอาไว้ให้ยั่งยืน และการมีส่วนร่วมกันพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป ทั้งนี้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก จากการพิจารณาจากองค์ประกอบของการท่องเที่ยวชุมชน ผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวกให้มีศักยภาพและความสามารถในการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวโดยต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม 2) ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ และ 3) ความยั่งยืนทางด้านสังคม โดยต้องมีการจัดการการท่องเที่ยว

ให้สามารถดำรงอยู่ได้ มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนแหล่งท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ไม่เสื่อมคลาย และผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมจะต้องไม่มีหรือมีน้อยที่สุด (Richards, 2020) ควบคู่กับการพัฒนาด้านการบริการนักท่องเที่ยว โดยการจัดให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวและการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว เช่น คู่มือการท่องเที่ยว แผ่นพับ และฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวของตลาดน้ำทั้ง 2 แห่ง เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข่าวสารการท่องเที่ยวได้ง่าย ทำให้ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของตลาดน้ำทั้ง 2 แห่งมากขึ้น

4.2 ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนปัจจุบันชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว คือ พายเรือขายของทางน้ำ ร้านค้าโชห่วยที่เปิดมานานอาหารและขนมไทยและของใช้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าทางการเกษตรเป็นหลัก แต่ชุมชนยังมีการจัดการการท่องเที่ยวที่ยังไม่เป็นระบบ ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจากกลุ่มที่ได้รับประโยชน์โดยตรงเท่านั้น ชาวบ้านไม่ค่อยได้เข้ามามีส่วนร่วม เพราะไม่ได้รับการประสานงานจากผู้นำชุมชน จึงอาจไม่รับรู้การเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยว จึงควรมีการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวตลาดน้ำทั้ง 2 แห่ง โดยเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมวางแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ของตนเองและชุมชนโดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้เป็นต้นทุนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน และยังมีส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และวิถีชีวิตของท้องถิ่นด้วยการจัดการท่องเที่ยวอย่างสมดุลส่งผลให้ประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้จากการท่องเที่ยวกลับคืนมาสู่ชุมชน ดังนั้นผลประโยชน์ต่างๆ เหล่านี้จะคืนกลับให้คนทุกคนในชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การสร้างรายได้และสร้างอาชีพให้กับชาวบ้านได้โดยตรงจากสิ่งที่ชุมชนมีหรือถือปฏิบัติอยู่และรายได้ดังกล่าวของชุมชนสามารถนำมาจัดสรรเพื่อสร้างสาธารณประโยชน์ให้กับชุมชน ด้านสังคม สร้างความสามัคคีให้คนในชุมชนมีความร่วมมือเป็นอันหนึ่งเดียวกันจนเกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางสังคม และ 3) ด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการจัดการโดยชุมชนเอง ซึ่งสามารถป้องกันการเข้ามาของนายทุนที่จะเข้ามาสร้างผลประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อชุมชนหรือวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ชุมชนได้

Citation : Kasamichote, W., Chandarasorn, V., Katekao, V. and Chirinang, P. (2023). Guidelines for the

Sustainable Development of Community-Based Tourism at Amphawa Floating Market and Damnoen Saduak Floating Market. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 257-272;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.60>

ดังที่ จิราภรณ์ แก้วมณี (2557) กล่าวว่า ความสำเร็จของการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะต้องได้รับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจในการพัฒนาการท่องเที่ยว

4.3 ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวกโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีบทบาทที่แตกต่างกันในการสร้างจิตสำนึกและปลูกฝังความรักหวงแหนและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การรวบรวมองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้รับรู้และสืบทอด ดังที่ กรกนก เกิดสังข์ (2560) กล่าวว่า ชุมชนและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องของพื้นที่ควรมีการจัดทำโครงการ เช่น โครงการมัคคุเทศก์น้อยตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก และโครงการจัดตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานจะสามารถช่วยสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

4.4 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก อย่างเป็นระบบและยั่งยืน โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรสร้างความร่วมมือและสร้างจิตสำนึกสาธารณะโดยการปลูกจิตสำนึกของทุกภาคส่วน ควรจัดทำสื่อ เช่น คู่มือ แผ่นพับ หรือมีเจ้าหน้าที่บริการให้ความรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงควรมีเส้นทางการศึกษาธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับเกิงศักดิ์ ชัยชาญ (2556) ที่กล่าวว่า ควรสร้างจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นรู้จักในแหล่งท่องเที่ยวที่ตนอยู่ โดยการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการดูแลสถานที่ท่องเที่ยว มีจิตสำนึกในการรักษาสภาพแวดล้อม

4.5 ด้านบริการและความปลอดภัยของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งมักใช้นโยบายความปลอดภัยในการท่องเที่ยวเป็นจุดแข็งเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว เพราะโดยทั่วไปแล้วนักท่องเที่ยวจะเลือกมาท่องเที่ยวในสถานที่ที่มีมาตรการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว ทำให้เกิดภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวที่ดี นักท่องเที่ยวเกิดความเชื่อมั่นในการท่องเที่ยว ย่อมส่งผลให้นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในตลาดน้ำมากขึ้น เช่น การอบรมด้านบริการและความปลอดภัย การปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่นักท่องเที่ยว และควรมีการเน้นการจัดการปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่มากขึ้น ส่วนการพัฒนาเพิ่มเติมในด้านของการให้บริการด้านการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว เช่น การจัดทำสื่อความหมาย สื่อสิ่งพิมพ์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในชุมชน มัคคุเทศก์ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง

Citation : วัลภา รัตมิโชติ, วรเดช จันทรร, วิพร เกตุแก้ว และเพ็ญศรี ฉิรินัง. (2566). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

อย่างยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.

7(3) : 257-272; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.60>

บทสรุป (Conclusion)

การท่องเที่ยวตลาดน้ำเป็นการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน ช่วยสะท้อนถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่ในสังคมไทยต่อไป และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก โดยเน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนากิจกรรมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริการนักท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่สะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนตลาดทั้ง 2 แห่ง เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดกระบวนการการเรียนรู้วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชาวบ้าน 2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดีโดยชุมชนควรจัดให้มีการกระจายรายได้และผลประโยชน์แก่สมาชิกได้รับผลประโยชน์อย่างทั่วถึง 3) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของตลาดน้ำ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการจัดการพัฒนาอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำอย่างเป็นระบบและยั่งยืน โดยการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนรักในแหล่งท่องเที่ยวที่ตนอยู่ มีจิตสำนึกในการรักษาสภาพแวดล้อม และ 5) ด้านบริการและความปลอดภัยของตลาดน้ำ ผู้นำชุมชนจะต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านความปลอดภัยที่ชัดเจนและทั่วถึง ย่อมจะทำให้นักท่องเที่ยวไว้วางใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของชุมชนพื้นที่ เศรษฐกิจชุมชน สังคม คนในชุมชนให้มีชีวิตอยู่ดีกินดี สิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์ และดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมวิถีชีวิตอันดีงามให้คนรุ่นหลังได้สืบทอดต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กรกนก เกิดสังข์. (2560). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเชิงกลยุทธ์: กรณีศึกษาดำบลบางไผ่ไม่อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Citation : Kasamichote, W., Chandarasorn, V., Katekao, V. and Chirinang, P. (2023). Guidelines for the

Sustainable Development of Community-Based Tourism at Amphawa Floating Market and Damnoen Saduak Floating Market. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 257-272;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.60>

- กุลธิดา สุริยะวรรณกุล. (2557). **แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะของตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เขวิกา สุขเอี่ยม และอริบ จันทรสุรีย์. (2563). การศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตตลาดน้ำดำเนินสะดวก. **วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. 7(1) : 104-111.
- จิตรารณ สุทธิวรเศรษฐ์, พัทนี เขยจรรยา, บุษงา ชัยสุวรรณ, พรพรรณ ประจักษ์เนตร, กุลฤดี นุ่มทอง, และขวัญชนก มั่นหมาย. (2557). การสื่อสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดน้ำในลุ่มน้ำภาคกลางอย่างยั่งยืน. **วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการนิเทศ**. 1(1) : 99-130.
- จิราภรณ์ แก้วมณี. (2557). **การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนบ้านหัวเขาจีน อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชลลดา มงคลวนิช. (2556). ภาพลักษณ์ตลาดน้ำในสายตาของเยาวชนไทย. **วารสารกระแสนวัตกรรม คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยสยาม**. 25(14) : 44-57.
- ชัยวิชญ์ ม่วงหมี. (2562). กลยุทธ์การพัฒนาตลาดน้ำประเทศไทย 4.0 เพื่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. **วารสารสมาคมนักวิจัย**. 24(2) : 61-74.
- เถกิงศักดิ์ ชัยชาญ. (2556). **การพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ณัฐพัชร มณีโรจน์. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. **วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ**. 13(2) : 25-46.
- ณิชนน ภมร และพัชรี ตันติวิภาวิน. (2564). การจัดการแหล่งชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสถึงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม: กรณีศึกษาชุมชนท้องถิ่นตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. **วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์**. 7(2) : 106-118.
- ธีราพร ทองปัญญา. (2561). การพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของอัตลักษณ์และการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดราชบุรี กรณีศึกษาตลาดน้ำดำเนินสะดวก. **วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. 48(2) : 1-23.

Citation : วัลภา รัศมีโชติ, วรเดช จันทรร, วิพร เกตุแก้ว และเพ็ญศรี ฉิรินัง. (2566). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

อย่างยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น**.

7(3) : 257-272; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.60>

- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : บริษัทเพรส แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- ปรียาภรณ์ เนียมมก และวศิน เหลี่ยมปรีชา. (2555). การรวมกลุ่มของชุมชนนักปฏิบัติเพื่อสร้างรูปแบบทางตลาดที่ยั่งยืนผ่านทฤษฎีกิจกรรม: กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา. **วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 7(1) : 29-38.
- พิชญา เทียนภู และวัชร เวชประสิทธิ์. (2564). กลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบเทียบการแข่งขันของผู้ประกอบการตลาดน้ำชุมชนในเขตภาคกลางของประเทศไทย. **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์**. 12(1) : 162-177.
- พิมพ์พะงา เพ็งนาเรนทร์. (2564). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของตลาดน้ำภาคกลางสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี**. 4(1) : 85-99.
- ภคมน ปาลสุวรรณ. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ กรณีศึกษาชุมชนตลาดน้ำดำเนินสะดวก ตำบลดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. **วารสารสหศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. 19(2) : 42-54.
- ฤดี เสริมชยุต. (2563). กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวชุมชน. **วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา**. 2(4) : 51-61.
- ศศิกาย ปลายกุ่มพล, อธิษฐ์ สิริวิศรา, ฐิติมา ให้อย่าง และอำนาจ บุญรัตน์มตรี. (2564). การจัดการการท่องเที่ยวตลาดน้ำในพื้นที่ภาคกลางอย่างยั่งยืน. **วารสารสหศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. 22(1) : 117-193.
- ศุภโชค สนธิชัย และลัดดา อนุชชัย. (2564). อัตลักษณ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนแถวย่านตลาดน้ำภาคกลาง. **วารสารวิชาการพลังงานและสิ่งแวดล้อมอาคาร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 4(2) : 1-22.
- อมรศิริ ดวงดี. (2555). ความตระหนักของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์หิ้งห้อยในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. **วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

Citation : Kasamichote, W., Chandarasorn, V., Katekao, V. and Chirinang, P. (2023). Guidelines for the

Sustainable Development of Community-Based Tourism at Amphawa Floating Market and Damnoen Saduak Floating Market. **Journal of Local Governance and Innovation**. 7(3) : 257-272;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.60>

อริสรา เสยานนท์. (2552). การเสริมสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเพื่อชุมชนสันติสุข:กรณีศึกษา
ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 3(1) : 115-
129.

อุดม เขยกิจวงศ์. (2552). ตลาดน้ำ: วิถีชีวิตของชุมชนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำ. กรุงเทพฯ : พิมพ์
ลักษณ์.

Dickman, S. (1996). *Tourism: An Introductory Text*. 2nd ed. Sydney : Hodder
Education.

Richards, G. (2020). *Sustainable Travel Report 2020*. [Online] . Available :
<https://www.gstcouncil.org/booking-com-sustainable-travel-report-2020/>.

Retrieved January 25, 2023.

Citation : วัลภา รัตมีโชติ, วรเดช จันทรร, วิพร เกตุแก้ว และเพ็ญศรี ฉิรินัง. (2566). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

อย่างยั่งยืนของตลาดน้ำอัมพวาและตลาดน้ำดำเนินสะดวก. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น.

7(3) : 257-272; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.60>

ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพ
นอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือน
Several Considerations regarding the Freedom of a Civil Official
to engage in an Occupation Outside Official working Hours

เกริกเกียรติ ทิพย์ชัย^{1*} ตรีเนตร สารพงษ์² กนกัญญา ใจการวงศ์สกุล³ วสิน สุวรรณรัตน์⁴
และกิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว⁵

Krirkkiat Thipchai^{1*}, Treeneat Sarapong², Kankanya Jaikarnwongsakul³,
Wasin Suwannarat⁴ and Kittisak Noochaikaew⁵

Received : August 20, 2023; Revised : September 6, 2023; Accepted : September 12, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของข้าราชการพลเรือนนอกเวลาราชการนั้นสามารถประกอบอาชีพในช่วงเวลาดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้โดยทั่วไปแล้วกำหนดเวลาประกอบอาชีพของข้าราชการพลเรือน คือ วันจันทร์ถึงวันศุกร์ ในเวลา 8.30 –

¹คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Faculty of Law, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand.

²คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี; Faculty of Law, Ubon Ratchathani University, Thailand.

³คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา; Faculty of Law, University of Phayao, Thailand.

⁴คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; Faculty of Law, Prince of Songkhla University, Thailand.

⁵คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต; Faculty of Law, Pridi Banomyong, Dhurakij Pundit University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : tonkroekkiat@gmail.com

Citation : Thipchai, K., Sarapong, T., Jaikarnwongsakul, K., Suwannarat, W. and Noochaikaew, K. (2023). Several Considerations regarding the Freedom of a Civil Official to engage in an Occupation Outside Official working Hours. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

12.00 น. และเวลา 13.00 – 16.30 น. และหยุดประกอบอาชีพในวันเสาร์และอาทิตย์ของทุกสัปดาห์ ดังนั้น เวลา 16.31 น. เป็นต้นไปของวันจันทร์ถึงวันศุกร์และวันเสาร์ – ถึงวันอาทิตย์จึงเป็นวันที่ข้าราชการพลเรือนไม่ต้องไปทำงานเพราะเป็นเวลานอกราชการ หากพิจารณาตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 40 ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ” ย่อมหมายความว่า นอกเวลาราชการย่อมเป็นเสรีภาพของข้าราชการพลเรือนในการที่จะประกอบอาชีพใด ๆ ก็ได้

เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วข้าราชการพลเรือนจะมีรายได้จากเงินเดือนเพียงอย่างเดียวมักจะไม่สามารถประกอบอาชีพอื่นนอกเวลาราชการแต่ยังมีการเข้าใจผิดว่าข้าราชการพลเรือนไม่สามารถประกอบอาชีพนอกเวลาราชการได้ บทความนี้จะเสนอแนะแนวทางให้กับข้าราชการพลเรือนในการพิจารณาเพื่อตัดสินใจก่อนประกอบอาชีพนอกเวลาราชการ

จากการศึกษาพบว่า ข้าราชการพลเรือนสามารถประกอบอาชีพนอกเวลาราชการได้ทั้งในการประกอบอาชีพอิสระหรือเป็นการรับจ้าง ในกรณีที่เป็นการประกอบอาชีพอิสระนั้นจะต้องไม่เป็นการจัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในตำแหน่งส่วนหรือบริษัท

อย่างไรก็ตาม แม้ข้าราชการพลเรือนจะมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการได้ แต่ต้องพึงระวังความประพฤติของตนเองมิให้มีความประพฤติที่เป็นความผิดทางวินัย นอกเวลาราชการ เนื่องจากข้าราชการพลเรือนพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 82 (10) บัญญัติไว้ว่า “ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย” และมาตรา 85 (4) บัญญัติไว้ว่า “ข้าราชการพลเรือนกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง”

ส่วนในเวลาราชการ ข้าราชการพลเรือนต้องปฏิบัติงานเต็มเวลาราชการ หากเอาเวลาราชการไปทำอย่างอื่นที่ไม่ใช่งานในหน้าที่ก็อาจมีความผิดทางวินัย ตามมาตรา 82 (4) ฐานไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ

คำสำคัญ (Keywords) : เสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการ, ข้าราชการพลเรือน, ความผิดทางวินัย

Citation : เกริกเกียรติ ทิพย์ชัย, ตรีนตร สารพงษ์, กันยภัฏญา ไกรวงศ์สกุล, วศิน สุวรรณรัตน์ และกิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว.

(2566). ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือน.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

Abstract

The objective of this article is to study about the Outside official working hours an occupation of civil servants, whether or not how they usually can work during in that time. That is, Monday to Friday from 8:30 a.m. to 12:00 a.m. and from 1:00 p.m. to 4:30 p.m. and stop working on Saturdays and Sundays in every week. So, from 4:31 p.m. onwards from Monday to Friday and Saturday to Sunday. Then, the day that civil servants don't have to go to work because it is off the outside official working hours. In the event of considering the provisions in the Constitution of the Kingdom of Thailand, 2017, Section 40 has stated that “ A person shall enjoy the liberty to engage in an occupation” means that outside of office hours, it is the liberty of civil servants to engage in any occupation.

Because in general, civil servants will earn only salaries and will not engage in other occupations outside official working hours, but there is also a misconception that civil servants cannot pursue a career outside official working hours. This article will be a guideline for civil servants to consider in order to make decisions before pursuing a career outside official service hours.

The study found that Civil servants can work part-time, either as a self-employed person or as a hired worker. In the case of self-employed that which must not be a managing director. or manager or holding any other positions with similar work characteristics in the partnership or company

However, Civil Servants have the freedom to engage in occupations outside official service hours. but must be careful of their own behavior, so that there is no conduct that is the outside office hours. In addition of Civil Service Act, B.E.2551 (2008) is acts that “Section 82. A civil servant must act in accordance with following directives: (10) to preserve one's reputation and to preserve the dignity of one's

Citation : Thipchai, K., Sarapong, T., Jaikarnwongsakul, K., Suwannarat, W. and Noochaikaew, K. (2023). Several

Considerations regarding the Freedom of a Civil Official to engage in an Occupation Outside Official working Hours. **Journal of Local Governance and Innovation**. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

official position from any discredit; and Section 85 (4) is acting that Civil Servants are committing an act which is attributable as a gross misconduct;”

During office hours, Civil servants must work full-time in government service. If spending the official time doing something other than jobs, that is may be subject to a disciplinary offense under section 82 (4) to devote one’s time to the government service, and not leave or neglect official duties.

Keywords : Freedom to engage the Outside official working hours, Civil Servants, Break the Discipline

บทนำ (Introduction)

ระบบราชการของไทยในอดีตสังคมมีลักษณะเป็นครอบครัวเล็ก ๆ แต่ต่อมาได้ขยายเป็นครอบครัวใหญ่ขึ้นโดยอาศัยระบบเครือญาติและความเชื่อเพื่อการรวมตัวกันของครอบครัวต่าง ๆ การรวมตัวกันเป็นชุมชนหรือหมู่บ้านนั้นทำให้ประชาชนมีความร่วมมือในการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ ในการเพาะปลูก ระบบชลประทานเพื่อการเกษตรและมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมระหว่างกัน แต่เนื่องจากประมุขแห่งรัฐไม่สามารถดูแลรัฐที่มีขนาดใหญ่ได้ทั่วถึง ระบบราชการจึงเกิดขึ้นมาเพื่อให้ข้าราชการพลเรือนช่วยบริหารจัดการในสังคม เพื่อให้สังคมดำเนินไปอย่างมีระเบียบ (ปานทิพย์, 2560 : 49)

ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงจากการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ได้มีการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินโดยได้มีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476” ต่อมาได้มีการตรา “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495” ขึ้นมาบังคับใช้แทนโดยได้จัดระเบียบบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน คือ ราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และในปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติมบังคับใช้ (ปานทิพย์, 2560 : 57)

ในปัจจุบัน ข้าราชการในประเทศไทยมีหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทล้วนมีกฎหมายกำหนดระเบียบของข้าราชการประเภทนั้น ๆ อยู่ เช่น ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ เป็นต้น

Citation : เกริกเกียรติ ทัพย์ชัย, ตรีนตร สาระพงษ์, กันยภัฏญา ใจการวงศ์สกุล, วศิน สุวรรณรัตน์ และกิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว.

(2566). ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาของข้าราชการพลเรือน.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

ในบทความนี้มุ่งศึกษาการประกอบอาชีพของข้าราชการประเภทข้าราชการพลเรือนเท่านั้น ข้าราชการพลเรือนจะต้องประกอบอาชีพตามเวลาราชการ คือ วันจันทร์ถึงวันศุกร์ ในเวลา 8.30 – 12.00 น. และเวลา 13.00 – 16.30 น. และหยุดประกอบอาชีพในวันเสาร์และอาทิตย์ของทุกสัปดาห์ (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดเวลาและวันหยุดราชการ (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2502) ดังนั้น เวลา 16.31 น. เป็นต้นไปของวันจันทร์ถึงวันศุกร์และวันเสาร์ – ถึงวันอาทิตย์ จึงเป็นวันที่ ข้าราชการพลเรือนไม่ต้องไปทำงานเพราะเป็นเวลานอกราชการ ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้ศึกษาบทบัญญัติ ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 40 และ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ว่าข้าราชการพลเรือนสามารถประกอบ อาชีพนอกเวลาราชการได้หรือไม่ เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วข้าราชการพลเรือนจะมีรายได้จาก เงินเดือนเพียงอย่างเดียวจะไม่ประกอบอาชีพอื่นนอกเวลาราชการแต่ยังมีการเข้าใจผิดว่าข้าราชการ พลเรือนไม่สามารถประกอบอาชีพนอกเวลาราชการได้ บทความนี้จะเน้นแนวทางให้กับข้าราชการ พลเรือนในการพิจารณาเพื่อตัดสินใจก่อนประกอบอาชีพนอกเวลาราชการ

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือน

เสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือนเกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพและเสรีภาพในการประกอบอาชีพและแนวคิดเกี่ยวกับระบบราชการ มีรายละเอียดดังนี้

1) ข้อความคิดว่าด้วยเสรีภาพและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

(1) แนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพ

สิทธิและเสรีภาพเกิดจากชนชั้นกลางในยุโรปได้บังคับให้พวกขุนนางและ กษัตริย์ให้หลักประกันในสิทธิและเสรีภาพบางประการแก่พวกตน เช่น ในปี ค.ศ. 1689 พระเจ้าวิลเลียม และพระนางแมรีได้ให้ความเห็นชอบร่างเอกสารฉบับหนึ่งชื่อว่า Bill of Right ทำให้พระมหากษัตริย์จะ ใช้บังคับแห่งกฎหมายโดยปราศจากความยินยอมของรัฐสภาอย่างอ้อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่มี อำนาจที่จะเรียกเก็บเงินโดยรัฐสภาไม่อนุมัติในเวลาบ้านเมืองสงบเรียบร้อย (บรรเจิด, 2562 : 35 - 37)

คำว่าเสรีภาพ ในทางภาษาศาสตร์หมายถึง เงื่อนไขของบุคคลที่ไม่ขึ้นต่อ ผู้หนึ่งผู้ใด โดยเป็นอำนาจที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดก็ได้ ซึ่งบุคคลหนึ่งบุคคลใดย่อมมี

Citation : Thipchai, K., Sarapong, T., Jaikarnwongsakul, K., Suwannarat, W. and Noochaikaew, K. (2023). Several

Considerations regarding the Freedom of a Civil Official to engage in an Occupation Outside Official working Hours. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

เสรีภาพที่ตนเองจะไม่ถูกบังคับให้ต้องทำในสิ่งที่ไม่ยอมทำหรือไม่ถูกขัดขวางไม่ให้กระทำในสิ่งที่ประสงค์จะทำ (มนต์ผกา, 2561 : 20)

เสรีภาพจึงอำนาจของบุคคลที่มีอยู่เหนือตนในการที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยอำเภอใจตน บุคคลอื่นจึงไม่สามารถมีอำนาจบังคับให้กระทำการใด ๆ ได้ (วารุณี, 2551 : 8) และเป็นหลักการที่สำคัญและบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

(2) แนวคิดเกี่ยวกับอาชีวะและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

ในการประกอบอาชีพของข้าราชการพลเรือนนั้นทั้งในเวลาราชการหรือนอกเวลาราชการ มีแนวคิดเกี่ยวกับอาชีวะและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ดังนี้

1. ข้อความคิดทั่วไปว่าด้วยอาชีวะ

การมีอาชีวะจึงเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตของคนเราเพราะอาชีวะสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ (อาชีวะสามารถแบ่งกลุ่มตามลักษณะการประกอบอาชีพได้ 2 ลักษณะ ดังนี้ (ปรางชมพู, 2559 : 28)

1) อาชีวะอิสระ หมายถึงอาชีวะทุกประเภทที่ผู้ประกอบการดำเนินการด้วยตนเองแต่เพียงผู้เดียวหรือเป็นกลุ่มอาชีวะอิสระไม่ต้องใช้คนจำนวนมากแต่หากมีความจำเป็นอาจมีการจ้างคนอื่นมาช่วยงานได้ เช่น ขายอาหาร ขายของชำ ซ่อมรถจักรยานยนต์ ฯลฯ

2) อาชีวะรับจ้าง หมายถึง อาชีวะที่มีผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการประกอบด้วยบุคคล 2 ฝ่าย ซึ่งได้ตกลงว่าจ้างกัน บุคคลฝ่ายแรกเรียกว่า "นายจ้าง"หรือผู้ว่าจ้าง บุคคลฝ่ายหลังเรียกว่า "ลูกจ้าง" หรือผู้รับจ้างมีค่าตอบแทนที่ผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างเรียกว่า "ค่าจ้าง"การประกอบ อาชีวะรับจ้างโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นการรับจ้างประกอบอาชีวะในสถานประกอบการหรือโรงงานเป็นการรับจ้างในลักษณะการขายแรงงาน

2. แนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

เสรีภาพในการประกอบอาชีพเกิดขึ้นจากพัฒนาการของสิทธิเสรีภาพในทางเศรษฐกิจ หลักกรรมสิทธิ์ เสรีภาพในการทำสัญญา ซึ่งเสรีภาพในทางเศรษฐกิจนี้ทำหน้าที่เป็นเงื่อนไขของการกำหนดเจตจำนงตนเองในระบบทุนนิยม เช่น การแก้ปัญหาการถือครองที่ดิน การยกเลิกชีวิตแบบชาวไพร่ที่ขึ้นกับผู้ครองที่ดินเพื่อให้สามารถประกอบอาชีวะเกษตรกรรมตามแบบทุนนิยม เป็นต้น เสรีภาพในการประกอบอาชีวะยังหมายถึง การประกอบอาชีวะ

Citation : เกริกเกียรติ ทัพย์ชัย, ตรีนตร สารพงษ์, กันยัญญา ใจการวงศ์สกุล, วศิน สุวรรณรัตน์ และกิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว.

(2566). ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีวะนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือน.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

ด้วยกำลังกายหรือสติปัญญาของคนทั่วไปซึ่งต่างกับเสรีภาพในการประกอบกิจการตรงที่เสรีภาพในการประกอบกิจการจะเป็นส่วนหนึ่งของเสรีภาพในอุตสาหกรรมและการค้า โดยมีการลงทุนเป็นปัจจัยสำคัญและอาจหมายถึงสิทธิขั้นพื้นฐานในการเลือกและประกอบอาชีพไม่ว่าจะเป็นกิจการของตนเองหรือเป็นผู้รับจ้าง (กิตติชัย, 2562 : 19 - 22)

2) แนวคิดเกี่ยวกับระบบราชการ

จากที่ได้กล่าวในบทนำแล้วว่า ระบบราชการของไทยในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินและจัดระเบียบบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน คือ ราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือนในประเทศไทย

ในการจัดทำบริการสาธารณะนั้น รัฐต้องอาศัยเครื่องมือกลไกหลายประการ หนึ่งในนั้นคือบุคลากรของรัฐ ได้แก่ข้าราชการ เช่น ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการทหาร ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการรัฐสภา เป็นต้น (พัฒน์พงศ์, 2559 : 17 - 18)

การเป็นข้าราชการพลเรือนนั้นก่อให้เกิดสิทธิประโยชน์หลายประการ เช่น เงินเดือน สิทธิในการเบิกค่ารักษาพยาบาลหรือค่าที่อยู่อาศัย เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันข้าราชการจะต้องเคารพต่อตำแหน่งหน้าที่รวมถึงผู้บังคับบัญชาด้วย การกระทำความผิดใดที่เป็นการอันต้องห้ามทางวิชาชีพ จะก่อให้เกิดความผิดวินัยอันเป็นเหตุให้ถูกดำเนินการทางวินัยได้ (พัฒน์พงศ์, 2559 : 18 - 19)

ดังนั้น การประกอบอาชีพใดของข้าราชการพลเรือนนอกเวลาราชการจะสามารถทำได้หรือไม่จะต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือน ดังนี้

1) ข้าราชการพลเรือนต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้

คำว่า “ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ” หมายถึง ต้องอุทิศหรือสละเวลาทั้งหมดเพื่อปฏิบัติราชการตามที่ราชการต้องการ รวมทั้งเวลานอกเหนือจากเวลาปฏิบัติราชการตามปกติในกรณีทางราชการมีงานเร่งด่วนที่จำเป็นจะต้องให้ราชการปฏิบัติงานนอกเวลา

คำว่า “ละทิ้งหน้าที่ราชการ” หมายถึง ไม่อยู่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ซึ่งได้แก่การไม่มายัง สถานที่ราชการเพื่อปฏิบัติตามหน้าที่หรือเพื่อให้ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้ปฏิบัติ รวมทั้งการม้ายัง สถานที่ราชการแล้วไม่อยู่ปฏิบัติงาน ละทิ้งไปไม่อยู่ในสถานที่ที่ควรอยู่

คำว่า “ทอดทิ้งหน้าที่ราชการ” หมายถึง มาอยู่ในสถานที่ราชการแต่ไม่สนใจไปธุระ ไม่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ปล่อยให้งานค้างคั่ง (เสมอ, 2564 : 18)

2) ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย

คำว่า “เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ” หมายถึง ฐานะที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญตามตำแหน่งหน้าที่ราชการ (สำนักงานมาตรฐานวินัย สำนักงาน ก.พ., 2559 : 77) ซึ่งแต่ละตำแหน่งหน้าที่อาจอยู่ในฐานะที่จะต้องรักษา เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันได้ เช่น เช่น ครู อาจารย์ ซึ่งถือเป็นปูชนียบุคคลเป็นพ่อพิมพ์แม่พิมพ์ของชาติ เป็นต้น การที่จะพิจารณาว่าการหาผลประโยชน์ใดอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหรือไม่ จึงต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไป (เสมอ, 2564 : 24 - 25)

3) ข้าราชการพลเรือนต้องไม่เป็นการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

ข้าราชการพลเรือนจะต้องตั้งหน้าปฏิบัติราชการโดยไม่มัวกังวลถึงการประกอบอาชีพอื่นจนเสียราชการ การเป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนบริษัทจะมีภาระต้องจัดการจนไม่เป็นอันจะตั้งหน้าปฏิบัติราชการจึงต้องห้ามไว้ก่อน การดำรงตำแหน่งในบริษัทห้างร้านเอกชนที่ทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่ายอมให้บริษัทห้างร้านอาศัยชื่อหาประโยชน์เป็นการกระทำที่อาจเสียความเที่ยงธรรมและเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการจึงไม่ควรกระทำ (สำนักมาตรฐานวินัย สำนักงาน ก.พ., 2559 : 122)

Citation : เกริกเกียรติ ทิพย์ชัย, ตรีนตร สารพงษ์, กันยภัฏญา ไกรวงศ์สกุล, วศิน สุวรรณรัตน์ และกิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว.

(2566). ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาข้าราชการของข้าราชการพลเรือน.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

4) ข้าราชการพลเรือนละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

คำว่า “ละทิ้งหน้าที่ราชการ” และคำว่า “ทอดทิ้งหน้าที่ราชการ” ความหมายเดียวกันกับที่กล่าวไว้ในกรณีที่ข้าราชการพลเรือนต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้

5) ข้าราชการพลเรือนกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

คำว่า “ประพฤติชั่วคือ” หมายความว่า “ทำไม่ดีทำให้เสียชื่อเสียง เป็นการกระทำที่มีลักษณะหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์ต่าง ๆ ร้ายแรงหรืออาจทำให้เสื่อมเสีย โดยพิจารณาจากพฤติกรรมและความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อหน่วยงาน” (ตรีเนตร สารพงษ์ อรรถพงษ์ กาวาฬ และชรรค์เพชร ชายทวีป, 2565 : 215)

3. กรณีการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือน

ผู้เขียนขอยกกรณีข้าราชการพลเรือนและข้าราชการประเภทอื่น ๆ ที่ประกอบอาชีพนอกเวลาราชการมาเทียบเคียงกับข้าราชการพลเรือน ดังนี้

1) กรณีข้าราชการพลเรือน

(1) อุดมพร ศขศิริฐ เป็นข้าราชการพลเรือน ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอในระหว่างที่รับราชการนั้น นายอุดมพร ศขศิริฐ ได้รับงานแสดงโดยมีผลงานภาพยนตร์ เช่น แม่ศรีไพร และคู่กรรม เป็นต้น (หอภาพยนตร์. เข้าถึงได้จาก <https://www.fapot.or.th/main/information/star/view/45> เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2566)

(2) แพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เช่น โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ เป็นต้น ล้วนเป็นข้าราชการพลเรือน ดังนั้น แพทย์บางคนอาจใช้เวลานอกราชการในการประกอบอาชีพโดยการเปิดคลินิกรักษาโรค

2) กรณีข้าราชการตำรวจ

ดาบตำรวจ จิรภัทร นาวาทอง ผบ.หมู่งงานป้องกันและปราบปรามตำรวจท่องเที่ยวภูเก็ต เป็นข้าราชการตำรวจประกอบอาชีพเป็นไรเดอร์แกร็บฟู้ด ส่งอาหารให้ลูกค้าในจังหวัดภูเก็ต

Citation : Thipchai, K., Sarapong, T., Jaikarnwongsakul, K., Suwannarat, W. and Noochaikaew, K. (2023). Several

Considerations regarding the Freedom of a Civil Official to engage in an Occupation Outside Official working Hours. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

ในช่วงนอกเวลาราชการ (หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. เข้าถึงได้จาก https://www.thairath.co.th/news/crime/1714051#google_vignette เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2566)

3) กรณีข้าราชการครู

นายอภิวิน บุนอเนก ข้าราชการครูสังกัดโรงเรียนบ้านกุดธาตุ ประกอบอาชีพรับจ้างเล่นดนตรีและร้องเพลงในช่วงนอกเวลาราชการ (รายการฟาดหัวข่าว ช่องอมรินทร์ทีวี (21 มิถุนายน 2566). เข้าถึงได้จาก https://www.youtube.com/watch?v=_b2_0g6hyO0 เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2566)

4. กรณีการลงโทษทางวินัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือนในประเทศไทย

1) กรณีการกระทำผิดวินัยตามมาตรา 82 (5) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

นางกำไร ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการโรงพยาบาลชุมชน หลังจากเลิกงานแล้ว ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาผู้ป่วยต่อ เนื่องจากมีผู้ป่วยอุบัติเหตุจำนวนมากมาโรงพยาบาลเพื่อรักษาตัว นางกำไรไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา เป็นความผิดวินัยฐาน ไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ และไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 82(4) และ(5) ประกอบมาตรา 84 ลงโทษตัดเงินเดือน 5% เป็นเวลา 2 เดือน (เสมอ, 2564 : 18)

2) กรณีการกระทำผิดวินัยตามมาตรา 82 (10) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

นางปนัดดา ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการได้กู้ยืมเงินจากบุคคลภายนอกเป็นจำนวนมาก แล้วไม่สามารถชำระหนี้ได้ ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีหนี้สินรุงรัง แม้จะเป็นเรื่องความประพฤติส่วนตัว แต่การที่นางปนัดดาเป็นถึงหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลยอมเป็นผู้ที่มีเกียรติและอยู่ในฐานะได้รับการยอมรับของสังคมแต่กลับมีความประพฤติดังกล่าว พฤติการณ์เป็นการประพฤติดังกล่าวลงโทษลดเงินเดือน (เสมอ, 2564 : 27)

3) กรณีการกระทำผิดวินัยตามมาตรา 83 (6) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

Citation : เกริกเกียรติ ทิพย์ชัย, ตรีนตร สารพงษ์, กันยภัฏญา ไกรวงศ์สกุล, วศิน สุวรรณรัตน์ และกิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว.

(2566). ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือน.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

กรรมการบริหารและประธานกรรมการของบริษัท ไม่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกับกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้จัดการ จึงไม่ต้องห้ามเว้นแต่จะปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้นั้นได้เข้าไปจัดการหรือเป็นตัวละครทำการโดยตรงหรือใช้เวลาราชการไปทำหรือการดำรงตำแหน่งนั้นทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่าเป็นการยอมให้บริษัทห้างร้านอาศัยชื่อของตนหาประโยชน์จึงจะผิดวินัย

กรรมการอำนวยการและผู้อำนวยการ เป็นตำแหน่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการจึงต้องห้ามและเป็นความผิดวินัย(สำนักมาตรฐานวินัย สำนักงาน ก.พ., 2559 : 123 - 124)

ตัวแทนบริษัทประกันชีวิต ไม่มีความผูกพันกับบริษัทในฐานะนายจ้างกับลูกจ้าง ไม่มีเงินเดือนประจำได้รับเพียงค่าบำเหน็จคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ในการหาประกันชีวิตทำหน้าที่ชักชวนแนะนำให้คนทำประกันชีวิตกับบริษัทไม่เข้าลักษณะคล้ายคลึงกับผู้จัดการห้างซึ่งจะทำเวลาใดก็ได้ ไม่ทำก็ได้ หันส่วนบริษัทจึงไม่ต้องห้ามทำได้โดยไม่ผิดวินัย เว้นแต่จะใช้เวลาราชการไปหาประกันชีวิตจึงจะผิดวินัย (สำนักมาตรฐานวินัย สำนักงาน ก.พ., 2559 : 125)

ตารางที่ 1 สรุปการกระทำผิดวินัยที่เกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

ลำดับที่	พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551	ผลจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
1	ข้าราชการพลเรือนต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้ (มาตรา 82 (5))	เป็นได้ทั้งความผิดวินัยร้ายแรงและไม่ร้ายแรงต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ
2	ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย (มาตรา 82(10))	เป็นได้ทั้งความผิดวินัยร้ายแรงและไม่ร้ายแรงต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ
3	ข้าราชการพลเรือนต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท (มาตรา 83 (6))	เป็นความผิดทางวินัย
4	ข้าราชการพลเรือนละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (มาตรา 85 (2))	เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง
5	ข้าราชการพลเรือนกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง (มาตรา 85 (4))	เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

Citation : Thipchai, K., Sarapong, T., Jaikarnwongsakul, K., Suwannarat, W. and Noochaikaew, K. (2023). Several

Considerations regarding the Freedom of a Civil Official to engage in an Occupation Outside Official working Hours. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

5. แนวคำวินิจฉัยของศาลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือนในประเทศไทย

การนำคำวินิจฉัยของศาลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือนในประเทศไทยมาศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญเพราะคำวินิจฉัยของศาลเกิดจากข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจริงกับการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการ มีกรณีขึ้นศาลยุติธรรมและศาลปกครอง ดังนี้

1) คำวินิจฉัยจากศาลยุติธรรม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 875/2548

ศาลฎีกาแผนกคดีแรงงานวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า โจทก์ทั้งสองเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด ประกอบกิจการโรงพยาบาลเอกชน ให้บริการทางการแพทย์แก่ประชาชนในนามของโรงพยาบาลเพชรรัชต์ โดยว่าจ้างบุคคลภายนอกเข้าประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างหลายฝ่าย เฉพาะฝ่ายการพยาบาลมีลูกจ้างอยู่ 2 ประเภท คือ พยาบาลเต็มเวลา (FULL TIME) ปฏิบัติงานในช่วงเวลาปกติระหว่างเวลา 08.00-17.00 น. กับพยาบาลนอกเวลา (PART TIME) ปฏิบัติงานในช่วงเวลาเย็นและกลางคืน พยาบาลนอกเวลาที่โจทก์ทั้งสองจ้างประกอบอาชีพนั้นเป็นข้าราชการพลเรือนประจำ มาประกอบอาชีพให้โจทก์ทั้งสองนอกเวลาราชการ มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์ทั้งสองว่า พยาบาลนอกเวลาดังกล่าว เป็นข้าราชการพลเรือนตามความในมาตรา 4 (1) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 4 (1) บัญญัติว่า พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่ข้าราชการพลเรือน ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราวรายวัน และลูกจ้างชั่วคราวรายชั่วโมงของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ยกเว้นลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน โดยมีได้ให้ความหมายคำว่า "ข้าราชการพลเรือน" ไว้โดยเฉพาะ จึงต้องใช้ความหมายคำว่า "ข้าราชการพลเรือน" ตามพจนานุกรมคือ คนที่ประกอบอาชีพราชการตามทำเนียบ ผู้ปฏิบัติราชการในส่วนราชการ ซึ่งหมายถึงผู้ที่ปฏิบัติราชการหรือประกอบอาชีพในหน้าที่ราชการ สำหรับกรณีนี้พยาบาลนอกเวลาเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพให้แก่โจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นเอกชนนอกเวลาราชการในฐานะลูกจ้างของโจทก์ทั้งสอง จึงไม่ใช่ข้าราชการพลเรือนตามความในมาตรา 4 (1) แห่ง พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พยาบาลนอกเวลาจึงเป็นลูกจ้างที่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ไม่ได้รับการยกเว้น โจทก์ทั้ง

Citation : เกริกเกียรติ ทิพย์ชัย, ตรีนตร สาระพงษ์, กันยภัฏญา ไกรวงศ์สกุล, วศิน สุวรรณรัตน์ และกิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว.

(2566). ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือน.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

สองจึงเป็นนายจ้างที่ต้องนำส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคมและเงินทดแทน ศาลแรงงานกลาง พิพากษาชอบแล้ว พิพากษายืน (เว็บไซต์ <https://deka.in.th/> (19 กุมภาพันธ์ 2557) เข้าถึงได้จาก <https://deka.in.th/view-113187.html> เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2566)

2) คำวินิจฉัยจากศาลปกครอง

(1) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.2003/2559

กรณีที่พนักงานครูเทศบาลลงชื่อเวลาการปฏิบัติราชการตามปกติทั้งที่ตามข้อเท็จจริงได้มาปฏิบัติงานในช่วงเช้า แต่ในช่วงระหว่างเวลา 14.00 น.-16.30 ของวันทำการ ได้ไปตรวจรักษาโรคที่โรงพยาบาลโดยไม่กลับเข้ามาประกอบอาชีพอีก รวมทั้งสิ้น 25 ครั้ง โดยไม่ยื่นใบลาเสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ย่อมถือเป็นการทอดทิ้งหน้าที่ราชการซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบและแบบแผนของทางราชการเกี่ยวกับการลา อีกทั้งการลงเวลากลับอันเป็นที่ย่อมเป็นการไม่รักษาวินัยและเป็นแบบอย่างที่ไม่พึงปฏิบัติในฐานะครูผู้สั่งสอนศิษย์อันเป็นการผิดจรรยาบรรณวิชาชีพครู ถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่รักษาชื่อเสียงและรักษา เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการตามข้อ 13 วรรคหนึ่ง และข้อ 19 วรรคหนึ่ง ของประกาศคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัดพัทลุง เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไข ในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ลงวันที่ 7 ธันวาคม 2544 อันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่เมื่อเหตุที่พนักงาน ครูเทศบาลดังกล่าวต้องออกจากโรงเรียนก่อนเวลานั้นก็เนื่องจากต้องเดินทางไปรับการรักษาโรคมะเร็งที่โรงพยาบาลอย่างต่อเนื่อง โดยในการเดินทางแต่ละครั้งต้องใช้เวลาพอสมควร กรณีจึงถือได้ว่ามีเหตุจำเป็น อีกทั้งไม่ปรากฏว่าการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการมากนัก ประกอบกับต่อมา ก.ท.จ. พัทลุง ได้พิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีแล้วเห็นควรลงโทษภาคทัณฑ์

ดังนั้น การที่นายกเทศมนตรีมีคำสั่งให้ลดขั้นเงินเดือนผู้ฟ้องคดีครั้งขึ้นอันเป็นโทษที่หนักที่สุด ในกรณีการทำความผิดนี้ แม้จะอยู่ภายในกรอบอำนาจที่มีกฎหมายรับรองให้กระทำได้ แต่ก็ใช่ว่าโทษที่หนักเกินกว่ากรณี จึงไม่เหมาะสม กรณีสมควรลงโทษเพียงภาคทัณฑ์ (แนวคำวินิจฉัยศาลปกครองเล่มที่ 7 : 1013 – 1017)

(2) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.465/2558

Citation : Thipchai, K., Sarapong, T., Jaikarnwongsakul, K., Suwannarat, W. and Noochaikaew, K. (2023). Several

Considerations regarding the Freedom of a Civil Official to engage in an Occupation Outside Official working Hours. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

กรณีที่ข้าราชการครุมีพฤติกรรมให้นักศึกษาจำหน่ายบัตรชมภาพยนตร์เพื่อแลกกับคะแนน แล้วนำรายได้มาเป็นของตนเอง เป็นการอาศัยอำนาจหน้าที่ราชการเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน อันทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการประพฤติชั่วตามมาตรา 98 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 การที่ผู้บังคับบัญชามีคำสั่งลงโทษลดขั้นเงินเดือนข้าราชการครุคนดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 100 ประกอบกับมาตรา 134 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย (แนวคำวินิจฉัยศาลปกครองเล่มที่ 6 : 1592)

(3) คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.628/2558

ผู้ฟ้องคดี (สืบทารวจโทนิกร เตชะสีบ) เป็นข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรตำบลแม่ปิง ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรอำเภอฮอดจับกุม เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2548 เวลาประมาณ 6.45 น. พร้อมด้วยนายสุวรรณ เมืองมาหล้า ผู้ขับขีรถยนต์โดยมีผู้ฟ้องคตินั่งอยู่ด้วย ถูกพนักงานสอบสวนดำเนินคดีโดยกล่าวหาว่าร่วมกันมีไม้ส้กแปรรูปไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตและนำส่งอัยการฟ้องต่อศาลจังหวัดเชียงใหม่

ศาลจังหวัดเชียงใหม่พิพากษาจำคุกผู้ฟ้องคดี 2 ปี ปรับ 30,000 บาท แต่มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษกึ่งหนึ่ง เป็นจำคุก 1 ปี ปรับ 15,000 บาท เพื่อให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 2 ปี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 (ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่) จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ฟ้องคดี โดยกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าเป็นการกระทำอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง อันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ลงโทษปลดออกจากราชการ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 จึงลงโทษผู้ฟ้องคดีปลดออกจากราชการ

ผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์คำสั่งต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 (คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 พิจารณาแล้วมีมติยกอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีจึงฟ้องเป็นคดีต่อศาลปกครองชั้นต้น ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของผู้ฟ้องคดีก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงของตนและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ในฐานะเจ้าหน้าที่ตำรวจ และก่อให้เกิดความเสียหายต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติอย่างร้ายแรง จากการที่ต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง การถูกตำหนิจากสังคม

Citation : เกริกเกียรติ ทัพยชัย, ตรีนตร สารพงษ์, กันยภัณญา ใจการวงศ์สกุล, วศิน สุวรรณรัตน์ และกิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว.

(2566). ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาของข้าราชการพลเรือน.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

รวมทั้งการขาดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้รักษากฎหมายจากประชาชนทั่วไป การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีจึงเป็นการกระทำอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงตามมาตรา 79 (5) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ย่อมถือเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา 79 (4) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวโดยไม่ต้องพิจารณาว่าผู้ฟ้องคดีได้รับโทษจำคุกจริง ๆ หรือไม่

สำหรับกรณีที่ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ว่า คำสั่งลงโทษทางวินัยเป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่สมเหตุสมผลเห็นว่า เป็นอำนาจดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินการทางวินัยภายใต้กรอบของกฎหมาย ที่ศาลปกครองชั้นต้นยกฟ้อง ศาลปกครองสูงสุดเห็นด้วย พิพากษายืน (เว็บไซต์ศาลปกครอง. สืบค้นคำพิพากษา/คำสั่ง/คำแถลงการณ์ศาลปกครองสูงสุด และศาลปกครองชั้นต้น เข้าถึงได้จาก <https://admincourt.go.th/admincourt/site/05SearchSuit.html> เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2566)

6. ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ข้าราชการพลเรือนสามารถประกอบอาชีพนอกเวลาราชการได้ตามมาตรา 40 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 แต่การประกอบอาชีพนอกเวลาราชการดังกล่าวนี้มีข้อควรระวังที่จะต้องพิจารณาประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ว่าเป็นความผิดทางวินัยหรือไม่ ผู้เขียนสามารถแยกพิจารณาออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1) ข้าราชการพลเรือนสามารถประกอบอาชีพนอกเวลาราชการได้หรือไม่

จากการศึกษาพบว่า ข้าราชการพลเรือนมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการตามมาตรา 40 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และเมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 แล้วพบว่า ไม่มีกฎหมายฉบับใดที่กำหนดไว้ว่าห้ามข้าราชการพลเรือนประกอบอาชีพดังกล่าวนอกราชการ ทั้งอาชีพอิสระ คือ การเป็นเจ้าของกิจการต่าง ๆ เช่น ร้านอาหาร เปิดคลินิกรักษาโรค ขายของออนไลน์ เป็นต้น แต่การเป็นเจ้าของกิจการนั้นจะต้องไม่เป็นการรวมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท (มาตรา 83 (6) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551) เพราะอาจเป็นความผิดทางวินัยได้

Citation : Thipchai, K., Sarapong, T., Jaikarnwongsakul, K., Suwannarat, W. and Noochaikaew, K. (2023). Several

Considerations regarding the Freedom of a Civil Official to engage in an Occupation Outside Official working Hours. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

ส่วนอาชีพรับจ้าง คืออาชีพที่ไปเป็นลูกจ้างเพื่อรับค่าจ้าง เช่น รับจ้างแสดงภาพยนตร์ รับจ้างร้องเล่นดนตรีหรือร้องเพลงตามร้านอาหารหรือสถานบันเทิงต่าง ๆ รับจ้างขับรถส่งอาหาร รับจ้างถ่ายภาพ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีแนวคำวินิจฉัยของศาลที่ยืนยันชัดเจนว่า ข้าราชการพลเรือนสามารถประกอบอาชีพนอกเวลาราชการได้คือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 875/2548 ได้วางบรรทัดฐานไว้อย่างชัดเจนว่า ข้าราชการพยาบาลเป็นข้าราชการพลเรือน การที่รับจ้างเป็นพยาบาลนอกเวลาให้กับโรงพยาบาลเอกชนนั้นประกอบอาชีพนั้นเป็นลูกจ้างที่อยู่ในบังคับของ พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ข้าราชการพลเรือนสามารถประกอบอาชีพนอกเวลาราชการได้

2) เมื่อการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการเป็นเสรีภาพแล้ว ข้าราชการพลเรือนสามารถเอาเวลาราชการไปทำอย่างอื่นได้หรือไม่

ในการประกอบอาชีพรับราชการนั้น อาชีพดังกล่าวเป็นอาชีพที่มีเกียรติและศักดิ์ศรีจึงต้องทำหน้าที่ดังกล่าวในเวลาราชการเต็มเวลา ดังนั้น ในเวลาราชการข้าราชการพลเรือนไม่สามารถเอาเวลาไปทำอย่างอื่นได้ โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) ข้าราชการพลเรือนต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจสุจริต เอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการ (มาตรา 82 (3) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551)

(2) ข้าราชการพลเรือนต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้ (มาตรา 82 (5) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551)

จากข้อกำหนดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าข้าราชการพลเรือนจะต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการเต็มเวลาราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้ ดังนั้น ข้าราชการพลเรือนจึงไม่สามารถเอาเวลาราชการไปประกอบอาชีพอื่นหรือธุระส่วนตัวใด ๆ ได้ เช่น กรณีตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.2003/2559 แม้พนักงานครูเทศบาลคนดังกล่าวจะมีความจำเป็นไปรับการรักษาโรคมะเร็งที่โรงพยาบาลก็ตาม หากจะเอาเวลาราชการไปทำอย่างอื่นก็ต้องลาให้ถูกต้องตามระเบียบทางราชการเมื่อไม่ได้ลาให้ถูกต้องจึงเป็นการทอดทิ้งหน้าที่ราชการอันเป็นความผิดทางวินัย

Citation : เกริกเกียรติ ทัพยชัย, ตรีนตร สารพงษ์, กันย์กัญญา ไกรวงศ์สกุล, วศิน สุวรรณรัตน์ และกิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว.

(2566). ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือน.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

ในปัจจุบันข้าราชการพลเรือนหลายคนมักจะหารายได้โดยการขายของออนไลน์ การขายของออนไลน์นั้นเป็นการประกอบอาชีพหนึ่งที่ว่าเรียกว่าเป็นอาชีพอิสระ หากเอาเวลาราชการไปขายของออนไลน์อาจเป็นความผิดทางวินัยฐานละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ (กรมพัฒนาที่ดิน. ถามมา วินัยขอตอบ เข้าถึงได้จาก https://www.ddd.go.th/Web_Ethics/PDF/Infographic/InFo_9.pdf เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2566)

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นยังมีกรณีนางกำไร ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นความผิดวินัย ฐานไม่อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการและไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา แม้จะกระทำผิดนอกเวลาราชการก็ตาม

3) ข้อควรระวังในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือน

จากที่ได้กล่าวไว้แล้วในประเด็นที่ 1 ว่าการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือนนั้นเป็นเสรีภาพ แต่ในเวลานอกราชการข้าราชการพลเรือนรายนั้น ๆ ก็อาจกระทำผิดวินัยได้มีข้อพิจารณาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ดังนี้

(1) ข้าราชการพลเรือนต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย

กรณีตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.465/2558 ข้าราชการครูหารายได้ให้ตัวเอง โดยมีพฤติกรรมให้นักศึกษาจำหน่ายบัตรชมภาพยนตร์เพื่อแลกกับคะแนนแล้วนำรายได้มาเป็นของตนเอง กรณีจึงเป็นความผิดทางวินัย ผู้เขียนเห็นว่ากรณีดังกล่าวหากเกิดขึ้นนอกเวลาราชการก็ถือได้ว่าเป็นการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการ

กรณีตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.628/2558 วางบรรทัดฐานไว้ว่า แม้ข้าราชการตำรวจจะกระทำผิดในเวลา 6.45 น. ซึ่งอยู่นอกเวลาราชการเป็นกรณีที่กระทำผิดวินัยได้

หากข้าราชการพลเรือนมีภาระหนี้สินเป็นจำนวนมากอันเกิดมาจากการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการ อาจมีความผิดทางวินัยได้ เช่นกรณีนางบัณฑิตา หัวหน้าฝ่ายการพยาบาลได้กู้ยืมเงินจากบุคคลภายนอกเป็นจำนวนมากแล้วไม่สามารถชำระหนี้ได้ยอมเป็นผู้ที่มีเกียรติและอยู่ในฐานะได้รับการยอมรับของสังคม พฤติการณ์เป็นการประพฤติดูหมิ่น เป็นความผิดทางวินัย

ดังนั้น กรณีที่กล่าวมาข้างต้นหากพิจารณาเทียบเคียงกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 กับกรณีที่กล่าวมาข้างต้น ข้าราชการพลเรือนมีความผิดทาง

Citation : Thipchai, K., Sarapong, T., Jaikarnwongsakul, K., Suwannarat, W. and Noochaikaew, K. (2023). Several

Considerations regarding the Freedom of a Civil Official to engage in an Occupation Outside Official working Hours. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

วินัยเนื่องจากไม่รักษาชื่อเสียงของตน และไม่รักษารักษากเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามมาตรา 82 (10) พระราชบัญญัติดังกล่าว

(2) ข้าราชการพลเรือนกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

กรณีตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.465/2558 เมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 แล้วเห็นว่า หากข้าราชการพลเรือนกระทำความผิดก็มีบทบัญญัติในมาตรา 85 (4) บัญญัติเกี่ยวกับการกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง มาบังคับใช้ในการลงโทษทางวินัยได้เช่นเดียวกัน

ตารางที่ 2 สรุปผลการศึกษา

ประเด็น ที่	รายละเอียดของประเด็น	ผลการศึกษา
1	ข้าราชการพลเรือนสามารถประกอบอาชีพนอกเวลาราชการได้หรือไม่	เป็นเสรีภาพของข้าราชการพลเรือน แต่การเป็นเจ้าของกิจการนั้นจะต้องไม่เป็นการจัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในทางหุ้นส่วนหรือบริษัท
2	เมื่อการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการเป็นเสรีภาพแล้ว ข้าราชการพลเรือนสามารถเอาเวลาราชการไปทำอย่างอื่นได้หรือไม่	ไม่สามารถทำได้เพราะเป็นความผิดทางวินัย
3	ข้อควรระวังในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือน	ความผิดทางวินัยเป็นเรื่องเกี่ยวกับความประพฤติโดยไม่จำกัดว่าจะต้องกระทำความผิดวินัยในเวลาราชการเท่านั้น ดังนั้น นอกเวลาราชการเป็นกรณีที่อาจกระทำความผิดวินัยได้

Citation : เกริกเกียรติ ทิพย์ชัย, ตรีนตร สารพงษ์, กันยัญญา ใจการวงศ์สกุล, วศิน สุวรรณรัตน์ และกิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว.

(2566). ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาราชการของข้าราชการพลเรือน.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

บทสรุป (Conclusion)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของข้าราชการพลเรือนนอกเวลาราชการนั้นสามารถประกอบอาชีพในช่วงเวลาดังกล่าวได้หรือไม่ อย่างไร โดยในเวลาที่ข้าราชการพลเรือนต้องปฏิบัติราชการนั้นคือ วันจันทร์ – วันศุกร์ ในเวลา 8.30 – 12.00 น. และเวลา 13.00 – 16.30 น. และหยุดประกอบอาชีพในวันเสาร์และอาทิตย์ของทุกสัปดาห์ ดังนั้น เวลา 16.31 น. ของวันจันทร์ – วันศุกร์ เป็นต้นไป และวันเสาร์ – อาทิตย์ จึงเป็นวันที่ข้าราชการพลเรือนไม่ต้องประกอบอาชีพเพราะเป็นเวลานอกราชการ ช่วงเวลานอกราชการดังกล่าวข้าราชการพลเรือนมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามมาตรา 40 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เช่น กรณีแพทย์เปิดคลินิกรักษาโรคนอกเวลาราชการ หรือปลัดอำเภอรับจ้างแสดงภาพยนตร์นอกเวลาราชการ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การประกอบอาชีพดังกล่าวจะต้องไม่เป็นกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการหรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในทางหุ้นส่วนหรือบริษัทเพราะเป็นความผิดทางวินัยและเสรีภาพในการประกอบอาชีพดังกล่าวต้องไม่เป็นการกระทำความผิดวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 โดยจะต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสียและไม่เป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ส่วนในเวลาราชการก็ต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลาราชการ หากไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในเวลาราชการได้ก็ต้องใช้สิทธิในการลาให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติดังกล่าวรวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หากไม่ใช้สิทธิในการลาแล้วเวลาราชการนั้นไปทำอย่างอื่น เช่น การไปรับการรักษาโรคที่โรงพยาบาล การเอาเวลาราชการไปหารายได้เช่น ขายของออนไลน์ หรือการไปธุระส่วนตัวอื่น ๆ กรณีจะเป็นความผิดวินัยฐานละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมพัฒนาที่ดิน. (2566). *ถามมา วินัยขอตอบ*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

https://www.ddd.go.th/Web_Ethics/PDF/Infographic/InFo_9.pdf. สืบค้น 12 สิงหาคม 2566.

กิตติชัย จงไกรจักร. (2562). ปัญหาการห้ามมิให้ผู้ต้องคำพิพากษาในคดีอาญาได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพในระบบกฎหมายไทย. *วิทยานพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.

ตรีเนตร สารพงษ์ อรรถพงษ์ กาวาฬ และชรรค์เพชร ชายทวีป. (2565). ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยและมาตรฐานการลงโทษของ อ.ก.พ. กระทรวง. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. 13(1) : 208 – 222.

แนวคำวินิจฉัยศาลปกครอง เล่มที่ 6. (2559). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สำนักงานศาลปกครอง.

Citation : Thipchai, K., Sarapong, T., Jaikarnwongsakul, K., Suwannarat, W. and Noochaikaew, K. (2023). Several

Considerations regarding the Freedom of a Civil Official to engage in an Occupation Outside Official working Hours. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

แนวคำวินิจฉัยศาลปกครอง เล่มที่ 7. (2560). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สำนักงานศาลปกครอง.

บรรเจิด สิงคะเนติ. (2562). **หลักการพื้นฐานสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดเวลาและวันหยุดราชการ (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2502.

ปรางชมพู จงอนุรักษ์. (2559). **ปัญหาการคุ้มครองเสรีภาพในการประกอบอาชีพในระบบกฎหมายไทย**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปานทิพย์ พุกษาสลวิทย์. (2560). **เสรีภาพในการรวมกลุ่มของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ**. รายงาน
การศึกษาวิจัยเสนอสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551.

พัฒนพงศ์ อมรวัฒน์. (2559). **หลักกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

มนต์ผกา แก้วแย้ม. (2561). **ปัญหาหลักความเสมอภาคในกรณีชายมีภริยาได้หลายคนตามหลักกฎหมาย
อิสลามในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560.

รายการพาดหัวข่าว. ช่องอมรินทร์ทีวี (21 มิถุนายน 2566). (2566). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

https://www.youtube.com/watch?v=_b2_0g6hyO0. สืบค้น 5 กันยายน 2566.

วารุณี วัฒนประดิษฐ์. (2551). **เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศาลปกครอง. (2566). **สืบค้นคำพิพากษา/คำสั่ง/คำแถลงการณ์ศาลปกครองสูงสุด และศาลปกครองชั้นต้นที่
ถึงที่สุด**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<https://admincourt.go.th/admincourt/site/05SearchSuit.html>. สืบค้น 9 กรกฎาคม 2566.

สำนักมาตรฐานวินัย สำนักงาน ก.พ. (2559). **คู่มือวิทยากรในการพัฒนาข้าราชการ เรื่องวินัยข้าราชการพล
เรือน**. นนทบุรี : โรงพิมพ์สำนักงาน ก.พ.

เสมอ กาฬภักดี. (2564). **รวมกฎหมายเกี่ยวกับวินัยข้าราชการพลเรือนและอธิบายบทวินัยรายมาตรา**. ศูนย์
ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข.

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (2566). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.thairath.co.th/news/crime/1714051#google_vignette. สืบค้น 5 กันยายน 2566.

หอภาพยนตร์. (2566). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.fapot.or.th/main/information/star/view/45>. สืบค้น 5 กันยายน 2566.

Citation : เกริกเกียรติ ทัพยชัย, ตรีนตร สารพงษ์, กันยภัฏญา ไกรวงศ์สกุล, วศิณ สุวรรณรัตน์ และกิตติศักดิ์ หนูชัยแก้ว.

(2566). ข้อพิจารณาบางประการเกี่ยวกับเสรีภาพในการประกอบอาชีพนอกเวลาข้าราชการของข้าราชการพลเรือน.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 273-292;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.61>

ย่านชุมชนเก่าตลาดโพธารามสู่การเป็นมรดกจังหวัดราชบุรี Traditional Communities Photharam Market to The Inheritance of Ratchaburi Province

จิตคุปต์ ละอองปลิว^{1*} ประภัสสร มีน้อย² ณัฐวดี สว่างงาม³ และธนกฤต สาขะจันทร์⁴
Chittakhup Laongpliu^{1*}, Prapatsorn Meenoi², Nuttavadee Swangngam³
and Tanakit Sakajan⁴

Received : June 30, 2023; Revised : July 14, 2023; Accepted : July 14, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการพิจารณาย่านชุมชนเก่าที่ควรอนุรักษ์ 2) ศึกษาประวัติความเป็นมาและอัตลักษณ์ของชุมชนเก่าตลาดโพธาราม และ 3) ศึกษากระบวนการประกาศย่านชุมชนเก่าตลาดโพธารามให้เป็นมรดกจังหวัดราชบุรี โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการทบทวนเอกสาร งานวิจัย บทความวิจัย และรายงานการประชุม เพื่อจัดทำฐานข้อมูลย่านชุมชนเก่าตลาดโพธารามของหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี บนฐานแนวคิดเกี่ยวกับย่านชุมชนเก่าและมรดกจังหวัด โดยผู้เขียนจะนำเสนอ 1) บทนำ 2) ย่านชุมชนเก่า 3) ชุมชนเก่าตลาดโพธาราม 4) มรดกจังหวัด 5) ย่านชุมชนเก่าตลาดโพธารามสู่การเป็นมรดกจังหวัดราชบุรี และ 6) บทสรุป

¹⁻²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง; Faculty of Humanities and Social Sciences, Muban Chombueng Rajabhat University, Thailand.

³คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง; Faculty of Management Science, Muban Chombueng Rajabhat University, Thailand.

⁴คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง; Faculty of Education Science, Muban Chombueng Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : ikhuppy@gmail.com

Citation : Laongpliu, C., Meenoi, P., Swangngam, N. and Sakajan, T. (2023). Traditional Communities Photharam Market to The Inheritance of Ratchaburi Province. *Journal of Local Governance and Innovation*.

จากการศึกษาพบว่า ย่านชุมชนเก่าตลาดโพธารามมีลักษณะของย่านชุมชนเก่าที่ควรแก่ การอนุรักษ์ครบถ้วน ทั้งลักษณะทางกายภาพที่เป็นองค์ประกอบของการตั้งถิ่นฐาน ลักษณะที่ไม่ใช่กายภาพ และลักษณะของบริบทที่ตั้ง มีประวัติความเป็นมายาวนาน มีองค์ประกอบของแหล่งมรดกที่หลากหลาย มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์และมีแผนการบริหารจัดการโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลให้ย่านชุมชนเก่าตลาดโพธารามได้รับการประกาศให้เป็นมรดกจังหวัดราชบุรี อันจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์และสร้างความยั่งยืนให้แก่มรดกจังหวัดสืบไป

คำสำคัญ (Keywords) : ย่านชุมชนเก่า, ตลาดโพธาราม, มรดกจังหวัด

Abstract

This academic article aims to 1) study the process of considering traditional communities that should be preserved, 2) study the history and the identity of Traditional Communities Photharam Market, and 3) study the process of announcing the Traditional Communities Photharam Market to the Inheritance of Ratchaburi Province. This is qualitative research by reviewing documents, research papers, research articles, and minutes “the Traditional Communities Photharam Market Database Creating” of Ratchaburi Natural Environment and Local Arts Conservation Unit, with the concept of traditional communities and provincial heritage. The authors will present 1) Introduction, 2) Traditional Communities, 3) Traditional Communities Photharam Market, 4) Provincial heritage, 5) Traditional Communities Photharam Market to the Inheritance of Ratchaburi Province, and 6) Conclusion.

The study found that the Traditional Communities Photharam Market, has characteristics of traditional communities that should be fully preserved both the physical features of settlement, non-physical and location context. There has a long history, various elements of the heritage site that are complete following the guidelines and has a management plan of the local government organization. As a result, the Traditional Communities Photharam Market

Citation : จิตคุปต์ ละอองปลิว, ประภัศร มิน้อย, ณัฐดี สว่างงาม และธนภุต สาขะจันทร์. (2566). ย่านชุมชนเก่าตลาดโพ

ธารามสู่การเป็นมรดกจังหวัดราชบุรี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 293-306;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisrru.2023.62>

was declared the inheritance of Ratchaburi Province that will lead to creative economic development and create sustainability for the provincial heritage.

Keywords : Traditional Communities, Photharam Market, Provincial Heritage

บทนำ (Introduction)

การประกาศย่านชุมชนเก่าเป็นมรดกจังหวัดเป็นนโยบายของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีจุดมุ่งหมายเพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าผ่านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายระดับท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นตื่นรู้ในความสำคัญของย่านชุมชนเก่า ตระหนักถึงความสัมพันธ์ที่มีค่าระหว่าง ย่านชุมชนเก่าและวิถีชีวิตของชุมชน เกิดความภาคภูมิใจและเข้าใจในคุณค่าของการอนุรักษ์ ย่านชุมชนเก่า โดยมีหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นของแต่ละจังหวัด เป็นผู้ขับเคลื่อน ทั้งนี้ ปี พ.ศ. 2564 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการขับเคลื่อนและประกาศย่านชุมชนเก่าเป็นมรดกจังหวัด จำนวน 23 จังหวัดนาร่อง ได้แก่ จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดเลย จังหวัดนครพนม จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดราชบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลพบุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดตราด จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดนครนายก จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดภูเก็ต และ จังหวัดสงขลา (The Office of Arts and Culture, 2023 : 2)

จังหวัดราชบุรีเป็น 1 ใน 23 จังหวัดนาร่อง โดยมีชุมชนที่ขึ้นทะเบียนย่านชุมชนเก่า ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 12 ชุมชน ประกอบด้วย ชุมชนตลาดเมืองราชบุรี ชุมชนตลาดโพธาราม ชุมชนตลาดเจ็ดเสมียน ชุมชนบ้านโป่ง ชุมชนรอบสถานีรถไฟปากท่อ ชุมชนตลาดถนนเขาวง ชุมชนตลาดบางแพ ชุมชนตลาดน้ำหลักห้า ชุมชนตลาดน้ำคลองลัดพลี ชุมชนลาวเวียงบ้านเลือก และชุมชนบ้านคลอง (Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 2021 : 67) ทั้งนี้ หน่วย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดราชบุรี ได้พิจารณาความพร้อมและ ขับเคลื่อนชุมชนตลาดโพธารามให้เป็นย่านชุมชนเก่านาร่องที่ได้รับการประกาศให้เป็นมรดกจังหวัด ราชบุรี ในปี พ.ศ. 2564 ด้วยปัจจัยที่เหมาะสมทั้งที่ตั้ง ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบสำคัญของ

Citation : Laongpliu, C., Meenoi, P., Swangngam, N. and Sakajan, T. (2023). Traditional Communities Photharam

Market to The Inheritance of Ratchaburi Province. **Journal of Local Governance and Innovation.**

7(3) : 293-306; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.62>

แหล่งมรดก การใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน คุณค่าตามหลักเกณฑ์มรดกชาติ ความสมบูรณ์ครบถ้วน ความแท้ และแผนการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทความวิชาการฉบับนี้จึงมุ่งศึกษากระบวนการพิจารณาย่านชุมชนเก่าที่ควรอนุรักษ์ ประวัติความเป็นมาและอัตลักษณ์ของชุมชนเก่าตลาดโพธาราม และกระบวนการประกาศ ย่านชุมชนเก่าตลาดโพธารามให้เป็นมรดกจังหวัดราชบุรี เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับการประกาศ ย่านชุมชนเก่าอื่น ๆ ให้เป็นมรดกจังหวัดของประเทศไทยต่อไป

ย่านชุมชนเก่า (Traditional Communities)

ย่านชุมชนเก่า หมายถึง พื้นที่ที่อยู่อาศัยดั้งเดิมหรือพื้นที่ที่แสดงออกถึงลักษณะการตั้งถิ่นฐานในภูมิโนเวศที่แตกต่างกันทั้งในพื้นที่เมืองและชนบท มีพัฒนาการการตั้งถิ่นฐานในมิติที่หลากหลาย สืบเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีย่านชุมชนเก่ากระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค ส่วนใหญ่มีอายุไม่น้อยกว่า 50 ปี แต่ละย่านมีลักษณะรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามภูมิประเทศหรือบริบทของเมือง ประจักษ์ได้จากอัตลักษณ์ที่ชัดเจนทางกายภาพและสภาพทางสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ประเพณี กิจกรรม และการประกอบอาชีพของชุมชน ประกอบควบคู่กันอย่างเหมาะสม ภายใต้บริบทสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้าง (Built Environment) และสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (Natural Environment) (Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 2012 : 2)

ประเภทของย่านชุมชนเก่า สามารถจัดประเภทได้ดังนี้ (Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 2012 : 3-4)

1. ชุมชนริมน้ำ เป็นย่านชุมชนที่ยึดลำน้ำในการตั้งถิ่นฐาน
2. ชุมชนรถไฟ เป็นย่านชุมชนที่เกิดจากการพัฒนาเส้นทางรถไฟ
3. ชุมชนตลาด/การค้า เป็นย่านชุมชนที่มีกิจกรรมหรือเคยมีกิจกรรมด้านการค้าเป็นหลัก
4. ชุมชนหมู่บ้าน เป็นพื้นที่ในบริเวณชนบท มีลักษณะเป็นชุมชนพื้นถิ่น
5. ชุมชนประมง/เกษตร เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับแหล่งทำมาหากินหรือแหล่งทำการผลิต เช่น แปะปลา ทำเรือ ลานตากข้าว เป็นต้น
6. ชุมชนชาติพันธุ์ เป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มการตั้งถิ่นฐานจากการที่มีความเป็นชาติพันธุ์ร่วมกัน

Citation : จิตคุปต์ ละอองปลิว, ประภัสสร มิน้อย, ณัฐวดี สว่างงาม และธนภุต สาขะจันทร์. (2566). ย่านชุมชนเก่าตลาดโพ

ธารามสู่การเป็นมรดกจังหวัดราชบุรี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 293-306;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsirru.2023.62>

การพิจารณาย่านชุมชนเก่าที่ควรแก่การอนุรักษ์จะพิจารณาจาก 3 ลักษณะ ดังนี้ (Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 2013 : 11-14)

1. พิจารณาลักษณะทางกายภาพที่เป็นองค์ประกอบของการตั้งถิ่นฐาน มี 4 ประการ ได้แก่ (1) โครงสร้างชุมชน ประกอบด้วย เส้นทางสัญจร เส้นทางน้ำ ถนน ตรอกซอย ทางเดิน ลาน การวางผังพื้นที่สำหรับตึก บ้านพัก (2) ลักษณะโดดเด่นทางสถาปัตยกรรม ประกอบด้วย รูปแบบสถาปัตยกรรมที่สามารถอ้างอิงถึงยุคสมัยแห่งการก่อกำเนิดและความสำคัญของตัวชุมชน เช่น ตึกแถวเก่า เรือนพื้นถิ่น และศาสนสถานเก่า เป็นต้น (3) ลักษณะทางภูมิทัศน์และระบบนิเวศธรรมชาติ ประกอบด้วย ทัศนียภาพบรรยากาศของชุมชนเก่า และสภาพแวดล้อมบริเวณโดยรอบ เช่น พืชพันธุ์พื้นถิ่น จินตภาพของเมือง เป็นต้น และ (4) ลักษณะความสำคัญด้านมุมมอง ประกอบด้วย ภาพมุมกว้างของย่านชุมชนเก่า เส้นขอบฟ้าของชุมชน ภูมิสัญลักษณ์ของย่าน เป็นต้น

2. พิจารณาลักษณะที่ไม่ใช่กายภาพ มี 4 ประการ ได้แก่ (1) ลักษณะของกิจกรรม เช่น การค้า การประกอบอาชีพ กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ เป็นต้น (2) ลักษณะความหมายทางประวัติศาสตร์ เช่น ความเป็นย่านการค้าแห่งแรกของพื้นที่ ความเป็นแหล่งผลิตสำคัญในอดีต เป็นต้น (3) การสืบปฏิบัติทางชนบประเพณี เช่น ประเพณีการถือศีลกินผัก ประเพณีเกี่ยวกับศาสนา เป็นต้น และ (4) ความทรงจำ เช่น เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ของชุมชน การก่อสร้างถนน เหตุการณ์ไฟไหม้ เป็นต้น

3. พิจารณาลักษณะของบริบทที่ตั้ง หมายถึง บริบทแวดล้อมทางธรรมชาติและบริบทที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีอิทธิพลต่อการคงอยู่หรือพลวัตที่ย่านชุมชนเก่าต้องเผชิญและผ่านประสบการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

ปี พ.ศ. 2554-2557 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการจัดทำทะเบียนย่านชุมชนเก่าทั่วประเทศ 613 ชุมชน และจัดทำมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประเภทย่านชุมชนเก่า ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านคุณค่า ความสำคัญและกายภาพของความเป็นย่านชุมชนเก่า มาตรฐานด้านคุณภาพของย่านชุมชนเก่า และมาตรฐานด้านการบริหารจัดการย่านชุมชนเก่า ต่อมา ปี พ.ศ. 2559 ดำเนินโครงการนำมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประเภทย่านชุมชนเก่า ไปสู่การปฏิบัติกับย่านชุมชนเก่า นำร่อง ได้แก่ ย่านชุมชนเก่าท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ปี พ.ศ. 2560 จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการอนุรักษ์ฟื้นฟูย่านชุมชนเก่า โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เตรียมความพร้อมต่อการดำเนินงาน และปี พ.ศ. 2563 ขับเคลื่อนการดำเนินงานอนุรักษ์ฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าระดับจังหวัด โดยวิธีการเสนอพื้นที่ย่านชุมชนเก่าให้เป็นมรดกจังหวัด ด้วยประกาศจังหวัด ผ่านกลไกการพิจารณาของคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นประจำจังหวัด และการมีส่วนร่วมของแต่ละชุมชน

จากข้างต้นจะเห็นว่าย่านชุมชนเก่า ไม่ใช่เพียงเป้าหมายเชิงนโยบายเท่านั้น แต่มุ่งเน้นสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความตื่นรู้ในความสำคัญของย่านชุมชนเก่า ตระหนักถึงความสัมพันธ์ที่มีระหว่างย่านชุมชนเก่าและชุมชนในพื้นที่เพื่อความภาคภูมิใจและเข้าใจในคุณค่าของการอนุรักษ์ที่มีต่อวิถีชีวิตของชุมชนตนเอง

ชุมชนเก่าตลาดโพธาราม (Traditional Communities Photharam Market)

ตลาดโพธารามเป็นย่านชุมชนการค้าเก่าแก่ริมฝั่งตะวันออกของแม่น้ำแม่กลอง ชื่อ “โพธาราม” มีการสันนิษฐานไว้หลายสำนวน สำนวนแรกจากตำนานของคนเฒ่าคนแก่เล่าสืบต่อกันมาว่า เดิมมีต้นโพธิ์ขนาดใหญ่อยู่ใกล้กับบ้านของตาตำ ผู้คนจึงพากันเรียกติดปากว่าบ้านโพธิ์ตาตำ ต่อมาชาวมอญหรือบ้างว่าชาวจีนอพยพเข้ามาในชุมชน ได้ออกเสียงเรียกด้วยสำเนียงถิ่นจึงเพี้ยนมาเป็นโพธาราม สำนวนที่สองกล่าวว่า เดิมมีต้นโพธิ์ใหญ่ตั้งอยู่ตรงประตูกลางของวัด ชาวจีนอพยพเรียกบริเวณนี้ด้วยสำเนียงจีนแต่จั่วว่า โพธิ์ไต่่น้ำ (โพธิ์ไต้่น้ำ) ต่อมาจึงเพี้ยนเป็นโพธาราม และสำนวนที่สามกล่าวว่า สมัยทวารวดี ประมาณพุทธศตวรรษที่ 11-12 พระพุทธศาสนาจากอินเดียเผยแผ่เข้ามา มีผู้นำต้นโพธิ์ศักดิ์สิทธิ์จากพุทธคยามาปลูก ต้นโพธิ์ดังกล่าวได้แตกหน่อสืบพันธุ์มาหลายร้อยปีขึ้นอยู่บริเวณวัดศูนย์รวมจิตใจของชุมชน ผู้คนจึงเรียกว่า ต้นโพธิ์ที่วัดหรืออาราม ต่อมาจึงเพี้ยนเป็นโพธาราม (Qin, 2018)

ชุมชนเก่าตลาดโพธารามแรกเริ่มเดิมทีเป็นตลาดน้ำ ได้รับการบุกเบิกโดยพ่อค้าเร่ชาวจีนในสมัยกรุงศรีอยุธยา (Suphaphorn, 2011 : 21) ต่อมาสมัยรัตนโกสินทร์ในรัชกาลที่ 1 ตลาดโพธารามถูกบันทึกในเอกสารทางประวัติศาสตร์เป็นครั้งแรกในวรรณกรรม เรื่อง นิราศทวายแต่งโดยพระพิพิธสาส์น ครั้งติดตามสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ยกทัพไปทำศึกสงครามที่เมืองทวาย ในเอกสารพรรณนาให้เห็นว่าตลาดโพธารามในช่วงนั้นมีผู้คนอาศัยอยู่หนาแน่น มีวัดเป็นศูนย์กลาง แต่สภาพชุมชนเหมือนถูกปล่อยร้าง สาเหตุเกิดจากผู้คนถูกเกณฑ์ไปทำศึกสงครามอยู่บ่อยครั้ง รัชกาลที่ 2 การค้าขายตัวและเสรีมากขึ้น มีการปลูกอ้อยและทำน้ำตาลหรือ

Citation : จิตคุปต์ ละอองปลิว, ประภัสสร มิน้อย, ณัฐติ สว่างงาม และธนกฤต สาขะจันทร์. (2566). ย่านชุมชนเก่าตลาดโพ

ธารามสู่การเป็นมรดกจังหวัดราชบุรี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 293-306;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.62>

โรงหีบอ้อย ชาวจีนเริ่มเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในตลาดโพธารามอย่างหนาแน่น สร้างห้องแถวและโรงหีบอ้อยกระจายอยู่ทั่วทั้งตลาด และรัชกาลที่ 5 ตลาดโพธารามพัฒนาจากตลาดน้ำเป็นตลาดบก มีการสร้างอาคารหรือโรงเรือนถาวร เกิดเป็นย่านตลาดชัดเจนและเป็นย่านการค้าที่ใหญ่ที่สุดในลุ่มน้ำแม่กลอง (Nopphon and Apichart, 2020 : 114) โดยการซื้อขายสินค้าจะถูกกำหนดเวลาขึ้นมาหรือที่เรียกว่า “นัด”

สำหรับตลาดโพธาราม ประกอบด้วย 3 ตลาด ได้แก่ ตลาดบน ตลาดกลาง และตลาดล่าง ซึ่งธุรกิจการค้าส่วนใหญ่ดำเนินการโดยกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน อาทิ โรงงานน้ำตาล โรงงานน้ำปลา โรงงานน้ำตาล โรงสีข้าว โรงงานเต้าหู้ โรงงานโซเป้ โรงงานซีอิ๊ว โรงงานผลิตเกลือ ทำเส้นบะหมี่ เส้นกวยเตี๋ยว กุนเชียง เพาะถั่วงอก เป็นต้น (Sarayut and Sawek, 2014) นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ได้แก่ กลุ่มคนไทยเชื้อสายมอญ ประกอบอาชีพหาของป่า ทำน้ำมันยาง กลุ่มคนไทยพื้นถิ่น ประกอบอาชีพทำนา และกลุ่มคนไทยเชื้อสายลาว ประกอบอาชีพ ทำนา และทำไร่ ปัจจุบันชุมชนตลาดโพธาราม ตั้งอยู่ในเทศบาลเมืองโพธาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นพื้นที่อยู่อาศัย ย่านการค้า ที่ตั้งศาสนสถาน ลานวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ของชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นับว่าเป็นย่านชุมชนเก่าที่มีเอกลักษณ์ทางกายภาพและอัตลักษณ์ทางสังคมที่โดดเด่น ปี พ.ศ. 2554-2557 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงบันทึกชุมชนตลาดโพธารามไว้ให้เป็น 1 ใน 613 ชุมชน ในทะเบียนย่านชุมชนเก่าทั่วประเทศ เพื่อนำไปสู่การประกาศเป็นมรดกจังหวัดในลำดับต่อไป

มรดกจังหวัด (Provincial Heritage)

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ริเริ่มโครงการนำร่องจัดทำมรดกของชาติไทยเพื่อทำระบบฐานข้อมูลและส่งเสริมรักษาคุณค่าสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น ทั้งนี้ มรดก (Heritage) จำแนกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ มรดกที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ประเพณี วัฒนธรรม ศิลปะ การแสดง ภาษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ผ่านกระบวนการเรียนรู้และการปฏิบัติ ไม่สามารถครอบครอง ถ่ายโอน หรือยกให้แก่กันได้โดยตรง และมรดกที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ มรดกที่เป็นทรัพย์สินที่มองเห็นและสัมผัสจับต้องได้ สามารถครอบครอง ถ่ายโอน หรือยกให้แก่กันได้โดยตรง เช่น ศิลปวัตถุต่าง ๆ อาคาร ชุมชน ผืนป่า

เป็นต้น (Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 2021 : 2-3)

การพิจารณามรดกของชาติอ้างอิงจากเกณฑ์การพิจารณาคุณค่ามรดกโลก (World Heritage Criteria) หลักการสำคัญ คือ กำหนดเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าความสำคัญของแหล่งมรดกอย่างเหมาะสมและเป็นระบบเพื่อให้สามารถจำแนกแหล่งมรดกของชาติออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ มรดกจังหวัด หมายถึง ทรัพย์สินทางธรรมชาติ ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม หรือ ทรัพย์สินแบบผสมหรือภูมิทัศน์วัฒนธรรม ที่มีคุณค่าต่อจังหวัดหรือชุมชนท้องถิ่น และมรดกชาติ (UNESCO, 2010)

ทั้งนี้แหล่งมรดกที่จะได้รับการประกาศให้เป็นมรดกจังหวัดจะต้องมีคุณค่าโดดเด่นและต้องผ่านเกณฑ์อย่างน้อย 1 ข้อ จาก 10 ข้อ ดังนี้ (UNESCO, 2010)

(1) เป็นผลงานชิ้นเอกจากอัจฉริยภาพการสร้างสรรค์ของมนุษย์

(2) เป็นการแสดงถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงคุณค่าของมนุษย์ตามกาลเวลาหรือในวัฒนธรรมด้านใดด้านหนึ่งของโลก ในการพัฒนาด้านสถาปัตยกรรมหรือทางเทคโนโลยี ศิลปะสถาปัตยกรรมโบราณ การออกแบบผังเมือง หรือการออกแบบภูมิทัศน์

(3) เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงหลักฐานของวัฒนธรรมหรืออารยธรรมที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน หรือว่าที่สาบสูญไปแล้ว

(4) เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของประเภทอาคาร สิ่งก่อสร้าง งานสถาปัตยกรรม หรือผลงานทางเทคโนโลยี หรือภูมิทัศน์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงช่วงเวลาที่สำคัญในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ

(5) เป็นตัวอย่างอันโดดเด่นของวัฒนธรรมมนุษย์ ขนบธรรมเนียมประเพณีแห่งสถาปัตยกรรม วิธีการก่อสร้าง หรือการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเสื่อมสลายได้ง่ายจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมตามกาลเวลา

(6) เป็นผลงานที่มีความสัมพันธ์โดยตรง หรืออย่างป็นรูปธรรมกับเหตุการณ์ หรือประเพณีที่ยังดำรงอยู่ แนวคิด ความเชื่อ งานศิลปะ หรือวรรณกรรมที่มีความสำคัญมาก

(7) เป็นพื้นที่ที่มีปรากฏการณ์สุดยออดทางธรรมชาติ หรือเป็นพื้นที่ที่มีความงามตามธรรมชาติที่โดดเด่นและมีความสำคัญด้านสุนทรียภาพ

(8) เป็นตัวอย่างที่โดดเด่น แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนสำคัญในประวัติศาสตร์ของโลก รวมถึงบันทึกของชีวิต กระบวนการสำคัญทางธรณีวิทยาที่ยังดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่องในพัฒนาการของภูมิภาค หรือลักษณะสำคัญทางธรณีสัณฐานหรือภูมิลักษณะ

(9) เป็นตัวอย่างที่โดดเด่น แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทางนิเวศวิทยาและชีววิทยาที่สำคัญในวิวัฒนาการและพัฒนาการของพื้นแผ่นดิน น้ำจืด ระบบนิเวศชายฝั่ง ระบบนิเวศทางทะเล และชุมชนของพืชและสัตว์

(10) เป็นถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติที่สำคัญและมีคุณค่าที่สุดสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในแหล่งที่ตั้ง รวมถึงถิ่นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตที่ถูกคุกคาม ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในแง่ของวิทยาศาสตร์หรือการอนุรักษ์

นอกจากนี้ยังต้องผ่านเงื่อนไขด้านความสมบูรณ์ครบถ้วน (Integrity) พิจารณาได้จากความเป็นองค์รวม ความสมบูรณ์ และการปราศจากสิ่งคุกคาม และความแท้ (Authenticity) พิจารณาได้จากรูปร่างและการออกแบบ วัสดุและเนื้อหา การใช้ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอย ประเพณี เทคนิค และระบบการบริหารจัดการ ตำแหน่งที่ตั้งและบริบทโดยรอบ ภาษาและรูปแบบของมรดกเชิงนามธรรม รวมถึงจิตวิญญาณและความรู้สึก

สำหรับการประกาศย่านชุมชนเก่าเป็นมรดกจังหวัด มีขั้นตอนดังนี้ (Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 2021)

(1) คัดเลือกย่านชุมชนเก่าในจังหวัดจากทะเบียนย่านชุมชนเก่า ตามความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือนอกเหนือจากทะเบียนย่านชุมชนเก่าตามความสำคัญลักษณะเด่นอันเป็นเอกลักษณ์ที่ควรได้รับการอนุรักษ์

(2) การสำรวจพื้นที่ย่านชุมชนเก่าเพื่อทบทวนข้อมูลด้านขอบเขต ชื่อ และองค์ประกอบสำคัญของย่านชุมชนเก่า

(3) จัดทำรายละเอียดข้อมูลตามแบบเสนอมรดกจังหวัด ประกอบด้วย แผนผังแสดงตำแหน่งที่ตั้งและขอบเขต ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบสำคัญทางกายภาพ และไม่ใช่มรดกกายภาพ การวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ในด้านความเป็นองค์รวม ความแท้ การเปลี่ยนแปลง การคุกคาม และแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

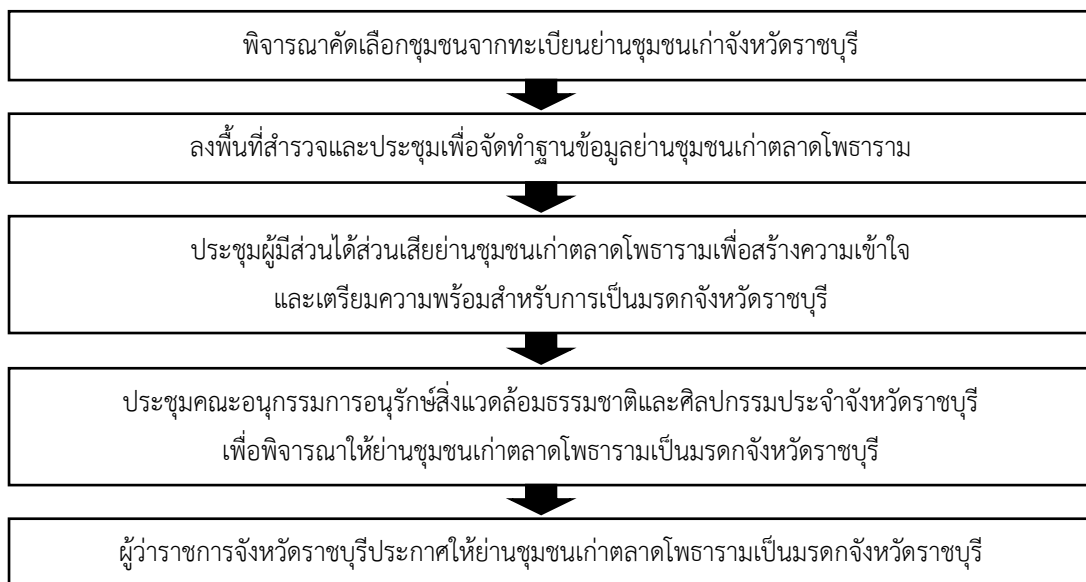
(4) ประชุมหารือผู้บริหาร หรือผู้นำชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจและเตรียมความพร้อมในการประกาศเป็นมรดกจังหวัด

(5) นำเสนอคณะอนุกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัดพิจารณา เมื่อที่ประชุมพิจารณาเห็นชอบ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะลงนามเพื่อประกาศให้ย่านชุมชนเก่าเป็นมรดกจังหวัด

การประกาศมรดกจังหวัดนับว่าเป็นการสนับสนุนให้ท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญของย่านชุมชนเก่า ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่มีคุณค่าระหว่างย่านชุมชนเก่าและชุมชนในพื้นที่ให้เกิดความภาคภูมิใจและเข้าใจในประโยชน์ของการอนุรักษ์ที่มีต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจฐานราก

ย่านชุมชนเก่าตลาดโพธารามสู่การเป็นมรดกจังหวัดราชบุรี (Traditional Communities Photharam Market to The Inheritance of Ratchaburi Province)

การประกาศย่านชุมชนเก่าตลาดโพธารามให้เป็นมรดกจังหวัดราชบุรีดำเนินงานโดยหน่วยอนุรักษ์ศิลปกรรมท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมจังหวัดราชบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการประกาศย่านชุมชนเก่าตลาดโพธารามเป็นมรดกจังหวัดราชบุรี

ที่มา : Ratchaburi Natural Environment and Local Arts Conservation Unit (2022)

Citation : จิตคุปต์ ละอองปลิว, ประภัศร มิน้อย, ณัฐวี สว่างงาม และธนภุต สาขะจันทร์. (2566). ย่านชุมชนเก่าตลาดโพ

ธารามสู่การเป็นมรดกจังหวัดราชบุรี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 293-306;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.62>

สำหรับปัจจัยที่ทำให้ชุมชนเก่าตลาดโพธารามมีคุณสมบัติครบถ้วน จนได้รับการประกาศให้เป็นมรดกจังหวัดราชบุรี ชนิดมรดกทางวัฒนธรรม ประเภท เมือง/ชุมชน/ย่าน ประกอบด้วย

(1) ประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบของแหล่งมรดก : ชุมชนเก่าตลาดโพธาราม มีประวัติความเป็นมายาวนานและโดดเด่นเฉพาะตัว มีองค์ประกอบสำคัญทางกายภาพ อาทิ ตึกแถวเก่าและอาคารพาณิชย์ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี โรงภาพยนตร์เก่า (วิกครุทวิ) วัดโพธาราม รอยพระพุทธรูปและแท่นฐานโบราณในวัดไตรอารีรักษ์ เจดีย์ริมน้ำวัดโชค หอไตรบนกุฏิ วัดโพธิ์โพโรจน์ ศาลเจ้าปูนเก่ากง ศาลเจ้าจุยบ้วยเนี้ย โรงเจซุ่นเทียนตัว โรงเจฮ่งเม้งตัว โรงงานน้ำตาลมิตรไทยโพโรจน์ โรงงานเต้าหู้ หอนาฬิกา สถานีรถไฟ เป็นต้น และองค์ประกอบสำคัญที่ไม่เป็นกายภาพ ด้านประเพณีตามความเชื่อของท้องถิ่น อาทิ งานประจำปีหาดทรายโพธาราม ประเพณีสงกรานต์ 8 ชาติพันธุ์ ประเพณีลอยกระทงสี พิธีกรรมรำผีมอญ เทศกาลหยวนเซียว ประเพณีทิ้งกระจาด เทศกาลขนมอี๋ พิธีอัญเชิญเทพเจ้าประจำศาล งานเก็บศพไร้ญาติ เป็นต้น ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น อาทิ การทำเต้าหู้ดำ การเพาะถั่วงอก การหมักน้ำปลา การทำซีอิ๊ว การทำเส้นก๋วยเตี๋ยว การแกะสลักแม่พิมพ์ไม้ขนมไหว้พระจันทร์ การทำโคมกระดาษ (ก่ง) การทำพวงมโหตร เป็นต้น ด้านตำนาน/เรื่องเล่าของชุมชน อาทิ ตำนานเรื่องที่มาของโพธาราม ด้านการเล่น/การแสดงพื้นบ้าน อาทิ การเชิดสิงโต การเล่นจ๊ว การรำมอญ เป็นต้น ด้านภาษาพื้นถิ่น อาทิ ภาษาจีนแต้จิ๋ว ภาษาจีนไหหลำ ภาษาจีนฮากกา ภาษามอญ เป็นต้น ด้านอาหารพื้นถิ่น อาทิ เต้าหู้ดำ กุนเชียง ขนมเปี๊ยะ ก๋วยเตี๋ยว แกงส้มมะตาด เป็นต้น และด้านบุคคล คือ คนเข้าทรงในงานเก็บศพไร้ญาติ (Pornpan, 2013 : 59)

(2) การใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน : เป็นที่อยู่อาศัย ย่านการค้า ที่ตั้งศาสนสถาน ลานวัฒนธรรม และแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา

(3) คุณค่าตามหลักเกณฑ์มรดกชาติ : เป็นชุมชนการค้าเก่าแก่ของแม่น้ำแม่กลองที่มีความโดดเด่นทางภูมิทัศน์ ผังเมือง และสถาปัตยกรรม มีความหลากหลายทางประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ภูมิปัญญา และงานศิลปะ ผสมผสานเป็นผลงานสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมของพหุชาติพันธุ์ สะท้อนออกมาเป็นอัตลักษณ์ทางสังคมที่โดดเด่น ซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นมรดกของจังหวัดราชบุรี

(4) ความสมบูรณ์ครบถ้วน : เป็นชุมชนตลาดริมน้ำที่มีภูมิทัศน์ดี ผังเมืองเด่น ติดแม่น้ำแม่กลอง เดินทางสะดวก มีถนนเข้าถึงหลายสาย มีสถานีรถไฟโพธาราม และการเดินทางโดยเรือ

(5) ความแท้ : แม้อค์ประกอบทางกายภาพของชุมชนตลาดเก่าโพธารามจะเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามกาลเวลา แต่ทุกคนในชุมชนก็ชัดเจนด้านความศรัทธาและความทรงจำที่มีต่อชุมชนอย่างต่อเนื่องและยาวนาน

(6) สภาพปัญหาในปัจจุบัน : มีความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติอยู่บ้าง แต่อยู่ในระดับน้อย ความเข้มแข็งของชุมชนทำให้นายทุนเข้ามาเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิทัศน์ได้ยาก ภายในชุมชนจึงสะอาดและเป็นระเบียบ อาคารแทบทุกหลังถูกใช้ประโยชน์เป็นร้านค้าและร้านอาหาร

(7) แผนการบริหารจัดการ : เทศบาลเมืองโพธารามมีแผนงานและโครงการที่จะดำเนินการในชุมชนเก่าตลาดโพธาราม ระยะ 5 ปี ได้แก่ การพัฒนาสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน การปรับปรุงภูมิทัศน์ อาทิ สวนสาธารณะริมแม่น้ำ มังกรยักษ์ เป็นต้น การอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีประจำท้องถิ่น การสนับสนุนการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในสถานศึกษา และผลักดันความร่วมมือของคนในชุมชนเพื่อจัดทำถนนคนเดินและถนนน้ำเดินตลาดโพธาราม

(8) ภาพประกอบสำคัญ : ชุมชนเก่าตลาดโพธารามมีภาพที่แสดงถึงเอกลักษณ์ คือ ภาพอาคารเก่าและตึกแถวเก่า ภาพที่แสดงถึงอัตลักษณ์ คือ ภาพการล้างถั่วออก (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 อาคารเก่าและภูมิปัญญาด้านการล้างถั่วออก

ที่มา : Ratchaburi Natural Environment and Local Arts Conservation Unit (2021)

ด้วยปัจจัยข้างต้นที่มีคุณสมบัติครบถ้วน จึงทำให้ชุมชนเก่าตลาดโพธารามได้รับการประกาศให้เป็นมรดกจังหวัดราชบุรี เพื่อให้เกิดการรับรู้สาธารณะสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอนาคตต่อไป

Citation : จิตคุปต์ ละอองปลิว, ประภัศร มิน้อย, ณัฐดี สว่างงาม และธนกฤต สาขะจันทร์. (2566). ย่านชุมชนเก่าตลาดโพ

ธารามสู่การเป็นมรดกจังหวัดราชบุรี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 293-306;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.62>

บทสรุป (Conclusion)

การศึกษาย่านชุมชนเก่าจะพิจารณาจากปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพที่เป็นองค์ประกอบของการตั้งถิ่นฐาน ลักษณะที่ไม่ใช่กายภาพ และลักษณะของบริบทที่ตั้งย่านชุมชนเก่าตลาดโพธารามเป็นย่านการค้าเก่าแก่ริมแม่น้ำแม่กลองที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน มีองค์ประกอบของแหล่งมรดกที่หลากหลาย มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์และเมืองครปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นย่านชุมชนเก่านำร่องของจังหวัดราชบุรี ที่ได้รับการคัดเลือก พิจารณา และประกาศให้เป็นมรดก ใน ปี พ.ศ. 2564 อย่างไรก็ตามการประกาศย่านชุมชนเก่าให้เป็นมรดกจังหวัดนั้น จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของพหุภาคี ทั้งชาวบ้าน ผู้นำชุมชน นักวิชาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมแหล่งศิลปกรรมท้องถิ่นเอื้อต่อการดำรงไว้ในความภาคภูมิใจของคนในจังหวัด ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับการประกาศย่านชุมชนเก่าให้เป็นมรดกจังหวัดของพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- Nopphon, R. and Apichart, S. (2020). Photharam Village to Photharam Market. **Muang Boran Journal** 46(3) : 114-119. [In Thai]
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. (2012). **Documents published on Environment and Art Quality Standards: traditional communities**. Bangkok : Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. [In Thai]
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. (2013). **The Guidelines for Environment and Art Preservation: traditional communities**. Bangkok : Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. [In Thai]
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. (2021). **Principles and Framework Implement of National Heritage Projects**. Bangkok : Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. [In Thai]

Citation : Laongpliu, C., Meenoi, P., Swangngam, N. and Sakajan, T. (2023). Traditional Communities Photharam

Market to The Inheritance of Ratchaburi Province. **Journal of Local Governance and Innovation**.

7(3) : 293-306; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.62>

Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. (2021). **Traditional Communities in the Central of Thailand**. Bangkok : Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. [In Thai]

Pornpan, J. (2013). Photharam: The Decline of Chinese Traditions. **Ramkhamhaeng University Journal Humanities Edition**. 32(1) : 57-68. [In Thai]

Qin, H. (2018). **Photharam Market, a Cultural Pluralism-Community on Maeklong River Basin: Cultural Area Management**. Doctor's thesis. Burapha University. [In Thai]

Ratchaburi Natural Environment and Local Arts Conservation Unit. (2021). **The Old Building and The Wisdom of Washing Bean Sprouts**. Ratchaburi : Muban Chombueng Rajabhat University. [In Thai]

Ratchaburi Natural Environment and Local Arts Conservation Unit. (2022). **The Procedure of Announcing the Traditional Communities Photharam Market to the Inheritance of Ratchaburi Province**. Ratchaburi : Muban Chombueng Rajabhat University. [In Thai]

Sarayut, S. and Sawek, S. (2014). **Chinese Communities in Photharam**. Ratchaburi : Thammaruks Printing. [In Thai]

Suphaphorn, J. (2011). **The Local History of Maeklong River Basin: Ban Pong-Ban Jet Samian**. Ratchaburi : Wat Muang Folk Museum. [In Thai]

The Office of Arts and Culture. (2023). **Good Practices: Announcing the Traditional communities to the Provincial Heritage**. Ratchaburi : Muban Chombueng Rajabhat University. [In Thai]

UNESCO. (2010). **The Criteria for Selection**. [Online]. Available : <https://whc.unesco.org/en/criteria>. Retrieved May 10, 2023.

Citation : จิตคุปต์ ละอองปลิว, ประภัศร มีน้อย, ณัฐวดี สว่างงาม และธนกฤต สาขะจันทร์. (2566). ย่านชุมชนเก่าตลาดโพ

ธารามสู่การเป็นมรดกจังหวัดราชบุรี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 293-306;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.62>

การสืบค้นข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้

Information Retrieval and Use

ทิพนันต ปาสนานา^{1*} และณัฐพัชร วงศ์ณรัตน์²

Thipphanet Pasanam^{1*} and Natthapat Wongnarat²

Received : June 26, 2023; Revised : July 19, 2023; Accepted : July 19, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแนะนำเทคนิคการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต หลักการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้อย่างถูกต้อง รวมทั้งการคัดลอกผลงานวิชาการและการตรวจสอบการคัดลอกผลงานวิชาการ

ผลการศึกษาพบว่า เทคนิคการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ใช้โปรแกรมสืบค้นข้อมูล (Search Engine) คือ Google โดยสืบค้นข้อมูลจากคำสำคัญ (Keyword) หากต้องการให้ขอบเขตการค้นหาแคบลง และได้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการมากขึ้น สามารถใส่เครื่องหมาย สัญลักษณ์ ตรรกะบูลีน และการระบุรูปแบบของไฟล์ ช่วยในการสืบค้นได้ การนำข้อมูลไปใช้จะต้องพิจารณา หลักการประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ได้แก่ ความทันสมัยของข้อมูล ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ความสอดคล้องกับการใช้งาน ความถูกต้องแม่นยำ และจุดมุ่งหมายของแหล่งข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้ เป็นการนำข้อมูลที่สืบค้นได้และเลือกแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมไปใช้ อาจใช้วิธีการ คัดลอกคำต่อคำ การถอดความ การสรุป ข้อเท็จจริง ข้อมูลต่าง ๆ และสารสนเทศที่เป็นส่วนเสริม ต้องมีการอ้างอิงข้อมูลอย่างเหมาะสมและถูกจริยธรรม โดยบันทึกข้อมูลแหล่งอ้างอิงไว้ใน บรรณานุกรมทุกครั้ง เพื่อป้องกันข้อพิพาทที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรหลีกเลี่ยงการคัดลอก

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Education, Surindra Rajabhat University, Thailand.

²คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Science and Technology, Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : drthipphanet@srru.ac.th

Citation : Pasanam, T. and Wongnarat, N. (2023). Information Retrieval and Use. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 307-324; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.63>

ผลงานทางวิชาการ หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ควรใช้โปรแกรมตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการ เพื่อตรวจสอบข้อความคล้ายคลึงหรือความซ้ำซ้อนกันของข้อมูลที่ต้องการตรวจ รวมทั้งรายละเอียดชื่อเจ้าของผลงาน หน่วยงาน แหล่งตีพิมพ์หน่วยงานหรือสถาบันที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาใช้ข้อมูลและการอ้างอิงที่ถูกต้อง

คำสำคัญ (Keywords) : การสืบค้นข้อมูล, หลักการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล, การนำข้อมูลไปใช้, การคัดลอกผลงานทางวิชาการ, การตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการ

Abstract

This review article aims to introduce the techniques for searching information from the internet, principles of the credibility of information assessment, proper use of information, including academic plagiarism and academic plagiarism detection. The study found that techniques for retrieving information from the internet using a search engine by google using keywords for searching need to narrow the searching to get more information need, including punctuation, symbols, Boolean logic and file format specifiers for helping in searching techniques. The use of information must consider principles of the credibility of data sources assessment, including the up-to-date information, the credibility of the sources and compliance with precision and purpose of the source of information and the use of information. It is the use of searchable information and appropriate sources of selection using verbatim copying, paraphrasing, summarizing, facts, data and supplementary information. Information must be referenced appropriately and ethically by consequently recording references in the bibliography to prevent future disputes. It should avoid plagiarism in academic works by using the checking programs application to check similarity or redundancy of information, including the detail of the name of the owner of the academic works, agency, publication source, agency or owner of the copyright within institutions in order to consider the use of accurate information and references.

Keywords : Retrieving Information, Principles for assessing the credibility of Information, Use Information, Academic Plagiarism, Plagiarism Check

บทนำ (Introduction)

ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ผู้มีข้อมูลหรือรู้แหล่งหรือวิธีเข้าถึงข้อมูลมากกว่ามักจะเป็นผู้ได้เปรียบ ผู้คนจึงแสวงหาวิธีการที่จะเข้าถึงเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านั้น วิธีการที่ให้ข้อมูลมาในสมัยก่อนส่วนใหญ่จะได้จากสอบถามจากแหล่งข้อมูลโดยตรงและค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้แล้ว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ บางครั้งต้องเดินทางไปยังแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเก็บข้อมูลนั้น ทำให้เกิดความยุ่งยาก เสียเวลาและค่าใช้จ่ายจำนวนมาก เมื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามาบทบาทในสังคม และมีบริการสืบค้นข้อมูล จึงทำให้การเข้าถึงข้อมูลง่ายและสะดวก เนื่องจากในอินเทอร์เน็ตมีฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ที่เก็บรวบรวมข้อมูลไว้ในลักษณะของฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งรวบรวมข้อมูลไว้ทุกประเภท ทั้งข้อความ รูปภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว เพลง ซอฟต์แวร์ แผนที่ ข้อมูลบุคคล กลุ่มข่าว เป็นต้น ในรูปแบบของมัลติมีเดีย บนเว็บไซต์ต่าง ๆ ในลักษณะของ WWW และมีลักษณะเป็นไฮเปอร์เท็กซ์ (Hyper Text) และเมื่อเข้าถึงข้อมูลได้แล้ว ยังสามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือลักษณะใกล้เคียงกันได้ด้วยไฮเปอร์ลิงก์ (Hyper Link) ซึ่งการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตจำเป็นต้องใช้เครื่องมือช่วยในการค้นหาข้อมูล เราเรียกเครื่องมือนี้ว่า เสิร์ชเอนจิน (Search Engine) หรือโปรแกรมที่ช่วยในการสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต ผ่านเว็บเบราว์เซอร์ เสิร์ชเอนจินที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในปัจจุบัน คือ Google โดยวิธีการสืบค้นข้อมูลจะสืบค้นจากคำสำคัญ (Keyword) ที่ผู้ใช้ป้อนเข้าไป จากนั้นก็จะแสดงรายการผลลัพธ์ที่ค้นพบขึ้นมา ซึ่งคำสำคัญที่ผู้ใช้ป้อนเข้าไปเพื่อค้นหาคำอาจแสดงผลลัพธ์มาให้จำนวนมาก ทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยตรงและข้อมูลที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน อาจทำให้ใช้เวลามากขึ้นในการเลือกข้อมูลที่ต้องการ แต่ในการสืบค้นสามารถใช้เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ร่วมกับคำที่ต้องการค้นหาการสืบค้น เพื่อให้ขอบเขตการค้นหาแคบลง ทำให้ผู้ใช้ได้ข้อมูลที่ต้องการยิ่งขึ้น เมื่อค้นพบข้อมูลที่ตรงกับความต้องการแล้ว จะต้องพิจารณาประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล เพื่อเลือกข้อมูลไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากไม่แน่ใจว่าการนำข้อมูลไปใช้และการอ้างอิงข้อมูลอยู่ในขอบเขตของกฎหมายหรือไม่ ควรขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน เพื่อป้องกันข้อพิพาทที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรหลีกเลี่ยงการการคัดลอกผลงานทางวิชาการที่ หากมีความจำเป็นต้องคัดลอก ควรศึกษาวิธีการคัดลอกที่ถูกต้อง และควรใช้โปรแกรมตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการ เพื่อ

ตรวจสอบข้อความคล้ายคลึงหรือความซ้ำซ้อนกันของข้อมูลที่ต้องการตรวจ ในปัจจุบันมีเว็บไซต์ที่ให้บริการด้านนี้หลายเว็บไซต์ เช่น Turnitin, Editpad, อัคราวิสุทธิ เป็นต้น

เนื้อหา (Content)

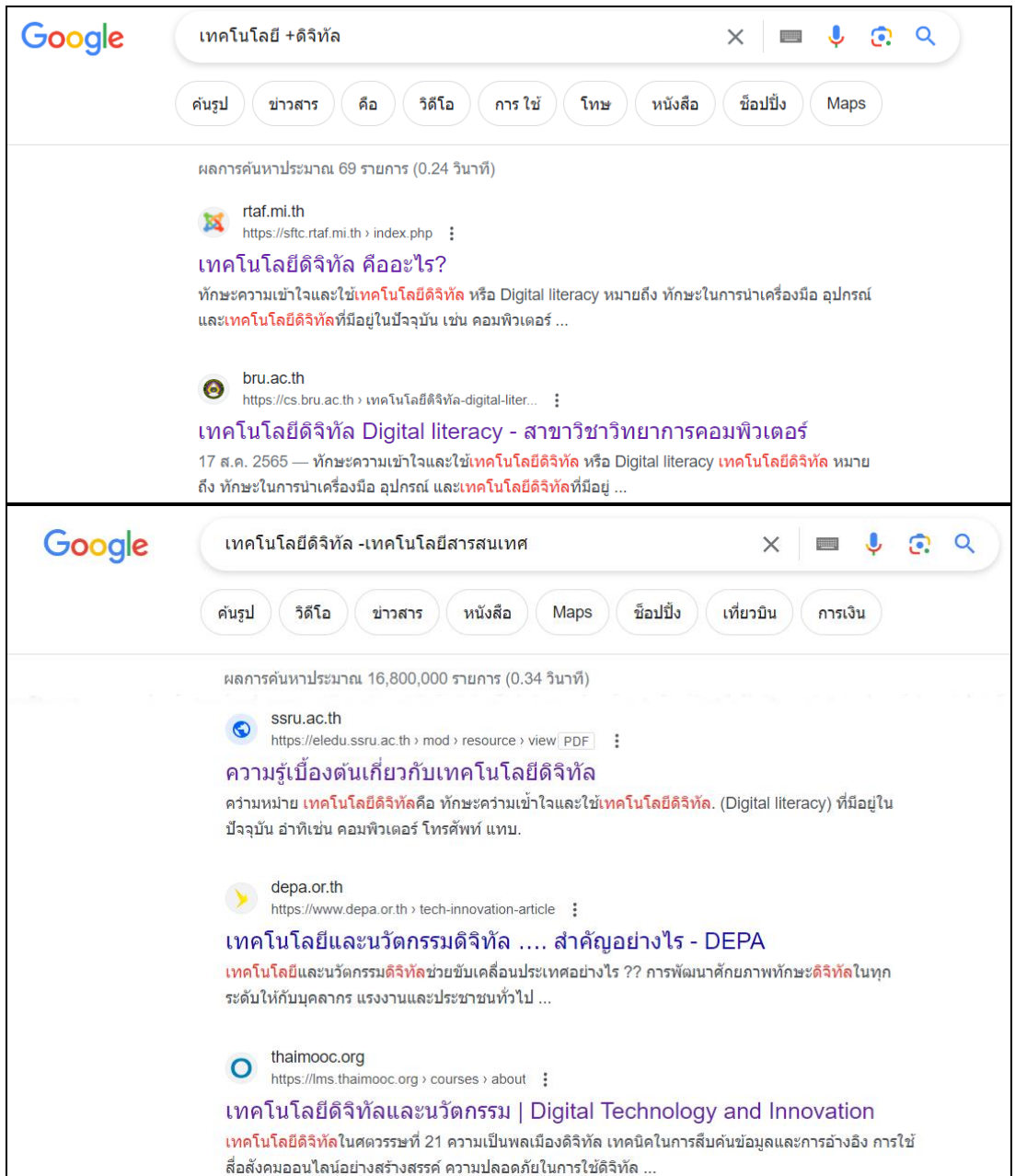
การสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต เป็นรูปแบบหรือวิธีการในการแสวงหาข้อมูลที่ได้มีการบันทึกและเผยแพร่ไว้ในอินเทอร์เน็ต โดยมีการบันทึกข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลขนาดใหญ่ในระบบอินเทอร์เน็ต การสืบค้นข้อมูลจึงมีความสะดวกและรวดเร็ว เพียงใช้เทคนิคการสืบค้นข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือสารสนเทศตรงกับความต้องการมากที่สุด ในการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต จะใช้เครื่องมือสืบค้นที่เรียกว่า เสิร์ชเอนจิน (Search Engine) หรือโปรแกรมค้นหาข้อมูลบนเว็บไซต์ ปัจจุบันมีเว็บไซต์ที่ให้บริการค้นหาข้อมูลจำนวนมาก เว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด 10 อันดับ ได้แก่ Google, Microsoft Bing, Yahoo, Baidu, Yandex, DuckDuckGo, Ask.com, Ecosia, Aol.com, Internet Archive โดย Google มีผู้ใช้สูงสุดถึงร้อยละ 92.57 (Alex Chris, 2023 : Online)

ในบทความนี้ได้แนะนำเทคนิคการสืบค้นข้อมูลด้วย Google โดยมีวิธีการ ดังนี้

1. การเลือกใช้คำสำคัญ (Keyword) หรือหัวเรื่อง (Subject) ที่ตรงกับเรื่องที่ต้องการเป็นเครื่องมือในการนำทางการสืบค้น

2. การบีบประเด็นให้แคบลง โดยการใช้คำ, สัญลักษณ์, เครื่องหมายบางตัวร่วมด้วยในการสืบค้นข้อมูล เพื่อให้ขอบเขตการค้นหา ของ Google แคบลง ทำให้ผู้ใช้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการยิ่งขึ้น เช่น

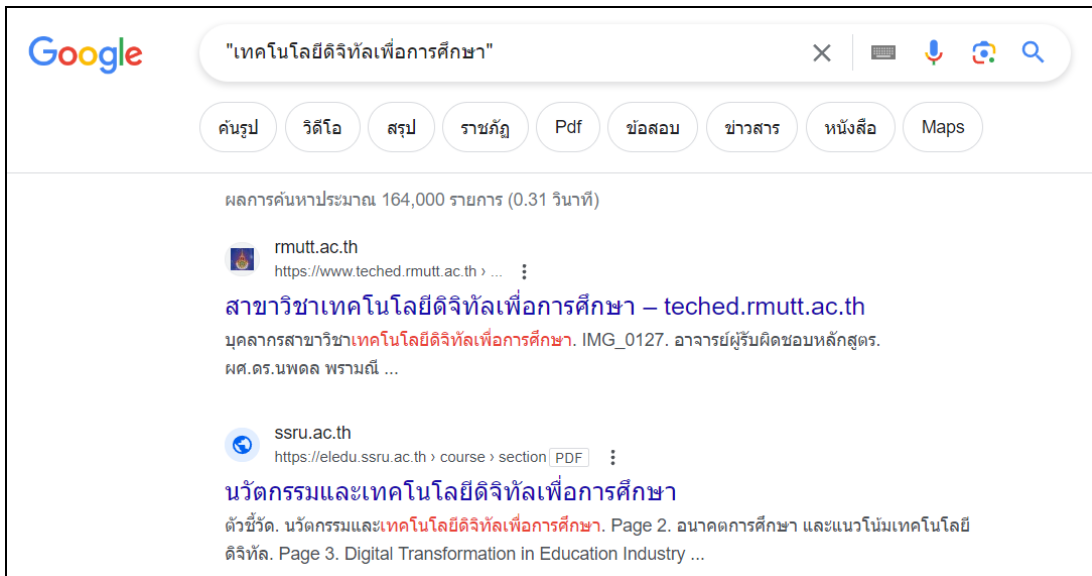
2.1 การใส่เครื่องหมาย + และ - โดยเครื่องหมาย + ใช้กับคำที่ต้องการค้นหา เครื่องหมาย - ใช้กับคำที่ไม่ต้องการค้นหา เช่น หากต้องการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับ เทคโนโลยีดิจิทัล ถ้าผู้ใช้พิมพ์ เทคโนโลยี ดิจิทัล ก็จะทำให้การค้นหาแยกคำโดยจะค้นหาคำว่า เทคโนโลยี หรือ ดิจิทัล เพียงสองคำ แต่ถ้าผู้ใช้ระบุว่าเป็น เทคโนโลยี +ดิจิทัล จะทำการค้นหาทั้งคำว่า เทคโนโลยี และดิจิทัล ถ้าผู้ใช้ต้องการค้นหาเว็บไซต์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล แต่ไม่ต้องการ เทคโนโลยีดิจิทัล ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ผู้ใช้พิมพ์ Keyword ว่า เทคโนโลยีดิจิทัล -เทคโนโลยีสารสนเทศ Google จะทำการค้นหาเว็บไซต์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล แต่ไม่มี เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามาเกี่ยวข้อง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผลการสืบค้นข้อมูลโดยใช้เครื่องหมาย + และ -

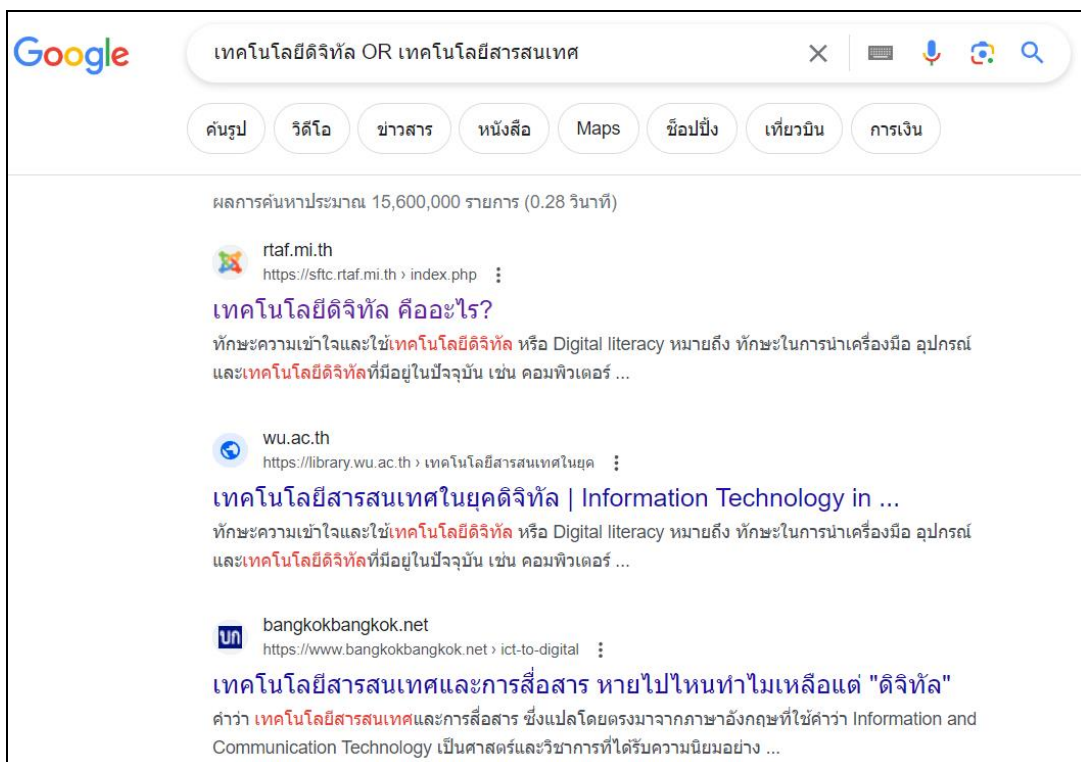
2.2 เครื่องหมายคำพูด ("...") เหมาะสำหรับการค้นหาคำ Keyword ที่มีลักษณะเป็นประโยควลีหรือกลุ่มคำ ที่ผู้ใช้ต้องการให้แสดงผลทุกคำในประโยค โดยไม่แยกคำ เช่น ถ้าผู้ใช้ต้องการหาเว็บไซต์ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ให้พิมพ์ว่า "เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อ

การศึกษา" Google จะทำการค้นหาประโยค "เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา" ทั้งประโยคโดยไม่แยกคำค้นหา ดังภาพที่ 2

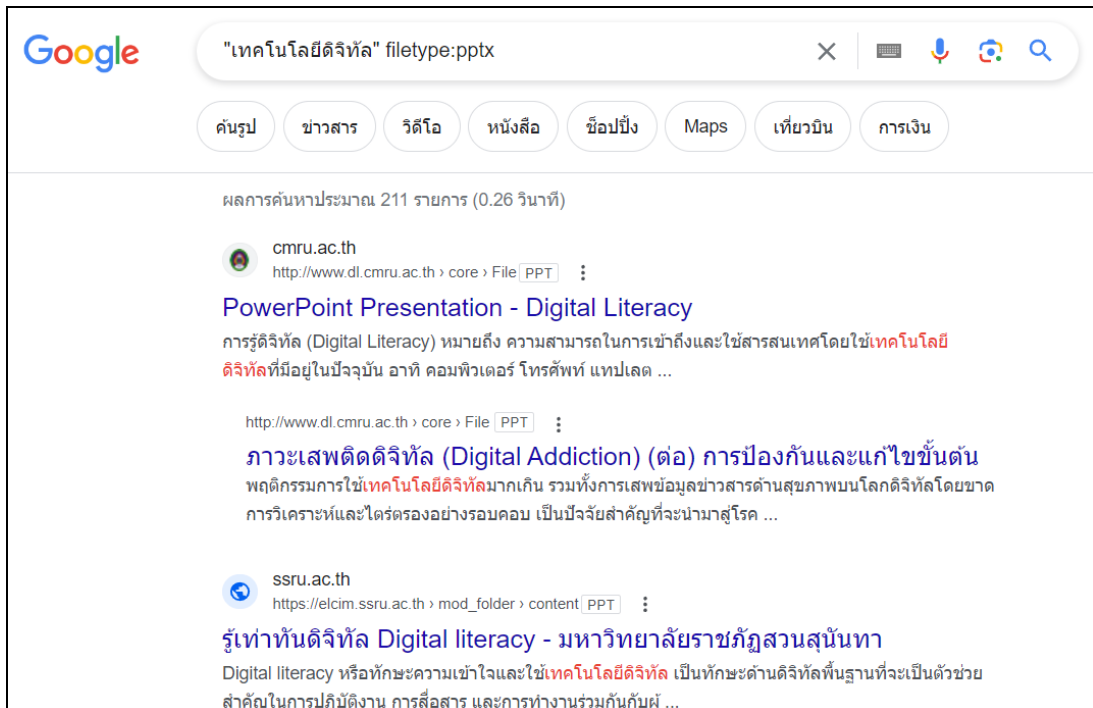
ภาพที่ 2 ผลการสืบค้นข้อมูลโดยใช้เครื่องหมาย “...”

2.3 การสืบค้นโดยใช้ตรรกะบูลีน เช่น AND ใช้เพื่อกำหนดผลการสืบค้นให้ได้เฉพาะรายการที่มีคำว่า...และ คำว่า...เท่านั้น OR เป็นการขยายคำค้น โดยกำหนดคำหลายคำที่มีความหมายคล้ายกันหรือสะกดได้หลายแบบ ส่วน NOT ใช้เมื่อต้องการจำกัดการสืบค้น คือ ให้ตัดคำไม่ต้องการไม่ให้อปรากฏในผลการสืบค้น ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้ใช้ต้องการสืบค้นเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล และเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ผู้ใช้พิมพ์ Keyword ว่า เทคโนโลยีดิจิทัล OR เทคโนโลยีสารสนเทศ Google จะทำการค้นหาเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล และเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังภาพที่ 3

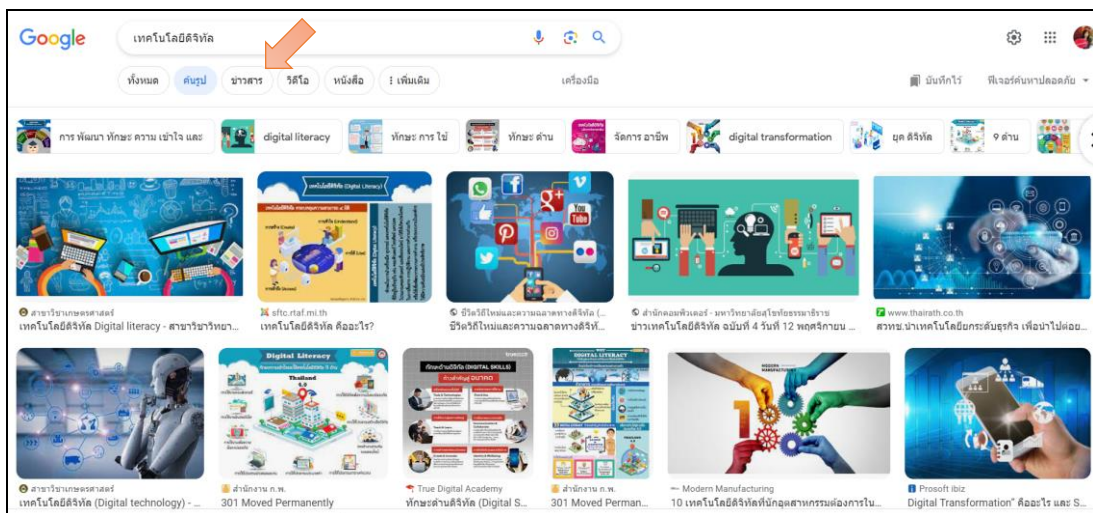
ภาพที่ 3 ผลการสืบค้นข้อมูลโดยใช้ OR

2.4 การสืบค้นข้อมูลโดยการระบุรูปแบบของไฟล์ Google สามารถค้นหาไฟล์เอกสารที่สำคัญ ๆ ได้หลายชนิด เช่น ไฟล์ที่มีรูปแบบเป็น .pdf , .xlsx (Microsoft Excel), .pptx (Microsoft PowerPoint), .docx (Microsoft Word), .swf (Flash) เป็นต้น ค้นหาโดยให้ผู้ใช้พิมพ์ "ชื่อเรื่องหรือชื่อเอกสาร" filetype: รูปแบบของไฟล์ในช่อง Google ตัวอย่างเช่น "เทคโนโลยีดิจิทัล" filetype:docx ซึ่งหมายถึง การค้นหาไฟล์เอกสารที่มีรูปแบบ .docx เรื่อง เทคโนโลยีดิจิทัลให้ หรือ "เทคโนโลยีดิจิทัล" filetype:pptx จะค้นหาไฟล์ นามสกุล .pptx ให้ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ผลการสืบค้นข้อมูลโดยระบบของไฟล์ .ppt หรือ .pptx

2.5 การสืบค้นรูปภาพ การสืบค้นปฏิบัติเหมือนการสืบค้นข้อมูลทั่วไป เพียงเปลี่ยนรูปแบบการค้นหา เป็น “ค้นรูป” ดังภาพที่ 5

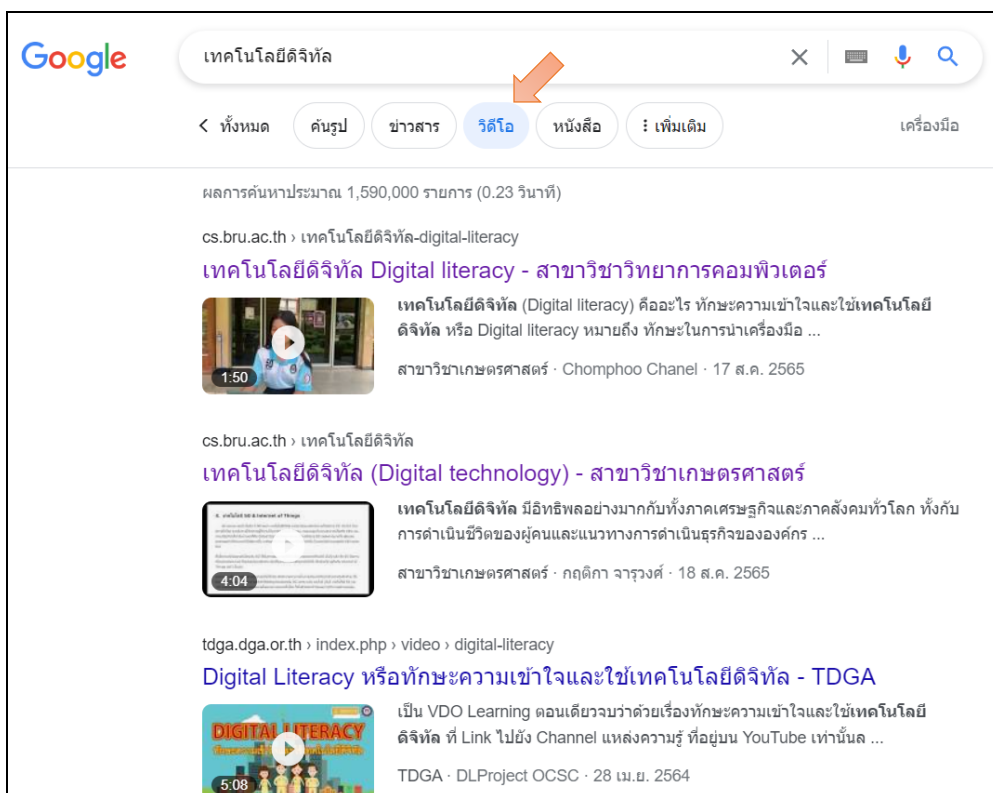

ภาพที่ 5 ผลการสืบค้นข้อมูลที่เป็นรูปภาพ

Citation : ทิพนทร ปาสนา และณัฐพร วงศ์รัตน. (2566). การสืบค้นข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 307-324; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.63>

2.6 การสืบค้นวิดีโอ ก็เช่นกัน เพียงเปลี่ยนรูปแบบไปเป็น “วิดีโอ” จะได้ผลลัพธ์ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ผลการสืบค้นข้อมูลที่เป็นวิดีโอ

จะเห็นว่าการสืบค้นข้อมูลด้วย Google สามารถสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ได้มากมายและหลากหลาย เพียงใส่คำสำคัญที่ต้องการสืบค้นหรือใส่เงื่อนไขร่วมด้วย จะทำให้ค้นพบข้อมูลที่ตรงกับความต้องการมากขึ้น นอกจากจะสืบค้นข้อมูลที่เป็นงานเขียน รูปภาพ วิดีโอ แล้ว ยังสามารถสืบค้นข้อมูลที่ใช้ในการทำงานและในชีวิตประจำวันได้ เช่น สถานที่ต่าง ๆ สกूलเงิน เทียบเวลาในประเทศต่าง ๆ เป็นต้น

การนำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นไปใช้

ผลการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต จะพบแหล่งข้อมูลและข้อมูลจำนวนมากมายมหาศาล การเลือกแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง เนื่องจากข้อมูลที่เราค้นพบนั้นมีที่มาจากหลายแหล่ง มีทั้งที่เป็นหน่วยงานและชื่อบุคคล ก่อนนำข้อมูลไปใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำไปใช้ในงานเขียนที่เป็นงานวิชาการ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่สืบค้นมาได้ โดยมีหลักในการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล ดังนี้ (วาริน ไพระพันธุ์, 2563 : ออนไลน์)

1. ความทันสมัยของข้อมูล (Currency) โดยพิจารณาจาก วัน เดือน ปี ที่เผยแพร่และปรับปรุงทางอินเทอร์เน็ต

2. ความสอดคล้องกับการใช้งาน (Relevance) พิจารณาว่าข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ต้องการหรือไม่

3. ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล (Authority) โดยพิจารณาว่า ผู้เขียนหรือผู้เผยแพร่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์สอดคล้องกับข้อมูลที่เผยแพร่หรือไม่ มีข้อมูลสำหรับการติดต่อหรือไม่ เช่น หมายเลขโทรศัพท์ อีเมล

4. ความถูกต้องแม่นยำ (Accuracy) พิจารณาความถูกต้องพื้นฐานของข้อมูล และตรวจสอบว่ามีการนำข้อมูลไปอ้างอิงที่อื่นหรือไม่

5. จุดมุ่งหมายของแหล่งข้อมูล (Purpose) พิจารณาว่าข้อมูลดังกล่าวเผยแพร่เพื่อจุดมุ่งหมายใด เช่น เพื่อให้ความรู้ เพื่อการรณรงค์ เพื่อโฆษณา เป็นต้น

นอกจากนี้ การพิจารณาประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ควรพิจารณาว่ามีการบอกวัตถุประสงค์ในการสร้างหรือเผยแพร่ข้อมูล และมีเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ไว้ในเว็บไซต์ เนื้อหาเว็บไซต์ไม่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรม และจริยธรรม มีการระบุชื่อผู้เขียนบทความหรือผู้ให้ข้อมูลบนเว็บไซต์ มีการให้ที่อยู่ (e-mail address) ที่ผู้อ่านสามารถติดต่อผู้ดูแลเว็บไซต์ได้ มีการอ้างอิงหรือระบุแหล่งที่มาของข้อมูลของเนื้อหาที่ปรากฏบนเว็บไซต์ สามารถเชื่อมโยง (link) ไปเว็บไซต์อื่นที่อ้างอิงได้ มีการระบุวันเวลาในการเผยแพร่และปรับปรุงข้อมูลครั้งล่าสุดบนเว็บไซต์ มีช่องทางให้ผู้อ่านแสดงความคิดเห็น มีข้อความเตือนผู้อ่านให้ใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจใช้ข้อมูลที่ปรากฏบนเว็บไซต์ และมีการระบุว่า เป็นเว็บไซต์ส่วนตัวหรือระบุแหล่งที่ให้การสนับสนุนในการสร้างเว็บไซต์ (สุเมศ ชาแท่น, 2560 : ออนไลน์)

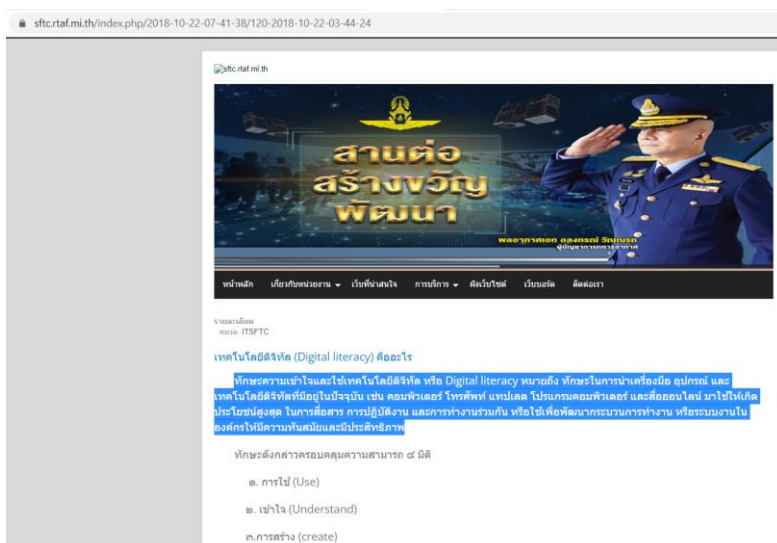
เมื่อพิจารณาแล้วว่าข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นมีความน่าเชื่อถือ ก็สามารถนำไปใช้ และอ้างอิงแหล่งที่มา การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลถือว่าเป็นการให้เกียรติเจ้าของข้อมูลหรือเจ้าของ

ผลงาน กัญจนา บุญเกียรติ และประไพพิศ มงคลรัตน์ (2556 : 36-37) ได้อธิบายหลักการทั่วไปในการอ้างอิง 5 ประการ ดังนี้

1. การคัดลอกคำต่อคำ (Verbatim) ต้องใส่เครื่องหมายัญประกาศหรือวงเล็บของคำประโยค หรือ ย่อหน้าที่นำมาใช้และต้องระบุแหล่งอ้างอิงที่มีชื่อผู้เขียน ชื่อเรื่อง ชื่อหนังสือหรือวารสาร หรือรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง
2. การถอดความ (Paraphrase) เป็นการเขียนขึ้นใหม่โดยคงความหมายของเนื้อหาตามต้นฉบับ อ้างอิงโดยใช้เชิงอรรถหรือใส่วงเล็บ และต้องระบุแหล่งที่มาให้ครบถ้วนด้วย
3. การสรุป (Summary) เป็นการย่อเนื้อหาของต้นฉบับ ต้องอ้างอิงโดยใช้เชิงอรรถหรือ ใส่วงเล็บ
4. ข้อเท็จจริง ข้อมูลต่าง ๆ (Facts, Information, Data) ต้องอ้างอิงแหล่งที่ได้มาด้วยเว้นแต่เป็นความรู้ทั่วไปหรือความรู้ที่เป็นสาธารณสมบัติ
5. สารสนเทศที่เป็นส่วนเสริม (Supplementary Information) เป็นการใส่ข้อมูลที่เสริมให้เนื้อหาหลัก ต้องใส่แหล่งอ้างอิงที่สมบูรณ์เช่นกัน อาจเป็นเชิงอรรถหรือข้อความท้ายหน้า (End Note)

ตัวอย่างการอ้างอิง

เมื่อค้นพบข้อมูลและพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลแล้ว หากนำข้อความจากภาพที่ 7 มาแทรกในเนื้อหา ต้องอ้างอิงแหล่งที่มา ดังนี้

ภาพที่ 7 ตัวอย่างการเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้แทรกในเนื้อหา

1. การอ้างอิงแทรกเนื้อหา เป็นการอ้างอิงข้อความที่คัดลอกมา

1.1 อ้างอิงกรณีกล่าวนามผู้เขียนเอกสารก่อน

ศูนย์การทหารอากาศโยธิน หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน (2560 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีดิจิทัลไว้ว่า “ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หรือ Digital literacy หมายถึง ทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนาระบบการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ”

1.2 อ้างอิงไว้ท้ายข้อความที่ยกมา

ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หรือ Digital literacy หมายถึง ทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนาระบบการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ (ศูนย์การทหารอากาศโยธิน หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน, 2560 : ออนไลน์)

2. อ้างอิงในบรรณานุกรม หรือเอกสารอ้างอิง เขียนได้ดังนี้

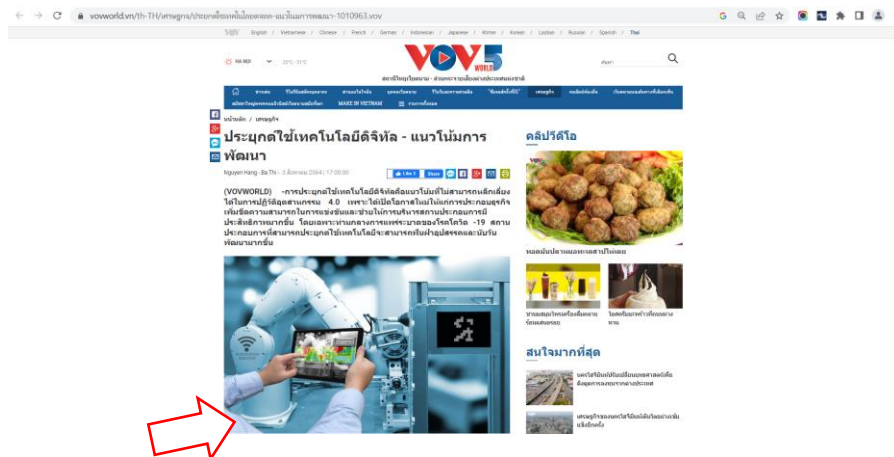
ศูนย์การทหารอากาศโยธิน หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน (2560). **เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) คืออะไร**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<https://sftc.rtaf.mi.th/index.php/2018-10-22-07-41-38/120-2018-10-22-03-44-24#>. สืบค้น 18 พฤษภาคม 2566.

การอ้างอิงแหล่งที่มาของรูปภาพ แผนผัง แผนภูมิ

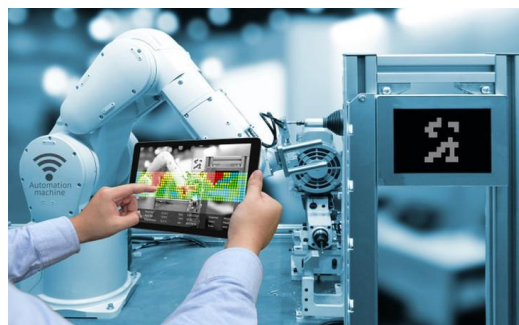
กรณีที่นำรูปภาพ แผนผัง แผนภูมิ จากเว็บไซต์ต่าง ๆ มาใช้ประกอบกับงาน จำเป็นต้อง
อ้างอิงแหล่งที่มา เนื่องจากรูปภาพบางรูปมีลิขสิทธิ์ หากนำมาใช้โดยไม่อ้างอิงถือว่าเป็นการละเมิด
การอ้างอิงแหล่งที่มาของรูปภาพ ทำได้ดังนี้

1. ค้นหารูปภาพที่ต้องการ เช่น รูปภาพเกี่ยวกับ”เทคโนโลยีดิจิทัล” แล้วเลือกรูปภาพที่
ต้องการ และคลิกเข้าสู่เว็บไซต์ที่เป็นแหล่งที่มา จะปรากฏรูปภาพ เนื้อหา และรายละเอียดที่
เกี่ยวข้องกับรูปภาพนี้ เช่น ชื่อเจ้าของรูปภาพ ชื่อบทความ ชื่อเว็บไซต์ สามารถคัดลอกรูปภาพ และ
นำข้อมูลเหล่านี้ไปแทรกในเนื้อหา และอ้างอิงได้ดังนี้

ภาพที่ 8 การเลือกรูปภาพจากแหล่งข้อมูลที่ต้องการ

1) การอ้างอิงแทรกเนื้อหา

ภาพที่ 9 เทคโนโลยีดิจิทัล

ที่มา : Nguyen Hang - Ba Thi (2564 : ออนไลน์)

2) การอ้างอิงในบรรณานุกรมหรือเอกสารอ้างอิง

Nguyen Hang - Ba Thi. (2564). ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล – แนวโน้มการพัฒนา. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <https://vovworld.vn/th-TH/เศรษฐกิจ/ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล – แนวโน้มการพัฒนา-1010963.vov>. สืบค้น 18 พฤษภาคม 2566.

การนำข้อมูลที่สืบค้นได้จากอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการเขียนของตนเอง ถึงแม้ว่าจะมีการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล และเลือกแหล่งข้อมูลที่มีข้อมูลครบถ้วนตรงกับความต้องการมากที่สุด และมีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลแล้วก็ตาม หากต้องการให้งานเขียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานเขียนที่เป็นผลงานทางวิชาการมีคุณภาพ ควรหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการหรืองานเขียนของผู้อื่น หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ อาจใช้กลวิธีการถอดความจากข้อความต้นฉบับโดยใช้สำนวนภาษาของตนเองและนำข้อความมาใช้ในการเขียนของตนเองด้วยการอ้างอิงข้อมูลอย่างเหมาะสมและถูกต้อง (ทิวณา ศิริพรหม และสมฤดี คงพุด, 2560 : 47)

การคัดลอกผลงานทางวิชาการ เป็นการนำผลงานของบุคคลอื่นที่เป็นงานเขียน ความคิด งานวิชาการ แบบจำลอง หรือผลงานสร้างสรรค์ในลักษณะอื่น ๆ เช่น ภาพถ่าย งานออกแบบ งานกราฟฟิก รูปวาด หรืองานสร้างสรรค์อื่น ๆ ของบุคคลอื่น เพื่อนำมา เป็นผลงานของตนเองโดยไม่มีการอ้างอิงเจ้าของผลงานเดิม ไม่ว่าจะเป็นการนำมาใช้ทั้งหมด หรือนำมา ดัดแปลง ปรับปรุงสำนวน หรือผลงาน โดยการเปลี่ยนคำเปลี่ยนตำแหน่งข้อความ หรือการสรุปความแล้วเรียบเรียงภาษาใหม่ แต่ยังคงความหมายของเจ้าของผลงาน มาเป็นงานของตนเองโดยไม่อ้างอิงเจ้าของผลงานเดิม ถือว่าเป็นการคัดลอกผลงานทางวิชาการทั้งสิ้น ซึ่งการคัดลอกผลงานทางวิชาการ เป็นประเด็นปัญหาทางจริยธรรมในวงการทางวิชาการ เนื่องจากเป็นความไม่สุจริตทางวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือ ความเชื่อมั่น และภาพลักษณ์ขององค์กร สถาบันการศึกษา และแวดวงทางวิชาการ (ณัฐดา วงษ์นายะ. ในเอกสารประกอบการอบรมการตรวจสอบการคัดลอกผลงานวิชาการ (Plagiarism) และมาตรฐานการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2564 : 4-6)

นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการคุ้มครองลิขสิทธิ์วรรณกรรมและงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ (2550 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงการคัดลอกผลงานวิชาการ ไว้ว่า “การคัดลอกผลงานวิชาการหรือความคล้ายคลึงของงานเขียน ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ ตำรา เป็นต้น อาจมีการคัดลอกบางหัวข้อหรือบางตอน ซึ่งสามารถทำได้ตามสมควร แต่ต้องระบุที่มาและชื่อของเจ้าของลิขสิทธิ์ผลงานที่คัดลอกให้

Citation : ทิพนตร ปาสนา และณัฐพัชร วงศ์รัตน. (2566). การสืบค้นข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้. วารสารการบริหารการ

ปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 307-324; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.63>

ชัดเจน เพื่อให้รับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าว โดยการคัดลอกหรืออ้างอิงจะทำได้ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น คือจะต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาผลประโยชน์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์ และไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร หากไม่แน่ใจว่าการคัดลอกอ้างอิงดังกล่าวหรือในขอบเขตของกฎหมายหรือไม่ ก็ควรขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อนเพื่อป้องกันข้อพิพาทที่จะเกิดขึ้นในอนาคต”

รูปแบบการคัดลอกผลงานทางวิชาการมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การคัดลอก-แปะ (Copy Paste) การเปลี่ยนคำบางคำ (Word Switch) การลอกเลียนสำนวน (Style) การคัดลอกความคิด (Idea) ตลอดจนการกระทำอื่น ๆ เช่น การส่งผลงานชิ้นเดียวกันไปยังแหล่งพิมพ์หลายแห่ง (Multiple Submission) การส่งงานเขียนไปร่วมตีพิมพ์โดยมิได้รับอนุญาตจากผู้เขียนร่วม การนำสถิติ รูปภาพ มาใช้โดยไม่อ้างอิง เป็นต้น (จิราภา วิทยาภิรักษ์, 2555 : 1)

จะเห็นว่าการคัดลอกผลงานทางวิชาการ เป็นการนำผลงานไม่ว่าจะเป็นงานเขียน ความคิด รูปภาพ แบบจำลอง หรืองานออกแบบต่าง ๆ ของผู้อื่นมาใช้งานตนเอง โดยไม่อ้างอิงหรือขออนุญาตเจ้าของผลงาน ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์งานเขียน หรือเกิดข้อพิพาทต่าง ๆ ได้

การตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการ

ก่อนที่จะเลือกนำผลงานทางวิชาการโดยเฉพาะข้อมูลที่เป็นงานเขียนของผู้อื่นไปใช้ ควรมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการ โดยใช้โปรแกรมการตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการ ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการที่อยู่ในระบบฐานข้อมูลออนไลน์ หรือสิ่งพิมพ์ออนไลน์ โดยโปรแกรมจะทำการส่งข้อมูลผลงานทางวิชาการเข้าสู่ระบบ จากนั้นระบบจะทำการเปรียบเทียบ เพื่อตรวจสอบข้อความคล้ายคลึงหรือความซ้ำซ้อนกันของข้อมูลที่ต้องการตรวจกับฐานข้อมูลออนไลน์โดยใช้หลักการเทียบคำต่อคำ (Word by word) จากนั้นระบบรายงานผลการตรวจสอบการ คัดลอกผลงานออกมาเป็นระดับเปอร์เซ็นต์หรือร้อยละของการเทียบซ้ำ (Similarity index) และโปรแกรมจะชี้แหล่งข้อมูลหรือฐานข้อมูลที่พบความซ้ำซ้อนกับฐานข้อมูล โดยแสดงลิงค์ไปยังฐานข้อมูล/แหล่งข้อมูลนั้น โดยมีรายละเอียดชื่อเจ้าของผลงาน /หน่วยงาน/ แหล่งตีพิมพ์/หน่วยงาน,สถาบันที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ เพื่อให้หน่วยงานที่อนุมัติผลงานวิชาการ/อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หรือเจ้าของแหล่งทุนวิจัยได้พิจารณาทำการตรวจสอบความซ้ำซ้อนโดยสามารถตรวจสอบได้จากต้นฉบับของเจ้าของ ผลงาน (Originally Report) ได้ (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2564 : 17-18) ปัจจุบันมีหลาย

หน่วยงานที่ได้พัฒนาระบบการตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการ เช่น บริการตรวจสอบการคัดลอกผลงานด้วย Turnitin ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, เว็บไซต์ Editpad โปรแกรมอัคราวิสุทธิ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น

บทสรุป (Conclusion)

การสืบค้นข้อมูลมีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคมยุคดิจิทัล ข้อมูลทุกอย่างถูกรวบรวมไว้ในระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นได้โดยใช้เครื่องมือในการสืบค้น ซึ่งนิยมสืบค้นผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และใช้เครื่องมือที่เรียกว่า เสิร์ชเอนจิน (Search Engine) หรือโปรแกรมที่ช่วยในการสืบค้นหาข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต ผ่านเว็บเบราว์เซอร์ และใช้เครื่องมือช่วยสืบค้นคือ Google เพียงป้อนคำสำคัญเข้าไปในระบบการค้นหา ก็จะได้ผลลัพธ์ที่เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญแสดงออกมาให้เลือกเป็นจำนวนมาก หากต้องการผลลัพธ์ของการค้นหาให้แคบลง ก็สามารถใส่เงื่อนไขการค้นหาต่อจากคำสำคัญได้ เช่น การใช้สัญลักษณ์ เครื่องหมาย และตรรกบูลีน การระบุรูปแบบของไฟล์ข้อมูล เป็นต้น เมื่อค้นพบข้อมูลที่ต้องการแล้ว ควรเลือกใช้ข้อมูลที่มีแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ หากต้องการตรวจสอบแหล่งข้อมูลที่ได้จากการสืบค้น สามารถตรวจสอบการลอกเลียนงานเขียนหรือวรรณกรรมนั้น ๆ ได้ โดยการใช้ระบบการตรวจสอบการคัดลอกงานเขียน ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ และมีหลายหน่วยงานที่ได้พัฒนาระบบการตรวจสอบขึ้นมา เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (Turnitin) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อัคราวิสุทธิ์) ผลจากการใช้ระบบการตรวจสอบการคัดลอกงานเขียนจะทำให้ทราบว่าแหล่งข้อมูลที่ถูกต้องเป็นหน่วยงานใด หรือผู้ใดเป็นเจ้าของ อีกทั้งทราบผลการคัดลอกว่ามีการคัดลอกหรือข้อมูลซ้ำกับต้นฉบับมากน้อยเพียงใด โดยมีการรายงานร้อยละของข้อมูลที่เหมือนกับต้นฉบับมาให้ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้ที่จะนำข้อมูลไปใช้ในการอ้างอิงต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กัญญา บุญยเกียรติ และประไพพิศ มงคลรัตน์. (2556). การลักลอกงานวิชาการและวรรณกรรม (Plagiarism). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการคุ้มครองลิขสิทธิ์วรรณกรรมและงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงาน
ลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์. (2550). **คู่มือลิขสิทธิ์สำหรับ
นักเขียน**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
[https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=o-ho&month=04-
2007&date=06&group=1&gblog=112](https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=o-ho&month=04-2007&date=06&group=1&gblog=112). สืบค้น 20 พฤษภาคม 2566.
- จิราภา วิทยารักษ์. (2555). บทความปริทัศน์ การลอกเลียนงานวิชาการและวรรณกรรมโดยมิชอบ
(Plagiarism). **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**. 11(3) : 1-4.
- ณัฐดา วงษ์นายะ. (2564). **การป้องกันการคัดลอกผลงานทางวิชาการ**. ในบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. เอกสารประกอบการอบรมการตรวจสอบการคัดลอก
ผลงานวิชาการ (Plagiarism) และมาตรฐานการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ. กำแพงเพชร :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ทิพนตร ปาสนา. (2561). **เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต**. สุรินทร์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสุรินทร์.
- ทิวณา ศิริพรหม และสมฤดี คงพุ่ม. (2560). กลวิธีเพื่อหลีกเลี่ยงการคัดลอกงานเขียนทาง วิชาการ
: กรณีศึกษานักศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. **วารสาร
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 14(2) : 47-60.
- ฝ่ายบริการความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานกลาง สำนักงานพัฒนา
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2563). **เปอร์เซ็นต์ความคล้ายคลึงกันของผลงาน
วิชาการที่ยอมรับได้**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<https://www.thailibrary.in.th/2020/05/14/similarity-percentage>. สืบค้น 10
พฤศจิกายน 2563.
- รมณีย์ เจริญทรัพย์. (2557). **การโจรกรรมทางวรรณกรรม Plagiarism**. ใน สถาบันวิจัยและ
พัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. เอกสารสรุปความรู้จากกิจกรรมการจัดการความรู้
เรื่อง โจรกรรมทางวรรณกรรม (plagiarism) สำหรับการเขียนบทความทางวิชาการ.
กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วาริน ไพรพันธุ์. (2563). **การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
<https://kru-it.com/computing-science-p5/credibility/>. สืบค้น 25 พฤษภาคม
2566.

ศูนย์การทหารอากาศโยธิน หน่วยบัญชาการอากาศโยธิน (2560). **เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) คืออะไร**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<https://sftc.raf.mi.th/index.php/2018-10-22-07-41-38/120-2018-10-22-03-44-24#>. สืบค้น 18 พฤษภาคม 2566.

สุเมศ ชาแทน. (2560). **การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<https://sites.google.com/site/teacherreybanis1/ngan-xdirek-laea-khwam-samarthphises/bth-thi-7-kar-trwc-sxb-khwam-na-cheux-thux-khxng-khxmud>. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2566.

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. (ม.ป.ป.). **เทคนิคการ**

สืบค้นข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย GOOGLE SEARCH.. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

http://dept.npru.ac.th/edu2/data/files/20191107142257_20160802085125_PR%20google%20search.pdf. สืบค้น 8 พฤศจิกายน 2563.

Alex Chris. (2023). **Top 10 Search Engines in The World (2023 Update)**. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <https://www.reliablesoft.net/top-10-search-engines-in-the-world>. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2566.

Nguyen Hang - Ba Thi. (2564). **ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล – แนวโน้มการพัฒนา**.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : [https://vowworld.vn/th-TH/เศรษฐกิจ/ประยุกต์ใช้](https://vowworld.vn/th-TH/เศรษฐกิจ/ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล - แนวโน้มการพัฒนา-1010963.vov)

เทคโนโลยีดิจิทัล – แนวโน้มการพัฒนา-1010963.vov. สืบค้น 18 พฤษภาคม 2566.

ความสุขแห่งตน Intrapersonal Happiness

วิสุทธิ ชันศิริ¹ และปณณรัตน์ พิงคานนท์^{2*}
Wisut Khunsiri¹ and Punnarat Pingkhanont^{2*}

Received : August 31, 2023; Revised : December 4, 2023; Accepted : December 6, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิชาการ ความสุขแห่งตน มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนวรรณกรรม สังเคราะห์และสร้างกรอบความรู้ในด้านความสุข เพื่อจุดประกายให้ผู้คนในสังคมนำข้อมูลจากบทความนี้ไปเป็นแนวทางในการสื่อสารกับตนเอง เพื่อสร้างการตระหนักรู้ ก่อให้เกิดความเข้าใจในนิยามความสุขของตนเองว่ามีความหมาย ปัจจัย กระบวนการ ขอบเขต เหมือนหรือแตกต่างกับองค์ความรู้ที่ได้เคยรับรู้มาอย่างไร โดยการทบทวนวรรณกรรมด้านความสุขในครั้งนี้ พบว่า ความสุข มีปัจจัยและองค์ประกอบมากมาย มีหลายรูปแบบ แตกต่างไปตามปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความสัมพันธ์อันดีกับผู้คนรอบข้าง สถานที่ เวลา วัฒนธรรม รวมถึงความต้องการของแต่ละบุคคล ความสุขเป็นทั้งนามธรรมและรูปธรรม เป็นความต้องการ “เป็น” หรือเป็นความต้องการ “มี” แต่เมื่อสมหวังแล้ว ความสุขนี้อยู่ได้ไม่นานก็หมดไป และจะเกิดความต้องการใหม่ ๆ ไม่หยุดนิ่ง

องค์ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ สามารถวัดความสุขได้หลายวิธี ได้แก่ การวัดคลื่นไฟฟ้าในสมอง การเปรียบเทียบต้นทุนกับผลที่ได้ สัดส่วนประชากรที่ไว้วางใจผู้อื่นในสังคม สัดส่วนประชากรที่รวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรม อัตราการหย่าร้าง อัตราว่างงาน คุณภาพของรัฐบาล การปฏิบัติกิจกรรมความเชื่อทางศาสนา และนโยบายของรัฐ

กระบวนการเกิดความสุขประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ ทั้งแบบมีเงื่อนไข แบบไม่มีเงื่อนไข

¹นักวิชาการอิสระ, Independent Academic, Thailand.

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Management Sciences, Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : punnarat@srur.ac.th

Citation : Khunsiri, W. and Pingkhanont, P. (2023). Intrapersonal Happiness. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 325-342; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.64>

การตอบสนองความต้องการด้วยตนเอง ตอบสนองความต้องการโดยผู้อื่น ตอบสนองความต้องการด้วยปัจจัยต่างๆ ทั้งความต้องการทางกาย ทางใจ และทางจิตวิญญาณ

อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้คนในสังคมเข้าใจความสุขของตนเองแล้ว ควรมีเวลาเพื่อลงมือปฏิบัติสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ จนเกิดคุณค่า เกิดผลกระทบที่ดีต่อตนเองและสังคม และชีวิตที่ดีนั้นเป็นกระบวนการไม่ใช่สถานะที่เป็น ไม่ใช่จุดหมายปลายทาง แต่เป็นทิศทางและการเดินทางที่มุ่งไป โดยทิศทางที่ทุกคนเลือกนั้นเป็นทิศทางที่ต่างมีเสรีภาพที่จะมุ่งไป

คำสำคัญ (Keywords) : ความสุข, นิยามความสุข, ปัจจัยความสุข, ความสุขแห่งตน

Abstract

This academic article on happiness aims to revisit literature, synthesize, and generate knowledge regarding happiness. The intention is to stimulate individuals to extract information from this article as a guideline for self-communication, fostering self-awareness and understanding of their own concept of happiness. This involves discerning its meanings, factors, processes, and boundaries, juxtaposed with or distinct from previously acquired knowledge. Upon reviewing happiness literature, it becomes evident that happiness is multifaceted, taking various forms contingent upon factors such as good relationships with people around, places, time, culture, and individual aspirations. It embodies both the abstract and the tangible, reflecting desires to either "be" or "have." However, even after realization, such contentment proves transient, giving rise to new, and incessant desires.

Happiness in various disciplines can be measured through diverse methods, encompassing quantification of brainwave patterns, cost-benefit analyses, and levels of societal trust, communal engagement, divorce and unemployment rates, governmental quality, activities, religious beliefs, and state policies.

The process of happiness encompasses multifarious factors, both with and without targets, self-fulfilled and externally addressed needs, catering to diverse aspects like physical, emotional, and spiritual needs.

Nevertheless, once individuals comprehend their own happiness, it is imperative to allocate time for proactive engagement, participating in various activities to generate value and positive consequences for both themselves and society. This pursuit of a good life is a process rather than a stagnant state or ultimate goal. It represents a direction and journey that everyone chooses, characterized by the freedom to pursue their chosen path.

Keywords : Happiness, Definition of Happiness, Factors of Happiness, Intrapersonal Happiness

บทนำ (Introduction)

ความสุขคืออะไร คำถามนี้อาจเป็นคำถามง่าย ๆ ที่ครั้งหนึ่งผู้คนในสังคมอาจเคยให้นิยามความสุขของตนเองไปในทิศทางต่าง ๆ ทว่า เมื่อผู้ตอบคำถามคนเดิมมีอายุมากขึ้น มีประสบการณ์ชีวิตผ่านร้อนผ่านหนาวมากขึ้น ผ่านการเปิดรับข้อมูลองค์ความรู้มากขึ้น อาจพบว่านิยาม “ความสุข” ของตนกลับมีความหมายแปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา

“ความสุข” เป็นสถานะที่มีการนิยามไว้มากมายหลากหลายมิติ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนวรรณกรรมในด้านความสุขที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในมิติต่าง ๆ เพื่อจุดประกายสร้างการตระหนักรู้ในความสุขแห่งตนให้แก่สังคม ให้ผู้คนในสังคมได้ใช้ข้อมูลเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการทบทวนความหมาย พิจารณาปัจจัย กระบวนการ ขอบเขต จนเกิดการสังเคราะห์นิยาม “ความสุข” ในแบบฉบับของตนเอง โดยที่การตระหนักรู้ในตนเอง (Self - Awareness) เป็นความสามารถในการค้นหาตนเอง เป็นการเข้าใจถึงจุดดีจุดด้อยของตนเอง ซึ่งอาจมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น ๆ (ปัทมา สารสุข, 2561)

การตระหนักรู้ในตนเอง เป็นสถานะที่มีผู้อธิบายไปในทิศทางเดียวกันว่า หมายถึง ความสำนึกอันเป็นภาวะทางจิตเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด และความปรารถนาต่าง ๆ เกิดการรับรู้ การประเมินค่า และเข้าใจตนเองในเรื่องราว โดยมีสิ่งกระตุ้นหรือมีสิ่งเร้าภายนอก ทำให้เกิดการมุ่งความสนใจเข้าสู่ตนเอง (Koffka, 1978 : 212; Ross, 1992 : 53 อ้างใน ปัทมา สารสุข, 2561 : 47) บทความนี้มุ่งจรรโลงสังคมโดยกระตุ้นให้ผู้คนในสังคมสื่อสารกับตนเอง ค้นหาตนเอง จนเกิดความเข้าใจตนเอง เกิดการตระหนักรู้ในความสุขแห่งตน อันมีเอกลักษณ์และรูปแบบเฉพาะเป็นของตนเอง

เนื้อหา (Content)

เมื่อผู้คนได้สื่อสารกับตนเองในเรื่อง “ความสุข” เป็นการสื่อสารภายในของบุคคลคนเดียว โดยบุคคลคนเดียวนั้นทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร (ปรมะ สตะเวทิน, 2546 : 34) คนเหล่านั้นอาจบอกตนเองไปในทิศทางเดียวกันว่า ความสุขเป็นเป้าหมายในชีวิต เป็นสิ่งที่ดีที่สุด เป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องการในการดำรงชีวิต และเป็นสถานะที่มนุษย์ต้องการให้คงอยู่กับตนเองยาวนาน (ภัทร งามล, 2554) บางคนมีเพียงปัจจัยสี่ครบก็มีความสุขแล้ว แต่หลายคนต้องการความมั่นคงในชีวิต มีความสำเร็จในหน้าที่การงาน อยู่กันพร้อมหน้าในครอบครัว จึงมีความสุข อย่างไรก็ตามในสังคมกลับมีผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานแต่ไม่มีความสุข หลายคนมีสมาชิกในครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้าแต่กลับมีความสุขทุกข์ (นัดดา – Learning Hub Team, 2561) ดังนี้แล้ว “ความสุข” มีนิยามเช่นไร

งานวิจัยด้านความสุขของ Robert Walderinger (1938) ภายใต้โครงการ Harvard Study of Adult Development ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ใช้เวลานานถึง 75 ปี ติดตามชีวิตของผู้ชาย 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกเป็นนักศึกษาจำนวน 268 คน ที่มีคุณภาพชีวิตดี กลุ่มที่สองเป็นชายวัยรุ่นยากจนจำนวน 456 คน หลังจากการเก็บข้อมูลนาน 75 ปี ผู้ถูกวิจัย 724 คนเหลือมีชีวิตเพียง 60 กว่าคน ที่ล้วนมีอายุมากกว่า 90 ปีแล้ว พบข้อสรุปว่า ความร่ำรวย หรือการมีชื่อเสียง ไม่ใช่สาเหตุของการมีความสุข และการมีคุณภาพชีวิตดี แต่ความสัมพันธ์อันดีกับผู้คนรอบข้าง คือสาเหตุของการมีความสุขและมีชีวิตที่ดี โดยความสัมพันธ์ที่ดีนั้นไม่ได้หมายถึงความสัมพันธ์ที่ราบรื่นอยู่เสมอ แต่เป็นความสัมพันธ์ที่เมื่อถึงเวลาที่ต้องการใครสักคน เราจะมีใครคน ๆ นั้นที่พึ่งพาได้ (Dailygood, N.D.)

อย่างไรก็ตาม ยังมีองค์ความรู้ด้านความสุขของ Richard Layard ศาสตราจารย์เศรษฐศาสตร์ชาวตะวันตก อ้างใน สำนักวางแผนเศรษฐกิจมหภาค (2548) ได้กล่าวถึงความจริง 12 ประการของความสุขว่า

1. ความสุขเป็นประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม วัดได้หลายวิธี ได้แก่ จากการสอบถาม การวัดกระแสคลื่นไฟฟ้าในสมอง
2. การแสวงหาความสุขเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์จะแสวงหาวิธีสร้างความสุขจากการเปรียบเทียบต้นทุนและผลที่ได้รับ
3. สังคมที่ดี คือ สังคมที่มีความสุขมาก นโยบายสาธารณะจึงควรมีเป้าหมายเพื่อสร้างความสุขและลดความทุกข์ให้แก่สังคม

4. สังคมจะมีความสุขเพิ่มขึ้น ถ้าคนในสังคมมีพฤติกรรมมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ไปสู่จุดหมายและมีประโยชน์สาธารณะเป็นเป้าหมายร่วมกัน

5. มนุษย์เป็นสัตว์สังคม การมีเพื่อน มีครอบครัว มีงานทำ เป็นความสุขที่นอกเหนือจากเรื่องทรัพย์สิน ดังนั้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมิได้เป็นเพียงแค่กระบวนการสู่เป้าหมายแต่ยังเป็นสิ่งที่สร้างความสุข

6. ความสุขของสังคมสามารถวัดด้วยดัชนีชี้วัด 6 ด้าน คือ

6.1 สัดส่วนประชากรที่เห็นว่าสามารถไว้วางใจคนอื่นในสังคมได้

6.2 สัดส่วนประชากรที่รวมตัวกันเป็นสมาชิกในกลุ่ม หรือในองค์กรต่าง ๆ

6.3 อัตราการหย่าร้าง

6.4 อัตราการว่างงาน

6.5 คุณภาพของรัฐบาล

6.6 ความเชื่อในศาสนา

7. มนุษย์ชอบสภาพแวดล้อมที่คุ้นเคย ยึดติดกับสถานภาพปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อาจสร้างความทุกข์กับสิ่งที่สูญเสียไป มากกว่าดีใจกับสิ่งที่ได้รับเข้ามาใหม่ ดังนั้น การเคลื่อนย้ายแรงงานและถิ่นฐานจะทำให้มนุษย์มีความสุขน้อยลง มีสุขภาพจิตด้อยลง การเคลื่อนย้ายแรงงานหรือการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมบ่อย ๆ จะมีผลต่อความสุขของผู้คนในสังคม

8. มนุษย์ใส่ใจกับสถานะทางสังคม โดยธรรมชาติมนุษย์มีความต้องการเหนือผู้อื่น และถึงแม้มนุษย์จะมีการพัฒนาก้าวหน้าในสถานะทางสังคม มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่สถานะที่สูงขึ้นมักมาพร้อมกับภาระ หน้าที่ ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้น ทำให้มีความสุขมากขึ้นตามมา

9. มนุษย์มีการปรับตัวกับสิ่งใหม่เสมอ เมื่อมนุษย์ได้รับสิ่งดี ๆ ระยะเวลาหนึ่งแล้วจะเริ่มรู้สึกเคยชิน ดังนั้น การประสบความสำเร็จในด้านเศรษฐกิจจึงไม่ทำให้คนมีความสุขได้ยาวนาน รายได้จึงต้องเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม มนุษย์จึงจะรู้สึกมีความสุข มนุษย์จึงเสพติดการหารายได้เพิ่มขึ้นเสมอ

10. คนยิ่งรวยยิ่งมีความสุขกับเงินน้อยลง เงินจำนวนเท่ากันจะสร้างความสุขให้กับคนจนได้มากกว่าคนรวย

11. ความสุขขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในของบุคคลเท่า ๆ กับปัจจัยภายนอก ระบบการศึกษาควรมุ่งเปิดปัจจัยบวกภายในตัวตน การฝึกจิต การนั่งสมาธิ จะช่วยให้มนุษย์ต่อต้านความทุกข์และเพิ่มความสุขได้

12. นโยบายสาธารณะมีผลต่อการลดความทุกข์ได้ง่ายกว่าการสร้างความสุข เนื่องจาก

สาเหตุของความทุกข์และการขัดทุกข์สามารถมองเห็นและจัดการได้ง่ายกว่า ดังนั้น นโยบายสาธารณะจึงควรมุ่งแก้ปัญหาให้กลุ่มคนที่มีความทุกข์ในสังคม

ความจริง 12 ประการของความทุกข์ตามที่กล่าวมา ในประเด็นความก้าวหน้าของสถานะทางสังคม และรายได้ที่เพิ่มขึ้น มักมาพร้อมกับภาระ หน้าที่ ความรับผิดชอบที่มากขึ้นทำให้มีความทุกข์มากขึ้น เป็นแนวคิดที่มีความสอดคล้องกับวลีอันเลื่องชื่อของ อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ที่กล่าวว่า “ความสงบสุขและความพอประมาณในชีวิตจะนำมาซึ่งความสุขมากกว่าความสำเร็จที่ผูกติดกับความวุ่นวายตลอดเวลา” (A calm and modest life brings more happiness than the pursuit of success combined with constant restlessness.)

นอกจากนี้ ถีรจิต อธิธิภาพรรณ (2550) มีมุมมองด้านความสุขว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Product: GDP) ไม่สามารถใช้เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของคนในสังคมได้ จึงเกิดแนวคิดความสุขมวลรวม (Gross National Happiness: GNH) ขึ้น โดยแนวคิดนี้ได้เริ่มเผยแพร่โดยพระเจ้าจิกมี ซิงยี อดีตกษัตริย์แห่งภูฏาน ในอดีตโดยประกาศในปี พ.ศ. 2515 และปรัชญา GNH นี้ ได้ถูกนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาประเทศ ซึ่งตั้งอยู่บนหลักการสี่เสาหลักแห่งความสุข ได้แก่

1. การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (sustainable economic development)
2. การรักษาสิ่งแวดล้อม (conservation of the environment)
3. การส่งเสริมวัฒนธรรมประจำชาติ (promotion of national culture)
4. ธรรมาภิบาลที่ดี (good governance)

ถีรจิต อธิธิภาพรรณ ยังกล่าวว่า ภูฏานไม่ใช่ประเทศหลังเขา มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับนานาประเทศในลักษณะแถมประตุให้โลกภายนอกที่เหนื่อยล้าไม่สุดบาน เพื่อรักษาเอกลักษณ์ วัฒนธรรมและคุณค่าแห่งความเป็นชาติ ปรัชญา GNH ของภูฏานไม่แตกต่างจากปรัชญาแห่งเศรษฐกิจพอเพียง ของกษัตริย์ไทยในรัชกาลที่ 9 เท่าใดนัก แนวพระราชดำรัสของอดีตกษัตริย์ทั้ง 2 พระองค์ถือเป็น “คุณค่าแห่งเอเชีย” ที่มาบรรจบกัน เป็นทางเลือก ณ ทางสองแพร่งของระบบทุนนิยม การแก้ปัญหาความทุกข์ของสังคมควรช่วยเหลือประชาชนในปัญหาด้านความยากจน แก้ปัญหาอุปสรรคต่อการมีชีวิตที่ดี มากกว่าการเพิ่มผลผลิตที่ทำลายธรรมชาติ ซึ่งไม่ได้ก่อให้เกิดความสุข ที่แท้จริง

สุภาณี สุขะนาคินทร์ (2549) ได้อธิบายในงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของประชาชนอำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ไว้ว่า ความสุขสามารถวัดได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ การ

แสวงหาความสุขเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งสังคมที่ดีที่สุดคือสังคมที่มีความสุขมากที่สุด โดยผู้คนในสังคมต้องมีเป้าหมายร่วมกันว่าต้องการให้สังคมมีความสุขเพิ่มขึ้นจึงจะสามารถจัดระบบสังคมได้ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นปัจจัยหนึ่งที่สร้างความสุข ทั้งนี้ มนุษย์ต้องการไว้วางใจผู้อื่น มีความยึดติดกับสถานการณ์ปัจจุบันใส่ใจกับสถานะทางสังคม การเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ได้ทำให้คนมีความสุขยาวนาน โดยที่ความสุขนั้นสามารถแบ่งได้ 5 ลักษณะ ได้แก่

1. ความสุขที่ยึด “การรับรู้” เป็นเกณฑ์ มี 2 ประเภท ได้แก่

1.1 กายิกสุข คือ ความสุขทางกาย ความสมบูรณ์ทางกาย มีร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัย

1.2 เจตสิกสุข คือ ความสุขทางใจ เนื่องจากใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว ความสุขทางใจคือการทำให้เป็นสุขย่อมมีอิทธิพลต่อกาย ใจที่ปลอดโปร่ง อารมณ์ดี ๆ ไม่มีความเศร้าหมอง ไม่มีโรคหยา โทสะ โมหะ โลภะ ครอบงำ ไม่อิจฉาริษยาพยาบาท

2. ความสุขที่พิจารณาจาก “วิถีหาความสุข” มี 2 ประเภทคือ

2.1 สามิสสุข เป็นความสุขชนิดที่ต้องการเหยื่อ เช่น เงินทอง การเอาอกเอาใจของคนเป็นความสุขจากการบริโภครหรือเสพ เป็นสุขขั้นต่ำ

2.2 นิรามิสสุข เป็นความสุขชนิดที่ไม่ต้องการเหยื่อ เป็นความสุขที่สามารถสร้างขึ้นด้วยตนเอง ได้แก่ ความสุขจากการให้ การทำบุญ การดำรงชีวิตที่ดี มีผลงานดี ความสุขจากปัญญา รู้เท่าทันโลก คือ สุขที่เป็นความสงบปลอดโปร่งโล่งใจ รู้แจ้งความเป็นจริงไม่ต้องอาศัยเหยื่อหรือเครื่องล่อเป็นสุขที่เกิดจากการปฏิบัติของจิต ของผู้เจริญสติ สมาธิ ภาวนา เป็นสุขขั้นสูงที่ประณีตกว่าสามิสสุข โดยคนทั่วไปที่ไม่ใช่นักปฏิบัติธรรมก็สามารถมีสุขชนิดนี้ได้ โดยทำให้จิตใจจดจ่ออยู่กับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น นักวิจัย นักวิทยาศาสตร์ นักปราชญ์ มีความสุขชนิดนี้ขณะทำกิจกรรมการทดลองอยู่ห้องทดลอง การได้ค้นพบทฤษฎีอันใดอันหนึ่ง เมื่อได้รับการตอบสนองความใฝ่รู้แล้วมีความสุข หรือสุนทรภู่มีความสุขขณะแต่งกลอน จิตรกรมีความสุขขณะวาดภาพ นักปราชญ์มีความสุขขณะคิด นักวิจัยมีความสุขขณะเก็บข้อมูล ความสุขเหล่านี้มี ฉันทะ

3. ความสุขที่แบ่งตามผู้ครองเรือน หรือสุขของคฤหัสถ์ เป็นความสุขที่เกิดจากความภูมิใจ ความอึดใจในการดำเนินชีวิตมี 4 ประเภท ได้แก่

3.1 อัถลิสุข คือ ความสุขอันเกิดจากความมีทรัพย์ ความภูมิใจอึดใจที่มีทรัพย์ อันได้มาจากน้ำพักน้ำแรง ความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม

3.2 โภคสุข คือ ความสุขอันเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ ความภูมิใจเอิบอิมใจที่ได้ใช้ทรัพย์ อันหามาโดยชอบ เลี้ยงชีพ เลี้ยงผู้ควรเลี้ยง และการบำเพ็ญประโยชน์

3.3 อนณสุข คือ ความสุขอันเกิดจากความไม่เป็นหนี้ ความภูมิใจเอิบอิมใจว่าตนเป็นไท ไม่มีภาระหนี้สิน

3.4 อนวัชสุข คือ ความสุขเกิดจากความประพฤติดีของตน ไม่มีโทษต่อผู้ใด ความภูมิใจเอิบอิมใจว่าตนมีความประพฤติสุจริตไม่บกพร่องเสียหาย ไม่เป็นที่ตำหนิตติเตียน ทั้งทางกาย วาจา ใจ ทั้งนี้ สุขของคฤหัสถ์ทั้ง 4 ข้อนี้ อนวัชสุข เป็นความสุขที่มีค่าสูงสุด

4. ความสุขตามลักษณะการจับต้อง แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

4.1 นามธรรม คือ ความสุขที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ความสบาย ความสำราญ ความไร้ทุกข์

4.2 รูปธรรม คือ ความสุขที่จับต้องได้ ได้แก่ การยิ้ม หัวเราะ การได้พักผ่อน ทานอาหารอร่อย ชมรายการตลก ฟังเพลงที่ชอบ ทำสิ่งที่ชอบ พุดในสิ่งที่ชอบ เสวนากับเพื่อนที่ชอบ

5. แบ่งความสุขตามการให้ความพึงพอใจแก่นุชย์ได้ 3 ประเภท ได้แก่

5.1 ความสุขด้านจิตใจ โดยกล่าวว่าความสุขทั้งหลายสามารถหาได้จากภายในจิตใจของตน เป็นความสุขที่หาได้ง่ายและลงทุนน้อย แต่มนุษย์ส่วนใหญ่มักมองไม่เห็นถึงความสุขนี้ กลับแสวงหาความสุขจากภายนอก เช่น ความสุขจากการกิน การนอน การทำงาน เพื่อหาทรัพย์สินมาสนองความต้องการของตนเอง โดยในปัจจุบันมีการยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่า การพักผ่อนจิตใจที่ดีทำได้โดยการฝึกสมาธิ การชักนำจิตใจสำนึกของตนเอง เพื่อให้ร่างกายและจิตใจได้อยู่ในสภาวะสมดุล เป็นการสร้างความสุขทางด้านจิตใจวิธีหนึ่ง

5.2 ความสุขด้านสุขภาพ คนเราจะมีสุขแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บมากนักน้อยเพียงใด นั้น ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของระบบภูมิคุ้มกันภายในของร่างกาย ถ้าหากจิตใจหดหู่อ่อนแอเศร้าหมองแล้ว จะไม่อาจทำให้ภูมิคุ้มกันของร่างกายแข็งแรงได้ยาวนานเพราะพลังของจิตมีผลโดยตรงต่อระบบภูมิคุ้มกันภายในของร่างกาย (ชะอรสิน สุขศรีวงศ์, 2541 : 208 - 214) ถ้าร่างกายเจ็บป่วยก็จะส่งผลต่อสุขภาพจิต ในทำนองเดียวกันถ้าบกพร่องด้านจิตใจก็จะมีผลต่อสุขภาพ ดังคำกล่าวที่ว่าจิตใจที่ดั่งมีย่อมอยู่ในร่างกายที่สมบูรณ์ (ลักขณา ศรีวัฒน์, 2544 : 82) และเนื่องจากร่างกายและจิตใจมีความสัมพันธ์กัน เมื่อร่างกายป่วยจะเกิดผลกระทบต่อจิตใจ นอกจากนี้ความพิการทางร่างกายจะทำให้ผู้นั้นเกิดปมด้อย การถูกล้อเลียนทำให้โกรธแค้น เกิดการพยายามทำตัวเด่นชัดขะเขวความด้อย และผู้ที่ร่างกายพิการมักมีอารมณ์อ่อนไหว ไวต่อการเอาเปรียบเอาชား ส่งผลให้มีสุขภาพจิตไม่ดี (อัมพร โอตระกูล, 2538 : 47 - 59)

5.3 ความสุขทางด้านการเงินและทรัพย์สิน ซึ่งถึงแม้มนุษย์จะสามารถสะสมเงินทองและทรัพย์สินได้มากมาย แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ใดจะมีความสุขในชีวิตที่แท้จริง เพราะหลักแห่งความไม่เพียงพอของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ต้องดิ้นรนแสวงหาต่อไปไม่หยุดยั้ง แทบไม่มีเวลาพักผ่อนให้กับจิตใจ และร่างกาย (เชอร์ลีน สุขศรีวงศ์, 2541 : 208 - 214)

สุภาณี สุขนาคินทร์ ยังกล่าวว่า ความสุขประกอบด้วยสุขภาวะที่สมบูรณ์ 4 ประการ ได้แก่

1. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางร่างกาย หมายถึง เป็นผู้ที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง คล่องแคล่ว ไม่เจ็บป่วย มีเศรษฐกิจหรือปัจจัยที่จำเป็นเพียงพอ มีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ ไม่มีภัยอันตราย คำว่า “กาย” ในที่นี้ยังหมายถึง กายภาพด้วย ดังนั้น จึงครอบคลุมถึงสุขภาพทางกายแบบเศรษฐกิจพอเพียงในระบบนิเวศที่สมบูรณ์ (ประเวศ วะสี, 2543 : 14 – 15) การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตน รับรู้ถึงพละกำลังในการดำเนินชีวิตประจำวันความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นการรับรู้ว่าคุณไม่ต้องพึ่งพายาต่าง ๆ หรือการรักษาทางการแพทย์อื่น ๆ (กรมสุขภาพจิต, 2547)

2. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางจิตใจ หมายถึง จิตใจที่มีความสุขรื่นเริงคล่องแคล่วไม่ติดขัดมีเมตตา สัมผัสกับความงามของสรรพสิ่งที่มีสติ สมาธิ ปัญญา การลดความเห็นแก่ตัวลง เพราะตราบใดที่ยังคงมีความเห็นแก่ตัว สุขภาวะจิตจะไม่สมบูรณ์ (ประเวศ วะสี, 2543) เป็นการรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเองเช่นการรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง (กรมสุขภาพจิต, 2547)

3. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดีมีครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมมีความยุติธรรม มีความเสมอภาค มีภราดรภาพ มีสันติภาพ ความเป็นประชาสังคม มีระบบบริการที่ดีและระบบบริการเป็นกิจการทางสังคม

4. สุขภาวะที่สมบูรณ์ทางจิตวิญญาณหรือปัญญา หมายถึง สุขภาวะที่เกิดขึ้นเมื่อทำความดีหรือจิตสัมผัสกับสิ่งที่มีคุณค่าอันสูงส่ง เช่น การเสียสละ การมีเมตตากรุณา การเข้าถึงพระรัตนตรัย และการเข้าถึงพระเจ้าเป็นเจ้า เป็นต้น สุขทางจิตวิญญาณเป็นความสุขที่ไม่รับคนที่มีความเห็นแก่ตัว เป็นสุขภาวะที่เกิดขึ้นเมื่อมนุษย์หลุดพ้นจากความมีตัวตน จึงมีอิสระภาพ มีความผ่อนคลาย มีความปิติ มีความสุขอันประณีตและล้ำลึก หรือความสุขอันเป็นทิพย์ สบายอย่างยิ่ง สุขภาพดีอย่างยิ่งมีผลดีต่อสุขภาพทางกายทางจิตและทางสังคม สุขภาวะทางจิตวิญญาณเป็นยอดที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอีก 3 มิติ ถ้าขาดสุขภาวะทางจิตวิญญาณมนุษย์แล้ว จะไม่พบความสุขที่แท้จริง

วรารณ ตระกูลสฤณี (2543 : 143 – 144) ได้ให้ความหมายของความสุขไว้ว่า 1) ความสุขเป็นเป้าหมายสูงสุดที่ทุกคนพึงปรารถนาตลอดชีวิต 2) ความสุขเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีความแตกต่างกล่าวคือความสุขของคนหนึ่งอาจไม่ใช่ความสุขของอีกคนหนึ่ง ความสุขของคนส่วนใหญ่อาจไม่ใช่ความสุขของใครบางคน 3) ความสุขของแต่ละบุคคลมีความเหมือนกันคือความพอใจ ความสนใจสมปรารถนาความพอใจคือความยินดีในสิ่งที่ตนเอง “เป็นอยู่” “มีอยู่” “ได้รับอยู่” ความสมปรารถนาคือการได้ในสิ่งที่ต้องการ 4) ไม่มีใครในโลกนี้ที่สุขสมหวังตลอดเวลา ทุกคนต้องเคยพบกับความผิดหวัง ความเสียใจ มีความทุกข์ มากน้อยไปตามปัจจัยและบริบทต่างกัน ความสุขที่อยู่ที่เรา ตัวเรากำหนด ความสุขของแต่ละคนแตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม สุภาณี สุขนาคินทร์ ยังกล่าวว่าความสุขระดับบุคคลนั้น ได้รับอิทธิพลสำคัญจากความสุขภายในมากกว่าความสุขภายนอก โดยความสุขภายใน หมายถึง ความสุขในจิตใจที่เกิดจากการมีอิสรภาพ มีความภูมิใจได้ปฏิบัติตามหลักศาสนาเกิดความสงบในจิตใจและความเข้าใจต่อชีวิต โดยที่ความสุขภายนอก มีสาระสำคัญคือ การมีปัจจัยดำรงชีวิตพอเพียง มีหลักประกันและความมั่นคงในชีวิต มีครอบครัวที่อบอุ่น มีชุมชนที่เข้มแข็ง มีสิ่งแวดล้อมที่ดีทั้งทางกายภาพและทางสังคม ซึ่งมนุษย์มีศักยภาพในการต่อสู้เพื่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดและเพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุด คือความสุขการดำรงชีวิตให้มีความสุขที่ยั่งยืนได้ขึ้นอยู่กับการรักษาความสมดุลในการทำหน้าที่ของมนุษย์เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ (พวงเพชร สุรัตน์วิกุล, 2542 : 25) ซึ่งมนุษย์ทุกคนสามารถมีความสุขได้โดยการนำความต้องการของตนเอง ความสามารถ ความรู้สึก มโนธรรมมาผสมผสานกันได้อย่างกลมกลืนและมีความสุข (ลักขณา สรวิวัฒน์, 2544 : 83)

จุฑาทิพย์ อุมะวิชนี (2543 : 14-42) กล่าวถึงคำของนักปรัชญาชาวกรีกในอดีต อริสโตเติล ที่กล่าววนประเด็นความสุขว่า เป็นสิ่งที่มนุษย์ต่าง ๆ แสวงหาและเป็นจุดมุ่งหมายของมนุษย์ทุกคน แต่มีหลายรูปแบบทั้งนี้เขาได้สรุปการใช้ชีวิตของมนุษย์ว่ามีอยู่ 3 แบบ คือ 1. ชีวิตแห่งความสนุกสนาน 2. ชีวิตทางการเมือง 3. ชีวิตแห่งการไตร่ตรอง โดยที่องค์ความรู้ด้านความสุขที่มีมาแต่ในอดีตนั้น มองว่าชีวิตที่คนทั่วไปชอบคือแบบที่ 1 ที่มีความสุขสนุกสนาน ส่วนชีวิตในแบบที่ 2 นั้นบางคนชอบแสวงหาเกียรติยศชื่อเสียงเพื่อให้เกิดความมั่นใจในตัวเองซึ่งมาจากความยกย่องของผู้อื่น และชีวิตแบบที่ 3 นับเป็นชีวิตที่ยากแก่คนทั่วไปจะดำเนินและน้อยรายนักที่มีชีวิตในระดับนี้ เมื่อมนุษย์ก้าวพ้นจากขอบเขตการยึดติดของตัวเองแล้ว ความผาสุกความเป็นหนึ่งเดียวกับสรรพสิ่งทั้งปวงย่อมเกิดขึ้น ซึ่งปัญญาแห่งความรู้ความเข้าใจในความจริงย่อมนำความสุขสงบบมาสู่บุคคล อีกทั้งมวล

มนุษย์ชาตินั้นอย่างสมบูรณ์ที่สุด จึงควรคิดหรือกระทำโดยปราศจากการยึดติดอยู่ในตน ของตน คือ การอยู่อย่างกลมกลืนกับโลกและสรรพสิ่ง

ป.ประภัสสร (2542 : 86 – 88) ได้สรุปถึงกล่าวของ จางจื้อ ปราชญ์จีนแห่งลัทธิเต๋า ในเรื่องความสุขว่า การครองชีพอย่างสงบวิเวกไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งใดเป็นความสุขอย่างแท้จริง เป็นความสุขที่ไม่ได้มาจากเนื้อหนัง เป็นเกียรติยศอันแท้จริง เป็นเกียรติยศที่พ้นจากการสรรเสริญยกยอ ชีวิตจักรบรรลุความสุขอย่างแท้จริงได้ต้องเป็นชีวิตที่ไม่ผูกพันกับการเปรียบเทียบ

องค์ความรู้ทางพุทธศาสนาได้กล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ว่า ต้องการความสุขไม่ต้องการความทุกข์ ความสุขที่มนุษย์แสวงหาก็คือ ความสุขอันเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ และทางสติปัญญา มนุษย์มีความต้องการสิ่งต่าง ๆ มากมาย และมนุษย์จะมีความสุขเมื่อได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการ ผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนต้องการ จะเกิดความคับข้องใจและไม่เป็นสุข (ประสิทธิ์ ทองอุ่น, 2542 : 124)

อัมพร โอตระกูล (2538 หน้า 47 – 59) กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ว่า มีหลากหลาย และมีหลายระดับ แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะความต้องการที่สำคัญอันเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์แล้วก็จะพบว่า มนุษย์มีความต้องการเป็นแบบแผนเดียวกันตามทฤษฎีของมาสโลว์ เมื่อความต้องการถูกขัดขวางหรือเกิดอุปสรรคแล้ว ผู้คนพยายามแก้ไข แต่หากเป็นไปด้วยความยากลำบาก หรือได้ผลไม่สมกับที่หวังไว้ และหากทำใจไม่ได้ก็จะเกิดความทุกข์ ความไม่สบายใจ โดยความต้องการของมนุษย์นั้นต้องแยกระหว่างสิ่งที่เรียกว่า ความต้องการ (needs) และตัวตอบสนองความต้องการ (satisfier) ซึ่งทั้งสองอย่างนี้มีความแตกต่างกัน โดยลำดับความต้องการของมนุษย์ (need hierarchy) นั้น มาสโลว์ ได้กล่าวว่ามี 5 ชั้นได้แก่

1. ความต้องการทางกายภาพ (physiological needs)
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (safety needs)
3. ความต้องการเป็นเจ้าของและต้องการได้รับความรัก (belongingness and love needs)
4. ความต้องการมีคุณค่าได้รับการยกย่องนับถือ (esteem needs)
5. ความต้องการที่จะบรรลุถึงความสำเร็จของตนอย่างแท้จริง (self-actualization needs)

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2537 : 143) ได้สรุปความต้องการของมนุษย์ว่ามี 2 ด้าน คือ ความต้องการที่จะเป็นอยู่ และความต้องการที่จะมี โดยวิธีการตอบสนองความต้องการของมนุษย์

สามารถตอบสนองได้จาก 1) ภายในตัวมนุษย์เอง 2) ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และ 3) จากปัจจัยต่าง ๆ ภายนอกตัวมนุษย์

ความต้องการทางด้านจิตใจ เป็นความต้องการที่เกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมและประสบการณ์ของแต่ละคน ได้แก่ ต้องการความปลอดภัย ความมั่นคง ความรัก การยอมรับ เกียรติยศชื่อเสียง อำนาจ ความก้าวหน้าในชีวิต ความสำเร็จ การมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น แต่ละคนมีระดับความต้องการแตกต่างกัน คนที่มีความต้องการในระดับพอดีย่อมเป็นสุข แต่ถ้ามีความต้องการมากเกินไปและจะเป็นสิ่งที่ต้องการแล้วก็ยังแสวงหาต่อไปอีกย่อมมีแต่ความทุกข์ (ประสิทธิ์ ทองอุ่น, 2542 : 62)

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2544 : 22) ได้กล่าวถึงข้อค้นพบของปราชญ์ในอดีต ชิกมันด์ พรอยด์ ว่าความปรารถนาของมนุษย์ไม่ได้รับการตอบสนองสมใจเสมอไป เมื่อมนุษย์ไม่สามารถบรรลุความปรารถนาหรือความต้องการทุกอย่างได้ ดังนั้น ความปรารถนาความสุขที่แท้จริงนั้น ๆ ต้องพยายามเอาชนะกิเลสตัณหา พยายามลดความต้องการส่วนเกินออกไปเสียเหลือแต่ความต้องการที่จำเป็นจริง ๆ เท่านั้น ต้องรู้จักควบคุมความต้องการให้อยู่ในระดับที่พอเหมาะพอดีและเหมาะสม สอดคล้องดังที่ ประเวศ วะสี (2529 : 2 – 10) กล่าวว่า คนในปัจจุบันเผชิญความทุกข์อยู่ตลอดเวลาตั้งแต่ปัญหาความยากจน ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินครอบครัวไม่เป็นสุข ความขัดข้องและขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงานหรือญาติมิตร ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม ความเครียดความไม่พอใจในชีวิตและสังคม เป็นต้น ซึ่งความสุขมีทั้งความสุขข้างในและข้างนอก ไม่จำเป็นต้องหาความสุขจากการขึ้นอยู่กับวัตถุภายนอก มนุษย์มีอิสรภาพในการแสวงหาความสุขภายในคือความสุขในทางจิตใจและทางปัญญา และใช้ความสุขนี้เป็นฐานให้ได้พบกับความสุขภายนอก จากวัตถุทำให้เกิดสมดุลในชีวิตเป็นชีวิตที่ดีงาม บุคคลที่มีความสุขในชีวิตนั้น คือ ผู้ที่มีความสามารถจัดการชีวิตให้มีความสุขสมดุลทั้งในชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน สามารถปรับตัวกับทุกสถานการณ์ (ลัดดาวัลย์ พิบูลศรี, 2546 : 32) เนื่องจากความสามารถในการใช้ความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาของมนุษย์ปัจจุบันได้ถูกทำลายไปอย่างไม่รู้ตัว มนุษย์ได้สูญเสียความสามารถที่จะเข้าใจและควบคุมสิ่งแวดล้อมตัวรอบตัว เพราะมนุษย์พึ่งพาต่อเทคโนโลยีที่ซับซ้อนและสถาบันทางสังคมต่าง ๆ มากจนเกินไป (นิเทศ ดินนกุล, 2544 : 87)

อย่างไรก็ตาม การกระทำทุกวิธีเพื่อบรรลุสู่ความสุขนั้นต้องใช้ “เวลา” ดังนั้น “เวลา” จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีค่า เป็นทรัพยากรที่มีการหมดไป การกระทำทุกอย่างต้องใช้เวลา การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด เราสามารถที่จะไม่ใช้ทรัพยากรอย่างอื่นได้ เช่น คน เงิน วัสดุ แต่เป็นไปไม่ได้เลย

ที่เราจะไม่ใช้เวลา และความสำคัญของเวลาอีกประการหนึ่งคือเป็นทรัพยากรที่มีจำกัดไม่สามารถผลิตเพิ่มขึ้นหรือทำให้ลดลงได้ตามความต้องการของมนุษย์ โดยที่ “เวลา” นอกจากจะใช้เพื่อการทำงานแล้ว เวลาว่างเป็นสิ่งที่มีความสำคัญคือ ใช้เพื่อพักผ่อน เพื่อการบันเทิง และใช้เพื่อการพัฒนาตนเองในงานสร้างสรรค์ การใช้เวลาว่างจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคล ผู้ที่ฉลาดจะแสวงหาการพักผ่อนโดยทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตอบสนองความต้องการและความสนใจความพึงพอใจของตน โดยงานอดิเรกเป็นสันทนาการอย่างหนึ่งของบุคคล เวลาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสมดุลและความเป็นอยู่ของชีวิตให้ดีขึ้น เป็นช่วงที่บุคคลจะเลือกทำกิจกรรมที่สนใจ ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับตน ซึ่งงานอดิเรกจะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดและทำให้บุคคลนั้นมีสุขภาพกายและใจที่ดี (สุมาลัย สุระเสน, 2548 : 6-19)

บทสรุป (Conclusion)

องค์ความรู้ด้านความสุขจากการทบทวนวรรณกรรมชี้ให้เห็นว่า ความสุข เกิดจากองค์ประกอบมากมาย มีหลายรูปแบบ มีความแตกต่างไปตามปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ สถานที่ เวลา วัฒนธรรม รวมถึงความต้องการของแต่ละบุคคล ความสุขเป็นทั้งนามธรรมและรูปธรรม เป็นความต้องการ “เป็น” ความต้องการ “มี” ทว่าเมื่อสมหวังแล้วความสุขนั้นจะอยู่ได้ไม่นาน จะลดลงและหมดไป เกิดความต้องการใหม่ ๆ ไม่หยุดนิ่ง

การวัดความสุขสามารถวัดได้หลายวิธี ได้แก่ การวัดคลื่นไฟฟ้าในสมอง การเปรียบเทียบต้นทุนกับผลที่ได้สำรวจสัดส่วนประชากรที่ไว้วางใจผู้อื่นในสังคม สัดส่วนประชากรที่รวมตัวกันเพื่อทำกิจกรรม อัตราการหย่าร้างอัตราว่างงาน คุณภาพของรัฐบาล การปฏิบัติกิจกรรมละความเชื่อทางศาสนา

นโยบายสาธารณะที่ดีจะมีผลต่อความสุขของสังคม โดยเป็นการกำหนดนโยบายสู่เป้าหมายการสร้างความสุขแก่สังคม และสังคมร่วมมือช่วยกันสร้างความสุข ผู้คนมีความไว้วางใจต่อกันในสังคม มีส่วนร่วมพัฒนาสภาพแวดล้อม และมุ่งลดความทุกข์ของสังคม

กระบวนการเกิดความสุขประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่าง ทั้งแบบมีเหตุ แบบไม่มีเหตุ การตอบสนองความต้องการทั้งด้วยตนเอง ตอบสนองความต้องการจากผู้อื่น ตอบสนองความต้องการโดยปัจจัยอื่น ๆ เป็นความต้องการทั้งทางกาย ทางใจ และทางจิตวิญญาณ

ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดความสุขมีมากมาย ได้แก่ การมีความสุขในการดำเนินชีวิต การมีทรัพย์โดยสุจริต ได้ใช้ทรัพย์ที่หามาโดยสุจริต การไม่เป็นหนี้ การได้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งดี การมี

เวลา มีอิสระ ประสบความสำเร็จต่าง ๆ การมีชื่อเสียง การได้รับการยอมรับ การมีสถานะที่ดีทางสังคม การมีอำนาจสามารถควบคุมสิ่งที่ต้องการ การมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีจิตใจสงบ มีปัจจัยดำรงชีวิตพร้อม มีความมั่นคง มีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวและสังคม ได้รับความบันเทิงสนุกสนานและสันทนาการ การมีครอบครัวดี ได้อยู่ในสภาพทางสังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมดี การเป็นผู้มีทัศนคติเข้าใจชีวิต รู้ปล่อยวางไม่ยึดติด ไม่เปรียบเทียบ การได้ฝึกสมาธิ ได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา การมีศักยภาพในการต่อสู้และทักษะการแก้ปัญหา มีความสามารถปรับตัว การมีเป้าหมายชีวิต การมีเวลาพักผ่อนในรูปแบบต่าง ๆ การได้ทำงานอดิเรก การได้สื่อสารกับผู้คนที่มีทัศนคติตรงกัน ได้ทำกิจกรรมในด้านศิลปะ กิจกรรมด้านวิชาการ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ชอบ มีอิสระ มีความภูมิใจอัมเอบใจ ซึ่งปัจจัยการดำเนินชีวิตอันพึงประสงค์เหล่านี้รวมเรียกว่าการมี “ชีวิตที่ดี” ที่ช่วยสร้างภาวะที่สมดุลแก่ร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ภายใต้อสภาพแวดล้อมและความต้องการที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล โดยปัจจัยที่ช่วยสร้างความสุขหรือ “ชีวิตที่ดี” นั้นไม่อาจกำหนดนิยามที่ชัดเจนตายตัว

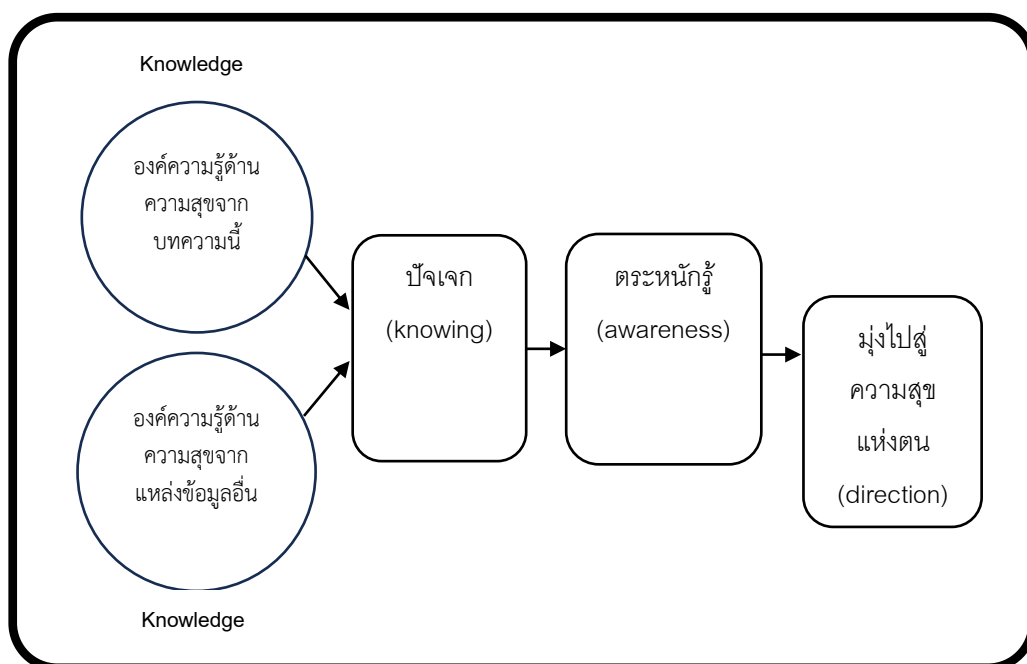
นอกจาก องค์ความรู้ (knowledge) ในด้านความสุขตามที่สังเคราะห์จากปราชญ์ นักคิด งานวิจัย นักวิชาการหลากหลายสำนักตามที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีนิยาม ปัจจัย และองค์ประกอบของความสุขในมิติอื่น ๆ ที่เราสามารถสืบค้น เรียนรู้ ให้เกิดการรู้ (knowing) ได้อีกหลายช่องทาง ทั้งจากสื่อต่าง ๆ จากการบอกเล่าประสบการณ์ชีวิตของบุคคลอื่น เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสื่อสารกับตนเอง เพื่อตอบตนเอง ว่าความสุขแห่งตนนั้นมีนิยามอย่างไร

หากย้อนกลับไปหาคำถามเริ่มต้นของบทความนี้ “ความสุขคืออะไร” จะพบว่า เป็นคำถามที่มีคำตอบเป็นพลวัตสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามทัศนคติ (attitude) ของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป การที่ผู้คนในสังคมเกิดการรู้ในองค์ความรู้ด้านความสุข แล้วเลือกนำไปใช้วิเคราะห์ตนเอง เกิดความเข้าใจและตระหนักรู้ในลักษณะความสุขแห่งตน นำปัญญาที่เกิดขึ้นไปเป็นเข็มทิศในการดำเนินชีวิต ย่อมก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคม

ทว่า การตระหนักรู้ในความสุขแห่งตนแล้วหยุดนิ่งไม่ดำเนินการใด ๆ กับการรู้นั้น อาจมิใช่คำตอบของชีวิต การรู้ทิศทางของตนเองแล้ว มีเวลา ได้ลงมือทำ ได้มีส่วนร่วมกับผู้คน เกิดคุณค่า เกิดผลกระทบที่ดีต่อตนเองและสังคม จะช่วยให้เกิดความสุข เพราะชีวิตที่ดีนั้นเป็นกระบวนการ ไม่ใช่สถานะที่เป็น เป็นทิศทางที่มุ่งไป ไม่ใช่จุดหมายปลายทาง โดยทิศทางต่าง ๆ ที่ทุกชีวิตเลือกนั้น เป็นทิศทางที่ต่างมีเสรีภาพที่จะมุ่งไป (Rogers, 1961)

"The good life is a process, not a state of being. It is a direction, not a destination. The direction is that which is selected by the total organism, when there is psychological freedom to move in any direction" (Rogers, 1961)

โดยผู้เขียนสรุปการสังเคราะห์และสร้างกรอบความรู้ในด้านความสุข อันนำไปสู่การจดประภายให้แต่ละคน ใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารกับตนเอง เพื่อสร้างการตระหนักรู้ แล้วก่อให้เกิดความเข้าใจในนิยามความสุขของตนเอง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบความรู้ในการสร้างความสุขแห่งตน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมสุขภาพจิต. (2547). เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อ. [ออนไลน์].
เข้าถึงได้จาก : <http://www.dmh.go.th/testwhoqol>. สืบค้น 25 กุมภาพันธ์ 2566.
- จุฑาทิพย์ อุมะวิชนี. (2543). ชีวิตและการรู้จักตนเอง. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชะอรสิน สุขศรีวงศ์. (2541). กลยุทธ์คลายเครียด. กรุงเทพฯ : คณะเภสัชศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ธีรจิต อธิธิภาพรรณ. (2550). GNH : ความสุขมวลรวมประชาชาติ. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์**. 2(3) : 15-19
- นัตตา – Learning Hub Team. (2561). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :
Bit.ly/happiness_LearningHubThailand. สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2566.
- นิเทศ ดินณะกุล. (2544). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โครงการผลิตตำราและเอกสารการสอบ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ป.ประภัสสร. (2542). **คู่มือดับทุกข์ ทุกข์มีไว้แก้ มีได้มีไว้กลุ้ม**. กรุงเทพฯ : สร้อยทอง.
- ประมะ สตะเวทิน. (2546). **หลักนิเทศศาสตร์**. กรุงเทพฯ : ภาพการพิมพ์.
- ประเวศ วะสี. (2543). สุขภาพในฐานะอุดมการณ์ของมนุษย์. **วารสารหมออนามัย**. 9(6) : 13-36.
- ประสิทธิ์ ทองอ่อน. (2542). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. กรุงเทพฯ : เอิร์ดเวฟเอดิเตอร์เคชั่น.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2543). **วิถีใหม่แห่งการพัฒนาวิธีวิทยาศึกษาสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัทมา สารสุข. (2561). การสื่อสารภายในตนเองของนักศึกษาระดับอุดมศึกษากับการขายบริการทางเพศ. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พวงเพชร สุรัตน์วิกุล. (2542). **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภัทร ถามล. (2554). **ความสุขในชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนเมือง : กรณีศึกษาชุมชนวัดไชยทิศเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์. สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ลักขณา สรีวัฒน์. (2544). **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ลักขณา สรีวัฒน์. (2545). **สุขวิทยาจิตและการปรับตัว**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ลัดดาวลย์ พิบูลศรี. (2546). **ไขข้อข้องใจปัญหาสุขภาพจิต : ปัญหาในที่ทำงาน**. **วารสารสวนปรุง**. 19(2) : 31-32.
- วรารณ ตระกูลสุฤดี. (2343). **จิตวิทยาการปรับตัว**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2544). **ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.

- สำนักวางแผนเศรษฐกิจมหภาค. (2548). **สรุปสาระสำคัญจากหนังสือ Happiness : Lessons from a New Science**. [ออนไลน์. เข้าถึงได้จาก : https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewt_dl_link.php?nid=2833. สืบค้น 24 เมษายน 2566.
- สุภาณี สุขนาคินทร์. (2549). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของประชาชนอำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สุมาลัย สุระเสน. (2548). **การศึกษาทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เกี่ยวกับการใช้เวลาว่างของนักศึกษา**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมบัติ กาญจนกิจ และดำรงส ดาราศักดิ์. (2520). **สันทนาการชั้นนำ**. คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร โอตระกูล. (2538). **สุขภาพจิต**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอนามัยแม่และเด็ก คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Dailygood. (N.D.). **What makes a good life by Robert Walldinger**. [Online]. Available : http://www.giuliotortello.it/materiali/80_years_study_happiness_harvard.pdf. Retried June 15, 2023.
- Rogers, C. R. (1961). **On becoming a person**. Boston, MA : Houghton Mifflin.

เมืองอัจฉริยะ: ความท้าทายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในยุคพลิกผันทางเทคโนโลยี

Smart City: The Challenges of Local Government Organizations in the Era of Disruptive Technologies

ฉัตรเกษม ดาศรี^{1*} อภิชาติ แสงอัมพร² และกิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา³

Chatkasem Dasri^{1*}, Aphichat Sangamporn² and Kittisak Ruampattana³

Received : August 9, 2023; Revised : August 17, 2023; Accepted : August 17, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

แนวโน้มการกระจายอำนาจที่เกิดขึ้นทั่วโลกได้สะท้อนให้เห็นถึง “ทางรอด” ของประเทศในยุคสมัยแห่งความพลิกผันทางเทคโนโลยี ความท้าทายที่สำคัญนี้ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จะต้องประยุกต์ใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด บทความนี้มีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอมุมมองปัจจุบันที่มีต่อการกระจายอำนาจ และแนวความคิดเมืองอัจฉริยะในมุมมองของ อปท. รวมไปถึงการนำเสนอความท้าทายของ อปท. ในการเปลี่ยนผ่านไปสู่ท้องถิ่นดิจิทัลในยุคพลิกผันทางเทคโนโลยี

เมืองอัจฉริยะ หรือ Smart City เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานภาครัฐในระดับเมืองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และนับว่าเป็นความท้าทายอย่างมากเนื่องจากมีจำนวน อปท. จำนวน 5,300 แห่ง (57.52%) เป็น อปท. ขนาดเล็กและมีศักยภาพไม่สูงมากนัก ทำให้ยังไม่มีความพร้อมและไม่มีความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนเมืองอัจฉริยะมากเท่าที่ควร

¹⁻³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์; Faculty of Humanities and Social Sciences, Surindra Rajabhat University, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : chatkasemdasri@gmail.com

Citation : Dasri, C., Sangamporn, A. and Ruampattana, K. (2023). Smart City: The challenges of Local

Government Organizations in the Era of Disruptive Technologies. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 343-358; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.65>

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความพร้อมหรือไม่ ก็ไม่อาจปฏิเสธการยอมรับการเปลี่ยนผ่านนี้ได้ จำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาระบบบริหารงานกระบวนการปฏิบัติงานภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น รวมไปถึงการให้บริการสาธารณะที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนและเป็นฐานในการพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ (Keywords) : เมืองอัจฉริยะ, รัฐบาลดิจิทัล, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The global trend of decentralization reflects the "survival" of nations in the era of technological disruption. This significant challenge necessitates local government organizations (LGOs) to leverage advanced digital technologies for maximum benefit. This article aims to present the current perspectives on decentralization and the smart city concept from the LGO perspective. It also addresses the challenges LGOs face in transitioning to the digital realm in this era of technological transformation.

Smart City refers to the application of digital technologies in managing public affairs at the municipal or local government level, closely involving a significant portion of the population. This poses a considerable challenge due to the fact that out of the 5,300 LGOs (57.52%), a large number are small and have limited potential. As a result, they lack readiness and progress in driving the smart city concept forward as much as desired.

However, regardless of the readiness of local government organizations, denying this transformative acceptance is not feasible. It becomes imperative to develop internal process management systems within organizations that yield increased efficiency. Furthermore, delivering public services that generate citizen satisfaction becomes a foundation for sustainable development.

Keywords : Smart City, Digital Government, Local Government Organizations

Citation : ฉัตรเกษม ดาศรี, อภิชาติ แสงอัมพร และกิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา. (2566). เมืองอัจฉริยะ: ความท้าทายขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคพลิกผันทางเทคโนโลยี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 343-358;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.65>

บทนำ (Introduction)

ภายใต้บริบทสังคมโลกยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตในมิติต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้ภาคส่วนต่าง ๆ จะต้องหาวิธีการรับมือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยหนึ่งในประเด็นสำคัญที่ถูกหยิบยกขึ้นมานั้นคือการพัฒนาเมืองไปสู่การเป็น “เมืองอัจฉริยะ” (Smart City) ซึ่งเป็นความคิดริเริ่ม (initiatives) หรือแนวทาง (approaches) ที่ใช้ประโยชน์จากระบบดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของพลเมือง และส่งมอบบริการและสิ่งแวดล้อมในเมืองที่มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และครอบคลุมมากขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายกลุ่ม (OECD, 2020 : 8)

สำหรับประเทศไทย การขับเคลื่อนเมืองอัจฉริยะมีจุดกลไกหลักอยู่ที่ภาครัฐส่วนกลาง (Center-based Development) มีหน่วยงานระดับกระทรวง กรม เป็นตัวขับเคลื่อน เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงคมนาคม และกระทรวงพลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน เป็นต้น (สถาบันพระปกเกล้า, 2563 : 18-19) นอกจากนั้นในระดับพื้นที่ก็จะเป็นเมืองใหญ่ที่เป็นเมืองต้นแบบในการพัฒนา เช่น เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครเชียงราย เทศบาลเมืองน่าน เทศบาลเมืองชุมพร เทศบาลนครเกาะสมุย เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครนครสวรรค์ เทศบาลนครเชียงใหม่ เทศบาลเมืองสตูล เทศบาลเมืองแสนสุข และเทศบาลตำบลบ้านฉาง (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2563)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเมืองอัจฉริยะก็พบว่า ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีการปรับเปลี่ยนสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อทางตรงในเชิงบวกต่อการพัฒนาการบริการสาธารณะ โดยจะช่วยเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าขององค์กร (นันทะ บุตรน้อย และคณะ, 2563 : 348) และเงื่อนไขที่สำคัญในการทำให้เกิดความเป็นรูปธรรมคือ การมียุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเมืองอัจฉริยะที่ชัดเจน และการประสานความร่วมมือภาคีเครือข่ายระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษา และภาคส่วนอื่น ๆ รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยี และมีโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม (ภาภรณ์ เรืองวิชา และคณะ, 2563 : 165; สมิตา เต็มเพิ่มพูน และคณะ, 2563 : 165-166)

ในขณะเดียวกัน เมื่อเปรียบเทียบประเทศญี่ปุ่นในฐานะที่เป็นต้นแบบการพัฒนาเมืองอัจฉริยะให้กับหลายเมืองในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาโดยเทียบกับประเทศไทย ทำให้เห็นปัจจัยเงื่อนไขสำคัญที่อาจทำให้การขับเคลื่อนเมืองอัจฉริยะไม่ประสบผลสำเร็จ กล่าวคือ การพัฒนาเมืองอัจฉริยะของประเทศญี่ปุ่นให้สำเร็จจำเป็นต้องมีการวางแผนเป็นอย่างดี และอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างแข็งขัน ตลอดจนมีทุนที่ต้องใช้ในกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งหากพิจารณาในแง่นี้ก็ยากที่ญี่ปุ่นจะสามารถดำเนินการให้สำเร็จได้ในระยะเวลาอันสั้น และเมื่อเทียบกับกรณีของประเทศไทยที่อาจมีความพร้อมน้อยกว่าญี่ปุ่นในหลาย ๆ ด้าน รวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะอาจทำเพื่อให้ง่ายต่อการประเมินความสำเร็จในเชิงปริมาณ แต่อาจไม่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ในเชิงคุณภาพได้ ทั้งนี้กำหนดเป้าหมายไว้ 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 (2561-2562) เป้าหมาย 10 เมือง ระยะที่ 2 (2562-2563) จำนวน 30 เมือง และระยะที่ 3 จำนวน (2562-2565) เป็นการเพิ่มจำนวนโดยวิธีสมัครใจ (นิรินธร มีทรัพย์นิคม และคณะ, 2562 : 345-347)

อย่างไรก็ดี อปท.ในประเทศไทยก็มีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาไปสู่เมืองอัจฉริยะอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถึงแม้จะมีจำนวนมากถึง 7,850 แห่งทั่วประเทศ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563) แต่มีมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็น อปท.ขนาดเล็ก มีขีดความสามารถในการให้บริการสาธารณะที่ไม่สูงมาก เนื่องจากทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด

ดังนั้นจึงต้องอาศัยโอกาสในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของประชาชน เป็นแรงผลักดันที่หน่วยงานภาครัฐจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะ ซึ่งจะทำให้บทบาทของ อปท.เปลี่ยนผ่านจากระบบราชการปกติไปสู่การเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอัจฉริยะต่อไปในอนาคต

การกระจายอำนาจ: สถานการณ์และแนวโน้ม

โดยทั่วไปแล้ว การกระจายอำนาจที่เกิดขึ้นในทั่วโลกนั้นมักจะสร้างประโยชน์ให้กับรัฐบาลเป็นอย่างมาก โดยวรรณกรรมในช่วงหลังมักแสดงให้เห็นว่าการกระจายอำนาจทำให้รัฐบาลมีความความรับผิดชอบ (accountable) และสามารถตอบสนอง (responsive) ต่อการปกครองมากขึ้น ซึ่งมีใช้เพียงแต่ในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมไปถึงประเทศที่มีระบอบการปกครองที่อ่อนแอ (weak regime) ซึ่งสามารถใช้การกระจายอำนาจเป็นกล

Citation : ฉัตรเกษม ดาศรี, อภิชาติ แสงอัมพร และกิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา. (2566). เมืองอัจฉริยะ: ความท้าทายขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคพลิกผันทางเทคโนโลยี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 343-358;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.65>

ยุทธการบำรุงรักษาระบบการปกครอง ในการเสริมสร้างความชอบธรรม (legitimacy) ทั้งภายนอกและภายในได้ (Clausen, 2020 : 119-120)

การกระจายอำนาจเปรียบเสมือนกระบวนการหรือการทำให้ส่วนหนึ่งของอำนาจรัฐบาลส่วนกลางหรือหน่วยงานภาครัฐ มุ่งไปสู่ส่วนที่เล็กของรัฐหรือองค์กรที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ (Oxford Learner's Dictionaries, 2023) ซึ่งหมายถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กระจายอยู่ทั่วประเทศและมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด นอกจากนี้ยังสามารถหนุนเสริมและยกระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของภาครัฐให้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งในมุมมองนี้อาจทำให้เห็นว่าการกระจายอำนาจคือการ “ลดอำนาจรัฐ เพิ่มอำนาจประชาชน” ที่ส่งเสริมการเข้าร่วมรับผิดชอบของพลเมือง (Citizen Engagement) (สถาพร เริงธรรม, 2560 : 253) หรือในอีกมุมมองคือการทำให้ “รัฐเล็กลง สังคมใหญ่ขึ้น” ตามแนวคิดของการจัดการปกครองภาครัฐแนวใหม่ (NPG) (ไททัศน์ มาลา, 2018 : 190)

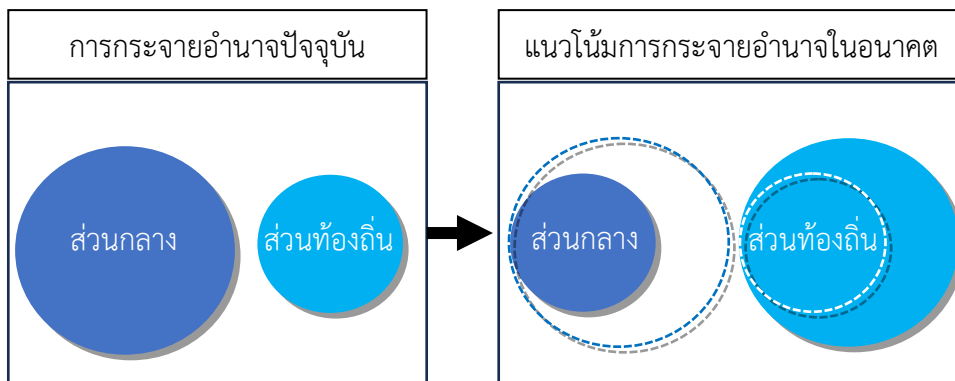
การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นหนึ่งในสามของหลักการพื้นฐานในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นลักษณะที่การบริหารราชการส่วนกลางมอบอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการตนเองได้เพิ่มขึ้น โดยมีอิสระในการบริหารพอสมควร ซึ่งส่งผลให้เกิดการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นขึ้นมา

สำหรับประเทศไทย การกระจายอำนาจได้กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศซึ่งมีผลต่อบริบททางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก สามารถแยกแยะเป็น 2 ประเด็นสำคัญคือ ประการแรก การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของประเทศ กล่าวคือ การพัฒนาในระบอบประชาธิปไตยประกอบไปด้วยโครงสร้างสำคัญส่วนหนึ่งคือท้องถิ่น หากแต่การพัฒนาที่เน้นโครงสร้างระดับบนมากเกินไปจะส่งผลต่อการพัฒนาในแบบที่เรียกว่า “หัวโตตัวลีบ” ดังนั้น การปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงที่เป็นการกระจายอำนาจไปสู่หน่วยการปกครองระดับล่าง จะกลายเป็นรากแก้วสำคัญในการพัฒนาการเมืองการปกครอง และประการที่สอง การกระจายอำนาจยังเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ทั้งในทางเศรษฐกิจและสังคมในชนบท เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกิดจากการกระจายอำนาจจะทำให้การพัฒนาบรรลุผลสัมฤทธิ์ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2544 : 267)

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกฐานะตำบลท่าฉลอมเป็น “สุขาภิบาลท่าฉลอม” ในปี พ.ศ.2448 นับว่าเป็น

จุดเริ่มต้นของการกระจายอำนาจของประเทศไทย ซึ่งหากนับถึงปัจจุบันก็เป็นเวลาเกือบ 120 ปี แต่ก็ยังไม่สามารถกระจายอำนาจได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จากการศึกษาที่ยังคงพบปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ประกอบไปด้วย ปัญหาด้านเชิงโครงสร้างที่มีการทับซ้อนกันเชิงภารกิจ หน้าที่และงบประมาณของราชการส่วนภูมิภาคกับท้องถิ่น ปัญหาด้านการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่ไม่ชัดเจน ปัญหาด้านการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มากเกินไป ปัญหาด้านงบประมาณที่ไม่สัมพันธ์สอดคล้องกับภารกิจ ปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของทรัพยากรบุคคล และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งยังถือว่าอยู่ในระดับที่น้อย ซึ่งมีเพียงการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท้องถิ่นเท่านั้น (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ, 2552 : 101-134)

ถึงแม้ว่าการกระจายอำนาจในประเทศไทยจะยังไม่ประสบผลสำเร็จอย่างที่ตั้งเป้าหมายไว้ แต่ด้วยสายธารแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลกยังคงเน้นย้ำให้เห็นว่าการกระจายอำนาจยังมีความสำคัญและความจำเป็นในฐานะที่เป็นทางรอดของประเทศ การมีส่วนร่วมของประชาชน ความร่วมมือของภาคีต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชนภายใต้เจตนารมณ์ของประชาชนจะนำมาสู่การยกระดับและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างยั่งยืน

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของราชการส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่นและแนวโน้มการกระจายอำนาจของประเทศไทย

เมืองอัจฉริยะ: ทิศทางการเปลี่ยนผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

จากวิสัยทัศน์ประเทศไทยในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580) ที่กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ สามารถบริการประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงง่ายและปลอดภัย ในการนี้ เทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยให้การจัดบริการภาครัฐเป็นไปอย่างทั่วถึง ลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ ส่งผลให้เกิดความโปร่งใส ลดการทุจริต ดังนั้นจึงเป็นความท้าทายขององค์กรภาครัฐในการปรับรูปแบบการทำงานจากแบบเดิมที่ใช้อยู่อย่างต่อเนื่องและยาวนาน มาเป็นรัฐบาลรูปแบบใหม่ที่ทันสมัย หรือที่เรียกว่า “รัฐบาลดิจิทัล” (Digital government) (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล, 2563)

“เมืองอัจฉริยะ” (Smart city) เป็นแนวคิดที่มีการกล่าวถึงกันในวงกว้างในระดับนานาชาติว่าเป็นเป็นรูปแบบของการฟื้นฟูเมือง เป็นแนวทางการอนุรักษ์เมืองให้เกิดความยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยนิยามแล้วคำว่าเมืองอัจฉริยะ หมายถึง การปรับใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้ามาช่วยในการจัดบริการสาธารณะและระบบโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่เมือง และยังส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วย (อัศวินท์ ศาสนพิทักษ์ และสมศักดิ์ อมรสิริพงศ์, 2564 : 12)

ในบริบทด้านการพัฒนาท้องถิ่น Smart City จะเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานของเมืองให้เข้ากับการพัฒนาท้องถิ่นโดยการประยุกต์เทคโนโลยี ทำให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม รวมไปถึงสามารถมุ่งเน้นและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี (ธีรภัทร์ พรายพร และคณะ, 2566 : A-81)

ด้วยเหตุผลสำคัญของประเทศที่ต้องการจะไปให้ถึงในปี พ.ศ.2580 ให้ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ผนวกกับแรงผลักดันที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้อย่างเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้นการพัฒนาเมืองไปสู่เมืองอัจฉริยะจึงเป็นโอกาสสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการให้เกิดขึ้นจริง เพื่อให้้องค์การภาครัฐสามารถส่งมอบบริการสาธารณะที่ดีให้แก่ประชาชนได้

อย่างไรก็ตาม ในบริบทของคำว่า “เมือง” มีความหมายครอบคลุมไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพสูง ดังที่ได้ถูกผลักดันให้เป็นต้นแบบการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ อย่างเช่น เทศบาลนครเชียงใหม่ เทศบาลเมืองชุมพร และเทศบาลตำบลบ้านฉาง สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าการ

พัฒนาเมืองอัจฉริยะจะต้องดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในระดับ อปท. จึงสามารถส่งผลต่อการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความท้าทายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเปลี่ยนผ่านสู่ท้องถิ่นอัจฉริยะ

จากทิศทางและแนวโน้มการกระจายอำนาจในปัจจุบันทำให้ อปท. ในฐานะหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ซึ่งมีจำนวน 7,850 แห่งทั่วประเทศต้องดำเนินการยกระดับไปสู่เมืองอัจฉริยะหรือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เข้ากับการบริหารงานเพื่อการส่งมอบบริการสาธารณะที่ดีให้แก่ประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดด้านจำนวนจะพบว่า จำนวน อปท. 7,850 แห่งที่กระจายอยู่ทั่วประเทศนั้นเป็นประเภทองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 5,300 แห่ง (ร้อยละ 57.52) (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563) หรือมากกว่าครึ่งหนึ่งที่เป็น อปท. ขนาดเล็ก ศักยภาพในการบริหารงานไม่สูงมากนัก นอกจากนี้หากพิจารณาด้านงบประมาณ ตาม พรบ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ที่ตั้งเป้าจะสนับสนุนงบประมาณให้ได้รับร้อยละ 35 แต่ปัจจุบันผ่านมากกว่า 20 ปี ก็ยังไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้ (เสกสรรค์ โกสัยเดชาพันธ์, 2551)

จากการศึกษาของสถาบันพระปกเกล้า พบว่าการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของ อปท. นั้นยังไม่มีความพร้อมและไม่มีแนวทางมากนัก ถึงกระนั้นก็ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาต่อไป เพราะในอนาคตนั้นเมืองจะต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤติต่าง ๆ อีกมากมาย จึงทำให้พัฒนาไปสู่เมืองอัจฉริยะหรือ smart city เป็นทางออกสำหรับทุกภาคส่วนในสังคม ตามข้อเสนอ 4 ประการดังนี้ (สถาบันพระปกเกล้า, 2563 : 74-48)

1. การพัฒนาเมืองอัจฉริยะควรเริ่มที่ท้องถิ่น ซึ่งสวนทางกับปัจจุบันที่กำหนดทิศทางและเริ่มต้นจากส่วนกลาง ทำให้ท้องถิ่นนำไปปฏิบัติได้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงต้องมีการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอัจฉริยะอย่างเป็นระบบโดย “รัฐส่วนกลาง” ควรวางยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยกระจายอำนาจบริหารไปสู่ระดับพื้นที่ (Area-based-Development) เพื่อให้ อปท. สามารถสร้างความร่วมมือกับชุมชน เครือข่ายภาคประชาสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ส่วน “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ในฐานะที่อยู่ใกล้ชิดประชาชน

มากที่สุดก็ควรใช้ข้อมูลวิเคราะห์จุดแข็ง/จุดอ่อนของพื้นที่ รวมถึงการกำหนดความได้เปรียบ เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอัจฉริยะในระดับพื้นที่ได้

สำหรับแนวคิดการกระจายอำนาจบริหารไปสู่ระดับพื้นที่เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากชุมชนและเครือข่ายนั้น มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (paradigm shift) ทางการบริหารงานภาครัฐนั่นคือ การบริหารปกครองภาครัฐแนวใหม่ (New Public Governance: NPG) ที่มีลักษณะสำคัญคือ การมุ่งเน้นการกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่นและปรับบทบาทรัฐบาลจากผู้กำหนดไปสู่การเป็นผู้ประสานงาน รวมไปถึงการมีระบบบริหารงานในลักษณะเครือข่ายที่ซับซ้อน ภายใต้พื้นฐานของการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างกัน และต้องอาศัยความไว้วางใจในการบริหารงานร่วมกัน และที่สำคัญที่สุดคือการให้ความสำคัญกับบทบาทขององค์กรสาธารณะทางสังคม (Runya X. et al., 2015 : 11-21)

2. การเมืองอัจฉริยะควรมีผู้บริหารอัจฉริยะ ในมุมมองนี้ให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้นำเป็นอย่างมาก ความสำเร็จหรือล้มเหลวอาจไม่ได้มาจากปัจจัยด้านความพร้อมของเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยแรกคือวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้าของผู้นำที่เกิดจากการراส่งเสริม เช่น มีความรอบรู้และรู้เท่าทัน การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ความสามารถในการประยุกต์องค์ความรู้ใหม่ ประสบการณ์ใหม่ หรือภูมิปัญญามาใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมไปถึง ความสามารถในการตัดสินใจอยู่บนฐานของเหตุและผล เป็นต้น และปัจจัยต่อมาคือความสามารถของผู้นำในการส่งเสริมให้เกิดการนำวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ของตนไปสู่การปฏิบัติ เช่น ความสามารถในการสื่อสารสาระสำคัญให้ผู้อื่นเข้าใจ การสร้างความร่วมมือในองค์กร และความสามารถในการกระตุ้นให้ผู้อื่นเข้าใจในเป้าหมาย

ในอีกมุมหนึ่ง เมื่อผู้นำสามารถสื่อสาร สร้างการรับรู้ และส่งมอบชุดความคิดให้แก่สมาชิกในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพแล้วนั้น ความเข้าใจและทัศนคติด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากรในทุกระดับชั้นจะกลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการแปรเปลี่ยนทางดิจิทัลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน (กฤษฎา ประชุมราศี, 2565 : R-363)

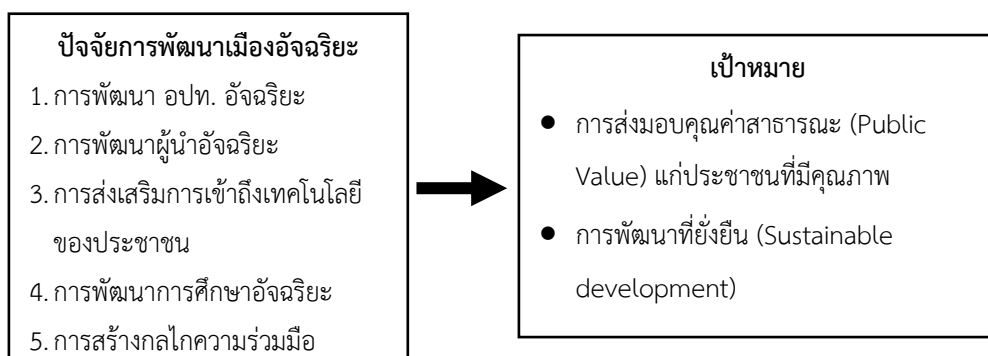
3. ประชาชนในฐานะเจ้าของเมืองควรเข้าถึงเทคโนโลยีอย่างเท่าเทียม เมื่อการขับเคลื่อนเมืองอัจฉริยะยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง ความสำเร็จของการพัฒนาจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่าง อปท. หน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน ชุมชน และประชาชน ซึ่งหากมีระบบเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าและ

ทันสมัย แต่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ในท้ายที่สุดก็สามารถขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จได้เช่นกัน

ดังนั้น ภาครัฐจึงควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนในทุกกระบวนการ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับประโยชน์ และรับผิดชอบ อันจะนำไปสู่ความรู้สึกเป็นเจ้าของเมืองอัจฉริยะในที่สุด

4. เร่งพัฒนาเมืองอัจฉริยะด้านการศึกษา ซึ่งการศึกษาเป็นภารกิจหน้าที่ตามกฎหมายของอปท. ที่ต้องดำเนินการอยู่แล้ว ซึ่งปัจจุบัน อปท. หลายแห่งมีโรงเรียนในสังกัดของตนเอง ดังนั้น จึงควรตระหนักถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาเมืองอัจฉริยะด้านการศึกษา ควรติดตามและรู้เท่าทันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ และนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับท้องถิ่น ซึ่งไม่เพียงแต่สามารถแก้ไขปัญหาคุณภาพทางการศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็น การช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นปัจจัยภายนอกไม่ใช่สิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะปิดกั้นการเปลี่ยนผ่านโดยใช้เหตุผลความเรื่องความไม่พร้อม แต่กลับเป็นภารกิจหน้าที่ที่จะต้องปรับตัวและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้ได้รวดเร็วภายใต้ศักยภาพที่มีอยู่ รวมไปถึงการสร้างความร่วมมือไปยังภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมอื่น ๆ ในการเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้การเปลี่ยนผ่านทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเสริมศักยภาพของ อปท. และเกิดการพัฒนายั่งยืนต่อไป ดังที่ผู้เขียนสังเคราะห์กรอบการพัฒนาเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบการพัฒนาเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทสรุป (Conclusion)

บริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั่วโลกได้สะท้อนให้เห็นว่าการกระจายอำนาจนั้นมีความสำคัญและมีความจำเป็นในฐานะที่เป็นทางรอดของประเทศ เนื่องจากการเสริมพลังอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการบริหารงานสาธารณะ ภายใต้การมีส่วนร่วมและความร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชน ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่สะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชนและลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

ในยุคสมัยแห่งความผันผวนทางเทคโนโลยี ถือว่าเป็นความท้าทายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประยุกต์ใช้ความก้าวหน้าทางองค์ความรู้และเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณะ ทั้งนี้ ไม่ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความพร้อมหรือไม่ ก็ไม่อาจปฏิเสธการยอมรับกระแสการเปลี่ยนผ่านนี้ได้ จึงจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาระบบบริหารงานให้สามารถส่งมอบบริการสาธารณะแก่ประชาชนได้อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ

แนวคิดเมืองอัจฉริยะ หรือ Smart City เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานภาครัฐในระดับเมืองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดในเป็นทิศทางการพัฒนาประเทศในยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ขณะนี้ได้เริ่มขับเคลื่อนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพสูงอย่างเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล นอกจากนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กก็เริ่มประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มมากขึ้นในการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานภายในองค์กรมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ลดขั้นตอน ลดเวลาการทำงาน รวมไปถึงการให้บริการสาธารณะที่สร้างความพึงพอใจให้แก่ประชาชนและเป็นฐานในการพัฒนาประเทศไปสู่ความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). **สรุปข้อมูล อบท.ทั่วประเทศ**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.dla.go.th/work/abt/index.jsp>. สืบค้น 12 มกราคม 2566.
- กฤษฎา ประชุมศรี. (2565). การประเมินการตอบสนองของการประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลในการรับเรื่องร้องทุกข์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น.
- วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 11(6) : R363-R373.

ไททัศน์ มาลา. (2561). การจัดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance: NPG): แนวคิดและการประยุกต์ใช้ในการจัดการปกครองท้องถิ่น. **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์**. 8(1) : 179-194.

ธีรภัทร์ พรายพร, นรากรณ์ คำสว่าง, พิษณุ กมลเสถียร, พีรพล อนุวัตินาวี และนันท์พันธ์ คดคง. (2566). Smart city กับการพัฒนาท้องถิ่น. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 12(2) : A81-A94.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, นิยม รัฐอมฤต, สกนธ์ วรรณวิวัฒนา, ดวงมณี เลาวกุล, ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์, อัครณัฐ วงศ์ปรีดี และวสันต์ เหลืองประภัสร์. (2552). รายงานผลการศึกษา **ความก้าวหน้าของการกระจายอำนาจในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นันทะ บุตรน้อย, กาญจนา คูมา และสุธีรา ทิพย์วิวัฒน์พจนา. (2563). ผลกระทบของการปรับเปลี่ยนสู่การ เป็นองค์กรดิจิทัลต่อการพัฒนาการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. **วารสารการบริหารท้องถิ่น**. 13(4) : 347-362.

นิรินธร มีทรัพย์นิคม, อรวรรณ นักปราชญ์, ภูวิน บุญยะเวชชีวิน และณัฐธนนท์ สุขอุทอง. (2562). การศึกษาเปรียบเทียบขั้นต้นว่าด้วย การพัฒนาเมืองอัจฉริยะในญี่ปุ่นและไทย. **Thai Journal of East Asian Studies**. 23(2) : 328-351.

ภาภรณ์ เรืองวิชา, ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ และสุรียานนท์ พลสมิ. (2563). การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ: บทเรียนจากต่างแดนสู่ข้อเสนอแนะต่อประเทศไทย. **วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น**. 6(4) : 165-180.

ลิขิต ธีรเวคิน. (2544). **วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สถาบันพระปกเกล้า. (2563). รายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจ: **บทสำรวจการพัฒนาเมืองอัจฉริยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.

สภาพร เจริญธรรม. (2560). **นโยบายสาธารณะของประชาชน (People Public Policy)**. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สมिता เต็มเพิ่มพูน, อัครณัฐ วงศ์ปรีดี และดนุชาสิน เจริญ. (2563). ปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลต่อการพัฒนาเมืองอัจฉริยะของสาธารณรัฐประชาชนจีน: กรณีศึกษานครเซี่ยงไฮ้. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 14(3) : 165-179.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2563). ดีป้าร่วมมือ สก.ขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองนำอยู่อัจฉริยะพร้อมเปิดโอกาสให้ประชาชน-ท้องถิ่นมีส่วนร่วม หวังผลักดันให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.depa.or.th/th/article-view/20200702_01#. สืบค้น 20 มกราคม 2566.
- เสกสรร โกสิย์เดชาพันธ์. (2551). กระบวนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัศวินท์ ศาสนพิทักษ์ และสมศักดิ์ อมรสิริพงศ์. (2564). การสังเคราะห์บทบาทเมืองอัจฉริยะที่มีผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม: การสังเคราะห์หอภิมาน. **วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์**. 12(1) : 7-28.
- Clausen, M-L. (2020). Decentralization as a strategy of regime maintenance: The case of Yemen. **Public Admin Dev**. 40 : 119–128.
- OECD. (2020). **Smart cities and inclusive growth**. [Online]. Available : https://www.oecd.org/cfe/cities/OECD_Policy_Paper_Smart_Cities_and_Inclusive_Growth.pdf. Retrieved August 8, 2023.
- Oxford Learner's Dictionaries. (2023). **Decentralization**. [Online]. Available : <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/Decentralization>. Retrieved August 8, 2023.
- Runya X., Qigui S. and Wei S. (2015). The Third Wave of Public Administration: The New Public Governance. **Canadian Social Science**. 11(7) : 11-21.

Translate Thai Reference

- Bootnoi, N., Thipwiwatpotjana, S., and Khuma, K. (2020). The Impact of Digital Transformation on Local Administrative Organizations' Public Service Development . **Local Administration Journal**. 13(4) : 347–362. [In Thai]
- Department of Local Administration. (2020). **Summary: Local Government Organizations Nationwide**. [Online]. Available : <http://www.dla.go.th/work/abt/index.jsp>. Retrieved August 8, 2023. [In Thai]
- Dhiravekin, L. (2011). **Evolution of Thai Politics and Government**. Ed.8. Bangkok : Thammasat Printing house. [In Thai]
- Digital Economy Promotion Agency. (2020). **DEPA joins the Department of Local Administration to drive the development of smart cities with opportunities for citizens and local people to participate hopes to drive concrete development**. [Online]. Available : https://www.depa.or.th/th/article-view/20200702_01#. Retrieved January 20, 2023. [In Thai]
- King Prajadhipok's Institute. (2020). **Report on the Situation of Decentralization in the Year 2019: A Survey of Smart City Development by Local Government Organizations**. Bangkok : King Prajadhipok's Institute. [In Thai]
- Kosidachabhan, S. (2008). **Process of decentralization to local government organization : study on the allocation of income from government to local government organization in Thailand**. Bangkok : Thammasat University. [In Thai]
- Mala, T. (2018). New Public Governance (NPG): Concept and Application for Local Governance. **Valaya Alongkorn Review (Humanities and Social Science)**. 8(1) : 179-194. [In Thai]

Citation : ฉัตรเกษม ดาศรี, อภิชาติ แสงอัมพร และกิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา. (2566). เมืองอัจฉริยะ: ความท้าทายขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคพลิกผันทางเทคโนโลยี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 343-358;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.65>

- Mektrairat, N., Rathamarit, N., Waranyuwattana, S., Laovakul, D., Chardchawarn, S., Wongpreedee, A. and Luangprapat, W. (2009). **Report on the Progress of Power Decentralization in Thailand**. Bangkok : Thammasat Printing house. [In Thai]
- Mesupnikom, N., Nugprachaya, O., Bunyavejchewin, P. and Sukthungthon, N. (2019). A Preliminary Comparative Study of Smart Cities Development in Japan and Thailand. **Journal of East Asian Studies**. 23(2) : 328-351. [In Thai]
- Phaiporn, T., Khamsawang, N., Kamonsathian, P., Anuwatnawee, P. and Kodkong, N. (2023). SMART CITY AND LOCAL DEVELOPMENT. **Journal of MCU Social Science Review**. 12(2) : A81-A94. [In Thai]
- Prachumrasee, K. (2022). The Response Evaluation of Digital Tool Application in Complain Receiving Process of Local Administrative Organizations: A Case Study Khon Kaen Municipality. **Journal of MCU Social Science Review**. 11(6) : R363-R373. [In Thai]
- Roengtam, S. (2017). **People Public Policy**. : khon kaen : kku Printing House. [In Thai]
- Ruangwicha, P., Wongthanavas, S., and Pholsim, S. (2020). Smart City Development: Foreign Experiences and Recommendations for Thailand. **Journal of Legal Entity Management and Local Innovation**. 6(4) : 165-180. [In Thai]
- Sasanapitak, A. and Amornsiriphong, S. (2021). The Synthesis of Smart City Roles Affecting to Reduce Social Inequality: The Meta – Synthesis. *Political Science and Public Administration Journal*. 12(1) : 7-28. [In Thai]
- Temphoemphoon, S., Wongpreedee, A., and Charoen, D. (2020). Drivers Influencing the Development of Smart City in China: Case Study of Shanghai City. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University**. 14(3) : 165-179 [In Thai]

Citation : ฉัตรเกษม ดาศรี, อภิชาติ แสงอัมพร และกิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา. (2566). เมืองอัจฉริยะ: ความท้าทายขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคพลิกผันทางเทคโนโลยี. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 343-358;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.65>

การบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่

The Local Management Based on New Public Governance – NPG

สัณญา เคนาภูมิ¹ และวัชรภรณ์ จันทนกุล^{2*}
Sanya Kenaphoom¹ and Watcharaporn Jantanukul^{2*}

Received : August 26, 2023; Revised : September 14, 2023; Accepted : September 25, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนที่จำเป็นต้องรับผิดชอบซึ่งเป็นการปรับหรือลดลงการเปลี่ยนแปลงในการกำกับดูแลเพื่อให้พื้นที่ท้องถิ่นตอบสนองความต้องการของประชาชนจนเกิดความผูกพันและความพึงพอใจ การดำเนินการจึงต้องให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างรอบด้าน องค์การปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องดำเนินการภายใต้กระบวนทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่ (New Public Governance: NPG) บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่ ผู้เขียนใช้วิธีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในลักษณะการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์องค์ประกอบพร้อมการนำเสนอเชิงพรรณนาความ ผลการศึกษาพบว่า การบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่ประกอบด้วย (1) การตัดสินใจที่โปร่งใส (2) การมีส่วนร่วมของพลเมือง (3) การจัดการทรัพยากร

¹คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; Faculty of Political Science and Public Administration, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9833-4759>

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; Faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8048-9798>

*Corresponding Author; e-mail : chomchob49@gmail.com

Citation : Kenaphoom, S. and Jantanukul, W. (2023). The Local Management Based on New Public Governance – NPG. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 359-378;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsrru.2023.66>

อย่างมีประสิทธิภาพ (4) ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ (5) บริการสาธารณะที่ตอบสนอง (6) สร้างพันธมิตรและความร่วมมือ (7) การบูรณาการนวัตกรรมและเทคโนโลยี

คำสำคัญ (Keywords) : การบริหารท้องถิ่น; กระบวนทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่, การปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

Local government plays an important role in the well-being of the people. It is necessary to be responsible for adjusting or reducing changes in governance so that the local area responds to the needs of the people until they are engaged and satisfied. Therefore, operations must bring maximum benefit in all aspects. Local government organizations therefore need to operate under New Public Governance (NPG). The purpose of this article is to present a local administration approach based on a new governance paradigm. The author uses the method of studying documents and related research in the form of document research, using Content Analysis, and synthesizing the elements with descriptive presentations. The results of the study found that local administration based on the new governance paradigm consists of; (1) transparent decisions, (2) citizen participation, (3) efficient resource management, (4) Responsibility and honesty, (5) responsive public services, (6) build alliances and cooperation, and (7) the integration of innovation and technology.

Keywords : Local Administration, New Public Governance – NPG Paradigm, Local Government

บทนำ (Introduction)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจและความรับผิดชอบในการบริหารจัดการทรัพยากรและการให้บริการที่รับผิดชอบต่อประชาชนในพื้นที่ท้องถิ่น รวมถึงการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองในขอบเขตความรับผิดชอบท้องถิ่นนั้น การบริหารจัดการท้องถิ่นจะครอบคลุมหลากหลายด้าน อาทิ การวางแผนและการประมาณ การให้บริการ สาธารณูปโภค เครือข่ายการสื่อสาร การบริหารความรับผิดชอบต่อสังคม และการกำหนดนโยบายและ

Citation : สัญญา เคนาภูมิ และวัชรารักษ์ จันทนกุล. (2566). การบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 359-378;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsrru.2023.66>

ข้อบังคับส่วนท้องถิ่น เป็นต้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอาจแตกต่างกันในรูปแบบองค์กรที่ได้รับอำนาจจากรัฐบาลกลางมีความรับผิดชอบการบริหารจัดการท้องถิ่นที่มุ่งเน้นการพัฒนาและเจริญรุ่งเรืองสำหรับประชาชนในพื้นที่ท้องถิ่นของตน การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในพื้นที่ตนเองจัดตั้งขึ้นเพื่อลดการกำกับดูแลจากรัฐบาลกลางและให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนจนเกิดความผูกพันและความพึงพอใจต่อพื้นที่อยู่อาศัยของตน (Linda, L. 2016) รัฐบาลท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดหาสินค้าและบริการเป็นตัวแทนประชาชนในการกำหนดความต้องการและสร้างเงื่อนไขเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (Roberta, R., et al., 2015) ยังมีความสำคัญในการให้บริการและตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาชุมชนจนกลายเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว (Jan, F., et al., 2020) โดยรวมแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญต่อพลเมืองในท้องถิ่นหลายประการ ดังเช่น (1) สร้างความใกล้ชิดและเข้าใจความต้องการ ซึ่งทำให้สามารถจัดการและให้บริการที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างเหมาะสม (2) มีความสามารถในการตอบสนองแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น โดยการรู้จักปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่และสามารถหาทางแก้ไขให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชน (3) เป็นตัวกลางในการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน ผ่านการส่งเสริมความมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการสนับสนุนกิจกรรมและโครงการในพื้นที่ (4) สร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ร่วมกันในชุมชน ผ่านการสร้างเครือข่ายและการทำกิจกรรมที่สนับสนุนความสัมพันธ์และความเชื่อมั่นระหว่างประชาชน (5) รับผิดชอบในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นอย่างเหมาะสม เช่น การจัดการงบประมาณ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน (6) สร้างโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งและความเชื่อมั่นในกระบวนการปกครอง (7) การสร้างอำนาจและความเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการทรัพยากรและการให้บริการสู่ประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น ทั้งนี้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่ดีและการพัฒนาชุมชนและพื้นที่ท้องถิ่นให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนและมีคุณค่าสำหรับประชาชนที่อาศัยในพื้นที่นั้น ๆ

กระบวนการตัดสินใจทางนโยบายและการปฏิสัมพันธ์ผู้มีอำนาจ กล่าวคือ ตัวแสดงที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางนโยบาย เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม (Richard Fischer, et al.

2021) การตัดสินใจทางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำโดยเน้นประสิทธิภาพและความเป็นมืออาชีพ (Sidi Nur Hanafiah, 2021) ปฏิสัมพันธ์ที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงที่มีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความเป็นธรรม (Fischer, R., 2021) ธรรมชาติของวิสัยทัศน์เพื่อให้บริการสาธารณะเพิ่มผลกำไรของผู้ถือหุ้นและตอบสนองความต้องการของประชาชน (Ibrahim Mustafa Khudir, Shahnawaz Ali., 2019) ธรรมชาติเป็นสิ่งจำเป็นที่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของสังคม (Almeida, V., et al., 2019) ธรรมชาติสร้างกระบวนการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบในภาคส่วนต่าง ๆ รวมถึงความร่วมมือด้านการพัฒนาระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตามกระบวนการทัศน์การบริหารจัดการได้เคลื่อนมาถึง กระบวนทัศน์ธรรมาภิบาลใหม่ (New Public Governance: NPG) เป็นกระบวนทัศน์ในการจัดการภาครัฐที่เน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะเน้นการจัดการประสิทธิภาพที่มุ่งเน้นผลสำเร็จมากกว่าวิธีการเชิงนโยบาย (Vasilios, P., et al., 2020) NPG ถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดส่วนขยายของ New Public Management (NPM) ซึ่งนำหลักการบริหารจัดการมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐ (Charity, L., et al., 2020) NPG มีลักษณะการปรับโครงสร้างการบริหารราชการ การกระจายอำนาจของทั้งส่วนส่วนและเครือข่าย และกลยุทธ์เชิงนวัตกรรมในการกำกับดูแลกิจการ (Carter, B., et al. 2020) นอกจากนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับความร่วมมือภาครัฐและเอกชน (PPP) ในโครงการโครงสร้างพื้นฐาน (Fabio, H., et al., 2021) NPG ตระหนักถึงความจำเป็นในการประสานงานและการทำงานร่วมกันในหมู่ตัวแสดงที่มีความหลากหลายในกระบวนการตัดสินใจ (Christine, C., et al., 2021) NPG ได้นำไปสู่การสร้างความร่วมมือทางสังคมเพื่อลดผลกระทบจากวิกฤตการณ์และส่งเสริมความมั่นคงและกำราบซึ่งกันและกัน โดยรวมแล้ว NPG มีวิสัยทัศน์เพื่อเพิ่มการกำกับดูแลการบริหารงานภาครัฐที่มีความซับซ้อนให้สามารถตอบสนองความต้องการจำเป็นของประชาชนอย่างสูงสุด

New Public Governance (NPG) หรือกระบวนทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่ เป็นแนวคิดในการบริหารจัดการท้องถิ่นที่เน้นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งและเป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับประชาชน สาระสำคัญของ NPG ประกอบด้วย (1) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน: NPG เน้นการสร้างพันธมิตรและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาทางสังคมและพัฒนาพื้นที่ท้องถิ่นให้เกิดความเป็นมาตรฐานสูงขึ้น (2) การให้บริการที่ตอบสนอง: การใช้ NPG ช่วยในการ

Citation : สัญญา เคนาภูมิ และวัชรารักษ์ จันทนกุล. (2566). การบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 359-378;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsrru.2023.66>

สร้างการให้บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ (3) การนำเข้านวัตกรรมและเทคโนโลยี: NPG ส่งเสริมการนำเข้านวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงาน และการให้บริการในระดับท้องถิ่น (4) การสร้างความรู้ โปร่งใสและบริหารจัดการด้วยข้อมูล: NPG ช่วยสร้างการบริหารจัดการท้องถิ่นที่โปร่งใสและมีการนำเสนอข้อมูลแก่ประชาชนอย่างเปิดเผย (5) ความเชื่อมโยงและการสร้างเครือข่าย: NPG ส่งเสริมการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และการสร้างเครือข่ายที่ช่วยในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ (6) การเสริมสร้างความรับผิดชอบที่แท้จริง: ด้วยการเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐและเอกชน หน่วยงานทั้งสองมีความรับผิดชอบที่ต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาและสร้างความเป็นมาตรฐาน (7) การนำร่องด้านนโยบายและการตัดสินใจที่มีข้อมูล: การนำเข้าข้อมูลและข้อมูลที่เป็นข้อมูลตัวเลขช่วยในการตัดสินใจและกำหนดนโยบายที่มีพื้นฐานที่แข็งแกร่ง (8) การเสริมสร้างความมั่นใจและความภาคภูมิใจ: NPG ช่วยสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนในการให้บริการและกระบวนการบริหารจัดการท้องถิ่น (9) การสร้างการเรียนรู้และนวัตกรรม: ระบบ NPG สนับสนุนการแบ่งปันประสบการณ์และการสร้างนวัตกรรมใหม่ในการบริหารจัดการท้องถิ่น (10) การยกระดับการบริหารจัดการท้องถิ่น: NPG ช่วยส่งเสริมการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการท้องถิ่น การใช้ New Public Governance ช่วยสร้างระบบบริหารจัดการท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับท้องถิ่น ดังนั้นธรรมาภิบาลแนวใหม่ (New Public Governance: NPG) จึงเป็นกระบวนการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมโยงและประสานมุมมองของตัวแสดงที่เกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจส่งบริการสาธารณะที่ซับซ้อนและการปรับวิธีการการออกแบบการกำกับดูแล NPG เป็นลักษณะการจัดสรรบทบาทความรับผิดชอบและทรัพยากรในหมู่ตัวแสดงที่มีความหลากหลายในการออกแบบนโยบายการส่งมอบบริการสาธารณะ NPG ถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางการจัดการสาธารณะใหม่ (NPM) ซึ่งเน้นการบริหารภาครัฐที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม NPG มีความแตกต่างจาก NPM และเน้นความสำคัญของความซับซ้อนของค่านิยมสาธารณะและการนำวิธีการแบบองค์รวมการบริหารจัดการ (Andrikopoulos., P.V., & Ifanti, A.A., 2020; Fabio, H., et al., 2021; Indahsari, L.C., & Raharja, J.S., 2020; Casady, B.C., et al., 2020; Clarke, C., & Nelson, C. 2021)

ทั้งนี้การบริหารส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญกับการจัดการทรัพยากร การให้บริการสาธารณะ และการตัดสินใจที่ส่งผลโดยตรงต่อชีวิตของพลเมืองเพื่อให้มั่นใจว่ามีการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หน่วยงานท้องถิ่นจะต้องปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ท้องถิ่นยังต้องรับผิดชอบต่อการสร้างเจริญรุ่งเรืองให้กับท้องถิ่นของตนเองอย่างสูงสุด ดังนั้นการดำเนินการภารกิจจึงต้องให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างรอบด้าน จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการภายใต้กระบวนการทศวรรษธรรมาภิบาลแนวใหม่ (New Public Governance: NPG) ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้เกิดความคล่องตัว ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานภาครัฐ (Karin, H., et al., 2018; Ahmet, Güven, 2014) NPG เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นในการบริหารงานภาครัฐ รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Runya, X., et al., 2015) รัฐบาลท้องถิ่นเห็นความสำคัญของ NPG ช่วยให้สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น (Du, Y., et al., 2009) การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการของ NPG ถือเป็นคำมั่นสัญญาที่ดีสำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของรัฐบาลท้องถิ่น (Surasak, C., et al., 2018) ดังนั้น NPG จึงถือว่าเป็นกรอบทางทฤษฎีและรูปแบบการปฏิบัติปฏิบัติสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เอื้อต่อการปฏิรูประบบการปกครองและระบบทฤษฎีการจัดการและการบริหารงานภาครัฐได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การศึกษา

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการทศวรรษธรรมาภิบาลแนวใหม่ ผู้เขียนใช้วิธีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในลักษณะการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการทศวรรษธรรมาภิบาลแนวใหม่พร้อมการนำเสนอเชิงพรรณนาความ

การบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการทศวรรษธรรมาภิบาลแนวใหม่

กระบวนการทศวรรษธรรมาภิบาลแนวใหม่ (NPG) เป็นแนวคิดที่เน้นการเปลี่ยนแปลงและพัฒนากระบวนการจัดการท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยผสมผสานความเป็นไปได้ระหว่างภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมความร่วมมือของกลุ่มที่เกี่ยวข้องและให้สิทธิแก่

Citation : สัญญา เคนาภูมิ และวัชรารักษ์ จันทนกุล. (2566). การบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการทศวรรษธรรมาภิบาลแนวใหม่.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 359-378;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.66>

ประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ ต่อไปนี้เป็นแนวทางบางส่วนที่สามารถนำไปใช้เพื่อให้การบริหารจัดการท้องถิ่นเกิดประสิทธิผลสูงสุด แนวทางที่สามารถนำไปใช้สร้างระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้แนวคิดธรรมาภิบาลแนวใหม่มีดังนี้

1. การตัดสินใจที่โปร่งใส (Transparent decision making)

การตัดสินใจที่โปร่งใส หมายถึง กระบวนการตัดสินใจที่มีความชัดเจนเข้าใจและให้ข้อมูลเชิงลึกในเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจซึ่งสามารถรับรู้ถึงเส้นทางการตัดสินใจที่โปร่งใสแสดงหลักเกณฑ์และปัจจัยที่พิจารณาในกระบวนการตัดสินใจ (Elmira, F., et al., 2012) สามารถอำนวยความสะดวกผ่านการใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจทางการบริหารจัดการ (Mark, R., et al., 2011) สามารถสร้างแบบจำลองกระบวนการตัดสินใจที่แสดงระดับความเข้มข้นของความโปร่งใสที่แตกต่างจากวิธีการดั้งเดิม (Andrew, H.W., et al., 2006) เกี่ยวข้องกับการแยกแยะทัศนคติและข้อเท็จจริงออกจากกันโดยอาศัยข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสีย (Mats, D., et al., 2010) สามารถสร้างและกำหนดระบบการติดตามตรวจสอบเพื่อเพิ่มระดับความโปร่งใสและวัดความเชื่อมั่นของระบบได้ (Andrew, H.W., 2005)

ดังนั้นความโปร่งใสเป็นรากฐานสำคัญของธรรมาภิบาล แนวทางการบริหารส่วนท้องถิ่นจึงต้องเน้นความจำเป็นของความโปร่งใสในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งรวมถึงการเผยแพร่วาระการประชุม รายงานการประชุม ตลอดจนงบการเงิน ช่วยให้ประชาชนเข้าใจกระบวนการตัดสินใจและให้บุคลากรรับผิดชอบ การตัดสินใจที่โปร่งใสส่งเสริมความไว้วางใจระหว่างฝ่ายบริหารท้องถิ่นและชุมชนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

2. การมีส่วนร่วมของพลเมือง (Civic participation)

การมีส่วนร่วมของพลเมือง หมายถึง การที่พลเมืองได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำนโยบายและการตัดสินใจซึ่งถือว่าเป็นแนวทางประชาธิปไตยมากขึ้นส่งเสริมความชอบธรรมทางการเมืองและการทำงานร่วมกันทางสังคมอย่างใดก็ได้ (Frederik, V., 2021; Jalaluddin, A., et al., 2019) การมีส่วนร่วมของพลเมืองก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคล สังคม และประชาธิปไตย เพิ่มขีดความสามารถให้กับกลุ่มที่เปราะบางในชุมชน (Marika, G., et al., 2021) การมีส่วนร่วมของพลเมืองเป็นสิ่งสำคัญที่ผลต่อความตระหนักถึงศูนย์กลางและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐได้เป็นอย่างดี (Lim, S., et al., 2018) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งที่จำเป็นในการกำหนดนโยบายสาธารณะเนื่องจากจะช่วยปรับปรุงลักษณะนโยบายที่อยู่บนพื้นฐานประชาธิปไตย

และสร้างความมั่นใจว่านโยบายที่สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง (Li, L., 2018)

ดังนั้นแนวทางการบริหารท้องถิ่นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านการปรึกษาหารือ สาธารณะ การประชุมศูนย์กลางชุมชน และกลไกข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมกับชุมชนทำให้หน่วยงานท้องถิ่นได้รับข้อมูลเชิงลึกอันมีค่า มุมมองที่หลากหลาย และแนวทางแก้ไขร่วมกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนเสริมสร้างประชาธิปไตย ปรับปรุงคุณภาพของการตัดสินใจ และรับประกันว่านโยบายจะสอดคล้องกับความต้องการและแรงบันดาลใจของประชาชนได้เป็นอย่างดี

3. การจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient resource management)

การจัดการทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่การจัดการทรัพยากรท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (Moslem, S., et al., 2019) รวมถึงการระบุถึงสาเหตุของความล้มเหลวและการส่งเสริมการปฏิบัติที่ยั่งยืนของผู้มีส่วนได้เสีย (Wahyuningsih, H., 2018) นอกจากนี้การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรท้องถิ่น การเสริมสร้างพลังของชุมชน และการบรรเทาความยากจน (Kononov., D.A., & Furugyan, M.G., 2019) ทรัพยากรท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีจะสามารถเพิ่มมูลค่าเพิ่มและเพิ่มรายได้นำไปสู่การลดปัญหาความยากจน (Guillaume, F., et al. 2015) นอกจากนี้การจัดการโครงการสมัยใหม่สามารถนำไปสู่ความสามารถในการจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพได้ (Anyadike, O.N., 2014) โดยรวมการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการปรับปรุงคุณภาพของการดูแล/บริการให้กับประชาชน

แนวทางการบริหารท้องถิ่นเน้นความสำคัญของการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดสรรเงินทุนอย่างรอบคอบ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และรับประกันการกระจายเงินทุนอย่างเท่าเทียมกัน กลไกการวางแผนทางการเงิน การจัดทำงบประมาณ และการติดตามผลที่มีประสิทธิผลถือเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้แน่ใจว่าทรัพยากรจะถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของชุมชนอย่างสูงสุด การจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพช่วยให้สามารถให้บริการสาธารณะที่มีคุณภาพ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม

Citation : สัญญา เคนาภูมิ และวัชรารณณ์ จันทนกุล. (2566). การบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการตามหลักธรรมาภิบาลแนวใหม่.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 359-378;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.66>

4. ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สุจริต (Responsibility and Integrity)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์เป็นสิ่งสำคัญขององค์กรธรรมาภิบาลและบริการสาธารณะโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความสำคัญต่อการที่ประชาชนรับรู้การทำงานของรัฐบาลและบริการสาธารณะโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความสำคัญต่อการที่ประชาชนรับรู้การทำงานของรัฐบาลและบริการสาธารณะโดยเฉพาอย่างยิ่งมีความสำคัญต่อการที่ประชาชนรับรู้การทำงานของรัฐบาลและบริการสาธารณะ (Leo, H., & Frédérique, S., 2014) ความมุ่งมั่นของบุคลากรภาครัฐเป็นกุญแจสำคัญในการพิจารณาประสิทธิภาพขององค์กรบริการสาธารณะความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้บริหารภาครัฐในท้องถิ่นมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความมุ่งมั่นขององค์กรและความสัมพันธ์นี้จำเป็นต้องเป็นที่รับรู้ของพลเมือง (Toby, S.J., & Alistair, C., 2021) รัฐบาลท้องถิ่นจึงต้องเผชิญหรืออยู่ภายใต้การติดตามตรวจสอบโดยสภาการเมืองท้องถิ่นซึ่งต้องผ่านตอบสนองที่เหมาะสมและการปฏิบัติที่ดีภายใต้การกำกับของสภาท้องถิ่น (Kalsoom, B., & Wang, B., 2016)

ดังนั้นความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์เป็นหลักการพื้นฐานของธรรมาภิบาล แนวทางการบริหารท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องให้เกิดการจัดการทางการเงินที่โปร่งใส จริยธรรม และกลไกการติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ บุคลากรได้รับการคาดหวังให้รับผิดชอบต่อภาระของตน เพื่อให้มั่นใจว่าทรัพยากรสาธารณะถูกใช้อย่างมีความรับผิดชอบและปราศจากการทุจริตทุกรูปแบบ การยึดมั่นในมาตรฐานระดับสูงของความซื่อสัตย์จะช่วยให้เพิ่มความไว้วางใจและความมั่นใจของสาธารณะในฝ่ายบริหารโดยการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

5. บริการสาธารณะที่ตอบสนองประชาชน (Public services that respond to citizens)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดบริการสาธารณะที่ตอบสนองและสร้างความพึงพอใจของประชาชนที่มีบริการบริหารภาครัฐ ซึ่งสะท้อนได้จากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความน่าเชื่อถือ ขั้นตอนค่าใช้จ่ายและเวลา นายจ้าง บุคลากรภาครัฐและบุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก และการดูแลและสนับสนุน (Dang, Van, My., et al., 2018) ท้องถิ่นจำเป็นต้องยกระดับกระบวนการ ปรับปรุงคุณภาพบุคลากรภาครัฐ และส่งเสริมการดูแลภาคประชาชน (Francesca, M., & Fabio, C., 2015) นอกจากนี้ความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะจำเป็นต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการสร้างมูลค่าของประชาชน (Claudio, B., et al., 2013) การบริการสาธารณะที่ตอบสนองอาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น การแถลงนโยบายจากผู้บริหาร การสร้างผลประโยชน์ที่คาดหวัง การขาดสมรรถนะของบุคลากร ความสามารถในการจัดการทรัพยากรเหล่านี้โดยผ่านการรับรู้ของประชาชน (Dan-Cristian, D., et al., 2017) ดังเช่น การบริหารภาครัฐ

ของอิตาเลียน (Public Administration Services (IPAS) มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนประชาชนผู้ใช้ในการตอบสนองความต้องการของโดยการให้ปฏิรูปการให้บริการที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของประชาชน (Adriana, G., 2018) การปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐมีความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกันตลอดจนความเห็นอกเห็นใจระหว่างบุคลากรภาครัฐและพลเมือง

แนวทางการบริหารท้องถิ่นเน้นการให้บริการสาธารณะที่ตอบสนองและยึดถือพลเมืองเป็นศูนย์กลางถือว่าการรับประกันการส่งมอบการบริการสาธารณะที่ทันเวลาและมีประสิทธิภาพการจัดการกับข้อร้องทุกข์โดยทันทีตลอดจนการรักษาช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้าง บุคลากรได้รับการสนับสนุนให้นำแนวทางที่เป็นนวัตกรรมมาใช้ เช่น โครงการริเริ่มด้านการปกครองแบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเพิ่มการเข้าถึงและความสะดวกสบายให้กับประชาชน การบริการสาธารณะที่ตอบสนองมีส่วนช่วยสร้างความพึงพอใจของประชาชน ยกระดับคุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความผูกพันระหว่างฝ่ายบริหารและชุมชน

6. การสร้างพันธมิตรและความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย (Creating alliances and cooperation with network partners)

การก่อตัวของพันธมิตรและความร่วมมือกับเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนที่ต้องอาศัยการประสานงานและการจัดการปัจจัยต่าง ๆ เช่น แรงจูงใจขององค์กร ความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการก่อตัวของพันธมิตร รวมไปถึงกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้อง (Kate, B., et al., 2021) ตัวแทนที่เป็นสะพานเชื่อมทั้งภายในและตัวกลางภายนอกมีบทบาทสำคัญในการจัดการความซับซ้อนและอำนวยความสะดวกในการสร้างพันธมิตรและความร่วมมือ (Juan, C.T-S., 2018) พันธมิตรเหล่านี้เกี่ยวข้องกับองค์กรธุรกิจ ภาครัฐ และภาคประชาสังคมซึ่งมีเป้าหมายสอดคล้องกัน (M., Tziva., et al., 2021) นอกจากนี้พันธมิตรระหว่างองค์กรมีผลต่อการเปลี่ยนผ่านโดยการส่งเสริมการนำนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ (Stephan, M., & Daniel, R., 2013) การสร้างพันธมิตรอาจมีอิทธิพลจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความไว้วางใจ การลดความเสี่ยงทางการเมือง และอิทธิพลภายในองค์กรภาครัฐ (Yener, K., & Jens, H., 2018)

ดังนั้นการสร้างพันธมิตรและความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาและเจริญรุ่งเรืองของพื้นที่ท้องถิ่น ทำให้การบริหารจัดการท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม การ

Citation : สัญญา เคนาภูมิ และวัชรารักษ์ จันทนกุล. (2566). การบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 359-378;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.66>

ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยเน้นการแบ่งปันความรู้และทรัพยากร ร่วมกันในการออกแบบและดำเนินโครงการ และการใช้งานข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น ซึ่งผลจากการสร้างพันธมิตรและความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสร้างการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่นั้น ๆ

7. การบูรณาการนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดบริการสาธารณะ (Integrating innovation and technology into public services)

การบูรณาการนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดระเบียบบริการสาธารณะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสำคัญต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Sharon, S., 2020) องค์กรภาครัฐอยู่ภายใต้แรงกดดันจากความคาดหวังของประชาชนจึงต้องแสวงหานวัตกรรมเพื่อให้เกิดคุณภาพการให้บริการในเรื่องของความพร้อมใช้งาน คุณภาพ และความยืดหยุ่นในการให้บริการ (Söderström, F., & Melin, U., 2019) วัฒนธรรมองค์กรมีบทบาทสำคัญต่อความสามารถขององค์กรภาครัฐในการสร้างสรรค์นวัตกรรม (Newnham, L., 2021) การพัฒนาอย่างรวดเร็วของสื่อใหม่ ๆ เช่น อินเทอร์เน็ตและการสื่อสารเคลื่อนที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงของการให้บริการสาธารณะ จึงจำเป็นต้องพัฒนานวัตกรรมเพื่อปรับปรุงขีดความสามารถและยกระดับบริการสาธารณะ (Jiang, K., 2016) นอกจากนี้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเชิงพาณิชย์และธุรกิจควบคู่ไปกับองค์ประกอบด้านไอทีที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จในองค์กรภาครัฐของรัฐ (Shamsul, A., et al., 2019)

การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของการให้บริการสาธารณะสู่ประชาชน การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการบริหารจัดการท้องถิ่น ซึ่งจะเป็นการปรับปรุงกระบวนการนวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยให้กระบวนการบริหารจัดการท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้าสู่การบริหารจัดการท้องถิ่นช่วยให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ช่วยสร้างความเป็นมาตรฐานในการให้บริการและช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นให้ยั่งยืนและเจริญรุ่งเรืองไปอย่างยั่งยืน ดังนั้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในกระบวนการบริหารจัดการท้องถิ่น เช่น การใช้ระบบสารสนเทศ การพัฒนาแอปพลิเคชัน หรือการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงาน

ภาพที่ 1 การบริหารท้องถิ่นภายใต้กระบวนการทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่

ผลการประยุกต์ใช้กระบวนการทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่ที่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดมักจะแสดงให้เห็นถึงการปรับปรุงในการให้บริการท้องถิ่น การเพิ่มความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การเพิ่มความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลง และการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนและประชาชนท้องถิ่นในยุคปัจจุบัน

บทสรุป (Conclusion)

แนวทางการบริหารท้องถิ่นภายใต้กระบวนการทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการท้องถิ่น การปฏิบัติตามแนวทางเหล่านี้จะสามารถสร้างการบริหารที่โปร่งใส ครอบคลุม และมีความรับผิดชอบได้ ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ความซื่อสัตย์ และการบริการสาธารณะที่ตอบสนอง ทำได้ดีที่สุดแล้ว การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารส่วนท้องถิ่นจะหล่อเลี้ยงชุมชนที่

Citation : สัญญา เคนาภูมิ และวัชรารักษ์ จันทนกุล. (2566). การบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 359-378;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsrru.2023.66>

เจริญรุ่งเรืองและได้รับการดูแลอย่างดี ที่ซึ่งความต้องการของประชาชนได้รับการตอบสนองและ
เสียงของประชาชนจะถูกรับฟังเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง (References)

- Adriana, G. (2018). Public Services between the Citizen's Need and the Possibilities of the Administration. 9(2) : 23-34. doi: 10.2478/HJBPA-2018-0010
- Ahmet, G. (2014). The effects of the new public administration approach on local governance control. **Journal of International Management Educational and Economics Perspectives**. 2(1) : 1-10.
- Almeida, V., Filgueiras, F., and Gaetani, F. (2019). Principles and Elements of Governance of Digital Public Services. **IEEE Internet Computing (Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE))**. 23 (6) : 48-53.
- Andrew, H-W. (2005). **Transparent Decision Support Using Statistical Evidence**. Doctor of Philosophy in Systems Design Engineering: University of Waterloo.
- Andrew, H-W., and Daniel, W., Stashuk. (2006). Transparent decision support using statistical reasoning and fuzzy inference. **IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering**. 18(8) : 1125-1137. doi: 10.1109/TKDE.2006.132
- Andrikopoulos., P.V., and Ifanti, A.A. (2020). New Public Management and Governance: Quo Vadis?. **Journal of Public Administration and Governance**. 10(3) : 430-442. doi: 10.5296/JPAG.V10I3.17494
- Anyadike, O., and Nkechi. (2014). Effective Strategies for the Improvement of Human and Material Resources Management in the Nigerian Local Government System. **International Review of Management and Business Research**. 3(2) : 1264.

- Carter, B., Casady., Kent, Eriksson., Raymond, E., Levitt., W., and Richard, S. (2020). (Re)defining public-private partnerships (PPPs) in the new public governance (NPG) paradigm: an institutional maturity perspective. **Public Management Review**. 22(2) : 161-183. doi: 10.1080/14719037.2019.1577909
- Casady, B.C., Eriksson, K., Levitt, E.R., and Scott, R.W. (2020). (Re)defining public-private partnerships (PPPs) in the new public governance (NPG) paradigm: an institutional maturity perspective. **Public Management Review**. 22(2) : 161-183. DOI: 10.1080/14719037.2019.1577909
- Charity, Latanza, Indahsari., and Sam'un, Jaja, Raharja. (2020). New Public Management (NPM) as an Effort in Governance. 3(2) : 73-81. doi: 10.24198/JMPP.V3I2.25342
- Christine, C., and Carol, N. (2021). New Governance Paradigms. **Research Papers in Economics**. 131-151. doi: 10.1007/978-3-030-59204-2_5
- Clarke, C., and Nelson, C. (2021). **New Governance Paradigms**. In: Jamaica's Evolving Relationship with the IMF. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-59204-2_5.
- Claudio, B., Marco, C., and Matteo, P. (2013). Bridging the Gap between Citizens and Local Administrations with Knowledge-Based Service Bundle Recommendations. 157-161. doi: 10.1109/DEXA.2013.25
- Dan-Cristian, D., Ciprian, M.P., and Raluca, B. (2017). The Image of Local Public Administrations in Transylvania Among Citizens: An Empirical Study. 15-40. doi: 10.1007/978-3-319-54454-0_2
- Dang, Van, My., Nguyen, Thi, Thuy, Hanh. (2018). Evaluating Satisfaction of Citizens on Quality of Public Administration Services in the Central Highlands of Vietnam. **Advances in economics and business**. 6(5) : 308-314. doi: 10.13189/AEB.2018.060504

Citation : สัญญา เคนาภูมิ และวัชรารักษ์ จันทนกุล. (2566). การบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการทัศน์ธรรมาภิบาลแนวใหม่.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 359-378;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.66>

- Du, Y., and Yin, Y-L. (2009). Study on the Necessity for Establishing the Theory of Public Project Governance. 3 : 599-602. doi: 10.1109/ICIII.2009.455
- Elmira, F. (2012). Validation of a transparent decision model to rate drug interactions. **BMC Clinical Pharmacology**. 13(1) : 7-7. doi: 10.1186/2050-6511-13-7
- Fabio, H., and Wijnand, V. (2021). Public Transport Governance. The Routledge Handbook of Public Transport. 21-32. doi: 10.4324/9780367816698-3.
- Fischer, R. (2021). Functional interrelations of governance elements and their effects on tropical deforestation - combining qualitative and quantitative approaches, Johann Heinrich von Thünen-Institut. Germany. Retrieved from <https://policycommons.net/artifacts/2187264/functional-interrelations-of-governance-elements-and-their-effects-on-tropical-deforestation/2943241/> on 22 Aug 2023. CID: 20.500.12592/gnhsq4.
- Francesca, M., and Fabio, C. (2015). Public administrators' engagement in services co-creation: : factors that foster and hinder organisational learning about citizens. *Total Quality Management & Business Excellence*. 26(11) : 1161-1172. doi: 10.1080/14783363.2014.918706
- Frederik, V. (2021). Inclusive Citizen Participation. Master: Society, Sustainability and Planning: Spatial Sciences of Rijksuniversiteit Groningen.
- Guillaume, F., Emmanuel, C., and Jean-Christophe, P. (2015). Effective distributed resources management system for local voltage support. 23rd International Conference on Electricity Distribution Lyon, 15-18 June 2015, 1-5.
- Ibrahim Mustafa Khudir, and Shahnawaz Ali. (2019). Elements, Characteristics and Principles for Effectiveness Governance in Public Sector. *Indian journal of science and technology (The Indian Society of Education and Environment)*. 12 (36) : 1-9.

- Indahsari, L.C., and Raharja, J.S. (2020). New Public Management (NPM) as an Effort in Governance. *Jurnal Manajemen Pelayanan Publik*. 3(2) : 73-81. doi: 10.24198/JMPP.V3I2.25342.
- Jalaluddin, Abdul, Malek., Seng, Boon, Lim., Zurinah, Tahir. (2019). Understanding the issues of citizen participation. 4(1) : 1-22. doi: 10.24200/JONUS.VOL4ISS1PP1-22
- Jan, Fazlagic., ElŻbieta, Izabela, Szczepankiewicz. (2020). The Role of Local Governments in Supporting Creative Industries—A Conceptual Model. Sustainability. 12(1) : 438. doi: 10.3390/SU12010438
- Jiang, K. (2016). Changes, Challenges and Innovation in the Local Government Public Services of the New Media Era. *Proceedings of the 2016 International Conference on Public Management (ICPM 2016)* : 59-62. doi: 10.2991/ICPM-16.2016.16
- Juan, C.T-S. (2018). The politics of immigration locally: alliances between political parties and immigrant organizations. *Ethnic and Racial Studies*. 41(9) : 1728-1746. doi: 10.1080/01419870.2017.1297471
- Kalsoom, B., and Wang, B. (2016). Social Responsibility and Organisational Commitment in Local Public Administration: The Moderating Role of Organisational Citizenship Behaviour and Social Bonding. *International Public Administration Review*. 14 : 13-36. doi: 10.17573/IPAR.2016.2-3.01
- Karin, Hilmer, Pedersen., Lars, Johannsen. (2018). New Public Governance in the Baltic States: Flexible Administration and Rule Bending. *Public Performance & Management Review*. 41(3) : 648-667. doi: 10.1080/15309576.2018.1465828
- Kate, B., Nigel, B., and Jennifer, F. (2021). Shapers or schemers of collaborative governance: network management in England's Local Enterprise Partnerships. *Local Government Studies*. 1-21. doi: 10.1080/03003930.2021.1895769

Citation : สัญญา เคนาภูมิ และวัชรารักษ์ จันทนกุล. (2566). การบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการที่ศรัทธาภิบาลแนวใหม่.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 359-378;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgsrru.2023.66>

- Kononov., D.A., and Furugyan, M.G. (2019). Effective Management of Regional Projects Resources," 2019 Twelfth International Conference "Management of large-scale system development. (MLSD), Moscow, Russia, 1-5, doi: 10.1109/MLSD.2019.8910972.
- Leo, H., and Frédérique, S. (2014). Local Integrity Systems; Towards a framework for comparative analysis and assessment. Paper presented at the fifth workshop of the EGPA Study Group on Ethics and Integrity of Governance Madrid, 19-22 September 2007.
- Li, L. (2018). On Citizen Participation in Public Policy. doi: 10.2991/ICPM-18.2018.36
- Lim, S., Jalaluddin, A.M., Mohd, Y.H., and Zurinah, Tr. (2018). Citizen participation in building citizen-centric smart cities. *Geografia: Malaysian journal of society and space*. 14(4) : 42-53. doi: 10.17576/GEO-2018-1404-04
- Linda, L. (2016). The rising importance of local government in the United States: Recent research and challenges for sociology. *Sociology Compass*. 10(10) : 893-905. doi: 10.1111/SOC4.12410
- M., Tziva., Simona, Negro., Agni, Kalfagianni., Marko, P., Hekkert. (2021). Alliances as system builders: On the conditions of network formation and system building in sustainability transitions. *Journal of Cleaner Production*. 318 : 128616-. doi: 10.1016/J.JCLEPRO.2021.128616
- Marika, G., and Gabriele, H-J. (2021). Empowerment and participation by the means of Citizen Science – Methodological approaches and experiences from projects in rural areas. 393:006. doi: 10.22323/1.393.0006
- Mark, R. (2011). Development of a Transparent Interactive Decision Interrogator to facilitate the decision-making process. *Value in Health*. 14 (5) : 768-776, <https://doi.org/10.1016/j.jval.2010.12.002>

Mats, D., Love, E., Aron, L., and Mona, R. (2010). Transparent Public Decision Making: Discussion and Case Study in Sweden. 263-281. doi: 10.1007/978-90-481-9045-4_15

Moslem, S., Hamed, E.D., and Hadi, E.D. (2019). Analysis of Effective Factors in Sustainable Management of Forest Resources among Local Communities of Kerman Province. Desert. 24(2) : 277-292. doi: 10.22059/JDESERT.2019.76385

Newnham, L. (2021). Workplace Innovation in Government Organizations and Its Relationship with Organizational Culture. In: McMurray, A., Muenjohn, N., Weerakoon, C. (eds) The Palgrave Handbook of Workplace Innovation. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-59916-4_5

Richard Fischer, Fabian Tamayo Cordero, Tatiana Ojeda Luna, Rubén Ferrer Velasco, Maria DeDecker, Bolier Torres, Lukas Giessen, and Sven Günter, (2021). Interplay of governance elements and their effects on deforestation in tropical landscapes: Quantitative insights from Ecuador, World Development, 148,105665,<https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2021.105665>.

Roberta, R., Catherine, H., Ronald, W., A, Lawrie., and Bligh, G. (2015). Why local government matters: full report 2015.

Runya, Xu., Qigui, Sun., and Wei, Si. (2015). The Third Wave of Public Administration: The New Public Governance. Canadian Social Science. 11(7) : 11-21. doi: 10.3968/%X

Shamsul, Azren, Mohd, Shukor., Zarina, Abdul, Munir., Muhammad, Aliff, Ibrahim., Norhayati, Omar., and Shaherah, Abdul, Malik. (2019). The Competitive Advantage of Technology: The Impact of Human Resources, Organization and Technology at a Local State Government-Based Organization. The International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences. 9(6) : 1061-1070. doi: 10.6007/IJARBSS/V9-I6/6067

Citation : สัญญา เคนาภูมิ และวัชรารักษ์ จันทนกุล. (2566). การบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการที่ศรัทธามาภิบาลแนวใหม่.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 359-378;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.66>

- Sharon, S. (2020). Innovative Organization within Local Government: An Innovation Class. *Journal of Asian Multicultural Research for Social Sciences Study*. 1(1) : 17-21, DOI:10.47616/jamrsss.v1i1.25
- Sidi Nur Hanafiah, Tresna Milanda Ruhendi and Aulia Nurul Sopiani. 2021. Exploring Key Elements of Public Governance. *International Journal of Sciences: Basic and Applied Research*. 56 (1) : 92-103
- Söderström, F., and Melin, U. (2019). Creating Local Government Innovation. In: Lindgren, I., et al. *Electronic Government. EGOV 2019. Lecture Notes in Computer Science()*, vol 11685. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-27325-5_10
- Stephan, M., and Daniel, R. (2013). The Formation of Cross-Sector Development Partnerships: The Role of Bridging Agents and Project Network Alliances. *Social Science Research Network*, doi: 10.2139/SSRN.2241067
- Surasak, Chamaram., Phramaha, Chotniphitphon, Suttacitto., Wanchai, Suktam., Wai, Cheesam., Setthabhorn, Nunchoo., and PhramahaYuththapichan, Yodhasasano. (2018). Public Administration According to Organizational Theory: Public Administration, New Public Management and New Public Governance. 4(1) : 7-24.
- Toby, S.J., and Alistair, C. (2021). Delivering electoral integrity under pressure: Local government, electoral administration, and the 2016 Brexit referendum. *Local Government Studies*. 47(2) : 186-207. doi: 10.1080/03003930.2020.1719075
- Vasilios, P., Andrikopoulos., and Amalia, A., Ifanti. (2020). New Public Management and Governance: Quo Vadis?. *Journal of Public Administration and Governance*. 10(3) : 430-442. doi: 10.5296/JPAG.V10I3.17494
- Wahyuningsih, H. (2018). Managing local resources to improve community empowerment and reduce poverty. *Russian Journal of Agricultural and Socio-Economic Sciences*. 82(10) : 113-117. doi: 10.18551/RJOAS.2018-10.12

Citation : Kenaphoom, S. and Jantanukul, W. (2023). The Local Management Based on New Public Governance

– NPG. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 359-378;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.66>

Yener, K., and Jens, H. (2018). Alliances in international governmental organizations, regional trade agreement formation, and multinational enterprise regionalization strategy. *Journal of International Business Studies*. 49(6) : 729-742. doi: 10.1057/S41267-018-0152-X

Citation : สัญญา เคนาภูมิ และวัชรารักษ์ จันทนกุล. (2566). การบริหารท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการที่ศรัทธาภิบาลแนวใหม่.

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 359-378;

DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.66>

แนวทางการจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงของประเทศไทย ในสังคมยุคดิจิทัลที่ซับซ้อน

Guidelines for Integrated Management of Thailand's Security Checkpoints in the Era of Digital Disruption

อภิชา นกยูงทอง^{1*} วิพร เกตุแก้ว² เพ็ญศรี ฉิรินัง³ และวรเดช จันทรศร⁴
Aphicha Nokyoongthong^{1*}, Viporn Katekao², Pensri Chirinang³
and Voradej Chandarasorn⁴

Received : June 12, 2023; Revised : June 23, 2023; Accepted : June 24, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าแนวทางการจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงของประเทศไทยในสังคมยุคดิจิทัลที่ซับซ้อน การพัฒนาระบบการรักษาความมั่นคงในพื้นที่ด้านความมั่นคงของประเทศไทยจำเป็นต้องสร้างมาตรการทางความมั่นคงที่เป็นทั้งเครื่องมือรักษาความมั่นคงพร้อมกับการอำนวยความสะดวกทางเศรษฐกิจในเวลาเดียวกัน ดังนั้นแนวทางการจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงของประเทศไทยในสังคมยุคดิจิทัลที่ซับซ้อน มี 5 แนวทาง คือ 1) การจัดพื้นที่รักษาความมั่นคงเพื่อสร้างมาตรการคัดกรองความมั่นคงตามลำดับ ซึ่งเริ่มตั้งแต่กระบวนการคัดกรองโรคของผู้คนเดินทางบริเวณขาเข้าเพื่อป้องกันโรคระบาด 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานให้ความร่วมมือในการเชื่อมต่อและแบ่งปันข้อมูลภายในแพลตฟอร์มด้านความมั่นคงรวมทั้งปรับปรุงระบบข้อมูลให้มีความทันสมัยสามารถนำมาใช้งานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้อย่างทันท่วงทีเมื่อเกิดสถานการณ์ 3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความเชี่ยวชาญสอดคล้องตามภารกิจที่ดำเนินการอย่าง

¹⁻⁴คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์; Faculty of Public Administration Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand.

*Corresponding Author; e-mail : Nuttaron111@gmail.com

Citation : Nokyoongthong, A., Katekao, V., Chirinang, P. and Chandarasorn, V. (2023). Guidelines for Integrated Management of Thailand's Security Checkpoints in the Era of Digital Disruption. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 379-394; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.67>

ต่อเนื่องและมีจำนวนเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน 4) ระบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีหลักเกณฑ์และแนวทางการทำงานที่ชัดเจน และ 5) ระบบโครงสร้างเชิงสถาปัตยกรรมที่ช่วยส่งเสริมการรักษาความมั่นคงมองเห็นลักษณะและพฤติกรรมของผู้เดินทางชัดเจน

คำสำคัญ (Keywords) : แนวทาง, การจัดการแบบบูรณาการ, ด้านความมั่นคง, สังคมยุคดิจิทัลระดับขั้น

Abstract

The article aims to explore an integrated management approach for Thailand's security checkpoints in the digital disruption era. The development of a security system in Thailand's security checkpoints requires the creation of security measures that are both tools of security and economic facilitation at the same time. Therefore, there were 5 approaches to the management of integrated security checkpoints in Thailand in the age of digital disruption: which starts from the disease screening process of people traveling in the arrival area to prevent the spread of the disease; 2) all relevant agencies provide cooperation to connect and share information within the platform (Platform) security Including improving the information system to be modern so that it can be used to exchange information between agencies in a timely manner when there is a situation 3) developing the potential of personnel in information technology of all relevant departments to have expertise in accordance with the ongoing mission and have sufficient numbers for the operation 4) a unified information technology management system there are clear working rules and guidelines, and 5) an architectural structure system that helps promote security, clearly visible the characteristics and behavior of travelers.

Keywords : Guidelines, Integrated Management, Security Checkpoint, Society in the Era of Digital Disruption

Citation : อภิชา นกยูงทอง, วิพร เกตุแก้ว, เพ็ญศรี ฉิรินัง และวรเดช จันทรร. (2566). แนวทางการจัดการแบบบูรณาการด้าน

ความมั่นคงของประเทศไทยในสังคมยุคดิจิทัลระดับขั้น. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 379-394; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.67>

บทนำ (Introduction)

ภายใต้สภาวะสังคมยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Digital Disruption) ที่มีการแข่งขันอย่างรุนแรงในปัจจุบันได้ก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการเมือง เศรษฐกิจ การค้า และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบให้องค์กรจะต้องปรับตัว ปรับเปลี่ยน วิถีคิด วิถีการทำงาน โดยแสวงหาวิธีการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อให้องค์กรสามารถฝ่าฟันกับวิกฤตที่เผชิญอยู่และพร้อมรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (ไพศาล สุวรรณน้อย 2563) การจัดการแบบบูรณาการในสังคมวิถีใหม่ถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและท้าทายโดยมีโจทย์ที่สำคัญ คือ ทำอย่างไรที่จะทำให้องค์กรมีสมรรถนะสูงในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และสร้างความเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับเป้าหมายการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (กิตติธัช ผ่องพลีศาล, 2561)

พื้นที่ด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคง (Security Checkpoint) ของประเทศไทยเป็นจุดที่ตั้งของจุดตรวจระหว่างสองประเทศที่มีชายแดนติดกันจึงเปรียบเสมือนเป็นประตูตรวจสอบและควบคุมภัยคุกคามจากภายนอกประเทศหรือเป็นการป้องกันภัยคุกคามข้ามชาติ (Nail, 2016) การพัฒนาระบบการรักษาความมั่นคงบนพื้นที่ชายแดน ณ ด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงของประเทศไทยจึงจำเป็นต้องสร้างมาตรการทางความมั่นคงที่เป็นทั้งเครื่องมือรักษาความมั่นคงพร้อมกับการอำนวยความสะดวกทางเศรษฐกิจในเวลาเดียวกัน ดังนั้นมาตรการรักษาความมั่นคงชายแดนของรัฐตามนโยบายความมั่นคงของประเทศไทยจึงเกิดขึ้นเพื่อบังคับใช้ควบคุมการเข้า-ออกของผู้เดินทางข้ามแดน สินค้านำเข้า-ส่งออก และสินค้าผ่านแดนของประเทศไทย ซึ่งหากมีการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพอาจจะส่งผลกระทบด้านความมั่นคงของประเทศในวงกว้าง นอกจากมาตรการควบคุมทางกายภาพ ณ ด้านความมั่นคงยังสร้างมาตรการควบคุมจากภายนอกประเทศเพื่อคัดกรองผู้เดินทางล่วงหน้าก่อนถึงประเทศบนพื้นฐานการประเมินความเสี่ยงและระบุชี้บุคคลที่น่าเชื่อว่าจะเป็นภัยคุกคามโดยการสุ่มตรวจ การเก็บข้อมูลส่วนตัวของผู้เดินทางรวมถึงข้อมูลชีวภาพเป็นรายบุคคล (ธรรมย์ยุรา สุรติสุพัต และธีรพงษ์ บัวหล้า, 2562)

การจัดตั้งด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจด้านความมั่นคง ถือเป็นวิธีการหนึ่งในการสกัดกั้นการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย โดยมีการจัดตั้งในเขตจังหวัดที่มีอาณาเขตรอยต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดเชียงราย จังหวัดสระแก้ว เป็นต้น (กานต์มณี ไวยครุฑ, 2562) โดยส่วนใหญ่การจัดตั้งด้านความมั่นคงมีการออกคำสั่งจังหวัดหรือเป็นคำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัด การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ประจำด้านความมั่นคง

Citation : Nokyoongthong, A., Katekao, V., Chirinang, P. and Chandarasorn, V. (2023). Guidelines for Integrated

Management of Thailand's Security Checkpoints in the Era of Digital Disruption. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 379-394; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.67>

มีการใช้แนวทางการบูรณาการเจ้าหน้าที่จากหลากหลายหน่วยงาน เช่น เจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เป็นต้น โดยมีการปฏิบัติงานสำคัญในการสกัดกั้นป้องกันและปราบปรามแรงงานต่างด้าวซึ่งหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

จากการศึกษาพบงานวิชาการปัจจุบันปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ โดยส่วนใหญ่มักจะพบปัญหาดังกล่าวจากการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายในเขตจังหวัดซึ่งมีอาณาเขตรอยต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดเชียงราย จังหวัดสระแก้ว เป็นต้น โดยส่วนใหญ่แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจะใช้วิธีการหาช่องทางในการปลอมแปลงบัตรประจำตัวประชาชนและสัญชาติไทยโดยถูกต้องตามกฎหมาย โดยส่วนใหญ่มักจะได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและนายหน้าบางรายที่แสวงหาผลประโยชน์ในการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนและดำเนินการจัดทำสัญชาติ โดยการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดตามกฎหมายที่มีโทษทางอาญา และเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศและบ่อนทำลายความเจริญของประเทศในทุกด้าน หากไม่มีการยับยั้งป้องกันและปราบปรามที่มีประสิทธิภาพอาจจะเกิดปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศในวงกว้างจนไม่สามารถควบคุมได้ จึงต้องมีการรักษาความมั่นคงในพื้นที่ด้านความมั่นคงผ่านแดนโดยมีการคัดกรอง คน สินค้า ที่ถูกกฎหมายเข้าประเทศและปฏิเสธเมื่อเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคง ดังนั้นส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่คัดกรองป้องกันปราบปรามผู้กระทำความผิดและรักษาความสงบเรียบร้อยประจำด้านความมั่นคงจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงภายใต้นโยบายความมั่นคงในยุคดิจิทัล เพื่อให้เกิดเอกภาพและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่สำหรับเจ้าหน้าที่ประจำด่านและส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นระบบ

จากที่กล่าวมาข้างต้นบทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าแนวทางการบริหารจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงยุคดิจิทัลตามนโยบายความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากประเด็นดังกล่าวยังไม่เคยมีงานวิชาการใดศึกษามาก่อน เพื่อจะได้นำมาเป็นหาแนวทางการบริหารจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงเพื่อที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์กับทางราชการและประชาชน เพราะชายแดนไม่ใช่เป็นแค่เพียงเรื่องของเส้นเขตแดน แต่มีชีวิตคน มีการค้า การไหลผ่านของคนและสินค้า และ

ไม่ว่าจะเป็นด้านขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ไม่ต่างกัน เป็นช่องทางติดต่อระหว่างประชาชนในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะมีความแตกต่างแค่ประเด็นปริมาณของคนและสินค้าเท่านั้น

ความสำคัญของการบริหารจัดการด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคง

จากการที่ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลดิสรรัptionซึ่งทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจในปัจจุบันกำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในโลกธุรกิจกระแสการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัลที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ เรียกว่า “Digital Disruption” โดยคำนี้หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีและโมเดลธุรกิจแบบใหม่จนส่งผลกระทบต่อกิจการ สินค้าและบริการในปัจจุบัน (สาธิตา ตาลชัย และสุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี, 2565) ความท้าทายและวิธีรับมือการเปลี่ยนแปลงของการบริหารราชการเมื่อโลกเปลี่ยนไปในยุคการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีและโมเดลธุรกิจแบบใหม่ (Technology Disruption) ซึ่งสิ่งสำคัญคือ ต้องลองการบริหารจัดการที่ทำต่างให้ต่างไปจากเดิม เพราะหากยังคิดเหมือนเดิมก็คงไม่มีอะไรแปลกใหม่ ไม่เกิดนวัตกรรมเหมือนทุกวันนี้ ดังนั้นการปรับตัวของการบริหารราชการให้ทันกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงจะช่วยให้เกิดการบริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม (สรกมล อุดุลยานนท์, 2562)

ความสำคัญของการบริหารจัดการด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศทั้งในด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจรวมถึงความเชื่อมั่นในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติซึ่งเข้ามาลงทุนในประเทศไทย เนื่องจากเป็นจุดคัดกรองป้องกันและปราบปราม การกระทำความผิดที่เป็นภัยต่อความมั่นคง จากประเด็นปัญหาของการบริหารจัดการด้านความมั่นคงแบบเดิม เช่น ประเด็นปัญหาเรื่องการบริหารจัดการด้านฯ ประเด็นปัญหาด้านการสื่อสารประสานงานของเจ้าหน้าที่ประจำด่านฯ ประเด็นด้านอุปกรณ์การตรวจสอบและเทคโนโลยีในการตรวจสอบประจำด่าน เป็นต้น ประเด็นปัญหาเหล่านี้กลายเป็นจุดเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาภัยคุกคามด้านความมั่นคงมากมาย ด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงจึงต้องอาศัยการบริหารจัดการแบบบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและมีเอกภาพเกิดประโยชน์กับทางราชการและประชาชน โดยการบริหารจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงถือว่ามีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความมีเอกภาพและประสิทธิภาพให้กับด้านความมั่นคงหรือ

จุดตรวจความมั่นคงในเขตจังหวัดกาญจนบุรีและส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านความมั่นคงของประเทศ ทั้งในด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจของประเทศ

สภาพปัญหาเกี่ยวกับมาตรการรักษาความมั่นคงของด่านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคง

จากการศึกษางานวิชาการที่ผ่านมาประกอบกับผู้วิจัยได้รับราชการในตำแหน่งเจ้าพนักงานปกครอง ระดับปฏิบัติการ สังกัดกรมการปกครอง (ส่วนกลาง) กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเคยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในการป้องกันและปราบปราม การกระทำความผิดเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนและการปลอมแปลงสัญชาติหรือคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ในเขตพื้นที่จังหวัดภาคตะวันตก ได้พบประเด็นปัญหาในการบริหารจัดการการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงซึ่งสามารถสรุปสภาพปัญหาเกี่ยวกับมาตรการรักษาความมั่นคงของด่านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงของประเทศไทยได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านโครงสร้าง สภาพปัญหาของโครงสร้างทางกายภาพของด่านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงของประเทศไทยที่ไม่ได้ออกแบบให้สอดคล้องกับมาตรการรักษาความมั่นคง ดังกรณีประเด็นปัญหาของจุดตรวจผ่านแดนในเขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งผู้เขียนเคยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยในการป้องกันและปราบปราม การกระทำความผิดเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนและการปลอมแปลงสัญชาติหรือคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ในเขตพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีจากการลงพื้นที่ในเขตจังหวัดกาญจนบุรีเบื้องต้น ในการศึกษาความเป็นมาของจุดตรวจด่านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงเพื่อสำรวจแนวทางการบริหารจัดการด้านความมั่นคงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบประเด็นปัญหาการบริหารจัดการด้านความมั่นคงส่วนใหญ่ไม่ได้นิยามให้ชัดเจนว่า เป็นจุดตรวจผ่านแดนที่รถยนต์เดินทางข้ามแดนระหว่างประเทศได้ทั้งข้ามแม่น้ำหรือทางบกที่มีพื้นที่เชื่อมโยงกัน การพัฒนาโครงสร้างเชิงกายภาพในการกำหนดช่องทางการเดินทางเข้าออกต้องชัดเจน การออกแบบโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมในจัดสรรพื้นที่การใช้สอยตามอำนาจหน้าที่ หรือที่เรียกว่า Function Area ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องมีการวิเคราะห์แนวโน้มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปด้วย เช่น ปัญหารถบรรทุกมีระยะเวลาคอยนาน ชะลอตัว

Citation : อภิชา นกยูงทอง, วิพร เกตุแก้ว, เพ็ญศรี ฉิรินัง และวรเดช จันทรศร. (2566). แนวทางการจัดการแบบบูรณาการด้าน

ความมั่นคงของประเทศไทยในสังคมยุคดิจิทัลสืบค้น. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 379-394; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.67>

ช่องทางสัญญาณกับแคบ ไม่มีพื้นที่ลานตรวจทำให้เกิดปัญหาจราจรติดขัดบริเวณจุดตรวจด้านความมั่นคงเพื่อผ่านแดนส่งผลต่อความเสียหายของสินค้าประเภทผลไม้ที่ต้องรอพิธีการตรวจคัดกรองจากด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคง

2. ปัญหาด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ปัญหาของการบูรณาการทางด้านข้อมูลและด้านการเชื่อมต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างหน่วยงาน ดังเช่น การใช้อุปกรณ์การตรวจสอบและเทคโนโลยีในการตรวจสอบประจำด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงยังไม่ทันสมัย โดยด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงหลายจุดในประเทศไทยยังคงขาดแคลนอุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับเจ้าหน้าที่ใช้ในการตรวจสอบสิ่งของผิดกฎหมาย เช่น เครื่องสแกนวัตถุต้องสงสัย เครื่องตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนแบบออนไลน์ เป็นต้น ในปัจจุบันด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงหลายจุดยังคงใช้สุนัขในการดมกลิ่นสิ่งของผิดกฎหมายเท่านั้น ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระให้เจ้าหน้าที่ในการตรวจค้นยานพาหนะ โดยในบางกรณีสิ่งของผิดกฎหมายที่บรรทุกมาในยานพาหนะอาจหลุดรอดพ้นสายตาเจ้าหน้าที่ไปได้ ซึ่งการพัฒนาด้านเทคโนโลยีอุปกรณ์การตรวจค้นยานพาหนะและสิ่งของผิดกฎหมายอาจจะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ใช้เวลาในการตรวจสอบยานพาหนะน้อยลง นอกจากนี้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต้องเชื่อมโยงบูรณาการข้อมูลระหว่างด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคง ไม่สร้างระบบเป็นเอกเทศที่มีลักษณะไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงในประเทศ ซึ่งจะเป็นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทันต่อยุคสมัยในปัจจุบัน เกิดประโยชน์ต่อส่วนราชการและประชาชนในวงกว้าง ซึ่งถ้าหากไม่แก้ไขปรับปรุงด้านเทคโนโลยีการตรวจสอบตรวจค้นประจำด้านความมั่นคงจุดตรวจความมั่นคงที่อาจจะส่งผลให้เกิดการหลุดรอดของสิ่งผิดกฎหมายเข้ามาในประเทศในปริมาณมากจนส่งผลกระทบต่อภัยด้านความมั่นคงและภาพลักษณ์ของประเทศในด้านเศรษฐกิจการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติซึ่งเข้ามาลงทุนในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

3. ปัญหาด้านการสื่อสารระหว่างหน่วยราชการ ปัจจุบันการสื่อสารระหว่างหน่วยงานราชการยังต้องพึ่งพาอาศัยสัญญาณวิทยุและสัญญาณโทรศัพท์มือถือของหน่วยงานบริษัทเอกชน ซึ่งหากเกิดปัญหาในบางช่วงบางตอนของการปฏิบัติหน้าที่ โดยหากมีเหตุฉุกเฉินซึ่งเป็นภัยด้านความมั่นคงเกิดขึ้น การสื่อสารด้วยวิทยุคลื่นสัญญาณปกติ สัญญาณวิทยุอาจจะขาดหายในบางช่วงไม่สามารถสื่อสารกับหัวหน้าหน่วยหรือผู้บังคับบัญชาได้ เนื่องจากภูมิประเทศมีลักษณะเป็นภูเขาสลับซับซ้อน จึงส่งผลให้เกิดปัญหาด้านสัญญาณการสื่อสารระบบวิทยุ ในบางครั้งเจ้าหน้าที่ต้อง

อาศัยโทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นอุปกรณ์สื่อสารส่วนบุคคลที่จะต้องอาศัยเครือข่ายสัญญาณจากบริษัทเอกชนโดยขาดความเสถียร ซึ่งถ้าหากเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน อาจส่งผลให้เกิดความสูญเสียต่อราชการและประชาชนในวงกว้าง

4. ปัญหาด้านการบริหารจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคง พบว่าการออกคำสั่งไม่เป็นเอกภาพเท่าที่ควร เนื่องจากเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำด้านความมั่นคงรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาหัวหน้าหน่วยงานราชการซึ่งตนสังกัดเท่านั้น โดยเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงไม่สามารถรับฟังคำสั่งการจากผู้บังคับบัญชาหน่วยงานอื่นได้ เช่น สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน ซึ่งสังกัดหน่วยงานกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยจะต้องรับฟังคำสั่งจากปลัดอำเภอเนื่องจากสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนเป็นกองกำลังกึ่งทหารตำรวจ ซึ่งมีกฎหมายกำหนดชั้นยศและสายการบังคับบัญชาและให้อำนาจสมาชิกกองอาสารักษาดินแดนไว้ โดยชัดเจนว่า สมาชิกกองอาสารักษาดินแดนจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งการหรือการมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่จากผู้บังคับหมวดกองอาสารักษาดินแดนหรือปลัดอำเภอ ส่งผลให้การบริหารจัดการด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงในปัจจุบันยังขาดเอกภาพในการบริหารจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคง ซึ่งถ้าหากเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน เช่น บุคคลต่างด้าวซึ่งหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายใช้อาวุธปืนยิงต่อสู้เจ้าหน้าที่บริเวณจุดตรวจความมั่นคงหรือด้านความมั่นคง เป็นต้น การสั่งการที่ล่าช้าและขาดเอกภาพที่ชัดเจนอาจส่งผลให้เกิดความสูญเสียต่อราชการและประชาชนในวงกว้าง

5. ปัญหาด้านทรัพยากรบุคคล เช่น เจ้าหน้าที่ประจำด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการชายแดนและการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) เกี่ยวกับความผิดคนเข้าเมือง เนื่องจากประเด็นกฎหมายเกี่ยวกับคนเข้าเมืองมีความสลับซับซ้อนและเป็นกฎหมายเก่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความละเอียดอ่อน ดังเช่นจังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตรอยต่อกับประเทศเมียนมาร์ ประกอบกับกลุ่มคนต่างด้าวมีความหลากหลาย เช่น ไทยใหญ่ และโรฮิงญา เป็นต้น ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ประจำด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงเป็นไปด้วยความยากลำบากและอาจเกิดความเสี่ยงในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายคนเข้าเมืองส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งสังกัดกระทรวงมหาดไทยและเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมืองเป็นหลัก ดังที่การศึกษาของ ธรรมมยุรา สุริติสุพัต (2562) กล่าว

ไว้ว่า โครงสร้างของหน่วยงานราชการไม่ได้มีปัญหา แต่ปัญหาคือ ระบบการแต่งตั้ง การสรรหาบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่เป็นเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองต้องเป็นคนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการชายแดนและการบังคับใช้กฎหมาย และมีความรู้พื้นฐานด้านภาษาอังกฤษ ทักษะวิชาชีพงานตรวจคนเข้าเมือง เช่น องค์กรความรู้ด้านการตรวจเอกสารการเดินทาง การตรวจสอบการตรวจลงตรา (Visa) เป็นต้น ดังนั้นหากเจ้าหน้าที่ซึ่งประจำด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงบังคับใช้กฎหมายผิดพลาดย่อมจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจผิดต่อประเทศเพื่อนบ้านจนอาจจะกลายเป็นประเด็นความขัดแย้ง ซึ่งกระทบต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนของต่างชาติได้

แนวทางการจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงของประเทศไทยในสังคมยุคดิจิทัลดิสรรัption

การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นกิจกรรมเชิงบูรณาการที่ต้องอาศัยการจัดการแบบบูรณาการที่ต้องมีการปฏิบัติร่วมกันจึงจะสามารถก่อให้เกิดประสิทธิผลในการแก้ไขสภาพปัญหาเกี่ยวกับมาตรการรักษาความมั่นคงของด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคง ผู้เขียนได้นำเสนอแนวทางการจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงของประเทศไทยในสังคมยุคดิจิทัลดิสรรัption 5 แนวทาง ดังนี้

1. การจัดพื้นที่รักษาความมั่นคงเพื่อสร้างมาตรการคัดกรองความมั่นคงตามลำดับ ซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่กระบวนการคัดกรองโรคของผู้คนเดินทางบริเวณขาเข้า เพื่อป้องกันโรคระบาดต่าง ๆ เช่น กรณีโควิด-19 ใช้หวัดนก โรคปากมือเท้าในเด็ก หรือโรคต้องห้ามตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เช่น โรคฉี่หนู โรค หรือโรคติดต่อจากบางพื้นที่ซึ่งต้องมีเอกสารควบคุม เช่น ผู้เดินทางผ่านประเทศในแถบแอฟริกาและอเมริกาใต้ ซึ่งเป็นประเทศที่มีไข้เหลืองระบาดต้องผ่านการฉีดวัคซีนอย่างน้อย 10 วันก่อนเดินทาง โดยมีหนังสือรับรอง หากไม่มีจะต้องได้รับการฉีดวัคซีนโดยเจ้าหน้าที่กักกันโรคเมื่อผ่านกระบวนการคัดกรองโรคเรียบร้อยแล้ว (กิตติพงศ์ คงจันทร์, 2562) นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ประจำด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงต้องตรวจคนเข้าเมือง โดยตรวจสอบหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางประเภทต่าง ๆ และพิสูจน์ความเป็นตัวตนของผู้ถือเอกสารการเดินทางและตรวจอนุญาตตามประเภทการตรวจลงตรา หรือวิชาที่ได้รับและตรวจสอบลักษณะ พฤติกรรมของผู้เดินทางว่าเป็นบุคคลต้องห้ามตาม พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 12 หรือไม่ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ประจำด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงจะทำหน้าที่ตรวจสอบ คัดกรอง จัดระบบการจัดเก็บข้อมูล โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาจัดการ เพื่อช่วยในการบันทึกข้อมูลการเดินทาง

Citation : Nokyoongthong, A., Katekao, V., Chirinang, P. and Chandarasorn, V. (2023). Guidelines for Integrated

Management of Thailand's Security Checkpoints in the Era of Digital Disruption. *Journal of Local Governance and Innovation*. 7(3) : 379-394; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.67>

ทางเข้าและออก การบันทึกข้อมูลจากปกหนังสือเดินทางในส่วนข้อมูลส่วนตัวและภาพถ่าย โดยเครื่องสแกนปกหนังสือเดินทางที่ทำหน้าที่อ่านข้อมูลและบันทึกเข้าระบบ พร้อมการประมวลผล ควรตรวจสอบสถานะบุคคลต้องห้ามเข้าหรือออกประเทศ หรือเป็นบุคคลตามหมายจับ หรือบุคคลเฝ้าระวัง เมื่อผ่านระบบตรวจสอบคัดกรองตามขั้นตอนทั้งหมด เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองจะประทับตราอนุญาตลงบนหนังสือเดินทาง เพื่อแสดงวันอนุญาตและระยะเวลาที่สามารถพักในประเทศไทย ซึ่งเครื่องหมายของตราประทับเหล่านี้ จะสามารถถูกตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่ปฏิบัติหน้าที่สืบสวนและปราบปรามเพื่อควบคุมการพักอาศัยในพื้นที่ได้ แต่ก่อนออกพื้นที่ด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงผู้เดินทางจำเป็นต้องแสดงสัมภาระและสิ่งของติดตัวต่าง ๆ ต้องได้รับการตรวจจากเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงเพื่อป้องกันการลักลอบสินค้าผิดกฎหมายเข้าในราชอาณาจักรทุกครั้ง ดังเช่น จากผลการศึกษาของสุวรรณี อ่อนละมูล และวรสิทธิ์ เจริญพุด (2565) พบการลักลอบนำเข้าน้ำมันเถื่อนในพื้นที่ภาคใต้ โดยเฉพาะที่นำเข้ามาผ่านด่านตรวจ อ.สะเดา จ.สงขลา มีนายทุนลักลอบนำน้ำมันเถื่อนชนิดดีเซล (โซลาร์) และเบนซิน 97 นำมาเปิดขายกันอย่างโจ่งแจ้ง และยังพบมีการนำมาบรรจุใส่ขวดวางขายอยู่ที่ริมถนนสายหลักเข้าตัวเมืองปาดังเบซาร์ ซึ่งในแต่ละวันจะมีรถยนต์ทั้งรถตู้และรถกระบะเข้ามาเติมได้ตลอดหลายจุดในพื้นที่ภาคใต้ฉกฉวยโอกาสในช่วงที่ราคาน้ำมันขายปลีกภายในประเทศมีราคาพุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นธุรกิจมืดที่เป็นเลือบไรที่ก่อกวนประเทศไทยมาอย่างช้านาน

2. การจัดพื้นที่การตรวจสอบและควบคุมร่วมระหว่างประเทศ (Common Control Area: CCA) ตาม พ.ร.บ. อำนวยความสะดวก พ.ศ. 2556 ได้ระบุพื้นที่การตรวจร่วมระหว่างประเทศขึ้น เพื่อสร้างพื้นที่การตรวจค้นจุดเดียว (Single Stop Inspection: SI) ระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐของทั้งสองประเทศที่มีชายแดนติดกับประเทศไทย โดยหากมีพื้นที่การตรวจสอบและควบคุมร่วมระหว่างประเทศเกิดขึ้นและมีการบังคับใช้กฎหมายจริงย่อมช่วยให้เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความมั่นคงและเป็นการอำนวยความสะดวกทางการค้าชายแดน เพราะลดเวลาและขั้นตอนในพิธีการตรวจคนเข้าเมือง อีกทั้งยังช่วยแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการขนส่งสินค้าได้โดยตรง คือ การช่วยลดความแออัดบริเวณชายแดน ปัญหาเรื่องความล่าช้าของการตรวจสอบสินค้า การนำรถบรรทุกเข้า-ออก ระหว่างด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงตามพรมแดนของประเทศ ปัจจุบันข้อกำหนดนี้ใช้เฉพาะในความร่วมมือของอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศไทย เมียนมา ลาว

กัมพูชา เวียดนาม และจีนตอนใต้เท่านั้น ยังไม่ขยายไปใช้กับทุกประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) แต่กรณีอื่น ๆ (จักรกฤษณ์ ดวงพิสดรา, 2563) ตัวอย่างเช่น มาเลเซียจะส่งสินค้าไปยัง สปป.ลาว โดยใช้เส้นทางประเทศไทย ระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซียไม่มีข้อตกลงเรื่องการผ่านแดนสินค้าไว้ ต่างจากกรณีประเทศไทยกับ สปป.ลาว และหากจะอาศัยข้อตกลงการจัดตั้งพื้นที่ควมร่วมมือร่วม (CCA) มีปัญหาเนื่องจากมาเลเซียไม่ได้อยู่ในกลุ่มความร่วมมือของอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นปัญหาที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต้องมีการเร่งการดำเนินการให้มีข้อตกลงร่วมกันให้เกิดขึ้นเร็วที่สุดประเด็นด้านพื้นที่ที่จะใช้เป็นบริเวณจัดตั้งพื้นที่ควมร่วมมือร่วม (CCA) เป็นอุปสรรคประการหนึ่งเนื่องจากความพร้อมของแต่ละประเทศอาจมีความแตกต่างกัน รวมถึงกฎระเบียบบางประการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของเจ้าพนักงานศุลกากรที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบร่วมกัน และการที่รัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้านมีนโยบายหรือมาตรการที่มีความแตกต่างกับประเทศไทย โดยเฉพาะในการตรวจสอบสินค้าบางประเภทอาจเป็นอุปสรรคสำคัญ เนื่องจากการผ่านเข้ามาของสินค้าที่ผิดกฎหมายอาจเกิดขึ้น ทำให้ประเทศไทยต้องมีการเข้มงวดในการดำเนินการเป็นพิเศษ ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว การใช้ระบบการเพิ่มจุดตรวจค้นจุดเดียว (SSI) ควรมีหลักปฏิบัติดังนี้

- 2.1. การวางแผนปฏิบัติที่สอดคล้องกับข้อกำหนดของแต่ละประเทศและแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานในการใช้ระบบการเพิ่มจุดตรวจค้นจุดเดียว (SSI)
- 2.2 การใช้ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ข้อมูลก่อนเข้าด่านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคง (Pre-arrival Information) ร่วมกับระบบการวิเคราะห์ความเสี่ยง
- 2.3 การควมร่วมมือและการดำเนินการไปพร้อมกันในระบบเดิมและระบบใหม่
- 2.4. การให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นเพื่อเป็นการเตรียมการและรับรู้ถึงปัญหาทางปฏิบัติ
- 2.5 การยกระดับความสามารถในการดำเนินการผ่านผู้ปฏิบัติงานและใช้การฝึกอบรมแบบต่าง ๆ
- 2.6 การกำกับผลการดำเนินงานให้เป็นปกติ

3. ระบบการตรวจคัดกรองข้อมูลทางชีวภาพ (Biometric Scanning System) เป็นเทคโนโลยีที่ใช้ในการระบุตัวตน (Identification) และตรวจพิสูจน์ผู้ใช้ (Verification) โดยใช้เทคนิคการแปรค่าเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละบุคคล (Personal Identity) ไม่ว่าจะเป็นทางกายภาพหรือพฤติกรรมมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบความแตกต่างทำให้มีความปลอดภัยมากขึ้น ย่างขึ้น เร็วขึ้น

และสะดวกยิ่งขึ้นกว่าเดิม ซึ่งเทคโนโลยีนี้สามารถแบ่งการจดจำกว้าง ๆ ออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ เช่น ลายนิ้วมือ เส้นเลือดในฝ่ามือ ฝ่ามือ จอตา ม่านตา ใบหน้า DNA และ กลิ่น เป็นต้น และลักษณะทางพฤติกรรม เช่น เสียงลายเซ็น และการพิมพ์ (อัจฉิมา มณฑาพันธุ์, 2557) เนื่องจากสังคมในยุคดิจิทัลดิสรัปชัน (Digital Disruption) เศรษฐกิจมีการเปลี่ยนผ่านอย่างรวดเร็ว จากบทบาทของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งทำให้ธุรกิจอุตสาหกรรมยุคใหม่มีการติดต่อสื่อสาร แบบไร้พรมแดน ซึ่งมีการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของโลก ความเคลื่อนไหวหรือกิจกรรมทาง เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศหนึ่ง ย่อมมีผลต่อเศรษฐกิจอีกประเทศหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และ ไม่เพียงส่งผลเชื่อมโยงจากประเทศสู่ประเทศอื่น ๆ หากยังสามารถส่งผลเชื่อมโยงในระดับภูมิภาค สู่ภูมิภาคของโลกด้วยเช่นกัน (Ribble, 2019 ; ชุตติมา เขยชุม, 2565) ดังนั้นจึงทำให้ภัยคุกคาม ที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบ มีความหลากหลายและซับซ้อน ทำให้การเคลื่อนย้ายของผู้คนทั้งระยะสั้น ระยะยาว มีการเดินทางผ่านด่านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงผ่านแดนบ่อยครั้งมากขึ้นและ เกิดการเข้าไปเข้ามาของผู้ผ่านแดน เช่น นักท่องเที่ยว นักธุรกิจท้องถิ่น แรงงานในพื้นที่ชายแดน มีความจำเป็นต้องใช้ระบบฐานข้อมูลและการตรวจสอบทางชีวภาพมาใช้ในการคัดกรองบุคคลเข้า และออกประเทศ ได้แก่ รูปภาพถ่าย ลายพิมพ์นิ้วมือ ม่านตา เค้าโครงหน้า ในการจดจำภาพของ ผู้เดินทางจากข้อมูลในหนังสือเดินทาง ต้องใช้ร่วมกับเครื่องมือที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและระบบ ฐานข้อมูลความมั่นคงการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลเชิงประชากรศาสตร์ต้องเก็บข้อมูลที่มีความ ละเอียดสูง เพื่อการตรวจสอบและยืนยันยืนยันความเป็นตัวตนของบุคคล ด้วยการใช้ข้อมูลทางชีวภาพ จากส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งมนุษย์มีอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับความหมาย ของโทมัส เนล (Nail, 2016) ที่ให้ความสำคัญกับจุดตรวจของข้อมูล (Information Checkpoint) ที่ต้องเก็บข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ ทั้งที่เป็นบุคคลสัญชาติตนและบุคคลต่างสัญชาติ เพื่อเป็นการ ป้องกันภัยคุกคามรูปแบบใหม่จากพฤติกรรมการค้ามนุษย์ในเด็ก สตรี การค้ายาเสพติด การลักลอบ คนขนเข้าเมือง ข้ามแดน โดยปกติอาชญากรจะพยายามซ่อนตัวตนที่แท้จริง เช่น กรณีสัญชาติ เวียดนามพืสาวถือหนังสือเดินทางของน้องสาวที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายกัน เพื่อมุ่งหวังลักลอบเข้าเมือง มาทำงานในประเทศไทย บางกรณีเป็นการนำหนังสือเดินทางที่แจ้งสูญหาย ลักขโมยปลอมแปลง เอกสารประจำตัวของบุคคลอื่น ๆ มาใช้ในขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อให้ง่ายต่อการหลบเลี่ยง ในการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รักษาความมั่นคง

4. ระบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีเอกภาพ (Integrate Information

Citation : อภิชา นกยูงทอง, วิพร เกตุแก้ว, เพ็ญศรี ฉิรินัง และวรเดช จันทรศร. (2566). แนวทางการจัดการแบบบูรณาการด้าน

ความมั่นคงของประเทศไทยในสังคมยุคดิจิทัลดิสรัปชัน. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 379-394; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.67>

Technology Management System) เนื่องจากการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีเอกภาพ มีหลักเกณฑ์และแนวทางการทำงานที่ชัดเจนจะช่วยประหยัดงบประมาณและระยะเวลาการดำเนินงาน ดังนั้นการบริหารจัดการพื้นที่ความมั่นคงโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตั้งแต่การมีคอมพิวเตอร์เพื่อบันทึกข้อมูล เครื่องอ่านหนังสือเดินทาง กล้องถ่ายภาพ ระบบสแกนข้อมูลชีวภาพ การจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบการบริหารฐานข้อมูลการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และช่วยในการตรวจสอบและคัดกรองบุคคลและสิ่งของหรือสินค้าที่ข้ามพรมแดนย่อมช่วยอำนวยความสะดวกในการบริการของเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงให้ดีขึ้น

5. ระบบโครงสร้างเชิงสถาปัตยกรรมที่ช่วยส่งเสริมการรักษาความมั่นคง (Architecture Structure Security Control) โครงสร้างของจุดตรวจผ่านแดนที่เหมาะสมควรได้รับการออกแบบทางสถาปัตยกรรม ดังต่อไปนี้ 1) แยกช่องทางระหว่างคนและรถอย่างชัดเจน มีทางบังคับการเดินทางชัดเจน 2) ไม่เป็นอุปสรรคในการให้บริการประชาชนในช่วงเวลาที่มีผู้คนหนาแน่น 3) โครงหลังคาต้องสามารถกำบังแดดและฝนให้กับผู้เดินทาง และ 4) เคา์เตอร์เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงมีลักษณะมั่นคง สูงและมองเห็นลักษณะและพฤติกรรมของผู้เดินทางชัดเจน

ดังนั้นสรุปได้ว่า แนวทางการจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงของประเทศไทยในสังคมยุคดิจิทัลมี 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การจัดพื้นที่รักษาความมั่นคงเพื่อสร้างมาตรการคัดกรองความมั่นคงตามลำดับ 2) การจัดพื้นที่การตรวจสอบและควบคุมร่วมระหว่างประเทศ (CCA) 3) ระบบการตรวจคัดกรองข้อมูลทางชีวภาพ 4) ระบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีเอกภาพ และ 5) ระบบโครงสร้างโครงสร้างเชิงสถาปัตยกรรมต้องช่วยส่งเสริมการรักษาความมั่นคง ทั้งนี้ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำแนวทางการจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงของประเทศไทยไปประยุกต์ใช้จะขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังนี้ 1) นโยบายการบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคงต้องมีความต่อเนื่อง โดยรัฐบาลให้การสนับสนุนแผนปฏิบัติการด้านการบูรณาการข้อมูลด้านความมั่นคง รวมทั้งให้การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อขับเคลื่อนงานอย่างเป็นรูปธรรม 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานให้ความร่วมมือในการเชื่อมต่อและแบ่งปันข้อมูลภายในแพลตฟอร์ม (Platform) ด้านความมั่นคง รวมทั้งปรับปรุงระบบข้อมูลให้มีความทันสมัยสามารถนำมาใช้งานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้อย่างทันท่วงทีเมื่อเกิดสถานการณ์ และ 3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความเชี่ยวชาญสอดคล้องตามภารกิจที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีจำนวนเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

บทสรุป (Conclusion)

ความท้าทายและวิธีรับมือการเปลี่ยนแปลงของการบริหารราชการเมื่อโลกเปลี่ยนไปในยุคดิจิทัลดิสรบชั้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีและโมเดลธุรกิจแบบใหม่ ซึ่งสิ่งสำคัญกว่าคือ การปรับตัวให้ทันกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป ด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคง ถือว่ามีความสำคัญต่อการบริหารจัดการความมั่นคงตามนโยบายความมั่นคงของประเทศ หากมีการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพอาจจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศในวงกว้าง ซึ่งปัจจุบันปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศโดยปัญหาในการบริหารจัดการการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงของประเทศไทยได้ มีดังนี้ 1) ปัญหาด้านโครงสร้าง สภาพปัญหาของโครงสร้างทางกายภาพของด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงของประเทศไทยที่ไม่ได้ออกแบบให้สอดคล้องกับมาตรการรักษาความมั่นคง 2) ปัญหาด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ทันสมัย ขาดแคลนอุปกรณ์ และเครื่องมือสำหรับเจ้าหน้าที่ใช้ในการตรวจสอบสิ่งของผิดกฎหมาย 3) ปัญหาด้านการสื่อสารระหว่างหน่วยราชการ 4) ปัญหาด้านการบริหารจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงยังไม่เป็นเอกภาพเท่าที่ควร และ 5) ปัญหาด้านทรัพยากรบุคคล เจ้าหน้าที่ประจำด้านความมั่นคงหรือจุดตรวจความมั่นคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการชายแดน และการบังคับใช้กฎหมาย บทความนี้จะนำเสนอแนวทางการจัดการแบบบูรณาการด้านความมั่นคงของประเทศไทยในสังคมยุคดิจิทัลดิสรบชั้น 5 แนวทาง ดังนี้ 1) การจัดพื้นที่รักษาความมั่นคงเพื่อสร้างมาตรการคัดกรองความมั่นคงตามลำดับ ซึ่งเริ่มตั้งแต่กระบวนการคัดกรองโรคของผู้คนเดินทางบริเวณขาเข้าเพื่อป้องกันโรคระบาดต่าง ๆ 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานให้ความร่วมมือในการเชื่อมต่อและแบ่งปันข้อมูลภายในแพลตฟอร์ม (Platform) ด้านความมั่นคง รวมทั้งปรับปรุงระบบข้อมูลให้มีความทันสมัยสามารถนำมาใช้งานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้อย่างทันท่วงทีเมื่อเกิดสถานการณ์ 3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีความเชี่ยวชาญสอดคล้องตามภารกิจที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีจำนวนเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน 4) ระบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีเอกภาพ มีหลักเกณฑ์และแนวทางการทำงานที่ชัดเจน และ 5) ระบบโครงสร้างเชิงสถาปัตยกรรมที่ช่วยส่งเสริมการรักษาความมั่นคงมองเห็นลักษณะและพฤติกรรมของผู้เดินทางชัดเจน

Citation : อภิชา นกยูงทอง, วิพร เกตุแก้ว, เพ็ญศรี ฉิรินัง และวรเดช จันทรศร. (2566). แนวทางการจัดการแบบบูรณาการด้าน

ความมั่นคงของประเทศไทยในสังคมยุคดิจิทัลดิสรบชั้น. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 379-394; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgrisru.2023.67>

เอกสารอ้างอิง (References)

- กานต์มณี ไวยครุฑ. (2562). วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชาเข้าเมืองผิดกฎหมายของหน่วยงานภาครัฐ ด้านจังหวัดสระแก้ว. **วารสารวิจัยและพัฒนาโดยองค์กรในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 14(1) : 161-174.
- กิตติธัช ผ่องพลีศาล. (2561). สมรรถนะของข้าราชการตำรวจฝ่ายพิธีการเข้าเมืองด่านตรวจคนเข้าเมืองท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต**. 13(1) : 52-61.
- กิตติพงศ์ คงจันทร์. (2562). **ฉีดวัคซีนป้องกันไว้ เทียบปลอดภัยเมื่อต้องเดินทาง**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.samitivejhospitals.com/th/article/detail/>. สืบค้น 28 พฤษภาคม. 2566.
- จักรกฤษณ์ ดวงพิสดรา. (2563). รูปแบบองค์การเพื่อการจัดการการอำนวยความสะดวกทางการค้า และการขนส่งข้ามแดนและผ่านแดน. **MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences**. 9(1) : 47-57.
- ชุตินา เซยซุ่ม, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล และอัศรมณี สมใจ. (2565). ความรู้ความเข้าใจ การรับรู้ ประโยชน์ และการจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีและโมเดลธุรกิจแบบใหม่. **วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**. 5(1) : 120-130.
- ธรรมมยุรา สุรติสุพัต และธีรพงษ์ บัวหล้า. (2562). มาตรการรักษาความมั่นคงในพื้นที่จุดผ่านแดนทางบกของประเทศไทยที่เหมาะสม. **วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย**. 12(2) : 79-97.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2563). **ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่**. กรุงเทพฯ : บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- สรกุล อุดุลยานนท์. (2562). **6 วิธีรับมือการเปลี่ยนแปลงเมื่อโลกเปลี่ยนไปในยุค Technology Disruption**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.impressionconsult.com/i/6-969B/>. สืบค้น 28 พฤษภาคม. 2566.
- สาธิตา ตาลชัย และสุวัฒน์พงษ์ ร่มศรี. (2565). การจัดการศึกษาแบบบูรณาการในสังคมวิถีใหม่. **วารสารมนุษยศาสตร์ วังจอมมณี**. 5(2) : 72-84.
- สุวรรณ อ่อนละมุล และวรสิทธิ์ เจริญพุด. (2565). ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงเถื่อนเข้าในราชอาณาจักร. **วารสารสหวิทยาการและการจัดการภาคเอกชน**. 1(1) : 1-12.

อัจจิมา มณฑาพันธุ์. (2557). การวิเคราะห์เปรียบเทียบการระบุตัวตนโดยใช้ลักษณะเฉพาะทางกายภาพของร่างกาย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

Nail, T. (2016). **Theory of the Border**. New York: Oxford University Press.

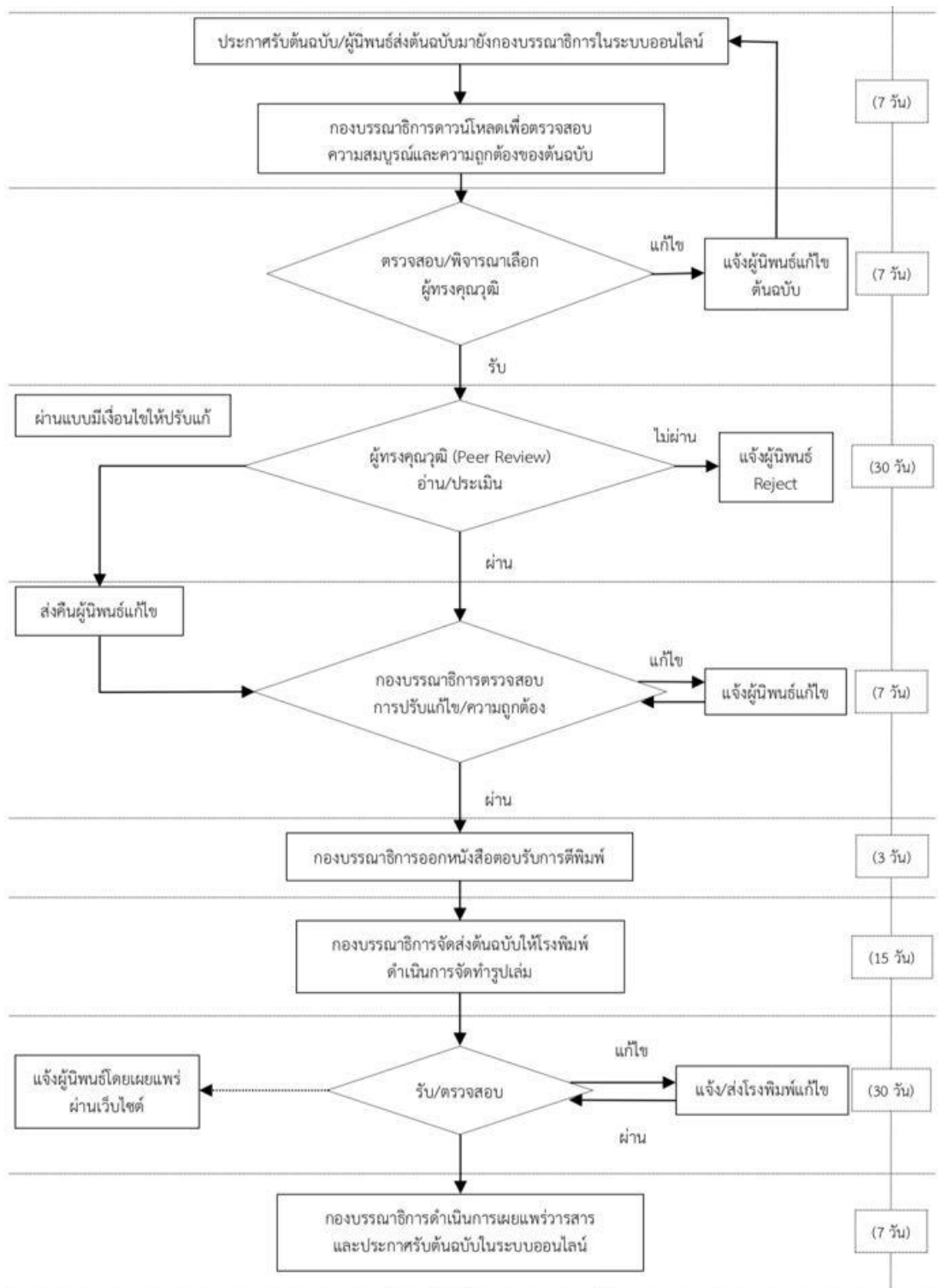
Ribble, M. (2019). **Digital Citizenship**. [Online]. Available : <http://www.digitalcitizenship.net/nine-elements.html>. Retrieved May 2, 2023.

Citation : อภิชา นกยูงทอง, วิพร เกตุแก้ว, เพ็ญศรี ฉิรินัง และวรเดช จันทรร. (2566). แนวทางการจัดการแบบบูรณาการด้าน

ความมั่นคงของประเทศไทยในสังคมยุคดิจิทัลสืบค้น. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(3) : 379-394; DOI : <https://doi.org/10.14456/jlgisrru.2023.67>

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น

หมายเหตุ : ระยะเวลา (จำนวนวัน) ที่ปรากฏในขั้นตอนอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น
สาขารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 38 ชั้น 6
186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000
โทรศัพท์/โทรสาร 044 513 369, 091 835 8558, 088 723 5944
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jlgisrru> E-mail : jlgisrru@srur.ac.th
ISSN (Print) : 2673-0839 I ISSN (Online) : 2673-0405

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่ (Scope and Publication Policies)

วารสารมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การบริหารการจัดการ สหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาและบูรณาการศาสตร์เพื่อการพัฒนา โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print) : 2673-0839 ตั้งแต่ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2562 และได้เริ่มจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN (Online) : 2673-0405 ตั้งแต่ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2562 โดยมีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน) และฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม) และฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม) สำหรับวารสารฉบับพิเศษ (Special Issues) นั้นทางวารสารตีพิมพ์บทความโดยใช้วารสารฉบับปกติตามกำหนดออก แต่มีความพิเศษเนื่องจากเป็นการตีพิมพ์ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ซึ่งเป็นการตีพิมพ์เฉพาะเรื่อง (Themes or Specific Topics) ตามที่มหาวิทยาลัยหรือคณะกำหนด ทั้งนี้ ทางวารสารจะมีการกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับเพิ่มเติม (Supplemental Issues) ที่ตีพิมพ์บทความในฉบับที่นอกเหนือจากฉบับปกติตามกำหนดออก เป็นการตีพิมพ์เผยแพร่บทความทางวิชาการตามนโยบายของมหาวิทยาลัยหรือคณะในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ปีละ 1 ฉบับ ซึ่งมีกระบวนการพิจารณาคุณภาพบทความตามหลักเกณฑ์การพิจารณาของวารสารและคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างเข้มข้นเช่นเดียวกันทุกฉบับ

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ (Consideration and selection of articles)

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสามท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละหนึ่งท่าน หรือผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อยสองท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลากหลายสถาบัน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ เช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร ทั้งนี้ บทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาเสนอขอตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้นิพนธ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อกองบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ สำหรับทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้ เป็นของผู้นิพนธ์แต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษา เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้และวิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยมีความเหมาะสมและคุณภาพ รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) อภิปรายผลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำข้อค้นพบของงานวิจัยมาอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ความรู้ใหม่ (New Knowledge) (ถ้ามี) นำเสนอข้อค้นพบที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่จากงานวิจัย เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ สำหรับเป็นแนวทางที่มีคุณค่าและสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ โดยแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยผังความคิด หรือแผนภาพ และมีการบรรยายในเนื้อเรื่อง ตามความเหมาะสม

1.11 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.12 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ

ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication : page) หรือ (Author,/Year of Publication : page) เช่น Supsin (2018 : 18) หรือ (Brown, 1997 : 18-22) เป็นต้น

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้พิมพ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) แบบนามปีที่ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์ด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication : page) หรือ (Author,/Year of Publication : page) เช่น Supsin (2018 : 18) หรือ (Brown, 1997 : 18-22) เป็นต้น

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jlgisrru> และสำเนาหลักฐานการชำระเงินค่าธรรมเนียมมาที่

กองบรรณาธิการวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น

สาขารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 38 ชั้น 6
186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044 513 369, 091 835 8558, 088 723 5944

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jlgisrru> E-mail : jlgisrru@srru.ac.th

ISSN (Print) : 2673-0839 I ISSN (Online) : 2673-0405

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 20 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข¹ เขียนไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และ อีเมลของผู้นิพนธ์ เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข ¹ กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัว ธรรมดา ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและแปล เป็นภาษาอังกฤษด้วย รวมถึงระบุผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author) มีเครื่องหมาย * กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุอีเมลสำหรับติดต่อประสานงาน

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบ ทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 500 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญภาษาไทยและอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิด ขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมาย จุลภาค (,) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดย เรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-12 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยมี รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุเฉพาะ นามสกุลผู้นิพนธ์ค้นด้วยจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication : page) หรือ (Author,/Year of Publication : page) เช่น Supsin (2018 : 18)

หรือ (Brown, 1997 : 18-22) เป็นต้น หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. (and others)

1.16 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	20	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือ ภาษาอังกฤษ ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ หากการอ้างอิงเอกสารเป็นภาษาอังกฤษให้ระบุ เฉพาะนามสกุลผู้นิพนธ์ค้นด้วยจุลภาค (.) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบ จำนวนต้นฉบับ : ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-12 หน้า			

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารให้ใช้ได้ทั้งภาษาไทยและหรือภาษาอังกฤษ หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อผู้นิพนธ์ให้ครบโดยคั่นด้วยจุลภาค (,) ระหว่างผู้นิพนธ์ แล้วตามด้วยคำว่า “และ” ก่อนผู้นิพนธ์คนสุดท้าย โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้นิพนธ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

2.3 ในกรณีที่อ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทย หากต้องการอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ ให้แปลเอกสารอ้างอิงนั้นเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติม และปีพุทธศักราชให้ปรับเป็นปีคริสต์ศักราช โดยนำไปต่อท้ายรายการอ้างอิงข้างต้นภายใต้หัวข้อ Translated Thai References และให้วงเล็บคำว่า [In Thai] ไว้ท้ายเอกสารอ้างอิงด้วย และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างลำดับการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

เอกสารอ้างอิง (References)

จิรายุ ทรัพย์สิน. (2560). **ทฤษฎีการเมือง**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุรินทร์.

วันชัย สุขตาม. (2560). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐศาสตร์**. สุรินทร์ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

สิริพัฒน์ ลากจิตร, จิรายุ ทรัพย์สิน และวันชัย สุขตาม. (2563). ผลกระทบของแรงงาน
ข้ามชาติในเขตจังหวัดสุรินทร์. **วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรม
ท้องถิ่น**. 6(6) : 17-35.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress
Analysis**. New york : John wiley & sons.

Translated Thai References

Supsin, J. (2017). **Political Theory**. Surin : Surin Rajabhat

University. [In Thai]

Suktam, W. (2017). **Introduction to Political Sciences**. Surin :

Surin Rajabhat University. [In Thai]

Lapchit, S., Subsin, J. and Suksam, W. (2020). The Impact of Migrant Workers in Surin Province. **Journal of Legal Entity Management and Local Innovation**. 6(6) : 17-35. [In Thai]

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

3.1 หนังสือ (Book)

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อหนังสือ./ ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามี)/ เมืองที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์.

Author./ (Year of Publication)/ **Title of Book**./ Edition of Book./ Place of Publication./ / Publisher Name.

ตัวอย่าง

กฤษณา วงษาสันต์. (2542). **วิถีไทย**. กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress Analysis**. New york : John wiley & sons.

3.2 รายงานทางวิชาการ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อเรื่อง./ เมืองที่พิมพ์./ /หน่วยงานที่เผยแพร่.

Author./ (Year of Publication)/ **Title**./ Edition of Book./ Place of Publication./ / Publisher Name.

ตัวอย่าง

อัคราพร สุขทอง. (2558). การพัฒนาเทคนิคการสอน "เรียมอันเร" จากภูมิปัญญาชาวบ้านสุรินทร์. สุรินทร์ : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Hickman, George A. (2010). **The Management of Teaching for Quality Improvement Chiang Mai Thailand.** Chiang Mai : Chiang Mai University.

3.3 วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์./ (ปีที่พิมพ์)./ **ชื่อวิทยานิพนธ์./วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)/ชื่อสถานศึกษา.**

Author./ (Year of Publication)./ **Title of Thesis./Degree of Thesis./**
Publisher Name.

ตัวอย่าง

คณินนิตย์ ไสยโสภณ. (2554). **คุณค่าและความเชื่อตำนานนาครที่มีอิทธิพลต่อวิถี
ประชากรกลุ่มชนกลุ่มน้ำแม่โขงในเขตวัฒนธรรมศรีโคตรบูร.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค (กลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

Kaewnimitchai, N. (1996). **An Analysis of College Student
Culture in Thai Higher Education Institutions.** Doctoral Dissertation
Graduate School Chulalongkorn University.

3.4 รายงานการประชุม

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์./ (ปีที่พิมพ์)./ **ชื่อบทความ./ในชื่อรายงานการประชุม./**
วันเดือนปีที่จัด./เลขหน้า./สถานที่./สำนักพิมพ์.

Author./ (Year of Publication)./ **Title of Article./In Title./**
Date of Publication./page./Place of Publication./Publisher Name.

ตัวอย่าง

วิสูตร อยู่คง. (2537). **การฟื้นตัวของป่าชุมชนดงใหญ่. ในการบรรยายเรื่องการ
ฟื้นฟูป่าโดยช่วยต้นไม้ให้สืบพันธุ์ตามธรรมชาติ.** วันที่ 11 เมษายน 2537.
หน้า 10-11. กรุงเทพฯ : ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชน.

Sinlarat, P. (1995). Success and Failure of Faculty Development in Thai University. In **Preparing Teachers for all the World's Children : An Era of Transformation Proceedings of International Conference, Bangkok.** pp. 217-233.
Bangkok : UNICEF.

3.5 วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์./(ปี)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./

ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์)/:/เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author./(Date of Publication)/Title of Article./Name of Journal./

Year(Volume)/:/page.

ตัวอย่าง

สารณี วรรณตรง. (2559). ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ :

สุวรรณภูมิ-อุษาคเนย์ ภาคพิสดาร. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.** 18(1) : 129-134.

Cooray, V. (1992). Horizontal Fields Generated by Return

Strokes. **Radio Science.** 27(9) : 529-537.

3.6 หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์./(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./

เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author./(Date of Publication)/Title of Article./Name of Newspaper./

page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียร์ดิอันภาคภูมิ. **กรุงเทพธุรกิจ.**

หน้า 6.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings.

Bangkok Post. p. B5.

3.7 สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ/นามสกุลผู้เผยแพร่./(ปี)/ชื่อบทความ./[ประเภทสื่อที่เข้าถึง]/เข้าถึงได้จาก:/

แหล่งข้อมูลหรือที่อยู่เว็บไซต์./สืบค้น/วัน/เดือน/ปีที่สืบค้น.

Author./ (Year of Publication)./ **Title of Article.**/[Online]./Available:/:
Name of website./Retrieved/Date of Publication.

ตัวอย่าง

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). **พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.** [ออนไลน์]. เข้าถึงได้
จาก : <http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com 3.htm>.
สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548.

Costello, M. (2002). **Sicl of Stocks? Here Are 7 Alterantives. W..** [Online].
Available : [http://momey.cnn.com/2002/07/09/pf/investing/
q_alternatives/index.htm](http://momey.cnn.com/2002/07/09/pf/investing/q_alternatives/index.htm). Retrieved July 11, 2002.

3.8 การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์./ (ปี./เดือน/วันที่)./ตำแหน่ง(ถ้ามี)./สัมภาษณ์.

Name of Interview./ (Date of Publication)./position./Interview.

ตัวอย่าง

เกษม จันทร์แก้ว. (2554, สิงหาคม 1). **นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.**
สัมภาษณ์.

Waterworth, Peter. (2003, December 1). Principal lecturer, Deakin
University. Interview.

การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อและการสมัครเป็นสมาชิกวารสารการบริหารการปกครองและ
นวัตกรรมท้องถิ่น กรุณาติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น

สาขารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 38 ชั้น 6
186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044 513 369, 091 835 8558, 088 723 5944

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jlgisrru> E-mail : jlgisrru@srnu.ac.th

ISSN (Print) : 2673-0839 I ISSN (Online) : 2673-0405

อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 3 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 250 บาท ไม่รวมค่าส่ง

อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 700 บาท

จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (Publication Ethics)

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้นิพนธ์บทความ

1. ผู้นิพนธ์บทความจะต้องมีความรับผิดชอบและรับรองว่า บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น
2. ผู้นิพนธ์บทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่นอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร
3. ผู้นิพนธ์จะต้องปรับแต่ง แกไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น” โดยเฉพาะหัวข้อ รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความของการจัดเตรียมต้นฉบับ อันจะนำไปสู่บทความที่มีรูปแบบการตีพิมพ์ที่ได้มาตรฐานเดียวกัน
4. ผู้นิพนธ์จะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย คือ ต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บไซต์ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20%
5. ผู้นิพนธ์ซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย ซึ่งข้อนี้ขอสงวนสำหรับบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความจะไม่อนุญาตให้ใส่ชื่อลงไปเด็ดขาด หากมีการตรวจสอบพบว่า มีบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความปรากฏอยู่ ทางวารสารจะถอนบทความนั้นออกทันที
6. ผู้นิพนธ์จะต้องมีความรับผิดชอบในการอ้างอิงเนื้อหาในผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น) และจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ของวารสารทันที
7. ผู้นิพนธ์จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในบรรณานุกรม และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากจนเกินไป รวมทั้งต้องอ้างอิงจากรูปแบบการอ้างอิงของบทความ โดยจะต้องมีการอ้างอิงตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้

8. ผู้นิพนธ์จะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการ ให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด หากไม่เป็นตามที่กำหนดจะต้องเลื่อนการตีพิมพ์เผยแพร่ออกไป หรืออาจถูกถอดถอนออกจากวารสาร

9. ผู้นิพนธ์ควรระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และควรระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี) ในบทความผู้นิพนธ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือเลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

11. ผู้นิพนธ์ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้น เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ในเอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

มาตรฐานทางจริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแลให้การดำเนินงานของวารสาร เป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ถูกต้องตามจริยธรรม/จรรยาบรรณ ตามประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562

2. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล และดำเนินการอย่างเหมาะสมกับผู้นิพนธ์หรือบทความที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำผิดด้านจริยธรรม/จรรยาบรรณ เช่น การละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำของผลงาน ด้วยโปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo โดยทางวารสารได้กำหนดค่าไว้ในระดับ ไม่เกิน 20% เป็นต้น

3. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล เช่น การตีพิมพ์เผยแพร่บทความของตนเอง (บรรณาธิการ หรือกองบรรณาธิการ) อย่างมีนัยสำคัญ หรือไม่มีการตรวจสอบคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับบทความ เป็นต้น

4. บรรณาธิการมีหน้าที่ควบคุมดูแลและพิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสารหรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารได้กำหนดในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed)

6. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอก ผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เช่น โปรแกรม CopyCat เว็บ Thaijo ในระดับ ไม่เกิน 20% เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นเกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้นิพนธ์บทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจงเพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

7. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์และผู้ประเมินโดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งธรรมาภิบาลในการดำเนินงานอย่างเคร่งครัด

8. บรรณาธิการจะต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

9. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้แนะว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

10. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้นิพนธ์ปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้นิพนธ์ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

11. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาความสามารถของกองบรรณาธิการ และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละท่าน

12. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล ทั้งด้วยตนเองและคณะทำงานในเรื่องจำนวน และคุณภาพ การอ้างอิงของวารสารที่ผิดไปจากสภาพความเป็นจริง เช่น มีการกำกับและร้องขอให้มีการอ้างอิงบทความ ในวารสารทั้งในลักษณะลับหรือเปิดเผย และมีการใช้อ้างอิงที่ไม่ถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหา

13. บรรณาธิการต้องกำกับติดตามดูแล การเก็บค่า Page Charge หรือ Processing Fee คือ ต้องมีการดำเนินการอย่างโปร่งใส เช่น กำหนดให้มีการประกาศกระบวนการเรียกเก็บอย่างชัดเจน หรือระบุราคาหรือเงื่อนไขของการเรียกเก็บค่า Page Charge ตามที่ระบุได้ประกาศไว้อย่างเคร่งครัด

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ ต้องรับประเมินบทความที่ตนเองนั้นมีความถนัด หรือมีความรู้หรือมีความเชี่ยวชาญกับเรื่องหรือบทความที่ได้รับการประเมินนั้น ๆ ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้นิพนธ์บทความไม่ได้อ้างถึงเข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ และควรปฏิเสธในบทความที่ตนเองนั้นไม่ถนัด
2. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ แนะนำความคิดเห็นทางวิชาการของตนเอง ลงในแบบฟอร์มการประเมินหรือเนื้อหาในบทความด้วยความยุติธรรม ไม่อคติ ตรงไปตรงมา ไม่ลำเอียง รวมทั้งตรงต่อเวลาตามที่วารสารกำหนดในการประเมิน
3. ผู้ประเมินบทความควรมีจรรยาบรรณ คือ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาให้แก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ รวมถึงหลังจากที่พิจารณาประเมินบทความเสร็จแล้ว
4. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ
5. ผู้ประเมินบทความ ควรคำนึงถึงการพิจารณาในหัวข้อ ชื่อเรื่อง หากเป็นบทความวิชาการสามารถพิจารณาให้แก้ไขชื่อเรื่องได้ แต่หากเป็นบทความวิจัย ควรพิจารณาเฉพาะความผิดพลาดด้านตัวสะกด และไม่ควรมีการพิจารณาให้เปลี่ยนชื่อเรื่องบทความวิจัย
6. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
7. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ พร้อมแสดงหลักฐานให้เห็นเป็นประจักษ์

หมายเหตุ : แปลและปรับปรุงจาก <https://publicationethics.org> และประกาศของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เรื่องการประเมินด้านจริยธรรม/ จรรยาบรรณวารสารวิชาการไทยในฐานข้อมูล TCI วันที่ 24 มิถุนายน 2562

แบบฟอร์ม

การส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ลงวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/น.ส.).....
2. วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด.....ตำแหน่งวิชาการ (ถ้ามี).....
3. สถานภาพผู้พิมพ์
☐ อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน)
- โปรแกรม.....คณะ.....
☐ บุคคลทั่วไป (ชื่อหน่วยงาน)
4. ขอส่งนิพนธ์ต้นฉบับ (Original Article) ได้แก่
☐ บทความวิจัย เรื่อง
- ☐ บทความวิชาการ เรื่อง.....
5. ชื่อผู้พิมพ์ร่วม (ถ้ามี).....
6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่.....ถนน.....
แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์มือถือ.....โทรศัพท์/โทรสาร.....
E-mail.....
7. สิ่งที่ส่งมาด้วย
☐ เอกสารพิมพ์ต้นฉบับทางออนไลน์ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jlgisrru>
ชื่อแฟ้มข้อมูล.....
- ☐ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อนและไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

ลงนาม.....ผู้พิมพ์

(.....)

วันที่...../...../.....

ใบตอบรับการเป็นสมาชิก วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ-นามสกุล.....

ที่อยู่ (สามารถติดต่อได้).....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail.....

มีความประสงค์จะขอรับเป็นสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

☐ สมาชิกประเภทรายปี 1 ปี 3 ฉบับ ราคา 450 บาท

☐ จัดซื้อวารสาร เล่มละ 250 บาท ปีที่.....ฉบับที่.....จำนวน.....เล่ม

รวมเป็นเงิน.....บาท

พร้อมนี้ข้าพเจ้าได้ชำระโดย

☐ โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงเทพ สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ชื่อบัญชี วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น

เลขที่บัญชี XXX-X-XXXXX-X ประเภทบัญชี สะสมทรัพย์

โปรดนำส่งวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

E-mail.....

กรุณาส่งหลักฐานการโอนเงินและใบสมัคร

กองบรรณาธิการวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น

สาขารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 38 ชั้น 6

186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

โทรศัพท์/โทรสาร 044 513 369, 091 835 8558, 088 723 5944

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jlgisrru> E-mail : jlgisrru@srru.ac.th

ISSN (Print) : 2673-0839 I

ISSN (Online) : 2673-0405

พิธีชนไก่บูชา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น

สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ อาคาร 38 ชั้น 6
186 หมู่ที่ 1 ถนนสุรินทร์ – ปราสาท ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000

Office :

Editorial Board, Journal of Local Governance and Innovation

Program in Political Science,

Faculty of Humanities and Social Sciences, Surin Rajabhat University,

6th floor 38 building, Surindra Rajabhat University,

186 moo 1 Surin-Prasart Rd. Nork Muang Sub-District, Muang District,

Surin Province 32000, Thailand.